LIETUVOS TSR ARCHEOLOGIJOS

ATLASAS

II

LTSR MOKSLŲ AKADEMIJOS ISTORIJOS INSTITUTAS

LIETUVOS TSR ARCHEOLOGIJOS ATLASAS

II

Piliakalniai

„Mintis"
Vilnius
1975

902.6
Pi 66

Redagavo istorijos kandidatas
A. TAUTAVIČIUS

L $\frac{0164—124}{M851(10)—75}$ Ž—75

© LTSR Mokslų akademijos Istorijos institutas, 1975

ĮVADAS

Ši Atlaso knyga skirta antrai didelei Lietuvos archeologinių paminklų grupei — piliakalniams. Piliakalniai — visuomenei žinomiausi ir įspūdingiausi Lietuvos archeologiniai paminklai. Jie padeda pažinti lietuvių ir jų protėvių — įvairių baltų genčių — materialinę kultūrą nuo I tūkstantmečio pr. m. e. vidurio iki XIII—XIV m. e. a.

Knygoje pateikiami duomenys apie 860 archeologams žinomų Lietuvos piliakalnių (duomenys iki 1973 m. imtinai, redaguojant papildyta 1974 m. kasinėjimų duomenimis). Aprašoma kiekvieno piliakalnio padėtis, forma, dydis, įtvirtinimai, tyrinėjimai ir radiniai (jei jų yra), nurodomi šaltiniai (archyvų duomenys, žvalgymo metai) bei muziejai, kuriuose saugoma paminklo medžiaga, taip pat ir svarbiausia literatūra.

Sąraše nurodoma vietovė, kurios vardu piliakalnis vadinamas. Šalia skliaustuose pateikiami ir kiti vietovardžiai, kuriais tas pats paminklas vadinamas. Kai kurie vietovardžiai norminant gerokai pasikeitė. Todėl kartais skliaustuose žymimi senieji tarminiai vietovardžiai, kad skaitytojui būtų aišku, jog kalbama apie tą patį paminklą. Jei vietovė smulkesnė, nurodomas rajonas ir apylinkė, o jei stambesnė (miestelis, apylinkės centras),— tai tik rajonas ar miestas.

Kartu pagal vietoves alfabeto tvarka pateikiami paaiškinimai apie senesnėje literatūroje minimus piliakalnius, kurių iš tikrųjų nėra, pavyzdžiui, Ariogalos, Kleboniškio, Vangų ir kt. Jų susidarė daugiau kaip 200.

Paminklo aprašo gale pažymėta, kada ir kas jį žvalgė ar tyrinėjo. Ataskaitos ir kita archyvų medžiaga sudaro svarbiausią šaltinį. Kartu nurodyta, kuriuose muziejuose yra piliakalnio radinių (skaitmenys po muziejaus pavadinimo yra šio paminklo muziejuje esančių radinių inventoriaus numeriai, o kur numeriai nenurodyti, muziejuje dažniausiai saugoma tik puodų šukių).

Literatūra apie paminklą nurodoma chronologine tvarka, kad būtų aišku, ne tik kur apie paminklą rašyta, bet ir būtų matyti, nuo kada piliakalnis minimas.

Išvardijamos to paties laikotarpio neįtvirtintos gyvenvietės. Jų iki šiol žinome dar labai nedaug.

Pateikiamas ir XVI—XVIII a. karinių įtvirtinimų (įvairių žemės pylimų, įtvirtintų stovyklų, dvarų) sąrašas, nes feodalinės epochos žemės pylimai kartais buvo laikomi senovės piliakalniais.

Gyvenviečių ir XVI—XVIII a. karinių įtvirtinimų sąrašai sudaryti tais pačiais principais, kaip ir piliakalnių sąrašas. Kad lengviau ir greičiau galima būtų susirasti kurios apylinkės ar vietos archeologinius paminklus, knygos gale pateikiama jų rodyklė pagal rajonus.

Knyga — ilgo kolektyvinio darbo išdava.

Autoriai tikisi, kad ji bus naudinga archeologams, istorikams, kraštotyrininkams, studentams, tiriantiems seniausią krašto istorijos laikotarpį, senąją gyventojų kultūrą, taip pat atskirų vietovių, apylinkių istoriją ar besidomintiems šiais klausimais. Pateikti duomenys padės lengviau ir greičiau susirasti reikiamą medžiagą.

Knygą parengė Lietuvos TSR Mokslų akademijos Istorijos instituto Archeologijos sektorius, kuriam, renkant duomenis, talkininkavo daugelio respublikos muziejų darbuotojai ir kai kurie kraštotyrininkai. Piešinius ir žemėlapius parengė dailininkė N. Blaževičiūtė.

Autoriai nuoširdžiai dėkoja visiems, pagelbėjusiems, rengiant šį darbą.

PILIAKALNIAI IR JŲ RADINIAI

Piliakalniai — didžiausi ir žinomiausi Lietuvos archeologiniai paminklai. Geriau išlikę, medžiais ir krūmais neapaugę, jie paįvairina ir puošia kraštovaizdį, yra daugybės liaudies pasakojimų, padavimų objektai, o archeologiniai jų tyrinėjimai duoda medžiagos tolimai praeičiai pažinti.

Archeologų tyrinėjimai parodė, kad piliakalniai Lietuvoje atsirado žalvario amžiaus pabaigoje—ankstyvajame geležies amžiuje, t. y. apie I tūkstantmečio pr. m. e. vidurį. Seniausi piliakalniai — įtvirtintos bendruomenių gyvenvietės. Kintant gamybai ir visuomeniniams santykiams, I m. e. tūkstantmečio pradžioje ir viduryje dalis senųjų piliakalnių — įtvirtintų gyvenviečių — buvo apleista. Kiti kartu su naujai įrengiamais tapo bendruomenės pilimis, kuriomis naudotasi per pavojų apsiginti ir turtui apsaugoti. Vėliau, X a. pabaigoje—XI a., dalis jų tapo tuo metu iš bendruomenės išsiskyrusių žemvaldžių feodalų pilimis. Šalia jų, pašlaitėse, atsirado kaimai, kai kurie vėliau virtę įtvirtintais papiliais.

Dauguma bendruomenės ir feodalų žinioje buvusių medinių pilių sunyko kovose su kryžiuočiais ir kalavijuočiais XIII a. antrojoje pusėje ir XIV a. Vienas sunaikino, sudegino užpuolikai, kitas, menkesnes, per silpnas atsispirti gerai organizuotai ir ginkluotai kariuomenei, paliko patys gynėjai.

Bendruomenių gyvenvietėms ir medinėms pilims sunykus ar sudegus, liko tik piliakalniai, ant kurių jos stovėjo. Vos keletas senųjų piliakalnių buvo panaudota mūrinėms pilims statyti (Liškiavos, Veliuonos, Vilniaus). Kiti pamažu apaugo medžiais arba virto ariamomis kalvomis. Jau XVI a. M. Stryjkowskis mini ariamus piliakalnius ir juose randamus medinių pilių pėdsakus, senienas.

Piliakalnių praeitis, daugelio ant jų stovėjusių pilių vardai pamažu buvo pamiršti. Imta pasakoti, kad juos, esą, supylė milžinai saujomis ar kareiviai kepurėmis. Padavimai dažnai byloja apie šiuose kalnuose užpiltas pilis, dvarus, bažnyčias, apie ten esančius požemius, kuriuose paslėpti dideli turtai ar užkeikti dvarai, kariuomenės. Nemaža yra pasakojimų apie anksčiau šlaituose buvusias geležines duris į požemius, apie kalnų viršuje dar neseniai matytas skyles, į kurias buvo mėtomi akmenukai, ir buvo girdėti, kaip jie nurieda laiptais... Daug pasakojama apie piliakalniuose arba prie jų pasirodančius vaiduoklius.

Lietuvos piliakalnių tyrinėtojas L. Krzywickis XX a. pradžioje stengėsi išsiaiškinti, iš kur tos sakmės, kas vertė žmones pasakoti ir tikėti pasakojimais, kad kalnuose yra požemių, užpiltų ar prasmegusių rūmų. Ogi štai kas. Kaimiečiai seniai pastebėjo, kad piliakalniuose kurmių išrausiamoje arba lapių, barsukų iš urvų išmetamoje žemėje pasitaiko smulkaus apdegusio molio, kuris laikytas plytgaliais, plytų trupiniais. Tai ir įtikino kaimiečius, kad giliau kalne yra iš plytų mūryti požemiai ar mūriniai dvarų rūmai, bažnyčios. Žinoma, taip paslėptuose požemiuose, rūmuose turėjo būti didelių lobių... Kadangi jie užkeikti, tai prie jų — daugybė vaiduoklių.

Šios versijos XIX ir XX a. pradžioje buvo taip įtikinamai pasakojamos, kad ne vieną sugundydavo rasti tuos požemius ir lobius. Ir ne vienas dvarininkas, klebonas bandė jų ieškoti, kasinėjo piliakalnių aikšteles, pylimus.

Vietiniai gyventojai piliakalnius daugiausia vadina piliakalniais, pilaitėmis, pilimis, pilalėmis. Tik vienas kitas vadinamas tikriniu vardu, pavyzdžiui, Džiugo kalnas, Šatrija, Girgždūtė, Medvėgalis, Skuburlė, Salduvės kalnas ir kt. Rečiau žinoma tokių vardų, kaip Švedkalnis, Kalvinų kalnas ir pan. Tačiau ir prie šitaip vadinamų kalnų esantys laukai dažnai išlaiko savo senąjį vardą. Pavyzdžiui, Sužionių piliakalnis žinomas tik kaip Kalvinų kalnas, bet pieva jo pašlaitėje tebevadinama Pilaitės lanka. XX a. dalis piliakalnių gavo naujus, modernesnius vardus, pavyzdžiui, Napoleono kepurė (Lepelionys), kuriuos į kaimą atnešė fotografai, žurnalistai.

Nuo XVI a. piliakalniais susidomi istorikai. Jau M. Stryjkowskis spėliojo, kuriame piliakalnyje galėjo stovėti kunigaikščio Utenio pilis. Vėliau stengtasi nustatyti daugelio kitų XIII—XIV a. minimų lietuvių pilių vietas. Kai kurios iš jų nustatytos nesunkiai, nes senuosius vardus išlaikė kaimai ar šalia piliakalnių tekėję upeliai. Žinome, pavyzdžiui, kur buvo Apuolės, Įpilties, Medvėgalio, Griežės, Gegužių, Pieštvės (Seredžiaus), Veliuonos ir daugelis kitų pilių. Tačiau daug kitų tebėra nesutapatintų, jau nekalbant apie mažesnes pilaites, kaip Bisenė, Bebirvaitė, Skronaitė; tebesiginčijama, kur stovėjo, pavyzdžiui, XIII a. Voruta ar 1336 m. sunaikintieji Pilėnai. Kita vertus, nežinoma, kaip vadinosi pilys, stovėjusios ant didelių ir gerai įtvirtintų piliakalnių, pavyzdžiui, Skomantų, Lazduonėnų, Piliakalnių (Vilkaviškio raj.), Bakainių ir kitos.

Vėliau šiais paminklais susidomėjo archeologai. Jau XIX a. pirmojoje pusėje jie imami registruoti (Dubois de Montepereux, Guise), renkami padavimai (E. Gisevius). Tuo metu pradėti kasinėti ir Lietuvos piliakalniai. XIX a. pirmojoje pusėje juos kasinėjo D. Poška, L. Jucevičius, P. Wilczińskis, o XIX a. viduryje — L. Kondratavičius, E. ir K. Tiškevičiai. Vieni iš jų piliakalniuose ieškojo požemių, kiti — senienų, buvusios pilies pamatų, rūsių. Kasinėjimai dažniausiai buvo nedideli. Kasinėtojai į vertingiausius piliakalnių radinius — anglis, molinių puodų šukes, gyvulių kaulus — beveik nekreipė dėmesio. Iš jų dar negebėta nustatyti, kada čia stovėjo sodybos ir pilys.

Domėjimasis piliakalniais XIX a. viduryje kiek atslūgo. Dėl E. Tiškevičiaus darbų įtakos dalis seniausių piliakalnių pradėta laikyti buvusiomis apeiginėmis vietomis, kur buvo atliekamos ceremonijos dievų garbei. Šios nuomonės vėliau laikėsi žinomi Lietuvos praeities tyrinėtojai, pavyzdžiui, V. Šukevičius, A. Spicynas ir P. Tarasenka, dalį piliakalnių dar XX a. pradžioje ir viduryje laikę apeiginiais.

Tuo metu pradedama labiau domėtis ir piliakalnių skaičiumi. Jau M. Valančius XIX a. viduryje paskelbia pirmą apie 60 Lietuvos piliakalnių sąrašą (M. Valančius, 1972, 360—365). Kiek vėliau J. Basanavičius rašinyje apie senąsias lietuvių pilis taip pat mini nemaža piliakalnių (J. Basanavičius, 1970, 55—101).

Daug didesnį darbą šioje srityje nuveikė Vilniaus „Senienų“ muziejaus vedėjas F. Pokrovskis, XIX a. paskutiniame dešimtmetyje ėmęsis registruoti visus archeologinius paminklus. Remdamasis literatūra, muziejų rinkiniais ir anketų duomenimis, paruošė Vilniaus gubernijos archeologinį žemėlapį, kuriame suregistravo apie 50 piliakalnių dabar Lietuvos TSR priklausančioje dalyje (Ф. Покровский, 1893).

Vėliau pasirodžiusiame Kauno gubernijos archeologiniame žemėlapyje minimi 259 piliakalniai (Ф. Покровский, 1899, 11). Tačiau jais palaikyta daug paprastų kalvų, kartais alkakalnių, o kai kurie objektai įrašyti po du kartus. Todėl iš tikrųjų Kauno gubernijos archeologiniame žemėlapyje piliakalnių gerokai mažiau — apie 180.

F. Pokrovskio duomenis apie Lietuvos piliakalnius netrukus papildė E. Hollackas ir J. Radziukynas. E. Hollackas, ruošdamas Rytprūsių archeologinį žemėlapį, sužymėjo ir 34 Lietuvos piliakalnius (E. Hollack, 1908). J. Radziukynas aplankė ir aprašė 30 Užnemunės piliakalnių (J. Radziukynas, 1909).

Taigi pirmojo pasaulinio karo išvakarėse Lietuvoje buvo žinoma jau apie 300 piliakalnių. Tačiau šis skaičius buvo negalutinis. Tai aiškiai parodė L. Krzywickio darbai; XIX a. pabaigoje susidomėjęs Lietuvos piliakalniais, jis ėmė rinkti duomenis, ištaisydamas F. Pokrovskio darbuose įsibrovusias klaidas. Tam jis paskyrė beveik 20 metų vasaros atostogas. L. Krzywickis apkeliavo nemažą dalį Lietuvos, aplankė daugiau kaip 100 piliakalnių, stebėjo jų padėtį, matavo juos, rinko pasakojimus, bandė daugelį kasinėti tai nedideliais šurfais, tai valydamas griūvančius kraštus, o 8 piliakalnius (Bubių, Darbutų, Dūkšto, Gabrieliškių, Moškėnų, Petrešiūnų, Veliuonos, Vorėnų) kasinėjo nuodugniau. Nors ir glaustai, L. Krzywickis paskelbė daugumos savo tyrinėtų piliakalnių medžiagą. Tai pirmieji išsamesni duomenys apie Lietuvos piliakalnių kultūrinį sluoksnį, jų radinius.

Buržuazijos valdymo metais piliakalnių tyrimas į priekį stūmėsi gana pamažu. Galima pažymėti tik keletą darbų. Vienas iš jų — 1930—1934 m. su Latvijos ir Švedijos archeologais organizuoti Apuolės ir Įpilties piliakalnių kasinėjimai. Daugiausia dėmesio skirta pylimams. Gauti duomenys papildė L. Krzywickio tyrinėjimus, nes jis domėjosi tik piliakalnių aikštelėmis ir visai nekasinėjo įtvirtinimų.

1931—1936 m. P. Tarasenka rytų bei šiaurės rytų Lietuvoje kiek daugiau kasinėjo Velikuškių ir Vosgėlių piliakalnius, 6 kituose piliakalniuose atliko žvalgomuosius kasinėjimus, nemaža jų matavo, sudarė planus. Dalį seniausių ir mažesnių piliakalnių P. Tarasenka laikė apeiginiais; pavyzdžiui, Velikuškių palaikė mirusiems laidoti įrengtu piliakalniu — nekropoliu (P. Tarasenka, 1934).

P. Tarasenka nemaža padarė ir registruojant bei populiarinant Lietuvos piliakalnius. Jis gerokai papildė F. Pokrovskio ir J. Radziu-

kyno duomenis apie Lietuvos piliakalnius spaudos žiniomis ir korespondentų pranešimais. Sudarydamas pirmąjį visos Lietuvos archeologinį žemėlapį, jis paskelbė apie 650 piliakalnių sąrašą (P. Tarasenka, 1928). Bet ir čia įsibrovė nemaža netikslumų. Daugelis piliakalnių nurodomi po kelis kartus, nes yra ne vieno kaimo ribose ir įvairūs autoriai juos vadina skirtingai. Be to, į sąrašą pateko ir paprastų kalvų.

Tuo pačiu laikotarpiu K. Engelis (C. Engel, 1931), V. Bruožaitytė (1937), J. Remeika (1938) dar kartą paskelbė Klaipėdos krašto piliakalnių sąrašą. Tik H. Crome (1938—1940), nuodugniau peržiūrėjęs archyvų medžiagą, šiuos duomenis kiek papildė ir patikslino.

Nuo 1933 m. Vilniaus universiteto Archeologijos muziejus pradėjo rinkti duomenis apie Lenkijos okupuotos rytų Lietuvos ir vakarų Baltarusijos archeologinius paminklus. Tačiau piliakalniams jis skyrė maža dėmesio, užregistravo tik kelis.

Spaudos žinutės apie archeologinėje literatūroje nenurodytus piliakalnius kėlė mintį, kad sąrašas nepilnas, esą, jų yra daugiau. Todėl apibendrinančiuose straipsniuose pradėti minėti gana dideli Lietuvos piliakalnių skaičiai; priskaičiuojama iki 1000, 1200 ar net 1500 piliakalnių.

Tuo pačiu metu atgaivinus Valstybės archeologijos komisiją ir 1934 m. pertvarkius ją į Paminklų apsaugos referentūrą, pradėta tikrinti paminklų būklė. Tada ėmė aiškėti, kad kartais piliakalniais pavadintos paprastos kalvos, kad tas pats paminklas vadinamas keliais vardais. Nuo 1936 m. šį darbą šiek tiek dirbo Vytauto Didžiojo kultūros muziejaus Paminklų apsaugos skyrius.

Pokario metais, atkūrus Tarybų Lietuvos mokslo įstaigas ir pradėjus tirti respublikos archeologinius paminklus, daug dėmesio skirta piliakalniams. Jie tyrinėti dviem kryptimis. Pirmiausia suintensyvėjo piliakalnių kasinėjimai. Buvo kaupiami duomenys šių paminklų chronologijai ir mokslinei charakteristikai. Kasinėjimams daugiausia dėmesio skyrė Lietuvos TSR Mokslų akademijos Istorijos institutas ir Vilniaus Valstybinis V. Kapsuko universitetas. Minėtų įstaigų ekspedicijoms vadovavo P. Kulikauskas, R. Kulikauskienė, V. Daugudis, O. Kuncienė, A. Merkevičius. Tyrinėti beveik tik Aukštaitijos ir Užnemunės piliakalniai.

Šio laikotarpio tyrinėjimai aukštesnio metodinio lygio ir platesnės apimties. Dalies piliakalnių aikštelės buvo tirtos ištisai (Bačkininkėlių, Migonių, Nemenčinės) arba atidengta nemaža jų dalis (Aukštadvario, Kaukų, Kunigiškių (Pajevonio), Punios ir kt.). Buvo pradėtos tyrinėti ir piliakalnių papėdžių gyvenvietės (Aukštadvario, Bačkininkėlių, Guogų, Migonių, Norkūnų ir kt.).

Iš viso 1952—1972 m. tyrinėta 38 piliakalniai ir 24 papėdžių gyvenvietės.

Sukaupta medžiaga ir leido nustatyti šių paminklų chronologiją, davė duomenų juos palikusių žmonių buičiai pažinti, pasekti piliakalnių vaidmens kitimui, augant gamybinėms jėgoms ir tobulėjant gamybiniams santykiams — irstant pirmykštei bendruomenei ir formuojantis klasinei visuomenei.

Dalis sukauptų duomenų apibendrinta P. Tarasenkos (P. Tarasenka, 1956; 1959), R. Kulikauskienės (R. Volkaitė-Kulikauskienė, 1958, 22—60; 1959) darbuose, taip pat „Lietuvos archeologijos bruožuose" (1961) ir daugelyje straipsnių, kuriuose skelbiama atskirų tyrinėtų piliakalnių medžiaga.

Be piliakalnių tyrinėjimų ir jų medžiagos apibendrinimo, pokario metais daug dėmesio buvo skiriama piliakalnių (ir kitų archeologinių paminklų) registravimui, duomenų apie juos kaupimui bei tikslinimui. Daugiausia dėmesio šiam darbui skyrė Lietuvos TSR Mokslų akademijos Istorijos institutas. Nuo 1968 m. į tą veiklą įsijungė ir Lietuvos TSR Kultūros ministerijos Mokslinė metodinė kultūros paminklų apsaugos taryba. 1948—1973 m. Istorijos institutas organizavo 20 didesnių ir mažesnių žvalgomųjų ekspedicijų ir daugelį išvykų, kuriose dirbo beveik visi archeologijos sektoriaus darbuotojai [1]. Institutui daug padėjo muziejininkai [2] ir kraštotyrininkai [3]. Per ekspedicijas aplankyta ir surinkta duomenų daugiau

[1] O. Bagušienė (1967), V. Daugudis (1958, 1960—1973, iš jų 1968—1972 kaip Tarybos darbuotojas), E. Danilaitė-Grigalavičienė (1966, 1968), A. Grybauskaitė-Jankevičienė (1953—1955, 1958 ir kaip IEM darbuotoja 1963), P. Kulikauskas (1948, 1949, 1953, 1954, 1961 ir 1962), O. Navickaitė-Kuncienė (1953—1955, 1958), A. Merkevičius (1963—1968 ir 1971—1972), M. Michelbertas (1967, 1968), I. Mulevičienė (1963, 1967), K. Navickas (1961—1965), R. Rimantienė (1960), A. Tautavičius (1948, 1949, 1953—1955, 1961, 1963—1973), V. Urbanavičius (1960, 1961, 1966, 1968—1972), L. Vaitkunskienė (1973).

[2] E. Butėnienė (IEM, 1969, 1970), D. Andrašiūnaitė (TIM, 1972), S. Juodelis (RKM, 1969, 1972), H. Lizdenis (AKM, 1955, 1972), M. Malyščenko (Uk. KM, 1970), J. Mickevičius (Kr. KM, 1966), A. Navarackas (IEM, 1971), J. Putrius (Kl. KM, 1963), A. Striaukaitė (Kėd. KM, 1971), O. Šatkutė (UKM, 1969, 1970), P. Tarasenka (M. K. Čiurlionio dailės muziejus Kaune, 1953—1955), B. Tautavičienė (IEM, 1969, 1970), V. Valatka (TKM, 1964).

[3] Inž. I. Jablonskis (Kretinga), P. Jagminas (Tytuvėnai), mokyt. J. Rupšys (Švėkšna), mokyt. J. Šliavas (Žeimelis).

kaip apie 800 Lietuvos piliakalnių, kurių dalis jau sunaikinta.

Per ekspedicijas ne tik išsiaiškinta, ar iš viso toks paminklas yra, bet ir buvo renkami duomenys apie jo padėtį, būklę, matuotas šlaitų aukštis, įtvirtinimai, aikštelės dydis, tirtas kultūrinis sluoksnis piliakalnio aikštelėje ir gyvenvietės pėdsakai. Surinkta daiktinė medžiaga, daugiausia puodų šukės, saugoma Lietuvos TSR Istorijos ir etnografijos muziejuje Vilniuje (IEM).

Ši medžiaga beveik nepanaudota tiksliau ir visapusiškiau apibūdinti Lietuvos piliakalnių paplitimui. Tik mažą dalį jos, sudarydamas Užnemunės piliakalnių žemėlapį, panaudojo P. Tarasenka (P. Tarasenka, 1959). Tai parodė suvestiniai šios srities duomenys (A. Merkevičius, 1966). Nepasinaudojo žvalgymų duomenimis ir lenkų istorikas A. Kamińskis, ruošdamas jotvingių archeologinį žemėlapį, apimantį ir Lietuvos Užnemunę (A. Kamiński, 1956).

Žvalgomųjų ekspedicijų duomenys iš esmės ir sudaro knygą, Lietuvos piliakalnių sąrašą. Pirmą kartą neapsiribojama tik paminklo paminėjimu ir literatūros bei šaltinių nurodymu, kaip buvo daroma daugumoje ankstesnių darbų (F. Pokrovskio, E. Hollacko, P. Tarasenkos, J. Remeikos, H. Cromės ir kt.). Šioje knygoje pateikiama duomenų apie paminklo topografinę padėtį, jo šlaitų aukštį, aikštelės dydį, įtvirtinimus, kultūrinį sluoksnį, kartu nurodoma, kada ir kas paminklą žvalgė, kas kasinėjo, kur saugomi radiniai, ir pagrindinė literatūra.

Tyrinėtojai bandė labai įvairius ir skirtingo dydžio Lietuvos piliakalnius pagal išorines savybes, ypač pagal jų įtvirtinimus ir padėtį, suskirstyti į keletą grupių ir pogrupių. Buvo skiriami krantiniai ir kalviniai piliakalniai ir jų pogrupiai. Tačiau dalis pirmojo tipo piliakalnių, jei šlaitai žemesni ar nuolaidesni, turi ir kalviniams būdingų įtvirtinimų.

Be to, nuolaidesniuose šlaituose buvę žemesni pylimai šiandien dažnai smarkiai nukentėję, nuarti, deformuoti ar ir visai sulyginti su žeme. Dalies jų buvimą rodo tik kasinėjimai (Velikuškių, Vosgėlių). Todėl piliakalnis iki kasinėjimų gali atrodyti vienos grupės, o po jų — visai kitos.

Tyrinėjimai parodė, kad vien pagal išorines savybes labai sunku spręsti apie piliakalnio chronologiją. Pavyzdžiui, Kunigiškių (Pajevonio) piliakalnio žvalgymai parodė, kad I m. e. tūkstantmečio viduriui gali priklausyti piliakalniai su didele aikštele ir 4—5 m aukščio pylimais. O iš Nemenčinės piliakalnio kasinėjimų aiškėja, jog su tokio paties aukščio pylimu gali būti ir X—XIII a. piliakalnis. Kita vertus, aišku, kad vadinamasis vėlyvas piliakalnis dažnai dengia pirmųjų m. e. amžių ar dar senesnius sluoksnius ir kelis kartus yra keitęs savo išvaizdą, pavyzdžiui, Apuolės, Aukštadvario, Bražuolės, Eketės, Imbarės, Nemenčinės ir daugelis kitų.

Todėl piliakalnius skirstyti į chronologines grupes ar tipus pagal jų išorines savybes atsisakyta. Knygoje pateikiamas alfabetinis visų žinomų (esančių ir buvusių) piliakalnių sąrašas. Žemėlapyje piliakalniai žymimi trimis skirtingais ženklais ir skirstomi į tris grupes: 1) neabejotinus, 2) spėjamuosius ir 3) sunaikintuosius. Be to, kad vaizdas būtų pilnesnis, pateikiamas toliau nuo piliakalnių esančių neįtvirtintų gyvenviečių ir XVI—XVIII a. įtvirtintų dvarviečių bei karinių stovyklų sąrašas.

Žinoma apie 600 pirmos grupės piliakalnių **(neabejotinų).** Tai piliakalniai, turį kultūrinį sluoksnį ir įtvirtinimus arba bent vieną iš tų požymių ar jų pėdsakus. Daugelis smarkiai apardyti arba ir visai sunaikinti. Vienus iš jų sunaikino gamta. Sakysime, Nemunas visai nuplovė Darsūniškio piliakalnį. Kauno HE vandens saugyklos bangos nuskalavo Rumšiškių piliakalnio liekanas. Upeliai kartais palieka tik menkus pylimo fragmentus, pavyzdžiui, Brokorių (Šylių), Antatilčių, Pakutuvėnų ir kt. Kitus išpustė vėjas, sakysime, 1425 m. minimą Palangoje piliakalnį. Nemaža sunaikino žmonės, ypač ardami jų aikšteles ir šlaitus. Kad patogiau būtų arti, kliudę pylimai buvo nukasami, nuskleidžiami (Gegužių, Šiaudinių). Nemaža sunaikinta ar suardyta, kasant piliakalniuose bulviarūsius (Pabalčių, Kačaičių, Vadagių ir kt.). Dalį sunaikino kapinės, sakysime, Žagarėje Raktuvės kalną, Papilės, Kurtuvėnų, Peleniškių piliakalnį ir daugelį kitų. Kai kurias kapines dabar dar matome paviršiuje, kitas aptinkame tik kasinėdami, pavyzdžiui, Norkūnuose prie Mikasos, Ročkų (Turčinų) ir kt., sužinome iš dokumentų. Antai K. Jablonskis yra paskelbęs ištraukas XVIII a. pabaigos testamentų, kurių sudarytojai įpareigoja testamentų vykdytojus palaidoti juos ant piliakalnių esančiose kapinėse (K. Jablonskis, 1941, 318).

Nemaža piliakalnių apardė lobių ieškotojai, smalsuoliai, ypač XIX a. ir XX a. pradžioje, dalis sunaikinta, kasant žvyrą, tiesiant kelius (Giluičių, Riklikų, Alantos ir kt.).

Sukaupti duomenys rodo, kad Lietuvos piliakalnių labai įvairus dydis, forma ir įtvirtinimai. Pavyzdžiui, šlaitų aukštis siekia nuo 3—4 m iki daugiau kaip 30 m; dažniausiai — 9—20 m. Viršutinė jų dalis paprastai statesnė, rūpestingai išlyginta, o žemutinė — nuolaides-

nė, natūrali. Nuolaidesniuose šlaituose, ypač prie piliakalnio galo, dažnai pasitaiko pylimų. Šlaite jie kartais juosia visą piliakalnį (pavyzdžiui, Degučių, Moškėnų, Šaukštelio ir kt.).

Piliakalnio aikštelės pakraščiuose taip pat dažnai pastebimas pylimas. Jis visada aukštesnis nuo gretimos aukštumos pusės, iš kurios lengviau prieiti. Kartais toks pylimas žiedu juosia visą aikštelę. Gerai išlikę dideli pylimai Įpiltyje, Negarboje ir Lazduonėnuose. Dažnai didžiojo pylimo išorinėje pašlaitėje būna dar vienas ar du žemesni, mažesni pylimai. Jų aukštis — iki 8—9 m. Aukšti pylimai ypač būdingi vakarų Lietuvos piliakalniams (Apuolės, Įpilties, Eketės, Lazduonėnų, Skomantų ir kt.).

Tyrinėjimai parodė, kad pylimams stiprinti buvo naudojami akmenys, rąstai; vėlesni — XI—XIII a.— dažnai plūkti iš molio. Ant pylimų stovėjo medinės sienos, bet apie jų konstrukcijas ir aukštį dar labai mažai žinome.

Piliakalnių aikštelės taip pat labai įvairios formos ir dydžio. Vyrauja trikampės ir ovalios. Aikštelių dydis svyruoja nuo keliasdešimt kvadratinių metrų iki poros ha. Mažus su iki 100—150 m^2 dydžio aikštelėmis piliakalnius įprasta vadinti miniatiūriniais. Daugiausia piliakalnių, kurių aikštelių dydis — nuo 600—800 m^2 iki 2000—3000 m^2. Apie 0,5—1,5 ha dydžio aikštelės nedaugelio piliakalnių (Apuolės, Bražuolės, Eketės, Kernavės, Punios).

Tyrinėjimai parodė, kad storiausias kultūrinis sluoksnis yra aikštelės pakraščiuose.

Piliakalnių pašlaitėse, kartais iš vienos pusės, o kartais ir iš visų, pastebimos buvusių sodybų vietos — senųjų gyvenviečių pėdsakai. Vienos gyvenvietės aptinkamos žemai slėnyje (Imbarės), kitos — gretimoje aukštumoje; dydis — nuo kelių šimtų kvadratinių metrų iki kelių ha. Dirbamuose laukuose jų pėdsakai išsiskiria tamsesne, dažnai su degėsiais maišyta žeme, kurioje randama apdegusio molio trupinių, puodų šukių, gyvulių kaulų, kartais šlako gabaliukų ar naudotų įrankių bei papuošalų nuolaužų. Dauguma buvusių gyvenviečių, ariant laukus, smarkiai apardytos.

XIII a. pabaigos—XIV a. rašytiniai šaltiniai kartais mini šalia medinių pilių įtvirtintas gyvenvietes — papilius. Tačiau dabar retai kur pastebime jų pėdsakų (Kvėdarnos, Paverknių, Piliakalnių). Įtvirtinimus sudaro žemi pylimai ir grioviai, juosę dalį gyvenvietės pašlaitėje. Galimas daiktas, dalis jas juosusių pylimų ir griovių nuarti, o dalis bus turėjusi tik medines sienas — tvoras.

Antra grupė — **tariamieji (spėjamieji)** piliakalniai. Tai kalvos, kurios nors ir vadinamos piliakalniais, bet neturi aiškesnių žmogaus gyvenimo pėdsakų — kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų. Jų žinoma daugiau kaip 200.

Požiūris į šiuos piliakalnius pamažu keitėsi. Dar 1948—1949 m., 1958 m. nenorėjome tų kalvų laikyti archeologiniais paminklais, nepripažinome piliakalniais.

P. Tarasenka juos laikė ankstyvais, mažai naudotais piliakalniais, kuriuose nespėjo susidaryti ryškesnis kultūrinis sluoksnis. Tačiau stebėjimai rodo, kad kartais ir ryškų kultūrinį sluoksnį turėję piliakalniai, pastaruosius dvidešimt metų intensyviai ariami, virto tariamaisiais, nes prarado būdingą formą, buvo sunaikintas kultūrinis sluoksnis. Tokie, pavyzdžiui, žinomi Skineikių ir Šišponiškių piliakalniai.

Taigi daugelis jų gali būti buvę piliakalniai, ariant jau seniai deformuoti. Galimas daiktas, ir tariamųjų piliakalnių pašlaitėse dar rasime kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Todėl jie, įtraukti į piliakalnių sąrašą, tiksliau atspindi buvusį piliakalnių tankumą.

Trečią grupę sudaro **sunaikintieji** piliakalniai. Apie daugelį iš jų tikslesnių duomenų neišliko, žinoma tik, kad jie buvo. Todėl ir sąraše pateikti duomenys dažniausiai nepilni. Šių piliakalnių priskaičiuojama apie 50.

Radiniai. Piliakalniuose ir gyvenvietėse liko medžiagos, padedančios pažinti šiuos paminklus palikusių žmonių buitį, gyvenimo sąlygas, verslus. Jos įvairumą rodo daugiau tyrinėti paminklai. Čia randama buvusių pastatų ir gynybinių įrenginių žymių (užtvaros, stulpų duobės, židiniai, sudegusių rąstų liekanos, apdegęs tinkas ir pan.). Nemaža radinių dalis (įrankiai, molinių puodų šukės, suanglėję grūdai, maistui naudotų gyvulių kaulai, šlakas, metalo lydymo krosnelės ir kt.) padeda pažinti to meto žmonių ūkinį gyvenimą. Daug mažiau čia papuošalų, įvežtinių daiktų. Iš ginklų daugiausia randama strėlių antgalių.

Kadangi tyrinėtų piliakalnių ir gyvenviečių dar labai nedaug, be to, dalis jų tik pradėta tyrinėti ir netolygiai visoje respublikoje, tai, remiantis turima medžiaga, dar negalima tiksliai pasakyti apie atskirų įrankių bei pastatų tipų paplitimą. Todėl ir šioje knygoje apsiribota vos keleto radinių kartografavimu.

Didžiausia piliakalnių ir gyvenviečių radinių grupė — **keramika.** Jos daug turime iš tyrinėtų piliakalnių ir gyvenviečių, nemaža surinkta ir žvalgant ariamas gyvenvietes bei ardomus piliakalnius. Susidaro įspūdis, kad daugiau keramikos rytų Lietuvoje ir pietų Užnemunėje. O centrinės ir vakarų Lietuvos piliakalniuose bei gyvenvietėse jos mažiau. Kuo paaiškinti šį reiškinį, dar sunku pasakyti. Gal taip atrodo

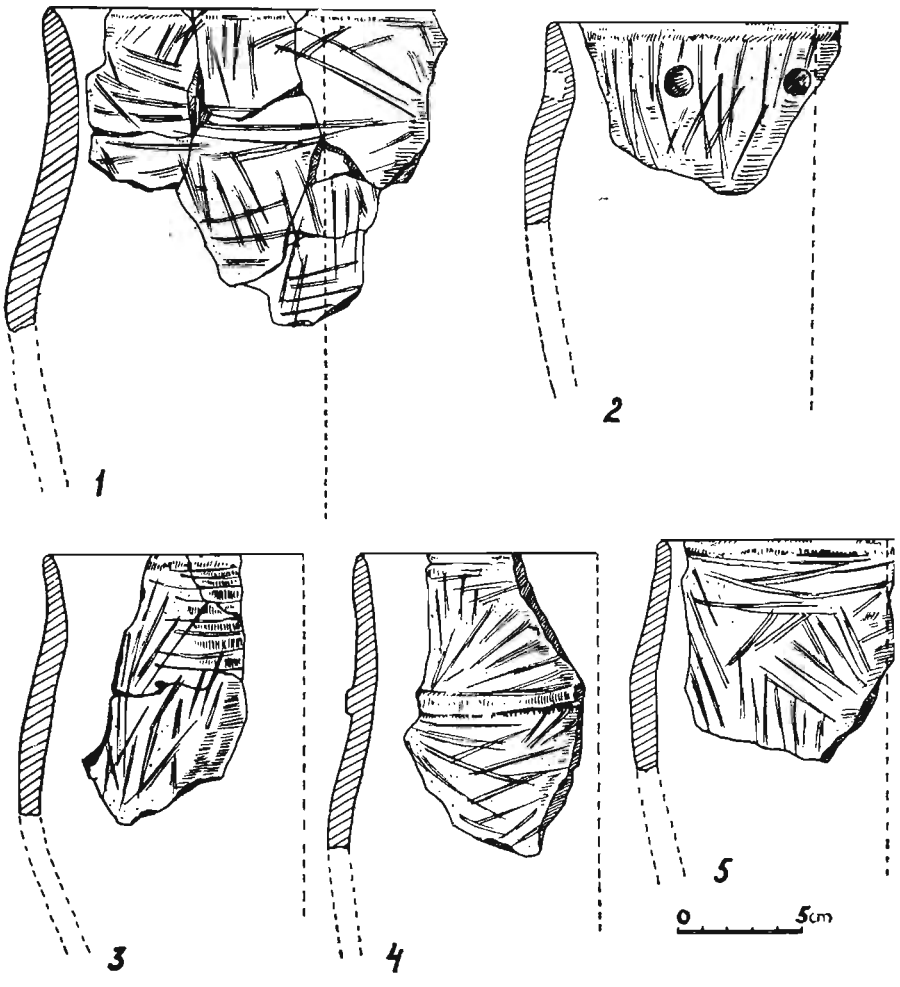

1 pav. Ankstyvosios puodų brūkšniuotu paviršiumi formos: *1, 4* — Velikuškių (Zarasų raj.) piliakalnis; *2* — Vosgėlių (Zarasų raj.) piliakalnis; *3* — Petrešiūnų (Rokiškio raj.) piliakalnis; *5* — Mielėnų (Rokiškio raj.) piliakalnis

tik dabar, kai daugiau ir geriau ištirtų paminklų turime iš rytų Lietuvos ir pietų Užnemunės. Galimas daiktas, čia atsispindi ir lokaliniai materialinės kultūros bruožai. Sakysime, vakarų ir centrinėje Lietuvoje galėjo būti plačiau vartojami įvairūs mediniai indai.

Beveik visą piliakalnių sodybų ir pilių naudojimo laiką, daugiau kaip 1500 metų (nuo I tūkstantmečio pr. m. e. vidurio iki XI m. e. a.), buvo vartojama lipdyta keramika, nes, kaip rodo tyrinėjimai, Lietuvoje puodai pradėti žiesti tik apie X ir XI a. ribą (I. Mulevičienė, 1971). Tačiau dar ir XI—XIII a. šalia žiestos vartota ir lipdyta keramika. Todėl pastaroji sudaro didžiausią piliakalniuose rastos keramikos dalį. Tik Dambutų, Veliuonos piliakalniuose ir Nemenčinės, Aukštadvario bei Mažulonių piliakalnių viršutiniuose sluoksniuose rasta daugiau žiestos XI—XIV a. keramikos. Kiek mažiau jos aptikta Piliakalnių (Vilkaviškio raj.) ir Rudaminos paliakalniuose, taip pat mažai — ir jų pašlaičių gyvenvietėse. Matyt, daug metų ariant, viršutiniai sluoksniai su žiesta keramika beveik visai sunaikinti. Dėl šių priežasčių žiesta keramika dar labai mažai ištirta, neišskirti tipai, jų chronologija. Todėl dar negalime kalbėti ir apie jos paplitimą. Galima tik pasakyti, kad iki pat XIV a. aptinkama beveik tik rankiniu ratu žiestos keramikos.

Lipdyta piliakalnių ir gyvenviečių keramika gana įvairi. Pagal puodų paviršiaus apdailą skiriama brūkšniuotoji, grublėtoji, lygiu, gludintu paviršiumi bei tekstilinė keramika.

Daugiau tyrinėta **brūkšniuotoji keramika** (E. Danilaitė, 1964, 23—39; 1967, 35—50; 1968, 41—57). Paskelbti du šios keramikos paplitimo žemėlapiai, iš kurių pirmajame pažymėtos 65 radimo vietos (LAB, 1961, 538, 170 pav.), antrajame — apie 90 (Е. Данилайте, 1970, 44—48).

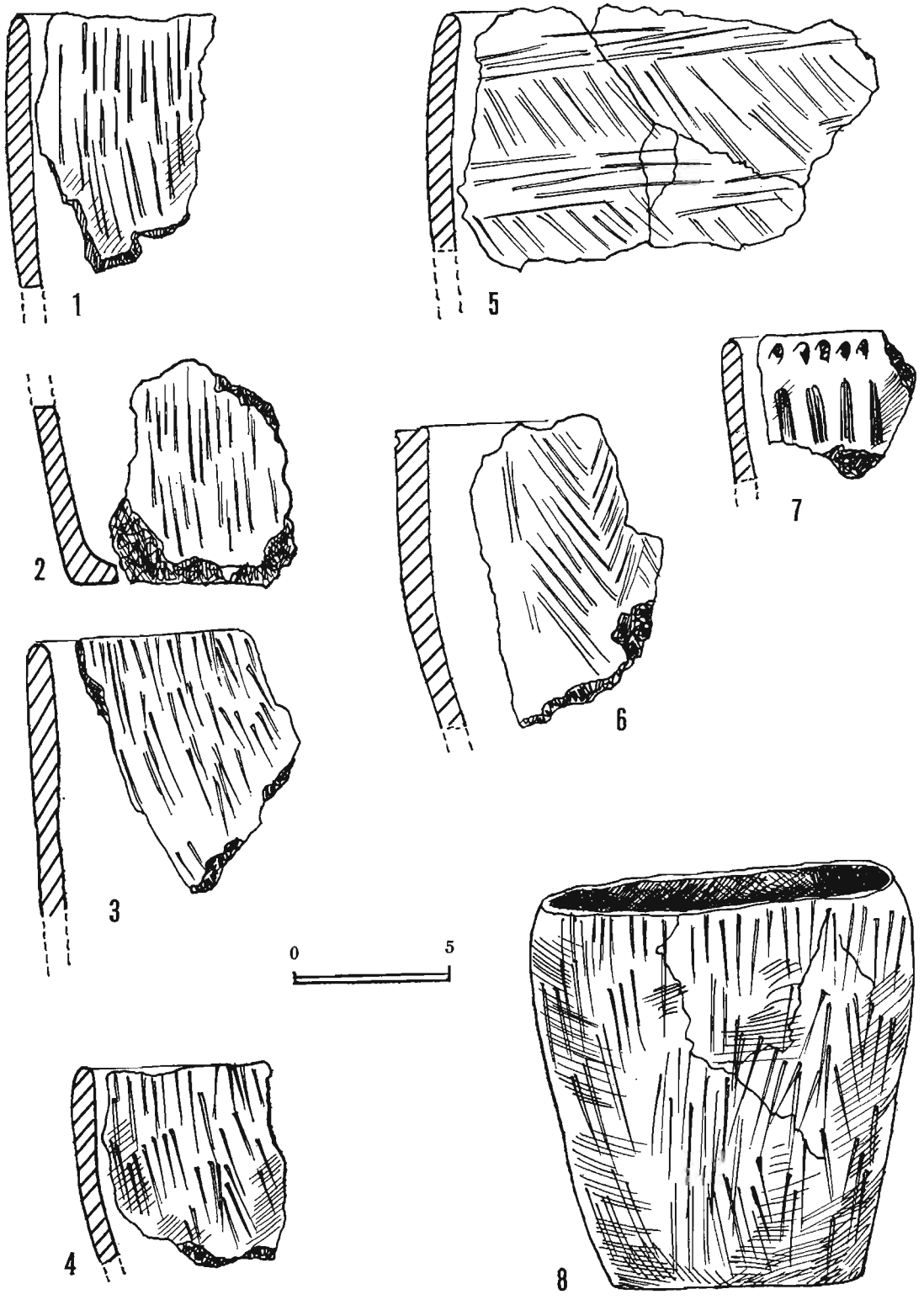

2 pav. Kibiro formos puodai brūkšniuotu paviršiumi. *1, 2* — Petrešiūnų (Rokiškio raj.) piliakalnis; *3* — Velikuškių (Zarasų raj.) piliakalnis; *4, 6, 7* — Aukštadvario (Trakų raj.) piliakalnis; *5* — Migonių (Kaišiadorių raj.) piliakalnis; *8* — Bačkininkėlių (Prienų raj.) gyvenvietė

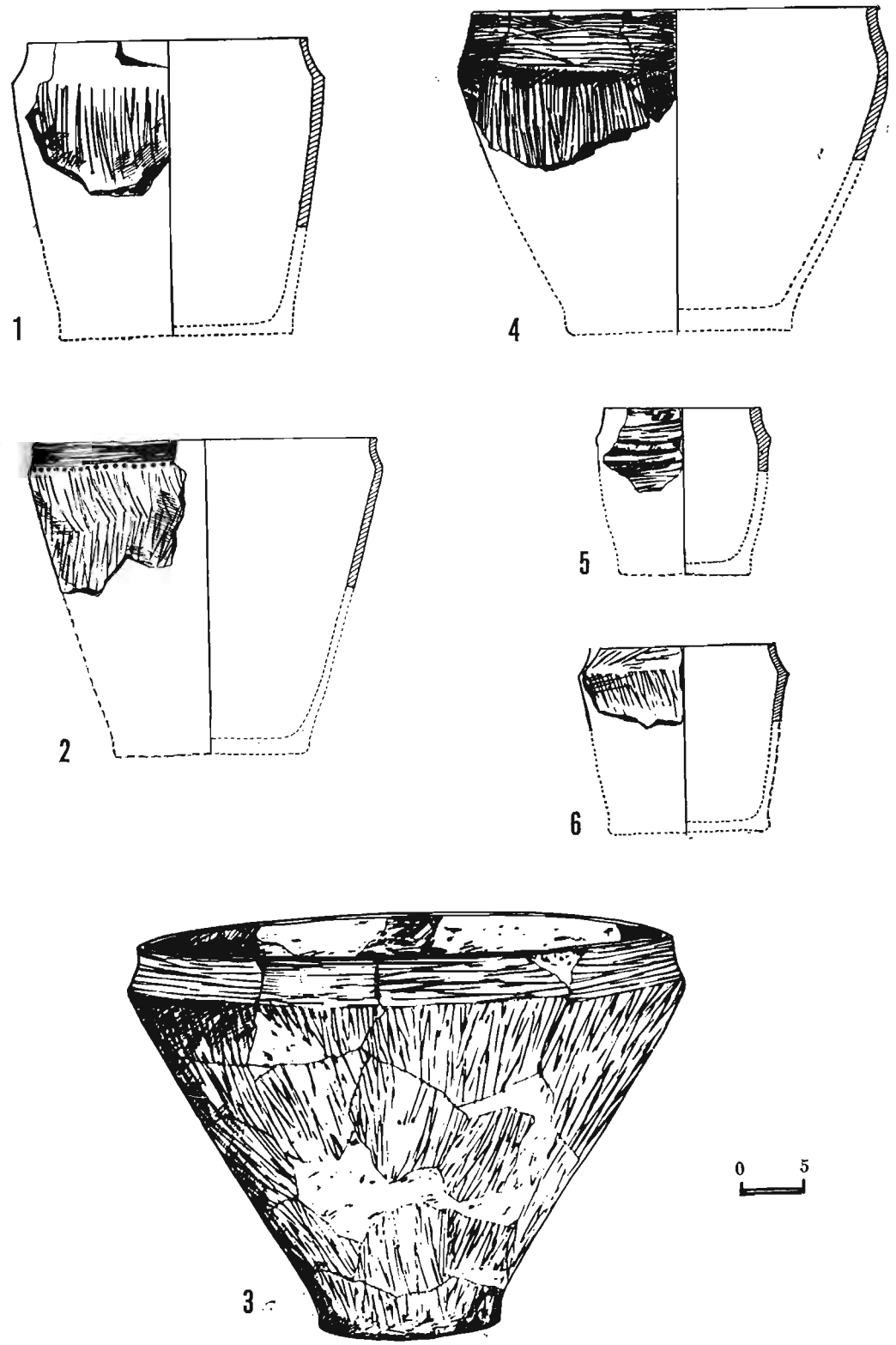

3 pav. Briauninės formos puodai brūkšniuotu paviršiumi. *1, 3, 5, 6* — Nemenčinės (Vilniaus raj.) piliakalnis; *2, 4* — Aukštadvario (Trakų raj.) piliakalnis

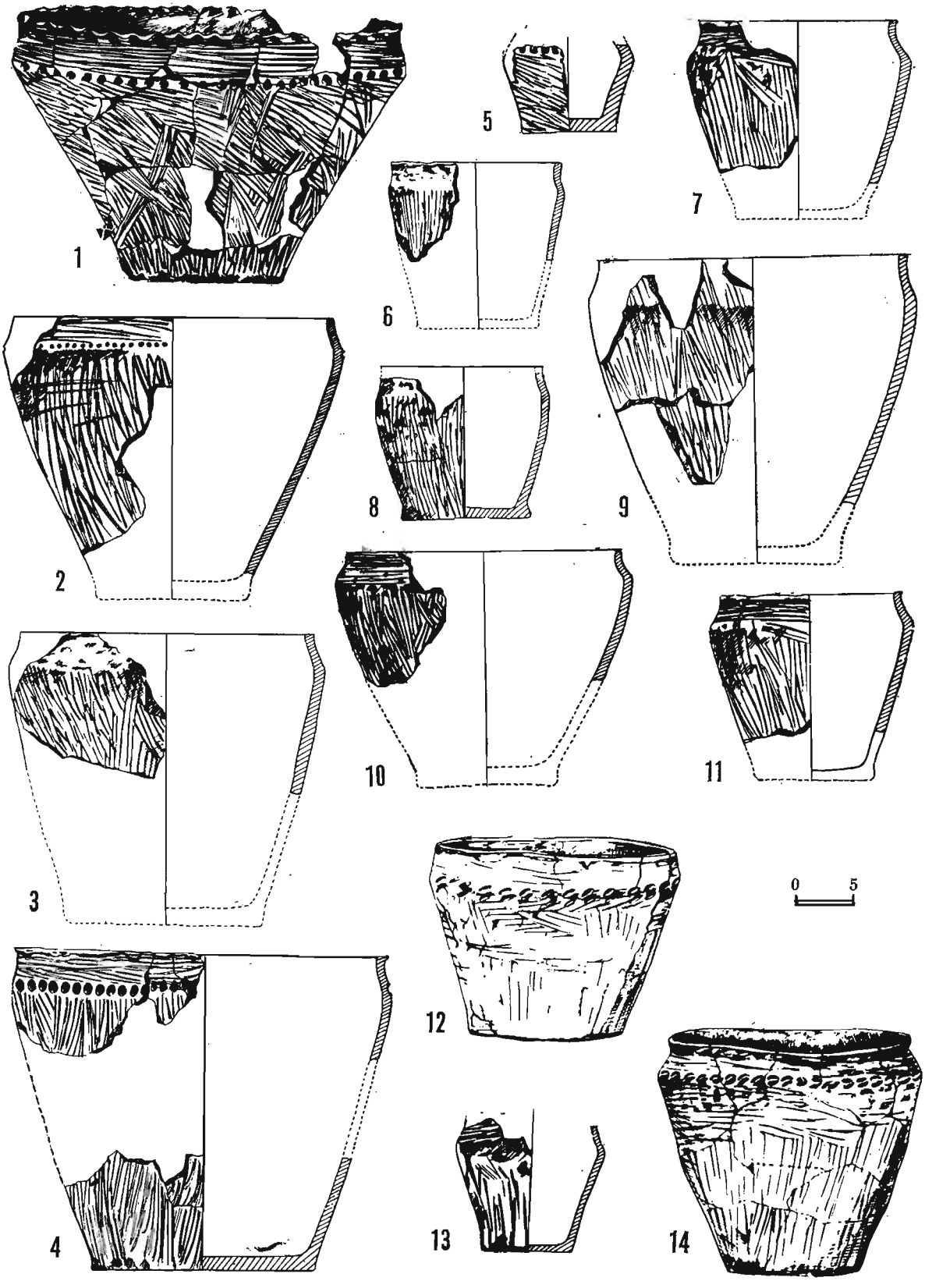

4 pav. Briauninės formos puodai brūkšniuotu paviršiumi. *1—14* — Aukštadvario (Trakų raj.) piliakalnis

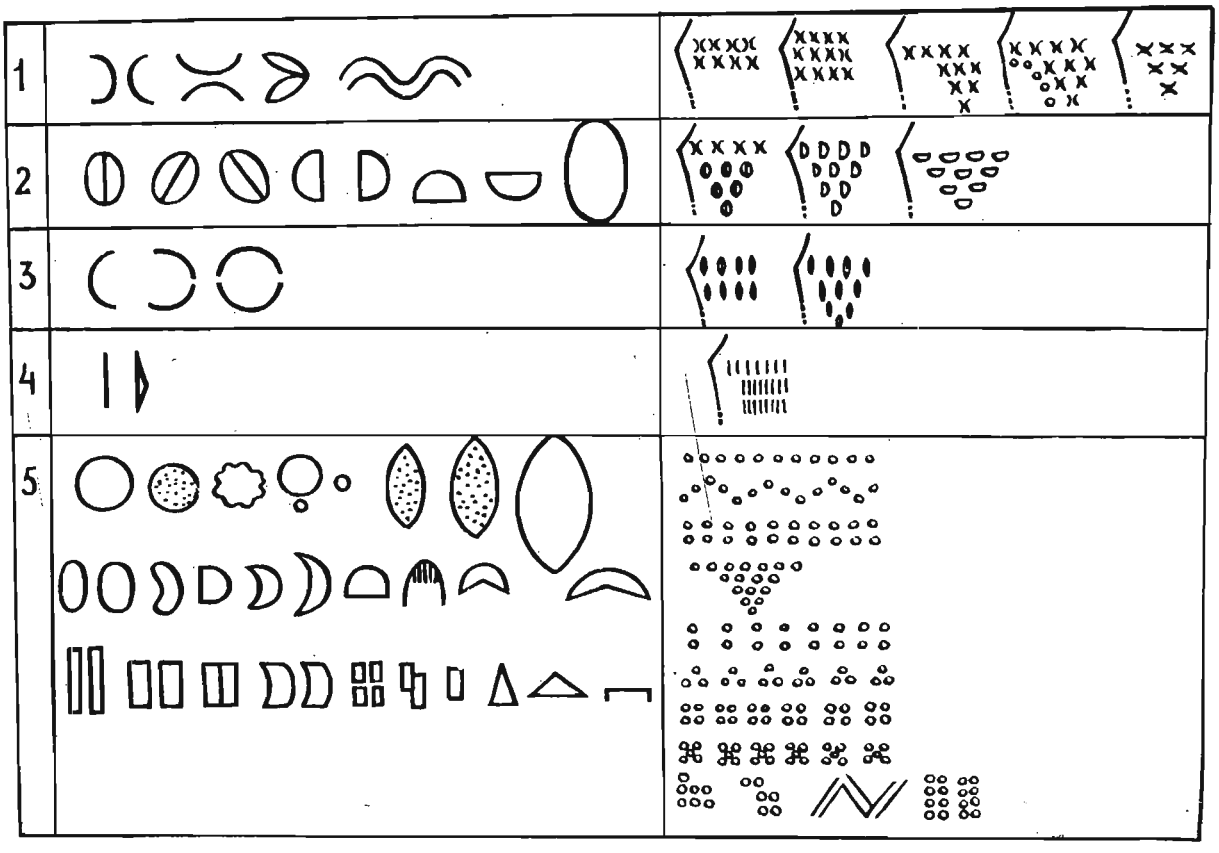

5 pav. Brūkšniuotosios keramikos ornamento lentelė

Šiame darbe žemiau pateikiamas platesnis tos keramikos apibūdinimas ir gerokai papildytas radimo vietų sąrašas.

Ligšioliniai keramikos radiniai ir kita I tūkstantmečio pr. m. e. medžiaga leidžia spėti, kad brūkšniuotoji keramika Lietuvos TSR teritorijoje buvo labiau paplitusi. I tūkstantmetyje pr. m. e. jos buvo bent iki Platelių ežero, Plungės, Rietavo, Šilalės ir Tauragės apylinkių vakaruose, taip pat turėjo būti ir Užnemunėje. Šitaip teigti leidžia atskiri tos keramikos radiniai Žemaitijoje, taip pat čia randami ankstyvi Dijakovo tipo svoreliai ir tai, kad iš šios teritorijos, kaip ir visos brūkšniuotosios keramikos kultūros srities, neturime I tūkstantmečio pr. m. e. laidojimo paminklų. To laikotarpio pilkapynų žinoma tik pajūrio ruože.

Todėl, tur būt, reikia kalbėti apie du brūkšniuotosios keramikos išnykimo etapus Lietuvoje. Pirmasis — jos išnykimas daugiausia Užnemunėje ir Žemaitijoje bei centrinėje Lietuvos TSR dalyje.

Žemaitijoje neturime nuodugniau tyrinėtų I tūkstantmečio pr. m. e. pabaigos ir I m. e. a. gyvenviečių bei piliakalnių. Remdamiesi tik pilkapių ir plokštinių kapinynų su griautiniais kapais paplitimu, galime teigti, kad II a. brūkšniuotoji keramika (jos kultūra) jau buvo išnykusi į vakarus nuo Kauno, Panevėžio ir Pasvalio. Tai rodo čia atsiradę brūkšniuotajai keramikai nebūdingi paminklai — pilkapiai su II a. griautiniais kapais Pavėkiuose, Sandrausiškėje, Vienragiuose, Visdergiuose, Pajuostyje ir kitur, taip pat II a. kapai Sargėnuose. III—IV a. jos jau nebuvo ir toliau į rytus — iki Šventosios bei toliau į šiaurę — Rokiškio rajone. Tai liudija čia pasirodę Kuokšių, Kuprių, Vaineikių ir kiti pilkapynai su III—IV a. kapais.

Ilgiausiai brūkšniuotoji keramika išsilaikė rytų Lietuvoje ir toliau į rytus — Baltarusijos TSR, kur ji vartota iki IV a. pabaigos. Iš II—IV a. piliakalnių ir gyvenviečių į rytus nuo Šventosios ir Nemuno vidurupio turime gerokai daugiau brūkšniuotosios keramikos, geriau ją žinome. Ji aptarta šiai keramikai skirtame poskyryje (p. 22—23).

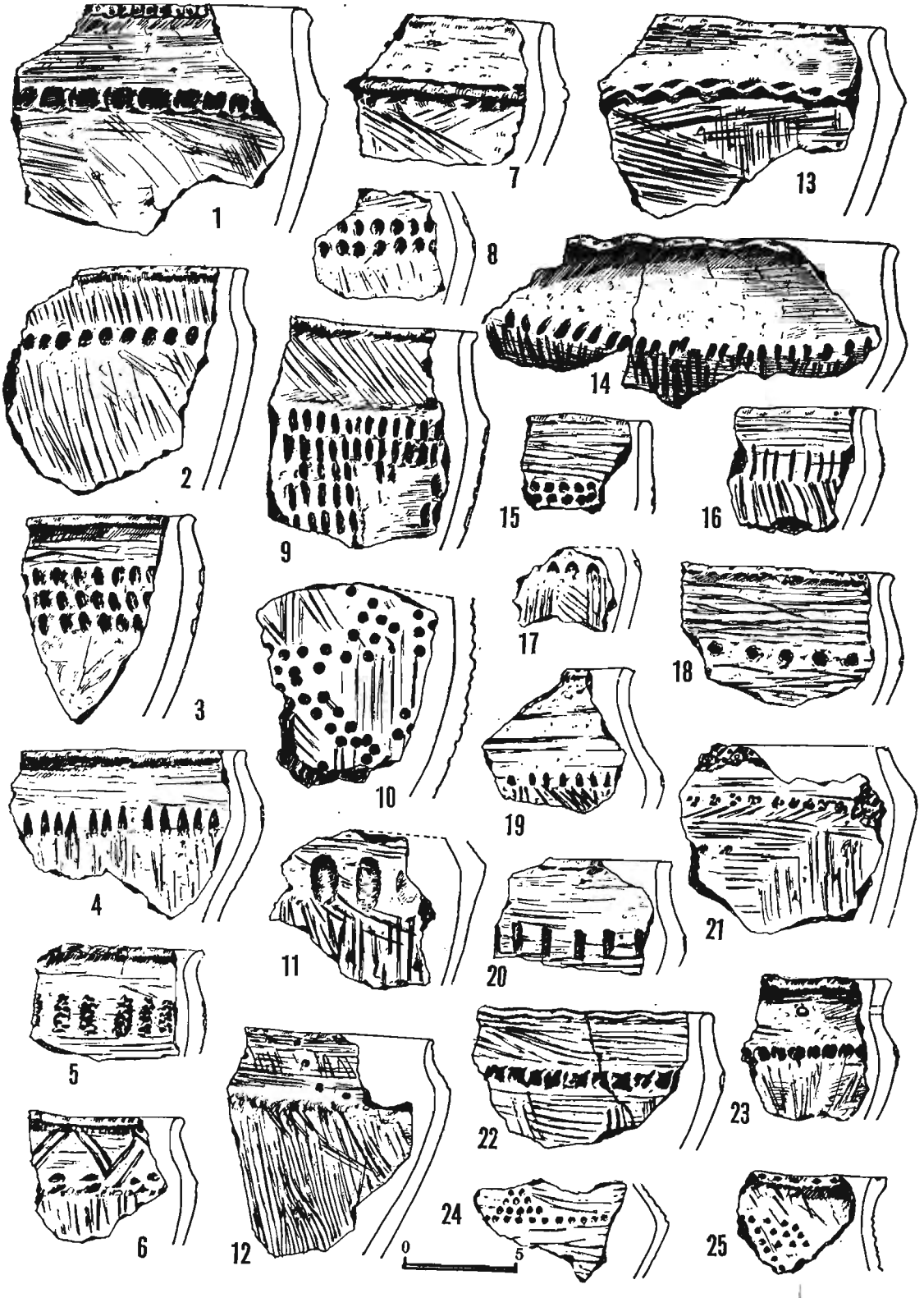

6 pav. Brūkšniuotosios keramikos ornamento pavyzdžiai.
1, 7, 13 — gnaibymo; *2, 3, 8, 9* — pirštų įspaudai; *14* — nago įspaudai; *16* — įraižos ar įkartos; *10, 18* — apvalių duobučių atspaudėliai; *4, 5, 11, 17, 19, 20, 21* — įvairių formų duobučių atspaudėliai; *1, 3, 5, 6, 10, 12, 15, 22, 23, 24, 25* — kitų puodų dalių puošimas

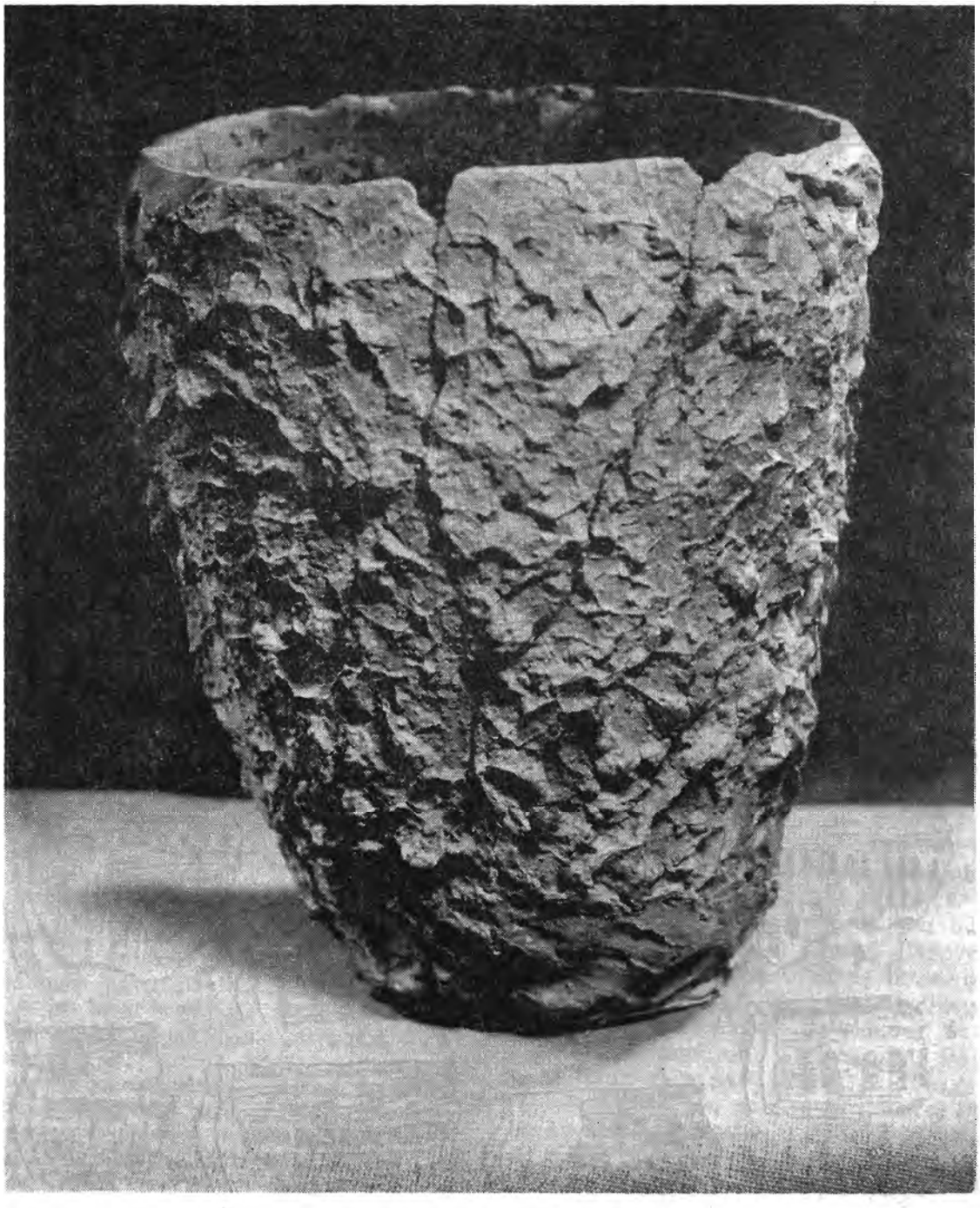

7 pav. Puodas grublėtu paviršiumi

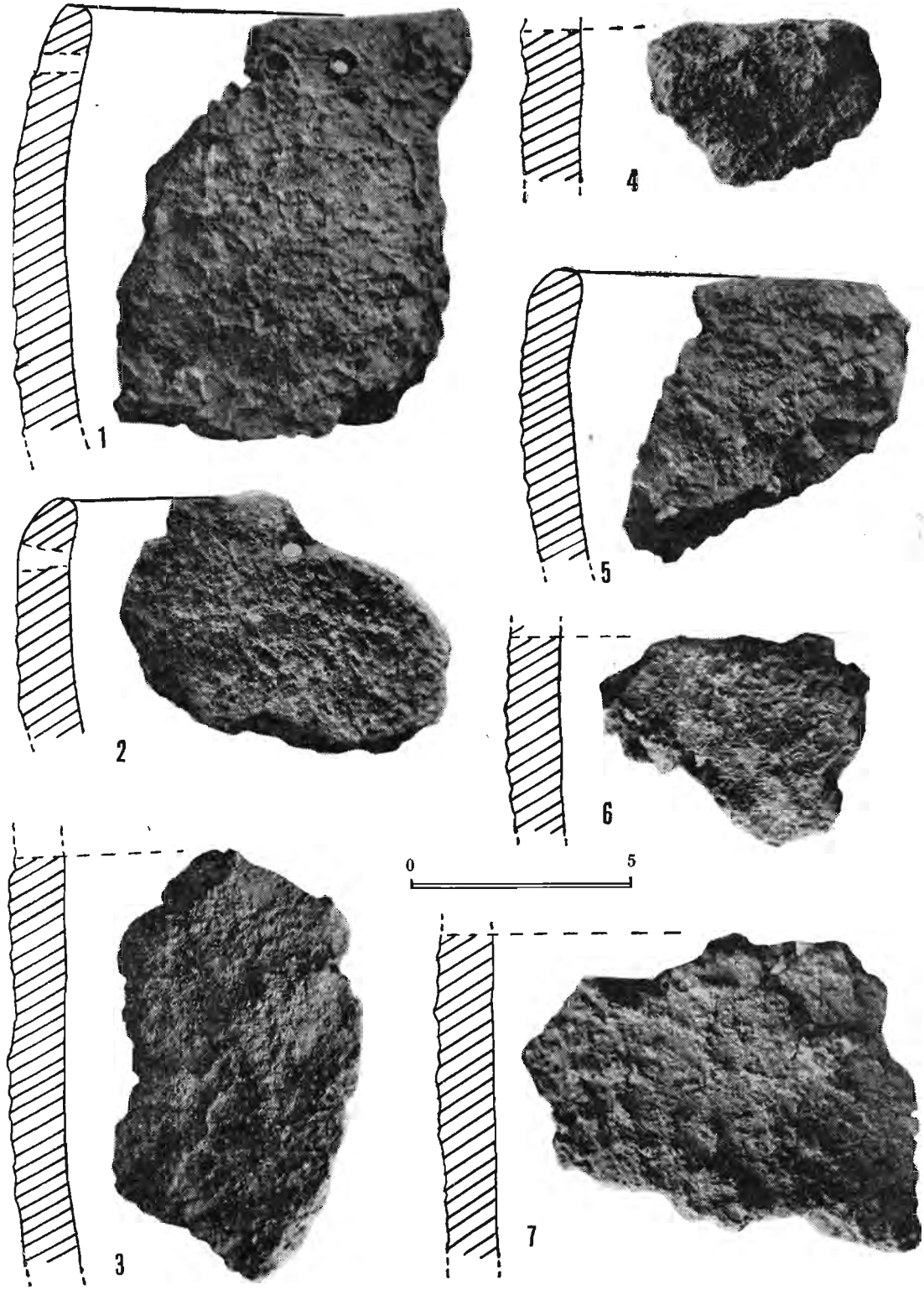

8 pav. Puodų smulkiai grublėtu paviršiumi šukės. *1, 2, 5* — Velikuškių (Zarasų raj.) piliakalnis; *3* — Šeimyniškėlių (Anykščių raj.) piliakalnis; *4* — Sokiškių (Ignalinos raj.) piliakalnis; *6* — Paplienijos (Telšių raj.) gyvenvietė; *7* — Černiauskų (Leipalingio) (Lazdijų raj.) piliakalnis

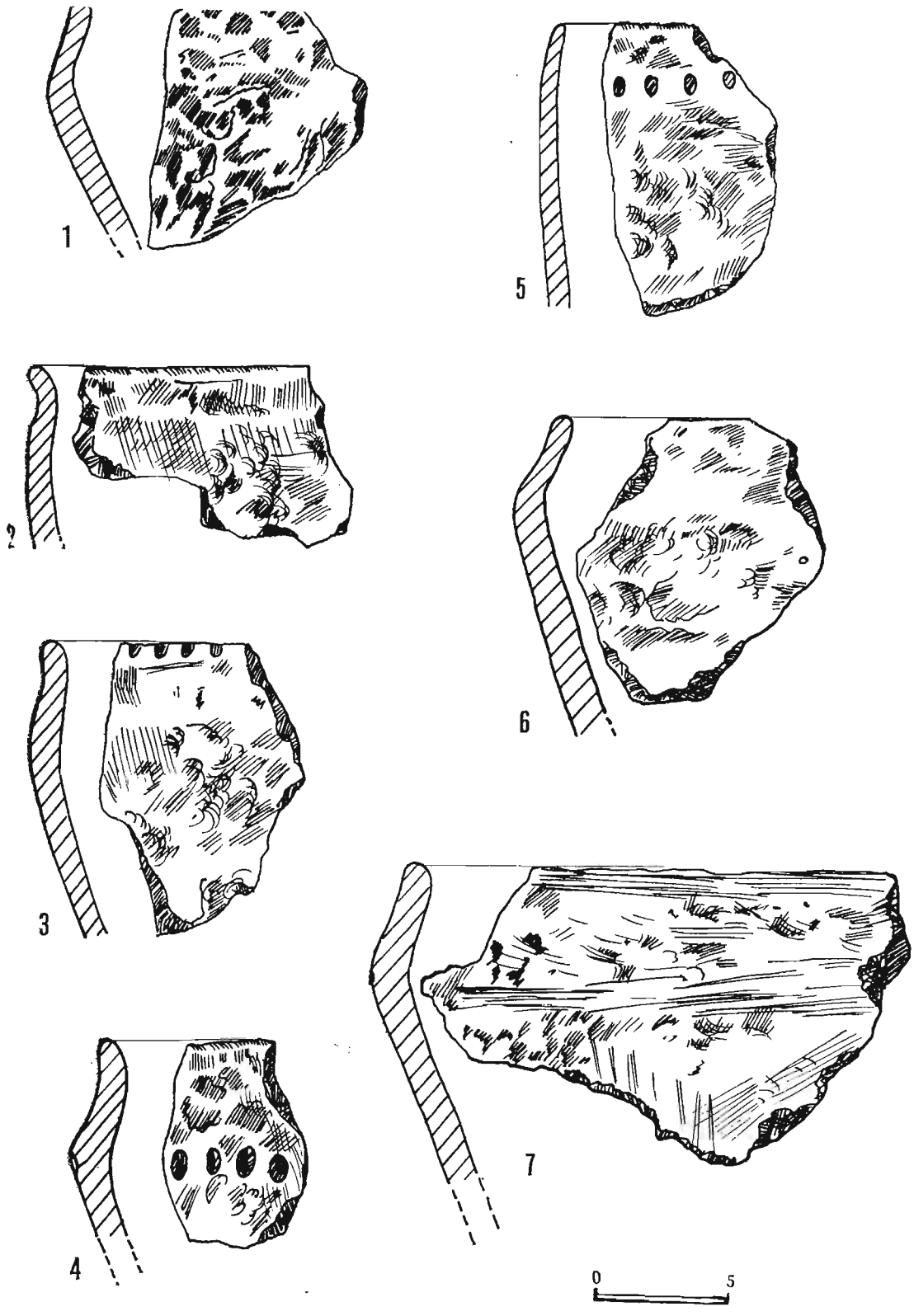

9 pav. Puodų smulkiai grublėtu paviršiumi šukės. *1, 2, 5, 6* — Paplienijos (Telšių raj.) gyvenvietė; *3, 4, 7* — Kunigiškių (Pajevonio) (Vilkaviškio raj.) piliakalnis

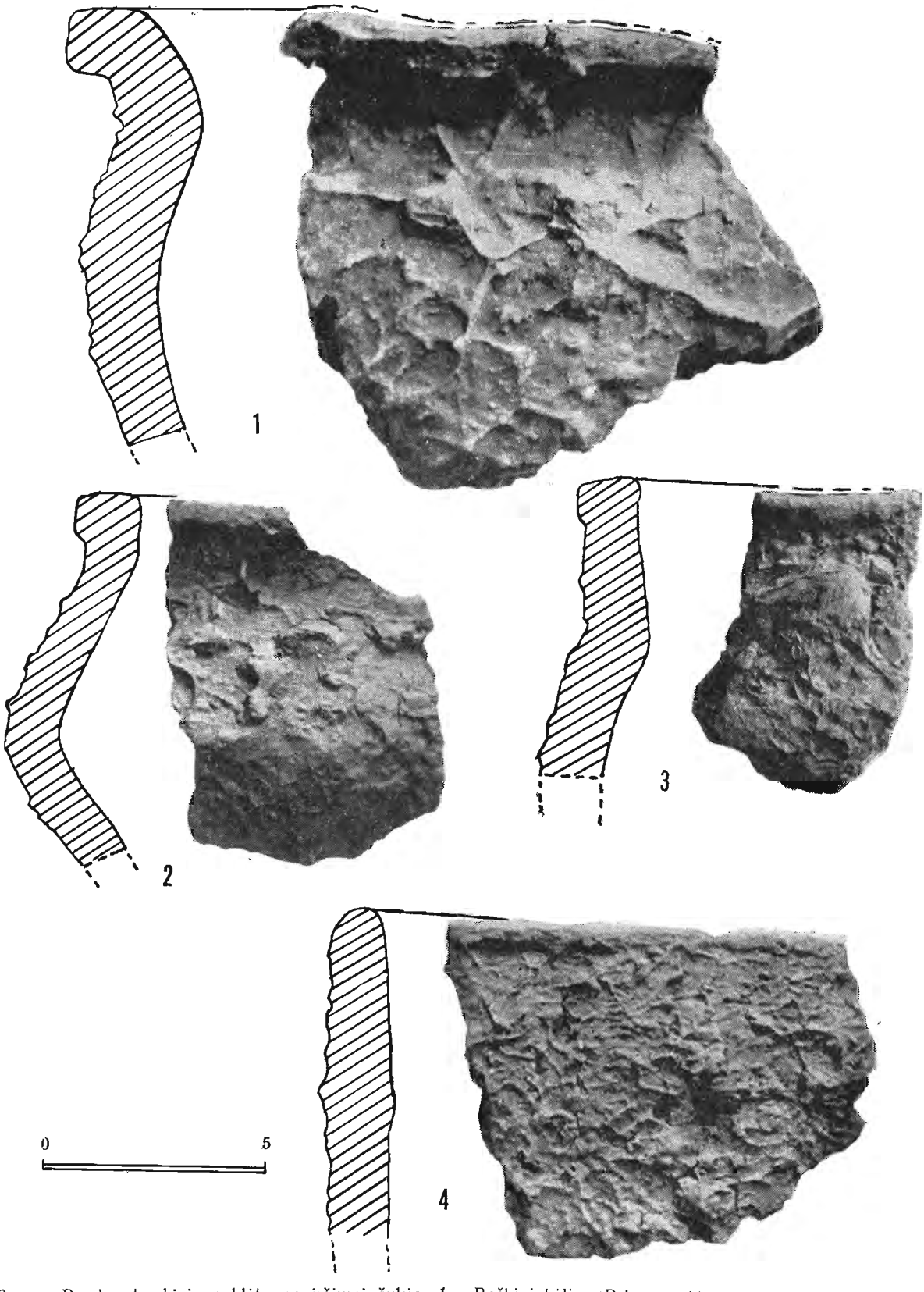

10 pav. Puodų stambiai grublėtu paviršiumi šukės. *1* — Bačkininkėlių (Prienų raj.) gyvenvietė; *2, 3* — Migonių (Kaišiadorių raj.) piliakalnis; *4* — Aukštadvario (Trakų raj.) piliakalnis

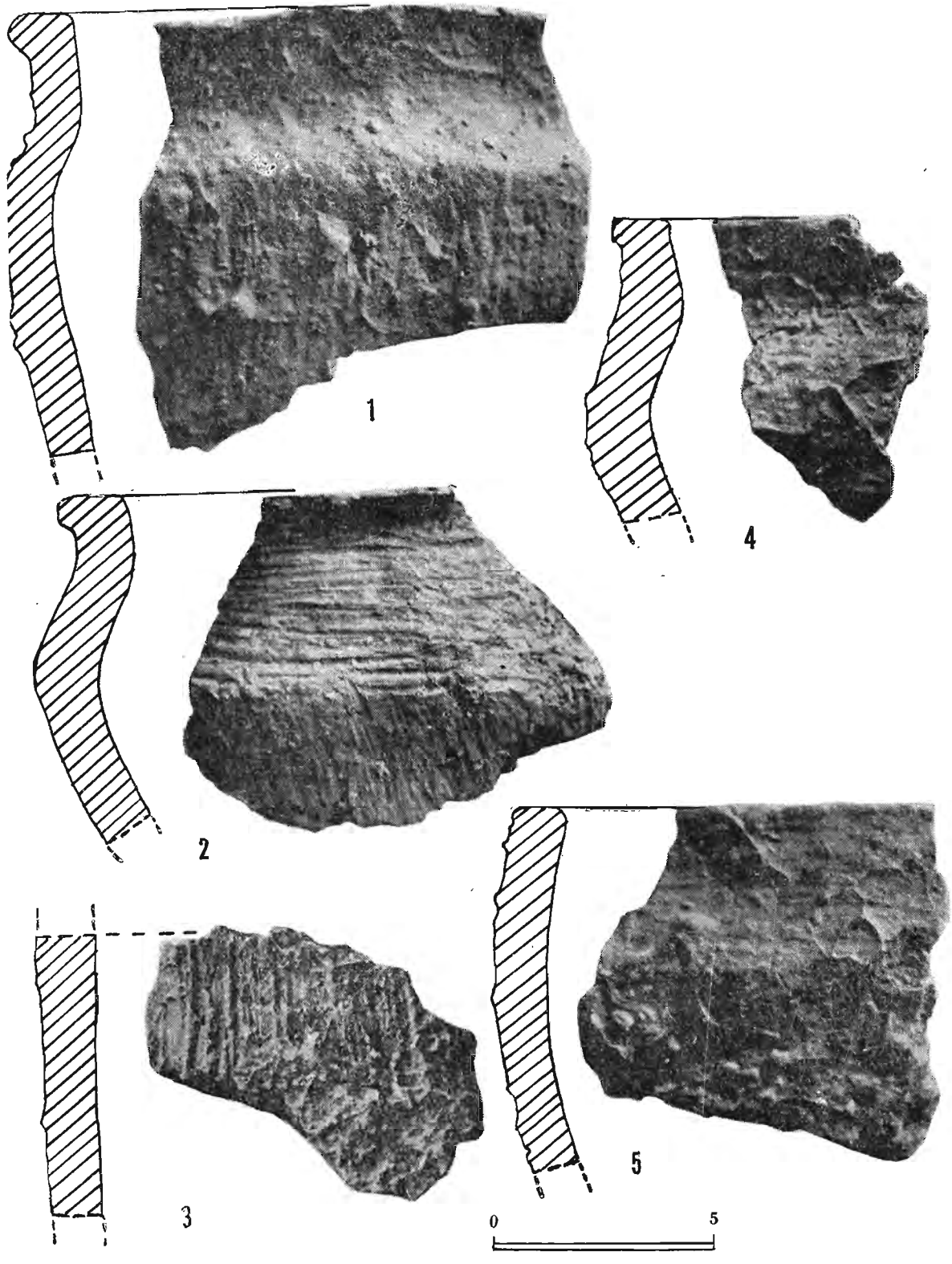

11 pav. Puodų brūkšniuotų ir grublėtų su brūkšniavimo žymėmis šukės. *1, 2* — Migonių (Kaišiadorių raj.) gyvenvietė; *3, 4, 5* — Aukštadvario (Trakų raj.) piliakalnis

Brūkšniuotąją keramiką iš dalies pakeitė **grublėtoji.** Su jų keitimusi, grublėtosios įsigalėjimu sutampa ir pilkapių bei plokštinių kapų atsiradimas didesnėje Lietuvos dalyje. Iki šiol grublėtoji keramika susilaukė daug mažesnio tyrinėtojų dėmesio, negu brūkšniuotoji. Jai skirtas tik vienas kitas straipsnis, kuriuose nagrinėjama jos kilmė, plitimas Užnemunėje ir rytų Lietuvoje (E. Danilaitė, 1967, 33—50; B. Даугудис, 1966, 38—41). Paskelbtas tik vienas šios keramikos radimo vietų sąrašas ir žemėlapis (LAB, 1961, 538—539, 171 pav.), kuriame sužymėtos žinomos tuo metu 64 radimo vietos. Per pastaruosius 10 metų radimo vietų patrigubėjo, dabar žinomos 192 (žr. p. 200—202 ir 7 žemėl.).

Daugiau medžiagos turime tik iš rytų ir šiaurės rytų Lietuvos bei Užnemunės. Iš centrinės dalies yra tik smulkių grublėtosios keramikos šukių, iš Žemaitijos — daugiau tik iš Paplienijos gyvenvietės. Todėl šiai keramikai skirtame poskyryje iš tikrųjų aptarta tik Užnemunės ir rytų Lietuvos grublėtoji keramika (žr. p. 23—25).

Tebėra neišaiškinti ir neaptarti jos lokaliniai skirtumai likusioje respublikos dalyje. Ypač trūksta duomenų grublėtosios keramikos išnykimo datai nustatyti. Šie įdomūs ir svarbūs klausimai tebėra neištirti.

Lipdytos **keramikos lygiu paviršiumi** rasta prie daugelio piliakalnių kartu su brūkšniuotąja ir grublėtąja. Ji gana įvairios spalvos, šukės nevienodo dydžio ir formos puodų. Tačiau jų tipų skyrimas ir datavimas tebelaukia tyrinėtojo. Tuo tarpu galima nurodyti, kad Lietuvos TSR šiaurėje daugiau štampų, įvairesniu ornamentu puoštos keramikos lygiu paviršiumi (Juodonys, Kaireliai). O Žemaitijoje, Užnemunėje aptinkama šios keramikos, puoštos gnaibytiniu ornamentu.

Gludintu paviršiumi keramikos rasta dar nedaug, beveik tik rytų Lietuvos TSR tyrinėtuose piliakalniuose ir gyvenvietėse prie jų (Migonys ir kiti), taip pat keliuose pilkapių sampiluose (Karmazinai). Ji taip pat detaliau netyrinėta ir tiksliau nedatuota.

Tekstilinės keramikos iš piliakalnių turime mažiausiai. Jos rasta bene tik Aukštadvaryje (B. Даугудис, 1966 **б**, 38—41).

Kasinėjant piliakalnius ir gyvenvietes, retkarčiais ir ariamame gyvenviečių paviršiuje, nors nedaug, randama ir kitų radinių. Pavyzdžiui, Bačkininkėlių gyvenvietėje, ištyrus apie 650 m^2 ploto gana storą pirmųjų m. e. amžių kultūrinį sluoksnį, be keramikos ir gyvulių kaulų, aptikti vos keli radiniai (yla, verpsteliai). Nedaug radinių Migonių, Žiegždrių bei kai kuriuose kituose piliakalniuose, pavyzdžiui, Kaukų, Mažulonių, Moškėnų jų aptikta kiek daugiau.

Seniesiems rytų Lietuvos TSR piliakalniams būdingi kauliniai dirbiniai — adikliai, strėlių antgaliai, ietigaliai, smeigtukai ir kita (Dūkšto, Moškėnų, Petrešiūnų), taip pat akmeniniai kirviai ar jų nuolaužos bei gaminant atsiradusios išgrąžos.

Kartografuoti kaulinius dirbinius ir akmeninius kirvius atsisakyta, nes jų turime tik iš keleto tyrinėtų piliakalnių. Radiniai dėl tyrinėjimų netolygumo neatspindi buvusio šių dirbinių paplitimo. O atsitiktiniai radiniai ne visada parodo šių paminklų chronologiją. Piliakalnis gali būti įrengtas ankstesnės stovyklos vietoje. Be to, matyt, jau tolimoje praeityje rastą laukuose akmeninį kirvį žmogus nešdavosi į sodybą ir, nežinodamas nei jo kilmės, nei buvusios paskirties, laikė amuletu, naudojo gydymui. Tai rodo Vilniaus XIII—XIV a. sodybose ir Maišiagaloje XII—XIV a. sluoksniuose rasti akmeniniai kirviai. Tik jam būdingame komplekse rastas akmeninis kirvis ar kitas dirbinys atspindi tikrąją paminklo chronologiją.

Pradedant I—II m. e. a., inventoriuje daugėja metalinių ir išnyksta nemaža dalis kaulinių dirbinių (ietigaliai, strėlių antgaliai, smeigtukai) bei akmeniniai kirviai. Metalinių dirbinių piliakalniuose ir gyvenvietėse randama daug mažiau, negu kaulinių, nes sugadinti ar sulūžę metaliniai neišmetami, o dažniausiai perkalami ar perlydomi ir naudojami kaip žaliava naujiems įrankiams bei papuošalams gaminti. Todėl kultūriniame sluoksnyje daugiausia randama tik smulkesnių dirbinių ar jų dalių (peilių, ylų, piautuvėlių, smeigtukų, karolių ir pan.). Palyginti retai randama ginklų. Didžiausią jų grupę sudaro strėlių antgaliai. Jų kiek daugiau rasta Aukštadvario ir Kaukų piliakalniuose. Aptinkama įtveriamųjų ir įmovinių su užbarzdomis įvairių formų strėlių antgalių. Strėlių antgalius ir žinome beveik tik iš piliakalnių medžiagos, nes kapuose jų nepasitaiko.

Didžiausią randamų papuošalų grupę sudaro geležiniai lazdeliniai smeigtukai, kai kitų smeigtukų aptikta tik vienas kitas. Piliakalnių papuošalai nesiskiria nuo kapuose randamų. Todėl kartografuoti piliakalnių metalinius dirbinius atsisakyta. Šie radiniai neatspindi tikrojo jų paplitimo, nes daugiau jų ir geriau išlikusių rasta senkapiuose. Dalis piliakalnių radinių, pavyzdžiui, Romos monetos (Eketė, Gabrieliškės, Jaučakiai, Migonys, Kunigiškiai (Pajevonys), kartografuojama kartu su senkapių radiniais.

Kiek daugiau piliakalniuose ir gyvenvietėse rasta molinių dirbinių. Pirmiausia paminėtini

dvigubo nupiauto kūgio ir cilindro formos verpsteliai. Daugiausia jų rasta Aukštadvario piliakalnio gyvenvietėje. Jų dažniau pasitaiko I m. e. tūkstantmečio vidurio ir antrosios pusės sluoksniuose. Užnemunės pietvakariuose aptinkama didesnių beveik kriaušės formos verpstelių (Kunigiškiai (Pajevonys). Be to, randama plokščių, apskritų tinklų (?) svorelių, o vėlyvuosiuose kuršių piliakalniuose — kūgio ar piramidės formos audimo staklių (?) svorelių (Apuolė, Eketė).

Knygoje apsiribota tik kapinynams nebūdingų radinių kartografavimu. Pirmiausia — **Dijakovo tipo svoreliai.** Jų rasta tik 8 piliakalniuose ar prie jų esančiose gyvenvietėse ir vienoje neįtvirtintoje, taip pat pora atsitiktinių radinių greičiausiai iš suardytų gyvenviečių. Daugiau jų aptikta tik Nemenčinės piliakalnyje (26 egz.) ir Paplienijos piliakalnio gyvenvietėje (22 egz.), kitur rasta tik po vieną kitą svorelį ar jo dalių. Šie nedideli Dijakovo tipo svoreliai atspindi brūkšniuotosios keramikos kultūros ryšius su Dijakovo kultūra I tūkstantmečio pr. m. e. antrojoje pusėje ir pirmaisiais m. e. amžiais. Daugumos šių svorelių radimo vietos — Lietuvos TSR rytai. Vyrauja vėlesnis jų tipas. Žemaitijoje žinomos tik 3 tų svorelių radimo vietos ir labiau paplitęs ankstesnis jų tipas (žr. sąrašą p. 199 ir 6 žemėl.).

Paskutinis kartografuotas piliakalnių ir gyvenviečių radinys — **geležies šlakas.** Jo rasta beveik visuose tyrinėtuose piliakalniuose bei gyvenvietėse, ir tai atspindi geležies gamybos paplitimą. Gana dažnai jo randama ir piliakalnių pašlaitėse, kartais pasitaiko ir pilkapių sampile arba kapų duobių žemėje, senkapyje. Šią medžiagą prieš keletą metų kartografavo A. Endzinas (A. Endzinas, 1968). Jo duomenis papildė pastarųjų metų radiniai. Tačiau šiuos radinius chronologiškai skirstyti atsisakyta, nes dauguma tiksliau nedatuoti, aptikti ilgai naudotose gyvenvietėse. Pilkapių sampile ir kapų duobėse rastas šlakas taip pat lieka nedatuotas. Kapo arba pilkapio supylimo amžius parodo tik, kada šlakas čia pateko, bet nenusako jo chronologijos. Į geležies šlako radinių žemėlapį įtraukti ir nedaugelis geležies lydymo krosnelių radinių, kurie papildo duomenis šiuo klausimu (žr. sąrašą p. 202 ir 8 žemėl.).

Brūkšniuotoji keramika. I tūkstantmečio pr. m. e. ir pirmųjų m. e. amžių Lietuvos, ypač jos rytų dalies, piliakalniams būdinga brūkšniuotoji keramika. Pagal ją ir pavadinta brūkšniuotosios keramikos kultūra, charakteringa centrinei ir vakarų Baltarusijai, rytų Lietuvai ir pietų Latvijai. Lietuva užima tik vakarinę šios kultūros arealo dalį.

Tyrinėjant, taip pat per žvalgomąsias ekspedicijas brūkšniuotosios keramikos aptikta 132 piliakalnių ir šalia jų esančių gyvenviečių bei 10 neįtvirtintų gyvenviečių teritorijoje. Be to, žinomos dar 2 atsitiktinių radinių vietos. Vadinasi, dabar iš viso žinomos 144 šios keramikos radimo vietos. Kapinynuose keramikos brūkšniuotu paviršiumi aptinkama retai. Ji žinoma tik viename kapinyne (Paveisininkai) arealo pakraštyje ir atskirame kape Margiuose.

Lietuvoje brūkšniuotoji keramika labiausiai paplitusi šiaurės rytuose ir rytuose bei Užnemunėje. Daug mažiau jos vakarų Lietuvoje. Pagrindinio brūkšniuotosios keramikos arealo ribos eina Šventosios vidurupiu ir žemupiu, Neries žemupiu, Jiesia aukštyn ir nuo jos aukštupio į vakarus iki Lietuvos TSR sienos (5 žemėl.). Pietų Užnemunė — brūkšniuotosios keramikos arealo pakraštys. Čia brūkšniuotoji keramika sudaro tik nedidelę rastos keramikos dalį.

Brūkšniuotosios keramikos Lietuvoje aptinkama pačiuose ankstyviausiuose piliakalniuose — I tūkstantmetyje pr. m. e. ir vartojama iki IV—V m. e. amžiaus.

Brūkšniuotosios keramikos puodai dažniausiai lipdyti iš tankios molio masės su grūsto granito priemaišomis. Rečiau aptinkama trapių, su daug grūsto granito priemaišų puodų. Lipdomi jie iš 5—10 cm pločio juostų žiedais. Pastovas, ant kurio lipdydavo puodą, buvo pabarstomas smulkiais grūsto granito trupiniais. Visa puodo išorė, dažnai ir vidus išvagota įrėžtais grioveliais-brūkšniais, kurie įspausti, įsirėžę, lyginant puodo paviršių žolės ir šiaudų gniūžte arba specialiu įrankiu.

Lietuvoje skiriamos trys pagrindinės brūkšniuotosios keramikos puodų formos.

Ankstyviausi puodai yra „s" pavidalo profiliuotomis sienelėmis. Jie vidutinio dydžio arba dideli; sienelės įvairaus storio, 17—29 cm aukščio, 21—26 cm skersmens su vertikaliu aukštesniu ar žemesniu kakleliu (1 pav.).

Antroji puodo forma — kibiras su tiesiomis, į viršų platėjančiomis sienelėmis (2 pav.). Šie puodai žinomi visoje brūkšniuotosios keramikos paplitimo teritorijoje, bet būdingiausi šiaurės rytų Lietuvai, kur jie vyrauja I tūkstantmetyje pr. m. e. Puodų dydis įvairus: nuo 12—13 cm iki 23—26 cm aukščio, aukštutinės dalies skersmuo — nuo 10 cm iki 20—24 cm, dugno skersmuo — 9—15 cm.

Pagrindinė būdinga visam brūkšniuotosios keramikos arealui forma — briauninė. Tokių puodų tiesios, į viršų platėjančios sienelės, aukštutinėje dalyje įlenktos vidun ir sudarančios kaklelį bei daugiau ar mažiau aštrią briauną — petelius. Puodai įvairaus dydžio, angos

skersmuo — nuo 10 iki 40 cm, dugno — 7—17 cm, aukštis — 10—30 cm. Labiausiai paplitę vidutinio dydžio puodai. Ankstyviausiuose piliakalniuose (I tūkstantmetis pr. m. e.) briauninės formos puodų beveik neaptinkama, pasitaiko tik I tūkstantmečio pr. m. e. pabaigoje; m. e. pradžioje lieka beveik vienintelė brūkšniuotosios keramikos puodų forma iki pat šios keramikos išnykimo (3, 4 pav.). Pagal profiliavimą bei aukščio ir viršutinės dalies skersmens santykį briauninius puodus galima suskirstyti į du pogrupius: a) panašūs į kibirą (3:1, 2; 4:3 pav.), b) panašūs į dubenį (3:3, 4:1 pav.). Ypač įvairūs puodai I—III m. e. amžiais, kai vartoti abiejų pogrupių su daugiau ar mažiau profiliuota viršutine dalimi.

Briauninės formos puodams būdinga: 1) gnaibymo, 2) pirštų galų įspaudų, 3) nago įspaudų, 4) įraižų arba įkartų, 5) įvairių įspaudėlių ornamentas (5 pav.). Ornamentuojamas beveik tik viršus: peteliai, kaklelis, pakraštėliai. Dažniausiai puošiama briauna. Iš atskirų motyvų komponuotas grupinis geometrinis ornamentas, kuriuo puošiami peteliai, iš dalies puodo šonai (6 pav.). Kitų formų puodai ornamentuojami retai.

Labiausiai paplitęs brūkšniuotosios keramikos ornamentas — gnaibymas. Skiriami įvairūs jo motyvai: a) vertikalus, b) horizontalus, c) sudarantis banguotą liniją. Vertikalaus gnaibymo motyvai žinomi ankstesniųjų piliakalnių brūkšniuotojoje keramikoje, ir pasitaiko jų kartu su apvalių duobučių įspaudais. Mūsų eros pradžioje šis ornamentas įvairesnis, reljefiškesnis, kruopščiau įspaustas. Vėlesnei brūkšniuotajai keramikai būdinga menkos gnaibymo žymės, primenančios pirštų įspaudus. Horizontalaus gnaibymo motyvų aptinkama nuo m. e. pradžios, nors daug mažiau, negu vertikalaus gnaibymo, tačiau didesnėje teritorijoje.

Labai paplitęs pirštų įspaudų ornamentas, ypač būdingas vidurio Panemunei ir Užnemunei.

Rečiau aptinkamas nago įspaudų ornamentas. Jo pasitaiko jau I tūkstantmečio pr. m. e. pirmojoje pusėje, o įvairių motyvų nevienodos formos atspaudėlių — ypač I m. e. tūkstantmečio pirmaisiais amžiais.

Ankstyviausiame brūkšniuotosios keramikos periode ornamentas buvo paprastesnis, motyvai neįvairūs. Įvairiausias, dažniau pasitaikantis ir geriau atliktas ornamentas I—III m. e. amžiais. Brūkšniuotosios keramikos egzistavimo pabaigoje jis vėl supaprastėja.

Galima skirti keletą brūkšniuotosios keramikos lokalinių sričių. Ryškiai skiriasi šiaurės rytų sritis į rytus nuo Šventosios ir kiek į šiaurę nuo Neries. Jai būdinga puodai tiesiomis sienelėmis, negilus, ne toks tvarkingas paviršiaus brūkšniavimas, neįvairus ornamentas — beveik tik gnaibymas ir apvalių duobučių įspaudai.

Antroji — rytinė — sritis apima centrinę arealo dalį, t. y. į pietus nuo anksčiau apibrėžtos dalies iki linijos, einančios kiek į rytus nuo Nemuno vidurupio. Brūkšniuotajai keramikai čia būdinga ryškios įvairios briauninės formos, ryškus, bet negilus brūkšniavimas, turtingas, įvairus ornamentas.

Trečioji brūkšniuotosios keramikos dalis — Nemuno vidurupio pakrantės. Jai būdinga briauninė puodų forma, primenanti puodus tiesiomis sienelėmis, su savaimingu nedaugelio motyvų ornamentu, pavyzdžiui, pirštų įspaudais, grupiniu jų komponavimu ir kt. Šiai sričiai ypač būdinga grublėtoji keramika su brūkšniavimo žymėmis.

Išskirtinę padėtį užima likusi Užnemunės dalis (be jos rytinio krašto). Čia brūkšniuotosios keramikos randama gana dažnai, bet ji sudaro mažą visos keramikos dalį. Kiek skiriasi ir puodų forma (neryški briauna, smarkiai susiaurinta apatinė dalis), ir ornamentas (pirštų ir apvalių duobučių įspaudai, grupinis ornamentas, puošti pakraštėliai). Daug bendrų bruožų turi Užnemunės ir vakarų Lietuvos piliakalnių bei gyvenviečių keramika.

Lokalinės sritys skiriamos ir likusioje jos arealo dalyje — Baltarusijoje ir Latvijoje.

Brūkšniuotosios keramikos, kaip ir brūkšniuotosios keramikos kultūros, kilmė dar neišaiškinta. Puodų paviršiaus brūkšniavimas būdingas jau ankstyviausiai šukinei ir ypač virvelinei keramikai. Pabaltijy nuo II tūkstantmečio pr. m. e., žalvario amžiuje, Lietuvoje pastebima keramikos visu brūkšniuotu paviršiumi, tačiau puodų forma nebūdinga brūkšniuotajai keramikai. Pagrindinė brūkšniuotosios keramikos forma — briauniniai puodai — neturi genetinio ryšio su ankstesnėmis formomis. O mažai vartotas „s“ profiliavimas, nors ir susijęs su žalvario amžiaus keramika brūkšniuotu paviršiumi, dar neišsprendžia kilmės klausimo.

Brūkšniuotosios keramikos išnykimas Lietuvoje siejamas su grublėtosios plitimu. Pirmosios nykimas ir antrosios įsigalėjimas geriau pastebimas tik rytų Lietuvoje. Čia jis vyko gana lėtai ir apėmė IV—V m. e. a. Tuo pačiu metu plėtėsi gyvenvietės prie piliakalnių, daugėjo atvirų gyvenviečių, nes augo gyventojų skaičius. Brūkšniuotosios keramikos nykimas siejamas su laipsnišku ūkio vystymusi, o ne su etniniu gyventojų sudėties keitimusi.

Dauguma tyrinėtojų brūkšniuotąją keramiką priskiria baltų — lietuvių, latvių — gentims

(A. Liaudanskis, P. Tarasenka, P. Tretjakovas, A. Mitrofanovas, H. Moora, F. Gurevič, V. Sedovas, R. Rimantienė, A. Tautavičius, E. Grigalavičienė). Šios keramikos kultūros areale skiriamos lokalinės sritys laikytinos atskirų gimininigų genčių teritorijomis.

Grublėtoji keramika. I tūkstantmečio pr. m. e. pabaigoje ir pirmaisiais m. e. amžiais rytų Lietuvoje plačiausiai buvo vartojama brūkšniuotoji keramika. Kartu aptinkama keramikos ir lygiu. bei grublėtu paviršiumi. Pastaroji I tūkstantmečio viduryje čia tapo labiausiai paplitusia. Jos nelygus išorinis paviršius. Nelygumai gauti, apkrėtus ar aptepus išorę skystesniu ar tirštesniu moliu su grūsto granito priemaišomis arba be jų.

Pagal paviršiaus faktūrą grublėtoji keramika skirstoma į keramiką smulkiai grublėtu kruopėtu paviršiumi (8, 9 pav.) ir keramiką stambiai grublėtu paviršiumi (10 pav.) [1].

Kruopėtosios keramikos puodų paviršių dengianti masė skystesnė ir su smulkiomis grūsto granito, smėlio priemaišomis, darančiomis paviršių kruopėtą. Kruopėtąją ir smulkiai grublėtą keramiką dažnai sunku atskirti. Trapesnė (ypač ankstesnės) masė ir forma skiria jas nuo vienalaikės brūkšniuotosios keramikos.

Kai kuriuose rajonuose (Užnemunėje, vakarų Lietuvoje) kruopėta smulkiai grublėta keramika yra grublėtosios variantas.

Grublėtosios keramikos Lietuvoje aptinkama piliakalniuose, prie jų esančiose bei atvirose gyvenvietėse, labai retai — kapuose. Ji paplitusi beveik visoje Lietuvoje. Šiuo metu grublėtosios keramikos rasta 192 vietose: 169 radiniai iš piliakalnių ir prie jų esančių gyvenviečių bei 13 iš neįtvirtintų gyvenviečių, o likę — iš pilkapių ir kitų paminklų.

Keramika kruopėtu ir kruopėtu smulkiai grublėtu paviršiumi Lietuvoje labiausiai paplitusi buvo antrojoje I tūkstantmečio pr. m. e. pusėje ir pirmaisiais m. e. amžiais. Ji ypač būdinga Užnemunei ir vakarų Lietuvai. Prastesnio molio keramika labiau būdinga ankstyvesnio laikotarpio, t. y. pr. m. e. ir pirmųjų m. e. amžių, gyvenvietėms (Černiauskai (Leipalingis), Druskininkėliai, Paveisininkai ir kt.). Vėlesni puodai — I m. e. tūkstantmečio II ketvirčio ir vidurio — kietos tankios masės. Jie dideli ir vidutinio dydžio. Tipiški bruožai — ryški arba ne tokia ryški briauna ir lengvas petelių profiliavimas, kartais smarkiai susiaurinta apatinė puodo dalis. Peteliai ir pakraštėliai dažnai puošti pirštų įspaudais.

Vakarų Lietuvos piliakalniams bei prie jų esančioms gyvenvietėms taip pat būdinga kruopėta smulkiai grublėta keramika. Geriausiai ji žinoma iš vienintelės tyrinėtos vakarų Lietuvoje Paplienijos piliakalnio gyvenvietės, būdingiausia III—IV m. e. amžių sluoksniams, nors randama ir V—VII amžių sluoksniuose kartu su stambiai grublėta keramika. Puodai vidutinio dydžio arba didoki, 1—1,2 cm storio, rečiau plonesnėmis sienelėmis, tiesiomis apačioje, profiliuotomis viršuje, ir didelio skersmens dugnu. Briauna neišryškinama ir truputį lenkta.

Kruopėtosios keramikos šiaurės rytų Lietuvos piliakalniuose aptikta ir su brūkšniuotąja (Petrešiūnų, Dūkšto, Sokiškių, Šeimyniškėlių, Velikuškių, Vosgėlių, tačiau jos čia labai mažai (3—4% visos keramikos). Puodai įvairaus dydžio, tiesiomis sienelėmis 0,8—1,3 cm storio, kibiro formos. Viršutinės dalies sienelės kartais kiek plonesnės ir įlenktos vidun. Pakraštyje dažnai pastebimas giliai įspaustų duobučių arba skylučių ornamentas. Truputis trapios kruopėtosios keramikos aptikta ir Aukštadvario piliakalnio žemutiniuose sluoksniuose.

Apie II—III m. e. amžius iš kruopėtos smulkiai grublėtos keramikos išsivystė stambiai grublėta keramika. IV—V m. e. amžiais ji labai paplito ir tapo viena iš pagrindinių to meto keramikos grupių Lietuvoje.

Ankstyvesnei grublėtajai keramikai (Pakačinių, Vorėnų, Mielėnų, Maniuliškių, Velikuškių, Nemenčinės piliakalnių ir gyvenviečių) būdingas prastas molis su daugeliu grūsto granito priemaišų. Tokios ar panašios mąsės stambiai grublėti puodai išlieka visą I m. e. tūkstantmečio antrąją pusę, jau išnykus brūkšniuotajai keramikai.

Grublėtosios keramikos randama visoje Lietuvoje (7 žemėl.). Skiriamos kelios grublėtosios keramikos puodų formos:

1. Tiesiomis storokomis ar vidutinio storio sienelėmis, kibiro formos stambiai grublėti puodai. Jų aptinkama visą šios keramikos egzistavimo laikotarpį (Aukštadvaris, Pagaršvys, Nemenčinė, Migonys ir kiti; 10 pav.).

2. Puodai tiesiomis sienelėmis su vidun įlenktu kakleliu ir briauna lenkimo vietoje, plonomis ar storomis sienelėmis, panašūs arba tapatūs su brūkšniuotosios keramikos briauninės formos puodais (6 pav.). Tokių puodų dažnai randama pirmaisiais m. e. amžiais (Žiegždriai, Aukštadvaris, Bačkininkėliai, Migonys, Bambininkai, Paplienija, Pavandenė ir kt.).

3. Puodai, savo profiliavimu panašūs į antrosios grupės puodus, tačiau briaunos vietoje yra lengvas, kiek ryškesnis iš vidaus lenkimas

[1] „Kruopėtoji" ir „grublėtoji" žymi ne atskiras keramikos grupes, bet raidos etapus.

(10 pav.). Šių puodų žinoma nedaug iš piliakalnių bei gyvenviečių sluoksnių, datuojamų I m. e. tūkstantmečio viduriu (Aukštadvaris, Guogai, Balkasodis ir kt.). Toks profiliavimas labiau paplinta I m. e. tūkstantmečio antrojoje pusėje.

Grublėtajai keramikai ornamentas nebūdingas. Kartais kibiro formos puodai puošti įspaustų duobučių eile pakraštyje (Vosgėliai) arba pakraštėlis puoštas gnaibymu įspaustomis įstrižomis linijomis (Juodonys), briauniniai puodai — vertikalaus gnaibymo ornamentu briaunoje (Velikuškės).

IV—V m. e. amžiaus grublėtoji keramika po grublėtumu dažnai būna brūkšniuota, panašiai kaip brūkšniuotoji keramika (11 pav.). Šis bruožas dažniau aptinkamas pietų Lietuvoje, Nemuno vidurupio rajone ir Užnemunėje, rečiau — rytų Lietuvoje (Pavandenė). Grublėtoji-brūkšniuotoji keramika rodo buvus ryšį su brūkšniuotąja keramika. Vadinasi, IV—V amžiais susiliejo abi keramikos rūšys. Nauja grublėtoji keramika, išnykus brūkšniuotajai, vartojama I m. e. tūkstantmečio antrojoje pusėje kartu su lipdyta keramika lygiu paviršiumi.

PAMINKLŲ SĄRAŠAS

1. PILIAKALNIAI

1. **ABOKAI**, Plungės raj., Žlibinų apyl.
Kaime yra pilale vadinama kalva, neturinti nei kultūrinio sluoksnio, nei įtvirtinimų.
1948 žv. II.

2. **AGELAIČIAI** (Steponkaimis), Raseinių raj., Ilgižių apyl.
Tarp abiejų kaimų esančioje Užpalių pelkėje „kepurėmis supilta" kalvelė vadinama Stungio kalneliu. Žemesnė PV jos dalis nuo pelkės atskirta 15 m ilgio, 8 m pločio ir 0,65 m gylio grioviu. Už jo — apie 1,5 m aukščio pylimas. Kalvelės viršuje — maždaug 20 m ilgio ir 10 m pločio aikštelė, tik 1,5 m aukščiau pelkės.
Per 13 m nuo pirmos kalvelės ŠR krašto, toliau pelkėje yra 6 m pločio ir 28 m ilgio sausesnė salelė, kurios ŠR dalyje yra 5 m aukščio kalvelė stačiais šlaitais. Jos viršuje — ovali 20 m ilgio ir 7 m pločio aikštelė.
Abiejų kalvelių aikštelėse kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1967 žv. II.

3. **AKMENIŠKIAI**, Šilutės raj., Katyčių apyl.
Šyšos deš. krante, kaimo Š dalyje yra piliakalnis, vadinamas didele pilale, Švedų pilale, Margpiliu. Tai kalva Šyšos slėnio pakraštyje. Status R jos šlaitas leidžiasi į upės slėnį ir yra 14 m aukščio. Viršuje — Š—P kryptimi pailga 50×26 m dydžio aikštelė; joje pastebimas kultūrinis sluoksnis. Aikštelės P galą nuo gretimų aukštumų pusės puslankiu juosia pylimas; ties viduriu yra apie 3 m aukščio nuo aikštelės, jo ilgis — apie 60 m.
Gyvenvietės pėdsakų šalia piliakalnio nepastebėta.
Literatūroje minimi 2 piliakalniai, bet iš tikrųjų antras jau **Lazduonėnų** kaimo laukuose (Nr. 371).
1963 žv. II.
Lit.: E. Hollack, 1908, 1; P. Tarasenka, 1928, 90; C. Engel, 1931, 80; J. Remeika, 1938, 85; H. Crome, 1938, 192.

4. **AKNYSTĖLĖS**, Utenos raj., Leliūnų apyl.
Aknystėlių ež. P krante yra kalva, vadinama piliakalniu. Iš Š piliakalnį juosia ežeras, iš P — geležinkelio perkasas, iš R ir V — ežero pakrančių žemumos. Š šlaitas gana status, natūralus, apie 10 m aukščio. Kiti taip pat statūs, tik P, tiesiant geležinkelį, deformuotas. Viršuje — ne visai taisyklinga ovali aikštelė, kurios ilgis PV—ŠR kryptimi 20 m, plotis — apie 15 m. ŠV krašte — savotiškas iškyšulys kiek aukštesniu kraštu. Kultūrinio sluoksnio nėra.
1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 90.

5. **AKVIERIŠKĖ**, Švenčionių raj., Strūnaičio apyl.
Piliakalnis į Š nuo kaimo, Strūnos kair. krante. Atskira apie 7 m aukščio kalva, apjuosta pelkėtomis pievomis ir per jas tekančiu upeliu. Viršuje šlaitai buvę aplyginti, statesni. Aikštelė ovali, apie 50 m ilgio ŠP kryptimi ir 25 m pločio, su ryškiu kultūriniu sluoksniu. 1894 m. F. Pokrovskis čia aptiko įmovinį ietigalį, galąstuvėlį ir plokščią apskritą molinį svorelį, taip pat lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi. 1958 m. rasta ir geležies šlako.
1894 žv. F. Pokrovskis, 1958 žv. II. Rad. Valstybiniame Istorijos muziejuje Maskvoje ir IEM.
Lit.: Ф. Покровский, 1897, 195—196.

6. **ALANTA** (Pakalnė), Molėtų raj.
Piliakalnis buvo į P nuo Alantos žemoje, pailgoje kalvoje, iš Š, R ir P apjuostoje pelke. Jis apie 100 m ilgio R—V kryp-

timi, viršuje 15—20 m pločio, šlaitų aukštis — apie 5—6 m. XX a. pradžioje pradėtas kasti žvyras, ir dabar kalva beveik visai nukasta; kai kur liko šlaito dalių. Kalvos viršuje buvęs pastebimas kultūrinis sluoksnis. P. Tarasenka teigia, kad piliakalnis (jo aikštelė?) buvęs apie 40 m ilgio, buvę randama daug anglių.
1936 žv. P. Tarasenka, 1970 žv. II. VAK, 62/73.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 92; Ф. Покровский, 1899, 105.

7. **ALYTUS**
Piliakalnis (kartais vadinamas Vienuolyno kalnu) Nemuno deš. krante, santakoje su Alytupiu. Iš V ir ŠV jį juosia Alytupio slėnis, iš P — Nemunas, iš R ir ŠR — daubos. Viršuje — netaisyklinga keturkampė aikštelė kiek žemesne P dalimi. Aikštelė P—Š kryptimi yra 25 m ilgio ir 15 m pločio. R aikštelės pakraštį nuo lengviau prieinamos pusės lanku juosia apie 40 m ilgio pylimas, kurio viršus 4 m pločio, nuskleistas. Jo aukštis nuo aikštelės tik iki 2,5 m, išorinis šlaitas — 8—9 m, kiti — 20—25 m aukščio. Aikštelėje ryškus kulturinis sluoksnis. Pakraščiai apardyti apkasų. Prie PV piliakalnio kampo yra giliu perkasu atskirtas kūgio formos kalvos smaigalys. Į R nuo piliakalnio dirvose pastebima buv. gyvenvietės pėdsakų, aptikta lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos.
Ant piliakalnio stovėjusi medinė pilis minima dar 1377 m.
1953 ir 1962 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 34—35; P. Tarasenka, 1928, 91; J. Basanavičius, 1970, 88; Ф. Покровский, 1893, 123.

8. **ALKSNIAI**, Rokiškio raj., Juodupės apyl.
Piliakalniui panaudotas į ežero pakrantės žemumą įsiterpusios kalvos aukštesnis V galas. Nuo likusios dalies jis atkirstas skersiniu 20 m ilgio beveik užslinkusiu grioviu. Todėl piliakalnio R šlaitas tik apie 1,7 m aukščio. Kiti — statūs, natūralūs, apie 15 m aukščio. P šlaito dalis apardyta žvyrduobės. Viršuje — ovali kiek iškiliu viduriu aikštelė R—V kryptimi, apie 40 m ilgio ir 30 m pločio. Ji su ryškiu kultūriniu sluoksniu. Rasta lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi.
1949 ir 1972 žv. II. Rad. IEM ir RKM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 194; Ф. Покровский, 1899, 48 (kaip Onuškio).

9. **ALSĖDŽIAI**, Plungės raj.
Miestelio ŠV dalyje yra Žvėrinčiumi vadinama kalva, laikoma piliakalniu. Ji stovi bevardžio Sruojos intako deš. krante, stačiais — 8—9 m aukščio — šlaitais nuo upelio (R ir Š). P—PV jos šlaitas deformuotas. Kalvos viršuje yra beveik trikampė aikštelė, 40 m ilgio Š—P kryptimi ir 30 m pločio P. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1964 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 92; Ф. Покровский, 1899, 82.

10. **ALSETA**, Rokiškio raj., Panemunėlio apyl.
Šetekšnos slėnyje, jos deš. krante yra piliakalniu vadinama kalva. Ji žemesnė už aplinkines aukštumas, nuo jų atskirta plačia pelkėta lyguma. Kalva pailga R—V kryptimi, nuolaidžiais šlaitais, aikštelė labiau neišsiskiria, apie 40 m ilgio R—V kryptimi ir iki 20 m pločio. P jos šlaitas nuo Šetekšnos 7 m, Š — 3—4 m aukščio. Kalva, atrodo, buvusi ariama. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta. Gyvenvietės pėdsakų rasta dirvoje į ŠR nuo piliakalnio, pastebėta smulkių lipdytos keramikos šukių.
1972 žv. II.
Lit.: J. Elisonas, 1925, 438; P. Tarasenka, 1928, 92.

11. **ALTONIŠKIAI**, Kauno raj.
Piliakalnis — kair. Nemuno krante, iš Š ir R juosiamas jo slėnio, iš V ir PV — Ovos upelio slėnio. Viršuje — ovali 28 m ilgio ir apie 20 m pločio aikštelė, kurios P galą nuo aukštumos saugo apie 1,5 m aukščio pylimas. Ji apardyta kapinaičių, be to, kartu su pylimu išvagota apkasų. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta. PR pašlaitėje yra gyvenvietės pėdsakų.
1960 žv. II, 1972 MMT.
Lit.: A. Połujański. 1859, 403; A. Makarevičius, 1925, liepos 13; P. Tarasenka, 1928, 92.

ALUKĖNAI, buv. Raguvos vlsč., žr. **Piliakalnis** (Nr. 584), Anykščių raj., Traupio apyl.
Lit.: Ф. Покровский, 1899, 115.

ALUNTA, Molėtų raj., žr. **Alanta** (Nr. 6).

12. **ALUOTOS** (Druskiai), Kupiškio raj., Šimonių apyl.
Prie abiejų kaimų ribos, Šimonių girios pakraštyje, Iženos deš. krante yra piliakalnis. Tai aukštumos kampas, įsiterpęs į Iže-

nos slėnį, prie jos santakos su bevardžiu upeliu. Iš PV, ŠV ir ŠR jį juosia gilūs šių upelių slėniai, į kuriuos leidžiasi statūs, 20—22 m aukščio šlaitai. Ovali piliakalnio aikštelė 35 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 25 m pločio. Jos PR kraštą (nuo gretimos aukštumos) saugo apie 40 m ilgio ir 1,5 m aukščio pylimas. Jo išorėje — antras 130 m ilgio pylimas, kuris šlaite, apie 3—3,5 m žemiau aikštelės, juosia beveik visą piliakalnį.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 92 (Alotai), 123 (Druskiai); Ф. Покровский, 1899, 104.

13. **AMBRAZIŠKIAI** (Pušalotai, Račiškiai), Molėtų raj., Žalvarių apyl.
Piliakalnis — į PV nuo Ambraziškių, prie kaimų laukų ribos. Tai pailga kalva, juosiama nedidelių daubų. Jos viršuje — ovali apie 30 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 16 m pločio aikštelė. ŠR — deformuotas 1,2 m aukščio pylimas, kurio išoriniame šlaite, 4,5 m žemiau pylimo viršūnės, yra nedidelė terasa. ŠR šlaito aukštis apie 13 m, PR — 5 m. ŠV šlaitas ariant apardytas. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1970 žv. II.

14. **AMBRAZIŪNAI**, Kėdainių raj., Pajieslio apyl.
Piliakalnis Šušvės ir jos kair. intako bevardžio upelio santakoje, pastarojo kair. krante. Iš PV jį juosia Šušvės, iš R — gilus bevardžio upelio slėnis. Šlaitai statūs, apie 18 m aukščio. Š nuo aukštumų skiria kiek lanku iškastas apie 50 m ilgio ir 16 m pločio griovys, kuris dabar nuo lauko tėra apie 1 m gylio. Viršuje — beveik keturkampė, 24×24 m dydžio aikštelė; jos P kampe yra ilgas, siauras ragas, nuolaidėjąs į santakos pusę. Atrodo, aikštelė buvusi didesnė, bet dalis, upių paplauta, nuslinko. Š aikštelės pakraštyje buvęs supiltas pylimas, kurio aukštis dabar tik 1 m (išorinis šlaitas apie 2,5 m). Pylimą ir nemažą aikštelės dalį sunaikino daugybė bulviarūsių.
1967 žv. II.

15. **ANDREIKĖNAI** (Undreikėnai), Utenos raj., Kvyklių apyl.
Juozapotos kalnu vadinamas piliakalnis yra kaimo V dalyje, didelės ilgos kalvos Š gale. Jo aikštelė apie 80 m ilgio P—Š kryptimi ir 15—20 m pločio. R ir V šlaitai statūs, apie 25 m aukščio, Š — nuolaidesnis, P — vos pastebimas, žemas, nes čia toliau į P tęsiasi likusi kalvos dalis. Įtvirtinimų pėdsakų jau nėra. Aikštelės ŠV dalyje bei V šlaite rasta kultūrinio sluoksnio pėdsakų, aptikta smulkių lipdytos keramikos šukių lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi.
1970 žv. II.

ANDRIONIŠKIS (Indrioniškis), Anykščių raj.
Minimas kalnas su pylimu Kraujaupio krante. Tačiau piliakalniu vadinamo arba supilto kalno nerasta. Kalva su vadinamuoju pylimu natūrali, su ketera viename krašte. Ji be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 140; Ф. Покровский, 1899, 105.

ANDRIŪNAI, Radviliškio raj., Baisogalos apyl.
Archeologinėje literatūroje nurodoma kaimo laukuose 2 piliakalniai. Iš tikrųjų yra keletas kalvelių. Bet jau 1935 m. nepavyko rasti nė vienos, kuri būtų vadinama piliakalniu. Nerasta piliakalnių ir 1967 m.
1967 žv. II. VAK, 74/3—5.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 93; Ф. Покровский, 1899, 119, № 108.

16. **Anduliai** (Egliškiai), Kretingos raj., Žalgirio apyl.
Danės kair. krante, jos plataus slėnio R pakraštyje ir Kapupio deš. krante yra piliakalnis, vadinamas Perkūno kalnu, Piltim. Iš R, P ir V jį juosia Kapupio—Danės slėnis ir jo pakraščių daubos, Š nuo aukštumų — klonis, virš kurio tarsi iškyla 5 m aukščio pylimas; jo viršus — apie 36 m ilgio. Toliau į P turėjusi būti jau į slėnį nuslinkusi aikštelė. Šalia iš PR, Kapupio krante yra įtvirtintas priešpilis, kartais vadinamas Švedkalniu. Jo R šlaitas leidžiasi į Kapupį, o P ir V — į Danės slėnio daubas. Šlaitų aukštis apie 10—12 m. Š nuo aukštumų priešpilis buvęs atskirtas grioviu ir apie 70 m ilgio gerokai išskleistu pylimu. Aikštelė apie 60 m ilgio ir 40 m pločio. Kultūrinis sluoksnis nestoras, pylime išsiskiria 2 degėsių sluoksniai. Kartais spėjama čia stovėjus 1253—1263 m. minimą Kretingos pilį.
Į Š nuo piliakalnio per 200 m yra didelis II—XIII a. senkapis.
1963 žv. II. 1965 žv. Kretingos kraštotyrininkai.

Lit.: E. Hollack, 1908, 6; P. Tarasenka, 1928, 93; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26; H. Crome, 1938, 196.

ANIELYNAS, Klaipėdos raj., Gargždų apyl., žr. **Gargždai** (Nr. 190).

17. **ANIŠKIS**, Alytaus raj., Luksnėnų apyl. Piliakalnis į R nuo Aniškio ež., prie ribos su Arminų kaimu, kair. bevardžio upelio krante, nedidelio miškelio pakraštyje. Iš R, Š ir V jį juosia pelkėtos upelio slėnio daubos, P iškastas griovys ir supiltas pylimas. Nuo griovio jis 7—8 m aukščio, apie 20 m ilgio. Nemaža aikštelės dalis nuslinkusi į upelį. Joje buvęs kultūrinis sluoksnis. Į PV nuo piliakalnio yra gyvenvietės pėdsakų, rasta lipdytos lygiu ir grublėtu paviršiumi, taip pat žiestos keramikos su įrėžtais lygiagrečiais grioveliais. Pašlaitėje prie upelio rastos suskilusios trinamosios girnos.
1954 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 21; P. Tarasenka, 1928, 94; P. Rimkevičius, 1931 rugpiūčio 27.

18. **ANTABALTĖ**, Utenos raj., Spitrėnų apyl. Piliakalniu vadinama kalva — kaimo V dalyje, Balčio ež. Š krante. Tai kalvos viršūnė, kurią juosia į ežerą nusileidžiančios pakrančių daubos. Aukščiausias ŠV šlaitas apie 7 m, P — 5 m aukščio. Viršuje — ovali PV—ŠR kryptimi apie 25 m ilgio ir 15 m pločio aikštelė. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nematyti.
1970 žv. II. VAK, 60/7.

19. **ANTAKŠČIAI**, Molėtų raj., Alantos apyl. Aukštakalniu vadinamas piliakalnis kaimo P dalyje, į ŠV nuo Suojo ež., Prūdelio (Melnytėlės) upelio deš. krante. Tai nedidelė stačiašlaitė kalvelė, kurią iš Š juosia upelis. Piliakalnio viršuje — ovali 15 m ilgio R—V kryptimi ir 10 m pločio aikštelė. Jos V gale pastebima žemo pylimo pėdsakų. Atrodo, pylimo galas ir dalis aikštelės nuslinkę į upelį. Šlaitai statūs, 4—7 m aukščio. P pašlaitėje yra gyvenvietės pėdsakų, aptikta lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi bei šlako. Griūvančiame šlaite buvę daug anglių.
1936 žv. P. Tarasenka, 1970 žv. II. VAK, 62/75—86. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 94.

20. **ANTALGĖ** (Untalgė), Utenos raj., Leliūnų apyl.
Piliakalniu vadinama maža, vos 3—4 m aukščio kalvelė į PR nuo kaimo, tarp ariamų laukų, šalia nedidelės pelkės. Kalvelė taip pat ariama, nuolaidžiais šlaitais, aikštelė neišsiskiria, viršus tik 10—15 m skersmens. Dabar kultūrinio sluoksnio jau nematyti; anksčiau buvę randama anglių bei puodų šukių.
1970 žv. II.

21. **ANTALKIAI**, Kauno raj., Vilkijos apyl.
Višpilio deš. krante yra lanku iš V, Š ir R juosiama upelio, o nuo gretimų aukštesnių laukų atskirta nedideliu įlinkiu kalvelė; ji vadinama Vištpiliu. Šlaitai gana nuolaidūs, tik 3—5 m aukščio, viršus apie 15 m skersmens. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų nepastebėta. Š kraštas apardytas.
1967 žv. II, 1972 MMT.
Lit.: A. Makarevičius, 1925 liepos 6; P. Tarasenka, 1928, 94.

22. **ANTANIŠKĖS**, Zarasų raj., Imbrado apyl.
Piliakalnis, vadinamas Juoduoju kalnu, prie ribos su Zagurnų kaimu. Tai į nedidelę pelkę įsiterpęs kalvos galas. Pelkė jį juosia iš R, P ir V; Š tęsiasi aukštuma. P kalvos galą XX a. pr. sunaikino žvyrduobė, apardytas ir R šlaitas. Šlaitų aukštis nuo pelkės — 6—7 m. Kalvos viršus — aikštelė — buvo ariamas, vėliau kasami bulviarūsiai. Todėl liko tik apie 30×35 m dydžio apardytos aikštelės dalis. Jos Š kraštas vos pora metrų aukštesnis už gretimą lauką, šlaitas nuolaidus. Galimas daiktas, čia buvęs žemas pylimas. Aikštelėje išlikęs plonas suardytas kultūrinis sluoksnis — tamsi žemė; aptikta lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi.
1972 žv. II. VAK, 71/178.

23. **ANTARAISČIAI**, Molėtų raj., Suginčių apyl.
Kaimo ŠR dalyje, prie ribos su Mintaučių ir Sidabrinių kaimais, pelkėje yra apie 5,5 m aukščio kalva, vadinama Ratakalniu, Rateliakalniu. Pasakojama, jog ji supilta. Šlaitai statūs, viršuje — iškiliu viduriu, apie 20 m skersmens aikštelė. Įtvirtinimų nėra, kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1971 žv. II.

24. **ANTAŠVENTĖ**, Molėtų raj., Joniškio apyl. Piliakalniu vadinama Antašventės ež. ŠR krante beveik apskrita, 80—90 m skersmens kalva, apjuosta negiliais slėniais; šlaitai nuolaidūs, kalva ilgai ariama. Dirvoje kai kur pastebima smulkių, tarsi lipdytų puodų šukių. Vėliau čia būta dvaro sodo ir pastatų.
1970 žv. II.

25. **ANTATILČIAI**, Ukmergės raj., Žemaitkiemio apyl.
Piliakalnis — kaimo R pakraštyje, Siesarties deš. krante, prie santakos su Plaštaka. Iš Š, R ir P jį juosia upių slėniai, V — aukštuma, toliau į V iškylanti aukščiau už piliakalnį. Aikštelė beveik keturkampė, apie 50 m ilgio RV kryptimi ir 17—20 m pločio. Jos Š kraštas 3 m aukštesnis už P. Aikštelės R gale — 27 m ilgio ir 1,2 m aukščio nuo aikštelės pylimas. R šlaite, 3,2 m žemiau pylimo viršaus, yra antras 25 m ilgio ir 0,5 m aukščio pylimas, kurio išorinis šlaitas — 5 m. Aikštelės V yra 30 m ilgio ir 3 m aukščio nuo aikštelės bei 3,5 m aukščio išorėje pylimas. Už pylimo — 1,1 m gylio griovys, už jo — antras 45 m ilgio ir 3,5 m aukščio pylimas. Š šlaitas apie 17 m, P — 8—9 m aukščio.
1970 žv. II. VAK, 67/175—180.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 95; Ф. Покровский, 1899, 107.

26. **ANTATILČIAI**, Ukmergės raj., Žemaitkiemio apyl.
Kaimo PV gale, apie 2 km nuo piliakalnio Nr. 25, Siesarties deš. krante, prie santakos su bevardžiu upeliu buvęs kitas piliakalnis; jo išliko tik pylimų dalis. Visą į slėnį įsiterpusią piliakalnio dalį su 17 m aukštyje virš upės buvusia aikštele nunešė vanduo. Iš likusios dalies matyti, kad jį iš Š juosė bevardis upelis, iš R ir P — Siesartis, V nuo aukštumos buvo apsaugotas 2 pylimais ir grioviais. Vidinio, prie aikštelės, pylimo išliko tik dalis. Jis 3,5 m aukščio nuo griovio. Už 20 m ilgio griovio yra antras (išorinis) pylimas 5 m aukščio nuo griovio ir 3,5 m — išorėje. Už antro pylimo yra 1,3 m gylio ir 8 m pločio bei 22 m ilgio griovys. Už griovio tarsi būta dar trečio pylimėlio.
1936 žv. VAK (P. Tarasenka), 1970 žv. II. VAK, 67/164—173.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 95; Ф. Покровский, 1899, 107.

ANTAZAVĖ, Zarasų raj., žr. **Pakačinės** (Nr. 511).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 95.

27. **ANTAŽIEGĖ**, Zarasų raj., Pakniškių apyl. Piliakalniu vadinama didelės aukštos kalvos ŠV kampas Žiego ež. ŠR pakrantėje. Kalva apie 20 m aukščio nuo ežero, gana stačiais V ir Š šlaitais, R ir P — nuolaidūs, žemi, susilieja su likusia aukštumos dalimi. Aikštelė neišsiskiria, kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1972 žv. II.

28. **ANTILGĖ** (Untilgė), Utenos raj., Daugailių apyl.
Piliakalnis Sylio ež. ŠV krante. Tai didelė kalva gana stačiais, iki 25 m aukščio šlaitais. Iš R ir P ją juosia ežero slėnis, iš kitų pusių — žemumos. Viršuje — pailga, keturkampė, iškiliu viduriu, apie 85 m ilgio R—V kryptimi ir apie 40 m pločio aikštelė. Joje yra kultūrinio sluoksnio žymių, randama lipdytos keramikos lygiu, brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, akmeninių kirvių su skyle kotui dalių. Piliakalnis buvęs ilgai ariamas. Įtvirtinimų pėdsakų nematyti.
1970 žv. II. Rad. IEM, KVIM 1380.

29. **ANTKALNĖ** (Naujokai), Jurbarko raj., Veliuonos apyl.
Gystaus deš. krante, miške yra piliakalnis, vadinamas Milžino kapu. Tai tarp 2 daubų į Gystaus slėnį įsiterpusi kalva. Piliakalnio PR galas remiasi į Gystų, iš PV ir ŠR jį juosia daubos, ŠV gale supiltas pylimas ir už jo iškastas griovys. Šlaitai į slėnį ir daubas statūs, iki 17 m aukščio. Aikštelė 45 m ilgio ir apie 30 m pločio PR bei 24 m pločio ŠV gale. Pylimas tiesus, tik 1,2 m aukščio nuo aikštelės. Už jo — 8—9 m pločio ir 1—1,5 m gylio griovys.
1965 žv. II.

30. **ANTKALNIS** (Gribžiniai), Klaipėdos raj., Gargždų apyl.
Pilalė Minijos deš. krante, prie ribos su Gribžinių kaimu. Iš ŠV, Š, R, P ją juosia Minija ir jos slėnio daubos. Šlaitai čia statūs, iki 30 m aukščio. PV nuo gretimų aukštumų piliakalnis atskirtas kiek išlenktu grioviu ir už jo supiltu 26 m ilgio pylimu, kuris išorėje 5 m, nuo aikštelės — 3,5 m aukščio. Už pylimo — beveik trikampė piliakalnio aikštelė. Ji 56 m ilgio ir 30 m pločio PV gale. Aikštelė ir pyli-

mas apardyti apkasų. Pastebimas kultūrinis sluoksnis. Šalia piliakalnio iš PV yra gyvenvietės pėdsakų.
L. Krzywickis teigia, jog XX a. pradžioje piliakalnį bandė kasinėti baronas Renė.
1906 žv. L. Krzywickis, 1963, žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 137 (Gribžėnai); Ф. Покровский, 1899, 94.

31. **ANTKALNIŠKIAI**, Jurbarko raj., Jurbarkų apyl.
Piliakalnis Nemuno deš. krante. Iš Š ir R jį juosia Intako (Gustintakio) slėnis, iš P — Nemunas, V jis siekia aukštumas. Į slėnį leidžiasi statūs, 26–30 m aukščio šlaitai, o nuo aukštumos lanku 1,5 m aukščio supiltas pylimas, už kurio yra užslinkusio griovio žymių. Piliakalnio aikštelė ovali, apie 38 m ilgio Š—P kryptimi ir 28 m pločio. Į V nuo piliakalnio yra gyvenvietės pėdsakų, rasta lipdytos keramikos lygiu paviršiumi.
1960 žv. II.

32. **ANUŽIAI**, Kretingos raj., Kartenos apyl.
Alanto kair. krante yra į jo slėnį įsiterpusi kalva, vadinama pilale. Jos ŠR gatas remiasi į Atlantą, iš ŠV ir PR ją juosia pelkės, PV galą nuo aukštumų skiria apie 40 m pločio dauba. Šlaitai 4—6 m aukščio. Viršuje — 40 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 5—6 m pločio aikštelė, išvagota apkasų, be kultūrinio sluoksnio.
Apie 100—150 m į PR nuo jos, Alanto kair. kranto aukštumos kampas taip pat vadinamas pilale. Jis beveik keturkampis, apie 50 m ilgio R—V kryptimi ir 20—25 m pločio. Iš ŠR, ŠV, PV ir P jį juosia upės slėnis ir jo pakraščių daubos, R galas susilieja su gretimais laukais. Įtvirtinimų nėra, kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1964 žv. II.

33. **APUOLĖ**, Skuodo raj., Aleksandrijos apyl.
Piliakalnis Luobos kair. ir Brukio deš. krante, jų santakoje. Luobos slėnis juosia piliakalnį iš Š ir V, Brukis — iš P. R buvęs iškastas 10 m pločio ir 3 m gylio griovys, už jo 8 m aukščio ir 75 m ilgio pylimas saugojo aikštelę, kurios P kraštu taip pat supiltas žemesnis pylimas; pylimas iš viso apie 160 m ilgio. PR kampe buvę vartai. Aikštelė — netaisyklingas keturkampis, apie 80 m ilgio Š—P kryptimi ir 55 m pločio. Šlaitai į upelius statūs, apie 9—10 m aukščio. Į R nuo piliakalnio ir į P už upelio pasitaiko gyvenvietės pėdsakų, o į Š už upelio — senkapis.
1928—1929 m. kelis bandomuosius šurfus iškasė E. Volteris, o 1931—1932 m. piliakalnį tyrinėjo buv. Karo muziejaus ir Švietimo ministerijos organizuota ekspedicija (vad. V. Nagevičius), dalyvaujant Latvijos ir Švedijos archeologams. Buvo padarytas didžiojo pylimo piūvis, ištirta vartų vieta, 1931 m. ištirtas plotas aikštelėje palei didįjį pylimą ir V gale 81 m², iškastas perkasas aikštelėje iš Š į P. Iš viso ištirta 450 m². Nustatyta, kad pylimas pradėtas pilti pirmaisiais m. e. amžiais ir kelis kartus aukštintas akmenimis, rąstais, plūktu moliu. Prie vartų rasti kelio grindiniai, stulpų vietos. Aikštelėje aptikta akmenų grindinių, rasta šulinio rentinys, suanglėjusių grūdų, gyvulių kaulų, molinių svorelių, lipdytos ir žiestos keramikos, strėlių antgalių ir kitų metalinių daiktų.
Apuolė minima apie 854 m. kaip viena iš svarbiausių kuršių pilių, kurią puolė švedai, vadovaujami karaliaus Olafo. Vėliau ji minima XIII a. viduryje.
1949 ir 1966 žv. II, 1928—1929 ir 1931—1932 tyrinėjo buv. Karo muz. Rad. KVIM, 455: 1—85.
Lit.: **J.** Döring, 1884, 8—24; 1887, 32—40; P. Tarasenka, 1928, 96; E. Volteris, 1933, 467—472; J. Puzinas, 1938, 292—294; P. Kulikauskas, 1955, 78; R. Volkaitė-Kulikauskienė, 1958, 42—47; LAB, 365—367.

ARIOGALA, Raseinių raj., žr. **Gėluva** (Nr. 202).
Dažnai teigiama, kad čia XIII a. buvusi pilis, kurioje gyvenęs kunigaikštis Liutauras (1262), vėliau čia gimęs didysis Lietuvos kunigaikštis Vytenis, o pilis buvusi kryžiuočių sudeginta 1382 m. XIII—XIV a. pilies vieta nurodoma Dubysos deš. krante, priešais kapines ar netoli jų, arba XVI—XVII a. buv. evangelikų bažnyčios vietoje, kur esąs išlikęs piliakalnis su 9 m aukščio pylimu. Tačiau piliakalnio Ariogaloje iki šiol nerasta. Jau T. Daugirdas, gerai žinojęs Ariogalą ir jos apylinkes, XX a. pradžioje nurodė, kad artimiausi piliakalniai yra **Gėluvoje** (Nr. 202) ir **Bažavalėje** (Nr. 74).
Lit.: T. Dowgird, 1909, 365; P. Tarasenka, 1928, 96; J. Basanavičius, 1970, 84.

34. **ARMALIŠKĖS**, Utenos raj., Sudeikių apyl.
Piliakalniu vadinama PV kaimo dalyje esančios kalvos viršūnė. Kalvą iš P juosia pelkėtas slėnis. Iš kitų pusių nedidelės daubos ją skiria nuo gretimų aukštesnių kalvų. Piliakalnio R šlaitas tik 3,5 m, V — 5 m aukščio; čia yra apie 40 m pločio terasa, kurios P ir V kraštai leidžiasi į pelkes. Šoniniai — statesni ir aukštesni. Viršuje ovali, 22 m ilgio ŠR—V kryptimi ir 14 m pločio apie vidurį aikštelė. Š ir P pašlaitėje yra buv. gyvenvietės pėdsakų, pastebėta smulkių lipdytos keramikos trupinių.
1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 96.

35. **ARSLA** (Ersla), Skuodo raj., Šačių apyl.
Pilale vadinamas žemoje, lygioje vietoje esąs 45 m skersmens plotas, apjuostas maždaug 1 m aukščio ir 5—6 m pločio akmenų pylimu.
1971 žv. I. Jablonskis (Kretinga).

36. **ASAVYTAI**, Zarasų raj., Ežerėnų apyl.
Piliakalniu vadinama ilga, siaura kalva gana stačiais šonais, nuolaidesniais galais. Šlaitų aukštis — iki 20 m. Aikštelė neišsiskiria, centrinė jos dalis iškili, 60 m ilgio ir 5—10 m pločio. F. Pokrovskis mini piliakalnį turėjus pylimus; buvę rasta akmeninių kirvių, bet radiniai neišliko.
1949 ir 1972 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 265 (mini per 3 km nuo Zarasų į Kauno pusę, matyt, šį piliakalnį, sekdamas F. Pokrovskiu, kuris taip pat nemini Asavytų, bet kalba apie piliakalnį per 3 km nuo Zarasų į Kauno pusę); P. Gipiškis, 1936, 37; Ф. Покровский, 1899, 36.

ASPERTAVAS, Vilkaviškio raj., Pajevonio apyl., žr. **Ragaišiai** (Nr. 622).

37. **ATESNINKAI**, Alytaus raj., Simno apyl.
Į ŠV nuo kaimo, miško pakraštyje yra apie 100 m ilgio kalva, kurios Š galas, atskirtas nedideliu įlinkimu, vadinamas piliakalniu. Šlaitai nuolaidūs, 6—7 m, tik P — 2—3 m aukščio. Aikštelė labiau neišsiskiria, jos vidurys iškilus, apie 25× ×12 m dydžio. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nėra.
1954 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, 221—226.

38. **AUČYNOS**, Švenčionių raj., Bielionių apyl.
Piliakalnis į R nuo kaimo ir kapinaičių. Tai stačiašlaitė, nupiauto kūgio formos kalva, kurią iš PR ir Š juosia pelkėtos daubos, V siekia sausesnius laukus. Šlaitai iki 11 m aukščio. Viršuje — beveik apskrita, apie 18 m skersmens, žemesniu P kraštu aikštelė. V pašlaitėje yra gyvenvietės pėdsakų.
1958 ir 1971 žv. II.

39. **AUKSŪDYS**, Kretingos raj., Darbėnų apyl.
Pilalės miške, žemoje lygioje vietoje buvo apie 40 m skresmens plotas, apjuostas akmenų pylimu, vadinamas pilale, Kūlių pile, Švedų pilale. Pilalė suardyta, imant akmenis.
1905 žv. L. Krzywickis, 1948 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 97; Ф. Покровский, 1899, 84.

40. **AUKSŪDYS**, Kretingos raj., Darbėnų apyl.
Į V nuo kaimo kalvelė aukštumoje vadinama pilaitės kalnu. Ji pailga PR—ŠV kryptimi, kiek aukštesniu ŠV galu. Virš aplinkinių laukų iškyla vos apie porą metrų, šlaitai nuolaidūs, kalvelė deformuota bulviarūsių. 1940 m. buv. Kultūros muziejus kalvos ŠV pakraštyje iškasė bandomąjį šurfą ir aptiko sudegintų mirusiųjų kapų pėdsakus.
1948 žv. II, 1940 band. kasinėjimai. VAK, 18/194.

41. **AUKŠTADVARIS**, Trakų raj.
Pilaite vadinamas piliakalnis į PV nuo miestelio, Verknės kair. krante. Iš Š jį juosia Verknė, iš PR — Zamkelio ež., iš kitų pusių jis siekia žemesnius laukus. Šlaitai statūs, 9—15 m aukščio, viršuje — ovali, 80 m ilgio R—V kryptimi ir 50 m pločio aikštelė. Jos R, P ir V pakraščiuose yra išskleisto 0,6—1,5 m aukščio pylimo pėdsakų. Š šlaite — išgriuvimas; aikštelė ilgai buvusi ariama. R, PV ir V pašlaitėje yra gyvenvietės pėdsakų.
1957—1960 m. II (vad. V. Daugudis) ištyrė 956 m² aikštelės V dalyje ir pylime. Aptiktas 0,5—4 m storio kultūrinis sluoksnis iš II a. pr. m. e.—XVII a. 1957—1958 m. II (vad. A. Gerdvilienė) piliakalnio pašlaitėje esančioje gyvenvietėje ištyrė 2400 m², aptiko 0,5—2,5 m storio kultūrinį sluoksnį iš III—XIV a. Piliakalnyje ir gyvenvietėje aptikta įvairių laikotar-

pių sudegusių medinių pastatų, židinių, metalui lydyti krosnelių liekanų, surinkta apie 1800 įvairių dirbinių ar jų dalių, taip pat apie 19 000 puodų šukių. Vyrauja lipdyta keramika grublėtu paviršiumi.
1957—1960 tyr. II. Rad. IEM, AR 235 : 1—521, AR 276 : 1—519.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 97; P. Kulikauskas, 1960, 50—51; LAB, 271—273; V. Daugudis, 1962, 43—69; P. Kulikauskas, 1965, 231—323; K. Paaver i P. Kulikauskas, 1965, 261—279; Ф. Покровский, 1893, 124; К. Паавер, 1965, 42.

42. **AUKŠTAIČIAI** (Palėvenė), Kupiškio raj., Noriūnų apyl.
Lėvens slėnio pakraštyje ilga, didelė kalva vadinama ožiakalniu. Iš R ir Š ją juosia mažo upelio pelkėtas slėnis, iš P — Lėvens slėnis. R dalis aukštesnė ir platesnė, V — smailesnė ir nuolaidesnė. Šlaitų aukštis — iki 18 m. Aikštelė labiau neišsiskiria, nes kalvos viršus išgaubtas, apie 100 m ilgio R—V kryptimi ir iki 30 m pločio. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nėra.
1968 žv. MMT, 1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 201 (mini Palėvenės piliakalnį, tačiau iš tikrųjų taip vadina Stirniškių piliakalnį (žr. VAK, 22/253).

43. **AUKŠTIEJI ŠANČIAI**, Kaunas.
Nemuno deš. krante, aukštumos pakraštyje išliko buv. piliakalnio pylimas, atskirtas nuo aukštumos 25 m ilgio grioviu. Pylimo aukštis — 5 m. Aikštelė nuslinkusi.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 98; 1958 rugsėjo 23.

44. **AUKŠTUMALAI** (Lapaliai), Šilutės raj., Kintų apyl.
Piliakalnis vadinamas Pilekalve, Pilskalns, Aukštumalų pelkės R dalyje, į V nuo Lapalių kaimo. Tai pelkėje buv. smėlinga salelė, vos apie 0,5 m iškilusi iš pelkės, pailga Š—P kryptimi, apie 40×20 m dydžio. Salelė suardyta apkasų ir ūkinių darbų. 1891 m. A. Bezzenbergeris bandė ją kasinėti, rado didelių akmenų ir anglių.
1972 žv. II.
Lit.: A. Bezzenberger, 1892, 40—43; P. Tarasenka, 1928, 99; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26; H. Crome, 1938, 199.

AUKŠTUPĖNAI, Kupiškio raj., žr. **Kupiškis** (Nr. 352).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 98.

45. **AVILČIAI**, Molėtų raj., Alantos apyl.
Į V nuo kaimo yra apie 7 m aukščio kalva, kurią iš Š, R ir V juosia nedidelės pelkės. Ji nuo seno ariama, šlaitai nuolaidūs, aikštelė neišsiskiria. Kalva galėjo būti apie 40 m ilgio Š—P kryptimi ir apie 10 m pločio. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio dirvoje nematyti. Tik V pašlaitėje yra tamsesnės žemės dėmių, rasta lipdytos keramikos nežymiai brūkšniuotu paviršiumi. Prieš 30 m., ariant kalvą, rastos trinamosios girnos.
1970 žv. II.

46. **AVILIAI**, Zarasų raj., Kavoliškių apyl.
Piliakalniu vadinama didelė, aukšta kalva gana nuolaidžiais šlaitais, be ryškesnės aikštelės. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1972 žv. RKM. VAK, 71/179.

47. **AVIŽIENIAI**, Vilniaus raj.
Kaime yra „kapčiumi“, Prancūzkapiu vadinama kalva, kurią laiko supilta. Ji pailga R—V kryptimi, juosiama pelkėtų daubų. Šlaitai gana statūs, 6—9 m aukščio viršuje, atrodo, buvę nulyginti. Ant kalvos — apie 17 m ilgio R—V kryptimi ir 13 m pločio aikštelė kiek žemesniais pakraščiais. Pastebima 0,15—0,2 m storio kultūrinis sluoksnis. Aikštelė apardyta bulviarūsių.
1969 žv. MMT ir IEM.

AŽUBALIS, Rokiškio raj., Pandėlio apyl.
P. Tarasenka, sekdamas F. Pokrovskiu, mini čia piliakalnį, vadinamą Pečgaliu. Iš tiesų ta kalva ir XIX a. pabaigoje nelaikyta piliakalniu. Kaimo gyventojai ir dabar savo laukuose nežino supilta laikomos kalvos.
1960 žv. RKM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 99; Ф. Покровский, 1899, 48.

48. **ĄŽUOLPAMŪŠĖ** (Dabužiai), Pasvalio raj., Raubonių apyl.
Piliakalnis — Tatulos ir Ūgės santakoje, prie ribos su Dabužių kaimu. Iš Š ir V jį juosia Tatula, iš P — Ūgė; R jis siekia aukštumą. Piliakalnio aikštelės V kraštas gerokai išgriuvęs į Tatulą. Likusi aikštelės dalis trikampė, 60 m ilgio R—V kryptimi. R aikštelė 36 m pločio, į V siaurėja, ir 20 m ilgio V aikštelės galas tik 1—3 m pločio. R aikštelės dalį lanku juosia 45 m ilgio ir 3,5 m aukščio nuo aikštelės pylimas, kurio galai remiasi į

Tatulos ir Ūgės slėnius. Jo išorėje — antras lygiagretus 50 m ilgio ir 1,3 m aukščio pylimas. Į R nuo piliakalnio rasta gyvenvietės pėdsakų, aptikta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 99 (Ąžuolpamūšis) ir 115 (Dabužiai).

49. **BABRONYS**, Prienų raj., Birštono apyl.
Piliakalniu vadinamas Verknės kair. krante, prie Narupės žiočių kalvos kraštas. Galimas daiktas, čia bus buvęs piliakalnis, kurį jau seniai nuplovė upė.
1953 ir 1971 žv. II.

BABTYNAS, Kauno raj., žr. **Piepaliai** (Nr. 575).

BACHMATAI, Zarasų raj., Magučių apyl.
Prie ribos su Dukiškių kaimu yra Vyrkalniu vadinama kalva be įtvirtinimų ir be kultūrinio sluoksnio; gyventojai jos nelaiko supilta. F. Pokrovskis, remdamasis Zarasų valsčiaus raštininko pranešimu, spėjo, jog šis kalnas gali būti piliakalnis. P. Tarasenka jį jau laikė piliakalniu; taip Vyrkalnis buvo įrašytas į „Lietuviškąją enciklopediją". Tačiau vietiniai piliakalniu jo nelaiko.
1972 žv. II. VAK, 71/324.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 101; Ф. Покровский, 1899, 35.

50. **BAČKININKĖLIAI**, Prienų raj., Pakuonio apyl.
Nemuno kair. krante, slėnio pakraštyje yra piliakalnis, kurį iš R juosia Nemuno slėnis, iš kitų pusių — daubos. Tai nupiauto kūgio formos kalva stačiais, iki 20 m aukščio šlaitais. Viršuje — ovali 20 m ilgio ir 15 m pločio aikštelė.
1956—1957 m. II (vad. O. Kuncienė) ištyrė visą aikštelę. Aptiktas 1,2—1,25 m storio kultūrinis sluoksnis, kurio viršutinėje dalyje rasta buv. židinių liekanų, o apatiniame sluoksnyje centre — ovalus, 6×4 m dydžio pastatas su atviru židiniu. Apatiniam sluoksniui būdinga brūkšniuotoji, o viršutiniam — grublėtoji keramika. R—PR pašlaitėje apie 1 ha plote pastebimas kultūrinis sluoksnis. Ištirta 650 m², rastas iki 1,2 m storio kultūrinis sluoksnis su brūkšniuotąja ir grublėtąja keramika.
1953 žv. II, 1956—1957 tyr. II. Rad. IEM, AR 227 : 1—11.
Lit.: P. Tarasenka, 1956, 48; O. Navickaitė, 1959, 103—119; R. Volkaitė-Kulikauskienė, 1959, 128—129; LAB, 155—156; P. Kulikauskas, 1965, 232—233; K. Paaver i P. Kulikauskas, 1965, 266—267; E. Danilaitė, 1967, 42—43.

51. **BAGDONONYS**, Trakų raj.
Piliakalniu vadinama maža kalvelė į Š nuo kaimo, Strėvos slėnyje, dabar jos kair. krante, iš visų pusių apjuosta pelke ir upe bei jos senvage. Pagrindas — 25 m skersmens, aukštis — iki 4 m. Viršus apskritas, aikštelė neišsiskiria.
1971 žv. II. VAK, 59/261.

BAGRĖNAS, Prienų raj., žr. **Žarijos** (Nr. 847).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 100; A. Kamiński, 1956, 204.

52. **BAIMAINIAI** (Vilkai), Panevėžio raj., Krekenavos apyl.
Piliakalnis Liaudos deš. krante, prie santakos su bevardžiu upeliu. Iš Š jį juosia Liauda, iš R ir P — bevardis upelis; V jis siekia aukštumas. Piliakalnio viršuje — keturkampė, 42 m ilgio R—V kryptimi ir 42 m pločio V bei 30 m pločio R gale aikštelė. Jos V išlikusi 30 m ilgio tiesaus pylimo dalis. Pylimas nuo aikštelės — 1,7 m aukščio. Jo P galas nukastas. Už pylimo — 57 m ilgio beveik užslinkęs griovys. R gale 6 m gylio ir 16 m pločio griovio atkirstas žemesnis kalvos smaigalys, kuriame, atrodo, buvo kaimo kapinaitės.
Galimas daiktas, ir piliakalnio aikštelėje yra buvusios kapinės. Čia storas maišytos žemės sluoksnis. K. Jablonskis paskelbė 1693 m. testamento ištrauką, iš kurios matyti, kad įpėdiniai įpareigojami palaidoti mirusįjį ant piliakalnio, kapinių koplyčioje.
1968 žv. II.
Lit.: K. Jablonskis, 1941, 318.

53. **BAISOGALA**, Radviliškio raj.
XIX a. gale vietos mokytojo pranešimo suklaidintas F. Pokrovskis nurodė Baisogaloje piliakalnį. Juo dažniausiai vėliau buvo laikomas gretimo Piepalių kaimo kalnas, kuriame yra VI—XII a. senkapis. Tačiau dar XX a. pradžioje L. Krzywickis išaiškino, kad pilkalniu, pylimu buvo vadinama kalva Kiršino kair. krante, slėnyje, prie santakos su Serbentyne. Piliakalnis turėjęs apie 50 m ilgio bei 25 m pločio aikštelę, kurios P gale nuo lengviau prieinamos pusės buvęs pylimas. Išliko tik

30 m ilgio ir 7—8 m pločio aikštelės dalis, kita kartu su pylimu sunaikinta XX a. pradžioje, kasant žvyrą.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 100; L. Krzywicki, 1957, 356; M. Valančius, 1972, 363.

54. **Bajorai**, Ignalinos raj., Grybėnų apyl.
Piliakalnis į ŠR nuo kaimo. Tai pelkių juosiama kalva, kurios viršuje — ovali, 52 m ilgio Š—P kryptimi ir 30 m pločio aikštelė. P ir Š šlaitai statesni, 10—15 m aukščio, R ir V — nuolaidesni. P pašlaitėje aptikta gyvenvietės pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir lygiu paviršiumi.
Tas pats piliakalnis kartais vadinamas ir Dobra Nadzieja vardu.
1958 žv. II. Rad. IEM.

55. **BAJORIŠKIAI**, Utenos raj., Daugailių apyl.
Piliakalnis Liminėlio ež. ŠR krante. Iš P ir V jį juosia ežero slėnis, šlaitas čia 21 m aukščio. Š šlaitas vos poros metrų aukščio, apardytas ariant, beveik susilieja su aukštuma. Ovali aikštelė apie 25 m ilgio R—V kryptimi ir 15 m pločio. Jos ŠR krašte yra nedidelis pakilimas, tur būt, išskleisto pylimo vieta. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1970 žv. II.

56. **BAKAINIAI**, Kėdainių raj., Surviliškio apyl.
Piliakalnis į Š nuo kaimo, Liaudos kair. krante, jos vagos ir gilaus, plataus slėnio juosiamas iš Š, V ir P. Tik R jis siekia aukštą lygumą. Aikštelė trapecinė, jos ŠV kraštas 63 m, ŠR — 55 m, PR — 57 m ir PV — 80 m ilgio. R ir PR kraštas kiek aukštesnis. Aikštelės R ir V galuose yra pylimai. V pylimo pagrindas — 63 m, viršus — 30 m ilgio. Jis 4,5 m aukščio nuo aikštelės, plačiu nuskleistu viršumi. V pylimo išorinis šlaitas kartu su kalvos šlaitu 19 m aukščio. R pylimo pagrindas — 57 m, viršus — 48 m ilgio. Jo aukštis — 8 m. Prie P pylimo galo — įvažiavimas.
Į R nuo pylimo — lygi, netaisyklinga keturkampė priešpilio aikštelė. Jos V kraštas 63 m, Š — 145 m, ŠR — 90 m ir P — 200 m ilgio. ŠR gale 5 m aukščio nuo aikštelės pylimas, už kurio gerai išlikęs 4 m gylio griovys. P papilio šlaite, 5—6 m žemiau aikštelės yra terasa, kuria, greičiausiai, ėjo kelias į priešpilį ir pilį. Ties priešpilio PV kampu — įvažiavimu — kūgio formos 3 m aukščio pylimas.
Piliakalnio ir priešpilio aikštelės buvo ilgai ariamos, pastebima kultūrinio sluoksnio žymių. 1898 m. piliakalnį kasinėjo A. Malmgrenas.
L. Krzywickis spėjo čia buvus Eigintų pilį, kurią 1372 m. sudegino kryžiuočiai.
XX a. pradžioje žv. L. Krzywickis, 1968 žv. II, VAK, 1898/166.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 29—30, 39, 58; L. Kšivickis, 1928, 29—30, 59; P. Tarasenka, 1928, 100; L. Krzywicki, 1957, 395—396.

57. **BAKŠĖNAI**, Kupiškio raj., Alizavos apyl.
Piliakalnis V kaimo pakraštyje, Pyvesos deš. krante. Iš P piliakalnį juosia Pyvesos slėnis, iš R ir V — į jį nusileidžiančios daubos, Š jis siekia aukštumą. Piliakalnis turėjęs ovalią, 30 m ilgio P—Š kryptimi ir apie 26 m pločio aikštelę. Jos R kraštas kiek žemesnis; Š kraštą juosė pylimas ir už jo buvęs griovys. Pylimas ariant smarkiai išskleistas, dabar vos žymus. Aikštelėje buvęs ryškus kultūrinis sluoksnis. Randama lipdytos keramikos lygiu bei brūkšniuotu paviršiumi, aptiktas kaulinis žeberklo antgalis, taip pat būdavo išariama anglių, žalvarinių papuošalų. Buvo rastos ir trinamosios girnos.
1939 žv. buv. VDKM, 1968 žv. MMT, 1969 žv. II. Rad. IEM AR 521.
Lit.: J. Elisonas, 1925, 438—439; P. Tarasenka, 1928, 101; Ф. Покровский, 1899, 51.

58. **BALANDIŠKĖS**, Trakų raj., Ubiškių apyl.
Pilies kalnu vadinamas piliakalnis kaimo P dalyje, Juodžio ež. Š krante. Tai aukštumos krašte aukštesnė kalvos dalis. Iš Š, V ir P kalną juosia plačios daubos, R jis siekia aukštumas. Viršuje — beveik apskrita, 12 m skersmens aikštelė, iš visų pusių apjuosta ariant išskleistu pylimu. R krašte pylimas buvęs aukščiausias ir dabar dar apie 0,7 m aukščio nuo aikštelės, išorinis jo šlaitas — 4 m. Kitų šlaitų aukštis — 15—16 m. Aikštelėje buvę akmenų grindinių, į R nuo piliakalnio — gyvenvietės žymių. Aptikta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi, akmeninis kirvis su skyle kotui ir kt.
1971 žv. II. VAK, 59/273. Rad. IEM.

59. **BALCERIŠKĖS**, Kaišiadorių raj., Žiežmarių apyl.
Piliakalnis kaimo ŠR pakraštyje, kalvoje

šalia plačios pelkės. Viršuje — ovali, apie 20 m ilgio R—V kryptimi ir 18 m pločio aikštelė, kurios galuose yra aptikta išskleistų pylimų žymių. Š ir R šlaitai leidžiasi į pelkę ir yra 7—8 m, V ir P — tik apie 4,5 m aukščio. Piliakalnis smarkiai apardytas, XIX a. gale ar XX a. pradžioje pradėjus naudoti kapinėms.
1971 žv. II.

60. **BALČIŪNIŠKĖS,** Zarasų raj., Suvieko apyl.
Piliakalniu vadinama nedidelė kalva kaimo P dalyje. Ji gana nuolaidžiais, 4—5 m aukščio šlaitais. Viršuje — ovali, 30×15 m dydžio R—V kryptimi aikštelė, kurios R ir V galai kiek aukštesni, tarsi čia būtų išskleisti pylimai. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1949 žv. II, 1972 žv. RKM. VAK, 71/181.
Lit.: P. Gipiškis, 1936, 52.

61. **BALYNAS** (Subartonys), Varėnos raj., Merkinės apyl.
Subartonių miške, į Š nuo Gelovinės ež., Balyno upelio deš. krante yra kalnas, ant kurio, pasakojama, buvusi pilis. Kalną iš Š, R ir PR juosia pelkėtas upelio slėnis, nuo gretimos kalvos PV skiria siauras slėnis. Šlaitai 6—8 m aukščio. Viršuje — netaisyklinga trikampė aikštelė. Ji apie 80 m ilgio PR—ŠV kryptimi, platesniu ŠV galu.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 101; A. Navarackas, 1972, 122—123.

62. **BALNIAI,** Jurbarko raj., Girdžių apyl.
Kaimo P dalyje, netoli ribos su Jerubiškiais, Nerio deš. krante, netoli santakos su Vidauja, slėnyje tarp pelkių yra nedidelė kalvelė, vadinama pilale. Ji apie 2,5 m aukščio, viršus maždaug 3 m, pagrindas — 15—18 m skersmens. Galimas daiktas, tai upelio nuplauto piliakalnio liekanos.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 143 (Jerbiškės).

63. **BALTAKARČIAI,** Utenos raj., Sudeikių apyl.
Piliakalniu vadinama kalva kaimo PV pakraštyje, prie ribos su Juliškio viensėdžiu. Tai iš dalies pelkių juosiama kalva nuolaidžiais, 3—5 m aukščio šlaitais. Viršus iškilus, aikštelė labiau neišsiskiria, apie 20 m ilgio R—V kryptimi ir 15 m pločio. Kalva nuo seno ariama, kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų nepastebėta.
1970 žv. II.

BALTAKIŠKĖ, Telšių raj., Luokės apyl. P. Tarasenka, sekdamas Kosarzewskiu, nurodo piliakalnį prie kelio iš Luokės į Biržuvėnus. Nei 1935 m., nei 1964 m. II, nei 1972 m. TKM piliakalnio čia nerado.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 102.

64. **BALTRUŠIAI,** Šakių raj., Barzdų apyl. Kalvelė Višakio deš. krante vadinama piliakalniu. Iš Š ir R kalvą juosia Višakis, šlaitas čia statesnis, apie 3 m aukščio. Iš P ir V ją juosia pelkės. Kalva ilgai buvusi ariama, ir aikštelė labiau neišsiskiria, viršus apie 30 m ilgio R—V kryptimi ir maždaug 20 m pločio. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1965 žv. II. VAK, 44/197, 45/234.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, 221—226.

BALTUŠAVA, Anykščių raj., žr. **Jašiškis** (Nr. 249).

65. **BALUOŠA,** Molėtų raj., Joniškio apyl.
Piliakalnis miške, į R nuo kaimo, Baluošų ež. PV krante. Iš V ir Š jį juosia ežeras, šlaitai statūs, apie 15 m aukščio, P ir R leidžiasi į daubą. Pastarieji nuolaidesni, apie 10 m aukščio, sustiprinti pylimais. Viršuje — ovali aikštelė, 65 m ilgio P—Š kryptimi ir 40 m pločio P pakraštyje. Čia pastebima buv. pylimo žymių, 4,5 m žemiau aikštelės krašto, šlaite yra 150 m ilgio ir 0,8 m aukščio pylimas. 1,6 m žemiau pirmo — antras, 165 m ilgio ir 0,5 m aukščio pylimas.
1970 žv. II.
Lit.: A. Tautavičius, 1971, 31.

66. **BAMBININKAI,** Alytaus raj., Verebiejų apyl.
Piliakalnis Bambenos kair. krante. Jo Š ir R šlaitai statūs, 6—7 m aukščio, leidžiasi į upelį. Iš V ir P supiltas pylimas; jo aukštis nuo aikštelės — 3 m, išorėje — 4—5 m. Pylimas lanku juosia ovalią, 20 m ilgio R—V kryptimi ir 15 m pločio piliakalnio aikštelę. Joje pastebėtas 0,3—0,7 m storio kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos ir žiestos keramikos. Į P nuo piliakalnio pasitaiko gyvenvietės pėdsakų, rasta lipdytos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, taip pat žiestos keramikos.
Tas pats piliakalnis vadinamas dar Ąžuolų Rago, Dambavaragio piliakalniu.
1954 ir 1962 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 8; P. Tarasenka, 1928, 116; A. Kamiński, 1956, 210.

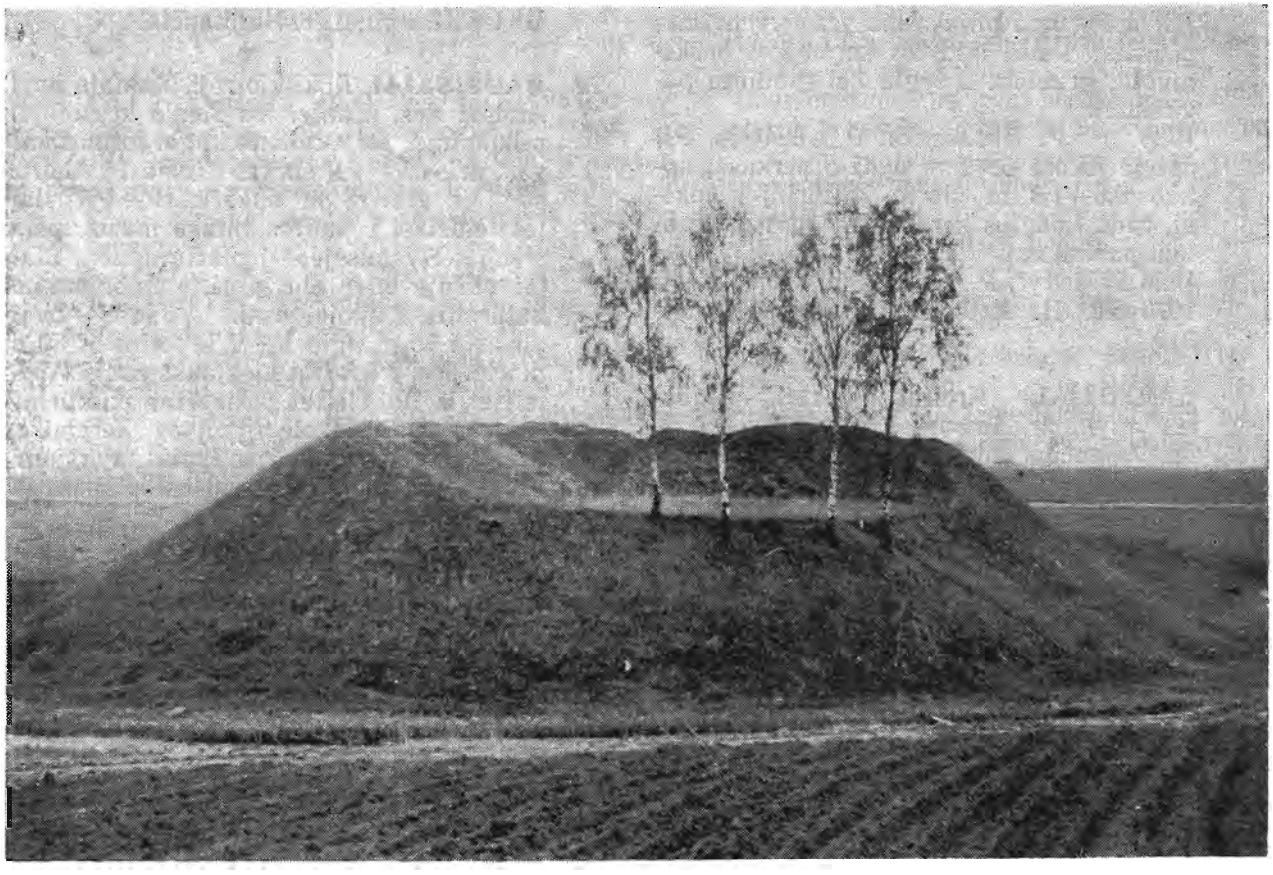

12 pav. Bambininkai (Nr. 66)

67. **BARČIAI** (Čepelūnai, Ulbinai), Varėnos raj., Vydenių apyl.
Piliakalnis į P nuo Barčių kaimo ir į V nuo Ulbinų, buv. Čepelūnų dvaro lauke. Todėl literatūroje minimas tai vienu, tai kitu vardu, kartais kaip ne tas pats piliakalnis. Jis stovi Uosupio deš. krante, kurio slėnis ir daubos juosia iš Š, R ir P. Viršuje — beveik keturkampė aikštelė, apie 50 m ilgio P—Š kryptimi ir 35 m pločio Š bei 25 m pločio P gale. Šlaitai gana nuolaidūs. P ir V šlaituose 1—1,5 m žemiau aikštelės — pylimas; jo aukštis nuo griovio 1,2—1,7 m, išorėje — apie 3,5 m. V pašlaitėje yra gyvenvietės pėdsakų. Čia rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi, trinamosios girnos.
1890 m. V. Šukevičius aikštelės P dalyje iškasė 8×8 m dydžio duobę ir aptiko 0,3—0,8 m storio kultūrinį sluoksnį, kuriame rado lipdytos keramikos, gyvulių kaulų, titnaginį kirvį. Radiniai neišliko.
1955 žv. II. V. Šukevičiaus ataskaita Leningrade, Archeologijos instituto archyve, buv. Archeologijos komisijos b. 1890/103.
Lit.: W. Szukiewicz, 1898, 220; P. Tarasenka, 1928, 114 (Čepeliūnai) ir 251 (Ulbinai); LAB, 547; В. Шукевич, 1893, 98; Ф. Покровский, 1893, 107—108; Ф. Д. Гуревич, 1962, 204.

68. **BARTKŪNAI**, Ukmergės raj., Pašilės apyl.
Piliakalnis, kartais vadinamas koplyčkalniu, yra Š—P kryptimi pailgoje kalvoje; jos R ir V šlaitai statūs, 15—16 m aukščio, leidžiasi į pelkėtas lygumas, kurių R tekėjęs upelis. Viršuje — 2 aikštelės: P ovali, 27 m ilgio Š—P kryptimi ir 18 m pločio. Jos P gale yra apie 20 m ilgio ir 3 m aukščio pylimas, kurio išorinis 8 m aukščio šlaitas apardytas žvyrduobės. Š aikštelės gale yra 0,6 m aukščio pylimas ir už jo — 6 m gylio griovys. Už griovio, 2 m aukščiau jo dugno ir 3,5 m žemiau P aikštelės krašto yra antra 16 m ilgio Š—P kryptimi ir 10 m pločio aikštelė. Jos P gale yra 2 m, Š — 1 m aukščio pylimas, kurio išorinis šlaitas 8 m aukščio.

Į R ir PR nuo piliakalnio yra gyvenvietės pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu, grublėtu ir lygiu bei gludintu paviršiumi.
1936 m. P. Tarasenka P aikštelės PR dalyje iškasė 6×1 m dydžio perkasą, aptiko 0,6—1,8 m storio kultūrinį sluoksnį, rado lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1936 žv. ir tyr. P. Tarasenka. Rad. KVIM. 1970 žv. II. Rad. IEM. VAK, 66/293—310.

BARZDŽIAI, Kretingos raj., Imbarės apyl., žr. **Imbarė** (Nr. 237).
M. Valančius mini piliakalnį prie Salanto, netoli kaimo. Piliakalnis į R nuo jo, jau Imbarės laukuose.
Lit.: M. Valančius, 1972, 361.

69. **BASONYS**, Kaišiadorių raj., Kalvių apyl. Piliakalnis kaimo PR dalyje, Lapainios deš. krante. Tai aukšta kalva, kurią iš Š, V ir P juosia slėniai. Ji ilgai buvusi ariama. Viršuje dar išsiskiria apie 50 m ilgio R—V kryptimi ir 16 m pločio aikštelė; jos R kraštas aukštesnis. Šlaitai apie 18 m aukščio, kai kur apardyti bulviarūsių.
ŠV pašlaitėje lyg būtų gyvenvietės pėdsakų.
1953 ir 1971 žv. II.

70. **BATAKIAI**, Tauragės raj.
Piliakalnis į PV nuo miestelio, Ančios krante, santakoje su Ūkiu. Jis vadinamas Švedų kalnu. Piliakalnį sudaro tarp upių įsiterpusios aukštumos kampas, kuris PV nuo likusios dalies atskirtas tiesiu 27 m ilgio ir 2,5 m gylio grioviu. Už griovio — 5 m aukščio pylimas, kuris nuo aikštelės tik 2,5 m aukščio. Už pylimo — trikampė aikštelė. Jos PV galas 22 m pločio ir apie 40 m ilgio PV—ŠR kryptimi. Pats ŠR smaigalys atkirstas 3,5 m gylio grioviu. Šlaitų aukštis nuo upės — 8—9 m. Aikštelėje rastas kultūrinis sluoksnis. Ji 1915 m. ir 1944 m. apardyta apkasų.
1961 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 103; Ф. Покровский, 1899, 150.

71. **BATARĖJA**, Zarasų raj., Suvieko apyl. Visai šalia vienkiemio yra didelė kalva be kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų. Pasakojama, ji buvus supilta švedų patrankoms pastatyti.
1949 žv. II. VAK, 71/182.

BAUSKĖS pilis, žr. **Normančiai** (Nr. 482).

72. **BAUŠIŠKIAI**, Rokiškio raj., Kamajų apyl. Audros deš. krante, jos slėnio krašte yra piliakalnis. Tai nupiauto kūgio formos kalva, kurios R—PR šlaitas leidžiasi į Audros slėnį ir yra 18 m aukščio, P—PR šlaitas leidžiasi į Audros intako mažo upelio slėnį, o ŠV pusėje — į plačią daubą. Šlaitai viršuje buvę aplyginti, statūs, žemiau natūralūs, nuolaidesni. Viršuje — ovali aikštelė 55 m ilgio R—V kryptimi ir 30 m pločio. Jos V kraštas kiek aukštesnis. Aikštelėje ir R šlaite pastebėtas kultūrinis sluoksnis. Randama lipdytos keramikos brūkšniuotu, grublėtu ir lygiu paviršiumi. Piliakalnis nuo XIX a. antrosios pusės iki XX a. vidurio buvo ariamas.
Kadangi piliakalnis yra prie ribos su Radiščiais, tai priskiriamas ir šiam kaimui. 1930—1944 m. vienkiemis buvo vadinamas Piliakalniu.
1963 ir 1969 žv. RKM, 1970 žv. II. Rad. IEM, RKM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 103 ir 220 (Radiščiai); Ф. Покровский, 1899, 46 (Bogušiškės) ir 42 (Radiščiai).

73. **BAZORAI**, Alytaus raj., Domantonių apyl. Punelės kair. krante yra piliakalnis. ŠR—R šlaitas remiasi į Punelę, iš Š ir V jį juosia jos slėnis, PR dalis siekia gretimas aukštumas. Šlaitas nuo Punelės iki 11 m, PR nuolaidesnis ir tik 5—6 m aukščio. Kalva ilgai buvusi ariama, šlaitai apardyti, aikštelė viršuje vos išsiskiria. Ji apie 50 m ilgio ir 12 m pločio, PR dalis aukštesnė. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta. Į PV nuo piliakalnio aptinkama gyvenvietės pėdsakų.
1972 žv. II.

74. **BAŽAVALĖ**, Raseinių raj., Verėduvos apyl.
Priešais Ariogalą, Dubysos deš. krante, jos slėnio pakraštyje, bevardžio Dubysos intako kair. krante, prie Bažavalės ir Kalniškių kaimų ribos yra piliakalnis, kartais vadinamas Barsukalniu. Jo P šlaitas leidžiasi į gilų upelio slėnį, iš R ir ŠR juosia slėnio daubos. V piliakalnis siekia aukštumą. Čia supiltas kūgio formos, 3—4 m aukščio nuo lauko pylimas. Jo viršus nuskleistas į trikampę aikštelę, kuri 11 m pločio prie pylimo ir apie 20 m ilgio R—V kryptimi. Piliakalnis apardytas ariant, pastebima tamsesnės žemės sluoksnis, ras-

ta šlako. Į P nuo jo yra IV—VI a. senkapis.
1961 žv. II.
Lit.: T. Dowgird, 1909, 365; L. Krzywicki, 1909, 24—25; Ф. Покровский, 1899, 134 (neminėdamas vardo, nurodo jį netiksliai — priešais Gėluvą. Iš tiesų piliakalnis yra keliais km aukščiau prieš upės srovę).

75. **BĖČIONYS**, Šalčininkų raj., Jurgelionių apyl.
Piliakalnis į V nuo kaimo, Gaujos deš. krante. Iš Š ir ŠR jį juosia upės slėnis, iš V — pelkėtas slėnis, P siekia aukštumą. Šlaito aukštis čia tik 4 m, o nuo upelio pusės — 15—17 m. Viršuje ovali, 40 m ilgio R—V kryptimi ir apie 20 m pločio aikštelė. Ji ir dalis šlaitų apardyta bulviarūsių. P pašlaitėje pastebima gyvenvietės pėdsakų, rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir lygiu paviršiumi.
1951, 1955 žv. II, 1968 žv. MMT. Rad. IEM.

76. **BEIŽONYS**, Trakų raj., Ubiškių apyl.
Piliakalnis į PV nuo miestelio. Tai stačiašlaitė kalva, kurios viršuje — apie 10—12 m skersmens aikštelė; ją žiedu juosia pylimas. Jis aukščiausias (iki 21 m) P ir Š aikštelės pakraštyje. Išorinis šlaitas Š 14 m, P — 8,5 m aukščio.
Š pašlaitėje aptikta gyvenvietės pėdsakų, rasta lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi. Toliau į P — pilkapių grupė.
1971 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 104; 1956, 46—47.

BENDRĖS, Alytaus raj., Miroslavo apyl. Kaime yra didelė kalva, vadinama Uolakalniu, kurią kartais norima laikyti piliakalniu. Bet jis be piliakalnio požymių. Tas pats kalnas vadinamas ir Miroslavo piliakalniu.
1954 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 104, 186.

BENDRIAI, Molėtų raj., Videniškio apyl., žr. **Liesėnai** (Nr. 386).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 104.

77. **BENDŽIUKAI**, Molėtų raj., Joniškio apyl. Piliakalnis Narakio ež. V krante. Tai didelė kalva, kurią iš R juosia Narakio ež., iš Š — pelkėtas slėnis, iš P — pelkės ir Liūnelio ež. Tik V jis siekia gretimas kalvas. Todėl čia kalvos šlaitas tik 4—5 m, kiti — 13 m aukščio. Viršuje beveik apvali, 65—70 m skersmens aikštelė su kultūrinio sluoksnio pėdsakais. Aptikta lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi. Piliakalnis nuo seno ariamas, įtvirtinimų pėdsakų nematyti.
1970 žv. II.
Lit.: A. Tautavičius, 1971, 22.

78. **BERNOTAI**, Vilniaus raj., Eitminiškių apyl.
Piliakalnis Girijos ež. R krante. Iš V jį juosia ežeras, iš P ir PV — pelkėtas upelio slėnis, iš R — dauba. Tik Š piliakalnis siekia aukštumą. Šlaitų aukštis nuo daubų — apie 12 m. Viršuje — 90 m ilgio P—Š kryptimi ir 13—15 m pločio aikštelė. Jos Š gale išliko apardytas kūgio formos pylimas, kuris nuo aikštelės 3 m, išorėje — 6 m aukščio. Už pylimo yra griovio pėdsakų. Aikštelėje ir šlaituose randama kultūrinio sluoksnio žymių. Aptinkama lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi, geležies šlako. Pašlaitėje rasta ir lipdytos grublėtu paviršiumi bei žiestos keramikos.
1965 žv. II, 1969 žv. MMT. Rad. IEM.

79. **BERNOTAI**, Vilniaus raj., Eitminiškių apyl.
Apie 150 m į PV nuo piliakalnio, Girijos ež. PR krante yra pailga kiek įdubusiu viršumi kalva, kurią iš visų pusių juosia pelkėtos žemumos. Viršuje aikštelė apie 60 m ilgio P—Š kryptimi ir 30 m pločio. Jos viduryje ir ŠV šlaite pastebimas kultūrinis sluoksnis. Čia aptikta lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos. Kalva ariama, Š šlaite kastas žvyras. Pasakojama, buvę rasta žmonių kaulų, kalavijas.
1969 žv. MMT.

80. **BERZGAINIAI**, Ukmergės raj., Žemaitkiemio apyl.
Piliakalnis R kaimo pakraštyje. Tai 2 bevardžių upelių iš R, P ir V juosiama kalva, kuri tik Š siekia aukštumą. Šlaitai į gilius upelio slėnius 21 m aukščio. Viršuje — 43 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 25 m pločio aikštelė. Jos ŠR gale — 3,5 m aukščio pylimas, už jo eina 3,6 gylio griovys. Griovio dugnas 2 m pločio. Už griovio — antras pylimas, kuris nuo gretimų laukų 3 m aukščio. Pylimo P galas remiasi į statų šlaitą, ŠV pasuka į V ir eina piliakalnio V šlaitu žemiau aikštelės,

pamažu virsdamas terasa. Jis apie 110 m ilgio. Aikštelės PV gale yra 0,6 m aukščio pylimas. Už jo, 6 m žemiau, kalvos smaigalyje yra 12 m ilgio ir 11 m pločio terasa.
Į Š ir ŠR nuo piliakalnio rasta gyvenvietės pėdsakų. Pasitaiko lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1936 m. P. Tarasenka aikštelės V dalyje iškasė 10×1 m dydžio perkasą, aptiko 0,8 m storio kultūrinį sluoksnį, rado lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi, molinių verpstukų ir kt.
1936 žv. ir tyr. P. Tarasenka. VAK, 181—191. 1970 II. Rad. KVIM ir IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1956, 62.

BERŽĖ (Beržės—Buciškės vk.), Šilalės raj., žr. **Medvėgalis** (Nr. 429).
P. Tarasenka, remdamasis Spruogiu, mini Papilio ir Alkos kalnus šio vk. laukuose. Vk. greta Medvėgalio. Žr. VAK, 49/121.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 105.

BERŽYNAS, Kapsuko raj. (buv. Liubavo vlsč.).
P. Tarasenka nurodo miške didelį piliakalnį, apjuostą įvairaus dydžio pylimais. Žinios imtos iš „Słownik Geograficzny" (XI t.), bet kiek iškreiptos. Iš tikrųjų minimas didelis kalnas (ne piliakalnis), apjuostas įvairaus dydžio „kapčiais" (pilkapiais?). 1965 m. kaimo laukuose piliakalnio nerasta.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 105; A. Kamiński, 1956, 206.

81. **BERŽINIŠKĖ**, Kapsuko raj., Višakio Rūdos apyl.
Į V nuo kaimo, Višakio kair. krante, slėnyje, juosiamas pelkių, išliko 2,5—3 m aukščio kauburys, vadinamas piliakalniu. Jo viršus 7 m skersmens. Siauras sausumos ruožas jį jungia su gretima aukštuma. Greičiausiai, tai tik upelio nuplauto piliakalnio liekanos.
1972 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

82. **BETYGALA**, Raseinių raj.
Į P nuo miestelio, Vaškutės deš. krante yra piliakalnis. Tai kalva upelio slėnyje; iš R, P ir V ją juosia slėnio daubos, Š galas remiasi į aukštumą. Šlaitai 20—25 m aukščio, tik Š galas nuo lauko pakyla 5 m. Viršuje — netaisyklinga keturkampė, ŠR—PV kryptimi 30 m ir PR—ŠV kryptimi 33 m ilgio aikštelė. Š gale buvęs pylimas išskleistas, iškasinėtas; kiek apardytas ir R šlaitas. J. Basanavičius spėjo čia buvus XIV a. minimą Aukaimio pilį. XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II.
Lit.: T. Dowgird, 1909, 362; L. Krzywicki, 1909, 30—35; P. Tarasenka, 1928. 106; J. Basanavičius, 1970, 82, 88—89; Ф. Покровский, 1899, 132.

83. **BETYGALA**, Raseinių raj.
Šalia miestelio kapinių, PV yra piliakalnis. Tai aukštumos kampas, iš PR, P, V ir ŠV apjuostas daubomis, ŠR atskirtas puslankio formos 90 m ilgio, 16 m pločio ir 3 m gylio grioviu. Šlaitai į daubą 18 m aukščio. Beveik trikampė aikštelė 70 m ilgio R—V kryptimi ir 65 m pločio. Jos PV kraštas beveik 7 m aukštesnis už likusią dalį. ŠR pakraštyje, palei griovį — tik 0,5 m aukščio pylimas. Maždaug aikštelės centre yra 1860—1866 m. išmūryta penkiakampė koplyčia.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1967 žv. II.
Lit.: T. Dowgird, 1909, 362; L. Krzywicki, 1909, 30—35; P. Tarasenka, 1928, 106.

84. **BETIŠKĖS**, Zarasų raj., Žukliškių apyl.
Piliakalniu vadinama į P nuo kaimo seniai ariama, žemais šlaitais, nedidelė, kūgio formos kalva, beveik iš visų pusių juosiama pelkės. Viršuje aikštelė neišsiskiria, nepastebima nei kultūrinio sluoksnio, nei įtvirtinimų. Aukštis — apie 8 m.
1949 ir 1972 žv. II.
Lit.: P. Gipiškis, 1936, 43.

85. **BIELAZARIŠKĖS**, Vilniaus raj., Dūkštų apyl.
Pilies kalnu vadinama į PR nuo kaimo, Neries deš. krante didelė kalva. Ji pailga PR—ŠV kryptimi, natūraliais nuolaidžiais šlaitais, apie 200—250 m ilgio ir maždaug 100—150 m pločio. ŠV galas vadinamas papiliu. Kalva nuo seno ariama. Įtvirtinimų pėdsakų nėra. Tik PR krašte pastebėta kultūrinio sluoksnio žymių, aptikta lipdytos keramikos nežymiai brūkšniuotu paviršiumi.
1971 žv. II. Rad. IEM.

86. **BIJAUTONYS**, Kaišiadorių raj., Rumšiškių apyl.
Piliakalnis Strėvos deš. krante, į upės slėnį įsiterpusioje kalvoje, kurią iš R, P ir V juosia Strėvos slėnis. Dalis piliakalnio nuslinkusi, likusi tik 3—4 m pločio cent-

rinė dalis. Šlaitai statūs, 17 m aukščio. Aikštelė buvusi apie 25 m ilgio, P galas kiek žemesnis. Š gale, nuo aukštumos išliko 4 m aukščio pylimo dalis ir už jo — 1,3 m gylio griovys. Aikštelės P gale yra 1,5 m, už jo antras — 0,4 m aukščio pylimai. Aikštelėje pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1971 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 106.

87. **BIJEIKIAI**, Anykščių raj., Skiemonių apyl. Papilio kalneliu vadinamas piliakalnis yra tarp Rubikių ir Dusynos ež. Tai Š—P kryptimi pailga kalva, kurią iš V ir Š juosia Rubikių, iš R — Dusynos ež. Tik P ji siekia aukštumas. Kalvos šlaitai gana nuolaidūs, iki 16 m aukščio, P — 3—4 m. Viršuje — 35 m ilgio ir 15 m pločio aikštelė. Kalva nuo seno ariama, su kultūriniu sluoksniu. Buvo randama daug anglių, PR ir ŠV pašlaitėje aptikta lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1969 žv. II.

88. **BIKŪNAI**, Utenos raj., Sudeikių apyl. Piliakalnis kaimo PR pakraštyje. Tai P—Š kryptimi pailga kalva, iš V, P ir R juosiama pelkių, nuo seno ariama, be įtvirtinimų. Viršuje buv. aikštelė galėjo turėti 45 m ilgio ir apie 20 m pločio. Šlaituose (10—12 m aukščio) ir R pašlaitėje dar žymu kultūrinio sluoksnio liekanų. Rasta lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi.
1970 žv. II. Rad. IEM.

89. **BILIONYS**, Šilalės raj., Laukuvos apyl. Šventkalniu, Švedkalniu vadinamas piliakalnis yra didelėje aukštoje kalvoje į P nuo Šventpelkės, per kurią teka Rungys. Viršuje — lygi 57 m ilgio ir 37 m pločio ŠV—PR kryptimi aikštelė. Žemiau — iš visų pusių 4—5 m aukščio šlaitai. Jie baigiasi terasa, kuri ŠV 20 m pločio, o ties kampais siaurėja: Š dalyje 11 m, R — 17 m pločio. P—PR krašte terasa smarkiai apardyta ariant. Nuo jos kraštų žemyn leidžiasi 20—25 m aukščio kalvos šlaitas. XX a. pradžioje, kai kalva dar mažiau buvo apardyta, žemiau pirmos buvo ryškiai matoma antra terasa, ir piliakalnis priminė laiptuotą piramidę. Kalvos P šlaite yra kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi. XX a. pradžioje ir aikštelė buvo ariama, su ryškiu kultūriniu sluoksniu.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 17, 39, 42, 44—45, 50—52, 54; P. Tarasenka, 1928, 107; M. Valančius, 1972, 364.

90. **BIRŠTONAS**, Prienų raj.
Vytauto kalnu vadinamas piliakalnis Nemuno deš. krante, apjuostas daubomis. Šlaitai gana statūs, 13—20 m aukščio. Viršuje ovali, 70 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir 35 m pločio aikštelė. ŠV jos dalį suardė vandentiekio rezervuaro duobės. Piliakalnio P pašlaitėje yra gyvenvietės pėdsakų. Rasta lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos.
1953 žv. II.
Lit.: Z. Gloger, 1888, 283; J. Radziukynas, 1909, 36—37; P. Tarasenka, 1928, 107; M. Valančius, 1972, 365; Ф. Покровский, 1893, 124.

BIRŠTONIŠKIAI, Šilutės raj., žr. **Pagėgiai** (Nr. 505).
Lit.: E. Hollack, 1908, 15; P. Tarasenka, 1928, 107; C. Engel, 1931, 80 ir kt.

BIRŽĖS PILIS, žr. **Kalniškiai**, Kelmės raj. (Nr. 282).

91. **BIRŽŲ LAUKAS**, Šilalės raj., Jucaičių apyl.
Akmenos deš. krante slėnyje, pelkėse, kurios vadinamos Alkos pieva, yra natūrali kalva — pilalė. Ji be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio.
1961 žv. II. VAK, 54/297—298.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 108; Ф. Покровский, 1899, 145.

92. **BIRŽUVĖNAI**, Telšių raj., Luokės apyl.
Virvytės deš. krante yra koplyčkalnis, turįs piliakalnio požymių. Tai apie 50 m ilgio R—V kryptimi aikštė, pamažu nuolaidėjanti ir 37 m pločiu besiremianti į upę. Šlaitas į upę status, 7 m aukščio. Iš visų kitų pusių aikštę juosia kiek išskleistas 1—1,5 m aukščio pylimas, kurio 5 m aukščio išorinis šlaitas leidžiasi į 12 m pločio ir 2 m gylio griovį. Aukščiausiame R aikštelės krašte yra buv. mūrinės 10×10 m dydžio koplyčios pamatai.
1964 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 107.

BIŠPILIS, žr. **Jurbarkas** (Nr. 268).

BIŠPILIUKAI, Jurbarko raj., žr. **Kalnėnai** (Nr. 279).

BITĖNAI (Ragainė), Šilutės raj., Rambyno apyl.

Prieš Ragainę, deš. Nemuno krante minima buvus pilį. Archeologinėje literatūroje nurodoma, kad piliakalnis į R nuo Bitėnų kaimo, Bitės upelio krante ir vadinamas Karkalniu, arba Tarkalniu. Paaiškėjo, kad Tarpkalniu (ne Tarkalniu) vadinamas Bitės slėnis — tarp 2 ariamų bevardžių kalvelių, į ŠR nuo kaimo. Karkalnis yra į PR nuo kaimo, jau Užlaičiuose, prie Nemuno. Tai natūrali kalva, piliakalniu nevadinama ir be jo požymių. Galimas daiktas, dalį šios kalvos su piliakalnio požymiais nuplovė Nemunas.
1963 žv. II.

Lit.: E. Hollack, 1908, 126; P. Tarasenka, 1928, 221; H. Crome, 1938, 205; 1940, 107.

BOGUŠIŠKĖ, Rokiškio raj., žr. **Baušiškiai** (Nr. 72).

Lit.: Ф. Покровский, 1899, 46.

93. **BOGUTIŠKĖ**, Švenčionių raj., Švenčionėlių apyl.

Tai nupiauto kūgio formos kalva, juosiama pelkėtų daubų. Šlaitų aukštis — iki 10—12 m. Viršuje jie statesni, aplyginti. PR šlaite 4 m žemiau aikštelės yra 12 m pločio terasa. Aikštelė ovali, 58 m ilgio Š—P kryptimi ir 40 m pločio. P pakraštyje dar yra pylimo žymių.
1894 m. F. Pokrovskis aikštelės PR pakraštyje iškasė nedidelį šurfą, aptiko iki 0,5 m storio kultūrinį sluoksnį su lipdyta keramika brūkšniuotu paviršiumi, molinių apskritų ir Dijakovo tipo svorelių bei kitų radinių.
1958 ir 1971 žv. II, 1894 band. kasinėjimus — F. Pokrovskis. Rad. Valstybiniame istorijos muziejuje Maskvoje.
Lit.: Ф. Покровский, 1897, 190—194.

94. **BRADESIAI**, Rokiškio raj., Kriaunų apyl.

Sartų ež. Bradesių įlankos Š krante, apie 100 m nuo ežero, aukštumos krašte yra kalvelė, laikoma piliakalniu. Jos viršus iškilus, aikštelė labiau neišsiskiria, jos dydis apie 30×15 m. Šlaitai natūralūs: Š gana nuolaidus, vos 1,5 m aukščio, aukščiausi — V ir P. Jie statesni, 13—14 m aukščio. Kultūrinio sluoksnio nėra, gyvenvietės pėdsakų nepastebėta.
1949 ir 1972 žv. II.

Lit.: P. Gipiškis, 1936, 30.

95. **BRAŽUOLĖ**, Trakų raj.

Bražuolės kair. krante yra piliakalnis, iš visų pusių juosiamas upelio slėnio ir jo krašte esančių daubų. Šlaitai statūs, 15—25 m aukščio. P—PR krašte, kur šlaitas nuolaidesnis, supiltas apie 130 m ilgio pylimas. Jo išorinis šlaitas apie 9 m aukščio. Viršuje — netaisyklinga keturkampė aikštelė, 210 m ilgio P—Š kryptimi, apie 110 m pločio P bei 95 m pločio Š gale. Apie vidurį prie V aikštelės krašto — kūdra. Aikštelė, atrodo, skersiniu pylimu buvusi padalyta į 2 dalis. Tačiau, ilgai ją ariant, tiek vidinis, tiek ir išorinis pylimai smarkiai suardyti. 1972 m. MMT (vad. V. Daugudis) ištyrė piliakalnio PV kampe apie 100 m² plotą. Padarytas pylimo piūvis, aptikta pirmųjų m. e. amžių įtvirtinimų, rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi. Senesnėje literatūroje minimų pilies griuvėsių nerasta. Greta PV yra IX—XII a. pilkapių liekanų, kurias XIX a. viduryje kasinėjo A. Kirkoras.
1955 žv. II, 1972 kasin. MMT. Rad. IEM.

Lit.: P. Tarasenka, 1928, 109; V. Daugudis, 1974, 19—22; Ф. Покровский, 1893, 68; В. Даугудис, 1973, 374—375.

96. **BRIDVAIŠIS**, Kelmės raj., Tytuvėnų apyl.

Bridvaišio ež. Š krante yra kalva, kartais vadinama piliakalniu. Iš P ją juosia ežeras, iš kitų pusių — durpynas. Kalva tarsi sala. Ji gana stačiais, 5—6 m aukščio šlaitais, viršuje yra apie 60 m ilgio R—V kryptimi bei 26 m pločio aikštelė kiek iškilusiu viduriu. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų nepastebėta.
1967 žv. II.

97. **BRINKLIŠKĖS**, Utenos raj., Daugailių apyl.

Piliakalnis kaimo ŠR dalyje, smarkiai suardytas ariant. Dabar nuolaidžiais, tik apie 4 m aukščio šlaitais. Aikštelė viršuje vos išsiskiria. Ji apie 40 m ilgio Š—P kryptimi ir apie 10 m pločio Š gale; atrodo, yra buvęs nedidelis pylimas. Aikštelės kraštas čia apie 1 m aukštesnis.
1970 žv. II. VAK, 60/25.

98. **BRADELIŠKĖS**, Vilniaus raj., Dūkštų apyl.

Pakilta vadinamas piliakalnis į V nuo Dūkštų, Dūkštos kair. krante. Upelis jį juosia iš PV, ŠV ir ŠR. Tik PR kampas

siekia gretimas aukštumas. Šlaitai į upelį statūs, kai kur išgriuvę, iki 15—16 m aukščio. Aikštelė — netaisyklingas ovalas, 80 m ilgio R—V kryptimi ir 30 m pločio. PR kampe išlikęs 1,1 m aukščio nuo aikštelės pylimo galas. Jo viršus išskleistas, apie 6 m pločio. Išorinis šlaitas 4 m aukščio. Už pylimo — 2 m gylio ir 17 m pločio griovys. Aikštelėje ir į R nuo piliakalnio, lauke yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų.

1970 m. MMT ir VVU (vad. V. Daugudis) ištyrė aikštelės R krašte 82 m² plotą, aptiko 0,7—1,2 m storio kultūrinį sluoksnį. Rasta lipdytos lygiu, brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, taip pat žiestos keramikos, šlako, I m. e. tūkstantmečio ir II pradžios geležinių įrankių bei žalvarinių papuošalų.

1965 žv. II, 1970 tyr. MMT ir VVU. Rad. IEM, AR 400 : 1—39.

Lit.: V. Daugudis, 1972, 19—21; В. Даугудис, 1971, 319—320.

99. **BROKORIAI** (Šyliai), Šilutės raj., Šylių apyl.

Kair. Šusties krante, santakoje su Pilaičiu yra piliakalnio liekanų. Piliakalnis buvęs aukštumos kampe, juosiamas upelių, iš P nuo aukštumų atskirtas grioviu ir apie 2,5 m aukščio pylimu. Piliakalnį nuplovė upeliai. Liko tik pylimo išorinis kraštas, kertamas skersai Pilaičio vagos. Į R nuo jos yra 13 m, į V — 8 m ilgio pylimo dalis. F. Pokrovskis mini, kad valstiečiai jį kasinėję ir radę anglių.

XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1963 žv. II.

Lit.: P. Tarasenka, 1928, 244 (Šiliai); Ф. Покровский, 1899, 155.

BRUŠKIAI, Šilalės raj., Obelyno apyl.

XIX a. pab., sudarant Kauno gubernijos archeologinį žemėlapį, kaime esanti Žiogdaubio kalva buvo pavadinta piliakalniu. 1905 m. L. Krzywickis apžiūrėjo kalvą ir apklausė kaimo gyventojus. Paaiškėjo, kad ant kalvos kadaise buvusi Žiogio sodyba. Iš čia kilo kalvos pavadinimas. Tačiau supilta nelaikoma, pilimi ar pilale nevadinama. Artimiausia pilutė, „švedų supilta“ kalvelė yra gretimame Prienų kaime.

1905 žv. L. Krzywickis, jo pastabos KVIM.

Lit.: P. Tarasenka, 1928, 110; Ф. Покровский, 1899, 145.

100. **BUBIAI**, Šiaulių raj., Kurtuvėnų apyl.

Piliakalnis Dubysos kair. krante. Iš Š, V ir P jį juosia Dubysos slėnis, PR jo dalis siekia gretimą aukštumą. Šlaitai statūs, 10—14 m aukščio. Viršuje — PR—ŠV kryptimi 80 m ilgio ir 35 m pločio aikštelė. Jos PR gale — 4,5 m aukščio ir 35 m ilgio pylimas. Išorinis jo šlaitas, 10 m aukščio, leidžiasi į 14 m pločio ir 5 m gylio griovį, skiriantį piliakalnį nuo aukštumos. Aikštelės ŠV gale irgi buvęs pylimas, bet daug žemesnis.

1902—1906 m., 1909 m ir 1911 m. piliakalnio aikštelę kasinėjo L. Krzywickis.

1909 m. ištirta 47 m² aikštelėje ir 6 m² šurfas pylime. Kitų metų tyrinėjimų apimtis nežinoma. L. Krzywickis aptiko apie 1 m storio kultūrinį sluoksnį. Rasta daugiausia XI—XIV a. radinių.

Spėjama, jog čia stovėjo 1348 m. ir 1358 m. sudeginta Dubysos pilis prie Šiaulių (Dobitzen in Saulia).

1890 žv. L. Krzywickis, 1967 žv. II; 1902—1906 ir daugiau — 1911 kasin. L. Krzywickis. Rad. KVIM, 1503 : 1—96, 1506 : 1—54; ŠAM. VAK, 47/32—51, AAK, 1903/60.

Lit.: L. Krzywicki, 1891, 165; 1906, 15, 39, 58, 82—84; L. Kšivickis, 1928, 84—86; P. Tarasenka, 1928; 110; P. Kulikauskas, 1955, 77; LAB, 371.

BUBLIŠKĖS, Šilutės raj., Pagėgių apyl., žr. **Pagėgiai** (Nr. 505).

Lit.: E. Hollack, 1908; P. Tarasenka, 1928, 110; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26.

101. **BŪDA**, Šakių raj., Jankų apyl.

Kaimo ŠR pakraštyje, prie ribos su Endziuliais, Noreikupės deš. krante yra nedidelė kalva, vadinama piliakalniu. Ji nuolaidžiais šlaitais, apardyta sodybos ant kalvos.

1965 žv. II.

Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

102. **BUDELIAI**, Kaišiadorių raj., Žaslių apyl.

Skarbo kalnu vadinamas piliakalnis R kaimo dalyje, Neries kair. krante, aukštumos pakraštyje, tarp 2 gilių daubų, iš kurių viena teka Ravo upelis. Piliakalnį iš R ir PR juosia Neries, iš ŠV — Ravo slėniai, iš P — gili dauba, V jis siekia aukštumą. Šoninių šlaitų aukštis — iki 25—26 m. Viršuje — 34 m ilgio R—V kryptimi aikštelė. V jos galas 12 m pločio. Čia supiltas kūgio formos, beveik 6 m aukščio nuo aikštelės ir 9,5 m aukš-

čio išorėje pylimas. Aikštelės R gale kalvos smaigalys atkirstas 4,5 m gylio grioviu, už kurio — nedidelis pylimas.
Į V nuo piliakalnio, dirvoje aptikta kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, šlako. 1921 žv. P. Tarasenka, 1971 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1922, 579—580; K. Avižonis, 1927, 18—20; P. Tarasenka, 1928, 110.

BUDELKIEMIS, Klaipėdos raj., Dovilų apyl.
Į ŠV nuo kaimo minimi gynybiniai įrenginiai. Tačiau rasti jų nepavyko.
1963 žv. II.
Lit.: H. Crome, 1938, 208.

BUDRIAI, Anykščių raj., Kavarsko apyl. žr. **Soveniai** (Nr. 742).
1969 II žvalgė kaimo laukus. Piliakalnis aptiktas tik gretimo Šovenių kaimo lauke.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 110.

103. **BUGAILIŠKIAI**, Kupiškio raj., Šimonių apyl.
Kaimo ŠV pakraštyje, prie buv. upelio yra pailga P—Š kryptimi kalva gana nuolaidžiais, 5—6 m aukščio šlaitais, vadinama piliakalniu. Aikštelė labiau neišsiskiria. Ji apie 60 m ilgio ir 20 m pločio, iškasinėta duobėmis. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų nepastebėta.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 111.

104. **BUIŠAI**, Telšių raj., Tryškių apyl.
Virvyčios deš. krante, prie ribos su Tauragėnų kaimu yra piliakalnis Tauragis. Jis upės slėnyje, iš R nuo gretimos aukštumos atskirtas apie 1,5 m gylio ir 5 m pločio grioviu, kuris lanku juosia apvalų piliakalnio galą. Už griovio kyla status, 9,5 m aukščio pylimo šlaitas; vidinis — 7,5 m aukščio. Pylimas lanku juosia nedidelę, 15 m ilgio R—V kryptimi aikštelę. Ji platėja į V ir 24 m pločiu remiasi į upę. Šlaitas nuo upės status, 9 m aukščio. Iš kitų pusių aikštelę beveik ištisai juosia 4—5 m aukščio pylimas.
Į R ir P nuo piliakalnio, dirvose pastebėtas kultūrinis sluoksnis, randama apdegusio molio, lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi, šlako.
1964 žv. II. Rad. IEM.

105. **BUIVYDAI**, Anykščių raj., Skiemonių apyl.
Piliakalnis — Miežintos deš. krante. Iš P, V ir R jį juosia upelis, į kurį leidžiasi statūs, 13 m aukščio šlaitai. Š supiltas 30 m ilgio ir 4 m aukščio nuo aikštelės bei 5 m aukščio išorėje pylimas; už jo yra užslinkusio griovio žymių. Upės ir pylimo juosiama piliakalnio aikštelė beveik keturkampė, 40×45 m dydžio. Ji buvusi ariama, pastebėta akmenų grindinių. Pylimą kasinėjo lobių ieškotojai. Į muziejų pateko lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi.
1969 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 158 (Klivėnai).

106. **BUIVYDAI**, Vilniaus raj., Dūkštų apyl.
Piliakalnis Dūkštos kair. krante, apie 400 m į P nuo **Bradeliškių** (Nr. 98). Iš Š, V ir R jį juosia upelio slėnio daubos, PR jis siekia gretimas aukštumas. Šlaitas nuo Dūkštos apie 40 m, kitur — maždaug 25 m aukščio. Viršuje — 2 pylimu atskirtos aikštelės. P aikštelę nuo lauko iš PR saugo 0,6 m gylio ir 25 m ilgio griovys, už kurio yra 1,2 m aukščio nuo griovio bei 3,5 m aukščio nuo aikštelės 10 m ilgio pylimas. Aikštelė P—Š kryptimi 11 m pločio ir 25 m ilgio. Š krašte — 10 m ilgio, 6,5 m aukščio pylimas, kuris nuo Š aikštelės 4,5 m aukščio, nes pastaroji aukščiau, negu P. Š aikštelė ovali, 38 m ilgio Š—P kryptimi ir apie vidurį 20 m pločio.
Į P nuo piliakalnio, dirvoje pastebimas kultūrinis sluoksnis.
1970 žv. MMT.

107. **BUIVYDONYS**, Kaišiadorių raj., Žiežmarių apyl.
Piliakalnis į R nuo kaimo ir į V nuo buv. dvaro, Dūmės kair. krante. Iš P ir R jį juosia upelis. Šlaitai statūs, 8—9 m, V nuo aukštumos — 5—6 m aukščio. Viršuje — ovali, 5×8 m dydžio aikštelė, žiedu apjuosta pylimu, kuris V 3,5 m, kitur — 1 m aukščio.
1971 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 111; Ф. Покровский, 1893, 130 (pavadintas 4 m aukščio pilkapiu).

BUKANTIŠKĖ, Kelmės raj., Karklėnų apyl., žr. **Piltinė** (Nr. 591).

108. **BULAVĖNAI**, Kelmės raj., Tytuvėnų apyl.
Piliakalnis Dubysos kair. krante, santakoje su bevardžiu upeliu, kaimo Š pa-

kraštyje. Iš R jį juosia upelis, iš V ir P — Dubysa, Š siekia aukštumą. Šlaitai statūs, natūralūs, 16 m aukščio. Viršuje — apie 130 m ilgio Š—P kryptimi ir 30 m pločio aikštelė, kurios Š nedidelis pakilimas, tarsi išskleisto pylimo vieta. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1967 žv. II. VAK, 39/101.

109. **BUNIŠKIAI**, Lazdijų raj. ir apyl.
Piliakalniu vadinama apvalaina nuolaidžiais šlaitais kalvelė, kurios viršus apie 25 m ilgio ir 15 m pločio ties viduriu. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta. Š ir ŠV pašlaitėje aptikta kultūrinio sluoksnio pėdsakų, rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1954 žv. II. Rad. IEM.

110. **BUOŽĖNAI**, Telšių raj., Gadūnavo apyl. Piliakalnis į PV nuo buv. dvaro. Š ir R šlaitai, apie 13 m aukščio, leidžiasi į pelkę, per kurią teka Gervė. Viršuje — apie 56 m ilgio P—Š kryptimi ir apie 40 m pločio aikštelė. V ir P jos kraštus juosia maždaug 70 m ilgio pylimas, apardytas ariant ir kasant duobes. Jis 2,5 m aukščio nuo aikštelės V pusėje, 7 m — išorėje. Pašlaitėje buvęs griovys, už jo — antras žemas pylimas beveik visai sunaikintas, ariant lauką. Išliko R jo galas. P pašlaitėje yra 2 m pločio griovys, už jo — 0,5 m aukščio pylimas ir vėl griovys. Aikštelė apardyta ariant, statant pastatus. Į V nuo piliakalnio, dirvoje rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1964 žv. II. Rad. TKM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 111; V. Valatka, 1970, 126—130; Ф. Покровский, 1899, 81.

111. **BURBAIČIAI**, Kelmės raj., Grimzių apyl. Piliuku vadinamas piliakalnis Kražantės deš. krante, prie santakos su bevardžiu upeliu (L. Krzywickio teigimu, jis vadinamas Dzindziuku), šalia Pilukių vienkiemio. Iš PV jį juosia Dzindziuko (?), iš ŠV ir ŠR — Kražantės slėniai, PR siekia aukštumą. Šlaitai į Kražantę ir upelį statūs, apie 24 m aukščio. Viršuje — beveik apskrita, 18 m skersmens aikštelė, kurią iš R ir P juosia pylimas. Jis aukščiausias PR pusėje, nuo aikštelės — 9,5 m, išorėje — 10 m aukščio, į galus žemėja. PR pašlaitėje — nuo lauko 30 m ilgio, 15 m pločio ir apie 1,5 m gylio griovys. Aikštelėje aptiktas kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi. Į PR nuo piliakalnio dirvose taip pat pasitaiko lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1903 žv. L. Krzywickis, 1967 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 85, 88—89; K. Avižonis, 1927, 14; L. Kšivickis, 1928, 13—14, 86—87; P. Tarasenka, 1928, 112 (Burbaičiai) ir 214 (Pilukiai); L. Krzywicki, 1957, 424; Ф. Покровский, 1899, 128.

112. **BURBIŠKIAI**, Šilalės raj., Laukuvos apyl. Pilies kalnu vadinama didelė kalva į V nuo Paršežerio. Jos R galas remiasi į Melnyčios upelį ir buv. malūno tvenkinį, iš P ir ŠR juosia pelkė, ŠV piliakalnis siekia kiek žemesnę aukštumą. Šlaitai gana statūs, 12—15 m aukščio. Viršuje — apie 100 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir 40—50 m pločio aikštelė kiek įdubusiu viduriu. Ariant buvę rasta akmeninių, geležinių kirvių ir kitų radinių.
Į PR nuo Pilies kalno, už upelio yra daug žemesnė pelkių juosiama kalva su lygia, apie 100×120 m dydžio ovalia aikštele, kurioje taip pat pastebima kultūrinio sluoksnio žymių: randama apdegusio molio trupinių, žiestų puodų šukių. Į V aukščiausia apylinkės kalva vadinama Sargakalniu.
XIV a. pab. kryžiuočių kelių į Žemaičius aprašymuose minimas Persepil. Į ŠR nuo piliakalnio per pelkes ir Sietuvos upelį tarp Paršežerio ir Lukšto ež. veda kūlgrinda.
1948 ir 1964 žv. II. Rad. IEM.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 37, 66, 77, 79; P. Tarasenka, 1928, 111; Ф. Покровский, 1899, 137.

113. **BURBIŠKIAI** (Mažieji Burbiškiai), Telšių raj., Pavandenės apyl.
Moteraičiu vadinamas piliakalnis — didelės netaisyklingos kalvos viršūnė — centrinė dalis, apie 60 m ilgio PR—ŠV kryptimi. R šlaitas gana status ir aukštas. Į V ir PV leidžiasi apie 30 m ilgio aikštelė, kurios V kraštas 6 m žemesnis, negu R. Aikštelės pakraščiuose yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų, rasta lipdytos keramikos šukių. V šlaito viršutinė 11 m aukščio dalis stati, atrodo, išlyginta, žemiau — nuolaidesnė.
1949 ir 1964 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 24, 55; P. Tarasenka, 1928, 208; M. Valančius, 1972, 361; Ф. Покровский, 1899, 75.

13 pav. Buožėnai (Nr. 110)

BURBONYS, Varėnos raj., Jakėnų apyl., žr. **Voniškės** (Nr. 835).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 112 (Burbonys).

114. **BURČIAKAI**, Kaišiadorių raj., Kruonio apyl.
Šalia kaimo miške yra piliakalniu vadinama kalva. Tai žema, iš dalies pelkių juosiama apie 200 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir apie 100 m pločio kalva; šlaitai nuolaidūs, 6—8 m aukščio. Jos galai remiasi į mažus upelius. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1971 žv. II. VAK, 25/75.

BURGAIČIAI, Šakių raj., Kidulių apyl., žr. **Sudargas** (Nr. 694, 695, 696).

115. **BŪRIŠKIAI**, Kapsuko raj., Liudvinavo apyl.
Piliakalniu vadinama į Š nuo kaimo ŠR—PV krypties pailga ariama kalva. Ji 6—10 m aukščio, nuolaidžiais šlaitais, be įtvirtinimų. Viršuje — apie 35×15 m dydžio aikštelė. Rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1954 žv. II. Rad. IEM.

116. **BUROKARAISTIS**, Varėnos raj., Merkinės apyl.
Į ŠR nuo kaimo, prie ribos su Karužų kaimu, Amarnios deš. krante yra piliakalnis. Tai kalva, kurios V ir Š šlaitai leidžiasi į upelį. Ji buvusi apie 25 m ilgio ir 3—4 m aukštesnė už gretimą lauką, bet XX a. pradžioje vėjo išpustyta, suardyta.
1955 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 109 (Brakaraičiai) ir 112; Ф. Покровскій, 1893, 120.

BURVELIAI, Panevėžio raj., Petriškių apyl.
M. Balińskis ties Užbaliais, prie Nevėžio mini 40 ha plotą apimančius įtvirtinimus. F. Pokrovskis ir P. Tarasenka ties Burveliais ir Užupiais prie Nevėžio mini piliakalnį. Mini jį ir J. Elisonas. Iš tikrųjų

į V nuo Burvelių ir PV nuo Užbalių, Nevėžio slėnyje, priešais Liaudos žiotis yra kalva, vadinama koplyčkalniu arba Mileškalniu. Ji apie 250 m ilgio ir 15 m aukščio nuo Nevėžio pusės, juosiama pelkių. Be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio, supilta nelaikoma. Todėl jau XX a. pradžioje ją apžiūrėjęs L. Krzywickis abejojo, ar tai piliakalnis.
1903 žv. L. Krzywickis, 1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 112 ir 252 (Užbaliai); Ф. Покровский, 1899, 120.

117. **BUTEIKIAI**, Anykščių raj., Kurklių apyl. Piliakalnis kaimo ŠR dalyje, Nevėžos deš. krante, netoli santakos su Virinta. Jam panaudotas ilgos siauros kalvos R galas, įsiterpęs į upelio slėnį. Piliakalnį iš P, R ir Š juosia Nevėžos slėnis ir į jį tekėjusio upelio dauba. V nuo likusios aukštumos piliakalnis buvęs atkirstas keliais skersiniais grioviais ir pylimais. Dabar susidaryti piliakalnio vaizdą sunku, nes jį smarkiai suardė 1915 m. įtvirtinimai. Atrodo, aikštelė galėjo būti apie 50 m ilgio R—V kryptimi ir 15—20 m pločio. Šoniniai šlaitai buvę apie 13 m aukščio, V gale — apie 2 m aukščio pylimas. Už jo — 5,5 m gylio griovys ir antras 4,5 m aukščio pylimas. Už pylimo ėjo antras 3 m gylio griovys ir trečias 4,5 m aukščio pylimas ir vėl — 2,5 m gylio trečias griovys. Visas piliakalnis užėmė apie 120 m ilgio kalvos galą.
Piliakalnio PR pašlaitėje pastebėta gyvenvietės pėdsakų, rasta lipdytos keramikos lygiu, brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, geležies šlako ir kt.
1942 žv. P. Tarasenka, 1969 žv. II. Rad. IEM.

118. **BUTELIŪNAI**, Lazdijų raj., Šlavantų apyl.
Piliakalniu vadinama didelė kalva Prapunto ež. PR krante. Ji nuo seno ariama, apardyta. Šlaitai gana nuolaidūs, apie 20 m aukščio nuo ežero ir 8—9 m nuo aukštumų iš PR. Viršuje — ovali, apie 30×25 m dydžio aikštelė iškiliu viduriu. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1954 žv. II.

119. **BŪTKIEMIS**, Kaišiadorių raj., Kalvių apyl.
Kaimo Š dalyje, prie ribos su Žiūronų kaimu buvo piliakalnis. Tai kalva statesniais, aukštesniais P ir V šlaitais, nusileidžiančiais į nedidelę pelkę. Š piliakalnis siekė aukštumėlę. Viršuje buvusi nedidelė aikštelė, kurią iš Š juosė gana aukštas pylimas, žemesni jo galai beveik juosė aikštelę. Todėl piliakalnis atrodė įdubusiu viršumi. Rengiant aikštelę šokiams, pylimas buldozeriu išlygintas, ir piliakalnis liko nupiauto kūgio formos, su 16×20 m dydžio ovalia aikštele. R, P ir V šlaitai apie 8 m, Š — 1,5 m aukščio.
1971 žv. II.

120. **BUTVILONIAI**, Kauno raj., Daugeliškių apyl.
Trydupio deš. krante yra piliakalnis. Tai į upelio slėnį įsiterpęs kalvos PV galas, iš ŠV, PV ir PR juosiamas slėnio. Šlaitai nuo upelio statūs, apie 14 m aukščio. Nuo aukštumos, iš ŠR piliakalnis atskirtas 30 m ilgio ir 15 m pločio bei 2 m gylio grioviu, už kurio — 6,5 m aukščio išorinis pylimo šlaitas. Nuo aikštelės jis 4,5 m aukščio. Pylimas lanku juosia aikštelės ŠR kraštą. Ji apie 30 m ilgio ir 26 m pločio.
1972 žv. II.

CARTAI (Zahrten), buv. Klaipėdos apskr. žr. **Valėnai** (Nr. 785).
Senesnėje archeologinėje literatūroje minimas piliakalnis, vadinamas pilale, Babrūnės—Akmenos kair. krante, greičiausiai, yra ta pati Valėnų pilalė. 1963 m. išvaikščiojus Danės kair. krantą tarp Andulių ir Eketės, daugiau piliakalnių nerasta.
Lit.: E. Hollack, 1908, 188; P. Tarasenka, 1928, 112; C. Engel, 1931, 81; H. Crome, 1940, 145.

121. **CIRKLIŠKIS**, Švenčionių raj., Modžiūnų apyl.
Perkūno kalnu vadinamas piliakalnis yra prie Švenčionių, iš PV. ŠV jis siekia pelkėtą Kienos, PV — nedidelio ežerėlio slėnius. Šlaitai gana nuolaidūs, apie 10—11 m aukščio. Viršuje — ovali 30 m ilgio R—V kryptimi ir 25 m pločio aikštelė. Iš R, V ir P ją juosia 0,6—1,2 m aukščio pylimas, aukščiausias V krašte. P, R ir ŠR šlaitas sutvirtintas 1 m aukščio pylimu, V dalis dviem — 2 ir 1 m aukščio. Į PV nuo piliakalnio yra gyvenvietės pėdsakų.
1958 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 247 (Švenčionys).

ČEBERAKAI, Ignalinos raj., Gaidės apyl., žr. **Pasamanė** (Nr. 547).
Lit.: J. Žiogas, 1909, 326—327; P. Tarasenka, 1928, 113.

ČEDASAI, Rokiškio raj., žr. **Gudiškės** (Nr. 232).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 113; Ф. Покровский, 1899, 47—48.

ČEKAI, Akmenės raj., Viekšnių apyl.
Piliakalniu dabar norima laikyti Ventos kair. ir Karupio deš. krante esanti kalvelė, juosiama jo iš V ir ŠV. Jos viršuje — kaimo kapinaitės. Kalva be įtvirtinimų, be kultūrinio sluoksnio. Vietiniai gyventojai piliakalniu nevadina.
1966 žv. II.

ČEKIŠKĖ, Kauno raj.
P. Tarasenka, sekdamas M. Balińskiu ir kitais autoriais, teigia prie Čekiškės, Dubysos krante buvus pilį. Tačiau iki šiol nei Čekiškėje, nei Dubysos pakrantėse prie Čekiškės nepavyko rasti piliakalnio, nors jo ieškojo ir T. Daugirdas, ir L. Krzywickis, žvalgę Dubysos žemupio pakrantes.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 114; J. Basanavičius, 1970, 83.

ČEPELŪNAI, Varėnos raj., žr. **Barčiai** (Nr. 67).
Dvaro lauke buvęs piliakalnis yra į V nuo Barčių kaimo.

122. **ČERNIAUSKAI** (Leipalingis), Lazdijų raj., Leipalingio apyl.
Piliakalnis į PR nuo Leipalingio ir į Š—ŠV nuo Černiauskų kaimo. Iš Š, V ir P jį juosia pelkės, iš R — slėnis, kuriuo teka bevardis upelis. Šlaitai nuolaidūs, 6—7 m aukščio. Tai ŠV—PR krypties pailga kalva, kurios viršuje yra apie 50×15 m dydžio aikštelė, apardyta duobių. Kalvos galiniuose šlaituose — žvyrduobės. Piliakalnis deformuotas, ilgai jį ariant. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų pastebėta aikštelės ŠV. Į R nuo piliakalnio ariamame lauke randama lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, šlako, tinko dalelių, taip pat žiestos keramikos.
1954 ir 1962 žv. II. Rad. IEM, AR 192.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 26; P. Tarasenka, 1928, 171 (Leipalingis); A. Kamiński, 1956, 228.

123. **ČĖSNIAI**, Telšių raj., Gadūnavo apyl.
Kaime buvo kalva, vadinama pilale. XX a. pradžioje ji imta ardyti, kasant žvyrą, ir ilgainiui sunaikinta. Duomenų apie formą ir dydį neišliko. Kasant žvyrą, buvo aptinkama daug žmonių kaulų ir XVII—XVIII a. radinių. Galimas daiktas, piliakalnyje buvo XVII—XVIII a. kaimo kapinaitės.
VAK, 55/30—31.

124. **ČIULĖNAI**, Molėtų raj.
Juoduoju kalnu vadinamas piliakalnis Virintos deš. krante, į R nuo Virintų ež. Statūs, apie 20 m aukščio P ir V šlaitai leidžiasi į Virintos slėnį. Š ir R piliakalnis siekia gretimas aukštumas. Čia šlaitai buvę žemi, 2—3 m aukščio, aikštelės krašte supiltas pylimas. Tačiau, ariant aikštelę, pylimas ir Š bei R šlaitai išskleisti ir apardyti. Aikštelė buvusi ilgas ovalas, apie 45 m ilgio R—V kryptimi ir 23 m pločio, Š pakraštys kiek aukštesnis. Aikštelėje ir Š šlaite dar yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi.
1970 žv. II. Rad. IEM.

125. **ČIUTELIAI**, Šilutės raj., Saugų apyl.
Į Š nuo kaimo buvo piliakalnis, vadinamas Raganų kalnu, Raganų kapais. Jis sunaikintas XIX a., tiesiant Klaipėdos—Tilžės plentą. Išliko tik kalvos kraštas kair. krante bevardžio upelio, kuris juosęs piliakalnį iš Š ir R.
1963 žv. II.
Lit.: E. Hollack, 1908, 24; P. Tarasenka, 1928, 115; C. Engel, 1931, 80; J. Remeika, 1938, 84.

126. **ČIŽAI**, Rokiškio raj., Kamajų apyl.
Kaime yra 2—3 m aukščio kalvelė nuolaidžiais šlaitais, iš Š ir R juosiama nedidelės lomos — pelkės. Ji nuo seno vadinama piliakalniu. Kalvelė ariama, kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1949 ir 1970 žv. II.

127. **DABINTA**, Kaišiadorių raj., Kruonio apyl.
Į P nuo kaimo, Dabintos kair. krante, netoli santakos su Nemunu buvo piliakalnis. Iš R, P, V ir ŠV jį juosė Dabintos slėnio daubos, ŠR jis siekė aukštumą. Šlaitai gana nuolaidūs, nuo upelio slėnio jie 15—18 m, nuo aukštumos iš ŠR — tik apie 4 m aukščio. Viršuje buvo apie 60 m ilgio Š—P kryptimi ir 20 m pločio aikštelė. Ji buvusi ariama, apardyta apkasų;

kultūrinio sluoksnio nepastebėta. Pastaruoju metu sunaikino žvyrduobė.
1943 žv. P. Tarasenka, 1953 ir 1971 žv. II.

128. **DABRAVOLĖ**, Vilkaviškio raj., Pajevonio apyl.
Piliakalnis — didelė kalva šalia raistelio iš R. Jo status R šlaitas apie 25 m aukščio. Kiti kiek žemesni ir nuolaidesni. Viršuje — ovali 36 m ilgio Š—P kryptimi aikštelė, kurios P dalies plotis 22 m, Š kiek siauresnė. Iš lengviau prieinamos Š pusės aikštelės pakraščiu supiltas pylimas. Nors jis išskleistas, bet dar 1—1,5 m aukščio. Pylimo pėdsakų pastebima ir aikštelės P bei V pakraščiu. Aikštelė buvusi ariama, pakraščiai išvagoti apkasais. P pakraščiuose ir šlaituose aptinkama kultūrinio sluoksnio pėdsakų, rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi. V pašlaitėje yra gyvenvietės pėdsakų.
1962 ir 1965 žv. II.

DABUŽIAI, Pasvalio raj., žr. **Ąžuolpamūšė** (Nr. 48).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 115.

DALIEČIAI, Rokiškio raj., Čedasų apyl. žr. **Gudiškės** (Nr. 232).
Minimas kaime piliakalnis yra, greičiausiai, Gudiškių miško prie Čedaso ež. piliakalnis, nes Daliečių laukai siekia Gudiškių mišką. Daliečiuose piliakalnio nerasta nei 1935 m. (žr. VAK, 41/79), nei vėliau, RKM žvalgant šio kaimo laukus.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 116.

DAINIAI, Kaišiadorių raj., Žiežmarių apyl.
Kartais kai kas nori kaimo PV pakraštyje esantį Ragakalnį priskirti piliakalniams. Jis 5—6 m aukščio, R—V krypties kiek pailga kalvelė nuolaidžiais šlaitais, be įtvirtinimų ir be kultūrinio sluoksnio. Tai, greičiausiai, apeiginė vieta.
1971 žv. II.

DAMBAVA, Prienų raj., žr. **Pelekonys** (Nr. 570).

DAMBAVARAGIS, Alytaus raj., žr. **Bambininkai** (Nr. 66).
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 8; P. Tarasenka, 1928, 116.

129. **DANILIŠKĖS**, Trakų raj., Rusakalnio apyl.
Piliakalnis kaimo PR dalyje, Sasonės ež. ŠR krante. Tai didelės aukštos kalvos viršūnė, kurios šlaitai viršuje išlyginti, žemiau — natūralūs. Jų aukštis nuo ežero apie 30 m, R šlaitas nuo gretimos aukštumos — tik 6 m. Viršuje — keturkampė, kiek pailga P—Š kryptimi, 35×40 m dydžio aikštelė. R dalis kiek aukštesnė, R ir V galuose išliko ariant išskleistų pylimų žymių. R pylimas buvęs daugiau kaip 2 m aukščio. Pašlaitėje ir kalvos šlaituose pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų, rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1971 žv. II. Rad. IEM.

130. **DAPKIŠKĖ**, Šilalės raj. Pajūrio apyl.
Prie Dapkiškės ir Pajūriškių kaimų ribos, Jūros deš. krante yra piliakalnis. PR jo kraštas remiasi į Jūrą, status; išgriuvęs Š—ŠR šlaitas leidžiasi į šaltiniuotą daubą, nuolaidžiausias, todėl 5,5 m žemiau aikštelės krašto sustiprintas 50 m ilgio ir 1 m aukščio pylimu. Šlaito aukštis daugiau kaip 10 m. Iš V ir PV, nuo aukštumos, žymu užslinkęs 35 m ilgio ir 6—8 m pločio bei 2 m gylio griovys ir už jo 5,5 m aukščio nuo griovio bei 3 m aukščio nuo aikštelės apie 40 m ilgio pylimas. Aikštelė apie 50×52 m dydžio, buvusi ariama, apardyta apkasų ir usūrinių šunų urvų.
1904 žv. L. Krzywickis, 1964 žv. II.

131. **DAPKIŠKIAI**, Tauragės raj. ir apyl.
Jūros deš. krante, santakoje su Duobe yra piliakalnis. Iš R, V ir P jį juosė minėtos upės, Š nuo aukštumų buvęs iškastas griovys ir supiltas pylimas. Griovys beveik užslinkęs, pylimas nupiauto kūgio formos (XX a. pradžioje buvo vadinamas pilaitės kupstu), 4 m aukščio, apardytas apkasų, viršuje beveik 7×8 m dydžio aikštelė. Už pylimo likusi siaura, ilga trikampė aikštelė, kuri prie pylimo V gale 13 m pločio ir Š—P kryptimi 30 m ilgio. Atrodo, dalį piliakalnio nunešė upė. Šalia būta gyvenvietės. Ariamame lauke rasta šlako.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 116; Ф. Покровский, 1899, 147.

132. **DAPKIŠKIAI**, Vilkaviškio raj. Gižų apyl.
Kaime, netoli Rausvės upelio yra vos 2—3 m aukščio ir 50—60 m skersmens kalvelė, iš dalies juosiama pelkių. Ji nuo seno ariama, be įtvirtinimų, be kultūrinio

sluoksnio, bet vadinama pilaite, „šanceliu“.
1965 žv. II. VAK, 69/57.

133. **DAPŠIAI**, Mažeikių raj., Juodeikių apyl. Varduvos kair. ir Gūžės deš. krante, prie jų santakos yra piliakalnis, kartais vadinamas Alkos kalnu. 14—15 m aukščio PV ir ŠV šlaitai leidžiasi į Gūžės, ŠR — į Varduvos slėnius. PR nuo aukštumų buvęs griovys, ariant lauką, užslinkęs. Už griovio išliko 3 m aukščio, 21 m ilgio pylimas. Už jo — 45 m ilgio ir 8—10 m pločio aikštelė, iškasinėta duobėmis. Jos ŠV gale — irgi kūgio formos pylimėlis. 1974 II (vad. V. Daugudis, J. Stankus) ištyrė 431 m² plotą piliakalnyje ir 147 m² šalia jo esančioje gyvenvietėje. Piliakalnyje aptiktas kultūrinis sluoksnis iš laikotarpio nuo I tūkstantmečio pr. m. e. pabaigos iki XIII a., o gyvenvietėje — nuo I m. e. tūkstantmečio vidurio iki XIII a. 1948 ir 1966 žv. II, 1974 tyr. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 116.

134. **DARBUTAI**, Raseinių raj., Betygalos apyl. Dubysos kair. ir jos intako Kirkšnovės deš. krante, prie santakos, aukštumos kampe yra piliakalnis, vadinamas Darbutų kalnu arba Bielskio kalnu, nes XIX a. viduryje čia buvęs palaidotas dvarininkas Bielskis. Išliko tik dalis piliakalnio. Š jo kraštas sunaikintas erozijos jau XIX a. ir XX a. pradžioje. Iš likusios dalies matyti, kad viršuje buvo keturkampė aikštelė, kurios PV kraštas palei Dubysą 45 m, PR palei Kirkšnovę — 55—58 m ilgio. ŠV nuo aukštumos buvęs griovys, ir pylimas išliko ne visas. Viršutinė 6—8 m aukščio šlaitų dalis buvo išlyginta, stati, žemiau ėjo natūralūs, nuolaidesni šlaitai, daugiau kaip 20 m aukščio.
1886 m. piliakalnio aikštelę bandė kasinėti T. Daugirdas. Jis aptiko akmenų grindinių. 1911 m. L. Krzywickis tyrė išlikusius aikštelės pakraščius — apie 870 m² plotą. Kultūrinis sluoksnis pakraščiais buvo apie 1 m ir daugiau, arčiau centro — tik 0,1—0,2 m storio. Aptikta daug akmenų, židinių dalių, rasta nemaža žiestos keramikos, gyvulių kaulų, taip pat geležinių ir žalvarinių XII—XIV a. dirbinių. T. Daugirdas piliakalnyje ar šalia jo mini rastą sidabrinį lydinį su įkartomis ir pašlaitėje esant senkapį.
1886 tyr. T. Daugirdas, 1911 tyr. L. Krzywickis. Rad. KVIM 1504 : 1—35, 1707: 1—11.
Lit.: T. Dowgird, 1909, 364—365; L. Krzywicki, 1909, 25—27; 1913, 15—29 + I—VI lent.; P. Tarasenka, 1928, 120; L. Krzywicki, 1957, 383—387; LAB, 371—372; I. Mulevičienė, 1970, 139; Ф. Покровский, 1899, 133.

DARGALIAI, Šilalės raj., Padievyčio apyl. (buv. Kaltinėnų vlsč.).
P. Tarasenka, remdamasis F. Pokrovskiu, mini kaime esant piliakalnį, vadinamą Sūrkalniu. Jau 1935 m. kaime nerasta nei piliakalnio, nei taip vadinamo kalno. Patikrinus F. Pokrovskio darbą, paaiškėjo, kad Sūrkalnis minimas Gergalių (iš tikrųjų Gerčalių) kaime (žr. **Gerčaliai**).
VAK, 53/314—320.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 116.

135. **DARSŪNIŠKIS**, Kaišiadorių raj., Vilūnų apyl.
Nemūno deš. krante, prie miestelio XX a. pradžioje dar buvo išlikę į slėnį įsiterpusio piliakalnio aikštelės kraštas, pylimas ir griovys, skyręs piliakalnį nuo kranto aukštumos. Vėliau tos liekanos buvo nuplautos. Smulkesnių duomenų apie piliakalnio dydį ir formą neišliko. Manoma, jog čia stovėjo medinė pilis, kryžiuočių vadinta Dirsunen, sudeginta 1372 m. ir 1382. II. 3.
VAK, 25/108—109.
Lit.: J. Basanavičius, 1970, 84.

136. **DAUBARIAI**, Mažeikių raj., Tirkšlių apyl. Prie kaimo, Viešetės slėnyje yra 2 piliakalniai greta vienas kito. Didesnis iš jų — Viešetės deš. krante. Jo P ir V šlaitai 11 m aukščio ir leidžiasi į upelį. Iš kitų pusių piliakalnį juosia pelkė. Šlaitai statūs. Viršuje — apie 50 m ilgio Š—P kryptimi ir 24 m pločio ovali aikštelė. Joje pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų. R pašlaitėje aptikta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1948 ir 1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 117; S. Ličkūnas, 1934, 49—50; Ф. Покровский, 1899, 81.

137. **DAUBARIAI**, Mažeikių raj., Tirkšlių apyl. Apie 150 m į P nuo pirmojo, Viešetės kair. krante, prie santakos su Stulpu yra mažesnis piliakalnis arba greičiau dalis upelio nuplauto piliakalnio. Ji nupiauto kūgio formos, juosiama pelkėto upelių slėnio, stačiais apie 8 m aukščio šlaitais,

viršuje — 3×8 m dydžio aikštelė, iškasinėta duobėmis. Šlaituose yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1948 ir 1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 117; S. Ličkūnas, 1934, 49—50; Ф. Покровский, 1899, 81.

138. **DAUBARIŠKIAI,** Ukmergės raj., Želvos apyl.
Piliakalnis į P nuo kaimo, Siesarties deš. krante, miške. Iš R, P ir V jį juosia pelkėtas upės slėnis, Š siekia aukštumą. Nuo pelkių šlaitai gana statūs, be lyginimo pėdsakų, apie 10—11 m aukščio. Viršuje — apie 30 m ilgio Š—P kryptimi ir 20 m pločio aikštelė kiek iškiliu viduriu. Š aikštelės gale pastebėta 20 m ilgio pylimo žymių. Nuo aikštelės jis tik 0,2 m, išorėje — 1,5 m aukščio. Piliakalnis buvęs ariamas, pylimas išskleistas.
1970 žv. II.

139. **DAUGAILIAI,** Utenos raj.
Piliakalnis miestelio Š pakraštyje. Iš R, P ir V jį juosia pelkė, tik Š siekia sausumą. PR šlaitas kiek nuolaidesnis, kiti statūs, 15—18 m aukščio. Viršuje yra apie 40 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir 30 m pločio apie vidurį aikštelė. Ji apardyta, ėmus aikštelėje statyti miestelio bažnyčią, stovėjusią čia iki 1766 m., ir šventoriuje buv. kapinių. Vietomis dar pastebimas kultūrinis sluoksnis. Aptikta lipdytos keramikos šukelių lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi. ŠV pašlaitėje yra gyvenvietės pėdsakų.
1958 ir 1970 žv. II.

140. **DAUGAILIAI,** Utenos raj.
Pylimu vadinama didelė kalva į PR nuo miestelio. Iš P ir R ją juosia pelkė, iš kitų pusių — kiek žemesnės kalvos. Šlaitai nuo pelkės 15—18 m aukščio, kiti žemesni ir nuolaidesni. Viršuje — apie 40 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 20 m pločio iškiliu viduriu aikštelė, iškasinėta bulviarūsiais, buvusi ariama. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1970 žv. II.

141. **DAUGILIS,** Utenos raj., Sudeikių apyl.
Pylimu vadinama kalvelė į P nuo Alksnio ež., tarp pelkių, pasiekiama tik iš V siauru sausumos ruožu. Kalvelė nuolaidžiais šlaitais, apie 5 m aukščio. Viduryje — 30 m skersmens, 3—4 m gylio duobė. P. Tarasenka, matyt, šią vietą pavadino Daugilio pylimu su mūro griuvėsiais.
1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 118.

142. **DAUGINČIAI,** Kretingos raj., Kartenos apyl.
Minijos kair. krante, aukštumos kampe yra piliakalnis, vadinamas pilimi. Iš P ir R jį juosia Minijos intako Slinkupio, iš Š — Minijos slėniai. Šlaitai statūs, iki 20 m aukščio. Iš V nuo gretimų aukštumų buvęs iškastas griovys ir supiltas apie 45 m ilgio pylimas, kuris ariant išskleistas, vos išsiskiria žemės paviršiuje. Aikštelė beveik keturkampė, 45×45 m dydžio, yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1966 žv. II.

143. **DAUGINČIAI,** Kretingos raj., Kartenos apyl.
Minijos kair. krante, slėnyje į PR nuo kaimo kapinaičių, miške yra kalva, vadinama pilale. Tai apie 70 m ilgio ŠV—PR kryptimi ketera, kurios PR gale — 3—4 m aukštesnis už ją ir 16 m aukščio nuo laukų kauburys. Jo viršus išgaubtas, apie 15 m skersmens.
1966 žv. II.

144. **DAUGAI,** Alytaus raj.
Daugų Kolonijos arba Salos piliakalniu vadinama kalva, esanti Daugų ež. Š krante, pusiasalyje. Iš V, Š ir R jį juosia ežeras, P šlapia pieva skiria nuo sausumos. Jis gana stačiais, 5—7 m aukščio šlaitais. Viršus pailgas ŠR—PV kryptimi, 40×30 m dydžio, bet aikštelė labiau neišsiskiria. Atrodo, dalį kalvos nuplovė ežeras. Apie 1938 m. buvo rasta akmeninių kirvių, kaulų, 1—1,3 m gylyje aptikta suanglėjusių rąstų.
Lit.: A. Navarackas, 1969, 117—118.

DAUJOČIAI, Anykščių raj., Kraštų apyl. (buv. Svėdasų vlsč.).
P. Tarasenka, remdamasis V. Baleišio pranešimu, nurodo kaime esant piliakalnį. Tačiau 1935 m., surašant vietovardžius, Daujočiuose rastas Žvirdkalnis ir miške kalvelė, vadinama Kartkalniu. Atrodo, pastaroji kalvelė ir pavadinta piliakalniu. Vietiniai gyventojai piliakalniu jos nelaiko, ir be jo požymių.
1970 žv. II. VAK, 21/97.

DAUKNIŠKIAI, Panevėžio raj., žr. **Kiūčiai** (Nr. 320).

145. **DAUKŠAIČIAI**, Klaipėdos raj., Veiviržėnų apyl.
Šalpės deš. krante, slėnyje, šaltiniuotoje pelkėje yra nedidelė kūgio formos kalvelė, vadinama gardeliu, aptvarėliu. Ji 3,3 m aukščio ir 10—12 m skersmens. P kraštas remiasi į upelio senvagę. Atrodo, tai upelio nunešto piliakalnio liekanos.
1963 žv. II.

DAUKŠIAI, Skuodo raj., žr. **Šakaliai** (Nr. 705).

DAUKŠIAI, Švenčionių raj., žr. **Nevierišk**ė (Nr. 474).

DAUKŠIGALIAI, Pakruojo raj. ir apyl.
F. Pokrovskis, remdamasis savo korespondentų pranešimais, nurodė, kad ir Daukšigaliuose yra kažkoks kalnas, gal piliakalnis. Vėliau ši užuomina pakartojama kaip tikras dalykas. Tačiau kaimo gyventojai savo laukuose piliakalnio nežino.
1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 118; Ф. Покровский, 1899, 33.

146. **DAULIŪNAI**, Rokiškio raj., Jūžintų apyl.
Kaimo V pakraštyje, prie ribos su Kalučiškių kaimu yra piliakalnis. Tai ilgos siauros kalvos R galas. Š šlaitas status, leidžiasi į pelkę ir yra 12 m, P — 7 m aukščio. R šlaitas nuolaidesnis, V nuo likusios kalvos dalies atskirtas 1,5 m gylio grioviu ir už jo buv. pylimu. Pylimas išskleistas, vos žymus, jo viršus — 2,2 m nuo griovio dugno. Aikštelė 35 m ilgio R—V kryptimi ir 15 m pločio. Toliau į R yra 0,8 m žemesnė, dar 35 m ilgio aikštelės dalis. P pašlaitėje pastebėta gyvenvietės pėdsakų, rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi.
1949 ir 1970 žv. II.

DEGLIAI (Diegliai, Deegeln), buv. Klaipėdos apskr., žr. skyrelį apie XVI—XVIII a. įtvirtinimus.
Ragokalniu pavadintas piliakalnis identiškas su Pašalteikių ir Dvylių pylimais.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 119.

147. **DEGUČIAI**, Zarasų raj.
Piliakalnis į P nuo kaimo, miške, šalia mažos pelkės. Tai didelės kalvos viršūnė, kurios V—PV šlaitas status, apie 15 m aukščio. Viršuje — beveik apskrita, maždaug 25 m skersmens aikštelė. P—PV jos kraštas kiek žemesnis, žymu kraštu ėjusio 40 m ilgio pylimo pėdsakai. Apie 3,5 m žemiau aikštelės krašto yra 1,2 m aukščio, 120 m ilgio pylimas, šlaite juosęs piliakalnio kraštą iš P, R ir Š. Jo išorinis šlaitas apie 3 m aukščio. Žemiau PV — dar vienas 50 m ilgio ir ŠR 30 m ilgio pylimas, maždaug 1 m aukščio; išorinis jo šlaitas — apie 2 m. PV ir ŠR šlaitai žemiausi ir nuolaidžiausi.
1949 ir 1972 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 119; P. Gipiškis, 1936, 36—37; Ф. Покровский, 1899, 37.

DEGUČIAI, Šilutės raj., Žemaičių Naumiesčio apyl.
Minimas piliakalnis, bet jo nepavyko rasti nei 1963 m., nei 1964 m.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 119.

DEMBAI, Zarasų raj., Antazavės apyl., žr. **Pakačinės** (Nr. 511).

DIDIEJI LINKAVIČIAI, Pakruojo raj., Linkuvos apyl.
Minimi 2 piliakalniai.
Iš tiesų į P nuo buv. dvaro, šalia pelkės buvo apie 140 m ilgio ir 75 m pločio kalva be įtvirtinimų. Ji sunaikinta, vežant žvyrą. Buvę rasta degėsių ir puodų šukių. Radinių neišliko. Chronologija ne visai aiški.
Į V nuo buv. dvaro — pailga, kiek lenkta 4—5 m aukščio kalva, kurios viršus apie 120 m ilgio ir 30—40 m pločio. Ji be įtvirtinimų. Kiek apardyta, ėmus vežti žvyrą, rasta daug žmonių kaulų.
1966 žv. J. Šliavas (Žeimelis), 1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 121; J. Šliavas, 1970, 122—123.

148. **DIDŽIOKAI** (Šideikiai), Molėtų raj., Dubingių apyl.
Piliakalnis, vadinamas Švedų kalnu, yra miško P pakraštyje. Iš R, P ir V jį juosia pelkė. Šlaitai statūs, 11—13 m aukščio; P kiek nuolaidesnis, viršuje supiltas 1 m aukščio kūgio formos pylimėlis, šlaite, 4 m žemiau aikštelės, kitas — 0,8 m aukščio ir 8 m ilgio. Viršuje — Š—P kryptimi 65 m ilgio ir 18 m pločio aikštelė. Š jos gale yra 0,5 m aukščio pylimas, už jo — 2,7 m gylio ir 22 m ilgio griovys ir antras 0,7 m aukščio pylimas.
R ir PR pašlaitėje yra gyvenvietės pėdsakų, rasta lipdytos keramikos lygiu paviršiumi.
1970 žv. II.

149. **DIDŽIOJI KUOSINĖ**, Vilniaus raj., Šumsko apyl.
Pilaitė vadinamas piliakalnis į P nuo kaimo, miške. Tai kalvos viršūnė aukštumos krašte. Š ir ŠR šlaitai statūs, iki 35 m, PV — tik 5—6 m aukščio, toliau eina likusi kalvos dalis. Viršuje 60 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 25 m pločio apie vidurį aikštelė, kiek aukštesniu PV kraštu, buvusi ariama. P ir Š jos pakraščiuose yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų, aptikta lipdytos keramikos šukelių.
1971 žv. II.

DIKONIAI, Panevėžio raj., Skaistgirių apyl.
Minimas piliakalnis, kuriame, esą, randama žmonių kaulų. Žinios paimtos iš Panevėžio mokytojų seminarijos mokinių, kurie, greičiausiai, bus supainioję piliakalnio ir pilkapio sąvokas. 1968 m. kaime rasta tik pilkapių.
1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 121.

150. **DIRMIŠKĖS**, Alytaus raj., Miroslavo apyl.
Piliakalnis į Š nuo kaimo, miške, prie pelkėto upelio slėnio, kair. krante. Jis dubens formos, nes nedidelė aikštelė iš visų pusių apjuosta pylimu, kuris aukštesnis Š, nuo sausumos. Čia pylimas 5 m nuo aikštelės ir 6—7 m aukščio išorėje, P — 2 m nuo aikštelės ir 5—6 m aukščio nuo pelkės. Aikštelė apie 20 m skersmens; yra apie 0,6 m storio kultūrinis sluoksnis.
1954 žv. II.
Lit.: A. Połujański, 1895, 253; J. Radziukynas, 1909, 24; P. Tarasenka, 1928, 126; A. Kamiński, 1956, 212.

DIRVONĖNAI, Telšių raj., Upynos apyl.
P. Tarasenka, remdamasis Spruogiu, nurodo esant pilį. Jau 1935 m. nei Dirvonėnų—Naujikų kaime, nei buv. Dirvonėnų dvaro laukuose piliakalnio rasti nepavyko. Nerado jo ir 1964 m. II žvalgomoji ekspedicija, nei TKM bendradarbiai. Greičiausiai, XVI a. Dirvonėnų dvarui priklausė daug didesni plotai, nemaža kaimų, ir minimas Dirvonėnų dvaro piliakalnis galėjo būti viename iš kadaise jam priklausiusių kaimų.
VAK, 57/39.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 122.

DOBRA NADZIEJA, Ignalinos raj., žr. **Bajorai** (Nr. 54).

DOTNUVA, Kėdainių raj.
F. Pokrovskis ir P. Tarasenka mini kūgio formos, 6 m aukščio piliakalnius (skaičius nenurodytas) prie Dotnuvėlės. 1967 m. Dotnuvoje teiraujantis piliakalnio, gyventojai nurodė 3 m aukščio, apie 25 m ilgio ir 7 m pločio kalvelę Dotnuvėlės slėnyje. Ji vienu galu remiasi į upelio vagą, už kurios — tarsi tęsinys mažesnė kalvelė. Atrodo, tai buv. užtvankos pylimo dalis, bet ne piliakalnis.
Kartais nurodoma piliakalnį esant prie buv. žydų kapinių. Iš tikrųjų į R nuo miestelio, aukštame kair. Dotnuvėlės krante yra tik XVI—XVII a. mūrinio pastato žymių (kalvinų maldos namai?) ir šalia jo grioviu apjuostos senos kapinės.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 117; Ф. Покровский, 1899, 122.

151. **DOVAINONYS**, Kaišiadorių raj., Rumšiškių apyl.
Nemuno ardomo piliakalnio dalis buvo deš. jo krante, prie Seiliupio žiočių. Piliakalnį iš P ir R juosė upių slėniai, iš kitų pusių — daubos. Statūs šlaitai daugiau kaip 20 m aukščio nuo upių ir 8—9 m nuo daubų, atskyrusių gretimas kalvas. XIX a. antrojoje ir XX a. pirmojoje pusėje Nemunas nuplovė nemažą piliakalnio dalį. 1953 m. buvo išlikęs tik 4×5 m dydžio aikštelės kraštas, ir iš V bei Š ją juosusio 3 m aukščio pylimo dalis. 1957 m. II (vad. O. Kuncienė) ištyrė dalį aikštelės ir pylimo, iš viso 210 m². Pylime aptikta medinių sutvirtinimų pėdsakų, lipdytos brūkšniuotu, grublėtu ir lygiu paviršiumi bei žiestos keramikos ir kitų radinių.
V šalia piliakalnio yra žemesnė nupiauto kūgio formos kalva su ovalia, 30 m ilgio R—V kryptimi ir 15 m pločio aikštele. Čia ištirtas 68 m² plotas, bet kultūrinio sluoksnio pėdsakų nerasta.
1953 žv. II, 1957 tyr. II. Rad. IEM, AR 221.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 122; R. Volkaitė-Kulikauskienė, 1959, 131—134; P. Kulikauskas, 1965, 233—234; Ф. Покровский, 1899, 98.

152. **DOVILAI**, Klaipėdos raj.
Pelutės kalnu, Muškalniu vadinamas piliakalnis Minijos deš. krante, į PV nuo kaimo. Iš R, P ir PV jį juosia Minija, iš V—ŠV — šaltiniuotos pelkės. Šlaitai nuo upės ir pelkės statūs, 9 m aukščio. Viršuje — 110 m ilgio PV—ŠR kryptimi

ir apie 20—25 m pločio aikštelė. Jos PV — 1,2 m, ŠR gale — 2,5 m aukščio pylimas; išorinis jo šlaitas 7 m aukščio ir leidžiasi į 30 m pločio griovį, skiriantį piliakalnį nuo toliau į ŠR esančios aukštumos dalies. Aikštelėje pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
Kitoje Minijos pusėje, priešais piliakalnį yra Gedminų kaimas. Todėl jis kartais vadinamas ir Gedminų piliakalniu.
1963 žv. II.
Lit.: A. Bezzenberger, 1892, 142—143; E. Hollack, 1908, 25; P. Tarasenka, 1928, 122; C. Engel, 1931, 80; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26 ir kovo 5; H. Crome, 1939, 312.

DROBŪKŠČIAI, Telšių raj., Varnių apyl. P. Tarasenka mini kaime Švedkalniu, Švytkalniu vadinamą piliakalnį. Tačiau jis be įtvirtinimų, be kultūrinio sluoksnio. Vietiniai supiltu jo nelaiko.
1948 ir 1964 žv. II. VAK, 56/303.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 122.

DRAGELIŠKĖS, Zarasų raj., žr. **Vosgėliai** (Nr. 838).
P. Tarasenka du kartus nurodo tą patį piliakalnį: iš pradžių kaip Dragelišių (žinia iš J. Elisono), paskui kaip Vosgėlių (remdamasis F. Pokrovskiu).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 123 (Dragelišių) ir 257 (Vazgėliai).

153. **DRAPALIAI**, Lazdijų raj., Šaulėnų apyl. Kaimo Š dalyje yra nedidelė kalvelė, vadinama piliakalniu. Iš P ir Š ją juosia nedidelė pelkė, nuo kurios nuolaidus šlaitas pakyla 6—7 m. Aikštelė neišsiskiria, be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

154. **DRYŽIAI**, Utenos raj., Saldutiškio apyl. Piliakalnis į PR nuo kaimo kapinaičių. Jo šlaitai 8—14 m aukščio, viršuje pailga, apvaliais galais aikštelė 56 m ilgio R—V kryptimi ir 34 m pločio. R, atrodo, buvęs pylimėlis, kuris ariant išskleistas. Šlaituose ir pašlaitėje yra kultūrinis sluoksnis. Aptikta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi, šlako. Berods, šis piliakalnis vadinamas ir Saldutiškio piliakalniu.
1958 ir 1970 žv. II. VAK, 60/363. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 229 (Saldutiškis).

DRUSKIAI, Kupiškio raj., žr. **Aluotos** (Nr. 12).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 123; Ф. Покровский, 1899, 104.

DRUSKININKAI
Gana dažnai minimas piliakalnis Ratnyčėlės krante. Tačiau jo vieta iki šiol tiksliau nenustatyta. Priešais Druskininkus, Nemuno kair. krante minimas kitas piliakalnis, vadinamas Milžinų kalnu. 1965 m. išvaikščiota ši didelė aukšta kalva, bet piliakalnio pėdsakų nerasta, yra tik išpustytų pilkapių žymių.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 124; J. Basanavičius, 1970, 84; Ф. Покровский, 1895, 53.

155. **DRUSKININKĖLIAI** (Saltoniškė), Lazdijų raj., Leipalingio apyl.
Piliakalniu vadinama didelė kalva į V nuo Leipalingio. Ji 10—11 m aukščio, gana stačiais šlaitais. Iš R ir ŠR ją juosia nedidelė pelkė. Kalva buvusi ariama, aikštelė labiau neišsiskiria. Kalvos viršus iškiliu viduriu, apie 20 m ilgio Š—P kryptimi ir 15 m pločio. Viršutinėje šlaitų dalyje ir P pašlaitėje pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Čia aptikta lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1954 ir 1962 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

156. **DUBAKLONIS**, Varėnos raj., Nedingės apyl.
Amarnios deš. krante buvo kalva, vadinama piliakalniu. Išliko tik vieno šlaito dalis, kitą nunešė upelis.
1955 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 124.

DUBIAI, Alytaus raj., žr. **Margaravas** (Nr. 417).

157. **DUBIAI**, Jonavos raj., Markutiškių apyl. Batarėja vadinamas piliakalnis Šventosios deš. krante, kiek žemiau santakos su Širvinta, Bėčių miške. Iš V, PR jį juosia Šventosios slėnis ir jo daubos, Š siekia aukštumą. Į slėnį leidžiasi statūs, 12—15 m aukščio šlaitai. Nuo aukštumos skiria 1,4 m gylio griovys, už kurio — 3,6 m aukščio pylimas. Nuo aikštelės tik 1,7 m aukščio. Aikštelė P—Š kryptimi, 17 m ilgio ir 9 m pločio Š. Galimas daiktas, dalis jos nuslinkusi.
1971 žv. II.

158. DUBIČIAI, Varėnos raj.

Karalienės Bonos pilimi vadinamas piliakalnis yra pelkėje, Ūlos kair. krante. Tai 6 m aukščio, gana stačiais šlaitais kalva. Iš PV, V, Š ir ŠR ją juosia pylimas, kurio išorinis šlaitas 2 m aukščio. Viršuje — 25 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir 20 m pločio apie vidurį aikštelė. Jos centre žymu užslinkusi 10 m skersmens ir 3 m gylio duobė.

Apie 1890 m. V. Šukevičius kasinėjęs piliakalnį, radęs apdegusių ąžuolinių rąstų, didelių plytų, anglių ir griuvėsių.
1955 žv. II, 1890 (?) kasin. V. Šukevičius. Rad. neišliko.

Lit.: W. Szukiewicz, 1901, 15; P. Tarasenka, 1928, 124; Ф. Покровский, 1893, 97—98; В. Шукевич, 1893, 105.

159. DUBIČIAI, Varėnos raj.

Už 10—15 m pločio griovio iš PV, nuo Nr. 158 yra kitas piliakalnis. Jis gana nuolaidžiais, 6—8 m aukščio šlaitais, viršuje — beveik keturkampė, 45 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir 30 m pločio aikštelė. Apie aikštelės vidurį žymu užslinkusi 10 m skersmens ir 2—3 m gylio duobė, kurioje matyti plytgalių ir žiestų puodų šukių.
1955 žv. II, 1890 (?) tyr. V. Šukevičius. Rad. neišliko.

Lit.: žr. Nr. 158.

160. DUBIČIAI, Varėnos raj.

Apie 0,5 km į PR nuo pirmųjų dviejų piliakalnių, šalia pelkės yra žema, nuolaidžiais šlaitais kalva, vadinama piliakalniu. Ji smarkiai apardyta žvyrduobės ir bulviarūsių. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1970 žv. MMT.

161. DUBINGIAI, Molėtų raj.

V nuo miestelio, į Dubingių (Asvejos) ež. įsiterpęs pusiasalis — didelė kalva, anksčiau buvusi sala, vadinama pilies kalnu. Dabar jį iš Š, V ir P juosia ežeras, ŠR kampas susisiekia su sausuma. Kalva apie 500 m ilgio R—V kryptimi ir 220 m pločio V bei 100 m R gale, kuris kiek aukštesnis ir stačiais šlaitais. P ir PV pakraštyje, kur šlaitai nuolaidesni, yra buv. pylimo pėdsakų, viršuje žymu buvę pastatai.

Dubingių pilis minima 1420 m. Vėliau buvo valdoma Radvilų, kelis kartus perstatoma.
1969 žv. MMT.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 124; R. Batūra, 1971, 39—49; M. Jučas, 1971, 50—52.

162. DUBRAVAI, Kauno raj., Samylų apyl.

Piliakalniu vadinama didelė, žema, nuolaidžiais šlaitais kalva, juosiama pelkių. Ji nuo seno ariama, be kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų.
1953 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

DUBRAVAI, Kauno raj., Samylų apyl.

Kartais piliakalniams skiriama ir kalva, vadinama Barsukalniu, prie Nemuno slėnio krašto. Ji pailga R—V kryptimi, viršus apie 20×15 m dydžio. Be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio.
1953 žv. II, 1972 žv. MMT.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

163. DŪKŠTAS (Senasis), Ignalinos raj., Sokiškių apyl.

Piliakalnis Persvėto ež. ŠR krante. Tai nupiauto kūgio formos kalva 13—15 m aukščio šlaitais ir 25—30 m skersmens aikštele viršuje. P pašlaitėje yra gyvenvietės pėdsakų.
1909 m. L. Krzywickis ištyrė visą piliakalnio aikštelę. Aptiko apie 0,5 m storio kultūrinį sluoksnį, židinių, žeminę. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi, akmens ir kaulo dirbinių iš I tūkstantmečio pr. m. e. ir m. e. pradžios. 1966 II (vad. V. Daugudis) P pašlaitėje ištyrė 8 m² šurfą. Aptiktas 0,5—1,1 m storio pirmųjų m. e. amžių kultūrinis sluoksnis.
1958 žv. II, 1909 tyr. L. Krzywickis, 1966 tyr. II. Rad. KVIM 1513 : 1—18 ir VE, 761 : 1—25, 799 : 12—19; 1958 m.— IEM.
Lit.: L. Krzywicki, 1914, 13—18; P. Tarasenka, 1928, 125; LAB, 115—116; Л. Крживицкий, 1913, 305—306, 310, 311.

DUKURNONYS, Prienų raj., Būdos apyl., žr. **Paukščiai** (Nr. 555).

164. DULINČIŠKIAI, Šakių raj., Kriūkų apyl.

Piliakalnis Nykos kair. krante, apie 0,5 km nuo jos žiočių, santakoje su Velniaraviu. Jo R šlaitas leidžiasi į Nyką, Š ir V — į Velniaravį. Šlaitai statūs, 25—29 m aukščio. P nuo aukštumos iškastas griovys ir supiltas 58 m ilgio pylimas, kuris ariant išskleistas ir yra tik 1,5 m

aukščio nuo griovio bei 1,2 m nuo aikštelės. Aikštelė beveik keturkampė, P—Š kryptimi 50 m ilgio, P gale 55 m pločio. Į P nuo piliakalnio yra gyvenvietės pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos šukelių.
1965 žv. II.

165. **DVARČĖNAI**, Alytaus raj., Rimėnų apyl. Kartais supilta laikoma kalva Obelų kalnas, esantis Daugų ež. R krante, vadinamajame Kirlių rage. Iš R kalvą juosia ežeras, iš P — pelkė, iš V ir Š — daubos. Šlaitai nuolaidūs, iki 13 m aukščio. Viršuje — apie 150 m ilgio P—Š kryptimi ir apie 100 m pločio aikštelė. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
Lit.: A. Navarackas, 1969, 117—118.

166. **DVARČIAI**, Varėnos raj., Nedingės apyl. Paraisčių piliakalniu vadinama raistoaklaežerio R krante 7—9 m aukščio, gana nuolaidžiais šlaitais kalva, pailga ŠV—PR kryptimi, aukštesniu PR galu. Aikštelė labiau neišsiskiria. Kalvos viršus apie 30—35 m ilgio ir 10 m pločio. Ji buvusi ariama, apardyta, be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio.
1955 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 126.

167. **DVARČININKAI**, Kretingos raj., Imbarės apyl.
Salanto kair. kranto aukštumos kraštas vadinamas piliakalniu. Iš Š jį juosia Salanto slėnis, iš R — negili griovio-šaltinio dauba. P ir V kraštai susilieja su ariamu lauku. Dirvoje nepastebėta nei kultūrinio sluoksnio, nei įtvirtinimų. Gal čia buv. piliakalnį nuplovė Salantas, o pavadinimas išliko ir taikomas šalia esančiam laukui.
1964 žv. II.

168. **DŽIUGINĖNAI**, Telšių raj., Gadūnavo apyl.
Kaimo PR pakraštyje, prie ribos su Siraičių kaimu, Durbinio kair. krante yra piliakalnis, vadinamas Džiugo kalnu. Iš V, P ir R jį juosia upelio slėnis ir pelkės. Šoniniai šlaitai statesni, 9—11 m aukščio, galiniai — žemesni. Viršuje — 45 m ilgio Š—P kryptimi ir 20 m pločio aikštelė apvaliais galais, kuriuose yra po nedidelį pylimą: aukštesnis apie 1,5 m aukščio — P gale. Aikštelės R — apie 6 m skersmens duobė. 1967 m. rasta ankstyvos lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi.
Į P nuo piliakalnio, už Durbinio upelio aptiktas ir ištirtas XI—XIII a. senkapis, į R nuo piliakalnio — XI—XII a. daiktų lobis.
1948 ir 1966 žv. II.
Lit.: T. Dowgird, 1889, 384—389; M. Brensztejn, 1895, 286—287; P. Tarasenka, 1928, 126; J. Perkovski, 1934, 112—114, 160—163; L. Jucevičius, 1959, 417—421; V. Valatka, 1969, 67; M. Valančius, 1972, 361; Ф. Покровский, 1899, 77—79.

EGLYNAI, Lazdijų raj., žr. **Prelomčiškė** (Nr. 601).

169. **EIDAIČIAI**, Šilutės raj., Gardamo apyl. Tenenio deš. krante, apie 400 m į V nuo buv. Barvų vandens malūno yra pilalė. Iš P ją juosia Tenenys, iš Š ir V — jo slėnio dauba, kuria teka mažytis upeliūkštis, tik R siekia aukštumą. Šlaitai į daubas statūs, 6 m aukščio. Jų juosiama aikštelė R—V kryptimi 43 m ilgio, V gale 30 m, R — 18 m pločio. Čia dar pastebimas nedidelis pakilimas ir už jo įdubimas, tarsi išskleisto pylimo ir užslinkusio griovio žymės. Aikštelė ir gretimas laukas ariami. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1963 žv. II.
Lit.: E. Hollack, 1908, 31; P. Tarasenka, 1928, 127; C. Engel, 1931, 80; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26; J. Remeika, 1938, 85; H. Crome, 1939, 305.

170. **EIDŽIOTAI**, Telšių raj., Janapolės apyl. Virvyčios slėnyje, kair. krante yra pelkėmis apjuosta kalva, vadinama pilale, Liepų kalneliu. Pelkė vadinama Pilalės lanka. Kalvelė apie 5 m aukščio, aikštelė labiau neišsiskiria, nes kalvos viršus išgaubtas. Viršuje ji apie 10 m ilgio ir 6 m pločio. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų nepastebėta.
1964 žv. II. VAK, 56/309.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 127 (Eidžioliai).

171. **EIGULIAI**, Kaunas.
Neries kair. krante, slėnio pakraštyje yra piliakalnis. Jam panaudotas į slėnį įsiterpęs aukštumos kraštas, iš P, V ir Š juosiamas gilių daubų, o nuo gretimų aukštumų atkirstas giliu 50 m ilgio grioviu ir už jo supiltu pylimu, kurio aukštis nuo aikštelės — 5—6 m. Aikštelė keturkampė, 70 m ilgio R—V kryptimi ir 60 m pločio, kiek žemesniu V kraštu. Pylimas ir aikš-

telė apardyti apkasų ir dirbant ūkio darbus. Pastebimas kultūrinis sluoksnis. Rasta žiestos keramikos, puoštos tiesiomis lygiagretėmis linijomis, tinko gabalų, šlako, arbaleto strėlės antgalis ir kt. Manoma, jog čia stovėjo 1379 m. minima ir 1382.VI. 30 d. kryžiuočių sudeginta pilis „Egollen". Rad. KVIM.
Lit.: P. Tarasenka, 1958 rugsėjo 22, 23; J. Basanavičius, 1970, 84.

172. **EINORONYS**, Alytaus raj., Pivašiūnų apyl. Pilies kalnu vadinama apylinkėje dominuojanti kalva. Iš PV, P ir R ją juosia gilios plačios daubos, ŠV galas susisiekia su kiek žemesne kalva. Šlaitai gana statūs, apie 20 m aukščio; tik ŠV nuolaidus, 4—5 m aukščio. Viršuje — ne visai lygi apie 130 m ilgio P—Š kryptimi ir 30 m pločio aikštelė. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1971 žv. II.

EISULIAI, buv. Pagėgių apskr.
P. Tarasenka mini Kauko kalną, kuriame, pasakojama, gyvenęs kunigaikštis Kaukuras. Kiti autoriai tą kalną priskiria piliakalniams.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 127; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26.

173. **EIŠIŠKĖS** (Gornostajevas).
Į R nuo miesto yra keturkampė, 84× ×112 m dydžio aikštė, iš visų pusių apjuosta 4 m aukščio pylimu ir už jo 25 m pločio bei 5 m gylio grioviu. ŠV pylimo kampe yra apvalaus ar aštuonkampio apie 8 m skersmens bokšto pamatai. P, R ir V pylimas perkirstas ir griovys užpiltas kelių metrų pločio tarpu įvažiuoti į kiemą.
XVI a. metraštininkai mini Eišiškių pilį kaip vieną iš seniausių lietuvių pilių.
1955 žv. II, 1968 žv. MMT.
Lit.: T. Narbutt, 1835, 284—285; P. Tarasenka, 1928, 127; J. Basanavičius, 1970, 84; Ф. Покровский, 1893, 115—116; В. Шукевич, 1893, 97.

174. **EKETĖ**, Klaipėdos raj., Sendvario apyl. Danės—Akmenos kair. krante, aukštame deš. Eketės krante, netoli jų santakos yra piliakalnis. Iš R, P ir V jį juosia Eketės slėnis, iš Š saugo pylimas ir griovys. Šlaitai į upelį statūs, 8—9 m aukščio. Aikštelė — netaisyklingas keturkampis, 110 m ilgio R—V kryptimi ir 105 m Š—P. Š krašte — puslankio formos 130 m ilgio ir 8 m aukščio nuo aikštelės pylimas. Už jo yra 16 m pločio užslinkusio griovio žymių ir, gal būt, buvęs antras mažesnis pylimas, už kurio ariamame lauke žymu buv. gyvenvietė.
1972 m. II (vad. A. Merkevičius) ištyrė 4 plotus (iš viso 180 m²) piliakalnio aikštelėje ir aptiko 0,3—1,4 m storio kultūrinį sluoksnį, kuriame rasta lipdytos lygiu ir grublėtu paviršiumi, taip pat žiestos keramikos, šlako, Romos monetų, įvairių įrankių, papuošalų dalių bei pastato pėdsakų. Pylimo išorėje padarytas piūvis, aptikta dar 3 pylimėliai ar buvę užtvarai. Gyvenvietėje iškasta keletas šurfų — 74 m². Rastas suardytas kultūrinis sluoksnis su lipdyta keramika lygiu ir grublėtu paviršiumi, taip pat žiestos keramikos.
1963 žv. II. 1972 tyr. II. Rad. IEM.
Lit.: E. Hollack, 1908, 32; P. Tarasenka, 1928, 127; C. Engel, 1931, 80; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26; J. Remeika, 1938, 63—66; H. Crome, 1938, 305—306; A. Merkevičius, 1974, 15—19; А. Меркявичюс, Й. Станкус, 1973, 376—377.

ELNIAKAMPIS, Vilniaus raj., Sudervės apyl., žr. **Velniakampis** (Nr. 807).

175. **ELVERIŠKĖ**, Lazdijų raj., Rudaminos apyl.
Eglynkalniu vadinamas piliakalnis į V nuo Rudaminos. Tai atskira nupiauto kūgio formos kalva, kurios P, V ir Š šlaitai 11—12 m, R — apie 5 m aukščio. Viršuje — ovali, 30 m ilgio P—Š kryptimi ir 20 m pločio aikštelė, kuri, atrodo, buvusi apjuosta pylimu. Jis ties aikštelės galais aukštesnis — 1—1,5 m aukščio, ties šonais — iki 0,5 m. Aikštelėje pastebimas nestoras kultūrinis sluoksnis.
R ir P pašlaitėje rasta lipdytos ir žiestos keramikos.
1954 ir 1962 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

ERSLA, Skuodo raj., žr. **Arsla** (Nr. 35).

176. **ERŽVILKAS**, Jurbarko raj.
Į V nuo miestelio, Eržvilkų kair. krante, prie santakos su Šaltuona yra piliakalnis. Iš Š ir V jį juosia Eržvilkai, iš P — Šaltuona, R nuo aukštumų piliakalnį skiria 31 m ilgio ir 14 m pločio griovys bei pylimas, 4 m aukščio nuo griovio ir 2 m nuo aikštelės. Aikštelė trikampė, R 20 m pločio. Ji 27 m ilgio R—V kryptimi.

XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 128; P. Kulikauskas, 1970 **b**, 16; M. Valančius, 1972, 362; Ф. Покровский, 1899, 153—154.

177. **EŽERĖLIAI,** Lazdijų raj., Šventežerio apyl.
Piliakalniu vadinama V kaimo dalyje esanti didelė ŠR—PV krypties pailga kalva gana nuolaidžiais, 9—13 m aukščio šlaitais. Stačiausias ir aukščiausias ŠV šlaitas. Viršuje yra apie 40—50 m ilgio ir 15 m pločio aikštelė. Kalva buvusi ariama. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1954 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 128; A. Kamiński, 1956, 212.

177[a] **FLERIJONIŠKĖ,** Kelmės raj., Liolių apyl.
Kaimo ŠV dalyje, Dratvens deš. krante buvo piliakalnis, vadinamas Bliūzo kalnu bei Sklepkalniu. Š kraštu rėmėsi į Dratvenį, iš kitų pusių siekė laukus, nuo kurių pakilęs 3—4 m. Kalva buvusi pailga R—V kryptimi, viršus įdubęs. Ji sunaikinta žvyrduobės. Pasakojama, kad centre buvę rasta kaulų, karsto liekanų. Matyt, XVII a.—XVIII a. čia buvęs palaidotas vietos dvarininkas; kapinių būta ir šalia piliakalnio.
1967 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 128; Ф. Покровский, 1899, 129.

178. **GABRIELIŠKĖS** (Naukaimis), Raseinių raj., Girkalnio apyl.
Piliakalnis yra viena iš Raseinių aukštumos P pakraščio kalvų. XIX a. gale T. Daugirdas piliakalnį vadina Viškalniu, o gretimą iš V — Papilakalniu. Piliakalnis nupiauto kūgio formos, gana stačiais, 6—7 m aukščio šlaitais, viršuje — ovali aikštelė, 34 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir 23 m pločio, truputį iškiliu viduriu. Kiek apardyta apkasų, beveik iki XX a. vidurio buvo ariama. Aikštelėje ir pašlaitėje pastebėtas kultūrinis sluoksnis, randama lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1910 m. L. Krzywickis ištyrė aikštelės P pusę. Kultūriniame sluoksnyje aptiko akmenų grindinių, apie 2 m skersmens siaurėjančiu dugnu duobę su žeme bei suanglėjusiais grūdais, apdegusio molio dalelių ir lipdytos keramikos, taip pat keletą geležinių ir žalvarinių dirbinių bei 4 Romos monetas. Kultūrinis sluoksnis datuojamas III—IV a.
1967 žv. II. 1910 kasin. L. Krzywickis. Rad. KVIM, 1511 : 1—29 ir IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 128; 1956, 51—52; L. Krzywicki, 1935, 175—190; P. Kulikauskas, 1955, 76—77; LAB, 148—149.

179. **GAIDAMIŠKIAI,** Anykščių raj. Rubikių apyl.
Kaimo ŠR dalyje, šalia pelkės yra nedidelė kūgio formos kalvelė, laikoma supilta. Ji nuo seno ariama, be kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų.
1969 žv. II.

180. **GAIGALIAI,** Kupiškio raj., Šimonių apyl.
Piliakalnis netoli Šepetos pelkės R krašto. Tai atskira kalva, kurią beveik iš visų pusių kiek atokiau juosia nedidelės pelkės. Piliakalnis primena laiptuotą piramidę nupiauta viršūne. Šlaitai 9 m aukščio, viršuje — keturkampė, 29×27 m dydžio aikštelė. ŠV 3 m žemiau aikštelės krašto šlaite yra apie 5 m pločio ir 30 m ilgio terasa. PR gale, taip pat 2,5 m žemiau aikštelės krašto yra 5—6 m pločio, apie 40 m ilgio terasa. Abi jas jungė ŠR buv. 6—8 m pločio terasa, apardyta, ariant šlaitą.
Š ir PV pašlaitėje pastebimas kultūrinis sluoksnis. Aptikta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi ir kitų radinių.
XX a. pr. žvalgė L. Krzywickis, 1969 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 31, 39; L. Kšivickis, 1928, 17; P. Tarasenka, 1928, 129; Ф. Покровский, 1899, 64.

181. **GAIGALAI,** Molėtų raj., Alantos apyl.
Piliakalniu vadinama žema, nuolaidžiais šlaitais kalvelė netoli ribos su Bučiškių kaimu. Ji nuo seno ariama, deformuota ir iš dalies apardyta bulviarūsių.
VAK, 62/115—122.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 129.

182. **GAIGALIAI,** Utenos raj., Vyžuonų apyl.
Piliakalniu vadinamas aukštumos kraštas Bradesos ir jos bevardžio intako santakoje, šalia kaimo iš PV. Piliakalnio žymių jau nėra. Matyt, jį nuplovė upelis.
1970 žv. II.

GAILAIČIAI, Raseinių raj. (buv. Viduklės vlsč.), žr. **Galkaičiai** (Nr. 184).

14 pav. Gaigaliai (Nr. 182)

Piliakalnis, vadinamas Gručkalniu, iš tikrųjų yra Galkaičiuose.
Lit.: L. Krzywicki, 1909, 21; P. Tarasenka, 1928, 129; Ф. Покровский, 1899, 51.

GAILAIČIAI, Šilutės raj., žr. **Uoksai** (Nr. 762).

GAILIŪNAI, Kauno raj., Daugeliškių apyl.
Minimas 27 m ilgio pylimas — ne archeologinis paminklas. Tai užtvankos pylimas upelio slėnyje.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 129.

GAIŽAVA, Kėdainių raj. (buv. Josvainių vlsč.?).
P. Tarasenka, sekdamas Spruogiu, mini piliakalnį Gaižavos dvare, buv. Josvainių vlsč. Apgyventų vietų sąraše (1923 m.) tokio dvaro ten nėra. Vėliau K. Jablonskis yra paskelbęs 1597 m. ir 1600 m. dokumentų ištraukas, kuriose minimas piliakalnis Gaižuvos dvarui (Vilkijos vlsč.) priklausančiuose laukuose. Iš tiesų toks dvaras buvęs į ŠV nuo Vilkijos. Artimiausias ten žinomas piliakalnis — **Ringovė** (žr. Nr. 635).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 129; K. Jablonskis, 1941, 167.

183. **GALINIAI**, Kelmės raj., Kražių apyl.
Piliakalnis yra prie kaimo, Karkločių miško PR pakraštyje. Beveik iš visų pusių jį juosia nedidelė pelkė. Tik Š jis bemaž siekia sausumą. Šlaitai gana nuolaidūs, 8—9 m aukščio. Viršuje — ovali aikštelė, apie 20 m ilgio P—Š kryptimi ir maždaug 18 m pločio ties viduriu. Jo Š žymu išskleistas 16 m ilgio, apie 1 m aukščio pylimas. Aikštelė ir pylimas buvę ariami, pastebėtas apie 0,7 m storio kultūrinis sluoksnis.
1967 žv. II.

184. **GALKAIČIAI**, Raseinių raj., Paliepių apyl.
Gručkalniu vadinamas piliakalnis Upių kair. krante. Jos slėnis juosia piliakalnį

iš R, P ir V. Šlaitai nuo slėnio gana statūs, apie 8,5 m aukščio. Viršuje — beveik apskrita, apie 18—19 m skersmens aikštelė, kurios Š krašte yra 4 m aukščio pylimas. Jo išorinėje pašlaitėje pastebimas užslinkęs apie 28 m ilgio ir 8 m pločio griovys.
1967 žv. II.

Lit.: L. Krzywicki, 1909, 21; P. Tarasenka, 1928, 129 (Gailaičiai); Ф. Покровский, 1899, 151.

185. **GALMINIAI**, Zarasų raj., Baibių apyl.
Piliakalniu vadinama gana didelė kalva nuolaidžiais šlaitais Duseto ež. pakrantės miške. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1949 žv. II.

186. **GALVYDIŠKĖ**, Kelmės raj., Šaukėnų apyl.
Piliuke vadinama siaura, žema, ilga kalvelė pelkėje. Ji apie 3 m aukščio, 25—28 m pločio ir apie 170 m ilgio PR—ŠV kryptimi. Jos 110 m ilgio V galas atskirtas skersiniu apie 20 m pločio ir 1 m gylio grioviu. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 11, 52; L. Kšivickis, 1928, 11; P. Tarasenka, 1928, 130.

187. **GANDINGA** (Gondinga), Plungės raj., Nausodžio apyl.
Kaimo R pakraštyje, Babrungo deš. krante yra piliakalnis, vadinamas Pilies kalnu. Š ir R jo šlaitai statūs, iš dalies apgriuvę, 16—18 m aukščio, PR leidžiasi į slėnio daubą. Viršuje — apie 100 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir 55 m pločio ŠV aikštelė. Ji galėjo būti kiek didesnė, sumažėjo, šlaitui griūvant į upę. Aikštelės V—PV pakraštyje yra pylimas, kuris ariant smarkiai nuskleistas į aikštelę, apie 70 m ilgio. Išorinis jo šlaitas 8 m aukščio. Pasakojama, kad jo pašlaitėje, už plataus griovio buvęs antras žemesnis pylimas. Dabar jo pėdsakų jau nėra. Piliakalnis turėjo turtingą radinių kultūrinį sluoksnį, kuris labai suardytas, ariant aikštelę. XX a. pradžioje griūvantį aikštelės kraštą kasinėjo L. Krzywickis.
1949 ir 1964 žv. II.

Lit.: L. Krzywicki, 1906, 29, 30, 38, 59, 80, 87; P. Tarasenka, 1928, 135; L. Kumšlytis, 1934, 28—29, 31—36; M. Valančius, 1972, 362; Ф. Покровский, 1899, 89.

188. **GANDINGA**, Plungės raj., Nausodžio apyl.
Apie 0,5 km į Š nuo Pilies kalno, Babrungo slėnyje, jo kair. krante yra pelkėmis apjuosta kalva, vadinama pilale. Ji kiek primena nupiautą kūgį, kurio viršuje — apie 10 m skersmens aikštelė. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1949 žv. II.
Lit.: L. Kumšlytis, 1934, 26—27.

189. **GANDINGA**, Plungės raj., Nausodžio apyl.
Šalia pilalės iš Š yra antra didesnė, bet kiek žemesnė kalva, taip pat vadinama pilale. Jos viršuje — mažai išsiskirianti apie 70 m ilgio R—V kryptimi aikštelė, kurios plotis apie 60 m; be kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų.
1949 žv. II.
Lit.: L. Kumšlytis, 1934, 26—27.

190. **GARGŽDAI**, Klaipėdos raj.
Prie miestelio, Minijos kair. krante yra piliakalnis, kadaise priklausęs Anielino dvarui. Iš Š ir P jį juosia gilios daubos, kurių dugnu teka į Miniją bevardžiai upeliai; V galas remiasi į Minijos slėnį, o R sustiprintas pylimais ir grioviais. Šlaitai į daubas ir Minijos slėnį statūs, apie 20 m aukščio. R gale — 3 grioviai ir 3 pylimai. Iš pradžių nuo aukštumos yra apie 19 m pločio ir 1,5 m gylio griovys, už jo — pirmas 2 m aukščio pylimas. Tada eina 5 m pločio griovys ir antras 2 m aukščio pylimas, už nedidelio griovio — trečias apie 3 m aukščio pylimas. Aikštelė apie 100 m ilgio ir susideda tarsi iš dviejų dalių. R — 13 m pločio ir 30 m ilgio. Toliau staiga truputį pakyla ir ima pamažu platėti; V ji 30 m pločio. Aikštelėje žymu kultūrinis sluoksnis.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1963 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 94; J. Basanavičius, 1970, 84; Ф. Покровский, 1899, 94.

191. **GARNIAI**, Utenos raj., Daugailių apyl.
Piliakalnis į R nuo kaimo, prie ribos su Pikčiūnų kaimu. Tai apie 17 m aukščio kalva, kurios 5—6 m aukščio šlaitų viršutinė dalis buvusi išlyginta, viršuje būta 45 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir maždaug 15—20 m pločio apie vidurį aikštelės; jos galuose buvę nedideli pylimai. Piliakalnis, ypač jo šlaitas, P aikštelės kraštas ir iš dalies pylimai ariant smarkiai suardyti. Todėl pylimas PV aikštelės gale jau vos žymus, ŠR gale jis dar apie 1,5 m

aukščio; sunku tiksliau nustatyti ir buv. aikštelės dydį. Žemiau išlygintos dalies šlaitai nuolaidesni, ŠR gale 7 m žemiau aikštelės susidaro apie 26 m pločio terasa. P šlaite ir pašlaitėje dar pastebimas suardytas kultūrinis sluoksnis, aptikta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi.
1958 ir 1970 žv. II. Rad. IEM.

192. GARNIAI, Utenos raj., Daugailių apyl. Kitas piliakalnis — kaimo PV pakraštyje. Jam panaudotas tarp pelkėtų slėnių esančios kalvos aukštesnis ŠV galas. P ir Š šlaitai gana statūs, apie 17 m aukščio, V gale, maždaug 3 m žemiau aikštelės krašto, šlaite yra 2 m pločio terasa. R šlaitas nuolaidus, vos 3—4 m aukščio. Viršuje — ovali aikštelė, 35 m ilgio ir 19 m pločio apie vidurį. Galuose buvę pylimėliai išskleisti ariant. Piliakalnio P, Š ir R pašlaitėje yra gyvenvietės pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos lygiu paviršiumi.
1958 ir 1970 žv. II. Rad. IEM.

193. GASIAI, Zarasų raj., Žukliškių apyl. Kaimo R dalyje yra Piniginiu kalnu vadinama kalva, primenanti piliakalnį. Jos viršuje — apie 35 m ilgio R—V kryptimi ir 15 m pločio aikštelė. R gale yra nedidelis pakilimas, tarsi ariant išskleisto pylimo vieta. Pylimas skyrė aikštelę nuo siauresnės ir kiek žemesnės likusios kalvos dalies. Kai kur šlaituose ir aikštelėje pastebima tamsesnių dėmių, lyg sunaikinto kultūrinio sluoksnio žymės.
1972 žv. RKM.

194. GATELIAI, Utenos raj., Daugailių apyl. Piliakalnis kaimo ŠV pakraštyje, į V nuo Siekštelio ež., Ilgės up. deš. krante. Iš Š jį juosia Ilgės slėnis, iš V ir P — daubos; R šlaitas žemas ir nuolaidus, nes toliau tęsiasi piliakalniui nepanaudota kalvos dalis, Š, P ir V — statūs, apie 10 m aukščio. Aikštelė 25 m ilgio R—V kryptimi ir 17 m pločio. Jos R — buv. griovio žymės. Griovys skyrė aikštelę nuo likusios žemesnės kalvos dalies. Už jo — tik 1,5 m aukščio šlaitas. Kalvos viršus buvo ariamas, griovys užslinkęs, kultūrinis sluoksnis sunaikintas.
1970 žv. II.

195. GAUČIŠKĖ (Lioliai), Kelmės raj., Liolių apyl. Į PR nuo Liolių, Rūdijos kair. krante yra Vainike vadinama kalva. Iš P ją juosia pelkėtas Rūdijos slėnis, iš kitų pusių — kiek žemesni laukai. Šlaitai nuolaidūs, tik P kiek statesnis. Aikštelė labiau neišsiskiria, kalvos vidurys iškilus, apie 20—30 m skersmens. Kalva nuo seno ariama, buvęs kasamas žvyras. Viršuje kultūrinio sluoksnio žymių jau nėra, jų pastebima tik kai kur šlaituose.
1967 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 174; Ф. Покровский, 1899, 129.

196. GAUDUČIAI, Kretingos raj., Kartenos apyl.
Alanto slėnyje, jo deš. krante yra pelkėmis apjuosta kalva, vadinama pilale. Jos šlaitai statūs, kai kur išgriuvę, upelio paplauti. Šlaitų aukštis — 14 m. Viršuje išliko netaisyklinga trikampė aikštelė. Ji 42 m ilgio Š—P kryptimi ir arčiau Š galo 14 m pločio.
Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1948 ir 1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 131; Ф. Покровский, 1899, 93.

197. GEDIKAI, Šilutės raj., Švėkšnos apyl. Ašvos deš. krante išliko upelio nuplauto piliakalnio dalis. Piliakalnis buvęs apjuostas pelkėmis ir upeliu. Išliko 20 m ilgio ir 4 m aukščio nuo pelkės pylimo dalis. Visa aikštelė nuplauta.
1963 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 131; Ф. Покровский, 1899, 97.

GEDMINAI, Klaipėdos raj., žr. **Dovilai** (Nr. 152).

GEDMINAIČIAI, Šilutės raj., žr. **Pakalniškiai**, Klaipėdos raj. (Nr. 514).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 131.

198. GEDMINIŠKĖ, Šilalės raj., Kaltinėnų apyl.
Yžnės kair. krante, šalia Giliosios daubos yra piliakalnis. Iš V, P ir R juosia upelio slėnio daubos, Š nuo aukštumos jis atskirtas apie 5 m pločio dugne, 3 m gylio grioviu. Už jo buvęs pylimas išskleistas; virš aikštelės jis pakyla tik apie 1 m. Ji apie 40 m ilgio P—Š kryptimi ir 10—15 m pločio.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1971 žv. V. Statkevičius, 1972 žv. II.

199. **GEGRĖNAI**, Plungės raj., Varduvos apyl. Į P nuo kaimo, miško pakraštyje, bevardžio upelio kair. krante yra piliakalniu vadinama kalva. Iš P, R ir Š ją juosia upelio slėnis, V galas remiasi į gretimą aukštumą. Atrodo, nuo aukštumos kalva buvo atskirta dabar vos pastebimu grioviu ar pylimu. Kalvos viršuje yra 47 m ilgio R—V kryptimi ir 27 m pločio aikštelė.

1949 ir 1964 žv. II.

Lit.: P. Tarasenka, 1928, 131.

200. **GEGUŽĖS**, Šilalės raj., Upynos apyl. Gegužkalniu, Bliūdkalniu vadinamas piliakalnis yra ilgos siauros kalvos aukščiausioje vietoje, centrinėje dalyje, smarkiai apardytas 1934 m. nukasant, nuskleidžiant jo pylimus. Kalvos R ir V šlaitai gana statūs, daugiau kaip 20 m aukščio ir leidžiasi į pelkėtus slėnius, juosiančius kalvą. Š kalvos galas toli nuo piliakalnio, remiasi Lingių ež. Nuo piliakalniui nepanaudotos kalvos dalies Š gale iškastas griovys, dabar vos pastebimas, lanku juosęs jo Š galą. Už griovio supiltas lygiagretus 4—5 m aukščio pylimas nuolaidžiais deformuotais šlaitais. Jo galai žemesni ir ties šonais tik 2 m aukščio. Už pylimo — griovys ir 2,5 m aukščio nuo griovio dugno piliakalnio aikštelė. Ji 31 m ilgio Š—P kryptimi ir apie vidurį 10 m pločio; dabar lygi, o 1930 m. aplink pakraščiais dar ėjo pylimas, todėl atrodė įdubusi („bliūdas"). R šlaitas leidžiasi stačiai į daubą, V buvęs nuolaidesnis, ir čia 3 m žemiau aikštelės yra 9 m pločio terasa ir jos pakraštyje buv. pylimo žymės. Šio pylimo Š galas jungėsi su piliakalnio Š esančiu pylimu. Ties P galu terasa 17—18 m pločio, ir už jos — 5 m aukščio pylimas, juosęs P dalį. Išorėje jis 6 m aukščio ir turėjęs net savo vardą: buvęs vadinamas Skuburlu. Pylimo išorėje buvusi dar viena nedidelė terasa, kiek aukštesnė už likusią kalvos dalį.

Manoma, jog čia buvo žemaičių pilis „Geguse", kurią 1329 m. sudegino kryžiuočiai.

XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II.

Lit.: L. Krzywicki, 1906, 39; P. Tarasenka, 1928, 131, 197 (Paežerio); J. Savickis, 1940 vasario 9; A. Vaičiulaitis, 1939, 178—182; Ф. Покровский, 1899, 145.

GELEŽIAI, Vilniaus raj., Dūkštų apyl., žr. **Velniakampis** (Nr. 807).

GELEŽIUKAI, Vilniaus raj., žr. **Velniakampis** (Nr. 807).
Lit.: V. Šaulys, Pilikė.—„Kultūros barai", 1969, Nr. 3, p. 73.

201. **GELINDĖNAI**, Plungės raj., Paukštakių apyl.
Į Š nuo kaimo didelė kalva vadinama pilale. Jos Š ir R šlaitai nuolaidūs, V ir P statesni. Viršuje tarsi trikampė labiau išsiskirianti aikštelė; ji be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1948 žv. II.

GELŽYČIAI, Plungės raj., Tverų apyl.
M. Valančius mini piliakalnį prie Luksto ež., netoli Gelžyčių kaimo. Iš tiesų Gelžyčiai gana toli į V nuo ežero. Šalia to kaimo, prie Gelžės upelio slėnio yra Šiuraičių piliakalnis. O Luksto ež. V krante piliakalnio nėra. Artimiausias Vembūtų (Telšių raj., Varnių apyl.) piliakalnis. Gal juo palaikyta Palukščio kaime esanti kalva — Alkos Kakta.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 132; M. Valančius, 1972, 362.

GENAIČIAI, Raseinių raj., žr. **Ginaičiai** (Nr. 214).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 132.

202. **GĖLUVA**, Raseinių raj., Ariogalos apyl. Dubysos kair. krante, slėnio pakraštyje yra piliakalnis, kartais vadinamas Birutkalniu. Iš PR, PV ir ŠV jį juosia daubos; šlaitai statūs, viršutinė dalis 3—4 m aukščio, išlyginta. ŠR nuo aukštumų supilti 2 gana tiesūs 42 m ilgio, 2 m aukščio pylimai, atskirti 4 m gylio ir 16 m pločio grioviu. Viršuje — 82 m ilgio ŠR—PV kryptimi aikštelė. Jos PV galas 20 m, ŠR — apie 30 m pločio.
1906 žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II.
Lit.: T. Dowgird, 1909, 365; L. Krzywicki, 1909, 22—24; P. Tarasenka, 1928, 131; Ф. Покровский, 1899, 133.

GERČALIAI, Šilalės raj., Poškos apyl. Sūrkalniu vadinamas piliakalnis — didelė ariama kalva lygiu paviršiumi, nuolaidžiais šlaitais. Kadangi viršus pailgas, kiek trikampis, tai vadinamas Sūrkalniu (panašus į sūrį). Vietiniai gyventojai supiltu jo nelaiko.
VAK, 53/314—320.

Lit.: P. Tarasenka, 1928, 132 ir 116 (Dargaliai); Ф. Покровский, 1899, 145 (Gergaliai).

203. **GERDUVĖNAI**, Klaipėdos raj., Vėžaičių apyl.
Minijos ir Gerdaujės kair. krante, aukštumos krašte, prie santakos yra piliakalnis. Iš Š, V ir P jį juosia Minijos, iš ŠR — Gerdaujės slėniai. Šlaitai statūs, 35 m aukščio. Tik iš PR piliakalnis siekia nuo aukštumos maždaug 80 m ilgio siaurą ožnugarį, kuris apie 50 m nuo aikštelės krašto perkastas bemaž 10 m pločio ir 1 m gylio grioviu; už jo supiltas 0,5 m aukščio pylimėlis. Aikštelės, gal ir išskleisto pylimo kraštas 2 m aukščiau ožnugario. Aikštelė ovali, apie 95 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir 70 m pločio. Ji buvusi ariama.
1963 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 132.

204. **GINDVILIAI**, Kupiškio raj., Palėvenėlės apyl.
Kaimo P pakraštyje, Mituvos deš. krante yra lygus ariamas laukas, vadinamas piliakalniu, be piliakalnio požymių. Galimas daiktas, jį nunešė upė, o vardas liko gretimam laukui.
1969 žv. II.

GERGŽDELIAI, Šiaulių raj., Kuršėnų apyl.
Piliakalnis vadinamas Silvestro kalnu. Kaime žinoma tokia kalva. Tačiau ji be piliakalnio požymių; gyventojai jos supilta nelaiko.
1972 žv. MMT ir II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 132.

GERKONYS, Anykščių raj., Debeikių apyl.
Piliakalnis vadinamas Silvestrokalniu, bet iš tikrųjų tai natūrali kalva netoli Šventosios. Supilta ji nelaikoma.
1972 žv. UKM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 133.

206. **GERULIAI**, Alytaus raj., Butrimonių apyl.
Piliakalnis, vadinamas Zamkumi, yra tarp 2 bevardžių upelių, šalia Butrimonių—Stakliškių kelio iš PV. Iš Š, V ir P jį juosia pelkėti upelių slėniai, R jis siekia kiek sausesnę lygumą. Šlaitai gana statūs, 12—13 m aukščio. Aikštelė viršuje ovali, 45 m ilgio R—V kryptimi ir 22 m pločio. Ją žiedu juosia 170 m ilgio pylimas, kuris R ir P 4,5 m, V ir Š — 1 m aukščio. PR pašlaitėje ryškus gyvenvietės kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi, lankinė segė trikampe kojele. Pasakojama, jog 1916—1917 m. piliakalnį kasinėję kaizerinės armijos karininkai.
1961 žv. A. Navarackas, 1971 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: W. Sokołowski, 1890, 454—455; Ф. Покровский. 1893, 126 (vadina buv. Mastaltavičių dv. vardu).

207. **GERULIAI**, Prienų raj., Lelionių apyl.
Piliakalnis Obelties deš. krante, prie miško. Iš Š ir V juosia upelio slėnis, iš P ir R jis siekia aukštumą. Šlaitai nuo upelio statūs, griūvantys, 11—12 m aukščio. Nuo aukštumos piliakalnį skiria apie 2 m gylio platus griovys, už jo — 7,5 m aukščio pylimas, kuris nuo aikštelės 6,5 m aukščio. Žemesni galai lanku juosia aikštelės kraštą. Išliko aikštelės dalis, 13 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir 7 m pločio.
P—PR pašlaitėje aptikta gyvenvietės pėdsakų, rasta lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1971 žv. II. Rad. IEM.

208. **GETAUTĖ** (Kungiai), Telšių raj., Viešvėnų apyl.
Viešvės kair. krante, ilgos siauros kalvos viršūnėje yra piliakalnis. R ir V šlaitai statūs, iki 28 m aukščio, Š ir P dalyje statūs, tik 6—8 m aukščio, toliau nuolaidesni. Aikštelė kiek iškiliu viduriu, 33 m ilgio Š—P kryptimi; Š galas apie 28 m pločio, P smailus, baigiasi nedideliu pylimėliu. Pylimo žymių yra ir Š gale. Pastebimas kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
Į PR už slėnio — aukštuma, vadinama Gojumi.
1948 ir 1964 žv. II. Rad. TKM.
Lit.: A. Kosarzewskis, 1923, 107.

GIBIŠIAI (Gibischken Martin), Klaipėdos raj., žr. **Laistai** (Nr. 358).
Minimi pylimai tapatūs su Laistų piliakalniu, kuris yra į R nuo buv. Gibišių (ar Gibiškių) vienkiemio.
Lit.: E. Hollack, 1908, 41; P. Tarasenka, 1928, 133.

209. **GIKONYS**, Kupiškio raj., Antašavos apyl.
Į V nuo kaimo kapinių, dirbamame lauke buvo nedidelė kalvelė, vadinama piliakalniu. Ji sunaikinta, kasant žvyrą. Duomenų apie dydį ir formą neišliko.
1969 žv. II.

210. **GILAIČIAI**, Plungės raj., Platelių apyl. Kaimo Š pakraštyje, šalia pelkės poros m aukščio kalvelė nuolaidžiais šlaitais vadinama pilale. Jos Š galas remiasi į Bebrę. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1964. žv. II.

211. **GILANDVIRŠIAI**, Tauragės raj., Lauksargių apyl.
Į V nuo kaimo kapinaičių žema, nuolaidžiais šlaitais kalvelė vadinama piliakalniu. Aikštelė neišsiskiria, kultūrinio sluoksnio, įtvirtinimų nepastebėta.
1963 žv. II.
Lit.: J. Remeika, 1938, 85.

GILANDŽIAI, buv. Pagėgių apskr., žr. **Oplankys** (Greižėnai) (Nr. 489).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 133; H. Crome, 1938, 191; J. Remeika, 1938, 35—37, 85.

212. **GILUIČIAI**, Alytaus raj., Simno apyl.
Į V nuo Giluičio ež., Kriaušio kair. krante yra piliakalnis. Upelio slėnis juosia piliakalnį iš P, R ir Š. Šlaitai statūs, apie 10 m aukščio. V jis siekia aukštumą. Nuo aukštumos supiltas pylimas, kuris nuo lauko 7 m, nuo aikštelės — 4 m aukščio. Jis lanku juosia apie 15 m skersmens aikštelės V kraštą, kurioje pastebimas kultūrinis sluoksnis. Į ŠV nuo piliakalnio, lauke taip pat yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Rasta keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi. Piliakalnis sunaikintas, tiesiant plentą.
1954 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 8; P. Tarasenka, 1928, 133; A. Kamiński, 1956, 214.

GILVYČIAI, Šiaulių raj., Kurtuvėnų apyl. Minimas piliakalnis. Tačiau dar XIX a. pabaigoje T. Daugirdas čia aptiko pilkapių liekanų. Piliakalnio nerasta. Matyt, į F. Pokrovskio sudarytą žemėlapį jis pateko per klaidą.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 133; Ф. Покровский, 1899, 72.

213. **GIMŽIŠKIAI**, Utenos raj., Kuktiškių apyl. Piliakalnis Vincelio ež. V krante. Iš visų pusių jį juosia daubos ir ežeras. Šlaitai 11—15 m aukščio. Viršuje — apie 40 m ilgio Š—P kryptimi ir 30 m pločio aikštelė; Š kraštas kiek aukštesnis. Aikštelės pakraščiais ir šlaituose bei pašlaitėje pastebimas kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir lygiu paviršiumi.
1970 žv. II. Rad. IEM.

214. **GINAIČIAI** (Kalniškiai), Raseinių raj., Verėduvos apyl.
Piliakalnį iš R juosė Alėjos, iš Š ir V — Dubysos slėniai, o P jo dalis siekė aukštumą. Aikštelės dydis nežinomas, nes ji ištisai nunešta upių. Išliko P gale buv. 2 m aukščio pylimo dalis ir už jo apie 15 m ilgio griovio dalis. Šlaitai buvę 30—35 m aukščio.
1967 žv. II.
Lit.: T. Dowgird, 1909, 364; L. Krzywicki, 1909, 27; P. Tarasenka, 1928, 132 (Genaičiai).
GINEIKIAI, Kelmės raj. ir apyl.
Piliakalnis į ŠV nuo kaimo, vadinamas „Deimace“, atsirado per klaidą. Tai 4—5 m aukščio kalvelė, kurios viršus apie 10 m ilgio ir 8 m pločio. Be kultūrinio sluoksnio, supilta nelaikoma, nėra apie ją jokių padavimų, vardas iškreiptas. Tikrasis jos vardas — Devynmacė (nuo žolės, augančios ant kalvos, pavadinimo).
1967 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 134.

215. **GINTALIŠKĖ**, Plungės raj., Platelių apyl. Salanto deš. krante, santakoje su Kūlupiu, aukštumos kampe yra piliakalnis. Iš V jį juosia Salanto, iš Š ir R — Kūlupio slėniai. Šlaitai statūs, apie 10—14 m aukščio. Iš P supiltas puslankio formos 57 m ilgio pylimas, 6 m aukščio išorėje ir 3,5 m nuo aikštelės. Aikštelė — netaisyklingas trikampis, 65 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir 60 m pločio PR.
1948 ir 1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 134.

GINTEIKIŠKĖS, Kaišiadorių raj., Kruonio apyl.
Piliakalniu vadinamas R nuo kaimo miške esąs 7,5 m skersmens ir 0,5 m aukščio pilkapis.
1971 žv. II.

216. **GINUČIAI**, Ignalinos raj., Palūšės apyl. Tarp Linkmeno ir Ūkojo ež. yra 2 piliakalniai, P — Ginučių, Š — Papiliakalnės kaime (žr. Nr. 539).
Piliakalnis ilgoje siauroje kalvoje. Jo R ir V šlaitai statūs, 16—20 m aukščio, galiniai nuolaidesni ir žemesni, su terasomis. Viršuje — ovali, 37 m ilgio Š—P kryptimi ir 26 m pločio aikštelė. Š jos gale 2,5 m, P — 0,6 m aukščio pylimai.

V pašlaitėje yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų, rasta lipdytos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi bei žiestos keramikos, puoštos lygiagrečių linijų ornamentu. Tarp 1860 m. ir 1870 m. aikštelę bandė kasinėti S. Gimžauskas.
R. Batūros nuomone, šiame piliakalnyje stovėjusi Linkmenų pilis, kurią 1373 m. sunaikino kalavijuočiai.
1958 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: M. Dowojna-Sylwestrowicz, 1890, 214—215; P. Tarasenka, 1928, 205; R. Batūra, 1966, 34—42; R. Rimantienė, 1966, 17—18; Ф. Покровский, 1893, 50.

GIPĖNAI, Zarasų raj., Antazavės apyl.
Kartais piliakalniu norima laikyti smėlingą kalvą — Kepurės kalną — kaimo Š dalyje, prie Sartų ež. Ji 8—10 m aukščio, aikštelė labiau neišsiskiria, šlaitai nuolaidūs, be kultūrinio sluoksnio. Vietiniai gyventojai supilta jos nelaiko.
1949 ir 1972 žv. II.

217. **GIRAITĖ**, Lazdijų raj., Teizų apyl.
Piliakalniu vadinama kalva į ŠV nuo kaimo. Ji gana stačiais, 4—5 m aukščio šlaitais, viršuje su apskrita, apie 25 m skersmens aikštele. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1954 žv. II.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 7—8; P. Tarasenka, 1928, 134; A. Kamiński, 1956, 214.

GIRAITĖ, Varėnos raj., Nedingės apyl., žr. **Mikniūnai** (Nr. 444).

218. **GIRDENIAI**, Skuodo raj., Ylakių apyl.
Veretos deš. krante, slėnyje yra piliakalnis. Iš R, P ir V jį juosia Vereta ir jos slėnis. Šlaitai gana nuolaidūs, 4 m aukščio. Š nuo gretimų aukštumų buvęs iškastas griovys ir supiltas apie 40 m ilgio pylimas, kuris ariant išskleistas ir dabar pastebimas 14 m pločio, 0,8 m aukščio pakilimas. Aikštelė apie 45 m ilgio Š—P kryptimi ir iki 35 m pločio, kiek iškiliu viduriu. Ariant aikštelę, apie 1930 m. buvęs rastas akmeninis kirvis. Radinys neišliko.
1966 žv. II.

219. **GIREŽERIS**, Varėnos raj. ir apyl.
Piliakalniu vadinama didelė kalva Derežnyčios deš. krante. Iš V ją juosia Derežnyčia, iš kitų pusių — daubos. Šlaitai gana statūs, apie 10 m aukščio. Viršuje — netaisyklinga keturkampė, apie 140—150 m ilgio ŠV—PR kryptimi aikštelė, kurios plotis ŠV apie 90 m, o PR — 100 m. Kultūrinio sluoksnio nerasta.
1968 žv. MMT ir II.

220. **GIRGŽDŪTĖ** (Pagirgždūčio k.), Telšių raj. Varnių apyl.
Aukščiausioje aukštumos viršūnėje, vadinamoje Girgždūte, Girgždūtės kalnu, yra piliakalnis. Jam panaudotas PR kalvos galas statesniais šlaitais. Viršuje — beveik 150 m ilgio PR—ŠV kryptimi aikštelė, kurios plotis PR iki 50 m. Vidurys iškilus. Šlaitai viršuje statūs, išlyginti. 3—3,5 m žemiau aikštelės krašto supiltas 1 m aukščio pylimas. Išorinis jo šlaitas 2,5 m aukščio. Žemiau šlaitai nuolaidesni, natūralūs. Pylimas šlaite juosia beveik visą piliakalnį, išskyrus statesnį jo ŠV kampą.
Piliakalniui nepanaudota žemesnė kalvos dalis su nedidele dauba ir giliu mažyčiu ežerėliu. Spėjama čia buvus apeiginę vietą šalia piliakalnio.
1948 ir 1969 žv. II.
Lit.: M. Brensztejn, 1899, 348—349; L. Krzywicki, 1906, 23—25, 27; K. Avižonis, 1927, 24—26; P. Tarasenka, 1928, 198 (Pagirgždūtė); N. Vėlius, 1967, 179—181; M. Valančius, 1972, 361, 379—380; Ф. Покровский, 1899, 146.

221. **GIRKANTAI** (Jazdauskiškiai), Plungės raj., Varduvos apyl.
Bevardžio upelio slėnyje yra pilale vadinama kalva. Šlaitai gana statūs, apie 10 m aukščio, aplink — pelkė. Viršuje — maždaug 25 m ilgio ir 10 m pločio iškiliu viduriu aikštelė nuolaidžiais šlaitais. Be kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų.
1964 žv. II.

GIRNIKAI, Kelmės raj., Užvenčio apyl.
Piliakalniu pavadinta kalva iš tikrųjų vietos gyventojų vadinama Maušakalniu; piliakalniu nelaikoma, be jo požymių.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 134.

GIRNIKAI, Šiaulių raj., Kurtuvėnų apyl.
Kaime esanti didelė kalva, vadinama Girnikų kalnu, kartais ir skiriama piliakalniams. Tačiau ji be piliakalnio požymių. Apie 1833 m. ją bandė kasinėti L. A. Jucevičius.
Lit.: L. A. Jucevičius, 1959, 566—567; P. Tarasenka, 1928, 134.

GYSTĖNAI, Jurbarko raj., Veliuonos apyl. P. Tarasenka mini suardytą piliakalnį. Greičiausiai, tai Veliuonos pilaitės, esančios netoli Gystaus žiočių, tarp Gystėnų kaimo ir Veliuonos, nes kito suardyto piliakalnio ten nėra (žr. **Veliuona**, Nr. 804).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 135.

222. **GYVOLIAI**, Akmenės raj., Viekšnių apyl. Piliakalnis Virvyčios deš. krante, prie santakos su bevardžiu upeliu. Iš V jį juosia Virvyčia, iš Š, ŠR, R — bevardžio upelio slėnis. Šlaitai statūs, apie 11 m aukščio. Viršuje — 40 m ilgio P—Š kryptimi ir 30 m pločio aikštelė, kurios P gale nuo aukštumos supiltas 18 m ilgio pylimas, apardytas apkasų ir bulviarūsių. Nuo aikštelės jis dabar tik 2 m aukščio, išorėje — 4 m, nes čia yra 50 m ilgio ir 1,5 m gylio griovio žymės. Aikštelėje pastebimas 0,2—0,4 m storio kultūrinis sluoksnis.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1948 ir 1966 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 31; P. Tarasenka, 1928, 135.

223. **GOLUBIŠKĖS**, Zarasų raj., Imbrado apyl. Apie 0,5 km į R nuo Avilių ež. ir į Š nuo Rutuliškių kaimo yra piliakalnis, beveik iš visų pusių juosiamas kiek atokiau esančių pelkių. PR, R ir Š šlaitai gerai išlikę, statūs, rūpestingai išlyginti, 7—7,5 m aukščio. PV šlaitas apardytas ariant, nuolaidus. ŠV galas, buvęs nuolaidesnis, sustiprintas pylimėliais. Viršuje — beveik keturkampė, apie 50 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir 30 m pločio aikštelė, kurios ŠV galas kiek siauresnis. ŠV dalyje 2,5 m žemiau aikštelės krašto yra 7 m pločio terasa, jos išoriniame krašte — 30 m ilgio pylimėlis, 2 m žemiau — antra 3 m pločio terasa ir jo krašte — žemas 15 m ilgio pylimėlis, kurio išorinis šlaitas irgi 2 m aukščio. Už jo — trečia nedidelė terasa, o žemiau — nuolaidus, natūralus šlaitas.
Aikštelėje, Š ir R pašlaitėje yra kultūrinis sluoksnis. Daug lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi, šlako. Pasakojama, buvę rasta akmeninių kirvių, bet jie neišliko.
1958 ir 1972 žv. II. VAK, 71/184—190.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 130; P. Gipiškis, 1936, 51; Ф. Покровский, 1899, 43.

GONDINGA, Plungės raj., žr. **Gandinga** (Nr. 189).

224. **GORIŠKIS** (Šaukotas), Radviliškio raj., Šaukoto apyl.
Goriškių miške, netoli Gomertos ež. yra pelkėmis apjuosta maždaug 10 m aukščio pailga kalva, laikoma supilta. Jos viršuje — apie 60 m ilgio ir 14—15 m pločio aikštelė kiek aukštesniais galais. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1967 žv. II.

225. **GORIŠKIS**, Radviliškio raj., Šaukoto apyl. Šalia kaimo, miško pakraštyje yra Barsuko kalnu vadinama kalva, kuri laikoma supilta. Ji 8—12 m aukščio natūraliais šlaitais, iš P ir PV ją juosia raistas, iš kitų pusių — dauba. Kalvos viršus apie vidurį kiek įdubęs. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1967 žv. II.

GRAUŽAI, Kaišiadorių raj., žr. **Mūro Strėvininkai** (Nr. 458).

226. **GRAUŽIAI**, Lazdijų raj., Žagarių apyl. Apie 250—300 m į P nuo Dusios ež. yra didelė kalva, vadinama piliakalniu. Ją juosia pievos. Šlaitai gana statūs, apie 15 m aukščio. Kalvos viršus kiek įdubęs, ŠR—PV kryptimi 70 m ilgio ir apie 50 m pločio. Kalva nuo seno ariama. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959 žemėl.

GREIŽĖNAI, Tauragės raj. (buv. Pagėgių apskr.), žr. **Oplankys** (Nr. 489).
Lit.: E. Hollack, 1908, 1; P. Tarasenka, 1928, 137.

GRIAUŽAI, Raseinių raj., žr. **Molavėnai** (Nr. 451).

GRIBŽINIAI, Klaipėdos raj., Gargždų apyl., žr. **Antkalnis** (Nr. 30).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 137; Ф. Покровский, 1899, 94.

227. **GRIEŠIAI** (Rūdupis), Kapsuko raj., Gavaltuvos apyl.
Griešių miško dalyje, vadinamoje Riaubiškės pelke, į Š nuo Rūdupio kaimo yra 0,5 km ilgio PR—ŠV kryptimi ožnugaris. Jo ŠV galas vadinamas piliakalniu. Ta dalis 4—6 m aukščio ir apie 10 m pločio viršuje. Iš P—PR ją juosia Riaubiškės pelkė, iš kitų pusių — lyguma. Viršuje įtvirtinimų pėdsakų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

228. **GRIEŽĖ**, Mažeikių raj., Juodeikių apyl. Varduvos deš. krante, šalia malūno tvenkinio yra piliakalnis. Iš V, Š ir R jį juosia Varduvos slėnis ir jo krašto daubos, P nuo aukštumos saugo iškastas griovys ir supiltas pylimas. Šlaitai nuo upės ir daubų statūs, 10—12 m aukščio. Viršuje — netaisyklinga keturkampė aikštelė, apie 50 m ilgio Š—P kryptimi ir 40 m pločio P. Ji iškasinėta bulviarūsiais. P gale esąs pylimas 3 m aukščio nuo aikštelės, apardytas. Jame aiškiai matyti degėsių, suanglėjusių rąstų. Į PR laukuose pastebėta kultūrinio sluoksnio pėdsakų. XIX a. antrojoje pusėje buvo spėjama čia stovėjus Apuolės pilį. Bet, greičiausiai, čia buvusi 1263—1267 m. kalavijuočių sunaikinta Griežės pilis.
1948 ir 1966 žv. II, 1971 žv. MMT.
Lit.: J. Döring, 1884, 5, 8—24; S. Ličkūnas, 1934, 50.

229. **GRIEŽĖ**, Mažeikių raj., Juodeikių apyl. Ventos kair. krante yra piliakalnis. Tai į slėnį įsiterpusios ilgos siauros kalvos ŠR galas. ŠV, ŠR, PR šlaitai statūs, 17—20 m aukščio. Iš PV į ŠR nuo aukštumos eina 10 m pločio ir apie 40 m ilgio pamažu aukštyn kylanti ketera, kurią aukščiausioje vietoje kerta apie 0,5 m gylio griovys, už jo — 18 m ilgio ir 2 m aukščio pylimas. Už pylimo — beveik trikampė 27×25 m dydžio aikštelė. Jos ŠR gale yra 20 m ilgio ir 1,8 m gylio griovys, už kurio eina 3,5 m aukščio pylimas. Už jo — antra aikštelė, nuo kurios pylimas tik 1,6 m aukščio. Antra aikštelė 24 m ilgio ir PV 15 m, ŠR gale — 10 m pločio. Į V nuo piliakalnio, aukštumoje pastebėta kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1966 žv. II. 1971 žv. MMT.

230. **GRIGAIČIAI**, Plungės raj., Babrungo apyl.
Kaimo R pakraštyje, prie ribos su Babrungėnais yra pilale vadinama kalva. Ji apie 8 m aukščio, gana stačiais natūraliais šlaitais, apvali, beveik iš visų pusių apjuosta nedidele pelke. Viršuje aikštelė labiau neišsiskiria, skersmuo 25—30 m. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų nepastebėta.
1964 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 137.

GRINAIČIAI, Šakių raj., Kidulių apyl., žr. **Sudargas** (Nr. 692, 693).

GRUBLIAI, Šilalės raj., žr. **Indija** (Nr. 240).

GRUOBYNAS, Mažeikių raj. (buv. Sedos vlsč.), žr. **Seda** (Nr. 661).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 137.

231. **GUDELIAI**, Kelmės raj., Stulgių apyl. Ančios kair. krante yra piliakalnis. Iš ŠR, Š, V ir PV jį juosia Ančios slėnis ir jo daubos, PR nuo aukštumos skiria negili plati loma. Jos krašte buvęs griovys ir už jo pylimas ariant beveik sulygintas. Pylimas likęs tik 1,2 m aukščio. Už jo, ŠV — antras 3,5 m gylio ir 12 m pločio griovys ir 7 m aukščio antras pylimas. Jo ŠV šlaitas nuo aikštelės tik 3 m aukščio. Pylimo viršus apardytas, iškasinėtas duobėmis. Už pylimo — 12 m ilgio ir 7—8 m pločio prie pylimo aikštelė kiek įdubusiu viduriu. 3 m žemiau jos krašto ŠV šlaite yra 10 m ilgio ir 2 m pločio terasa, tarsi laiptas. 3,5 m žemiau terasos — 12 m ilgio siauras ožnugaris, atskirtas 1 m gylio ir 4 m pločio grioviu. Ožnugario ŠV gale, už 1,5 m gylio griovio — 8 m aukščiau Ančios slėnio — netaisyklinga trikampė 11×5 m dydžio aikštelė. Šoniniai piliakalnio šlaitai statūs, 12—13 m aukščio.
1964 žv. II.
Lit.: K. Avižonis, 1927, 11—12; P. Tarasenka, 1928, 138.

232. **GUDIŠKĖS**, Rokiškio raj., Juodupės apyl. Netoli Čedaso ež., miške yra piliakalniu vadinama apie 120 m ilgio siaura, puslankiu išlinkusi kalva. Šoniniai šlaitai gana statūs, 5—6 m aukščio, PR galas kiek aukštesnis. Be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio.
1949 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 113 (Čedasai) ir 116 (Daliečiai); Ф. Покровский, 1899, 47, 48.

233. **GUDŽIONIAI**, Jonavos raj., Beržų apyl. Piliakalnis Lokės deš. krante, aukštumos kampe prie santakos su Nerimi. Iš P jį juosia Neries slėnis, šlaitas status, apie 30 m aukščio, iš R ir Š — Lokės slėnis ir jo daubos. Šlaitai čia kiek žemesni. V piliakalnis siekia gretimą aukštumą, nuo kurios buvęs iškastas griovys ir supiltas pylimas; jis ariant nuskleistas ir dabar tik apie 2,5 m aukščio nuo griovio ir nuolaidus į aikštelę. Aikštelė apie 70 m ilgio R—V kryptimi ir 56 m pločio V.

Atrodo, būta kultūrinio sluoksnio, kurio nemaža dalis sunaikinta ariant.
1971 žv. II.

234. **GUGIAI**, Zarasų raj., Žukliškių apyl.
Piliakalniu vadinama didelė kalva kaimo P pakraštyje. Ji nuo seno ariama, gana nuolaidžiais šlaitais, kiek statesniu ir aukštesniu (20 m) tik R šlaitu, kuris leidžiasi į pelkėtą daubą. Aikštelė labiau neišsiskiria, galėjo būti apie 40 m ilgio Š—P kryptimi ir 20 m pločio. Piliakalnis turėjęs kultūrinį sluoksnį, rasta akmeninių kirvių. Dabar kultūrinio sluoksnio pėdsakų jau nematyti.
1972 žv. II. VAK, 71/32. Rad. RKM, 5062.

GULBINAI, Biržų raj., Pabiržės apyl.
Archeologinėje literatūroje minimas 4 m aukščio, 20 m ilgio ir 6 m pločio piliakalnis Upytės krante. 1968 m. nepavyko rasti nei jo, nei gyventojo, girdėjusio apie šį piliakalnį.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 138; Ф. Покровский, 1899, 67.

GUMBELIAI, Lazdijų raj., Rudaminos apyl., žr. **Maišymai** (Nr. 409).

235. **GUOGAI** (Piliuona), Kauno raj., Taurakiemio apyl.
Piliakalnis buvo kair. Nemuno krante, aukštumos pakraštyje, netoli Guogų ir Piliuonos kaimų ribos. Jį beveik nuplovė Nemunas. 1953 m. buvo likusi tik pylimo dalis, iš kurios matyti, kad PR, R, ŠR jį juosė Nemuno slėnis, iš P—PV buvęs supiltas 4 m aukščio pylimas, kurio piūvis padarytas 1956 m. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi.
Į Š—ŠR ir ŠV nuo piliakalnio pastebima gyvenvietė. 1955—1956 m. II (vad. O. Kuncienė, A. Tautavičius), ištyrė 660 m² plotą, rado 0,6—1 m storio kultūrinį sluoksnį, kurio žemutinėje dalyje rasta lipdytos brūkšniuotosios ir grublėtosios keramikos, o viršutinėje — žiestos XVII—XIX a. keramikos. Be to, rasta gyvulių kaulų, šlako, verpstelių ir kitų dirbinių.
1953 žv. II. 1955—1956 tyr. II. Rad. IEM, AR 225 : 1—18.
Lit.: O. Navickaitė, 1959 **a**, 89—101; R. Volkaitė-Kulikauskienė, 1959, 135; P. Kulikauskas, 1965, 234.

GUOSTAGALIS, Pakruojo raj.
Į V nuo kaimo, šalia pelkės yra apie 300 m ilgio Š—P kryptimi kalva nuolaidžiais, 6—8 m aukščio šlaitais. Ji vadinama Prūskalniu. Nuo seno ariama, kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų nepastebėta. Literatūroje ji skiriama piliakalniams.
1966 žv. J. Šliavas, 1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 132; J. Šliavas, 1967, 57; 1970, 121.

GURAPOLIS, Anykščių raj., Skiemonių apyl.
P. Tarasenka mini Švedkalniu vadinamą piliakalnį Gurapolio dvare, Leliūnų vlsč. Iš tiesų toks dvaras buvęs tik Skiemonių vlsč. Dvaro parke yra apie 25 m ilgio ir 3 m aukščio kalvelė, kartais vadinama piliakalniu.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 138.

GURKIAI, Joniškio raj., žr. **Kalnelis** (Nr. 278).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 138.

GUSTONIAI, Pasvalio raj., Joniškio apyl.
Minimas piliakalnis į literatūrą pateko 1924—1925 m., Panevėžio mokytojų seminarijos mokinių užrašytais duomenimis. Vėliau jo ieškota, bet nerasta.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 135 (Gistonių).

236. **GUTAUČIAI**, Zarasų raj., Antalieptės apyl.
Piliakalnis netoli buv. Gutaučių ir Veleikių kaimų ribos, atrodo, vadinamas dar ir Veleikių piliakalniu. Tai aukštesnė kalva, kurią iš Š ir R kiek atokiau juosia pelkės. Šlaitai statūs, 8—10 m aukščio. Viršuje — 60 m ilgio R—V kryptimi ir 25 m pločio aikštelė. Ji ilgai buvo ariama. F. Pokrovskis mini, kad XIX a. gale buvę aptinkama kirvių, peilių ir kitų radinių, bet jie neišliko. P ir V pašlaitėje žymus kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi, pentinis kirvis.
1949 ir 1972 žv. II. Rad. IEM, RKM ir privačiose kolekcijose.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 139 ir 261 (Vėlaikiai); D. Žilėnienė ir A. Žilėnas, 1969, 99—100; Ф. Покровский, 1899, 40, 41 (Vėleikiai).

IGNAČIAI, Šilutės apskr., turi būti **Juknaičiai** (Nr. 263).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 140.

ILČIŪNAI, Kupiškio raj., Subačiaus apyl.
Minimas piliakalnis ir 2 pilkapiai. Iš tie-

sų miške prie kaimo yra 2 pilkapių liekanos ir Lapkalniu vadinama kalva. Ji be įtvirtinimų ir be piliakalnio požymių. Vietiniai jos nelaiko supilta. Piliakalniu ją užrašė Panevėžio mokytojų seminarijos mokinys.
1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 173 (korektūros klaida — išspausdinta Ličiūnai, bet J. Elisono — Ilčiūnai).

ILGĖ (Ažuožeriai) Anykščių raj., Šeimyniškių apyl.
Nurodomas piliakalnis Šventosios krante. Vietiniai taip vadinamos kalvos nežino. Šventosios deš. krante, santakoje su Ilgės upeliu yra tik Ramoškalnis. Aukštumos viršuje yra įvairaus dydžio ir formos supustytos kopos, aukščiausioje vietoje esanti didesnė kiek įdubusiu viršumi kopa ir vadinama Ramoškalniu.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 140.

237. **IMBARĖ**, Kretingos raj.
Salanto kair. krante, santakoje su Pilupiu yra piliakalnis. Iš PR, R, P, V ir ŠV jį juosia slėniai. Šlaitai statūs, viršuje išlyginti ir paaukštinti aikštelės pakraščiais supilto pylimo, siekia 20 m. Pylimas aukščiausias ŠR — nuo aukštumos. Jo nėra tik PR krašte, kur šlaitas ypač status. Aikštelė pailga Š—P kryptimi, skersiniu pylimu padalyta į 2 dalis. Š dalis — netaisyklingas keturkampis, didesnė, 56 m ilgio Š—P kryptimi ir 40 m pločio Š bei 35 m pločio P. Š—ŠR kampe pylimas nuo aikštelės yra 4,5 m, išorėje 7,5 m aukščio, nes čia nuo aukštumos dar skiria apie 40 m ilgio griovys. Vartų būta prie R krašto vidurio. Aikštelės P dalyje yra 6×8 m dydžio tvenkinio žymių. Vidinis aikštelę dalijęs į 2 dalis pylimas 35 m ilgio, išskleistas, tik 1,8 m aukščio ir 20 m pločio. Už jo P aikštelės dalis 20×35 m dydžio. Jos V ir P kraštu eina 1,2—1,5 m aukščio pylimas. Į ŠR nuo piliakalnio, aukštumoje ir V pašlaitėje, slėnyje yra gyvenvietė.
1898 m. piliakalnį bandė kasinėti J. Žiogas. 1969 m. MMT ir II (vad. V. Daugudis) ištyrė aikštelės ŠV krašte 40 m² plotą. Rasta kultūrinio sluoksnio liekanų nuo I tūkst. pr. m. e. pabaigos iki XIII a. Aptikta stulpinės konstrukcijos pastatų pėdsakų, lipdytos nežymiai brūkšniuotu paviršiumi keramikos, lipdytos lygiu ir grublėtu paviršiumi bei žiestos keramikos, kiek suanglėjusių grūdų, taip pat įvairių dirbinių. Pylime rasta medinių konstrukcijų pėdsakų.
Slėnyje į V nuo piliakalnio ištirti 7 plotai, 215 m². Aptikta iki 2 m storio kultūrinis sluoksnis su panašiais radiniais ir II—XIII a. pastatų pėdsakų.
Greta aukštumoje žinomi 2 senkapiai, kuriuos tyrinėjo T. Daugirdas ir J. Žiogas. 1966 žv. II, 1969 tyr. MMT ir II. Rad. IEM, AR 523 : 1—72, Kr. KM.
Lit.: T. Dowgird, 1889, 380—389; P. Tarasenka, 1928,140; B. Przybilski, 1932, 5—8; I. Jablonskis, 1969, 346—347; V. Daugudis, 1970, 29—36; M. Valančius, 1972, 361 (Barzdžių pilis), 384—386 (Salantų pilis); Ф. Покровский, 1899, 91—92; И. Жогас, 1900, 41—47; В. Даугудис, 1970, 320—322.

238. **ĮPILTIS** (Senoji Įpiltis), Kretingos raj., Laukžemės apyl.
Juodupės deš. krante yra piliakalnis, kurį iš ŠR, P, PV juosia upė ir aikštelės pakraščių žiedu einąs pylimas. Aikštelė ovali, 60×40 m dydžio. Š nuo aukštumos lanku eina 70 m ilgio ir 8—10 m aukščio pylimas. Jo viršuje — 3 m pločio ir 0,6 m gylio griovys. Iš kitų pusių juosia apie 5 m aukščio pylimas, kurio išorinis šlaitas maždaug 10 m aukščio. Į Š ir V nuo piliakalnio dideliame plote yra gyvenvietės pėdsakų.
1933 m. ir 1934 m. buv. Karo muziejus padarė Š ir P pylimo piūvius. Ištyrė vartų vietą ir padarė perkasą aikštelėje. Nustatyta, kad įtvirtinimai pradėti rengti pirmaisiais m. e. amžiais ir buvo aukštinami iki XIII a. Pylimui naudoti akmenys, rąstai. Vartus iš pradžių sudarė pylime buvęs 8 m ilgio, 3 m pločio ir 1,8 m aukščio tunelis su ąžuolinių stulpų sienomis ir lubomis. Sudegę vartai buvo užversti ir viršuje įrengti nauji. Aptikta lipdytos ir žiestos keramikos, strėlių antgalių, spiralinių lydinių lobis ir kitų radinių.
Įpiltis minima 1253 m.; 1261 m. buvo puolama kalavijuočių, 1263 m. jos įgula pasitraukė į Lietuvą.
1948 ir 1966 žv. II. 1933—1934 tyr. buv. Karo muziejus. Rad. KVIM, 453 : 1—40.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 232 (Senoji Impiltis); J. Puzinas, 1934, 388—391; 1938, 294—297; P. Tarasenka, 1956, 72; R. Volkaitė-Kulikauskienė, 1958, 51—54; LAB, 367—369; M. Valančius, 1972, 364; Ф. Покровский, 1899, 84.

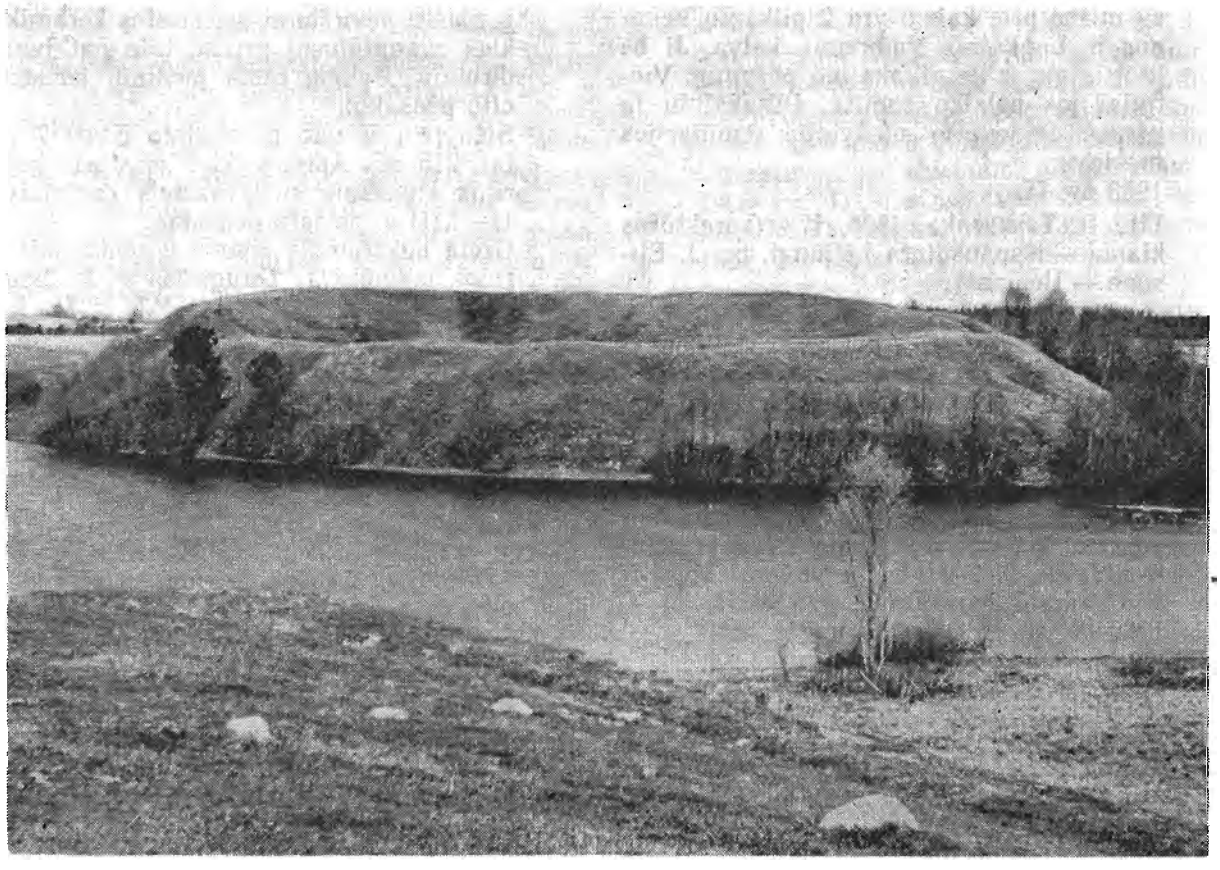

15 pav. Įpiltis (Nr. 238)

239. ĮPILTIS (Senoji Įpiltis), Kretingos raj., Laukžemės apyl.
Į Š nuo kaimo, miške, Šventosios kair. krante yra piliakalnis, vadinamas Karo kalnu. Jo V 14 m aukščio šlaitas leidžiasi į Šventąją, P ir R — į slėnio daubas ir kiek žemesni. Piliakalnio Š galas siekia aukštumą. Jo viršuje — 2 aikštelės. P gale — trikampė, 30 m ilgio Š—P kryptimi ir 30 m pločio — Š aikštelė. Jos Š krante — 30 m ilgio ir 1,2 m aukščio pylimas; Š šlaitas 1,6 m aukščio. Už šio pylimo — antra trapecinė aikštelė. Jos P galas 34 m, Š — 55 m pločio. O ilgis Š—P kryptimi tik 37 m. Antros aikštelės Š gale — tiesus 60 m ilgio, 1,2—1,4 m aukščio pylimas.
1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 232 (Senoji Impiltis); Ф. Покровский, 1899, 85.

240. INDIJA, Šilalės raj., Jucaičių apyl.
Akmenos deš. krante, slėnyje, prie pat vagos yra nuplauto piliakalnio kraštas. Atrodo, piliakalnis kadaise buvęs Akmenos kair. krante, Grublių kaime. Tik upei pakeitus vagą, atsidūrė deš., ir nemaža dalis buvo nuplauta. Išliko jo PV kraštas, kurio Š dalis griūva į upę, iš kitų pusių juosia platus pelkėtas slėnis. Išlikęs 2—3 m pločio ir 15—20 m ilgio aikštelės kraštas bei PR gale buv. pylimo kampas. Pylimas nuo aikštelės 4 m, išorėje — 7 m aukščio. Už jo — 2 m pločio ir 1 m gylio griovys, už griovio — antro šlaite buv. žemo pylimo 15 m ilgio dalis.
1907 žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 140.

241. IŠORAI, Jonavos raj., Užusalių apyl.
„Lysa gura“, kitų piliakalniu vadinamas aukštumos kraštas į ŠR nuo vadinamojo Švedkalnio, Prancūzkapio. Jis kiek žemesnis už gretimas aukštumas. Plotą nustatyti sunku, nes šis aukštumos kraštas be jokių įtvirtinimų, apaugęs krūmais ir medžiais, kultūrinio sluoksnio nepastebėta. Greičiausiai, tai jau visai sunaikinto piliakalnio vieta.
1971 žv. II.

242. **IVANGĖNAI**, Tauragės raj., Skaudvilės apyl.
Piliakalnis Suvirkštės kair. krante, netoli jos santakos su Ančia. Iš V jį juosia Suvirkštė, iš Š ir P — daubos. Nuo aukštumos, iš R — užslinkęs 10 m pločio ir 1,5 m gylio griovys, 4,5 m aukščio išorėje, ir 3 m nuo aikštelės pylimas. Aikštelė R—V kryptimi 27 m ilgio, R 17 m, V gale — 20 m pločio.
Apie 150 m nuo piliakalnio į ŠV, Ančios slėnyje yra atskira didelė kalva, iš visų pusių apjuosta daubomis, taip pat vadinama piliakalniu. Ji be įtvirtinimų, be kultūrinio sluoksnio.
1905 žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 39; P. Tarasenka, 1928, 141; Ф. Покровский, 1899, 149.

IVANKIAI, buv. Skaudvilės vlsč., žr. **Simėnai** (Nr. 666).

243. **IŽINIŠKIAI**, Raseinių raj., Nemakščių apyl.
Šešuvies kair. krante yra piliakalnis. Likusi nupiauto kūgio formos kalva, kurią iš PR, P ir PV juosia upės slėnis; šlaitai statūs, 7—9 m aukščio. Viršuje, Š krašte buvęs pylimas nulygintas. Todėl piliakalnis prarado savo pirmykštį vaizdą. Dabar viršuje — beveik trikampė, 23 m ilgio Š—P kryptimi aikštelė, kurios plotis Š gale 9 m. Pašlaitėje iš ŠV, Š—ŠR, t. y. iš labiau prieinamos pusės, per 19 m nuo piliakalnio lanku supiltas 86 m ilgio, 3—5 m aukščio pylimas, apardytas bulviarūsių. Už pylimo į Š—ŠR yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Randama lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi, apdegusio molio gabaliukų ir akmenų, gyvulių kaulų, šlako.
1961 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 141.

244. **JADAGONIAI**, Kauno raj., Altoniškių apyl.
Raguvos kalnu vadinamas piliakalnis Nemuno kair. krante, aukštumos pakraštyje. Iš V ir Š jį juosia Upio (Palendrio), iš R — Nemuno slėniai. Šlaitai statūs, 15—20 m aukščio. Iš P piliakalnis nuo aukštumų atskirtas grioviu ir žemu pylimėliu, už kurio buvo 10×10 m dydžio priešpilio aikštelė. Jos Š gale — vėl pylimėlis ir už jo — antra 60 m ilgio Š—P kryptimi aikštelė, kurios R kraštas išgriuvęs; likęs 2—3 m pločio V kraštas. Š jos gale yra 1,5 m gylio griovys ir už jo — 3 m aukščio pylimas. Už pylimo randame trečią, matyt, pagrindinę piliakalnio aikštelę, kuri apie 40 m ilgio Š—P kryptimi ir 10 m pločio. Yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1960 žv. II, 1972 žv. MMT.
Lit.: A. Makarevičius, 1925 rugpiūčio 13; P. Tarasenka, 1928, 144 (Judagonys); A. Kamiński, 1956, 223.

JAKŠTAI, Tauragės raj., Vaidilų apyl.
F. Pokrovskis ir P. Tarasenka mini piliakalnį Ančios deš. krante, šalia Skaudvilės. Jo ieškojo jau L. Krzywickis XX a. pradžioje. Nerasta nei 1935 m., nei 1964 m.
1964 žv. II. VAK, 51/122.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 124; Ф. Покровский, 1899, 148.

245. **JAKŠTAIČIAI**, Šiaulių raj., Kurtuvėnų apyl.
Spalvės kair. krante, slėnyje yra žema kalvelė, vadinama pilale. Iš Š, V ir P ją juosia upelio slėnis, nuo kurio ji pakyla apie 6 m, R nuo gretimų aukštumų skiria platus natūralus įlinkis, nuo kurio ji pakyla 2,5 m. Kalvelė apie 45 m ilgio R—V kryptimi. Atrodo, V galo dalį nuplovė upelis. Įtvirtinimų nėra.
1972 m. II (vad. V. Urbanavičius) ištyrė kalvelės viršuje 52 m² plotą. Kultūrinio sluoksnio nerasta.
1967 žv. II. 1972 tyr. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 146 (piliakalnį vadina Juškaičių piliakalniu, remdamasis L. Krzywickiu. Iš tiesų L. Krzywickiui buvo žinomas tik **Juškaičių** piliakalnis, Tauragės raj., žr. 272).

246. **JUNKŪNAI**, Rokiškio raj., Obelių apyl.
Piliakalnis buv. dvaro parko PR pakraštyje. Tai kalvos PR galas. Jos ŠR šlaitas status, aukštas, leidžiasi į slėnį, kuriame telkšo ežerėlis. PV — apie 12 m aukščio. Jis nuolaidesnis, su 2 terasomis: žemesnė, 2 m pločio apie 5 m žemiau aikštelės krašto ir antra — pora metrų aukščiau, 5 m pločio. PR šlaitas žemiausias, 4,5 m aukščio. R kampe, kiek žemiau aikštelės, šlaite yra griovys ir žemas pylimėlis. ŠV dalis nuo aukštumos sutvirtinta aikštelės gale supiltu 0,5 m aukščio, apie 35 m ilgio pylimu, o už jo iškastas 2,5 m gylio griovys ir supiltas antras 80 m ilgio ir 2 m aukščio pylimas, juosiąs piliakalnio galą. Už antro pylimo yra antras 2,5 m gylio griovys ir trečias, išorinis, 1,7 m

aukščio ir apie 60 m ilgio pylimas. Viršuje — ŠV—PR kryptimi 70 m ilgio ir 40 m pločio aikštelė kiek iškiliu viduriu, su ryškiu kultūriniu sluoksniu.
1949 ir 1972 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 144 (Junkonys); Ф. Покровский, 1899, 44.

247. **JANONYS**, Molėtų raj., Paąžuolių apyl. Piliakalnis miško V pakraštyje. Jo Š, V ir P šlaitai statūs, 13 m aukščio, R nuolaidesnis ir žemas. Viršuje — aikštelė 46 m ilgio R—V kryptimi ir 25 m pločio. Galimas daiktas, jos R krašte buvęs pylimėlis.
1970 žv. II.

248. **JANIONYS**, Širvintų raj., Čiobiškio apyl. Pikuolio kalnu vadinamas piliakalnis yra į PR nuo kaimo, Musės deš. krante, prie santakos su bevardžiu upeliu. Iš PV jį juosia Musės, iš R ir P — bevardžio upelio slėniai. Šlaitai statūs, 15—35 m aukščio. ŠV piliakalnis siekia aukštumą. Viršuje — 20 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir 10 m pločio aikštelė. Jos P kraštas išgriuvęs į upelį. ŠV krašte buvęs nedidelis pylimas ir už jo — griovys. Pylimas išorėje apie 3,5 m aukščio, jame daug perdegusio molio.
1971 žv. MMT, 1973 žv. II.

JANULAIČIAI, Šiaulių raj. (buv. Kurtuvėnų vlsč.), žr. **Jonelaičiai (Sauginiai)** (Nr. 258).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 142.

249. **JAŠIŠKIS** (Baltušava), Anykščių raj., Skiemonių apyl.
Švedkalniu vadinamas piliakalnis, buv. Baltušavos dvaro laukuose, atsidūrė Jasiškių kaime. Tai atskira 7 m aukščio nupiauto kūgio formos kalva, kurios viršuje — ovali, 20 m ilgio PV—ŠR kryptimi aikštelė. Ji 15 m pločio; 3—3,5 m žemiau aikštelės, aplink šlaite yra 7—8 m pločio terasa, kurios krašte išlikusi 8 m ilgio ir 0,6 m aukščio pylimo dalis. Kitur pylimas, matyt, sunaikintas ariant. Piliakalnis turėjęs kultūrinį sluoksnį. Išartos trinamosios girnos yra privačioje kolekcijoje.
1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 142.

250. **JASNAGURKA**, Kėdainių raj., Kunionių apyl.
F. Pokrovskio duomenimis, buv. dvaro pastatai statyti ant piliakalnio, kurio pylimas jau XIX a. gale buvęs sunaikintas. Dvaro pastatai yra deš. Šušvės krante; ties dvaru į upės slėnį įsiterpia keturkampis aukštumos kampas. Tačiau nei įtvirtinimų, nei kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1971 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 142; Ф. Покровский, 1899, 125.

251. **JAUČAKIAI**, Kauno raj., Vilkijos apyl. Piliakalnis į PV nuo kaimo. Iš P ir Š jį juosia gilios daubos, kuriomis teka bevardžiai upeliai, susilieją į V nuo piliakalnio ir teką į Nemuną. Šlaitai statūs, 10—12 m aukščio. Viršuje — pailga aikštelė, 65×25 m dydžio R—V kryptimi. Jos P kraštas ir V galas kiek žemesni. Į R nuo piliakalnio lauke — iki 1 m storio kultūrinis sluoksnis; rasta daug lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos, šlako, apdegusio molio gabalų ir akmenų, akmeninių sviedinių, Faustinos moneta ir kt. Į P nuo piliakalnio, už upelio yra Svirnakalniu vadinama kalva.
Spėjama, kad Jaučakių piliakalnyje stovėjo 1369 m. kryžiuočių sunaikinta Paštuvos (Vilkijos) pilis.
1960 žv. II. Rad. KVIM, IEM.
Lit.: A. Makarevičius, 1925 liepos 9; 1969, 98—100; P. Tarasenka, 1928, 142; 1956, 48—49.

252. **JAURELĖS**, Utenos raj., Spitrėnų apyl. Piliakalnis į R nuo buv. Vaikutėnų dvaro. Tai pailga, 11—13 m aukščio, gana stačiais šlaitais kalva, beveik iš visų pusių juosiama nedidelės pelkės. Viršuje — aikštelė, 75 m ilgio R—V kryptimi ir 40 m pločio. Jos R galas kiek siauresnis. Aikštelė buvusi ariama, pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Š ir P pašlaitėje taip pat yra kultūrinio sluoksnio žymių. Dar apie 1935 m. buvę rasta akmeninių kirvių, kurie patekę į tuometinį Utenos muziejų.
1970 žv. II. VAK, 63/179.

253. **JAUTAKIAI**, Mažeikių raj., Ukrinų apyl. Ventos kair. krante, prie santakos su Gilupiu ilgas, siauras aukštumos kraštas, lygiagretus su Venta, vadinamas pilale. Pilalės P galą ir V šoną juosia Gilupio slėnis, iš R — Venta, Š galas aukščiausias ir jungiasi su gretima aukštuma, tačiau be jokio pylimo ar griovio, kuris skirtų nuo aukštumos. Pilale vadinama kalvos

dalis viršuje 45 m ilgio Š—P kryptimi ir 8—15 m pločio. Apie 1930 m. aukščiausioje jos vietoje, ant Ventos skardžio buvęs kūgio formos sampilas vadinamas Pilies kalnu. Greičiausiai, tai bus buv. piliakalnio pylimo dalis. Dabar, matyt, piliakalnį jau nuplovė Venta. Prie jo buv. aukštumai liko pilalės vardas. Šalia, ariamame lauke rasta šlako, apdegusio molio, žiestos keramikos.
1966 žv. II, 1970 žv. MMT. VAK, 28/293.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 143; S. Ličkūnas, 1934, 50; Ф. Покровский, 1899, 81.

JAZDAI (Jaždaičiai), Kretingos raj., žr. **Negarba** (Nr. 460).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 128 (Ezdaičiai).

254. **JEDŽIOTAI,** Skuodo raj., Aleksandrijos apyl.
Kaimo P dalyje, Luobos deš. krante yra piliakalnis. Iš Š, R ir P jį juosia upelio slėnis. Statūs šlaitai čia 15 m aukščio. V nuo aukštumos supilti 2 beveik lygiagretūs lanko formos pylimai ir iškasti grioviai. Išorinis nuo lauko griovys tiesesnis, 75 m ilgio, beveik visai užslinkęs. Už jo į R yra 1,6 m aukščio nuo griovio pylimas. Jo R šlaitas tik 0,7 m aukščio. Antrasis, labiau išlenktas, griovys 56 m ilgio ir už jo — antras 2 m aukščio nuo griovio pylimas. Jis nuskleistas į aikštelę ir dabar tik 0,75 m aukščio. Aikštelė lygi, beveik trikampė, 43 m pločio V gale (prie pylimo) ir 43 m ilgio R—V kryptimi. Kultūrinio sluoksnio jau nematyti. Tačiau apie 1930—1935 m. buvę dar ariama, rasta pora akmeninių kirvių, žalvarinių dirbinių. Radiniai neišliko.
1966 žv. II. VAK, 27/144.

JERUBIŠKIAI, Jurbarko raj., Girdžių apyl. (buv. Eržvilko vlsč.), žr. **Balniai** (Nr. 62).
Piliakalnis, vadinamas Pilunėliu, greičiausiai, yra tas pats Balnių piliakalnis, nes niekas nežino daugiau greta vietos, kurią vadintų piliakalniu.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 143.

255. **JOGINIŠKIAI,** Šakių raj., Kriūkų apyl.
Piliakalnis Jotulės kair. krante, santakoje su Strazdupiu. Jo P šlaitas status, 17 m aukščio, leidžiasi į Jotulę, R ir Š — į Strazdupio slėnį. Viršuje — trikampė, 40 m ilgio ir 13 m pločio V gale aikštelė. V dalyje supiltas 20 m ilgio pylimas, kuris nuo aikštelės 1,5 m, išorėje — 3,3 m aukščio. Už pylimo yra griovio žymių.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

JOGUČIAI, Klaipėdos raj., Sendvario apyl.
Minimi piliakalniai, pavadinti nesuprantamais Kukūdros ir Pagonkūlės vardais. Iš tiesų Kukūdra buvo vadinama kalvelė prie kaimo PR kampo, prie Danės, į Š nuo Laugširmių. Tačiau piliakalniu ji nevadinama.
Pagonkūlė (greičiausiai, Pagonių kūlis — akmuo) buvo į PV nuo Jogučių, prie kelio į Klaipėdą, matyt, senovinė kulto vieta, taip pat ne piliakalnis.
1963 m. žvalgant Danės krantus, nepavyko nustatyti, kuri kalvelė vadinama Kukūdra.
Lit.: C. Engel, 1931, 80; J. Remeika, 1938, 84; H. Crome, 1939, 266—267.

256. **JOMANTAI,** Šilutės raj., Inkaklių apyl.
Piliakalnis Ašvos ir Telšenos santakoje, prie ribos su Jurgaičių kaimu. Iš PV, V ir Š jį juosia Telšenos, iš P — Ašvos slėniai. R nuo aukštumų skiria apie 40—50 m pločio slėnis. Šlaitai statūs, apie 7 m aukščio. Viršuje — 86 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 26 m pločio aikštelė. Jos R, P ir PV kraštą juosia 127 m ilgio pylimas. PV gale jis 2 m, kitur — 1,2—1,5 m aukščio. Aikštelėje yra kultūrinis sluoksnis.
Į R nuo piliakalnio už slėnio buvusi gyvenvietė ir Jurgaičių II—XII a. senkapis. Rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1963 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: L. Krzywicki i J. Szaulys, 1902; P. Tarasenka, 1928, 143.

JONAIČIAI, Mažeikių raj., Tirkšlių apyl.
Pušyne minimas piliakalnis. Tačiau žinių apie jį rasti nepavyko.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 143.

257. **JONAUKA,** Utenos raj., Šeimaties apyl.
Buv. Jonaukos (Dabulos) vienkiemio žemėje, dabar miške yra piliakalniu vadinama Š—P kryptimi pailga, apie 6 m aukščio kalva, kurios 10 m aukščio Š galas remiasi į pelkę. Šlaitai nuolaidūs, viršus apie 35 m ilgio Š—P kryptimi ir 5—8 m pločio, bet aikštelė labiau neišsiskiria, kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1970 žv. II. VAK, 60/60.

258. **JONELAIČIAI** (Sauginiai), Šiaulių raj., Kurtuvėnų apyl.
Piliakalnis prie abiejų kaimų ribos, Jonelaičių ež. R pakrantėje. Iš P jį juosia ežeras, iš V ir Š — pelkė, per kurią teka Spalvė. R jis siekia aukštumą. P ir V šlaitai gana statūs, apie 8 m aukščio, R — tik 4 m. Viršuje — 28 m ilgio R—V kryptimi ir 20 m pločio aikštelė, kurios R gale, atrodo, buvęs pylimėlis; R šlaite kastas žvyras.
1973 m. II (vad. V. Daugudis) ištyrė aikštelėje 350 m² plotą, aptiktas 0,5—0,8 m storio I tūkstantmečio pr. m. e. pabaigos ir m. e. pradžios kultūrinis sluoksnis.
1903 žv. L. Krzywickis, 1967 žv. II, 1973 tyr. II. Rad. IEM.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 39, 58; P. Tarasenka, 1928, 142 (Janulaičiai); V. Daugudis, J. Stankus, 1974, 10—12.

JONIŠKIS (Joniškiai), Molėtų raj., žr. **Malkėstas** (Nr. 410).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 143.

259. **JOSKAUDAI,** Kretingos raj., Darbėnų apyl.
Pilies kalnu, arba Alka vadinama kalva miške, prie kaimo. Tai didelė PV—ŠR krypties pailga kalva, kurios šoniniai šlaitai statūs, iki 19—20 m aukščio. Galiniai žemesni ir nuolaidesni. Viršuje galuose yra 2 viršūnės, tarp jų — įdubusi apie 30×35 m dydžio aikštelė, todėl kalva primena didelį balną. PV galo viršūnė 3,5 m aukštesnė už kalvos viduryje esančią aikštelę, o viršuje — apie 15×15 m dydžio aikštelė. Jos PV šlaitas 15 m aukščio. Viršūnė apardyta. Čia fašistai 1941 m. užkasė grupę sušaudytų tarybinių žmonių. ŠR dalies viršūnė 4 m aukštesnė už aikštelę viduryje. Jos viršuje — 15 m skersmens aikštelė.
1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 146 (Juskaudai, iškraipytas ne tik kaimo vardas, bet ir nukeltas į Salantų vlsč. Iš tiesų jis į PV nuo Darbėnų).

260. **JATKŪNIŠKĖS**, Zarasų raj., Žukliškių apyl.
Piliakalnis į Š nuo Jatkūniškių ež., tarp daubų esančios ilgos kalvos P gale. Jo Š šlaitas žemiausias, tik 2 m aukščio, V status — 17 m, P ir R — 7 m aukščio. Jie kiek apardyti ariant. Viršuje — 27 m ilgio R—V kryptimi ir 15 m pločio aikštelė. P ir R pašlaitėje yra kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi, tinklo svorelio dalis.
1972 žv. II. VAK, 71/33. Rad. RKM, IEM.

261. **JOVAIŠIAI**, Lazdijų raj., Leipalingio apyl.
Piliakalniu vadinama R kaimo dalyje, Seiros deš. krante aukštumos viršūnė, vos porą m pakylanti virš laukų. Be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio.
1954 ir 1965 žv. II.

JOVAIŠIAI, Raseinių raj., žr. **Kalnujai** (Nr. 285).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 144; Ф. Покровский, 1899, 151.

262. **JUCAIČIAI**, Klaipėdos raj., Veiviržėnų apyl.
Pilale vadinama kalva Veiviržo kair. krante, prie santakos su Upita. Iš Š ją juosia Upita, iš V — Veiviržas, iš kitų pusių — pelkė. Šlaitai statūs, natūralūs, 6—8 m aukščio. Viršuje — netaisyklinga apie 70 m ilgio Š—P kryptimi ir 50 m pločio aikštelė. Jos R krašte — nedidelis pakilimas, tarsi išskleisto pylimo žymės.
1963 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 144; Ф. Покровский, 1899, 96, 97.

JUDAGONYS, Kauno raj., žr. **Jadagoniai** (Nr. 244).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 144.

263. **JUKNAIČIAI**, Šilutės raj. ir apyl.
Į V nuo kaimo aukštumos viršūnėlė, vadinama Alkos kalnu, seniau buvo apsupta prietaringa vietinių gyventojų pagarba. Senesnėje archeologinėje literatūroje ji skiriama piliakalniams. Ją labai suardė Š ir P krašte kastos žvyrduobės. Išlikęs apie 30×25 m dydžio pora metrų aukštesnis už gretimą lauką pakilimas. Kultūrinio sluoksnio žymių nėra.
1963 žv. II.
Lit.: E. Hollack, 1908, 64; P. Tarasenka, 1928, 144 ir 140 (Ignačiai); C. Engel, 1931, 80; H. Crome, 1939, 269 ir kt.

264. **JUKNĖNAI**, Utenos raj., Daugailių apyl.
Piliakalniu vadinama kalva kaimo PV pakraštyje, prie ribos su Narvydžiais (prie Šlekiškių vienkiemio). Tai 6—7 m aukščio nuolaidžiais šlaitais kalva, nelygiu apie 30×40 m viršumi, be kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų.
1970 žv. II.

JUNKONYS, Rokiškio raj. (buv. Obelių vlsč.), žr. **Junkūnai** (Nr. 246).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 144.

265. **JUODAUSIAI**, Ukmergės raj., Lyduokių apyl.
Piliakalnis Šventosios kair. krante, aukštumos kampe, prie santakos su Duburėliu. Iš PV ir PR jį juosia Duburėlio, iš ŠV — Šventosios slėniai. ŠR piliakalnis siekia aukštumą. Šlaitai į slėnį statūs, 17 m aukščio, kiek nugriuvę į Šventąją. Viršuje išlikusi 18 m ilgio R—V kryptimi ir 12—13 m pločio aikštelės dalis. Jos ŠR gale yra 3,6 m aukščio pylimas. Išorėje jis 4,5 m aukščio. Už pylimo — negilus griovys, už jo — antras 25 m ilgio, 0,5 m aukščio pylimėlis. Toliau į R dirvoje yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu, grublėtu ir lygiu paviršiumi.
1970 žv. II. Rad. IEM.

JUODKALNIAI, Anykščių raj., Svėdasų apyl.
Minimas supiltas kalnas. Iš tiesų kaime yra Juodkalnio kalvelė. Ji 5—6 m aukščio, apardyta bulviarūsių. Gyventojai jos piliakalniu nelaiko, be įtvirtinimų.
1951 žv. Anykščių kraštotyros muziejus. VAK, 2/109.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 145.

266. **JUODONYS**, Rokiškio raj., Kamajų apyl.
Kaime yra piliakalnis, seniau vadintas „pečianyku". Tai į pelkėtą slėnį įsiterpusios kalvos aukštesnė dalis. Piliakalnio P šlaitas status, 13—14 m aukščio, V gale 7—6 m žemiau aikštelės krašto yra žemesnė kalvos dalis, o Š šlaito viršuje — 6 m aukščio stati dalis. Žemiau eina natūralus, nuolaidesnis šlaitas, R nuo aukštumos tik 4,5 m aukščio. Čia aikštelės pakraštyje buvęs pylimas, kuris išskleistas, XIX a. pab.—XX a. pradžioje ariant piliakalnį. Aikštelė 45 m ilgio R—V kryptimi ir 40 m pločio, su kultūriniu sluoksniu. R ir P pašlaitėje yra gyvenvietė. 1958 ir 1959 m. II ir RKM (vad. E. Butėnienė) į PR nuo piliakalnio gyvenvietėje ištyrė 220 m² plotą. Rasta 0,3—2 m storio kultūrinis sluoksnis iš I m. e. tūkstantmečio ir II pradžios. Vyrauja lipdyta keramika grublėtu paviršiumi, mažiau lygiu paviršiumi bei žiestos. Aptikta gyvulių kaulų, šlako, kaulinių ir geležinių įrankių, žalvarinių papuošalų.
1949 ir 1972 žv. II. 1958 ir 1959 tyr. II ir RKM. Rad. RKM, 2597 : 1—99, 3536 : : 1—225.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 145; L. Nakaitė, 1959, 138—150; LAB, 276—277; P. Kulikauskas, 1965, 238—239; Ф. Покровский, 1899, 104.

267. **JUODŽIAI** (Šeputaičiai), Šilutės raj., Ž. Naumiesčio apyl.
Prie Juodžių ir Šeputaičių kaimų ribos yra piliakalnis. Iš ŠR, R ir P jį juosia klampus raistas. Šlaitai statūs, 8—9 m aukščio. V—ŠV piliakalnis siekia aukštumą, nuo kurios saugo lanko formos 70 m ilgio ir 4 m aukščio pylimas; jis 2—2,5 m aukščio virš aikštelės. Aikštelė ovali, 60 m ilgio P—Š kryptimi ir 35 m pločio. Yra kultūrinis sluoksnis.
1963 žv. II.
Lit.: Ф. Покровский, 1899, 155.

268. **JURBARKAS.**
Bišpiliu, Višpiliu, Viešpiliu, seniau ir Didžpiliu vadinamas piliakalnis yra miesto Š pakraštyje, Imsrės kair. krante. Iš Š, V ir P jį juosia upės slėnis ir jos pakrančių daubos. R jis siekia aukštumą. Šlaitų aukštis nuo slėnio siekia 17—20 m. Viršuje — 58 m ilgio R—V kryptimi ir 28 m pločio aikštelė. Jos PV galas smailesnis. R dalyje yra 5 m aukščio pylimas, kurio žemesni galai juosia aikštelės ŠR ir PR kampus ir iš dalies P kraštą. Aikštelėje ir į R nuo piliakalnio aptinkama žiestos keramikos, lanko ir arbaleto strėlių antgalių bei kitų radinių. XIX a. pabaigoje piliakalnį kasinėjęs vietos dvarininkas. Minimi rasti sidabro ilgieji lydiniai.
1960 žv. II. Rad. KVIM, 1081 : 1—85.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 56; T. Dowgird, 1909, 365; P. Tarasenka, 1928, 145; J. Mickevičius, 1937, 104—105; L. Krzywicki, 1957, 424; J. Basanavičius, 1970, 85; M. Valančius, 1972, 363; Ф. Покровский, 1899, 141; К. Гуковский, Н. Чернышев, 1899, 85—87.

269. **JURGAIČIAI** (Domantai), Šiaulių raj., Meškuičių apyl.
Pilies, Kryžių kalnu vadinamas piliakalnis Kulpės kair. krante, juosiamas mažyčio bevardžio jos intako. Piliakalnį iš P juosia Kulpės, iš R ir Š — bevardžio upelio slėniai. Jis pailgas R—V kryptimi, su aukštesniais galais ir primena balną. P ir Š šlaitai statūs, 8—10 m aukščio. Vir-

šuje — ovali 25 m ilgio R—V kryptimi ir 20 m pločio aikštelė. R jos galą juosia 13 m ilgio, 2,5 m aukščio pylimas, kurio išorinis šlaitas su kalvos šlaitu — 8 m aukščio. V galą juosia 17 m ilgio ir 4 m aukščio nuo aikštelės pylimas. V dalis pašlaitėje nuo gretimos aukštumos atskirta 12—15 m pločio ir 1,5—2 m gylio grioviu. Šis šlaitas žemiausias, tik 7 m aukščio. Piliakalnio kultūrinis sluoksnis suardytas, ir pylimai kiek deformuoti, XIX a. ir XX a. pirmojoje pusėje statant kryžius, kurių čia buvę po keletą šimtų. V pašlaitėje žymu kultūrinis sluoksnis.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1968 žv. II. VAK, 46/189—222.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 9, 13, 21, 27, 39, 58, 75; P. Butėnas, 1922, 593—595; P. Tarasenka, 1928, 145; Ф. Покровский, 1899, 55.

270. **JURKAKALNIS**, Zarasų raj., Smalvų apyl.
Kaimo R dalyje, Mekšrinio ež. V krante yra ilga, didelė kalva. Jos R galas vadintas pilies kalnu. R dalies šlaitas leidžiasi į ežero pakrantę, Š ir P statesni, apie 8—9 m aukščio, leidžiasi į pelkėtą slėnį, V šlaitas — vos poros m aukščio, nežymus, nes kalva tęsiasi toliau į V. Kalva nuo seno ariama. Aikštelė ir šlaitai visai suardyti. Galima tik spėti, kad aikštelė buvusi apie 50 m ilgio R—V kryptimi ir apie 30 m pločio. Kultūrinio sluoksnio menkų pėdsakų pastebėta tik V šlaite, kur rasta smulkių lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi šukelių. Pasakojama, kad buvę rasta akmeninių kirvių ir trinamosios girnos, bet šie radiniai neišliko.
1972 žv. II. VAK, 71/331.

271. **JURKAIČIAI**, Šilutės raj., Švėkšnos apyl. Kaime buvo kalva, vadinama piliakalniu. Ją sunaikino žvyrduobės. Duomenų apie buv. kalvos formą ir dydį nėra.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 146.

JUSKAUDAI, Kretingos raj., žr. **Joskaudai** (Nr. 259).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 146.

JUSTINAVAS, Lazdijų raj., žr. **Vaineženeris** (sk. XVI—XVIII a. kariniai įtvirtinimai).

JUŠKAIČIAI, Šiaulių raj. (Kurtuvėnų vlsč.), žr. **Jakštaičiai** (Nr. 245).

272. **JUŠKAIČIAI**, Tauragės raj., Vaidilų apyl. Piliakalnis dabar primena nupiautą kūgį. Jis stačiais 4—5 m aukščio šlaitais, viršuje su ovalia, apie 35 m ilgio Š—P kryptimi ir 20 m pločio aikštele. Iš V, Š ir R jį juosia nedidelė šaltiniuota pelkė. Piliakalnis buvo ilgai ariamas ir kiek apardytas. Dar 1924 m. jo aikštelė buvusi truputį įdubus. Galimas daiktas, aikštelę seniau bent iš P juosė pylimėlis.
1961 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 39; P. Tarasenka, 1928, 146; Ф. Покровский, 1899, 149.

273. **KAČAIČIAI**, Kretingos raj., Kartenos apyl. Braukliškio ir Mažosios Kartenalės santakoje, apie 3 km nuo Minijos, kair. krante yra piliakalnis. Iš R, Š ir V jį juosia upelių slėniai ir jų daubos. Šlaitai statūs, 22 m aukščio. Iš P—PR nuo aukštumos iškastas 48 m ilgio ir apie vidurį 2 m gylio griovys. Už jo lanku eina 36 m ilgio ir 4,5 m aukščio nuo griovio dugno pylimas. Jis smarkiai apardytas. Už jo — 23 m ilgio ir 10 m pločio lygiagrečiai su pylimu priešpilio aikštelė. Jos ŠV kraštė yra 4—5 m pločio ir 0,5 m gylio griovio žymių. Už griovio — 2,2 m aukščio tiesus, 23 m ilgio pylimas. Jis išskleistas bulviarūsių, ir nuo aikštelės tėra apie 1 m aukščio. Aikštelė beveik trikampė. Ji PR gale, prie pylimo 14 m pločio ir apie 30 m ilgio. Pylimo bulviarūsiuose matyti degėsių ir apdegusio molio 3 sluoksneliai.
1966 žv. II.

274. **KAČĖNIŠKĖ**, Švenčionių raj., Bielionių apyl.
Mergaežerio V krante yra piliakalnis. Iš Š ir V jį juosia pelkės, iš R — ežeras. Šlaitai statūs, nuo ežero 22—23 m, išgriuvę. P ir Š nuolaidesni, tik 5—6 m aukščio; Š gale, 2 m žemiau aikštelės, šlaite yra apie 0,6 m aukščio pylimas. Aikštelė 66 m ilgio Š—P kryptimi ir 10 m pločio. Išgriuvusiame R šlaite ryškus kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi.
1958 žv. II. Rad. IEM.

275. **KAČIŪNAI**, Utenos raj., Kuktiškių apyl. Kaimo R dalyje yra piliakalnis. Iš ŠR, R, P ir PV jį juosia platus pelkėtas Prošonos slėnis. Piliakalnio ŠV galas siekia aukštumą. Čia jo šlaitas status, tik 2,5 m aukščio. Kiti šlaitai — 10—12 m aukščio, viršuje statesni. Viršuje — ovali, apie

60 m ilgio ir 35 m pločio aikštelė. Piliakalnis ilgai buvo ariamas ir kiek apardytas, kai kur išliko kultūrinio sluoksnio pėdsakų. PV pašlaitėje rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi.
1972 m. žv. UKM, 1973 m. žv. II. VAK, 60/378—379.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 147; Ф. Покровский, 1893, 48—49.

KAIMELĖ, Raseinių raj., Pagojukų apyl., žr. **Padubysys** (Nr. 501).

276. **KALĖNAI**, Tauragės raj., Lauksargių apyl.
Kaimo Š krašte, Jūros slėnio deš., V pakraštyje yra pilalės kalva. Ji įsiterpusi į slėnį, kiek žemesnė už toliau į V einančią aukštumą, nuo kurios atskirta tarsi grioviu. Šlaitai į slėnį statūs, 10 m aukščio, viršuje — apie 20—23 m skersmens aikštelė. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta. 250 m nuo pilalės į P — kita panaši į slėnį įsiterpusi kalvelė, nuo aukštumos atskirta nedideliu įdubimu, stačiais šlaitais ir apie 14 m skersmens išgaubtu viršumi. Ji vadinama Šarkos kalnu. Greičiausiai, tai apeiginė vieta. Kartais Kalėnuose (Traksėdžiuose) ieškoma Serekos (Šarkos) pilies. Tačiau šios kalvelės negali būti XIII a. skalvių vado pilies vieta. Vienintelė tos pilies vieta Jūros žemupio pakrantėse lieka gretimas **Oplankio** (Greižėnų) piliakalnis (žr. Nr. 489).
Lit.: E. Hollack, 1908, 11; P. Tarasenka, 1928, 147 ir 249 (Traksėdžiai); C. Engel, 1931, 81; J. Remeika, 1935, 88; H. Crome, 1939, 269.

277. **KALNABERŽĖ**, Kėdainių raj., Surviliškio apyl.
Piliakalnis kair. Kruosto krante, netoli jo santakos su Nevėžiu. Iš V jį juosia Kruosto, iš P ir R — Nevėžio slėniai. Šlaitai statūs, iki 9—10 m aukščio. Š siekia aukštumą, nuo kurios buvęs iškastas griovys ir supiltas pylimas. Pylimas apardytas, išskleistas, apie 1 m aukščio. Minima, kad jį XX a. pradžioje, ieškodami lobių, kasinėję valstiečiai. Už pylimo, viršuje yra 65 m ilgio R—V kryptimi ir 8—10 m pločio aikštelė, pamažu nuolaidėjanti į P. Į Š nuo piliakalnio, dirvoje pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1903 žv. L. Krzywickis, 1968 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 58; L. Kšivickis, 1928, 59; P. Tarasenka, 1928, 149.

278. **KALNELIS**, Joniškio raj., Pociūnų apyl. Sidabros ir Vilkiaušio santakoje buv. piliakalnis sunaikintas, kasant žvyrą. Daugiau duomenų apie jo dydį ir formą neišliko. Kasant žvyrą, buvę randama žiestos keramikos šukelių, apdegusio molio, anglių, gyvulių kaulų. Spėjama, kad čia stovėjo žiemgalių pilis Sidabrė, kalavijuočių sunaikinta 1289—1290 m.
Seniau Sidabrės pilies vieta buvo nukeliama pora km toliau į Š esančią kalvelę, kurioje XVI a. buvo pastatyta pirma Joniškio bažnytėlė ir prie jos įrengtos kapinės. Kalvelėje nepastebima XI—XIII a. pilių įtvirtinimų pėdsakų, nerasta buv. pilies ir kovų žymių.
1966 žv. J. Šliavas, 1968 žv. II.
Lit.: J. Döring, 1871, 65—70; 1882, 34—35; A. Bielenstein, 1883, 118—119; P. Tarasenka, 1928, 138 (Gurkiai); J. Šliavas, 1967, 54—56; 1969, 93—95.

279. **KALNĖNAI**, Jurbarko raj., Jurbarkų apyl. Nemuno slėnyje, deš. krante, žemiau Mituvos žiočių yra Bišpiliukais, kartais piliakalniais vadinami kalneliai. Jie pailgi R—V kryptimi, atskirti vienas nuo kito grioviu, stačiais, apie 8 m aukščio šlaitais; iš P, arčiau Nemuno didesnis, viršuje — su 26×14 m dydžio aikštele, antrasis — su 34 m ilgio ir 7 m pločio aikštele. Tarp jų yra 4 m gylio griovys 6 m pločio dugnu. Kalnelius ir apie juos didesnį keturkampį plotą juosė gilus, platus griovys. Jis dar pastebimas į R ir ŠR nuo kalnelių. Jų viršuje ir aplinkui randama didelių plytų, akmenų, geležinių dirbinių. Spėjama, kad čia 1259 m. kalavijuočiai buvo pasistatę Georgenburgą, kurį vėliau kelis kartus lietuviai sunaikino ir atstatė kryžiuočiai.
1960 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 148; J. Mickevičius, 1937, 102—103; Ф. Покровский, 1899, 141.

281. **KALNINIAI MIJAUGONYS**, Kaišiadorių raj., Žaslių apyl.
ŠV kaimo dalyje yra piliakalnis. Iš P, V ir Š jį juosia gilesnės daubos, šlaitų aukštis — iki 10—11 m. R siekia aukštumą, nuo kurios skiria tik nedidelis įdubimas. Šlaitas 2—2,5 m aukščio. Viršuje — 55 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 43 m pločio ŠR dalyje aikštelė; PV galas siauresnis, smailus. Aikštelės ŠR buvęs pylimas ariant išskleistas. Aikštelėje ir į Š nuo piliakalnio yra kultūrinio sluoksnio pėd-

sakų. Aptikta lipdytos keramikos šukių.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 185 (išspausdinta Mijangonys).

282. **KALNIŠKIAI** (buv. Spakainasties dv.), Kelmės raj., Šaukėnų apyl.
Biržės kalnu, Biržės pilimi vadinamas piliakalnis yra Ventos kair. krante, aukštumos krašte, į P nuo kaimo. Iš P, R ir Š jį juosia Ventos slėnis ir jo pakrančių daubos, šlaitai statūs, 11 m aukščio. V nuo aukštumos piliakalnis atskirtas 40 m ilgio, 6 m pločio ir 1,5 m gylio grioviu, už kurio kyla 4,5 m aukščio pylimas. Jis nuo aikštelės 3 m aukščio ir juosia V jos galą. Aikštelė 34 m ilgio R—V kryptimi ir apie vidurį 22 m pločio. R jos gale — taip pat 1,5 m aukščio pylimas.
1902 ir 1905 žv. L. Krzywickis, 1967 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 16, 58; L. Kšivickis, 1928, 59; P. Tarasenka, 1928, 237 (Spakainastis); Ф. Покровский, 1899, 71.

KALNIŠKIAI, Klaipėda.
Danės kair. krante XIX a. pirmojoje pusėje buvo aukų kalnelis ar pilkapis, kuris kartais skiriamas gynybiniams įrenginiams (piliakalnio pylimas?). Todėl tarp piliakalnių kartais nurodomi ir Kalniškiai Klaipėdoje. Apie jo dydį ir formą neišliko jokių duomenų.
Lit.: E. Hollack, 1908; P. Tarasenka, 1928, 148; H. Crome, 1939, 270.

283. **KALNIŠKIAI**, Kretingos raj., Kartenos apyl.
Alanto kair. krante, slėnyje išlikęs pilale vadinamas kalvos P kraštas. Kitą dalį nunešė upė. Pilalė stovėjusi Alanto ir bevardžio upelio santakoje. Iš Š ją juosė Alantas, iš R ir P — mažas upelis, V plati dauba skyrė nuo aukštumos. Status Š šlaitas nuo Alanto 7 m, kiti nuolaidesni — 5 m aukščio. Viršuje aikštelės jau nėra. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1966 žv. II.

KALNIŠKIAI, Raseinių raj., Verėduvos apyl., žr. **Bažavalė** (Nr. 74).

284. **KALNIŠKIAI** (Pakadūšis), Šilalės raj., Poškos apyl.
Ančios kair. krante, slėnyje yra pievomis apjuosta kalva, vadinama pilale. Jos V galas 5 m aukščio, remiasi į Ančią. Kiti šlaitai kiek žemesni ir nuolaidesni. Viršus 60 m ilgio R—V kryptimi ir 10 m pločio. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1964 žv. II.

285. **KALNUJAI**, Raseinių raj.
Aukštumos ŠV krašte yra piliakalnis. Kadaise jis priklausė Palendrių dvarui. Šalia piliakalnio XIX a. buvo mažas Jovaišių kaimelis. Todėl tas pats piliakalnis vadinamas visais šiais vardais ir dar net Žieveliškės piliakalniu, bet laikomas skirtingais paminklais.
Piliakalnis su trikampe, apie 30 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir 20 m pločio PR gale aikštele. PR gale nuo aukštumos — 2 m aukščio pylimas. Išorėje jis 4 m aukščio, nes už pylimo yra 2 m gylio ir 3 m pločio griovys, už jo — antras žemas išskleistas pylimas, kuris lanku juosia piliakalnio PR galą ir toliau eina aplink, maždaug 3 m žemiau aikštelės, šlaite esančios 3 m pločio terasos pakraščiu. Žemiau pylimo šlaitai nuolaidesni.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 144 (Jovaišiai), 148 (Kalnujai), 202 (Palendriai); Ф. Покровский, 1899, 151 (Jovaišiai) ir 150 (Palendriai).

286. **KALNOČIAI**, Rokiškio raj., Obelių apyl.
Piliakalnis yra aukščiausios apylinkėje kalvos viršūnėje. Iš ŠV, PV ir PR jį juosia gilus slėnis, kuriuo tekėjęs mažas upelis. Šlaitai statūs, suardyti ariant, 28 m aukščio. ŠR šlaitas nuolaidus, vos poros m aukščio, nes toliau tęsiasi aukštuma. Viršuje ovali aikštelė, 50 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 25 m pločio, taip pat buvusi ariama. Ji su kultūriniu sluoksniu. Ariant rasta akmeninių kirvių, lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi, šlako.
1948 žv. RKM, 1949 ir 1972 žv. II. Rad. IEM, KVIM, 1589 : 1—16, RKM, 139—142, 144, 3356.
Lit.: P. Višinskis, 1964, 400.

KALTINĖNAI, Šilalės raj.
Piliakalniai prie miestelio, pavadinti Bytauto kupra, Juoko kalnu, yra paprastos kalvos, be piliakalnių požymių ir į archeologinių paminklų sąrašą pateko XIX a. gale, nepažįstant jų. Artimiausias prie Kaltinėnų piliakalnis yra į ŠV nuo miestelio, jau Pilių kaimo lauke (žr. Nr. 577).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 148; Ф. Покровский, 1899, 195.

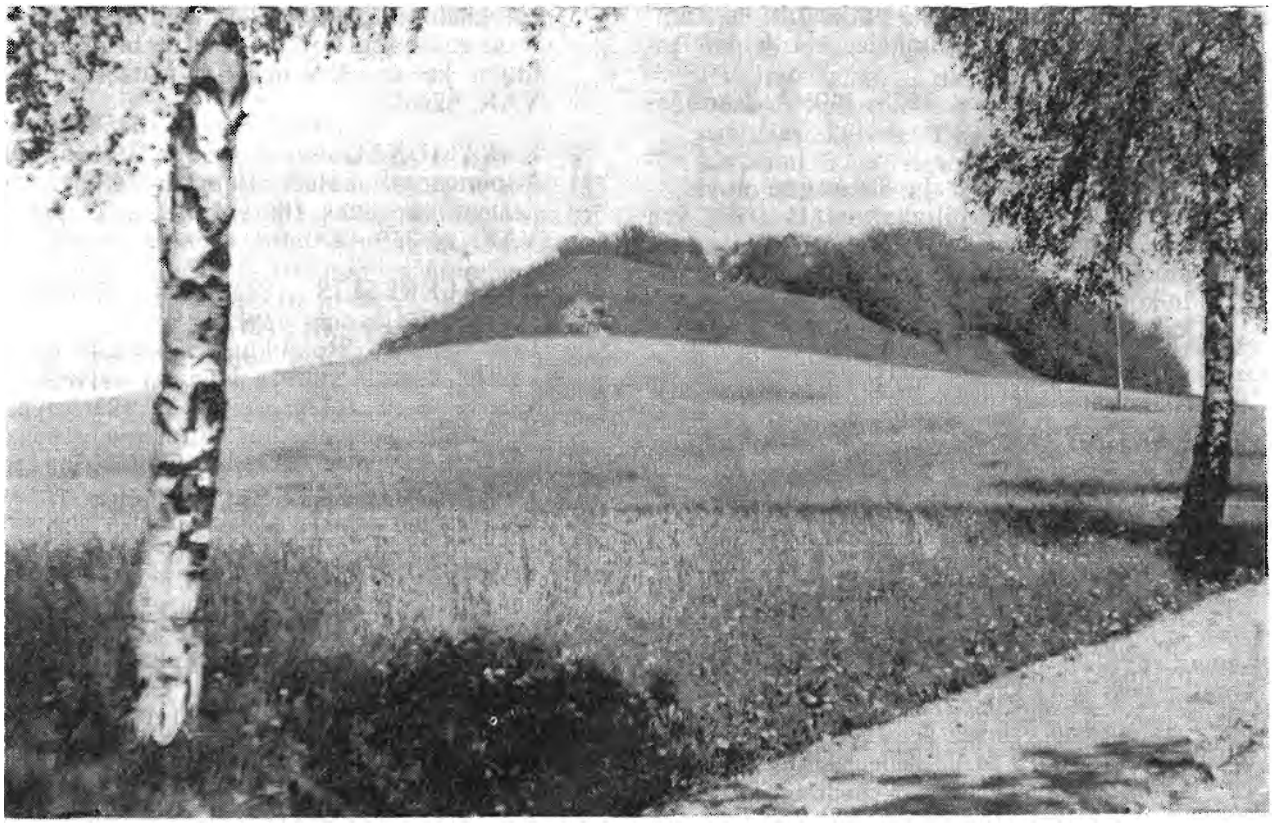

16 pav. Miegė (Nr. 287)

287. **KALVALIAI**, Šilalės raj., Upynos apyl. Miegės kalnu vadinamas piliakalnis — stačiais, 3—6 m aukščio šlaitais kalvos viršūnė, kurioje yra 50 m ilgio Š—P kryptimi ir 34 m pločio Š gale aikštelė. Š dalyje yra apie 2 m aukščio pylimas. L. Krzywickis teigia, kad XX a. pradžioje aikštelėje buvusi ariama derlinga dirva. Dabar kultūrinio sluoksnio nepastebima. XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II.

288. **KALVIAI**, Skuodo raj., Lenkimų apyl. Šventosios kair. krante yra piliakalnis. Jo 5 m aukščio R kraštas remiasi į Šventąją, Š — į pelkę su upės senvage, iš P ir V juosia 102 m ilgio, smarkiai išlenktas, apie 1 m aukščio pylimas nuolaidžiais šlaitais. Pylimu ir upe apjuosta aikštelė 58 m ilgio Š—P kryptimi ir 50 m pločio.
1966 žv. II.

289. **KALVIAI**, Utenos raj., Spitrėnų apyl. V kaimo pakraštyje, šalia pelkės yra piliakalnis. Tai didelė žema kalva, kurią iš P, R ir ŠR juosia pelkė, iš kitų pusių — daubos. Jos V kraštas aukščiausias, ir šlaitas 14 m aukščio. Kiti daug žemesni ir nuolaidesni. Viršuje yra beveik keturkampė, 75×80 m dydžio nelygi aikštelė. Jos žemesnėje vietoje dar žymu kultūrinis sluoksnis, kuriame aptikta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi.
1970 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 149.

290. **KAMPAI**, Molėtų raj., Luokesos apyl. Į ŠR nuo kaimo, Dūrių ež. P krante Jūrkampiu vadinama kalva laikoma supilta. Iš Š ją juosia ežeras, iš visų kitų pusių — pelkė. Šlaitai 6—6,5 m aukščio, aikštelė labiau neišsiskiria, nes vidurys iškilus ir perėjimas į šlaitą neryškus. Kalvos viršus 30 m ilgio P—Š kryptimi ir 10—15 m pločio. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1970 žv. II.

KAMPIŠKĖS, Kauno raj., Samylų apyl. Kaimo laukai žvalgyti 1953 m.— piliakal-

nio nerasta. 1971 m. patikrinti ir Kampiškiai Alšėnų apylinkėje, bet ir ten piliakalnio nėra.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 149; A. Kamiński, 1956, 224.

KAMŠA, Utenos raj., Tauragnų apyl.
Kaime minimas piliakalnis. Iš tiesų yra tik Barsukalnis — kalva be kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų. Ji piliakalniu nelaikoma. Dovydų kalnu vadinamas piliakalnis yra gretimame Papirčių kaime.
VAK, 60/85.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 163 (Kumšiai).

291. **KANIAVĖLĖ**, Varėnos raj., Kaniavos apyl.
Į ŠV nuo Kaniavėlės, Šipetos upelio deš. krante yra piliakalnis. Iš V, Š ir ŠR jį juosia upelio slėnis; šlaitai 6—7 m aukščio. Viršuje — beveik keturkampė, apie 30 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir 20 m pločio aikštelė. Jos PR kraštą lanku juosia pylimas, kuris nuo aikštelės 2 m, išorėje — 3 m aukščio. Už pylimo pastebima užslinkusio griovio pėdsakų.
1955 m. TSRS MA Archeologijos instituto Leningrado skyriaus ekspedicija aikštelės P pakraštyje, prie pylimo, aptiko lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi.
1955 m. žv. II, 1955 m. tyr. TSRS MA Archeologijos instituto Leningrado skyrius.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 149 (Kaniava); В. Шукевич, 1893, 98; Ф. Покровский, 1893, 106; Ф. Д. Гуревич, 1962, 154.

KAPČIAI, Tauragės raj. (buv. Sartininkų vlsč.), žr. **Vilkų Laukas** (Nr. 823).
Minimas piliakalnis prie Kapčių kaimo, Jūros krante arba tarp Kapčių ir Stokaičių, prie Jūros. Kapčių kaimo iš viso nei buv. Sartininkų vlsč., nei Jūros pakrantėse nėra. Sprendžiant iš Stokaičių, minimas Vilkų Lauko Kuplės piliakalnis, nes priešais jį, Jūros deš. krante yra Stokaičių kaimas. Iš Kuplės vardo F. Pokrovskiui atsirado Kapčių kaimas, o P. Tarasenkai — dar ir Kuplių kaimas.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 149; Ф. Покровский, 1899, 145.

KAPSUKAS, žr. **Meškučiai**, Kapsuko raj. (Nr. 436).

292. **KARALIŠKIAI**, Molėtų raj., Alantos apyl.
Karklos deš. krante 7—8 m aukščio atskira, kiek pailga kalvelė nuolaidžiais šlaitais vadinama piliakalniu. Ji be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
VAK, 62/142.

KARALIŪNAI, Jonavos raj., Beržų apyl.
Minimas piliakalnis. Bet jau 1935 m. jo nerasta, aptiktas tik vėlyvas senkapis.
VAK, 24/319—320.

293. **KARALKRĖSLIS** (Stolaukis), Vilkaviškio raj., Pajevonio apyl.
Prie ribos su Stolaukiu yra kartais piliakalniu, kartais supilta laikoma kalvelė. Ji apie 5—6 m aukščio ir 50 m skersmens, pusrutulio formos, be kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų. Aikštelė neišsiskiria.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

294. **KAREIVONYS**, Kaišiadorių raj., Kietaviškių apyl.
Kaimo laukų ŠV pakraštyje yra kelių ha kalva-miškas, vadinama pilakalniu. Ją iš Š, R ir P juosia Kunigo ir Čigonės raistai. Iki šiol nepavyko nustatyti, kurioje kalvos dalyje iš tiesų buvęs piliakalnis.
1971 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 150.

KARKLĖNIŠKIAI, Šilutės raj.
Kai kurie autoriai piliakalniu vadina Lapkalnį. Tai žema kalvelė pelkėse šalia kaimo.
Lit.: E. Hollack, 1908, 65; P. Tarasenka, 1928, 150; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26; H. Crome, 1939, 270.

295. **KARKLĖNAI**, Kelmės raj.
Apie 3 ha žema, nuo seno ariama kalva vadinama Pilies lauku. Įtvirtinimų pėdsakų nėra.
VAK, 14/88.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 150.

296. **KARMAZINAI**, Vilniaus raj., Dūkštų apyl.
Piliakalnis Dūkštos deš. krante, apie 300 m nuo jos santakos su Nerimi. Tai žema, stačiais šlaitais kalva Dūkštos slėnyje, apjuosta pelkėmis ir daubomis. Aukščiausias P šlaitas 12 m, žemiausias Š — 7 m aukščio. Viršuje — ovali, 20 m ilgio R—V kryptimi ir 10 m pločio apie vidurį aikštelė. R šlaite, 1 m žemiau aikštelės krašto yra 4 m ilgio žemas pylimas, o V — 2 m žemiau aikštelės krašto pastebimas 6 m ilgio, 0,5 m pločio pylimėlis. Abu juos jungia Š šlaite 1—2 m pločio ir 28 m ilgio terasa.

P pašlaitėje yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1970 žv. MMT.

297. **KARMĖLAVA**, Kauno raj.
Pilimi vadinamas piliakalnis R kaimo dalyje, aukštumoje, Neries slėnio krašte. Iš V, Š ir ŠR jį juosia į Nerį tekančio mažo upelio gilus slėnis. Šlaitai statūs, apie 30 m aukščio. Iš PR nuo aukštumos piliakalnis atskirtas 110 m ilgio, 40 m pločio viršuje ir 4,5 m gylio grioviu. Už jo — 9 m aukščio nuo griovio dugno pylimas, kuris viršuje 6—8 m pločio, nuo aikštelės — 5 m aukščio. Žemesnė, 1—2 m aukščio pylimo dalis žiedu juosia visą apie 70 m skersmens P—Š kryptimi ir 60 m skersmens R—V kryptimi aikštelę. Pylimo ilgis — 230 m.
1943 žv. P. Tarasenka, 1971 žv. II. VAK, 13/59.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 150; 1956, 88.

298. **KARTENA**, Kretingos raj.
Minijos kair. krante yra piliakalnis. Š šlaitas nuo Minijos slėnio status, apie 30 m aukščio, R, kiek žemesnis, leidžiasi į slėnį, kuriuo tekėjęs upelis, o V — į Minijos slėnio daubą. Viršuje 6—7 m aukščio šlaitų dalis ypač stati, rūpestingai išlyginta. P piliakalnis siekia aukštumą. Čia nuo lauko buvęs platus griovys ir supiltas apie 1,6 m aukščio pylimas, kuris ariant beveik visai sunaikintas. Išliko tik R galo dalis. Už šio pylimo buvęs antras, beveik užslinkęs, 18 m ilgio griovys. Nuo jo kyla 6—6,5 m aukščio piliakalnio P galas. Čia viršuje, aikštelės pakraštyje buvęs supiltas pylimas, kuris smarkiai nuskleistas į aikštelę, dabar vos 2 m aukščio. Aikštelė 45—50 m ilgio P—Š kryptimi ir 40 m pločio apie vidurį. Jos pakraščius ir pylimą apardė apkasai. Buvo matyti suanglėjusių rąstų. Į P nuo piliakalnio, aukštumoje buv. gyvenvietė sunaikinta, ariant lauką. Likę tik menki kultūrinio sluoksnio pėdsakai — angliukai, lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi smulkios šukelės. Spėjama, kad čia stovėjo Kartenos pilis, 1263 m. sunaikinta kalavijuočių.
1948 ir 1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 151; Ф. Покровский, 1899, 93.

299. **KARTENA**, Kretingos raj.
Alanto kair. krante, slėnyje yra pilale vadinama kalva. Ji buvusi lygiagreti su upe ir beveik visai nuplauta. Išliko PV šlaitas. Nuo upės kalva buvusi 12 m, o PV nuo laukų — tik 5 m aukščio, nes ji žemesnė už toliau į P slėnio pakraštyje esančias kalvas. Pilalės viršus PR—ŠV kryptimi 30 m ilgio. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nerasta.
1966 žv. II.

KARTIŠKĖS, Kelmės raj. (buv. Kražių vlsč.).
Minimas piliakalnis. Tačiau tokio kaimo buv. Kražių vlsč. nėra, nenustatyta, kuris piliakalnis iš tikrųjų minimas.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 151; M. Valančius, 1972, 362.

300. **KARTUPĖNAI**, Jurbarko raj., Šilinės apyl.
Nemuno deš. krante, slėnio krašte esančios aukštumos pakraštyje, Kartupio kair. krante yra piliakalnis. Iš V ir Š jį juosia upelio, iš P — Nemuno slėniai. Šlaitai statūs, apie 30 m aukščio. R nuo aukštumos iškastas griovys, ir aikštelės kraštu supiltas pylimas. Pylimas nuo griovio 8 m aukščio. Už jo esanti aikštelė 36 m ilgio R—V kryptimi ir 28 m pločio. Į R nuo piliakalnio pastebėta gyvenvietės pėdsakų.
1960 žv. II.

301. **KARUŽAI**, Varėnos raj., Nedingės apyl.
Piliakalniu vadinama didelė kalva Amarnios krante. Iš V ją juosia upelis, iš P ir R — daubos. Kalvos viršus beveik lygus, apie 1,5 ha ploto. Aukštesnė dalis nuo seno ariama, žemesnėje — kaimo kapinės. Įtvirtinimų pėdsakų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta. F. Pokrovskis mini metalinius radinius, bet jie neišliko.
1955 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 153; Ф. Покровский, 1893, 119.

KASTRIŠKĖS, Alytaus raj., Nemunaičio apyl.
Remiantis F. Pokrovskiu, minimas piliakalnis ir vadinamas Perkūno kalnu, Perkūnkalniu. Tačiau F. Pokrovskis tik nurodo, kad Perkūnkalnis panašus į piliakalnį. Iš tiesų tai natūrali kalva nuolaidžiais krantais, be kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų, gyventojų supilta nelaikoma, piliakalniu nevadinama.
1953 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 151; Ф. Покровский, 1893, 120.

KAŠTAUNALIAI, Šilalės raj., žr. **Treigiai** (Nr. 755).
P. Tarasenka, remdamasis A. Kosarzewskiu, nurodo kaime piliakalnį. Iš tikrųjų A. Kosarzewskis mini „pilį" šalia Kaštaunalių kaimo, prie Virkulės ir Lokytės santakos. Šių upelių santakoje yra Treigių piliakalnis.
Lit.: A. Kosarzewskis, 1923, 109; P. Tarasenka, 1928, 152.

KATARŠKIŠKIAI, Kelmės raj., Užvenčio apyl.
P. Tarasenka mini esant Levu vadinamą piliakalnį. Iš tiesų į ŠR nuo šio kaimo ir į PV nuo Kerbedėlių, prie abiejų kaimų laukų ribos yra apie 8 ha ploto kalva, vadinama Levo kalnu. Į P nuo jos — Labūnavos ež. Kalvos šlaitai nuolaidūs, tik nuo ežero kiek statesni. Jokių įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nėra. Nei supiltu, nei piliakalniu nelaikomas.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 152.

KATĖS (Kačiai), Klaipėdos raj., Endriejavo apyl., žr. **Pauškės** (Nr. 557).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 152.

KATYČIAI, Šilutės raj., (buv. Pagėgių apskr.), žr. XVI—XVIII a. įtvirtinimų skyrelį.
Lit.: E. Hollack, 1908, 22; P. Tarasenka, 1928, 152; C. Engel, 1930, 80; J. Remeika, 1938, 88; H. Crome, 1939, 398.

302. **KAUKAI**, Alytaus raj., Parėčėnų apyl.
Iki I pasaulinio karo piliakalnis buvo Obelytės (Pranevičių) kaime ir vadinamas tuo vardu. Jis kair. Peršėkės krante, kuri juosia piliakalnį iš V, Š ir R. Šlaitai statūs, apie 10 m aukščio. P iš lengviau prieinamos pusės buvęs 10—12 m pločio ir 1,5 m gylio griovys. Aikštelės P gale supiltas 5 m aukščio pylimas, kurio žemesni galai juosia beveik visą apie 25 m skersmens aikštelę. Iš P—PR nuo piliakalnio, dirvoje pastebimas kultūrinis sluoksnis.
1967—1969 m. VVU Istorijos fakulteto Lietuvos TSR istorijos katedra (vad. P. Kulikauskas) ištyrė V aikštelės dalį (apie 250 m²) ir padarė P pylimo ir pašlaitės griovio piūvį (80 m²). Aikštelės žemutiniame 0,2—0,4 m storio sluoksnyje aptikta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi ir V—IX a. dirbinių, viršutiniame — žiestos keramikos, židinių, grūdų, gyvulių kaulų ir kitų radinių. Tyrinėtojai šį kultūrinį sluoksnį datuoja X—XIV a. Pylime skiriasi 3 ryškesni jo supylimo laikotarpiai, pastebėta akmenų ir medinių sustiprinimų pėdsakų.
Į V nuo šio piliakalnio, Peršėkės deš. krante, aukštumoje yra **Obelytės** piliakalnis (žr. Nr. 487).
1954 žv. II, 1967—1969 tyr. VVU. Rad. IEM. AR 500 : 1—522.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 14—16; P. Tarasenka, 1928, 194 (Obelytė); A. Kamiński, 1956, 234; P. Kulikauskas, 1970, 23; 1970 c, 15—22; П. Куликаускас, 1968, 266—267; 1970, 97—100;
KAUNAS, žr. **Aukštieji Šančiai** (Nr. 43), **Eiguliai** (Nr. 171), **Marvelė** (Nr. 421), **Pajiesys** (Nr. 510), **Veršvai** (Nr. 816).

303. **KAUPOS** (Skirmantiškės), Plungės raj., Tverų apyl.
Piliakalniu, Kapkalniu (čia palaidoti vietos dvarininkai XIX a. pab.) vadinama pailga, apie 9 m aukščio kalva, kurios viršuje — maždaug 65 m ilgio ir 15 m pločio aikštelė. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1964 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 153; Ф. Покровский, 1899, 74 (mini čia esant ilgus pylimus, kurių nepasisekė rasti).

304. **KAUPIŠKIAI**, Vilkaviškio raj., Višty-čio apyl.
Piliakalniu vadinama didelė, apie 16 m aukščio kalva. Ji kiek pailga ŠR—PV kryptimi, viršus iškilus, kiek apardyta ariant, taip pat ir apkasų; ŠR kraštą suardė žvyrduobė. Kalvos viršuje yra apie 75 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 16 m pločio aikštelė. J. Basanavičius mini XIX a. pylimus. Dabar jų pėdsakų jau nėra. Aikštelėje yra apie 0,3 m storio kultūrinis sluoksnis. Jis pastebimas ir V—PV pašlaitėje. Rasta lipdytos keramikos grublėtu ir lygiu paviršiumi.
1965 žv. II, 1972 žv. MMT.
Lit.: J. Basanavičius, 1970, 6, 11, 58, 97.

KAUŠAI, Šilalės raj., Kaltinėnų apyl.
Kaime minimas piliakalnis ir juo norima laikyti aukščiausią kalvą — Aušrinę. Dar 1904 m. L. Krzywickis apklausė senuosius kaimo gyventojus, bet niekas Aušrinės kalno piliakalniu nevadina, supiltu nelaiko. Aukštumoje, šalia Aušrinės jis radęs kultūrinio sluoksnio pėdsakų. 1964 m. nepavyko nustatyti, kur buvo aptiktas kul-

tūrinis sluoksnis ir kuriam laikotarpiui jis priklauso.
1904 žv. L. Krzywickis, 1964 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 153; Ф. Покровский, 1899, 145.

KAVARSKAS, Anykščių raj.
Kavarske minimas piliakalnis su „švedų koplyčios" griuvėsiais yra į V nuo miestelio, Kavarsko vienkiemių laukuose, Pienios deš. krante, slėnio pakraštyje. Tai koplyčkalniu vadinama kalva, gana stačiais šlaitais, apvaliu viršumi, kur iš tiesų dar matyti keturkampės XVI—XVII a. koplyčios pamatai, rūsiai. Aplink koplyčią buvusios kapinės, randama žmonių kaulų, XVI—XVII a. papuošalų, XVII a. monetų. Šalia jos į Š, prie Pienios buvęs XVI—XVII a. dvaras; rasta koklių. Piliakalnio pėdsakų nepastebėta.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 153.

305. **KAZOKAI**, Šilalės raj., Obelyno apyl.
Akmenos kair. krante, slėnio pakraštyje piliakalnis vadinamas Užpiliu. Iš ŠV, ŠR ir PR jį juosia daubos. Statūs ŠV ir PR šlaitai — iki 12—15 m. Viršuje — trapecinė ŠR—PV kryptimi 36 m ilgio įdubusi aikštelė. Jos ŠR galas 22 m pločio. Kraštu eina 3 m aukščio pylimas; viršuje jis 14 m ilgio ir 6 m pločio. Išorinis ŠR šlaitas 8 m aukščio ir leidžiasi į 26 m ilgio ir 10 m pločio griovį, už kurio likęs žemesnis kalvos smaigalys, nepanaudotas piliakalniui. Aikštelės PV gale yra 30 m ilgio ir 3,6 m aukščio pylimas, už kurio — 38 m ilgio ir 11 m pločio terasa, lygiagreti su pylimu. Terasos PV kraštu eina nuo lauko iškastas 5 m gylio, beveik 60 m ilgio griovys 13 m pločio dugnu. Griovio PV krašte lyg būta nedidelio pylimo.
1904 žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 154.

KEDERIŠKĖS, Alytaus raj., žr. **Margaravas** (Nr. 417).

306. **KEJĖNAI**, Raseinių raj., Girkalnio apyl.
Kaukuru, Švedų bokštu vadinamas piliakalnis į PR nuo kaimo, Šventupio kair. krante, prie santakos su bevardžiu upeliu, miške. Iš P jį juosia Šventupio, iš R ir Š — bevardžio upelio slėniai. Šlaitai statūs, apie 14 m aukščio. V jie siekia aukštumą. Viršuje — trikampė, 16 m ilgio R—V kryptimi ir 18 m pločio V aikštelė. V krašte supiltas 18 m ilgio, 2,5 m aukščio pylimas. Išorinis šlaitas 4 m aukščio, nes už pylimo iš lauko pusės — 38 m ilgio, apie 2 m gylio griovys. Jo išoriniame V krašte tarsi būta irgi žemo pylimėlio.
Į V nuo piliakalnio yra II—IV a. pilkapių, o toliau — X—XVII a. senkapis.
1971 žv. II.
Lit.: J. Antanavičius, 1972, 52.

307. **KEPURĖNAI**, Plungės raj., Žlibinų apyl.
Kaimo laukuose yra didelė be įtvirtinimų ir be kultūrinio sluoksnio kalva, vadinama piliakalniu, pilale.
1948 žv. II.

308. **KERELIAI**, Kupiškio raj., Puožo apyl.
Piliakalnis Kupos kair. krante, pelkėmis apjuostoje kalvoje. Jis stačiais, 5—6 m aukščio šlaitais ir viršuje su 30 m ilgio ŠV—PR kryptimi bei 19 m pločio keturkampe aikštele. Kalvos galuose yra 1,2—1,5 m aukščio pylimai, nes galiniai šlaitai kiek žemesni. Aikštelėje ir šlaituose — kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos keramikos lygiu, brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi.
1969 žv. II. Rad. IEM, KVIM, 904 : 1—6.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 155; Ф. Покровский, 1899, 64.

KERĖŽIAI, Akmenės raj., Vegerių apyl., žr. **Lokava** (Nr. 396).
P. Tarasenka, 1928, 155; Ф. Покровский, 1899, 80.

309. **KERNAVĖ**, Širvintų raj.
Neries slėnio pakraštyje, miestelio P yra 4 piliakalniai. Barščių, Aukuro, Šventu kalnu ir panašiais vardais vadinamas nupiauto kūgio formos kalnas, nuo gretimų aukštumų atskirtas giliomis daubomis. Jis stačiais šlaitais: P nuo Neries slėnio — 18 m, Š nuo aukštumos — 13 m aukščio. Viršuje — 53 m ilgio R—V kryptimi ir 20 m pločio aikštelė, skersai perkirsta apkasu ar kitu grioviu. 1857 m. jį bandė kasinėti K. Tiškevičius.
1970 žv. II.
Lit.: W. Syrokomla, 1860, 107—109; K. Tyszkiewicz, 1871, 221—229, 237—238; P. Tarasenka, 1922, 580; 1928, 155; 1956, 65—66; R. Šalūga, 1960; J. Basanavičius, 1970, 85; M. Valančius, 1972, 364; A. Tautavičius, 1972, 33—40; Ф. Покровский, 1893, 73.

310. **KERNAVĖ**, Širvintų raj.
Smailakalniu, Lizdeikos kalnu vadinamas piliakalnis yra į R nuo aukščiau minimo,

prie Kriveikiškių kaimo ribos. Iš Š ir V jį juosia gilios daubos, iš P — Neries slėnis. Šlaitai statūs, 25—30 m aukščio. Viršuje — 27 m ilgio R—V kryptimi ir 12 m pločio aikštelė. Š jos kraštas išgriuvęs, R gale — 4,5 m aukščio kūgio formos pylimas. Išorinis jo šlaitas 6 m aukščio. Už pylimo ariamame lauke aptikta gyvenvietės pėdsakų.
Lit.: žr. Nr. 309; be to, atrodo, kad P. Tarasenka šį piliakalnį dar žymi kaip atskirą Kriveikiškių piliakalnį. (Žr. P. Tarasenka, 1928, 161.)

311. **KERNAVĖ**, Širvintų raj.
Pilies kalnu, Mindaugo sostu vadinamas piliakalnis yra į Š nuo Aukuro kalno (Nr. 309). Iš V, P ir R jį juosia gilūs slėniai, Š siekia aukštumą. Šlaitai statūs, 20—22 m aukščio. Viršuje — 57 m ilgio Š—P kryptimi ir 17 m pločio aikštelė. Jos Š gale yra nupiauto kūgio formos, 5 m aukščio pylimas, kurio viršus — 4×5 m dydžio aikštelė. Išorinis šlaitas 15 m aukščio, nes piliakalnį nuo aukštumos čia skiria gilus, platus griovys. Atrodo, 1860 m. jį bandė kasinėti V. Sirokomlė-Kondratavičius.
Lit.: žr. Nr. 309.

312. **KERNAVĖ**, Širvintų raj.
Pilies, Įgulos kalnu vadinamas piliakalnis — į ŠV nuo Aukuro ir į V nuo Mindaugo kalnų. Iš PV, P jį juosia Neries slėnis. Šlaitai statūs, iki 30 m aukščio, R — gilus slėnis. Šlaitas šaltiniuotas, 25 m aukščio. Viršuje — netaisyklinga 180 m ilgio R—V kryptimi ir apie 100 m pločio aikštelė. Iš Š ir ŠV ją lanku juosė pylimas ir išorėje iškastas griovys. Pylimo ir griovio liko tik dalys. Iš jų matyti, kad pylimas buvęs apie 150 m ilgio ir bent 3,5 m aukščio nuo aikštelės bei 5,5—6 m aukščio išorėje, nes už pylimo buvęs griovys 20—25 m pločio viršuje, 2,7—3 m gylio.
Galima spėti, kad čia stovėjo XIII—XIV a. Kernavės pilis, kurią XVI a. metraščiai vaizduoja, kaip pirmąją Lietuvos sostinę. Minima ji 1365 m., 1390 m.
Lit.: žr. Nr. 309.

313. **KERTUOJA**, Molėtų raj., Inturkės apyl.
Piliakalnis Kertuojų ež. R pakrantėje, į PR nuo kaimo. V šlaitas nuo ežero status, 12 m aukščio, kiti — žemesni. Viršuje — 55 m ilgio P—Š kryptimi ir apie 20 m pločio ties viduriu, kiek aukštesniu, aikštelė. Jos P gale aptikta apie 15 m ilgio pylimėlio pėdsakų. Aikštelė buvusi ariama, buvę randama puodų šukių, rastos trinamosios girnos. Radiniai neišliko.
1970 žv. II.

314. **KIAUKLIAI**, Širvintų raj., Zibalų apyl.
Į ŠV nuo kaimo ir į Š nuo Kiauklių ež., miško pakraštyje yra piliakalniu vadinama kalva, įsiterpusi į pelkę. Tik ŠV ji siekia aukštumą. Šlaitai gana statūs, nuo pelkės apie 9 m aukščio. Viršus iškilus, pailgas ŠV—PR kryptimi; 30×10 m dydžio aikštelė labiau neišsiskiria.
1970 žv. II.

315. **KIAULĖKAI**, Šalčininkų raj., Pabarės apyl.
Piliakalnis į R nuo kaimo, Beržūnos deš. krante, iš Š, R ir V juosiamas jos pelkėto slėnio. Tik PV siekia sausumą. Šlaitai nuo pelkės statūs, 4—6 m aukščio. Viršuje — 26 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 8 m pločio apie vidurį aikštelė. Šlaitų viršutinėje dalyje pastebimas kultūrinis sluoksnis.
1969 žv. IEM.

KIDARAI, Šalčininkų raj., Daučiūnų apyl.
P. Tarasenka mini kaime piliakalnį ir šalia jo pilkapyną ir nurodo, kad duomenys yra F. Pokrovskio. Pastarasis mini tik kaime esant nedidelių kalnelių, kuriuose ieškoma ginklų, o piliakalnio iš viso nemini. 1955 m. teirautasi kaime piliakalnio, bet rasti nepavyko.
1955 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 162; Ф. Покровский, 1893, 115.

316. **KIELIŠKAS**, Prienų raj., Mackių apyl.
Į Š nuo kaimo, prie ribos su Putriškėmis, Peršėkės deš. krante yra piliakalnis. Jis pailgas PR—ŠV kryptimi. Iš PV juosia dauba, ŠV galas remiasi į upelį. Šlaitai nuo upelio ir daubos statesni, 9—10 m aukščio. Viršuje ŠV—PR kryptimi — 28 m ilgio ir 17 m pločio apie vidurį aikštelė, kurios PR, ŠR, Š krašte yra pylimo pėdsakų, PR gale pylimas iki 1 m aukščio. Aikštelėje pastebimas kultūrinis sluoksnis. PR ir ŠV pašlaitė apardyta bulviarūsių.
1954 žv. II.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 13; P. Tarasenka, 1928, 156; A. Kamiński, 1956, 225.

317. **KIEMIONYS**, Zarasų raj., Bikėnų apyl.
Ligajų ež. Š krante, netoli jo R galo yra

piliakalnis. Status P šlaitas nuo ežero 14 m, Š — 9 m aukščio. R šlaitas apardytas ariant, nuolaidus. V šlaite yra 2 terasos, juosiančios piliakalnio galą. Viršuje — 50 m ilgio ir 22 m pločio apie vidurį aikštelė. 1958 m. piliakalnio R pašlaitėje pastebėta gyvenvietės pėdsakų, rasta lipdytos keramikos, šlako.
1958 ir 1972 žv. II.
Lit.: P. Gipiškis, 1936, 57—58.

KILONIAI, Kelmės raj., žr. **Papilalis** (Nr. 532).
Piliakalnis, vadinamas Papilalio kalnu, yra Papilalio kaime. Dalis prie piliakalnio buv. sklypų dar 1935 m. priklausė gretimo Kilonių kaimo gyventojams. Todėl tas pats piliakalnis kartais priskiriamas ir Kilonių kaimui.
VAK, 15/259.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 156.

318. **KINDERIAI**, Kupiškio raj., Šimonių apyl.
Kaime, šalia nedidelės pelkės yra pilale vadinama nuo seno ariama kalva. Ji 7—8 m aukščio, iš Š ir R ją juosia pelkė, iš kitų pusių nedideli slėniai skiria nuo gretimų aukštesnių kalvų. Viršus iškilus, apie 30×10 m dydžio, aikštelė neišsiskiria. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 156.

319. **KINTAI**, Šilutės raj.
Miške į Š nuo kaimo yra didelė natūrali smėlio kalva, vadinama piliakalniu. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1963 žv. II.
Lit.: E. Hollack, 1908, 68; P. Tarasenka, 1928, 157; C. Engel, 1931, 80; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26; J. Remeika, 1938, 85; H. Crome, 1939, 272.

KIRKLIAI, Utenos raj., Sudeikių apyl.
Kaime nurodomas piliakalnis. Yra tik kalvelė, vadinama Varnakalniu. Ji nelaikoma supilta, be piliakalnio požymių.
1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 156.

319a. **KIRŠONIAI**, Biržų raj., Pabiržės apyl.
Tatulos deš. krante apie 3 m aukščio kalvelė vadinama piliakalniu. Ją juosia pelkė ir upės senvagė. Atrodo, kad tai buv. piliakalnio pylimo dalis, o likusią bus nuplovusi upė.
1969 žv. II.

KISIELIŠKĖS, Prienų raj. (buv. Jiezno vlsč.), žr. **Paverkniai** (Nr. 560).
P. Tarasenka, sekdamas F. Pokrovskiu, nurodo esant piliakalnį. F. Pokrovskis iš tiesų mini kūgio formos piliakalnį prie Verknės. Kisieliškių kaimas — deš. Verknės krante, priešais piliakalnį. Todėl neabejotina, kad čia minimas Paverknių piliakalnis.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 157; Ф. Покровский, 1893, 127.

320. **KIŪČIAI**, Panevėžio raj., Skaistgirių apyl.
Kaime, kair. Lėvens krante yra Minakalniu vadinama kalva. Ji 5—6 m aukščio nuo Lėvens ir 3—4 m — nuo gretimų laukų. Viršuje gana lygi, apie 100 m ilgio Š—P kryptimi ir 40 m pločio aikštelė, kurioje buvusios kaimo kapinės. Pakraščiai kiek apardyti žvyrduobės ir kai kur buvo matyti tarsi kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 157, 174 (Linonys).

321. **KIUKIŠKIAI**, Tauragės raj., Gaurės apyl.
Įkojo deš. krante, miško pakraštyje yra piliakalnis. Iš P, V ir Š jį juosia upelio slėnis. Šlaitai į upelį statūs, 9 m aukščio. R nuo aukštumos jį skiria apie 14 m pločio ir 2,3 m gylio griovys bei supiltas 5 m aukščio nuo griovio ir 3 m nuo aikštelės pylimas, lanku juosiąs aikštelės galą. Aikštelė 36 m ilgio R—V kryptimi. Jos V gale taip pat yra 1 m aukščio pylimas.
1964 žv. II.

322. **KIVYLIAI**, Skuodo raj., Aleksandrijos apyl.
Apšės kair. krante, slėnio pakraštyje yra į jį įsiterpusi nedidelė kalvelė, vadinama pilale. Iš V, Š ir R ją juosia slėnio pelkės, nuo kurių šlaitai gana nuolaidūs, 4 m aukščio. P nuo aukštumos ją skiria nedidelis įlinkis, tarsi platesnis 1—1,5 m gylio griovys. Ji žemesnė už toliau į P esančią aukštumą. Pilalės viršuje — ovali, 23 m ilgio Š—P kryptimi ir 16 m pločio aikštelė. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta. Pilalės P kraštas apardytas 1944 m.
1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 162 (Kuineliai); Ф. Покровский, 1899, 84.

323. **KLABINIAI**, Molėtų raj., Paąžuolių apyl.
Į R nuo buv. dvaro, deš. Virintos krante,

santakoje su bevardžiu upeliu yra piliakalnis. Iš P jį juosia Virintą, iš R ir Š — bevardžio upelio slėnis. Šlaitai statūs, 15—17 m aukščio. Viršuje — 45 m ilgio R—V kryptimi ir 15 m pločio aikštelė, kurios dalis P krašte gali būti nuslinkusi į Virintą. V aikštelės gale yra 1 m aukščio pylimas, už kurio — 3 m gylio ir 10—15 m ilgio griovys. Toliau eina antras pylimas, 2,2 m aukščio nuo griovio dugno, už jo — antras 30 m ilgio ir 4,5 m gylio griovys. Aikštelėje ir P pašlaitėje pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1936 žv. P. Tarasenka, 1970 žv. II. VAK, 62/160.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 157.

KLAIPĖDA, žr. **Kalniškiai.**

324. **KLAUSUČIAI**, Biržų raj. ir apyl.
Kaimo ŠV dalyje gana didelė kalva vadinama piliakalniu. Ji juosiama pelkės, 3—4 m aukščio nuolaidžiais šlaitais, viršuje — apie 70 m ilgio R—V kryptimi ir 40 m pločio aikštelė. Kalva buvusi ariama. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1969 žv. II.

325. **KLEBIŠKIS**, Prienų raj., Šilavoto apyl.
Kiauliškės deš. krante yra išlikęs buv. piliakalnio pylimas ir jį nuo lauko skyręs griovys. Į V nuo pylimo buv. aikštelė nuslinkusi į upelį. Pylimas 7 m aukščio nuo griovio. Jo viršus 20 m virš upelio. Taigi šlaitai į upelį buvę apie 14 m aukščio. Aikštelės dydis nežinomas. Ji turėjusi kultūrinį sluoksnį. R pašlaitėje yra gyvenvietės pėdsakų. Rasta lipdytos lygiu, brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, taip pat žiestos keramikos, šlako.
J. Basanavičius spėjo čia buvus Vaigu vos pilį.
1953 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: A. Połujański, 1859, 340; J. Radziukynas, 1909, 16; P. Tarasenka, 1928, 157 ir 200 (Pakiauliškis); A. Kamiński, 1956, 238; J. Basanavičius, 1970, 93.

KLEBONIŠKIS, Kaunas.
P. Tarasenka, sekdamas M. Valančiumi, nurodo piliakalnį. M. Valančius jį nurodo tik apytikriai — deš. Neries krante, priešais Karmėlavą, greičiausiai, turėdamas omeny **Lentainius** (Nr. 377).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 157; M. Valančius, 1972, 36.

326. **KLEPAI**, Šakių raj., Būbelių apyl.
Novos deš. krante yra piliakalniu vadinama kalva. Iš Š, V ir P ją juosia upelio slėnis ir jo daubos, R siekia gretimą aukštumą. Šlaitai nuo upelio 6—7 m aukščio. Viršuje kalva apie 60 m ilgio R—V kryptimi ir 40 m pločio V gale. Galimas daiktas, R krašte buvęs nedidelis pylimas. Piliakalnis ariamas, buvę randama anglių, apdegusio molio.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

KLIVĖNAI (iš tikrųjų dabar Klevėnai), buv. Skiemonių vlsč., žr. **Buivydai**, Anykščių raj. (Nr. 105).
P. Tarasenka, remdamasis savo korespondento A. Pakalnio pranešimu, nurodo Klivėnuose esant piliakalnį. Iš laiško matyti, kad kalbama apie šalia Klevėnų, Buivyduose esantį piliakalnį.
VAK, 60/531 (1925.IX.17 A. Pakalnio laiškas).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 158.

327. **KLYKIAI**, Utenos raj., Spitrėnų apyl.
Kaimo ŠV dalyje yra piliakalnis. Iš Š ir R jį juosia bevardžio upelio slėnis, iš kitų pusių nedidelės daubos skiria nuo gretimų aukštumų. R ir Š šlaitų 5—6 m aukščio viršutinė dalis išlyginta, stati, žemiau nuolaidesnė, šlaitas apie 10 m aukščio. P ir V šlaituose, 2—2,5 m žemiau aikštelės, 2 m pločio griovio krašte yra 1,2 m aukščio ir 40 m ilgio pylimas, kurio išorinis šlaitas 3,5 m aukščio. Viršuje — netaisyklinga apie 46 m ilgio R—V kryptimi ir 42 m pločio aikštelė. Š šlaite pastebimas kultūrinis sluoksnis.
1970 žv. II.

328. **KREIVĖNAI**, Tauragės raj., Lauksargių apyl.
Kaimo Š dalyje, Vilkės kair. krante yra piliakalnis. Iš ŠR, Š ir PV jį juosia upelio slėnio daubos, statūs šlaitai iki 15 m aukščio, kai kur paplauti upelio, pradeda griūti. PR galas remiasi į aukštumą. Nuo jos buvęs atskirtas baigiančiu užslinkti grioviu. Virš jo iškyla status 8 m aukščio galinis šlaitas. Viršuje — PR—ŠV kryptimi 60 m ilgio ir 36 m pločio PR bei 18—19 m pločio ŠV gale aikštelė. Jos PR ir PV kraštą juosia pylimas, kuris PR 7,5 m aukščio.
Į P nuo piliakalnio pastebima gyvenvietės pėdsakų.

Piliakalnis kartais dar vadinamas gretimų Kulmėnų ir Užkulnių kaimų vardu. 1963 žv. II.
Lit.: J. Remeika, 1938, 50—51; H. Crome, 1939, 280.

329. **KREIVIAI**, Šilalės raj., Jucaičių apyl. Pile vadinama didelė kalva Akmenos kair. krante, prie Skrodupio žiočių. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1961 ir 1964 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 160.

330. **KRETINGSODIS**, Kretingos raj., Rūdaičių apyl.
Kaime išlikusi dalis apie 3—4 m aukščio kalvelės, vadinamos pilale. Ji iš dalies sunaikinta, XIX a. antrojoje pusėje tiesiant geležinkelį ir kelius. Kultūrinio sluoksnio ir gyvenvietės pėdsakų nepastebėta.
1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 160.

331. **KRIKLINIAI** (Moliūnai), Pasvalio raj.
Į R nuo kaimo, miške, Pyvesos deš. krante yra piliakalnis. Iš P, V ir Š jį juosia pelkėta žemuma. Tai gana taisyklinga keturkampė aikštelė, iš visų pusių apjuosta dvigubu pylimu ir 2 grioviais tarp jų. Vidinis pylimas aikštelės V gale 26 m, P krašte — 22 m ir R — 27 m ilgio. Jo aukštis nuo aikštelės 0,8—1,2 m, išorėje — 2—2,2 m. Išorinis pylimas V ir P krašte apie 40 m, R — 30 m ir Š — 45 m ilgio. Jo aukštis nuo griovio 1,5 m, išorėje — iki 5 m. Gana taisyklinga, kiek neįprasta forma leidžia spėti, kad tai gali būti XV—XVI a. gynybinis įrenginys.
1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 178 (Moliūnai) ir 212 (Piliakalnis).

332. **KRIKŠTONYS**, Lazdijų raj., Noragėlių apyl.
Piliakalnis į Š nuo kaimo, Angos kair. krante. Iš ŠR ir P jį juosia daubos, čia šlaitai statūs, 14—15 m aukščio. V nuo aukštumų piliakalnį skyrė griovys ir 4—5 m aukščio kūgio formos pylimas. Jo galai iš dalies juosia apie 25×20 m dydžio aikštelės V galą. Į V nuo piliakalnio yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, šlako.
1954 ir 1962 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: Z. Gloger, 1888, 257; J. Radziukynas, 1909, 25; P. Tarasenka, 1928, 161; A. Kamiński, 1956, 226; P. Kulikauskas, 1959, 83—84.

333. **KRIŠTAPIŠKĖS**, Alytaus raj., Raitininkų apyl.
Piliakalniu vadinama kalva į P nuo Rūželio ež. Iš visų pusių ją juosia pelkė. Kalva nuolaidžiais šlaitais, aikštelė labiau neišsiskiria, nes kalvos vidurys iškilus. Jos viršus apie 30 m ilgio P—Š kryptimi ir 20 m pločio. Kalva buvusi ariama, kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1955 žv. II.

KRIŠTOPIŠKĖS (Krištapiškės), buv. Aukštadvario vlsč., žr. **Lepelionys** (Nr. 379).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 161; Ф. Покровский, 1893, 125.

KRIVEIKIŠKIS, Širvintų raj. (buv. Musninkų vlsč.), žr. **Kernavė** (Nr. 310).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 161.

334. **KRIVITIŠKIAI**, Molėtų raj., Čiulėnų apyl.
Į Š nuo Dūrių ež. kalva vadinama piliakalniu. Jos viršuje — apie 40 m ilgio R—V kryptimi ir 5—6 m pločio ketera, kurios P šlaitas status, 12 m aukščio, kiti — nuolaidesni ir žemesni. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1970 žv. II.

KRYŽBARKAS, Kelmės raj. ir apyl.
Minima pelkėse esanti didelė kalva vadinama piliakalniu. Jo ieškota jau 1935 m., bet nerasta.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 161.

335. **KRŪMINIAI**, Varėnos raj., Matuizų apyl.
Piliakalnis kaimo PV dalyje, Versekos deš. krante. Iš V jį juosia Verseka, iš ŠV, PV bei R — jos slėnio daubos. Statūs šlaitai iki 11—12 m aukščio. Viršuje — trikampė PR—ŠV kryptimi 40 m ilgio ir apie 30 m pločio aikštelė. Jos PR krašte yra 2 m aukščio apardyto pylimo liekanų. ŠV šlaite, 5 m žemiau aikštelės — 30 m ilgio ir 4—6 m pločio griovys, už jo — 1,5 m aukščio pylimas. Aikštelėje pastebėtas 0,6 m storio kultūrinis sluoksnis. Aptikta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi ir kitų radinių. Į R nuo piliakalnio yra gyvenvietės pėdsakų. Rasta lipdytos brūkšniuotu ir

grublėtu paviršiumi bei žiestos keramikos, šlako.
1955 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 161; Ф. Покровский, 1893, 114.

KRUONIS, Kaišiadorių raj.
P. Tarasenka mini apie 1 km nuo miestelio esant piliakalnį. Greičiausiai, tai Migonių piliakalnis, nes ten minimi ir pilkapiai, esantys netoli piliakalnio. Tik atstumas nuo Kruonio nurodytas netikslus.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 162.

336. **KRUŽIŪNAI**, Alytaus raj., Punios apyl. Kaimo R dalyje, Punelės deš. krante yra piliakalnis. Iš P, V, Š ir ŠR jį juosia upelis ir jo slėnio daubos. Šlaitai statūs, apie 12 m aukščio. R—PR piliakalnis siekia aukštumą, šlaitas čia tik 5 m aukščio. Viršuje buvęs pylimas nuskleistas į keturkampę 25×30 m dydžio aikštelę. Į PR nuo piliakalnio, lauke pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų, rasta lipdytos keramikos smulkių šukelių, tarp jų ir grublėtu paviršiumi.
1972 žv. II.

337. **KUBELIAI** (Piliakalnis), Šiaulių raj., Kuršėnų apyl.
Į V nuo kaimo buvo piliakalnis ir šalia jo — Pilkalnio vienkiemis. Iš Š jį juosė pelkė, iš ŠV — pelkėtas Taurupio slėnis. Kalva buvusi apskrita, gana aukšta, 1925—1928 m. kasant žvyrą, ji sunaikinta. Duomenų apie formą ir dydį neišliko.
1972 žv. MMT. VAK, 17/54.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 162 ir 214 (Pilkalnis).

338. **KUBILIAI** (Papušynis), Kelmės raj., Tytuvėnų apyl.
Birutkalniu vadinamas piliakalnis Dubysos kair. krante, santakoje su Gryžuva. Iš P jį juosia Gryžuvos, iš V — Dubysos slėniai, iš kitų pusių — daubos. Šlaitai gana statūs, natūralūs, nuo Dubysos slėnio iki 24 m aukščio. Viršuje — ne visai lygi, 70 m ilgio P—Š kryptimi ir 50 m pločio aikštelė. Ji buvusi ariama. R krašte apie 80 m ilgio buvęs pylimas ariant išskleistas, vos pastebimas. ŠV kampe taip pat buvęs pylimėlis. Aikštelėje yra kultūrinis sluoksnis.
1967 žv. II.

KUBILIAI, Šakių raj., žr. **Šilvėnai** (Nr. 731).

339. **KUBILIAI,** Utenos raj., Daugailių apyl. Piliakalnis kaimo ŠV pakraštyje, prie ribos su Juknėnais. Tai didelė kalva, P kraštu ji remiasi į bevardžio upelio slėnį, iš kitų pusių juosiama daubų. P šlaitas aukščiausias — 20 m, Š — žemiausias, 8 m aukščio. Kalvos viršus ne visai lygus, 120 m ilgio Š—P kryptimi ir 85—90 m pločio, ariamas. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų pėdsakų nepastebėta.
1970 žv. II.

341. **KUDINAI** (Kalnai), Radviliškio raj., Šiaulėnų apyl.
Šiaulės kalnu vadinamas piliakalnis — atskira stačiašlaitė, daubų juosiama kalva. Šlaitai 12—18 m aukščio. Viršuje — beveik apvali, 36—38 m skersmens aikštelė smarkiai iškiliu viduriu. Jos P kraštas 1,5 m, Š — 2,2 m, V — 3,3 m, R net 6 m žemesnis už centrą. P ir Š aikštelės pakraščiu eina apie 1 m aukščio pylimas. V pašlaitėje pastebėta kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1967 žv. II. VAK, 74/190—220.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 12, 13, 15, 40; P. Tarasenka, 1928, 162 ir 243 (Šiaulėnai); M. Valančius, 1972, 365.

342. **KUDIRKOS NAUMIESTIS**, Šakių raj.
Piliakalnis į PV nuo miestelio, Širvintos deš. krante, jos slėnyje, santakoje su mažu upeliu. Iš visų pusių jį juosia pelkėtos daubos. Šlaitai gana statūs, apie 6 m aukščio. Tik PR 4 m aukščio, ir piliakalnio kraštas arčiausiai sausumos. Viršuje — kiek iškiliu viduriu aikštelė. Ji apie 100 m ilgio PR—ŠV kryptimi. ŠV gale ji 45 m, PR — 50 m pločio. PR ir ŠV krašte yra pylimo pėdsakų. Aikštelė ariama, pylimas išskleistas. Pastebimas plonas kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

KUINELIAI, Skuodo raj., žr. **Kivyliai** (Nr. 322).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 162; Ф. Покровский, 1899, 84.

343. **KUKLIAI**, Lazdijų raj. ir apyl.
Piliakalniu vadinama didelė kalva, kurios Š galas remiasi į raistą. Šlaitai statūs, natūralūs; P galas nuo durpyno—raisto kiek aukštesnis, Š žemesnis ir platesnis. Aikštelė neišsiskiria. Kalvos viršus apie

60 m ilgio Š—P kryptimi ir 35 m pločio Š. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1965 žv. II.

344. **KUKLIAI**, Zarasų raj., Imbrado apyl.
Piliakalniu vadinama kalvelė į R nuo kaimo, aukštumos R krašte. Iš Š, R ir P ją juosia nedidelė pelkė. Šlaitai natūralūs, nuo pelkės 7 m, V nuo gretimų aukštumų nuolaidūs, poros metrų aukščio. Aikštelė neišsiskiria, viršus 15 m skersmens. Ji apardyta, ilgai ariant. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1972 žv. II. VAK, 71/207.

345. **KUKTIŠKĖS**, Utenos raj.
Piliakalnis į ŠV nuo miestelio. Tai pailga PR—ŠV kryptimi kalva, iš V, P ir R juosiama gilių daubų. Šlaitai statūs, iki 15—18 m aukščio. Jos Š galas siekia gretimą aukštumą, todėl šlaitas čia žemas, nuolaidus. Viršuje — apie 80 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir 60—65 m pločio aikštelė. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 162; Ф. Покровский, 1893, 48—49.

346. **KULAI**, Skuodo raj. ir apyl.
Bartuvos kair. krante, į V nuo kapinių, aukštumos pakraštyje buvo kalva, vadinama pilale. Ji sunaikinta XX a. pradžioje, kasant žvyrą. Duomenų apie dydį ir formą neišliko.
1966 žv. II.

347. **KULIONYS**, Molėtų raj., Čiulėnų apyl.
Piliakalnis kaimo laukų ŠV pakraštyje, Želvų ež. PR krante. Iš V ir Š jį juosia Želvų, iš R — Trinktinio ež. Šlaitai nuo ežero statūs, apie 30 m aukščio. Jų viršutinė 3—4 m aukščio dalis išlyginta. Beveik keturkampė aikštelė kiek iškiliu viduriu, apie 75 m ilgio Š—P kryptimi ir 60 m pločio. Jos Š krašte pastebima žemo pylimo pėdsakų, P krašte — 22 m ilgio, 1,2 m aukščio nuo aikštelės pylimas. Jo išorėje, šlaite, 5,5 m žemiau yra antras 92 m ilgio, 1,2 m aukščio pylimas. Žemiau šlaitas natūralus.
1931 m. P. Tarasenka aikštelės PR dalyje iškasė 10×1 m dydžio perkasą ir aptiko 0,5 m storio kultūrinį sluoksnį. Rasta lipdytos brūkšniuotu paviršiumi ir kiek žiestos keramikos, puoštos banguotomis linijomis.
1970 žv. II, 1931 tyr. P. Tarasenka. VAK, 62/45. Rad. KVIM.
Lit.: LAB, 9.

KULMENAI, Šilutės raj., žr. **Kreivėnai**, Tauragės raj. (Nr. 328).

348. **KŪLSODIS**, Kretingos raj., Kūlupėnų apyl.
Pile, pilale vadinamas aukštas status Blendžiavos kair. krantas prie santakos su Kubrio upeliu. Tai ilgas lygus aukštumos kampas, iš P juosiamas Kubrio, iš V — Blendžiavos. Šlaitai statūs, 15—16 m aukščio, be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio. Gal santakoje buv. piliakalnį upeliai jau nuplovė.
1948 ir 1966 žv. II.

KULŠĖNAI, Mažeikių raj., Sedos apyl., žr. **Rimoliai** (Nr. 634).
Užpilio piliakalnis yra Rimolių kaimo lauke greta Kulšėnų. VAK, 28/175—186.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 163.

KULŠIŠKIAI, Telšių raj., Varnių apyl., žr. **Vembūtai** (Nr. 809).

349. **KUMELIONYS**, Kapsuko raj., Liudvinavo apyl.
Piliakalnis Šešupės kair. krante. Iš P ir R jį juosia Šešupė ir jos slėnio daubos, iš Š — gilus Uosupėlio slėnis. V galas siekė aukštumas. Nuo upės šlaitai statūs, apie 15—16 m aukščio. R galas rėmėsi į Šešupės vagą. Upė pamažu nuplovė nemažą piliakalnio dalį. 1954 m. buvo išlikęs tik V aikštelės kraštas ir apardytas pylimas. Likusios dalies ilgis Š—P kryptimi 38 m, plotis — 6,5 m. Jos V kraštą juosia 45 m ilgio, 3 m aukščio pylimas, už kurio yra 35 m ilgio ir 1,5—2 m gylio griovys. Į V nuo piliakalnio, 2—3 ha plote rasta gyvenvietės pėdsakų.
1968 m. II ir MMT (vad. V. Daugudis) likusioje aikštelės dalyje ištyrė 48 m² plotą ir aptiko 0,6—0,8 m storio kultūrinį sluoksnį, kuriame skiriami 3 sluoksniai: 1) žemutinis iš pirmųjų m. e. amžių su lipdyta keramika lygiu, grublėtu ir nežymiai brūkšniuotu paviršiumi, 2) sluoksnis iš IV—IX a. su grublėta keramika ir 3) X—XI a. sluoksnis su vėlyvąja lipdyta ir žiesta keramika bei kitais radiniais. Pylime iškastas 5×25 m perkasas, piūvyje matyti 3 panašūs sluoksniai. Pylimas plūktas iš molio, sutvirtintas rąstais, akmenimis. Gyvenvietėje ištirtas 50 m² plo-

tas, ariant aptiktas suardytas III—XI a. kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos ir žiestos keramikos, gyvulių kaulų, šlako, geležies lydymo krosnelės liekanų.
1954 žv. II, 1968 tyr. II ir MMT. Rad. IEM, AR 501 : 1—10.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 163; A. Kamiński, 1956, 227; V. Daugudis, 1970 **a**, 24—27; P. Kulikauskas, 1970, 20—21; В. Даугудис, 1969, 358—359; П. Куликаускас, 1970, 95—96.

KUNCAI (Kunzen Hans), Klaipėdos raj., Sendvario apyl., žr. **Žardė** (Nr. 846).
Minimi Kuncų pylimai yra piliakalnis tarp Žardės, Kuncų bei Prautniškių kaimelių (jie 1896 m. įjungti į Rimkus).
Lit.: E. Hollack, 1908, 80; P. Tarasenka, 1928, 163; C. Engel, 1931, 80; H. Crome, 1939, 281.

KUNGIAI, Telšių raj., Viešvėnų apyl., žr. **Getautė** (Nr. 208).

350. **KUNIGIŠKIAI** (Lileikėnai), Šilalės raj., Piliakalnio apyl.
Jūros deš. krante yra piliakalnis. Iš PR ir ŠV jį juosia gilios, šaltiniuotos daubos, PV galas remiasi į Jūrą. Šlaitai statūs, viršutinė 4 m aukščio dalis išlyginta, Š—ŠR galas siekia aukštumą. Nuo jos iškastas griovys ir supiltas poros m aukščio, 9 m skersmens pylimas. Aikštelė — 23 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 11 m pločio.
1961 žv. II.

351. **KUNIGIŠKIAI** (Pajevonys), Vilkaviškio raj., Pajevonio apyl.
Piliakalnis Jevonio ir Ėglupio santakoje. Iš R, Š ir V jį juosia gilūs upelių slėniai. Šlaitai statūs. Iš P nuo aukštumos pašlaitėje buvę iškasti 2 grioviai ir supilti 2 pylimai, iš kurių išliko tik vienas 1—1,5 m aukščio, apardytas. Viršuje — ŠR—PV kryptimi 150 m ilgio ir apie 90—100 m pločio aikštelė, apjuosta pylimu. Iš lengviau prieinamos V pusės pylimas siekė apie 4 m, iš kitų — apie 1 m aukščio.
1963 m. ir 1964 m. VVU ir II (vad. P. Kulikauskas) aikštelėje ištyrė 900 m² plotą. Centre kultūrinio sluoksnio beveik nerasta, pakraščiais jis iki 0,8 m storio. Aptikta pastatų pėdsakų, lipdytos keramikos lygiu, grublėtu ir truputis brūkšniuotu paviršiumi, Romos moneta ir kitų radinių. Aikštelės V ir P krašte padaryti pylimo piūviai.
Į PR nuo piliakalnio gyvenvietėje ištirtas 400 m² plotas, rasta židinių pėdsakų, ūkinių duobių, lipdytos keramikos lygiu, gludintu ir grublėtu paviršiumi, šlako. Paminklas datuojamas II—IV a.
1962 žv. II, 1963 ir 1964 tyr. VVU ir II. Rad. IEM, AR 405 : 1—75.
Lit.: A. Połujański, 1859, 315; J. Radziukynas, 1909, 31; P. Tarasenka, 1928, 199 (Pajevonis); A. Kamiński, 1956, 238; P. Kulikauskas, 1970, 19—20; J. Basanavičius, 1970, 89; П. Куликаускас, 1966, 18; 1966 **a**, 74—77; 1968 **a**, 303—309; А. Таутавичус, 1970, 226.

KUOŠIAI, Rokiškio raj., Kamajų apyl.
P. Tarasenka Trakų miškelyje nurodė piliakalnį. Iš tiesų čia tarp Kuosių ir Skrebiškio, miške yra koplyčkalnis, kurį kai kas laikė piliakalniu. Tai didelė natūrali kalva, be įtvirtinimų, su koplyčios pamatų pėdsakais.
1949 žv. II, 1968 žv. RKM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 164.

352. **KUPIŠKIS** (Aukštupėnai).
Piliakalnis į Š nuo miesto, buv. miesto laukuose, vėliau Aukštupėnų kaimo laukuose, Lėvens kair. krante. Iš Š jį juosia Aukštupio, iš V — Lėvens slėniai, iš R — dauba, P siekia aukštumą. Viršuje — 110 m ilgio Š—P kryptimi ir apie 40 m pločio aikštelė. Jos P gale pastebima pylimo pėdsakų, šlaito aukštis tik 5 m. 4—4,5 m žemiau aikštelės krašto, Š, R ir P šlaite yra apie 280 m ilgio ir 1,8 m aukščio pylimas. Tik V šlaite tarp pylimo galų lieka apie 50 m tarpas; čia pastebima nedidelė terasa, žemiau kurios šlaitas nuolaidesnis, natūralus, o aukščiau jos išlygintas, status. R ir P pašlaitėje yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Rasta lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos.
Piliakalnio aikštelė XIX a. gale buvo ariama. Joje ryškus kultūrinis sluoksnis. 1915—1916 m. piliakalnio aikštelė ir R šlaitas apardyti apkasų.
1943 žv. P. Tarasenka, 1968, žv. MMT, 1969 žv. II. VAK, 22/36.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 16, 18, 23; P. Matulionis, 1921, 77—78; P. Tarasenka, 1928, 98 (Aukštupėnai), 163; (Kupiškis); M. Valančius, 1972, 363; Ф. Покровский, 1899, 63.

KUPLIAI, Šilalės raj., žr. **Vilkų Lauko** Kuplės piliak. (Nr. 823).

Kaimo vardas padarytas iš Kuplės kalno-piliakalnio, esančio **Vilkų Lauko** kaime.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 163.

KURKLIAI, Anykščių raj., žr. **Buteikiai** (Nr. 117).
P. Tarasenka kiek perfrazavęs pakartojo K. Žebrio girdėtą ir paskelbtą žinią, kad prie Virintos, netoli santakos su Nevėža, esą „perkasai, supylimai versto ilgumo". Išėjo, kad prie Kurklių yra 1 ha ploto piliakalnis-aikštė, apjuosta 6 m aukščio pylimu. Iš tikrųjų prie Nevėžos upelio yra tik nedidelis **Buteikių** piliakalnis. Jokio kito prie Kurklių 1969 m. nerasta.
Lit.: K. Žebrys, 1909; P. Tarasenka, 1928, 164; Ф. Покровский, 1899, 106.

353. **KURMAIČIAI**, Kretingos raj.
Pilale buvo vadinamas vienas iš didesnių pilkapių Akmenos deš. krante. Tačiau tikrasis piliakalnis — kaimo Š dalyje, Akmenos kair. krante, santakoje su Pilsupiu. Jo V šlaitas leidžiasi į Akmeną, Š ir ŠR— į Pilsupį. Šlaitai statūs, 10—12 m aukščio. P nuo aukštumos buvęs kiek išlenktas 60 m ilgio pylimas, kuris galais rėmėsi į upių slėnius. Jis išskleistas ariant, tik apie 1,5 m aukščio. Už pylimo — 60 m ilgio R—V kryptimi ir 35 m pločio aikštelė. Jos PV dalyje ir pylime prikasinėta apkasų. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1963 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 164; Ф. Покровский, 1899, 87.

354. **KURMELIONYS**, Šalčininkų raj., Akmenynės apyl.
Piliakalnis kaimo PV krašte. Tai daubų juosiamos kalvos viršūnė. Šlaitai statūs, 8—9 m aukščio. Viršuje — ovali, 60 m ilgio Š—P kryptimi ir 40 m pločio aikštelė. Jos vidurys kiek iškilus, P ir Š gale pakraščiu eina 5—6 m pločio ir 1 m gylio griovys, už kurio yra 1 m aukščio pylimas. Aikštelėje ir PR pašlaitėje — ryškus kultūrinis sluoksnis. Aptikta lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi, šlako.
Ant piliakalnio minimi pilies griuvėsiai — prasimanymas.
1955 žv. II, 1968 žv. MMT. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1968, 164.

355. **KURTUVĖNAI**, Šiaulių raj.
Miestelio V pakraštyje esanti kalva, kurioje yra senosios kapinės ir iš pradžių stovėjo bažnyčia, seniau buvo vadinama piliakalniu. Dabar ji apardyta. Iš P, PR ir PV ją juosia pelkė. Šlaitai dar gana statūs, 4—5 m aukščio, viršuje — apie 50 m ilgio ir 30 m pločio aikštelė.
1967 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 9, 12; P. Tarasenka, 1928, 165; P. Višinskis, 1964, 401; M. Valančius, 1972, 362.

KULŠĖNAI, Mažeikių raj.
Kaimo PV dalyje yra kelių ha ploto aukštuma, vadinama pilimi. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nėra.
1966 žv. II.

KUTURIAI, Tauragės raj., Pagramančio apyl., žr. **Naujininkai** (Nr. 467).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 166.

356. **KVĖDARNA** (Padievaitis), Šilalės raj.
Jūros kair. krante, santakoje su Vėžos (Druskio) upeliu yra piliakalnis, kartais vadinamas Padievaičio kalnu. Iš PV jį juosia Jūra, iš P ir R — Vėžos (Druskio) slėnis. Šlaitai statūs, 12—16 m aukščio. Š nuo aukštumos — 8 m pločio ir 1,5 m gylio griovio žymės ir supiltas 7 m aukščio nuo griovio dugno pylimas. Virš aikštelės jis 4,5 m aukščio. Už pylimo yra 55 m ilgio Š—R kryptimi aikštelė, kurios išliko tik R 8—10 m pločio kraštas, PV kartu su pylimo V galu nuslinkęs, nugriuvęs į Jūrą. Aikštelėje yra kultūrinis sluoksnis. XX a. pradžioje L. Krzywickis griūvančiame šlaite pastebėjo daug degėsių, apdegusio molio.
Į Š nuo piliakalnio, už pašlaitėje esančio griovio, tarp Jūros ir Druskio slėnių yra buv. priešpilio aikštelė, kuri piliakalnio pašlaitėje, P krašte 50 m pločio. Toliau į Š ji platėja, Š kraštas 90 m ilgio. Jos ilgis Š—P kryptimi — 77 m. Priešpilio aikštelė maždaug 2 m aukštesnė už gretimus laukus; iš PV ir R ją juosia upių slėniai, iš Š — apie 90 m ilgio griovys. Priešpilio aikštelė nuo seno buvo ariama. XX a. pradžioje iš aplinkinių laukų išsiskyrė ryškiai juoda žeme. Į Š nuo priešpilio ir į R nuo piliakalnio, kair. Vėžos (Druskio) krante pastebima gyvenvietės pėdsakų, rasta lipdytos grublėtu paviršiumi bei žiestos keramikos.
Spėjama, kad čia stovėjo Kvėdarnos pilis, kurią 1329 m sunaikino kryžiuočiai. Prie piliakalnio, slėnyje, Vėžos (Druskio)

kair. krante yra Velnio sostu vadinamas akmuo.
1902 žv. L. Krzywickis, 1964 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 17, 21, 86; P. Tarasenka, 1928, 167 (Kvėdarna) ir 197 (Padievaitis); M. Valančius, 1972, 363; Ф. Покровский, 1899, 143.

LAIBGALIAI, Rokiškio raj., Ragelių apyl. Minimas piliakalnis, vadinamas Stadalviete. Iš tikrųjų taip vadinama ilga siaura kalva — ožnugaris, be piliakalnio požymių, ir vietos gyventojų taip nevadinama. Ten būta tik senkapio.
1949 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 167.

358. **LAISTAI,** Klaipėdos raj., Dovilų apyl. Kaimo P dalyje, Smeltalės kair. krante yra piliakalnis. Jis į R nuo buv. Liliškių. Todėl kartais vadinamas tuo, taip pat Gibišių, net Piliališkių vardu. Piliakalnis su beveik apskrita, 40—42 m skersmens aikštele, kurią iš R, Š ir V lanku juosia pylimas. P 10 m aukščio šlaitas leidžiasi į Smeltalės slėnį. Pylimas 2,5 m aukščio nuo aikštelės ir 5 m nuo lauko. Aikštelė ir pylimas apardyti apkasų. Pastebimas kultūrinis sluoksnis.
Šalia piliakalnio iš Š ir ŠR yra gyvenvietės pėdsakų, rasta lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi. Toliau į R yra VIII—XIII a. senkapis.
1963 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: E. Hollack, 1908, 89—90; P. Tarasenka, 1928, 168, 133 (Gibišiai) ir 173 (Liliškiai); C. Engel, 1931, 80; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26; H. Crome, 1939, 287.

359. **LAIVIAI,** Kretingos raj., Imbarės apyl. Salanto ir Bubino kair. krante yra piliakalnis. Jo statūs, apie 8 m aukščio PR, R, Š ir ŠV šlaitai leidžiasi į Bubino slėnį. PV nuo aukštumos iškastas griovys ir supiltas lanko formos 49 m ilgio pylimas. Išorėje jis apie 2 m, nuo aikštelės — 1,5 m aukščio. Aikštelė trikampė, apie 50 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 45 m pločio PV krašte. Kultūrinio sluoksnio joje ir šalia dirvoje nepastebėta. Apie 1 km į R nuo piliakalnio — didelis IV—XIII a. senkapis.
1948 žv. II.

360. **LAKINSKAI,** Kapsuko raj., Naujienos apyl. Piliakalnis Šešupės deš. krante. Iš V jį saugo Šešupė. Šlaitas status, 15—16 m aukščio, iš R ir V — Šešupės slėnio daubos, nuo kurių šlaitai 8—9 m aukščio. PR jis siekia aukštumą. Viršuje — Š—P kryptimi 60 m ilgio ir 30 m pločio aikštelė, kurios Š gale 1,5 m, P — 4 m aukščio pylimas. Žemesni jų galai iš dalies juosia aikštelės R kraštą. Jos viduryje — vadinamasis aukuro akmuo. Šį vardą išplatinti daug padėjo J. Basanavičius, rašęs, jog šalia akmens radęs daug degėsių. Aikštelėje pastebimas kultūrinis sluoksnis. Į PR nuo piliakalnio rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi.
J. Basanavičius spėja, kad čia buv. pilį kryžiuočiai 1381 m. sudeginę, A. Kamińskis nurodo šalia buvus Piliakalnių kaimą.
1954 žv. II, Rad. IEM.
Lit.: A. Pałujański, 1859, 303; L. Krzywicki, 1906, 6; J. Totoraitis, 1908, 188—189; J. Radziukynas, 1909, 11; P. Tarasenka, 1928, 168; A. Kamiński, 1956, 228.

LAPAINIA, Kaišiadorių raj., žr. **Palapainė** (Nr. 519).

LAPAINIA, Kaišiadorių raj., žr. **Varkališkės** (Nr. 789).

LAPALIAI, Šilutės raj., žr. **Aukštumalai** (Nr. 44).

361. **LAPIAI,** Klaipėdos raj. Pilalė Žvelsos deš. krante, slėnyje. Tai atskira kalva stačiais, 6—9 m aukščio šlaitais. Viršuje — ovali apie 70 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 35 m pločio aikštelė, kurios P kraštas nuo upelio aukštesnis. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų pėdsakų nepastebėta.
1963 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 168.

362. **LAPUŠIŠKĖ,** Ignalinos raj., Rimšės apyl. Piliakalniu vadinama didelė kalva į Š nuo kaimo ir į P nuo Visagino ež. Ji pailga Š—P kryptimi, kiek įdubusiu viduriu, nuo seno ariama. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų nepastebėta.
1958 žv. II.
Lit.: J. Žiogas, 1909, 324; P. Tarasenka, 1928, 169.

LAŠAPILIS, Rokiškio raj. (Jūžintų vlsč.). P. Tarasenka, spręsdamas iš kaimo vardo, nurodo ten piliakalnį. Apgyventų vietų są-

rašuose taip vadinamo kaimo nerandame nei Jūžintų vlsč., nei buv. Rokiškio ir Biržų apskrityse. Greičiausiai, čia korektūros klaida: supainiota su Lašapievio vienkiemiu Obelių apylinkėje.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 169.

363. **LAŠINIAI**, Kaišiadorių raj., Rumšiškių apyl.
Piliakalnis kaimo PV pakraštyje, Strėvos deš. krante. Iš ŠR, R, P ir PV jį juosia Strėva ir jos slėnio daubos. Šlaitai statūs, 20—30 m aukščio. ŠV piliakalnis siekia aukštumą, nuo kurios atskirtas 3 m gylio grioviu ir 9 m aukščio nuo griovio dugno pylimu. Nuo aikštelės pylimas 5,5 m aukščio. Aikštelė keturkampė, apie 35 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir 18 m pločio ŠV.
Į ŠV nuo piliakalnio pastebima gyvenvietės pėdsakų.
1953 ir 1971 žv. II.

364. **LATVIAI**, Trakų raj., Kazokiškių apyl.
Pilies kalnas miške į PV nuo kaimo, Sukros deš. intako krante. Iš R ir V jį juosia gilūs bevardžių upelių slėniai. Upeliai prie piliakalnio Š galo suteka ir toliau teka į Sukrą. P piliakalnis siekia aukštumą. Šlaitai nuo upelių statūs, iki 17 m aukščio. Š kiek nuolaidesnis, ir 5 m žemiau aikštelės yra 0,5 m aukščio pylimas. P nuo aukštumos iškasti 3 grioviai ir supilti 3 tiesūs pylimai. Išorinis griovys 0,9 m gylio. Už jo — pylimas. Toliau eina 2,2 m gylio nuo jo viršaus griovys ir antras pylimas. Už jo — vėl 2 m gylio griovys ir už jo — 3 m aukščio pylimas. Virš aikštelės jis pakyla tik 0,5 m. Aikštelė trikampė, 25—28 m pločio P krašte ir 58 m ilgio Š—P kryptimi. Joje pastebimas kultūrinis sluoksnis. Rasta smulkių lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi šukių.
1971 žv. II.

365. **LAUKAGALIAI**, Jonavos raj., Beržų apyl.
Milžinų kalnu vadinamas piliakalnis į PV nuo kaimo, Neries deš. krante, aukštumos pakraštyje. Iš R jį juosia gilus bevardžio upelio, iš R ir P — Neries slėniai, Š siekia aukštumą. Nuo slėnio šlaitai statūs, 16 m aukščio. Nuo gretimų laukų iš Š kyla status, 3 m aukščio šlaitas. Viršus smarkiai apardytas apkasų, apie 6 m pločio ir 10 m ilgio Š—P kryptimi, aukštesniu Š kraštu. Iš archyvo nuotraukos matyti, kad iki karo Š krašte buvo pylimas; dabar jis visiškai suardytas
1971 žv. II. VAK, 11/38.

366. **LAUKAGALIS**, Kaišiadorių raj., Žaslių apyl.
Piliakalnis kaimo ŠV pakraštyje, prie ribos su Prūdnikų kaimo laukais. Jis šalia pelkės, per kurią toliau teka Gamanta. Tai nupiauto kūgio formos kalva, kurią beveik iš visų pusių juosia pelkė. Jos šlaitai apie 8 m aukščio, viršuje — apie 10 m skersmens kiek iškiliu viduriu aikštelė. Ji žemesnė už toliau į P ir R esančią aukštumą. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1971 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 169.

367. **LAUKAGALIS**, Kaišiadorių raj., Žaslių apyl.
Piliakalniu vadinama nedidelė kalvelė kaimo R dalyje. Ji apie 5 m aukščio ir 28 m skersmens pagrindu, kiek pailga ŠV—PR kryptimi. Viršuje aikštelė labiau neišsiskiria. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1971 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 169.

LAUKESA, Zarasų raj., žr. **Liaudiškiai** (Nr. 382).

LAUKSTĖNAI, Šilutės raj., žr. **Žakainiai** (Nr. 844).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 169 (Laukcėnai); Ф. Покровский, 1899, 155.

LAUKUPĖNAI, Rokiškio raj., žr. **Moškėnai** (Nr. 456).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 170.

LAUKŽEMĖ, Kretingos raj..
Dvaro parke minima pilalė ne archeologinis paminklas, ne piliakalnis, bet altanai supilta maža, apskrita kalvelė.
1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 170.

LAUMENA, buv. Kaltinėnų vlsč. (Laumėnai?, Šilalės raj.).
J. Spruogio skelbtuose XVI a. dokumentuose nurodoma Laumenos laukuose esanti Gaidžių pilalė. Kur buvo toks kaimas, nenustatyta. Greičiausiai, tai Laumėnai į PV nuo Medvėgalio.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 170.

368. **LAUŽIŠKIS**, Širvintų raj., Zibalų apyl.
Širvintos kair. krante yra piliakalnis. Iš

Š jį juosia upė, iš V ir P — gili dauba, R siekia aukštumą. Nuo upės šlaitas status, 13 m aukščio, griūva, nuo daubų kiek žemesnis, taip pat status. R nuo aukštumos 15 m pločio ir 3,5 m gylio griovys ir 7,5 m aukščio nuo jo dugno ir 3 m aukščio nuo aikštelės pylimas, juosiąs 30 m pločio aikštelės galą. Ji keturkampė, 32 m ilgio R—V kryptimi. Į R nuo piliakalnio pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų. 1970 žv. II.

369. **LAVARIŠKĖS**, Trakų raj., Aukštadvario apyl.
Piliakalnis kaimo ŠV dalyje. Tai prie daubos krašto stačiašlaitė, nupiauto kūgio formos kalva, kurios viršuje — aikštelė, apjuosta pylimu. Šlaitai statūs, 7—13 m aukščio. Viršuje — 8—10 m skersmens aikštelė. Pylimas nuo aikštelės — iki 3 m aukščio. Į PV yra gyvenvietės pėdsakų. 1955 m. II (vad. A. Tautavičius) ištyrė 60 m² plotą aikštelėje ir pylime padarė 4×18 m dydžio piūvį. Aptikta lipdytos daugiausia grublėtu paviršiumi ir XIII—XIV a. žiestos keramikos.
1955 žv. ir tyr. II. VAK, 58/80. Rad. IEM, AR 222 : 1—4.
Lit.: Wł. Sokołowski, 1890, 453—454; R. Volkaitė-Kulikauskienė, 1959, 130—131; LAB, 274—276; P. Kulikauskas, 1965, 234; Ф. Покровский, 1893, 125.

370. **LAVORIŠKĖS**, Vilniaus raj.
Piliakalnis buvo miestelio PV pakraštyje, Vilnios deš. krante, santakoje su bevardžiu upeliu. Iš R jį juosė bevardžio upelio, iš P — Vilnios slėniai, iš kitų pusių siekė aukštumą. Jo ŠR dalis sunaikinta 1904—1905 m., statant bažnyčią, likusi — 1934—1936 m., kasant žvyrą. Išliko tik PR šlaito dalis ir pašlaitėje buv. gyvenvietės pėdsakų.
1965 m. II (vad. V. Daugudis) gyvenvietėje ištyrė 116 m² plotą; aptikta 0,3—0,8 m storio sluoksnis su lipdyta keramika, daugiausia grublėtu paviršiumi, ir mažiau brūkšniuotosios keramikos, taip pat šlako, geležies lydymo krosnelės dalių.
1965 tyr. II. Rad. IEM, AR 416 : 1.
Lit.: В. Даугудис, 1965, 7—8; А. Таутавичус, 1970, 226.

LAZDIJAI, žr. **Palazdijai** (Nr. 520).
Prie Diviliškių ež. minimas piliakalnis yra Palazdijų kaime.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 170.

371. **LAZDUONĖNAI**, Šilutės raj., Vainuto apyl.
Lazduonos deš. krante, santakoje su bevardžiu upeliu yra pilaitė. Iš R, P ir PV ją juosia upelių slėniai, į kuriuos leidžiasi statūs, 14 m aukščio šlaitai. Viršuje aikštelę beveik iš visų pusių žiedu juosia apie 100 m ilgio pylimas. Jis iš Š—ŠV išorėje 9 m, nuo aikštelės — 8,5 m aukščio. Iš kitų pusių žemesnis, 1—1,5 m aukščio. Didžiojo pylimo išorėje, už 8 m pločio griovio išliko antro 75 m ilgio pylimo dalių. Aikštelė ovali, 55 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 33 m pločio. Dar iki 1935—1936 m. buvo ariama.
1963 žv. II. VAK, 52/245.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 171; H. Crome, 1938, 102; Ф. Покровский, 1899, 154.

372. **LECKAVA**, Mažeikių raj., Reivyčių apyl.
Į ŠR nuo miestelio, Vadaksties kair. krante, prie Gilupio žiočių yra piliakalnis. Iš V, Š ir R juosia statūs, į upelius nusileidžią 12 m aukščio šlaitai. P—PV nuo aukštumos iškasti lanku 2 grioviai ir supilti 2 pylimai. Išorinio pylimo išliko tik 2—2,5 m aukščio galai. Jis buvęs apie 80 m ilgio. Už pylimo griovys vos pastebimas, užskleistas pylimo žemėmis. Už jo eina antras 3 m aukščio ir 55 m ilgio pylimas, už kurio išlikęs tik buv. aikštelės kraštas. Į P—PV nuo piliakalnio pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 171 (nurodomas piliakalnis prie Ventos, kurios krantai čia žemi); S. Ličkūnas, 1934, 49.

LEIBIŠKĖS, Plungės raj., Tverų apyl., žr. **Lopaičiai** (Nr. 399).
P. Tarasenka, remdamasis L. Krzywickiu, nurodo piliakalnį buv. Surviliškio vlsč. (Kėdainių raj.). Iš tikrųjų jis mini Leibiškes netoli Tverų, šalia vieškelio į Varnius. Taip buvo vadinamas XX a. pradžioje šalia vieškelio stovėjęs vandens malūnas. Piliakalnis iš tiesų yra Lopaičių kaimo laukuose.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 40, 4 pav.; P. Tarasenka, 1928, 171.

LEIPALINGIS, Lazdijų raj., žr. **Černiauskai** (Nr. 122).
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 26; P. Tarasenka, 1928, 171.

373. **LEKEMĖ**, Plungės raj., Stalgėnų apyl. Minijos deš. krante yra piliakalnis. Iš P, PV, V ir Š jį juosia Minijos slėnio daubos; šlaitai statūs, 20—25 m aukščio. R nuo aukštumos skyrė lanku einąs 35 m ilgio gerokai užslinkęs griovys, pastebimas tik 4—5 m pločio ir 0,5 m gylio įdubimas. Už griovio yra 5 m aukščio išorėje ir 3,5 m nuo aikštelės pylimas. Aikštelė prie pylimo, R gale 20 m pločio ir 30 m ilgio R—V kryptimi. Į R nuo piliakalnio, lauke yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1963 žv. II.

374. **LEKIAI**, Šilutės raj., Švėkšnos apyl. Šalpės kair. krante, slėnyje yra kalva, vadinama pilale. Iš Š, R ir PR ją juosia Šalpė, iš PV ir V — klampi pelkė. Šlaitai statūs, apie 12 m aukščio. Aikštelė lygi, trikampė, aukštesniu ŠR smaigaliu. Ji 54 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 20 m pločio PV. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1963 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, J. Szaulys, 1902, IV; P. Tarasenka, 1928, 171.

LĖLIAI, Molėtų raj., Luokesos apyl. Grabupio kair. krante Kūgio kalnas, Kūgailis archeologinėje literatūroje vadinamas piliakalniu. Tačiau vietiniai supiltu jo nelaiko, piliakalniu nevadina. Iš išorės į piliakalnį jis nepanašus, nes nuolaidžiais šlaitais, aikštelė viršuje neišsiskiria, kultūrinio sluoksnio pėdsakų nėra.
1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 171.

LIELIAUS ež. pakrantė (buv. Stakliškių vlsč.), Prienų raj., žr. **Lepelionys** (Nr. 379).
Lieliaus ež. apylinkėse yra tik Lepelionių piliakalnis.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 171; Ф. Покровский, 1893, 126.

375. **LELIONYS**, Alytaus raj., Domantonių apyl.
Piliakalniu vadinama aukšta, nuolaidžiais šlaitais kalva, teisingiau — aukštumos viršūnė. Ji kiek pailga R—V kryptimi, apardyta bulviarūsių ir smėlio duobių, statybų. Aikštelė neišsiskiria, viršus apie 40 m ilgio ir 20—30 m pločio. ŠR pašlaitėje yra raistas.
1972 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 171.

376. **LENČIAI**, Raseinių raj., Ariogalos apyl. Kaimo P dalyje, prie ribos su Negirvos kaimu buvo kalnelis, vadinamas Viešpiliu. Jis buvęs šalia nedidelės pelkės, apie 3 m aukščio ir užėmęs apie 20 a plotą. Buvo pasakojama, kad jis supiltas. Iš kalnelio buvo kasamas smėlis, o vėliau duobė užlyginta kalvos likučiais. Kasdami smėlį, rasdavę kaulų ir karstų liekanų. Matyt, piliakalnyje XVI—XVII a. buvo kaimo kapinės.
1967 žv. II. VAK, 23/93.

377. **LENTAINIAI**, Kaunas.
Piliakalnis Neries deš. krante, aukštumos pakraštyje. Iš Š, R ir P jį juosia Neries slėnio daubos. Šlaitai nuo slėnio statūs, apie 30 m aukščio. PR šlaite, 8 m žemiau aikštelės yra trikampė 23×25 m dydžio terasa. ŠV nuo aukštumos piliakalnį skiria apie 30 m pločio įdubimas — griovys.
ŠV piliakalnio gale buvęs supiltas pylimas ir už jo — maždaug 40 m ilgio ŠV—PR kryptimi bei 15 m pločio apie vidurį aikštelė. Jos viduryje 1915 m. statytas bunkeris, sunaikinta nemažai aikštelės, o jam užpilti panaudota didelė pylimo dalis. Buv. pylimo aukštis nežinomas. Š ir P pašlaitėje yra kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos grublėtu paviršiumi bei žiestos keramikos.
1942 žv. P. Tarasenka, 1971 žv. II. VAK, 11/193. Rad. KVIM, IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1958 rugsėjo 20; M. Valančius, 1972, 363 (prie Kleboniškio).

378. **LEONIŠKĖ**, Vilniaus raj., Šumsko apyl. Pilies kalnu vadinamas piliakalnis į ŠV nuo kaimo, miške, Kuosinės deš. krante. Tai nupiauto kūgio formos kalva statesniu ir aukštesniu Š šlaitu. Jo aukštis — 22 m. 8—10 m aukščio šlaitų viršutinė dalis nulyginta. Aikštelė ovali, 40 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 25 m pločio, kiek iškiliu viduriu.
1971 žv. II.

379. **LEPELIONYS**, Prienų raj., Lielionių apyl. Piliakalnis, seniau vadintas Balnakalniu, vėliau Napoleono kepure, plačiai žinomas ir kartais dar priskiriamas Krištapiškių kaimui arba Lieliaus ež. pakrantei. Jis nupiautos keturkampės piramidės formos. Iš P, Š ir V juosia pelkėta žemuma, kuri tęsiasi iki toliau esančio ežero, R siekia aukštumą. Šlaitai statūs: V — 15 m, R —

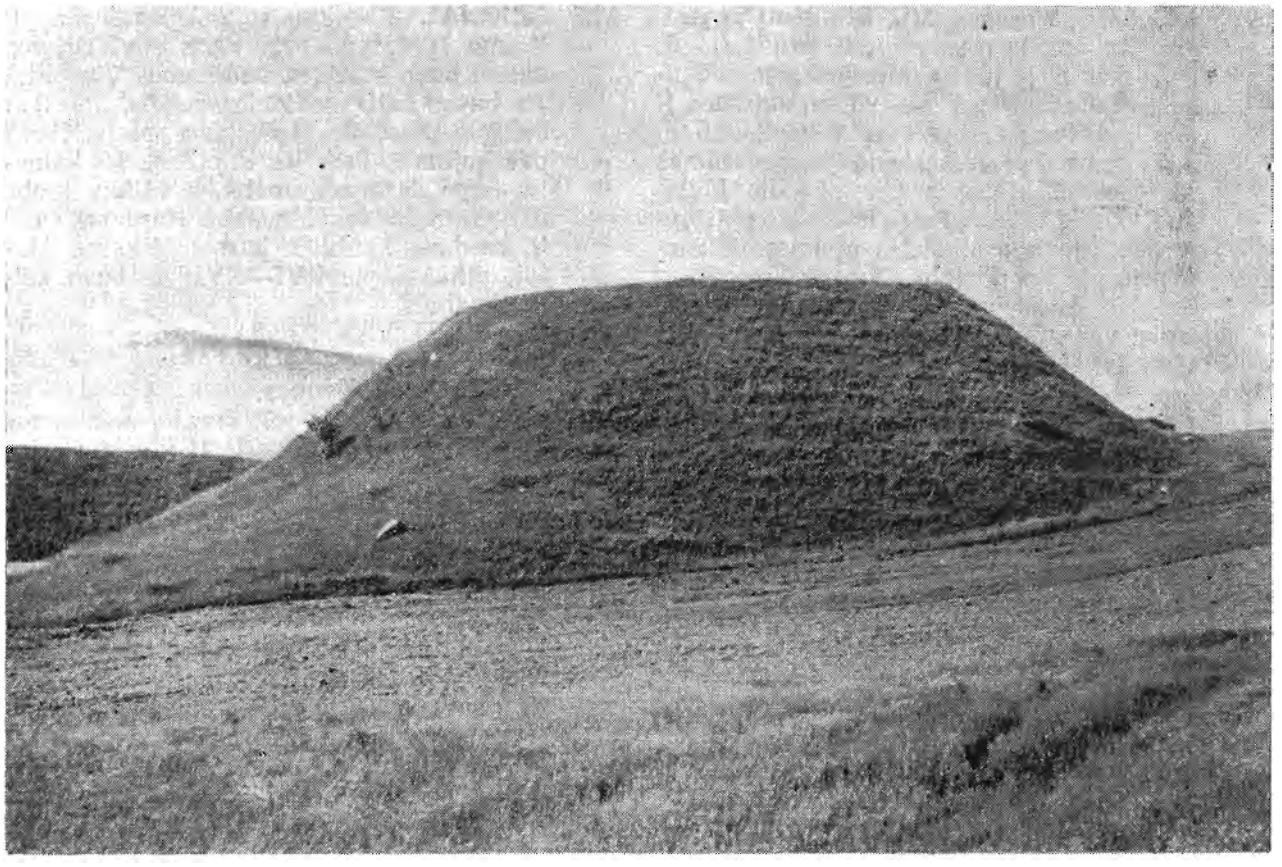

17 pav. Lepelionys (Nr. 379)

7,5 m aukščio. Viršuje — 24 m ilgio R—V kryptimi ir 18 m pločio aikštelė. Jos R krašte išskleistas pylimas, aikštelės kraštas kiek aukštesnis. Seniau, matyt, pylimas buvo aukštesnis ir kalnas priminė balną. Tai rodo jo senasis vardas. Į R ir Š nuo piliakalnio randama lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1955 ir 1971 žv. II.
Lit.: W. Syrokomla, 1857, 126; Wł. Sokołowski, 1890, 454; P. Tarasenka, 1928, 161 (Krištapiškės), 168 (Lapelonys), 171 (Lieliaus ež. pakrantė); M. Valančius, 1972, 365; Ф. Покровский, 1893, 125 (Krištapiškės ir Balnakalnis), 126 (Lieliaus ež. pakr.).

380. **LEPŠIŠKIAI**, Kauno raj., Lapių apyl.
Batarėja vadinamas piliakalnis Neries slėnio pakraštyje, įsiterpęs į slėnio daubas. Iš Š, R ir P jį juosia daubos, šlaitai statūs, iki 23 m aukščio. Piliakalnio V galas siekia aukštumą. Viršuje — 18 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 8 m pločio aikštelė. Jos PV gale yra kūgio formos kiek apardytas, 2,8 m aukščio pylimas. Jį nuo aukštumos skiria 1,5 m gylio griovys. Aikštelėje pastebimas kultūrinis sluoksnis.
1942 žv. P. Tarasenka, 1971 žv. II. VAK, 11/188.

LĖVANIŠKĖS (Levaniškiai), Anykščių raj. (buv. Raguvos vlsč.), žr. **Piliakalnis** (Nr. 583).
F. Pokrovskis mini piliakalnį Lėvaniškėse, Raguvos vlsč. P. Tarasenka jį nukėlė į Subačiaus vlsč. Dabar jis yra šalia nuo Levaniškių atsiskyrusio Piliakalnio vienkiemio, Traupio apyl., Anykščių raj.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 172; Ф. Покровский, 1899, 115.

381. **LEVIŠKIAI**, Šilalės raj. ir apyl.
Lyties deš. krante, netoli santakos su Lokysta, slėnyje yra pilalė. Ją apardė žvyrduobės ir bulviarūsiai. Išliko į upelio slėnį įsiterpusi 20 m ilgio R—V kryptimi ir 8 m pločio viršuje kalva, kurios V galas

6 m aukščio. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1964 žv. II.

LIALIŠKIAI, Šilalės raj. (?)
XVI a. buv. Liališkių dvare, kuris priklausęs Kaltinėnų vlsč., pagal J. Spruogį, minima Valapilė. Taip vadinamo piliakalnio dabar nežinome. 1923 m. duomenimis, nėra ir tokio kaimo Kaltinėnų vlsč.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 172.

LIASOGURA, Varėnos raj., Nedingės apyl., žr. **Mikniūnai** (Nr. 444).
Piliakalnis Mikniūnų kaime, šalia buv. Liesagurų dvaro laukų.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 172; Ф. Покровский, 1893, 119.

382. **LIAUDIŠKIAI** (Laukesa), Zarasų raj., Kavoliškių apyl.
Iš buv. Laukesos dvaro laukų dalies susidariusiame Liaudiškių kaime yra piliakalnis, kartais vadinamas Laukesos vardu. Jis į V nuo kaimo. R ir V šlaitai statūs, 10—11 m aukščio, P kiek nuolaidesnis, ŠV — tik 4,5—5 m aukščio, nes toliau į Š eina likusi žemesnė kalvos dalis. Viršuje — 60 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir 35 m pločio keturkampė aikštelė. Jos pakraščiai ir viršutinė šlaitų dalis 1915—1917 m. išvagota apkasais ir įtvirtinimais. Aikštelėje ir PV bei ŠR pašlaitėje dideliame plote pastebėta kultūrinio sluoksnio. Aptinkama daug lipdytos keramikos lygiu, brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, šlako, gyvulių kaulų ir kitų radinių.
1972 žv. II. Rad. IEM, RKM.

LIČIŪNAI (Ilčiūnai), buv. Panevėžio apskr., Subačiaus vlsč.
P. Tarasenka, sekdamas J. Elisonu, mini ten piliakalnį, bet spausdinant iškreiptas kaimo pavadinimas — sukeistos pirmosios dvi raidės, turi būti Ilčiūnai, Kupiškio raj., Subačiaus apyl.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 173.

383. **LYDUVĖNAI**, Raseinių raj., Šiluvos apyl.
Prie miestelio yra 2 piliakalniai.
Piliakalnis yra į PV nuo miestelio, miško pakraštyje, Lyduvos deš. krante, prie jos žiočių. Iš ŠV, ŠR ir PR jį juosia Lyduvos ir Dubysos slėnis, šlaitai statūs, daugiau kaip 10 m aukščio. Piliakalnio PV galas siekia aukštumą ir iš šios pusės su nedideliu priešpiliu. Nuo aukštumos jį skiria 12 m ilgio ir 10 m pločio bei 0,7 m gylio griovys ir už jo supiltas žemas pylimas. Už jo, toliau į ŠR yra platėjanti lygi aikštelė. Ji 14 m ilgio PV—ŠR kryptimi. V kraštas 13 m, ŠR — 18 m ilgio. Priešpilio aikštelės ŠR krašte yra 0,5 m gylio griovys ir už jo — 4 m aukščio nuo griovio pylimas. Jis 1 m aukščio nuo pagrindinės piliakalnio aikštelės, kuri 47 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 24 m pločio ŠR gale bei 10 m pločio PV.
1967 žv. II.

384. **LYDUVĖNAI**, Raseinių raj. Šiluvos apyl.
Barsukalniu vadinamas antras piliakalnis yra miške, apie 0,5 km į V nuo Nr. 383, Lyduvos kair. krante. Iš ŠV, ŠR ir PR jį juosia jos slėnio daubos. Šlaitų aukštis iki 18 m, nuolaidesnis ŠR. Piliakalnio PV galas siekia aukštumą ir nuo jos atskirtas 10 m pločio ir 1,3 m gylio grioviu, už kurio yra 2,5 m aukščio nuo griovio dugno ir 1 m aukščio nuo aikštelės 14 m ilgio pylimas. Aikštelė nelygi, apie 42 m ilgio, nuo 5 iki 20 m pločio. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1967 žv. II.

385. **LIEPLAUKALĖ**, Plungės raj., Babrungo apyl.
Kaime yra pilale vadinama kalvelė. Ji prie nedidelės pelkės, iš kurios teka Liepupė (Babrungo intakas). Pelkė juosia kalvelę iš V, P ir R. Ji apardyta bulviarūsių ir ariant. Dabar šlaitai nuolaidūs, aikštelė neišsiskiria. Kalvos aukštis apie 6—7 m, jos pagrindo skersmuo — 55—60 m. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimo pėdsakų nepastebėta.
1964 žv. II.
Lit.: L. Kumšlytis, 1934, 186—187.

LIEPLAUKĖ, Telšių raj. ir apyl.
F. Pokrovskis čia mini 2 piliakalnius, bet jau 1931 m. K. Sideravičiui taip vadinamos kalvos rasti nepavyko. Nepavyko jos rasti ir 1948 m. II. Į R nuo kaimo yra iš ŠR, R ir P bei V pelkės juosiama apie 6 m aukščio kalva, vadinama Preibuto kalnu. Ją tik siauras žemesnis ožnugaris jungia su sausuma. Šlaitai nuolaidūs, aikštelė neišsiskiria. Ji kiek primena ankstyvąjį piliakalnį.
Lit.: Ф. Покровский, 1899, 82.

386. **LIESĖNAI** (Bendriai), Molėtų raj., Videniškių apyl.
Piliakalnis buvo Bendrių dvaro lauke, vėliau atsidūrė Liesėnų kaimo žemėje, todėl

žinomas abiem vardais ir kartais minimas kaip 2 skirtingi. Tai stačiašlaitė kalva, kurios R šlaitas aukščiausias (16,5 m), P — tik apie 5 m aukščio. Pašlaitėje yra 7 m pločio ir 1 m gylio griovys ir už jo — 30 m ilgio žemas pylimas. Viršuje ovali, 38 m ilgio ir 34 m pločio aikštelė, kurios P krašte pastebima pylimo pėdsakų. V ir Š pašlaitėje yra gyvenvietės pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos lygiu, brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, šlako.
1969 žv. MMT, 1970 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 104 (Bendriai) ir 173 (Liesenos).

387. **LYGAMIŠKIS**, Utenos raj., Užpalių apyl. Geniupio kalnu vadinamas piliakalnis yra Šventosios ir jos intako Geniupio deš. krante. Iš Š jį juosia Geniupio, iš R—PR — Šventosios slėniai. Šlaitai statūs, 8—10 m aukščio. Viršuje aikštelę iš V ir PV lanku juosia 90 m ilgio pylimas, kuris nuo aikštelės 1,3 m ir išorėje 1,6 m aukščio. Aikštelė apie 70 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 60 m pločio. Bent nuo XIX a. antrosios pusės buvo ariama. Š ir R pašlaitėje yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų, rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi.
1958 ir 1970 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 253 (Užpaliai); Ф. Покровский, 1899, 98.

LIGONIAI (Ligai), Zarasų raj.
F. Pokrovskis mini piliakalnį į Š nuo Ligų kaimo, buv. Degučių vlsč. P. Tarasenka piliakalnį nurodo jau Ligoniuose. Iš tikrųjų tokių vietų buv. Degučių vlsč. nėra. Greičiausiai, šiuo vardu pavadintas Užėniškių piliakalnis prie Ligajų ež. (Zarasų raj., Baibių apyl.).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 173; Ф. Покровский, 1899, 37.

388. **LIKALAUKIAI** (Astravai), Kupiškio raj., Antašavos apyl.
Kaimo R pakraštyje, prie ribos su Astravų kaimu, netoli Pyvesos ir Didžprūdžio santakos yra Sipsale vadinamas piliakalnis. Tai apskrita, apie 30 m skersmens aikštelė, apjuosta maždaug 1 m aukščio pylimu, kurio išorinis šlaitas apie 2 m aukščio. Minima, jog buvęs ariamas, rasta anglių, akmenų.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 173; Ф. Покровский, 1899, 63.

LIKTĖNAI, Raseinių raj., Betygalos apyl. P. Tarasenka čia nurodė piliakalnį. Žvalgant nepavyko rasti gyventojų, kurie būtų ką nors girdėję apie piliakalnį savo kaime. Šio kaimo laukai siekia Betygalos kapines ir prie jų esantį Betygalos piliakalnį (Nr. 83). Greičiausiai tas pats piliakalnis nurodomas dar kartą, kaip kitas.
1967 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 173.

389. **LIKANČIAI**, Utenos raj., Užpalių apyl. Piliakalnis kaimo R dalyje, netoli ribos su Vaiskūnais, Pilašiaus ež. R krante. Tai aukštumos krašte esanti kalvos viršūnė. Iš PV, V ir Š piliakalnį juosia ežeras. R ir PR jis siekia žemesnę kalvos dalį, kurią toliau juosia pelkėtas slėnis. Nuo ežero šlaitai statesni ir aukštesni, iki 15 m, R nuolaidesnis, tik 5,5 m aukščio. Viršuje — ovali iškilesniu viduriu aikštelė. Ji 27 m ilgio R—V kryptimi ir 17 m pločio. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta. PR pašlaitėje pastebima gyvenvietės pėdsakų.
1958 ir 1970 žv. II.

LILIŠKIAI, Klaipėdos raj., žr. **Laistai** (Nr. 358).
Minimas piliakalnis į R nuo buv. Liliškių ir į P nuo Laistų. Todėl tas pats piliakalnis dažnai nurodomas kaip 2 skirtingi.
Lit.: E. Hollack, 1908, 90; P. Tarasenka, 1928, 173.

390. **LINKMENYS**, Ignalinos raj.
Piliakalnis į R nuo miestelio. Tai nupiauto kūgio formos kalva 8—10 m aukščio, gana stačiais šlaitais, apjuosta pelkėtomis daubomis. Viršuje — ovali 30 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir 25 m pločio aikštelė. P ir R pašlaitėje rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, šlako.
1958 žv. II.
Lit.: R. Rimantienė, 1966, 16—17.

LINONIAI, Panevėžio raj., žr. **Kiūčiai** (Nr. 320).
Minakalnis prie abiejų kaimų ribos, ir J. Elisonui vienas mokinys užrašė jį viename kaime, kitas, matyt, kitame. Vėliau, remdamasis J. Elisonu, P. Tarasenka ir nurodė kaip 2 skirtingus.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 174 ir 157 (Kiučiai).

LIOGAILIŠKIAI, Kėdainių raj., Pelėdnagių apyl.
Kartais piliakalniu norima laikyti koplyčkalnį Šerkšnio deš. krante. Tačiau ši kalvelė be piliakalnio požymių, vietinių gyventojų supilta nelaikoma.

LIOLIAI, Kelmės raj., žr. **Gaučiškė** (Nr. 195).
Vainike vadinama kalva netoli Liolių, bet Gaučiškės kaimo lauke.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 174; Ф. Покровский, 1899, 129.

391. **LIŠKIAVA**, Varėnos raj., Kibyšių apyl.
Į PV nuo miestelio, Nemuno kair. krante yra Pilies kalnas su mūrinės pilies griuvėsiais. Tai stačiašlaitė kalva, kurios beveik 30 m aukščio P—PR šlaitas leidžiasi į Nemuną, R gale 17 m gylio dauba skiria nuo gretimo Bažnyčios kalno. Š panaši dauba, V—PV šlaitas tik 6—7 m aukščio, nuolaidesnis, apardytas, statant bokštus. Atrodo, čia šlaite buvęs nedidelis pylimas, saugojęs nuo aukštumos toliau į V. Viršuje — apie 100 m ilgio R—V kryptimi ir 45—50 m pločio aikštelė kiek smailesniu R galu. Aikštelėje yra kultūrinis sluoksnis.
ŠR, Š pašlaitėje buvusi didelė gyvenvietė. Pastebimas kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, akmeninis kirvis, kaulinių ir metalinių dirbinių.
1962 m. Paminklų konservavimo institutas (vad. K. Mekas) tyrinėjo griuvėsius ir nustatė, kad mūrinė pilis buvo pradėta statyti apleistame piliakalnyje. Statyti pradėta nuo kampinių bokštų piliakalnio V, kasti grioviai gynybinėms sienoms. Spėjama, kad mūrinė pilis buvo statoma XV a. pradžioje, ir statyba nutrūko, laimėjus Žalgirio mūšį. Senesnėje literatūroje pilies griuvėsiai datuojami XIII a., buvo spėliojimų, kad čia buvus Mindaugo sostinė, kad pilis sunaikinta 1387 m.
1954 ir 1962 žv. II, 1962 kasin. Paminklų konservavimo institutas. Rad. IEM ir Paminklų konservavimo insitute.
Lit.: Z. Gloger, 1888, 76—79; J. Jodkowski, 1906, 73—74; J. Totoraitis, 1908 **a**, 204—208; J. Radziukynas, 1909, 27—28; P. Tarasenka, 1928, 174; E. Šneideris, 1934, 167—173; A. Kamiński, 1956, 230; J. Basanavičius, 1970, 90; K. Mekas, 1971, 241—244.

392. **LIUCINAVAS**, Kapsuko raj., Liudvinavo apyl.
Dvaro sode, Šešupės kair. krante buvusi kalvelė, kurią vadinę piliakalniu. Duomenų apie jos dydį ir formą neišliko, ji sunaikinta XIX a. gale, statant dvaro trobesius.
1965 žv. II.
Lit.: J. Totoraitis, 1908, 189; P. Tarasenka, 1928, 174; 1959, žemėl.

393. **LIUDIŠKIAI** (Anykščiai), Anykščių raj. ir apyl.
Tarp Anykščių vk. laukų ir Liudiškių kaimo yra nupiauto kūgio formos kalva, vadinama piliakalniu. Jos šlaitai statūs, aukštesni P ir Š, kur pašlaitėje yra nedidelės daubos. Aikštelė išlyginta ir padidinta 1953 m., kai čia palaidoti rašytojo J. Biliūno palaikai ir ant kapo pastatytas architekto V. Gabriūno paminklas.
Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 94 (Anykščiai); Ф. Покровский, 1899, 105.

394. **LIUDVINAVAS**, Kapsuko raj.
Piliakalnis, kartais vadinamas dar Lapkalniu, į PV nuo miestelio, Sūduonios deš. krante. Iš Š ir R jį juosia pelkės ir upelio slėnis, iš V — nedidelė dauba, PR siekia aukštesnius laukus. Š, R ir V šlaitai statesni ir aukštesni, 5—7 m, PR nuolaidžiausias, tik 4 m aukščio. Atrodo, kad šlaite buvęs pylimas. Aikštelė apie 25—30 m ilgio ir 15 m pločio, aukštesniu ŠV galu. Joje pastebimas kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1964 ir 1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 213 (Piliakalnis); 1959, žemėl.

395. **LIŽIAI**, Tauragės raj. ir apyl.
Į PV nuo kaimo, Jūros ir Šešuvies santaka vadinama piliakalniu, nors vieta žema ir jau XIX a. antrojoje pusėje ten nebuvo jokios kalvelės. Matyt, piliakalnį jau seniai nunešė upės.
1964 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 174; Ф. Покровский, 1899, 147.

396. **LOKAVA** (Kerėžiai), Akmenės raj., Vegerių apyl.
Lokavos kalnu, kartais Kerėžių kaimelio vardu vadinamas piliakalnis yra pelkėmis apjuostos aukštumos ŠR pakraštyje, dar XX a. pradžioje smarkiai apardytas žvyr-

duobių. Š šlaitas status, iki 20 m aukščio, V ir R suardyti žvyrduobės. Viršuje išliko apie 60 m ilgio R—V kryptimi ir 16—18 m pločio aikštelės dalis. Jos Š krašte dar pastebima pylimo žymių. Aikštelėje yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų. V bei Š pašlaitėje kai kur taip pat dar pastebima jo pėdsakų. Toliau į V, jau Kerėžių kaimo lauke buvo senkapis, irgi sunaikintas žvyrduobės.
1966 žv. II.
Lit.: E. Krüger, 1883, 51—53; P. Tarasenka, 1928, 155 (Kerėžiai); Ф. Покровский, 1899, 80.

397. **LOKĖNĖLIAI**, Jonavos raj., Beržų apyl. Kartais Žvalgakalniu vadinamas piliakalnis yra deš. Neries krante ir jos intako Lokio kair. krante, aukštumoje. Iš Š ir P jį juosia upių slėniai, R siekia aukštumą, nuo kurios buvo iškastas griovys ir supiltas pylimas. Išliko tik 6 m aukščio nuo lauko pylimo dalis. Visa aikštelė ir dalis pylimo, Lokio paplauti, nugriuvo. Duomenų apie buv. aikštelės dydį nėra. Šlaitų aukštis nuo upelio — apie 30 m.
1971 žv. II.

LOKINĖ, Ukmergės raj., žr. **Lukinė.**

398. **LOMEIKIŠKIAI**, Kėdainių raj., Surviliškio apyl.
Piliakalniu vadinama kalva yra Nevėžio deš. krante, slėnyje. Iš R ir PR ją juosia senvagė, iš V — mažo bevardžio upelio slėnis, iš Š — negili dauba. Kalva suardyta ariant; jos šlaitai 4—6 m aukščio. Viršuje yra apie 40 m ilgio Š—P kryptimi ir 10 m pločio aikštelė. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1968 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 58; L. Kšivickis, 1928, 59; P. Tarasenka, 1928, 168.

399. **LOPAIČIAI**, Plungės raj., Tverų apyl.
Aitros deš. krante, netoli santakos su Kermuše, miške yra piliakalnis. Jis nuo slėnyje stovėjusio malūno kartais buvo vadinamas Leibiške arba net Tverų piliakalniu. R šlaitas nuo upelio apie 27 m aukščio. Viršuje — 20 m ilgio Š—R kryptimi ir 12 m pločio aukštesniu Š galu aikštelė, kurią lanku juosia 50 m ilgio ir 4 m aukščio nuo aikštelės pylimas. Išorinis jo šlaitas apie 5—6 m aukščio.
1901 žv. L. Krzywickis, 1964 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 40, 4 pav.; P. Tarasenka, 1928, 171 (Leibiškis) ir 251 (Tverai); R. Batūra, 1964, 117; M. Valančius, 1972, 362 (Tverai).

LUKINĖ (Lokinė), Ukmergės raj., Siesikų apyl.
Krytos ež. krante kalvelė vadinama Kritkalniu, ją norima laikyti piliakalniu.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 175.

400. **LUKŠIAI**, Jonavos raj., Beržų apyl.
Kaimo R dalyje kalva vadinama piliakalniu. Ji pailga Š—P kryptimi, nuolaidžiais, tik 4—5 m aukščio šlaitais. Jos viršus apie 40 m ilgio Š—P kryptimi ir 25 m pločio. Šlaitai ir P galas apardyti bulviarūsių, taip pat statant trobesius. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų pėdsakų nėra. Pasakoja, jog kalnas supiltas kepurėmis; kasant duobes, randama žmonių kaulų, karstų liekanų. Matyt, XVI—XVIII a. kalvoje buvo kapinės.
1971 žv. II. VAK, 11/48.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 175.

401. **LUKŠTAI**, Rokiškio raj.
Į P nuo kaimo, gilaus pelkėto slėnio R pakraštyje yra piliakalnis. Iš Š, V ir P jį juosia daubos, V šlaitas, aukščiausias, siekia 15 m, kiti žemesni. Viršutinė jo dalis statesnė, nulyginta. Viršuje — 45 m ilgio R—V kryptimi ir 30 m pločio aikštelė, kurios ŠR kraštas kiek aukštesnis. Gal čia buvęs pylimas. Už jo yra 0,7 m gylio griovys, už griovio — vėl 1,2 m aukščio ir 35 m ilgio lanku einąs pylimas. Jo išorinis šlaitas 1,7 m aukščio. Aikštelė buvusi ariama, iškasinėta bulviarūsiais. Į R nuo piliakalnio buvusi gyvenvietė, rasta smulkių lipdytos keramikos šukių.
1972 žv. II. Rad. RKM.

402. **LUPONIAI**, Šiaulių raj., Kužių apyl.
Kartais Perkūnkalniu vadinamas piliakalnis yra kaimo viduryje, juosiamas lygumų, atokiau iš PV tekėjęs nedidelis upelis. ŠR, PR šlaitai statūs, 8—9 m aukščio. PV šlaitas panašaus aukščio, kiek apardytas, tiesiant kelią. ŠV šlaitas žemiausias, nes čia žemesnis piliakalniui nepanaudotas kalvos galas sudaro apie 30×35 m dydžio terasą, kuri apie 5 m aukščiau gretimų laukų ir apie 4 m žemiau aikštelės krašto. Todėl aikštelės ŠV gale supiltas 22 m ilgio ir 3 m aukščio pylimas smarkiai apardytas duobių. PR gale buvęs žemas pylimas išskleistas ariant. Aikštelė 45 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir 33 m pločio, buvusi ariama. Į PR—R nuo

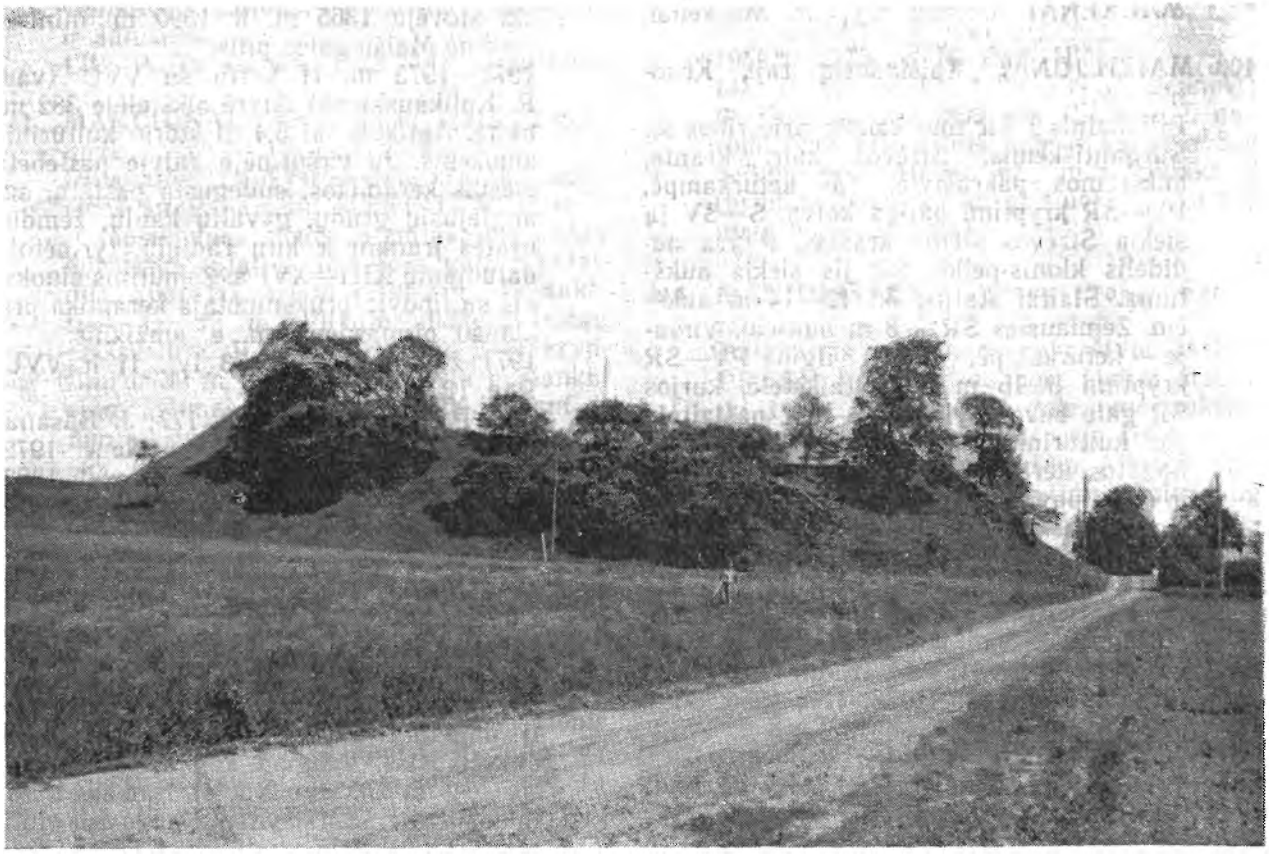

18 pav. Luponiai (Nr. 402)

piliakalnio ariamame lauke dar yra buv. gyvenvietės pėdsakų. Rasta lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos.
1900 ir 1901 žv. L. Krzywickis, 1968 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 22, 40, 58, 81; P. Tarasenka, 1928, 176; L. Kšivickis, 1928, 22, 41, 59; Ф. Покровский, 1899, 54—55.

403. LŪŽAI, Zarasų raj., Antalieptės apyl. Piliakalnis Šavašos kair. krante, miško pakraštyje. Iš R, P, PV jį juosia upelio slėnis, iš ŠV — į jį nuolaidėjanti lyguma. ŠR piliakalnis siekia aukštumą. Šlaitai nuo slėnio 10—15 m aukščio, viršuje statesni, aplyginti; ŠR nuo likusios aukštumos tik 6 m aukščio, status. Viršuje — ovali 40 m ilgio ŠR—PV kryptimi aikštelė, kurios plotis apie vidurį tik 20 m. ŠR jos kraštas aukštesnis. 1958 m. rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi.
1958 ir 1972 žv. II.
Lit.: P. Gipiškis, 1936, 28.

404. MACIUIČIAI, Klaipėdos raj., Vėžaičių apyl. Minijos kair. krante, slėnio pakraštyje yra pilale vadinama kalva. Ji pailga Š—P kryptimi, nuo gretimų kalvų atskirta siaura dauba, gana stačiais 5—6 m aukščio šlaitais. Aikštelė neišsiskiria, viršus apie 50 m ilgio ir 20 m pločio. Kalva dar vadinama markapiais. Tai rodytų XVII—XVIII a. čia buvus kapinaites.
1963 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 177; Ф. Покровский, 1899, 94.

405. MAČIŪNAI, Prienų raj., Ašmintos apyl. Piliakalnis Nemuno ir Morkūnupio kair. krante. R jo dalis apardyta, statant pastatus, ir iš dalies, tiesiant Kauno—Prienų plentą. Iš V ir PV jį juosia Morkūnupio, iš PR, R — Nemuno slėniai, ŠR nedidelė loma skiria nuo toliau esančios aukštumos. Šoniniai šlaitai statūs, 12 m aukščio, PV ir ŠR galai nuolaidesni. Viršuje buvusi apie 20 m ilgio ir 10 m pločio aikštelė su nedideliais iki 1 m aukščio pylimais galuose.
1953 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 176; A. Kamiński, 1956, 231.

MACKĖNAI, Utenos raj., žr. **Mockėnai.**

406. **MAISIEJŪNAI**, Kaišiadorių raj., Kruonio apyl.
Piliakalnis į ŠR nuo kaimo, prie ribos su Surgantiškėmis, Strėvos kair. krante, aukštumos pakraštyje. Tai keturkampė, PV—ŠR kryptimi pailga kalva. Š—ŠV ją siekia Strėvos slėnio kraštas, P yra nedidelis klonis-pelkė, ŠR jis siekia aukštumą. Šlaitai statūs, iki 12—14 m aukščio. Žemiausias ŠR — 8 m aukščio. Viršuje — keturkampė, 38 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 15 m pločio aikštelė, kurios ŠR gale buvęs pylimas. Š—ŠV pašlaitėje yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu, grublėtu ir lygiu paviršiumi, šlako, dvejos trinamosios girnos.
Apie 100 m į V—ŠV nuo piliakalnio yra žema, nuolaidžiais šlaitais, 5—6 m aukščio be įtvirtinimų ir be kultūrinio sluoksnio kalvelė, vadinama piliakalniu.
1953 ir 1971 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 177; 1956, 50—51.

407. **MAIŠIAKULĖ**, Molėtų raj., Alantos apyl.
Piliakalnis Vastapos kair. krante, aukštoje kalvoje, tarp upelio ir Suojo ež. Š ir R jo šlaitai statūs, apie 24 m aukščio nuo upelio. Iš kitų pusių iškastas apie 18 m pločio, dabar dar 2,3 m gylio griovys ir supiltas pylimėlis. Pylimas iš V ir P juosė ovalią, apie 23×20 m dydžio aikštelę. Pylimas beveik visai išskleistas, skiriasi tik aukštesni aikštelės pakraščiai.
1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 177; Ф. Покровский, 1899, 106.

408. **MAIŠIAGALA**, Vilniaus raj.
Miestelio PV pakraštyje, Dūkštos deš. krante yra piliakalnis. Iš PR, P ir PV jį juosia upelio slėnis, ŠR—Š nuo aukštumos atskirtas apie 9 m gylio grioviu. Pašlaitėje nuo upelio slėnio ir aukštumos krašte už griovio supiltas pylimas, išorėje dar apie 3 m aukščio. Pylime dvi — 15 ir 60 m pločio spragos, o išlikusių dalių ilgis — 270 m. Už pylimo aplink piliakalnį eina griovys. Šlaitai nuo griovio statūs, iki 18 m aukščio P—PV krašte ir 14 m Š. Viršuje — ovali, 65 m ilgio R—V kryptimi ir 40 m pločio aikštelė. Todėl piliakalnis primena nupiautą kūgį. Aikštelė XIX a. pab. perkirsta grioviu, vėliau iškasinėta duobėmis. Manoma, kad čia stovėjo 1365 m. ir 1390 m. minima medinė Maišiagalos pilis.
1971—1973 m. II kartu su VVU (vad. R. Kulikauskienė) ištyrė aikštelėje 382 m² plotą. Aptiktas iki 5,4 m storio kultūrinis sluoksnis. Jo viršutinėje dalyje pastebėta žiestos keramikos, sudegusių pastatų, suanglėjusių grūdų, gyvulių kaulų, žemdirbystės įrankių ir kitų radinių, tyrinėtojų datuojamų XIII—XVI a. Žemutinis sluoksnis su lipdyta brūkšniuotąja keramika priklauso pirmiesiems m. e. amžiams.
1971 žv. II, 1971—1973 tyr. II ir VVU. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 177; J. Basanavičius, 1970, 87; R. Kulikauskienė, 1972, 22—25; 1974, 23—29; Ф. Покровский, 1893, 69; P. Волкайте-Куликаускене, 1972, 418—419.

409. **MAIŠYMAI** (Gumbeliai), Lazdijų raj., Rudaminos apyl.
Piliakalnis kaimo ŠR pakraštyje, prie ribos su Gumbelių kaimu. Tai aukštumos pakraštyje kalvos viršūnė, kiek primenanti nupiautą kūgį. Piliakalnio V šlaitas aukščiausias, daugiau kaip 20 m, kiti — tik 7—9 m aukščio. Nuolaidžiausias ir žemiausias Š. Šlaitai viršuje buvę išlyginti, statesni. Aikštelė ovali, apie 25 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 20 m pločio. Jos P kraštas kiek žemesnis.
1954 ir 1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 177; 1959, žemėl.

MAKAUSKAI (Makovščyzna), Kapsuko raj., žr. **Papiliakalniai** (Nr. 540).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 177.

MAKNIŪNAI, Alytaus raj., žr. **Piliakalnis** (Nr. 582).

MALIŪNAI (Moliūnai), Pasvalio raj., žr. **Krikliniai** (Nr. 331).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 177.

410. **MALKĖSTAS**, Molėtų raj., Mindūnų apyl.
Piliakalniu vadinama iš P į ežerą įsiterpusi žema kalva, kurios tik P galas dabar susisiekia su krantu; anksčiau galėjo būti salelė netoli kranto. Tik 3 m aukščio nuo vandens. Viršuje — 27 m ilgio P—Š kryptimi ir 13 m pločio aikštelė be ryškesnio kultūrinio sluoksnio. Pasakojama, jog čia rastas akmeninis kirvis su skyle kotui.
Kadangi greta pakrantėje buvo Janiškio

vienkiemis, piliakalnis kartais vadinamas ir Janiškio.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 143 (Joniškis).

411. **MANČIŪNAI**, Kaišiadorių raj., Žaslių apyl.
Piliakalnis Laukystos deš. krante, netoli ribos su Papartėlių kaimu. Iš R, P ir V jį juosia upės slėnis, Š piliakalnis siekia aukštumą. Šlaitai nuo upės gana nuolaidūs, apardyti, ariant piliakalnį. Jų aukštis — 12—13 m. Viršuje aikštelė labiau neišsiskiria. Ji apie 75 m ilgio Š—P kryptimi ir 30 m pločio Š. Š kraštu puslankiu eina pylimas, kuris išskleistas ariant ir nuo aikštelės 0,6 m, išorėje — 1,5 m aukščio. Už pylimo yra užslinkusio griovio pėdsakų. Aikštelėje kai kur yra kultūrinio sluoksnio žymių.
1971 žv. II.

412. **MANČIUŠĖNAI**, Širvintų raj., Gelvonų apyl.
Piliakalnis Širvintos deš. krante, atokiau nuo jos vagos, plataus slėnio pakraštyje. Iš P ir V jį juosia Širvintos slėnis, Š skiria gili siaura dauba, R galas siekia aukštumą. Šlaitai nuo slėnio gana statūs, 16 m aukščio, bet apardyti žvyrduobės ir ariant. Viršuje — maždaug 38 m ilgio R—V kryptimi ir apie 15 m pločio aikštelė. Jos R gale buvęs pylimas išskleistas ariant, 1,3 m aukščio nuo aikštelės ir 2,5 m išorėje.
Slėnyje, į P nuo piliakalnio esama senkapio.
1970 žv. II.

413. **MANEIČIAI**, Utenos raj. Sudeikių apyl.
Piliakalnis kaimo PV pakraštyje, Alaušo ež. R krante. Iš Š ir V juosia ežero slėnis, iš R — dauba. Tik P piliakalnis siekia aukštumą. Jis ilgai buvo ariamas, gerokai apardytas. Šlaitai dar gana statūs, ypač V ir R (šoniniai). Jų aukštis nuo slėnio apie 10 m, P nuo aukštumos — 4 m. Dabar viršuje — apie 30 m ilgio Š—P kryptimi ir 14—15 m pločio aikštelė siauresniu Š galu. P gale dar pastebima išskleisto pylimo žymių, Š jų jau nėra. P gale, 4 m žemiau aikštelės esanti terasa jungia piliakalnį su gretima aukštuma. Čia apie 10 m į P nuo piliakalnio galo pastebimi du 0,5—0,6 m aukščio išskleisti pylimai ir griovys tarp jų. Taigi iš P būta nedidelio priešpilio. Kultūrinis sluoksnis aikštelėje jau sunaikintas, pastebima jo dar šlaituose ir V—PV pašlaitėje. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi.
1958 ir 1970 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 239 (Sudeikiai); Ф. Покровский, 1899, 101 (Sudeikiai, nurodo, kad piliakalnis apie 3 km nuo Sudeikių, prie Alaušo ež., mini piliakalnį turint pylimus, kultūrinį sluoksnį, jau tuo metu buvus ariamą).

414. **MANIULIŠKĖS**, Zarasų raj., Samanių apyl.
Piliakalnis aukštumos pakraštyje. Iš PV, PR, ŠR jį juosia daubos; šlaitai statūs, iki 14 m aukščio. ŠV gale, nuo aukštumos supiltas pylimas. Išorėje jis 5 m, o nuo aikštelės — 2 m aukščio. Aikštelė apie 50 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir maždaug 25 m pločio, siauresniu ŠV galu. Aikštelėje, šlaituose ir pašlaitėse pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų, randama lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, šlako.
1933 m. P. Tarasenka įvairiose aikštelės vietose iškasė 3 perkasus: 1) 10×1 m, 2) 8×2 m ir 3) 2×1 m. Aikštelės pakraščiuose aptikta iki 0,8 m storio kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos keramikos daugiausia brūkšniuotu, mažiau grublėtu paviršiumi, taip pat kitų radinių iš I m. e. tūkstantmečio.
1949 ir 1972 žv. II, 1933 tyr. P. Tarasenka. Tyrinėjimų rad. KVIM, atsitiktiniai — IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 178; Gipiškis, 1936, 31—32; Ф. Покровский, 1899, 43.

MANTVILIŠKIS, Kėdainių raj.
P. Tarasenka mini piliakalnį netoli geležinkelio. Nepavyko nustatyti, kuris tai piliakalnis. Greičiausiai, tai **Naujaupis** (Pilioniai) (Nr. 465).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 178.

415. **MARCIŪNIŠKĖS**, Zarasų raj., Žukliškių apyl.
Piliakalnis, vadinamas Palatviškio sala, yra Latviškio ež. PR krante, pelkėje, prie Malatinėlės upelio žiočių. Iš V jį juosia ežeras, iš kitų pusių — pelkė. Šlaitai apie 7 m aukščio, viršus iškilus, apie 30 m ilgio R—V kryptimi ir 15 m pločio, aikštelė neišsiskiria. Įtvirtinimų pėdsakų nėra. Kalva buvo ariama. Ariant apie 1937 m. buvo rasta lipdytų puodų šukių, 2 akmeniniai įtveriamieji ir 1 su skyle kotui kirviai bei ŠR pašlaitėje rastos trinamosios

girnos, tais pačiais metais patekusios į Dusetų muziejėlį. Radiniai neišliko.
1972 žv. II. VAK, 71/39/43.

416. **MARDASAVAS**, Varėnos raj., Merkinės apyl.
Piliakalniu vadinama smėlio kalva miške, į PV nuo kaimo. Ji vos 2—3 m aukščio ir apie 30 m skersmens, viršuje, V krašte su 15 m ilgio liežuviu. Viršus nelygus. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1955 žv. II.

417. **MARGARAVAS** (Dubiai, Kederiškės), Alytaus raj., Dubėnų apyl.
Raudonkalniu vadinamas piliakalnis Nemuno kair. krante, prie Dubenėlės žiočių. Iš PR ir P jį juosia Dubenėlė, iš V — Nemuno slėnis. Š—ŠR nuo aukštumos jį lanku juosė pylimas ir už jo — griovys. Griovys apie 15 m pločio; pylimas virš griovio iškyla 4—6 m ir viršuje yra 18 m ilgio. Pylime iškastose duobėse matyti sudegusio molio. Aikštelė neišlikusi. Duomenų apie jos dydį ir formą nėra. Į Š ir ŠR nuo piliakalnio lauke pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1953 žv. II.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 18; P. Tarasenka, 1928, 179; A. Kamiński, 1956, 231.

418. **MARIJAMPOLIS** (Piktagalys), Anykščių raj., Kavarsko apyl.
Piliakalnis Pienios kair. krante, prie ribos su Piktagalio kaimo laukais. Iš P ir PV jį juosia Pienia, iš R, ŠR — slėnis, kuriuo teka mažytis šaltiniuotas upelis, ŠV siekė aukštumą. Šlaitai nuo Pienios kiek statesni, apie 16 m, Š — 10 m aukščio. Viršuje — ovali, apie 37 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir apie 28 m pločio aikštelė. Jos P kraštas 3,5 m žemesnis už Š. R, Š ir V kraštą juosia 80 m ilgio pylimas. ŠV gale beveik 4 m gylio ir 3—4 m pločio dugne griovys skiria piliakalnį nuo aukštumos. Už griovio dar supiltas 4 m aukščio, 40 m ilgio pylimas, kurio galai pasuka į PV ir ŠR, pamažu žemėja ir virsta piliakalnio šlaito terasa apie 3 m žemiau aikštelės krašto. Š šlaite — 65 m ilgio ir R šlaite — 70 m ilgio terasa. Piliakalnio PR gale, terasos krašte — žemas 20 m ilgio pylimas. ŠV gale už pylimo — dar 50 m ilgio griovys. Aikštelėje yra kultūrinis sluoksnis.
Į R—ŠR nuo piliakalnio už daubos yra XIII—XVII a. senkapis.
1969 žv. II.

419. **MARTYNAIČIAI**, Kretingos raj., Kartenos apyl.
Minijos kair. krante, santakoje su mažu Pilės upeliu yra piliakalnis. Jo V šlaitas leidžiasi į Minijos, Š ir R — į Pilės slėnius. P, PV piliakalnis siekia aukštumą. Šlaitai į slėnius iki 25 m aukščio. Nuo aukštumos atskirtas 2 pylimais. Išorinis pylimas nuo lauko atskirtas tiesiu 60 m ilgio, 8 m pločio ir 1 m gylio grioviu. Už jo — 1 m aukščio pylimas ir antras 0,5 m gylio griovys ir 3,5 m aukščio nuo jo dugno pylimas, kuris nuo aikštelės apie 2 m aukščio. Aikštelė trikampė, prie pylimo 40 m pločio, maždaug 60 m ilgio. Jos Š galas ne tik siauresnis, bet ir žemesnis. Į P nuo piliakalnio ariamame lauke yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Rasta smulkių lipdytos keramikos trupinių.
1966 žv. II.

420. **MARTINIŠKĖNAI** (Martyniškiai), Rokiškio raj. ir apyl.
Apie 40 m skersmens kalvelė vos poros m aukščio, iš P juosiama pelkės, nuo seno vadinama piliakalniu. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų pėdsakų nepastebėta.
1949 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 180; Ф. Покровский, 1899, 50.

421. **MARVELĖ**, Kaunas.
Nemuno ir Marvelės kair. krante, aukštumos pakraštyje yra piliakalnis. R, Š ir V šlaitai statūs, iki 20 m aukščio. P nuo gretimos aukštumos jį skiria 0,5 m aukščio pylimas ir 8 m pločio bei 1,5 m gylio griovys ir antras 2 m aukščio pylimas aikštelės P krašte. Aikštelė beveik apskrita, apie 12 m skersmens.
Pašlaitėje, Nemuno slėnyje yra statybų apardyta ir iš dalies Nemuno nuplauta gyvenvietė. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, šlako, apdegusio molio gabalų.
1972 žv. MMT. Rad. KVIM, 2009.
Lit.: P. Tarasenka, 1958 lapkričio 12; 1959, žemėl.; K. Bartkus, 1963, 110—112.

422. **MASALIŠKĖS**, Varėnos raj., Merkinės apyl.
Sarūno kalnu, kartais piliakalniu vadinama kalva yra Straujos deš. krante, jos

slėnyje, PV galu remiasi į upelį, ŠR galas kiek aukštesnis. Šoniniai šlaitai statesni, 5—7 m, PV nuo upelio — 12 m aukščio. Viršus apie 50 m ilgio ir 10—15 m pločio, aikštelė neišsiskiria. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta. PR pašlaitėje yra dvarvietės žymių.
1955 žv. II.
Lit.: A. Navarackas, 1972, 121—126.

MASTALTAVIČIAI, Prienų raj., žr. **Geruliai** (Nr. 207).
Lit.: Ф. Покровский, 1893, 126.

423. **MAŠTAIČIAI** (Norkūnai), Šakių raj., Kidulių apyl.
Nemuno kair. krante, tarp 2 bevardžių upelių, aukštumoje yra piliakalnis ir 2 įtvirtinti papiliai.
Piliakalnis komplekso R kampe, aukštame Nemuno krante. Jo Š šlaitas status, daugiau kaip 30 m aukščio, leidžiasi į Nemuną, P—PR — į bevardžio upelio slėnį ir yra apie 25 m aukščio. PV nuo gretimos aukštumos jis atskirtas 26 m pločio ir 6—7 m gylio grioviu, kurio vidurys dar gilesnis, virtęs apie 30 m ilgio ir 8 m pločio tvenkiniu. Aikštelė apie 60 m ilgio ir 30—35 m pločio, aukštesniu PV kraštu, kur, greičiausiai, yra išskleistas pylimas. Į PV nuo minėto griovio yra pirmas priešpilis. Jis su trikampe aikštele, kurios 70 m P pločio kraštas nuo aukštumos atskirtas apie 1 m gylio grioviu ir 2—3 m aukščio pylimu. Aikštelė apie 90 m ilgio Š—P kryptimi. Priešpilio V kraštą saugo apie 20 m gylio antro upelio slėnis. Priešpilio Š galas poros m gylio, nuolaidžiais šlaitais, grioviu atskirtas nuo antro priešpilio — toliau į Š netaisyklingos trikampės aikštelės. Ji apie 50 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir 60 m iš ŠR į PV. Jos P krašte yra žemo pylimo pėdsakų, V, Š ir ŠR šlaitai leidžiasi į upelio ir Nemuno slėnius, statūs, 25—30 m aukščio. PR kampą nuo aukščiau esančios piliakalnio aikštelės skiria poros m gylio griovys.
Nemuno slėnyje prie piliakalnio žymu nuo jo vagos į krantą 70 m ilgio ir 20 m pločio kanalas, kurio kraštuose suversti 3—4 m aukščio iškastos žemės pylimai. Atrodo, jis iškastas XIX a.
Priešpilio ir piliakalnio aikštelėse kai kur yra plytų. Į P nuo jų, dirbamame lauke pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1960 žv. II.
Lit.: A. Połujański, 1859, 188; P. Tarasenka, 1928, 180 ir 189 (Narkūnai); J. Mickevičius, 1937, 105—106; A. Kamiński, 1956, 231.

MATAIČIAI, Klaipėdos raj., žr. **Norgėlai** (Nr. 478).

MATARNAI, Vilkaviškio raj., žr. **Rementiškiai** (Nr. 632).

MATEIKIŠKIAI, Ukmergės raj., Želvos apyl., žr. **Pilionys** (Nr. 588)

424. **MATIŠKIAI**, Tauragės raj., Pagramančio apyl.
Į P nuo kaimo, Jūros deš. krante yra apardytas piliakalnis. Jo P ir PV šlaitas remiasi į upę, paplautas, išgriuvęs, 12 m aukščio. Š nuo aukštumos buvęs iškastas apie 1 m gylio ir 5 m pločio griovys. Išliko 32 m ilgio jo dalis. Už griovio yra 4,5 m aukščio nuo jo dugno ir 2,5 m aukščio nuo aikštelės pylimas, kurio išliko ŠR galas, PV dalis nuslinko į Jūrą. Prie pylimo liko 23 m ilgio ir 3—4 m pločio aikštelės kraštas.
1964 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 180; Ф. Покровский, 1899, 145. (Mini, kad piliakalnis įdubusiu viršumi. Matyt, pylimas lanku juosė aikštelę.)

MAZŪRIŠKIAI (Mazuren Jakob), Klaipėdos raj., Sendvario apyl.
Kaime, prie Smeltės minimi pylimai („piltinn"). Šis kaimelis 1896 m. įjungtas į Sudmantus. 1963 m. nepavyko Sudmantuose prie Smeltės rasti pylimų žymių. Neaišku, ar tai buvo piliakalnis, ar vėlyvi pylimai, sunaikinti dar XIX a. pabaigoje ar XX a. pradžioje.
Lit.: E. Hollack, 1908, 98; P. Tarasenka, 1928, 180; C. Engel, 1931, 81; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26.

MAŽIEJI BURBIŠKIAI, Telšių raj., žr. **Burbiškiai** (Nr. 113).

425. **MAŽOJI RIEŠĖ**, Vilniaus raj., Avižienių apyl.
Batarėja vadinamas piliakalnis Riešės kair. krante, slėnio pakraštyje. Iš P ir V jį juosia Riešės slėnis, šlaitai daugiau kaip 20 m aukščio, statesni tik viršuje. S ir R nuo aukštumos skiria nedidelės daubos, šlaitai tik 4—5 m aukščio. Viršuje — netaisyklinga ovali aikštelė, 42 m ilgio ŠR—PV kryptimi, 50 m pločio ŠR gale ir 26 m PV.

Jos ŠR pakraščiu yra buv. 65 m ilgio pylimo pėdsakų. Pylimas išskleistas, apie 1 m aukščio. Aikštelė ir šlaitai ilgai buvo ariami.
1971 žv. II.

426. **MAŽULONYS**, Ignalinos raj., Zuikų apyl. Piliakalnis į R nuo Vėlio (Velionių) ež., apjuostas daubomis, nupiauto kūgio formos, įdubusiu viršumi. Š ir R šlaitai 11—12 m aukščio, iš P — iki 20 m. Viršuje — apie 38 m ilgio R—V kryptimi ir 30 m pločio aikštelė, juosiama 1,5—2 m aukščio pylimo. R pašlaitėje pastebėtas kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi.
1907 m. ir 1908 m. Archeologinės komisijos iš Petrapilio atsiųstas V. Kaširskis Š ir ŠR aikštelės dalyje ištyrė daugiau kaip 100 m² plotą. Centre kultūrinis sluoksnis 0,2—0,3 m, pakraštyje — iki 5 m storio. Aptikta medinių pastatų liekanų, rasta lipdytos brūkšniuotu paviršiumi ir žiestos keramikos, įvairių XI—XIII a. dirbinių.
1958 žv. II, 1907—1908 tyr. V. Kaširskis. Rad. VE 789 : 1—310, 790 : 1—136.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 181; 1956, 57—58; R. Volkaitė-Kulikauskienė, 1958, 54—55; V. Daugudis, 1961, 16—40; LAB, 49—50; Ф. Покровский, 1893, 51; Отчёт Императорской Археологической Комиссии за 1907 г., С. Петербург, 1910, стр. 106—107; Отчёт Императорской Археологической Комиссии за 1908 г., С. Петербург, 1912, стр. 161—163; А. Спицын, 1925, 165—166.

427. **MAŽUTIŠKIAI** (Migdoliškiai), Biržų raj., Medeikių apyl.
Prie ribos su Migdoliškių kaimu, pelkėto slėnio pakraštyje buvo kalva, vadinama piliakalniu. Ją sunaikino žvyrduobės. Buv. kalvos dydis ir forma nežinoma.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 181; Ф. Покровский, 1899, 52.

428. **MEČIŪNAI**, Lazdijų raj., Kapčiamiesčio apyl.
Į R nuo kaimo, Ančios ež. V krante yra didelė kalva, vadinama piliakalniu. Iš Š, R ir PR ją juosia ežeras. V ir VP nuo aukštumų kalvą skiria apie 150 m ilgio, gana tiesus, sausu dugnu, apie 15 m gylio slėnis. Nuo ežero šlaitai 25 m aukščio. Viršuje — netaisyklinga, ne visai lygi, apie 20×25 m dydžio aikštelė, o 3—4 m žemiau jos — didelė terasa. Įtvirtinimų pėdsakų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

MEDEKŠIAI, Kėdainių raj., Pelėdnagių apyl.
P. Tarasenka mini kaime piliakalnį. Iki šiol nenustatyta, ar jis yra ir kaip atrodo.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 181.

MEDĖNAI, buv. Jiezno vlsč., žr. **Medžionys**, Prienų raj. (Nr. 430).
P. Tarasenka mini piliakalnį ir kaip šaltinį nurodo F. Pokrovskio žemėlapį. Pastarasis iš tiesų mini piliakalnį prie Virkiaus upelio. Medėnų kaime nėra Virkiaus upelio ir piliakalnio. Jie yra Medžionyse.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 181; Ф. Покровский, 1893, 127.

429. **MEDVĖGALIS**, Šilalės raj., Laukuvos apyl.
Piliakalnis į PR nuo Medvėgalio kalno. Tai pailga ŠV—PR kryptimi kalva stačiais, 25—26 m aukščio ŠR ir PV šlaitais. Galiniai kiek nuolaidesni, PR šlaitas sustiprintas; apie 16 m žemiau aikštelės yra pylimėlis, juosiąs piliakalnio galą. ŠV, apie 10—11 m žemiau aikštelės yra maždaug 30×50 m dydžio terasa, o 5 m žemiau jos — antroji, puslankio formos, iki 15 m pločio apie vidurį. Viršuje yra apie 110 m ilgio ir 20—22 m pločio aikštelė, kurios galuose buvę nedideli pylimėliai dabar nuskleisti, vos žymūs. Aikštelėje ir PV pašlaitėje pastebimas kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi. Į Š—ŠR nuo piliakalnio pelkėje esanti kūlgrinda. Į V—PV nuo jos yra kalva, vadinama Alka.
Medvėgalio pilis (Medovaglė ir pan.) minima 1316 m., o 1329.II.1 d. kryžiuočiai su talkininkais iš Vokietijos, Čekijos ir Anglijos po atkaklios kovos privertė įgulą pasiduoti; pilis buvo sudeginta. J. Basanavičius Medvėgalio pilį buvo sutapatinęs su Medininkais ir nukėlęs į Varnius.
1948, 1961 ir 1964 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 16, 39, 40, 42, 47, 50, 54, 56, 66 ir kt.; L. Kšivickis, 1928; P. Tarasenka, 1928, 182; A. Vaičiulaitis, 1939, 178—182; P. Tarasenka, 1956, 76—77; J. Basanavičius, 1970, 87; M. Valančius, 1972, 382—384; Ф. Покровский, 1899, 146.

430. **MEDŽIONYS**, Prienų raj., Stakliškių apyl. Piliakalnis kaimo Š dalyje, deš. Virkiaus krante, santakoje su bevardžiu upeliu, į ŠV nuo kaimo kapinių. Iš P ir PR jį juosia Virkiaus, iš Š ir ŠV — bevardžio upelio slėniai. Upeliai suteka V gale. Šlaitai į upelių slėnius statūs, nuolaidžiausias ir žemiausias — V, 15 m aukščio. R nuo aukštumos iškastas 60 m ilgio išlenktas griovys ir supiltas 8,5 m aukščio nuo griovio ir beveik 7 m nuo aikštelės pylimas. Piliakalnio aikštelė 44 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 25 m pločio ŠR gale, prie pylimo. Aikštelės PV gale — 16 m ilgio ir 0,8 m aukščio pylimas.
Į Š ir R nuo piliakalnio pastebimas kultūrinis sluoksnis. Aptikta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1971 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 171 (Medėnai); Ф. Покровский, 1893, 127.

MEIRĖS, Šilalės raj., Kaltinėnų apyl.
M. Valančius mini prie Meiros upelio, netoli Kaltinėnų piliakalnį. P. Tarasenka jį nukėlė tiesiog į Meirių kaimą. Atrodo, tai Gedminiškių piliakalnis. Meirių kaime jau 1935 m. rasti tik senkapiai.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 182; M. Valančius, 1972, 361.

431. **MELĖNAI**, Anykščių raj., Skiemonių apyl. Pilele, Pilies kalnu vadinama į PV nuo Skiemonių kalva nuolaidžiais, 10—12 m aukščio šlaitais, iš V apjuosta nedidele pelke, iš kitų pusių nedideliais slėniais atskirta nuo gretimų kalvų. Ji nuo seno ariama, aikštelė neišsiskiria, viršus iškilus, kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1970 žv. II.

MELĖNAI, Biržų raj. (buv. Nemunėlio Radviliškio vlsč.).
P. Tarasenka, sekdamas J. Elisonu, nurodo ten piliakalnį. Iš tiesų J. Elisonas mini piliakalnį esant Mieliūnuose, buv. Salų apylinkėje, kur iki šiol jo nerasta.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 182.

432. **MENKUPIAI**, Kapsuko raj., Jurgežerių apyl.
Piliakalnis į V nuo kaimo, prie bevardžio upelio slėnio. Slėnis ir daubos juosia piliakalnį iš R, P ir V. Šlaitai statūs, 11—12 m aukščio. Š—ŠV piliakalnis siekia aukštumą, nuo kurios aikštelės pakraščiu buvęs supiltas pylimas. Išorėje jis 3 m, nuo aikštelės — 1—1,5 m aukščio. Aikštelė keturkampė, apie 50×35 m dydžio. Piliakalnis buvo ariamas, pylimas iš dalies išskleistas, iškasinėtas apkasais. Aikštelėje dar yra kultūrinio sluoksnio. Į Š ir ŠV nuo piliakalnio rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1954 ir 1965 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 182; A. Kamiński, 1956, 232.

MERGEŽERIS, Varėnos raj. ir apyl.
Į P nuo kaimo, miške Palocių kalnu vadinama kalva kartais laikoma piliakalniu. Bet kalva be piliakalnio bruožų, senesni vietiniai gyventojai supilta nelaiko.

434. **MERKINĖ**, Varėnos raj.
Piliakalnis deš. Neries krante, į V nuo Merkio žiočių, Stangės kair. krante. Iš R ir P jį juosia Nemuno, iš V — Stangės slėniai, Š gili dauba skiria nuo aukštumų. Nemaža jo dalis, paplauta Stangės, nugriuvo. Šlaitai statūs, nuo Nemuno siekia 30 m aukščio. Š žemiausias šlaitas apie 12 m aukščio. Viršuje išliko tik 7 m ilgio Š—P kryptimi ir 5 m pločio aikštelės dalis ir P bei R krašte apardyto pylimo žymių. Jo aukštis nuo aikštelės apie 1,5 m. Į ŠR nuo piliakalnio, ant gretimos kalvos yra gyvenvietės pėdsakų.
1971 m. IEM (vad. D. Balčiūnaitė) V šlaite ištyrė 9 m², V pylimo kampe 3 m², V pašlaitėje — 40 m² plotą. Pylime yra 3,2 m, šlaite — 0,5 m, V pašlaitėje — 2 m storio kultūrinis sluoksnis. Aptikta žiestos keramikos ir kitų XI—XVII a. radinių.
Pilis nuo 1377 m. kelis kartus minima kryžiuočių kaip Merkenpil, Merkenpille. 1391 m. lapkričio 30 d. ji buvo paimta, ir 1394 m. pati įgula atsitraukdama sudegino. 1403 m. dar kartą sudegino kryžiuočiai.
1971 tyr. IEM. Rad. IEM.
Lit.: Z. Gloger, 1888, 247—248; J. Radziukynas, 1909, 33—34; P. Tarasenka, 1928, 183; J. Basanavičius, 1970, 87; R. Batūra, 1970, 28—35; L. Nakaitė, 1970, 25—27; A. Navarackas, 1970, 195—197.

435. **MEŠKININKAI**, Jurbarko raj., Jurbarkų apyl.
Kaimo V pakraštyje, Mituvos kair. ir Vajotos deš. krante yra piliakalnis, kartais vadinamas Bišpiliuku. Jo Š šlaitas status, išgriuvęs į Mituvą, P leidžiasi į Vajotos slėnį, V šlaitas, upelių santakoje, nuolaidžiausias. Šlaitų aukštis 12—13 m.

R nuo aukštumos yra 10 m pločio ir 2 m gylio griovys, už jo — lygiagretus su grioviu lanko formos pylimas, kuris nuo griovio dugno 3—3,5 m, nuo aikštelės — 2 m aukščio. Pylimas 44 m ilgio, atstumas tarp galų — 30 m. Aikštelė — ilgas ir siauras trikampis išlenktu pagrindu. Ji 45 m ilgio R—V kryptimi ir 30 m pločio R. Dalis nugriuvusi į Mituvą. Aikštelėje pastebimas kultūrinis sluoksnis. Griūvančiame krašte rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1965 žv. II. Rad. Jurbarko kraštotyros muziejuje.

436. **MEŠKUČIAI** (Kapsukas), Kapsuko raj. Piliakalnis, kartais vadinamas Marcinkalniu, buvo Šešupės kair. krante ir beveik visiškai jos nuplautas. Išliko 20 m ilgio ŠV šlaito dalis, nuo gretimos aukštumos atskirta grioviu. V gale piliakalnis turėjęs pylimą.
1968 m. II ir MMT (vad. V. Daugudis) iškasė 2 šurfus ir aptiko 1,5 m storio kultūrinį sluoksnį, kurio žemutinėje dalyje yra lipdytos keramikos nežymiai brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi. Viršutiniame sluoksnyje rasta akmenų grindinių, apdegusio molio ir lipdytos keramikos grublėtu bei lygiu paviršiumi.
Į ŠV nuo piliakalnio, apie 1,5 ha plote pastebima gyvenvietės kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Jos centre ištirtas 11 m² perkasas ir rastas 0,7 m storio kultūrinis sluoksnis su lipdyta keramika grublėtu ir lygiu paviršiumi.
1965 žv. II. 1968 tyr. II ir MMT.
Lit.: V. Daugudis, 1970 **a**, 28—29; P. Kulikauskas, 1970, 21; В. Даугудис, 1969, 358—359; П. Куликаускас, 1970, 96.

437. **MIČIŪNAI**, Rokiškio raj., Jūžintų apyl. Piliakalniu vadinama kalva nuo seno ariama, apardyta bulviarūsių. Aikštelė viršuje neišsiskiria. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1949 žv. II.

438. **MIČIŪNAI**, Rokiškio raj., Kriaunų apyl. Į ŠR nuo Mielėnų piliakalnio yra vieta, vadinama piliakalniu. Tai gretimos kalvos viršuje maždaug 40 m ilgio Š—P kryptimi ir apie 25—30 m pločio aikštelė, kurios R šlaitas statesnis, kiti — nuolaidūs. R kraštu eina nedidelis pakilimas, tarsi pylimas, 90 m, kuris tęsiasi toliau į Š. Šis ožnugaris vadinamas Milžino kapu. Ariant aikštelę, buvęs pastebimas juodos žemės sluoksnis. Dabar kultūrinio sluoksnio neaptinkama.
1972 žv. II.

439. **MIELĖNAI**, Rokiškio raj., Kriaunų apyl. Piliakalniu vadinama didelė kalva kaimo Š dalyje. Šalia buvo Piliakalnio vienkiemis. Beveik iš visų pusių kalvą juosia daubos, V — nedidelis raistas. Kalvos PV galas aukštesnis, šlaitai apardyti ariant, gana statūs, apie 23 m aukščio; žemutinė dalis nuolaidesnė. ŠR šlaitas žemas — tik 2—3 m aukščio. Viršuje — apie 30×25 m dydžio aikštelė. ŠR žemesnėje kalvos dalyje yra apie 60×30 m dydžio aikštelė, kurioje taip pat pastebimas kultūrinis sluoksnis; yra jo ir šlaituose.
1933 m. P. Tarasenka iškasė aikštelės Š pakraštyje ir šlaite 20×2 m dydžio perkasą ir nustatė, kad pakraščiuose kultūrinis sluoksnis 0,6—1,8 m storio, o ŠR pašlaitėje nuo likusios kalvos dalies piliakalnis buvęs atskirtas 2 m gylio ir 6 m pločio dabar visiškai užslinkusiu grioviu. Rastas akmeninis įtveriamasis kirvis ir kito dalis, lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi daugiausia, lygiu ir grublėtu — mažiau, taip pat šlako. R pašlaitėje rastos akmeninės trinamosios girnos.
1949 ir 1972 žv. II, 1933 tyr. P. Tarasenka. Rad. KVIM, 1660, 1661, IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 212 (Piliakalnis); 1934 **a**, 85—87.

440. **MIGONYS**, Kaišiadorių raj., Vilūnų apyl. Piliakalnis kaimo Š dalyje, Kruonės kair. krante. Iš V, Š ir R jį juosia slėnio daubos, P siekia kiek žemesnę aukštumą, nuo kurios supiltas pylimas. Šlaitai į slėnį statūs, 11—16 m aukščio. Viršuje — apie 15 m skersmens aikštelė, kurios P krašte supiltas 4 m aukščio pylimas. Jo išorinis šlaitas apie 8 m aukščio. Apie piliakalnį nemažame plote pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1926 m. ar 1927 m. V pašlaitėje, dirvoje rasta žalvarinė masyvi m. e. pradžios apyrankė, o 1932 m.— Maximino I (235—238) moneta su skylute pakraštyje.
1954—1955 m. ir 1957 m. VVU ir II (vad. R. Kulikauskienė) aikštelėje ištyrė 100 m² plotą ir padarė pylimo bei P šlaito 16×5 m dydžio piūvį. Aikštelėje aptiktas 2,8 m storio kultūrinis sluoksnis su lipdyta keramika brūkšniuotu paviršiumi. Skiriami 4 pylimo statybos etapai. Įvairiose gyvenvietės vietose ištirtas 480 m² plotas, aptiktas kultūrinis sluoksnis su lipdyta

keramika brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi.
1943 m. žv. P. Tarasenka, 1953 ir 1971 žv. II, 1954, 1955 ir 1957 tyr. VVU ir II. Rad. IEM, AR 223; 1—27; KVIM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 184; 1956, 46; R. Volkaitė-Kulikauskienė, 1958, 33—37; 1958 **a**, 44—57; 1959, 125—128; P. Kulikauskas, 1960, 46—47; LAB, 149—155; P. Kulikauskas, 1965, 234—235; E. Danilaitė, 1967, 41—42;Ф. Покровский, 1893, 127; К. Паавер, 1965, 41.

MIGONIAI, Pasvalio raj., žr. **Šimoniai** (Nr. 732).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 184; Ф. Покровский, 1899, 66—67.

MIJAUGONYS, Kaišiadorių raj., žr. **Kalniniai Mijaugonys** (Nr. 281).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 185.

441. MIKYČIAI, Lazdijų raj., Šventežerio apyl. Piliakalniu vadinama kaimo V dalyje, netoli Trako miško kalva, apjuosta nedidelėmis daubomis. Šlaitai nuolaidūs, statesnis tik Š, 8—10 m aukščio. Viršuje — apie 30 m skersmens apvalaina aikštelė iškiliu viduriu. Kalva kiek apardyta žvyrduobės, buvo ariama. ŠV ir R pašlaitėje pastebėta tamsesnės žemės.
1954 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

442. MIKYTAI, Skuodo raj., Notėnų apyl. Kaimo Š dalyje, prie ribos su Šliktinės ir Kruopių kaimais, Šatos deš. krante, prie mažo bevardžio upelio yra Pilies kalnas. Iš PR, P ir PV jį juosia upelių slėniai; šlaitai statūs, apie 11 m aukščio. ŠR nuo aukštumos kalnas buvęs atskirtas grioviais ir pylimais. Aikštelė beveik trikampė, 25 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 26 m pločio ŠR. PV gale, smaigalyje — 8 m ilgio išlenktas 0,7 m aukščio pylimas; ŠR galą lanku juosia 40 m ilgio ir 3 m aukščio pylimas. Išorinis šlaitas, nusileidžiąs į 30 m ilgio griovį, 6 m aukščio, už kurio yra antras 4,5 m aukščio nuo griovio ir 1,5 m nuo lauko pylimas. Už jo buvęs antras griovys vos pastebimas, užslinkęs. Pasakojama, kad keliolika metrų toliau į R — ŠR buvęs trečias pylimas, bet jis sulygintas, ariant lauką. Atrodo, tai buvęs priešpilis.
Apie 300 m į Š, Šatos slėnyje 1938 m. buvo rastas X—XI a. papuošalų ir ginklų lobis, 1971 m.— antras panašus IX—X a.
1966 žv. II.

443. MIKYTAI, Šakių raj., Lekėčių apyl. Smailakalniu vadinamas piliakalnis Nemuno kair. krante, tarp gilių daubų, kurios kartu su Nemuno slėniu jį juosia iš P, V ir Š. Šlaitai statūs, aukšti. Viršuje — ovali, 20 m ilgio R—V kryptimi ir 12 m pločio aikštelė; V jos galas kiek žemesnis. Aikštelės R gale yra apie 0,8 m aukščio pylimas. Jo išorinis šlaitas maždaug 1,5 m aukščio ariant išskleistas. Į R nuo piliakalnio ariamame lauke rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1960 žv. II.

444. MIKNIŪNAI (Giraitė), Varėnos raj., Nedingės apyl. Piliakalnis, vadinamas Zomkakalniu, yra prie ribos su Giraitės kaimu ir žinomas abiem šiais, taip pat Lesagūrų dvaro vardu. Tai kūgio formos, įdubusiu viršumi kalva. Apie 15 m ilgio ir 7 m pločio aikštelė iš visų pusių apjuosta pylimu, kuris R gale iki 3 m, V — iki 4,5 m aukščio; išoriniai šlaitai 11—13 m aukščio. Aikštelėje žymu kultūrinis sluoksnis. Jo yra ir V pašlaitėje. Rasta lipdytos lygiu ir grublėtu paviršiumi bei žiestos keramikos.
1955 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 172 (Liasogurai); Ф. Покровский, 1893, 119 (Liasogurai).

445. MINEIKIŠKĖS, Zarasų raj., Ežerėnų apyl. Piliakalnis Nikajaus kair. krante. Tai 15—16 m aukščio, gana nuolaidžiais šlaitais kalva, kurią iš P ir PR juosia pelkėtas Nikajaus slėnis, iš R, Š ir ŠV — pelkės. Viršuje — netaisyklinga, apie 60 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 40 m pločio aikštelė. Jos pakraščiuose ir šlaitų viršutinėje dalyje pastebimas kultūrinis sluoksnis. Aptikta keletas akmeninių įtveriamųjų ir su skyle kotui kirvių bei jų dalių, kaulinių įrankių, lipdytos keramikos brūkšniuotu ir truputis lygiu paviršiumi. Kalva daug metų ariama, suardyta.
1949 ir 1972 žv. II. Rad. RKM, 9889—9900, 9948—9955.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 186; P. Gipiškis, 1936, 37.

MIRABELIS, Kupiškio raj., žr. XVI—XVIII a. įtvirtinimų skyrių.

MIROSLAVAS, Alytaus raj.
Literatūroje minimas piliakalnis yra tas

pats šalia miestelio **Bendrių** kaime — Uolakalnis be piliakalnio požymių.
1954 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 186; A. Kamiński, 1956, 206.

446. **MISIŪNAI**, Šakių raj., Kriūkų apyl.
Piliakalnis į P nuo buv. dvaro, Nykutės kair. krante, miške, ilgos siauros kalvos PR gale. Iš R ir Š jį juosia gilios daubos, šlaitai gana statūs, iki 30 m aukščio. Viršuje — apie 20×10 m dydžio aikštelė, ŠV pasiekiama ilga siaura ketera. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų nepastebėta.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 186; A. Kamiński, 1956, 282; J. Basanavičius, 1923, 347.

447. **MISVIEČIAI**, Vilkaviškio raj., Alvito apyl.
Piliakalnis Brideikio kair. krante kartais vadinamas Kapkiemiu, nes ten buvo senos kaimo kapinės. Iš ŠV, V ir P jį juosia gilus upelio slėnis; šlaitai statūs, apie 12 m aukščio nuo slėnio dugno. R nuo aukštumos yra puslankio formos, 35 m ilgio pylimas ir už jo užslinkęs griovys. Pylimas nuo aikštelės 1,7 m, išorėje — 2,2 m aukščio, jo viršus plokščias, 3 m pločio. Aikštelė trikampė, V dalis kiek žemesnė. Prie pylimo R gale ji 27 m pločio, R—V kryptimi 20 m ilgio. Į R nuo piliakalnio yra tarsi seno kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

448. **MIŠUČIAI**, Kretingos raj., Žalgirio apyl.
Minijos kair. krante, santakoje su bevardžiu upeliu yra piliakalnis. Jo status 26 m aukščio V šlaitas leidžiasi į platų Minijos slėnį. Prie Š galo — gili dauba, o iš R — upelio slėnis. Šlaitas status, tik 3—9 m aukščio. Iš P buvę iškasti grioviai ir supilti pylimai, kurie ariant išskleisti. Aikštelė ovali, apie 50 m ilgio Š—P kryptimi ir apie 40 m pločio. Jos P krašte pastebimas išskleistas pylimas 1,5 m aukščio nuo aikštelės ir 2 m — išorėje. Lygiagrečiai su pylimu, už jo yra apie 40 m ilgio ir 17 m pločio tarsi priešpilio aikštelė ir jos krašte — antras vos pastebimas pylimas. Aikštelės pakraščiuose — kultūrinis sluoksnis.
1966 žv. II.

MLODĖNAI, Kėdainių raj. (buv. Krakių vlsč.).
P. Tarasenka, sekdamas K. Gukowskiu, čia mini piliakalnį. Tačiau tokio kaimo buv. Krakių vlsč. nėra. Neaišku, apie kokį piliakalnį iš tikrųjų kalbama.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 187.

449. **MOCKAIČIAI** (Šiuraičiai), Klaipėdos raj., Veiviržėnų apyl.
Piliakalnis Veiviržo kair. krante, santakoje su Kuisiu, greta Šiuraičių kaimo. Iš P ir V jį juosia upės slėnis. Šlaitai statūs, apie 20 m aukščio, leidžiasi į šaltiniuotą slėnį. Nuo aukštumos iš Š ir R taisyklingu lanku supiltas 80 m ilgio pylimas ir jo išorėje iškastas dabar vos žymus griovys; pylimas 1,6 m aukščio nuo jo ir apie 1 m aukščio nuo aikštelės. Ji ovali, 65 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir apie 45 m pločio. Nei kultūrinio sluoksnio, nei gyvenvietės pėdsakų nepastebėta. Apie 300 m į ŠR nuo piliakalnio yra II—XII a. senkapis.
1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 187; L. Krzywicki i J. Szaulys, 1902; Ф. Покровский, 1899, 96.

450. **MOCKAIČIAI** (Johampolis), Kelmės raj., Kiaunorių apyl.
Į P nuo buv. Johampolio dvaro yra pailga, kapukais vadinama kalva. Ji aukštumoje, šlaitai apardyti, geriausiai išlikęs R — 3,5 m aukščio. Viršuje — apie 50 m ilgio ir 10 m pločio aikštelė, kurios galuose yra dar 0,5—0,6 m aukščio pylimų žymių.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1967 žv. II.
Lit.: Ф. Покровский, 1899, 96.

MOCKĖNAI (Mackėnai), Utenos raj.
P. Tarasenka, remdamasis vietinio korespondento pranešimu, nurodo prie Duobio ež. piliakalnį, vadinamą Stugurkalniu. Šiame kaime nei tokio ežero, nei kalno nėra. Stugurkalnis iš tikrųjų Duobio ež. Š krante, Stanėnų kaime, prie ribos su Monėnais. Tačiau šis kalnas be piliakalnio požymių, vietiniai supiltu jo nelaiko. VAK, 63/295.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 176 (Mackėnai).

451. **MOLAVĖNAI** (Griaužai), Raseinių raj., Nemakščių apyl.
Kauprėmis vadinamas piliakalnis Šešuvies deš. krante, prie ribos su Griaužų kaimu. Iš ŠR, PR ir PV jį juosia Šešuvies slėnis, ŠV siekia aukštumą. Piliakalnis

su 3 pylimais ir grioviais atskirtomis įvairiame aukštyje ir žemai slėnyje aikštelėmis, dar tarsi su papiliu. Pirma aikštelė ŠV galu siekia aukštumą. Ji 25 m ilgio ŠV—PR kryptimi, ŠV nuo aukštumos atskirta 14 m ilgio grioviu ir 2,5 m aukščio nuo lauko bei 3,5 m nuo aikštelės pylimu. Šoniniai šlaitai statūs, 18 m aukščio. PR galas status, 3,5 m aukščio. Čia, žemiau pirmos aikštelės tarsi terasa yra toliau į PR einanti 28 m ilgio ir apie 10 m pločio aikštelė stačiais šoniniais šlaitais. Jos PR gale yra 5 m gylio griovys, skiriąs nuo kiek žemesnės 29 m ilgio trečios aikštelės. Pastaroji tik 3—5 m pločio, nes dalis, slenkant šlaitams, išgriuvusi į šonus. Jos galuose — žemi pylimai. PR yra 5,5 m gylio ir 9 m ilgio griovys, už jo — 4,5 m aukščio pylimas ir antras griovys, už kurio apie 120 m ilgio ir 45 m pločio aikštė — papilys, lanku juosiamas upės, maždaug 5 m aukščiau jos. Taigi visos 3 aikštelės ir įtvirtinimai tarp jų užima apie 170 m ilgio į upės slėnį įsiterpusią kalvą.
1967 žv. II.

MOLIŪNAI, Pasvalio raj., žr. **Krikliniai** (Nr. 331).

MONTORIŠKĖS, Joniškio raj., Žagarės apyl.
F. Pokrovskis ir, juo sekdamas, P. Tarasenka nurodo kaime 6 m aukščio ir 600 m ilgio pylimą, kuriame randama žmonių kaulų ir senienų. Iš tiesų į P nuo kaimo, miško pakraštyje, šalia pelkės buvusi pailga R—V kryptimi didelė kalva, kurioje buvo randama kažkokių senienų, kai kur apdegusio molio gabaliukų, anglių. Kalva sunaikinta, vežant žvyrą; išsamesnių duomenų apie jos formą ir radinius neišliko. Piliakalniu nevadinama, todėl vargu ar ji laikytina buv. piliakalniu.
1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 188; J. Šliavas, 1969, 93; Ф. Покровский, 1899, 70.

452. **MANTVYDAI**, Mažeikių raj., Reivyčių apyl.
Pilale vadinama kalva Ventos slėnio pakraštyje, į V nuo kaimo kapinių. V jos šlaitas leidžiasi į Ventos slėnį, Š ir R kraštus juosia mažo bevardžio upelio slėnis. P nuo laukų pilalę skiria nedidelis įdubimas. Šlaitai į slėnius nuolaidūs, 4—6 m aukščio. Viršus apie 160 m ilgio Š—P kryptimi ir 50 m pločio P gale. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1966 žv. II.
Lit.: S. Ličkūnas, 1934, 49.

453. **MORKAI**, Šakių raj., Kriūkų apyl.
Piliakalniu vadinamas Nykos deš. krante aukštumos kraštas, iš P ir R juosiamas upės, vos apie porą metrų aukštesnis už gretimus laukus. Jis nuo seno ariamas, be kultūrinio sluoksnio.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

454. **MORKŪNAI**, Zarasų raj., Žukliškių apyl.
Piliakalniu vadinama nuo seno ariama nedidelė kūgio formos kalvelė, beveik iš visų pusių apjuosta pelke. Šlaitai nuolaidūs, 7—8 m aukščio; aikštelė neišsiskiria, viršus apie 10 m skersmens. Be kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1949 žv. II.

455. **MOSĖDIS**, Skuodo raj.
Miestelio PR pakraštyje, Bartuvos kair. krante buvęs piliakalnis. Iš Š ir R jį juosė Bartuva ir jos slėnio daubos, šlaitai statūs, 10—11 m aukščio. P ir V piliakalnis siekė aukštumą, nuo kurios buvęs atskirtas lanku ėjusiu grioviu ir aikštelės pakraščiu supiltu apie 150 m ilgio pylimu. Tėra apie 50 m ilgio ŠR griovio dalis, likusi ir pylimas sunaikinti XVI—XVII a., kai čia buvo įsikūręs dvaras, o vėliau statyti kiti pastatai. Aikštelė — netaisyklingas ovalas, apie 100 m ilgio Š—P kryptimi ir 55—60 m pločio. Aptikta lipdytos ir vėlyvos žiestos keramikos. Į P nuo piliakalnio buvusi gyvenvietė, rastos dvejos trinamosios girnos.
1971 žv. I. Jablonskis (Kretinga). Rad. V. Into rinkinyje Mosėdyje.

456. **MOŠKĖNAI** (Laukupėnai), Rokiškio raj. ir apyl.
Piliakalnis Laukupės kair. krante, prie Moškėnų ir Laukupėnų kaimų ribos. Jo R dalis priklausė Moškėnams, V — Laukupėnams. Tai didelė kalva stačiais, 20—30 m aukščio šlaitais. R ir Š aukštesni, nes leidžiasi į Laukupio slėnį. Viršuje — beveik keturkampė, apie 50 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir 38 m pločio aikštelė kiek aukštesniais pakraščiais. 3—3,5 m žemiau aikštelės krašto šlaite yra apie 210 m ilgio ir 1,8 m aukščio pylimas. Jo išorinis šlaitas apie 3,5 m aukščio, ir čia pašlaitėje eina antras 2—2,5 m aukščio iš

vidaus pylimas. Jo išorinis šlaitas apie 4 m aukščio. Pylimas žiedu juosia visą piliakalnį ir yra 275 m ilgio. Žemiau jo — nuolaidesni, natūralūs kalvos šlaitai. Pašlaitėje iš visų pusių yra gyvenvietės pėdsakų, pastebima juodos žemės, lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, šlako, gyvulių kaulų ir kitų radinių.

1909 m. ir 1910 m. L. Krzywickis ištyrė beveik visą aikštelę. Kultūrinis sluoksnis jos centre siekė 0,2—0,3 m, pakraščiais — iki 1 m storio. Kultūriniame sluoksnyje rasta lipdytos keramikos, akmenų grindinių, akmeninių kirvių, 411 kaulo ir rago dirbinių (smeigtukų, ylų, adiklių ir kt.), taip pat geležinių peilių, ietigalių, piautuvėlių ir kt., žalvarinių papuošalų. Kultūrinis sluoksnis priklauso I tūkstantmečiui pr. m. e. ir I—VII m. e. a.

1949 ir 1972 žv. II.

Radiniai yra KVIM, 1501 : 1—365 (išskyrus keramiką ir gyvulių kaulus), atsitiktiniai radiniai iš gyvenvietės — IEM, RKM 57, 58, 145, 2662, 7835, 7836, 9492.

Lit.: L. Krzywicki, 1917, 1—42, XIII lent.; P. Tarasenka, 1928, 170 (Laukupėnai); 1956, 28;

MOTERAITIS, Moteraičio kalnas, žr. **Burbiškiai** (Nr. 113).

457. **MŪRININKAI,** Vilniaus raj., Žemaitėlių apyl.

Piliakalnis — Kinės kair. krante. Iš R, Š ir V jį juosia upelio slėnis ir daubos, P—PV siekia gretimos aukštumos kraštą. Šlaitai statūs, R aukščiausias, apie 9 m, kiti — 6—7 m aukščio. Viršuje — beveik keturkampė, 70 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 30 m pločio aikštelė. Š, V ir P pakraštyje vos žymūs buv. pylimo pėdsakai, nes aikštelė ilgai buvo ariama. Aikštelėje ir V bei P pašlaitėje yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos grublėtu ir lygiu paviršiumi.

1955 ir 1971 žv. II. Rad. IEM.

Lit.: P. Tarasenka, 1928, 188 (Mūrinė), 227 (Rūkainiai); Ф. Покровский, 1893, 59 (taip pat 2 piliakalniai — Rūkainių ir Mūrinės).

458. **MŪRO STRĖVININKAI,** Kaišiadorių raj., Žiežmarių apyl.

Piliakalnis — į Š nuo kaimo, Strėvos kair. krante, slėnyje. Iš Š, R ir P jį juosia Strėvos slėnis; šlaitai statūs, apie 15 m aukščio. PV piliakalnis siekė aukštumą, nuo kurios atskirtas grioviu ir pylimu (?). Tačiau ši jo dalis sunaikinta. Statant hidroelektrinę, čia iškastas naujas gilus kanalas, pakeitęs ir piliakalnio PV galą. Viršuje liko ovali, 28 m ilgio ir 10 m pločio aikštelė, kurios PV gale dar žymu buv. pylimo kraštelis. Į V nuo piliakalnio pastebėta kultūrinio sluoksnio pėdsakų.

1971 žv. II.

Lit.: P. Tarasenka, 1928, 238 (Stravininkai).

459. **MUSTENIAI,** Trakų raj., Rusakalnio apyl.

Kaimo ŠV yra kalva, vadinama piliakalniu. Ji beveik pasagos formos; P, V ir Š šlaitai statūs, 11 m aukščio, leidžiasi į pelkę pašlaitėje. Viršuje — apie 50 m pločio įdubimas, pamažu nuolaidėjąs į R ir susiliejąs su gretimais laukais. Be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų.

1971 žv. II.

460. **NEGARBA** (Jazdai, Senkai), Kretingos raj., Rūdaičių apyl.

Piliakalnis Tenžės deš. krante. Jis žinomas kaip Senkų, Jazdų, Jazdaičių piliakalnis, nes šalia buvo Jazdų dvaras, o kitoje Tenžės pusėje — Senkų kaimas, ir kaip Negarbos kalnas, Bliūdkalnis, nes forma kiek primena „bliūdą". Jis su beveik apskrita, 47—50 m skersmens aikštele, kurią žiedu juosia pylimas. V ir Š nuo aukštumos 140 m ilgio pylimo dalis yra 7 m aukščio nuo lauko ir 6 m pločio viršuje.

Likusi 100 m ilgio dalis iš R ir P, nuo upės slėnio tik apie 2,2 m aukščio nuo aikštelės ir 13 m išorėje.

1966 žv. II.

Lit.: P. Tarasenka, 1928, 128 (Ezdaičiai), 231 (Senkai); M. Valančius, 1972, 361 (Bliūdkalnis), 365—367 (Senkų kalnas); Ф. Покровский, 1899, 85 (Jėzdaičiai).

461. **NAIKIAI,** Mažeikių raj. ir apyl.

Ventos deš. krante, prie Vaidmino kalva vadinama piliakalniu. Jos PV šlaitas leidžiasi į Ventos slėnį, V ir Š — į daubą, kuria teka Vaidminas. Šlaitai nuolaidūs, 6—10 m aukščio. Aikštelė apie 60 m ilgio ir 25 m pločio, labiau neišsiskiria, be to, apardyta bulviarūsių ir 1915 m., 1941 m.,

1944 m. apkasų, bunkerių duobių. Be kultūrinio sluoksnio.
1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 189; S. Ličkūnas, 1934, 49.

462. **NARKYČIAI,** Zarasų raj., Žukliškių apyl. Piliakalnis, vadinamas Juoduoju kalnu, prie Jotkūniškių ež. PV kampo. Tai ilgos didelės kalvos P aukštesnis galas, smarkiai apardytas ariant. Aikštelė galėjo būti apie 50×30 m dydžio, pailga R—V kryptimi; V, R ir P šlaitai statūs, 15—20 m, Š vos žymus, 1,5—2 m aukščio. Galimas daiktas, čia būta pylimo. Aikštelėje ir šlaituose ryškus juodos žemės sluoksnis.
1971 žv. II.

NAUJAMIESTIS, Panevėžio raj.
P. Tarasenka, remdamasis J. Elisonu, nurodo prie Naujamiesčio Rudapilio kalną ir žemėlapyje žymi piliakalnį. Iš tikrųjų J. Elisonas prie Naujamiesčio mini Rudupėlio kalną, iš kurio pašlaitės išteka šaltiniai, o kalne randama žmonių kaulų. Tai vėlyvas senkapis, o ne piliakalnis.
Lit.: J. Elisonas, 1925, 328; P. Tarasenka, 1928, 191.

463. **NAUJASODIS,** Prienų raj., Šilavoto apyl. Piliakalnis Lašašos deš. krante. Jo PR ir ŠR šlaitai gana statūs, leidžiasi į upelio slėnį ir yra 15—16 m aukščio, V ir P — tik 4—5 m aukščio. Viršuje — apie 20 m ilgio ir 10—12 m pločio aikštelė, pailga PV—ŠR kryptimi. Be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio.
1954 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

464. **NAUJASODIS,** Trakų raj., Aukštadvario apyl.
Kazokų kalnu vadinamas piliakalnis Mošios deš. krante, miške, aukštumos pakraštyje. Iš Š ir R jį juosia upelio slėnis, iš P — žemuma, V siekia aukštumą. Aikštelė 15 m ilgio P—Š kryptimi ir apie 10 m pločio. Ją žiedu juosia pylimas, kuris V nuo aukštumos 5 m, išorinis šlaitas apie 7 m aukščio. Nuo aukštumos iškastas 37 m ilgio ir 7 m gylio griovys. Kitur pylimas 1—2 m aukščio, nes Š šlaitas apie 20 m aukščio, o R, 6 m žemiau pylimo viršaus, šlaite yra antras 1,6 m aukščio pylimas. Į P nuo piliakalnio aptikta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi, dar toliau būta nedidelės pilkapių grupės.
1971 žv. II.
Lit.: R. Volkaitė-Kulikauskienė, 1959, 135.

465. **NAUJAUPIS** (Pilioniai), Kėdainių raj., Mantviliškio apyl.
Piliakalnis Dotnuvėlės kair. krante, prie santakos su Grioviuku. Iš V jį juosia Dotnuvėlė, iš R — Grioviukas, iš Š ir P — daubos. Šlaitai gana statūs, 5—7 m aukščio. Viršuje — 2 aikštelės. P žemesnė, apie 40 m ilgio ir 30 m pločio. Jos Š dalyje 1934 m. pastatyta mūrinė 10×10 m dydžio koplyčia. Statant rasta anglių, puodų šukių, gyvulių kaulų, bet radiniai neišliko. ŠR aikštelės krašte yra 3 m aukščio status šlaitas ir viršuje antra 27 m ilgio R—V kryptimi ir 17 m pločio aikštelė.
1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 191 ir 209 (Pelenai); Ф. Покровский, 1899, 119.

466. **NAUJIENĖLĖ,** Kapsuko raj., Jurgežerių apyl.
Kaime, šalia buv. dvaro yra piliakalnis, vadinamas Aukštakalniu, Kovakalniu. Iš R, P ir V jį juosia daubos ir platūs slėniai, šlaitai gana statūs, 12—20 m aukščio. Aukščiausias — V, nusileidžiąs į nedidelį raistą. Šlaitai smarkiai apardyti ariant, atrodo, kad viršutinė dalis buvusi išlyginta, labai stati. Š nuo likusios kalvos dalies buvęs iškastas griovys ir supiltas apie 18 m ilgio pylimas. Jis apardytas ariant, taip pat statant topografinį bokštą. Pylimas 1,5 m aukščio nuo buv. griovio ir 0,6—0,8 m nuo aikštelės, kuri buvusi apie 30 m ilgio Š—P kryptimi ir 15 m pločio. Ji taip pat apardyta ariant ir smarkiai sužalota apkasų.
1972 žv. II.
Lit.: A. Osipowicz, 1867, 64; A. Kamiński, 1956, 234; J. Basanavičius, 1970, 6.

467. **NAUJININKAI** (Kuturiai), Tauragės raj., Pagramančio apyl.
Akmenos deš. krante yra piliakalnis. Iš ŠR, PR ir PV jį juosia Akmenos slėnis; šlaitai statūs, daugiau kaip 10 m aukščio. ŠV nuo aukštumos iškastas griovys ir už jo supiltas 25 m ilgio pylimas, dabar tik 2,5 m aukščio nuo griovio dugno ir 1,5 m nuo aikštelės. Aikštelė prie pylimo apie 20 m pločio ir 40 m ilgio ŠV—PR

kryptimi. Pylimas ir griovys apardyti, ariant piliakalnį.
1961 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 166 (Kuturiai).

468. **NAUJOJI RĖVA,** Vilniaus raj., Sudervės apyl.
Rusų bažnyčia vadinamas piliakalnis yra į ŠV nuo kaimo, Neries deš. krante. Iš ŠV, PV ir PR jį juosia Neries slėnio daubos, šlaitai statūs, 27—30 m aukščio. Nuo aukštumos ŠR jį skiria apie 6 m gylio ir 25 m pločio įdubimas, tarsi griovys, kuris tik 14 m ilgio. Nuo griovio aukštyn kyla status, 7,5 m aukščio galinis piliakalnio šlaitas, kurio viršuje — kūgio formos pylimas. Jis nuo aikštelės tik 2 m aukščio. Aikštelė prie pylimo, ŠR 15 m pločio ir apie 40 m ilgio. Jos PV galas žemesnis ir siauresnis.
1972 žv. II.

NAUJOKAI, Jurbarko raj., žr. **Antkalnė** (Nr. 29).

NAUKAIMIS, Raseinių raj., žr. **Gabrieliškės** (Nr. 178).

469. **NAVININKAI,** Kapsuko raj., Sangrūdos apyl.
Kaimo P pakraštyje, Šaltinio deš. krante yra piliakalnio liekanų. Išlikusi 8 m aukščio V—ŠV dalis, kurios viršuje yra 10× ×15 m dydžio aikštelė. Kita dalis nukasta ir nuvežta į geležinkelio sampilą.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

470. **NEMAJŪNAI,** Prienų raj., Birštono apyl.
Pilale, šlėktų kapeliais vadinama kalva į Š nuo miestelio, Nemuno kranto viršutinės terasos pakraštyje. Tai gana stačiais, apie 10 m aukščio šlaitais kalva su beveik apskrita, 25—30 m skersmens aikštele. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų nepastebėta.
1971 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 192 (duomenys supainioti su Nemunaičio duomenimis, kur minimas piliakalnis ir prie jo XVI a. senkapis, kaip nurodė F. Pokrovskis ir žurnalas „Wisła").

471. **NEMEIKŠČIAI,** Utenos raj., Mockėnų apyl.
Piliakalniu vadinama kalva R kaimo dalyje, upelio kair. krante. Š šlaitas leidžiasi į upelio slėnį, R ir V — į daubas, P siekia aukštumą. Šlaitai nuolaidūs, iki 15 m aukščio, tik P nuo aukštumos žemas. Aikštelė neišsiskiria, be kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų pėdsakų.
1970 žv. II.

472. **NEMENČINĖ** (Piliakalnis), Vilniaus raj.
Piliakalnis Nemenčinėlės deš. krante, prie santakos su bevardžiu upeliu. Iš R jį juosia Nemenčinėlė, iš V — bevardis upelis, P — jų santaka, Š siekia aukštumą. Šlaitai į slėnius statūs, 9—12 m aukščio, vietomis apgriuvę, Š nuo aukštumos iškastas griovys ir supiltas 45 m ilgio pylimas, kuris nuo aikštelės 5 m aukščio. Aikštelė trikampė, 45 m pločio Š gale ir apie 90 m ilgio Š—P kryptimi, beveik apie vidurį perkirsta 20 m ilgio ir 2 m gylio grioviu. Į V nuo piliakalnio, už upelio pastebima kultūrinio sluoksnio liekanų, rasta lipdytos keramikos grublėtu ir lygiu paviršiumi bei šlako.
1952—1954 m. II ir VVU (vad. P. Kulikauskas, R. Kulikauskienė) padarė piliakalnio pylimo, aikštę dalijančio griovio piūvius, ištyrė į P nuo griovio esančią aikštelės dalį, taip pat dalį aikštelės Š, V šlaito ir plotą V pašlaitėje prie bevardžio upelio. Ištirtas apie 1500 m^2 plotas. Vietomis aptiktas iki 1,5 m storio kultūrinis sluoksnis su akmenų grindiniais, židiniais ir kitais radiniais. I—IV a. kultūriniame sluoksnyje pastebėta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir lygiu paviršiumi, Dijakovo tipo svorelių, šlako, trinamųjų girnų, geležinių įrankių ir žalvarinių papuošalų. V—X a. sluoksnio nerasta. XI—XIV a. sluoksnyje rasta žiestos keramikos, strėlių antgalių, sukamosios girnos, grūdų ir kt.
1952—1954 tyr. II ir VVU. Rad. IEM, AR 226 : 1—271.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 213 (Piliakalnis, Nemenčinės vlsč.); P. Kulikauskas, 1955, 79; P. Tarasenka, 1956, 58; P. Kulikauskas, 1958, 20—43; R. Volkaitė-Kulikauskienė, 1958, 47—51; P. Kulikauskas, 1960, 43—45; LAB, 144—148, 372—375; K. Paaver, P. Kulikauskas, 1965, 261; I. Mulevičienė, 1970, 139; Ф. Покровский, 1893, 56; К. Паавер, 1965, 42.

473. **NEMUNAITIS,** Alytaus raj.
Piliakalniu vadinamas aukštas status Nemuno krantas prie Liūno upelio. Piliakalnio žymių čia jau nėra, likęs tik vardas buvusio ir į Nemuną nugriuvusio pilia-

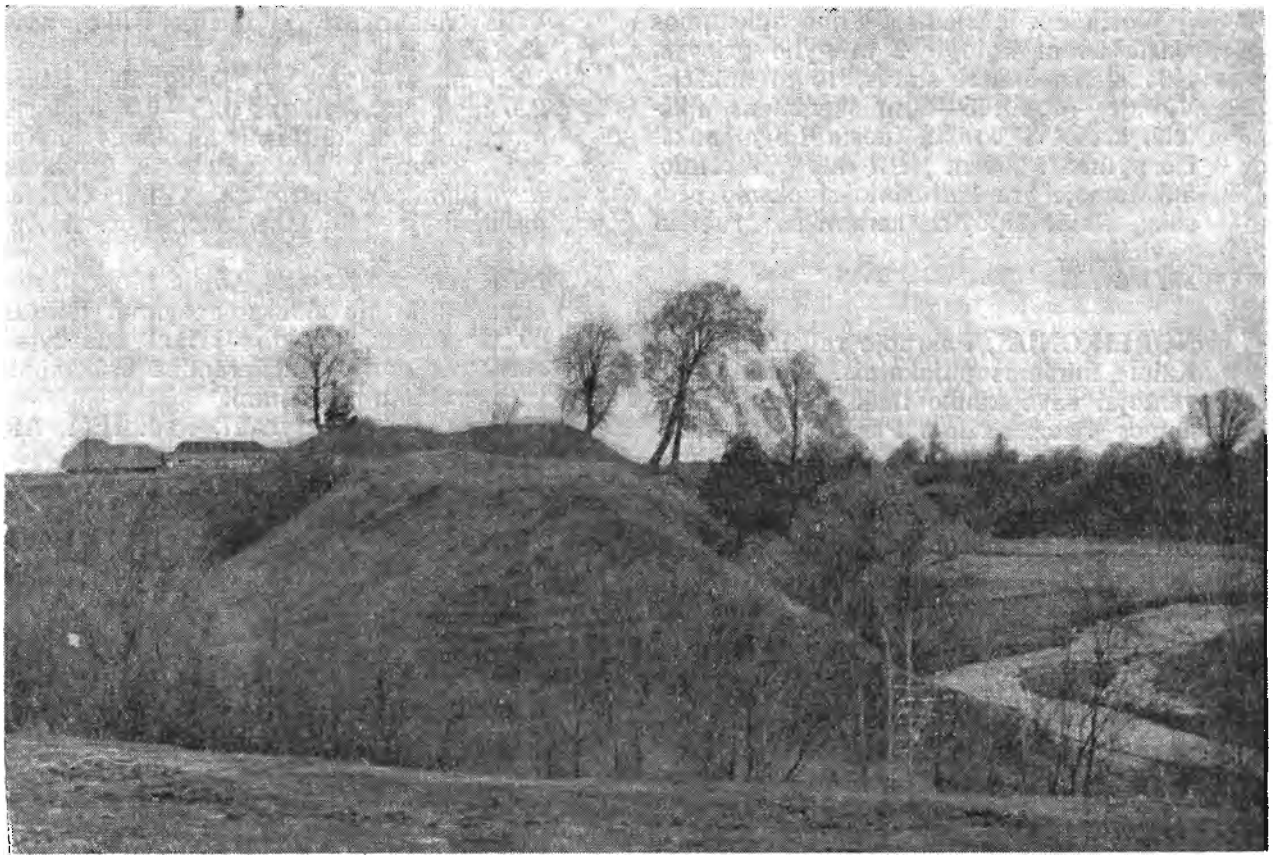

19 pav. Nemenčinė (Nr. 472)

kalnio, kurio XIX a. pab. dar buvo pylimas.
1953 ir 1962 žv. II.
Lit.: Wisła, 1889, 898—809; P. Tarasenka, 1928, 192; Ф. Покровский, 1893, 121.

474. NEVIERIŠKĖ, Švenčionių raj., Bielionių apyl.
Ponų kalneliu vadinamas piliakalnis P kaimo laukų dalyje. Tai apie 7 m aukščio, nuolaidžiais šlaitais kalvelė, apjuosta pelkėtomis daubomis. Viršuje yra apie 60 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 50 m pločio aikštelė nuolaidžiais pakraščiais. Kalva nuo seno ariama. Įtvirtinimų pėdsakų jau nėra. Pastebimas kultūrinis sluoksnis. Dirvoje aptikta keletas akmeninių įtveriamųjų kirvių, išgrąžų, lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi, molinių svorelių ir kitų radinių.
1971 žv. II. Rad. ŠKM, IEM.

475. NEVOČIAI, Šilalės raj. ir apyl.
Miežupio krante yra pilale vadinama kalva. Ją juosia upelis ir iš dalies Markalės pelkė. Kalva apardyta, kasant žvyrą. Be įtvirtinimų. Aikštelė labiau neišsiskiria. 1932 m. rastas akmeninis kirvis su skyle kotui.
J. Mickevičiaus (Kretinga) duomenys.

476. NOLĖNAI, Utenos raj., Vyžuonų apyl.
Piliakalniu vadinamas kaimo R dalyje aukštos kalvos V galas, kurį iš Š juosia mažo upelio, iš P — pelkėtas slėniai, iš V — dauba. Kalva ilgai buvo ariama, stačiais, 15—18 m aukščio šlaitais. Aikštelė neišsiskiria, neaišku, kurią kalvos dalį ji užėmė. Kalva tęsiasi apie 200 m į R ir susilieja su aukštuma. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų jau nepastebėta. Anksčiau buvo rasta lipdytos keramikos lygiu paviršiumi.
1970 žv. II. Rad. UKM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 189; M. Valančius, 1972, 363.

477. NOREIKIŠKĖS, Prienų raj., Stakliškių apyl.
Piliakalnis, kartais vadinamas Guzeliu, yra į R nuo Pieštuvėnų — Alšios ež., Alšios upelio slėnio P krašte. Iš V, Š ir R

jį juosia upelio slėnis, P nuo aukštumos skiria 30 m ilgio ir 2 m gylio griovys. Nuo slėnio šlaitai statūs, 15 m aukščio. Viršuje — ovali, 5—6 m skersmens aikštelė, kurios P kraštą juosia 1,8 m aukščio pylimas. 200 m į PR nuo piliakalnio, aukštumoje yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1971 žv. II.

NOREIKONIAI, Pakruojo raj. ir apyl.
Kaime minimas piliakalnis. Vietiniai gyventojai savo kaimo laukuose taip vadinamos vietos nežino. Pasakojama, Kruojos kair. krante, kaimo PV dalyje, buvusi nedidelė kalvelė, kuri nustumta į rekonstruojamą kelią. Bet ir šios kalvelės piliakalniu nevadindavę.
1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 193; Ф. Покровский, 1899, 56.

478. **NORGĖLAI** (Mataičiai), Klaipėdos raj., Judrėnų apyl.
Piliakalnis prie Šalpalės ir Vytauto santakos kartais vadinamas Vytauto kalnu. Iš R ir P jį juosia Šalpalės, iš V — Vytauto slėniai. Šlaitai statūs, 15 m aukščio, Š nuo aukštumų piliakalnis atskirtas 2 pylimais ir grioviu. Nuo lauko yra 0,7—0,8 m aukščio pylimas, už jo — 1,7 m gylio griovys ir 6 m nuo jo dugno bei 4 m aukščio nuo aikštelės 26 m ilgio pylimas. Aikštelė trikampė, Š gale 26 m pločio ir 36 m ilgio Š—P kryptimi. Pastebima kultūrinio sluoksnio žymių. Pylime iškastos kelios duobės. F. Pokrovskis mini, kad piliakalnį XIX a. antrojoje pusėje kasinėjo kunig. Oginskis. Gal tai jo kasinėjimų žymės. Norgėlų senkapis apie 0,5 km į Š nuo piliakalnio.
1963 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 189; Ф. Покровский, 1899, 96.

479. **NORKŪNAI,** Prienų raj., Balbieriškio apyl.
Kaime yra 2 piliakalniai, apie 0,5 km vienas nuo kito. Pirmas Mikasos deš. krante, apie 0,5 km nuo Nemuno. Tai į upelio slėnį įsiterpusi ir iš P, V ir Š jo juosiama kalva. R nuo aukštumos atskirta 15 m pločio ir 2,5 m gylio grioviu bei aikštelės pakraštyje supiltu 1,5 m aukščio pylimu. Šlaitai nuo upelio statūs, daugiau kaip 20 m aukščio. Didesnė pylimo dalis nuslinkusi į upelį, išliko apie 15×20 m.
1965 m. II (vad. V. Daugudis) ištyrė 220 m² plotą. Aptiktas 0,15—0,3 m storio m. e. pradžios kultūrinis sluoksnis su lipdyta keramika brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi. Jis suardytas, XVI ir XVII a. piliakalnyje laidojant mirusiuosius. Aptikti 34 kapai.
Į PR nuo piliakalnio, 0,5 ha plote pastebima kultūrinio sluoksnio žymių. Ištirtas 80 m² plotas, aptiktas ariant suardytas sluoksnis su lipdyta keramika brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi.
1953 žv. II. 1965 tyr. II. Rad. IEM, AR 424 : 1—24.
Lit.: P. Kulikauskas, 1970, 17; В. Даугудис, 1966, 5; П. Куликаускас, 1966, 17; 1966 **a**, 77; А. Таутавичюс, 1970, 224—225.

480. **NORKŪNAI,** Prienų raj., Balbieriškio apyl.
Antras piliakalnis į R nuo pirmo, prie Nemuno ir Skardupio santakos, kair. krante. Jis buvo įsiterpęs į Skardupio slėnį, V nuo aukštumos atskirtas 45 m ilgio ir 5 m aukščio nuo lauko pylimu, kuris tik ir išliko. Visa aikštelė jau nunešta.
1964 m. ir 1965 m. II (vad. V. Daugudis) padarė pylimo piūvį apie jo vidurį ir R gale. Išryškėjo keli jo statybos etapai, aptikta medinių konstrukcijų ir akmenų grindinių. Į Š ir V nuo piliakalnio, beveik 1,5 ha plote yra gyvenvietė. Joje ištirtas 530 m² plotas. Aptiktas suardytas 0,5 m storio kultūrinis sluoksnis. Rasta ūkinių duobių, židinių, lipdytos keramikos brūkšniuotu, lygiu ir grublėtu paviršiumi, šlako, trinamosios girnos, dalgis ir kitų radinių iš III—VIII a.
1953 žv. II. 1964—1965 tyr. II. Rad. IEM, AR 423 : 1—25.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 19; P. Tarasenka, 1928, 189; P. Kulikauskas, 1970, 17—18; В. Даугудис, 1966, 6—7; П. Куликаускас, 1966, 18; 1966 **a**, 79; А. Таутавичюс, 1970, 225.

NORKŪNAI, Šakių raj., žr. **Maštaičiai** (Nr. 423).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 189.

481. **NARKŪNAI,** Utenos raj., Pakalnių apyl.
Utenio pilimi ir kapu vadinamas piliakalnis su priešpiliu yra 3 km į PV nuo Utenos, Utenėlės kair. krante. Tai pailga Š—P kryptimi kalva, kurios R ir P šlaitai

leidžiasi į Utenėlės slėnį, V — į šio slėnio kraštą daubą. Šlaitai statūs, 13—14 m aukščio. Viršuje beveik trikampė, 55 m ilgio Š—P kryptimi ir 35 m pločio Š gale aikštelė. Jos Š krašte — išskleistas, bet dar 1,7 m aukščio pylimas; aikštelėje ryškus kultūrinis sluoksnis. Š galą nuo aukštumos kerta tiesus 60 m ilgio ir 13 m gylio bei 3—4 m pločio dugne griovys. Už griovio — priešpilis. Jis su 15 m ilgio Š—P kryptimi ir 25 m pločio (palei griovį) aikštele, kurią iš V, Š ir R juosia 2,5 m aukščio (išorėje 4 m), apie 60 m ilgio pylimas. V pašlaitėje yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų, randama lipdytos keramikos brūkšniuotu ir lygiu paviršiumi. 1835 m. piliakalnį kasinėjo P. Wilczyńskis. Aikštelėje aptiko storą kultūrinį sluoksnį su apdegusio molio gabalais, puodų šukėmis, gyvulių kaulais ir kitais radiniais. 1959 m. V pašlaitę kasinėjo Utenos kraštotyros muziejus (vad. V. Valuckytė). Ištyrė kultūrinio sluoksnio liekanas. Rado lipdytos keramikos brūkšniuotu ir lygiu paviršiumi.
1970 žv. II. 1835 kasin. P. Wilczyńskis, 1959 V pašlaitę tyr. UKM. Rad. UKM.
Lit.: F. Wilczyński, 1836, 559—560; P. Tarasenka, 1928, 189—190; LAB, 10, 22; M. Valančius, 1972, 364.

482. **NORMANČIAI,** Šiaulių raj., Pakapės apyl.
Bauskės pilimi vadinamas piliakalnis į ŠR nuo Pakapės. Tai 4—5 m pakilusi laukuose kalvelė, kurios tik R — aukščiausias — šlaitas iki 7 m. Šlaitai gana nuolaidūs, apardyti ariant. P gale, apie 2 m žemiau viršaus, šlaite yra 9×17 m dydžio terasa. Viršuje ovali, apie 30 m ilgio Š—P kryptimi ir 12 m pločio aikštelė. Jos P gale išlikęs 0,5 m aukščio pylimėlis. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1967 žv. II. VAK, 47/253—260.

483. **NARVAIŠIAI,** Plungės raj., Alksnėnų apyl.
Pilale vadinamas Varlupio krante, slėnyje 2—3 m aukščio kalnelis. Jo viršus apie 10—12 m ilgio, plotis — 5—6 m. Tai tarsi piliakalnio liekanos.
1964 žv. II.

484. **NOSAIČIAI,** Tauragės raj., Skaudvilės apyl.
Į ŠR nuo Skaudvilės yra didelė Papilakalniu vadinama kalva. Iš visų pusių ją juosia nedidelė pelkė. Kalva gana stačiais, apie 8 m aukščio šlaitais. Viršuje — 75 m ilgio R—V kryptimi ir 50 m pločio, aukštesniu viduriu aikštelė. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1964 žv. II.

485. **NUGARIAI,** Plungės raj., Paukštakių apyl.
Pilale vadinama tarp pelkių, Dirnupio kair. krante išlikusi piliakalnio dalis. Piliakalnis buvęs įsiterpęs į upelio slėnį ir beveik visai nuplautas; V, Š ir R krašte dar žymu šlaitų griuvimo pėdsakų. Piliakalnį nuo sausumos iš P saugojo status, 4,5 m aukščio pylimas, kurio išliko 20 m.
1948 ir 1964 žv. II.

486. **OBELIJA,** Alytaus raj., Miroslavo apyl.
Piliakalnis Obelijos ež. R krante esančios kalvos Š gale vadinamas Strupakalniu. Jo V status šlaitas leidžiasi į ežero slėnį ir yra 15—16 m aukščio, R 8—9 m aukščio — į bevardžio upelio slėnį. Viršuje — 40 m ilgio Š—P kryptimi ir 20 m pločio aikštelė, kurios galuose išlikę pylimai, nes galiniai šlaitai nuolaidesni. P gale pylimas apie 2 m, išorinis šlaitas — 7 m aukščio; Š gale — apie 1 m aukščio pylimas. Todėl kalnas primena balną. Aikštelė apardyta duobių; yra akmenų, pastebimas kultūrinis sluoksnis.
1954 žv. II.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 22; P. Tarasenka, 1928, 194; A. Kamiński, 1956, 234.

487. **OBELYTĖ,** Alytaus raj., Parėčėnų apyl.
Piliakalnis aukštame deš. Peršėkės krante, į V nuo Kaukų piliakalnio. Tai aukštumos kampas, kurį iš R, P ir V juosia Peršėkės slėnis. Šlaitai statūs, 9—10 m aukščio. Š nuo laukų piliakalnis buvęs apsaugotas daugiau kaip 80 m ilgio, ariant laukus, išskleistu pylimu. Pylimo ir upės juosiama aikštelė apie 70 m ilgio R—V kryptimi ir 60—65 m pločio. Jos PR kampe, ant paties skardžio yra 2—3 m aukščio, apie 20 m ilgio ir 14 m pločio kalvelė. Ji iškasinėta duobėmis. Aikštelės dalis užstatyta pastatais, užsodinta sodu.
1968 ir 1969 m. VVU (vad. P. Kulikauskas) pylimo R gale ištyrė 32 m^2 plotą ir aptiko kultūrinį sluoksnį su lipdyta keramika brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi. Kalvelėje, kampe ištirtas 22 m^2 plotas. Aptikta daug apdegusio molio gabalų, pastebėta vienur 2, kitur 3 sluoksniai degėsių. Rasta ir lipdytos keramikos

brūkšniuotu bei grublėtu paviršiumi. Piliakalnis datuojamas m. e. pradžia — iki V—VI a.
1954 žv. II. 1968 ir 1969 tyr. VVU. Rad. IEM.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 15; P. Tarasenka, 1928, 194; P. Kulikauskas, 1970, 22—23, 1970 c, 12—15; I. Mulevičienė, 1970, 138; П. Куликаускас, 1970, 96—97.

488. **OBONYS**, Kupiškio raj., Puožo apyl.
Piliakalnis kaimo ŠR pakraštyje, pelkėje. Tai žema kalva, tarsi sala. Jos viršuje — kiek pailga Š—P kryptimi, 25—30 m skersmens aikštelė, kurios pakraščiais pastebima žemo pylimo pėdsakų. 3 m žemiau jo, aplink pašlaitėje, žiedu eina 140 m ilgio, 0,6—0,8 m aukščio pylimėlis. Aikštelė apardyta bulviarūsių, kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
Atrodo, tą patį piliakalnį P. Tarasenka, sekdamas J. Elisonu, vadina gretimo **Zūbiškių** kaimo piliakalniu.

489. **OPLANKYS** (Greižėnai), Tauragės raj., Lauksargių apyl.
Piliakalnis į Š nuo Oplankio, prie Greižėnų kaimo ribos, aukštame deš. Jūros krante. Piliakalnį iš R, P ir V juosia Jūros slėnio krašto daubos. PR šlaitas — iki 25 m aukščio, kiti kiek žemesni, statūs. Š nuo laukų iškastas apie 2 m gylio ir 20 m pločio griovys. Nuo jo dugno kyla 7,5 m aukščio pylimas. Jis nuo aikštelės 5,5 m aukščio ir lanku juosia jos Š kraštą. Aikštelė beveik apskrita, apie 30 m skersmens. Pastebimas kultūrinis sluoksnis. Į Š ir V nuo piliakalnio, dideliame plote randama lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi. Į Š už 200 m — Greižėnų senkapis.
1963 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: A. Bezzenberger, 1900, 135—136; E. Hollack, 1908, 1; P. Tarasenka, 1928, 137 (Greižėnai); C. Engel, 1931, 7, 56; J. Remeika, 1938; 85; H. Crome, 1938, 191.

490. **OPLANKYS** (Gilandžiai), Tauragės raj., Lauksargių apyl.
Piliakalnis buvo Gilandžių kaimo žemėje, į PV nuo Oplankio, dabar — Oplankio kaime. Jis vadintas Papilkalniu, Šventkalniu. Piliakalnis — bevardžio upelio deš. krante, prie Oplankio vandens malūno tvenkinio. Š ir ŠV šlaitai leidžiasi į upelį ir yra apie 12 m aukščio. Iš R ir PR jį juosia upelio slėnio dauba, PV nuo aukštumų buvęs iškastas griovys, už kurio kyla 7 m aukščio pylimas. Jis 3,5 m aukščio nuo aikštelės ir 17 m ilgio. Aikštelė PV gale 17 m pločio ir iki 45 m ilgio PV—ŠR kryptimi.
1963 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 133 (Gilandžiai); V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26; H. Crome, 1938, 191; J. Remeika, 1938, 35—37, 85.

491. **OPSTAINIAI**, Šilutės raj. Vilkyškių apyl.
Opste, Apste vadinamas piliakalnis kaimo P pakraštyje. Jis stovi mažo bevardžio upelio deš. krante, kuris su drėgnomis pievomis jį juosia iš R, Š ir V. P apie 30 m pločio sausesnis slėnis skiria nuo gretimų kalvų. Piliakalnio šlaitai gana statūs, žemi. Nuo upelio ir pelkės šlaitai 7—8 m, P — tik 4 m aukščio. Viršuje beveik apskrita, 20—22 m skersmens aikštelė aukštesniu P kraštu. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1963 žv. II.
Lit.: E. Hollack, 1908, 1; P. Tarasenka, 1928, 96 (Apstainiai); C. Engel, 1931, 80; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26; H. Crome, 1938, 192; J. Remeika, 23—28, 85.

492. **PABAISKAS**, Ukmergės raj.
Į PR nuo miestelio yra Kovakalniu vadinama kalva. Beveik iš visų pusių ją juosia nedidelė pelkė. Šlaitai 6—7 m aukščio, viršus apie 40 m ilgio ir 6—7 m pločio, bet aikštelė neišsiskiria. Kalva nuo seno ariama, kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1970 žv. II.

493. **PABALČIAI**, Raseinių raj., Nemakščių apyl.
Balčios kair. krante yra piliakalnis. Šalia jo seniau buvęs Papilio vienkiemis. Iš P ir V piliakalnį juosia upė, į kurią leidžiasi statūs, daugiau kaip 10 m aukščio šlaitai. R kalvos pašlaitėje lanku iškastas dabar vos žymus griovys. Nuo griovio V krašto kyla 3 m aukščio status šlaitas, kuris baigiasi 7,5 m pločio pusmėnulio formos terasa. Jos V—P krašte taip pat yra lanko formos, 60 m ilgio pylimas; jo galai dar 5—6 m virš aikštetės. Pylimas iš dalies nukastas, iš dalies sunaikintas daugybės bulviarūsių, kurie čia kasti kelis dešimtmečius. Už pylimo lieka trikampė išgaubtu pagrindu aikštelė. Ji 26 m pločio R gale (prie pylimo)

20 pav. Opstainiai (Nr. 491)

ir tik 22 m ilgio R—V kryptimi. XIX a. pirmojoje pusėje ir viduryje buvo ariama, su kultūriniu sluoksniu. Pasakojama, kad, kasant bulviarūsius, buvo aptikta pusė girnų, piautuvas ir kitų radinių, bet jie neišliko. Gyvenvietės pėdsakų pastebėta į R nuo piliakalnio. Rasta šlako, lipdytos keramikos.
Spėjama čia buvus Milžuvėnų pilį, kurios piliakalnis minimas 1385 m., 1386 m. (Milsove), nes greta už upės yra Milžuvėnų kaimas.
1961 žv. II.

Lit.: K. Avižonis, 1927, 10—11; P. Tarasenka, 1928, 196; M. Valančius, 1972, 362; Ф. Покровский, 1899, 127—128.

494. **PABALIAI**, Kauno raj., Daugeliškių apyl. Buvo kalva, vadinama piliakalniu. Ją iš visų pusių juosė pelkė. Kalva sunaikinta XX a. pr., ėmus kasti žvyrą. Duomenų apie dydį ir formą neišliko. Pasakojama, kad, kasant žvyrą, buvo randama kaulų ir karstų pėdsakų. Matyt, piliakalnyje XVII—XVIII a. buvo kaimo kapinės.
1967 žv. II.

Lit.: P. Tarasenka, 1928, 196 ir 252 (Užbaliai).

495. **PABERŽĖ**, Jonavos raj., Beržų apyl. Piliakalnis Beržankos kair. krante. Iš ŠV, PV ir P jį juosia Beržankos pelkėto slėnio kraštas. Šlaitai — iki 7 m aukščio. ŠR galas siekia aukštumą. Viršuje — įdubusi, 12 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 8—9 m pločio aikštelė. ŠR gale yra 1,8 m aukščio pylimėlis. Jo išorinis šlaitas leidžiasi į pašlaitėje esantį 19 m ilgio griovį, už kurio — 14 m ilgio, pamažu į ŠR kylanti aikštelė. Jos ŠR gale yra 0,6 m aukščio ir 15 m ilgio pylimėlis. Taigi piliakalnio ŠR gale yra įtvirtintas papilys.
1971 žv. II.

PABERŽIAI, Pasvalio raj., žr. **Šimoniai** (Nr. 732).
Mūšos krante minimas piliakalnis yra Šimonių kaime. Paberžiai — gretimas kaimas, ir ten piliakalnio nėra.
1969 žv. II.

Lit.: J. Elisonas, 1925, 441; P. Tarasenka, 1928, 196.

496. **PABRASČIAI**, Prienų raj., Balbieriškio apyl.
Giliame Ringio slėnyje, kair. jo krante,

santakoje su Brasčia yra piliakalnio liekanų. Piliakalnį iš PV ir P juosė Ringis, iš R ir PR — Brasčia. ŠV jis siekė sausumą. Išlikęs piliakalnio kraštas ŠV nuo gretimo lauko pakyla 5 m. Viršuje yra 3×8 m dydžio aikštelė, greičiausiai, pylimo viršus. Visa likusi dalis nugriuvusi į upelius. Nuo jų yra status 11 m aukščio šlaitas.
1972 žv. II.

497. **PAČIUDIŠKIAI**, Prienų raj., Išlaužo apyl. Piliakalnis pelkėto Morkūnupio slėnio pakraštyje, kair. jo krante. Iš ŠV, Š ir R jį juosia pelkė. Šlaitai nuo pelkės apie 9 m, nuo gretimo lauko, iš P—PV — tik 3 m aukščio. Viršus apie 20 m skersmens, iškilus, aikštelė labiau neišsiskiria. Kalva buvo ariama. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų pastebėta piliakalnio ŠV šlaite.
1971 žv. II.

498. **PADAIGAI**, Jonavos raj., Upninkų apyl. Smailiakalniu vadinamas piliakalnis kaimo V dalyje, Neries deš. kranto slėnio pakraštyje. Iš V jį juosia Neries slėnis, iš Š ir P — pelkėtos daubos, R piliakalnis siekia aukštumą. Šlaitai nuo Neries slėnio ir daubų statūs, 13—15 m aukščio. R iškastas 16 m ilgio ir 1 m gylio griovys, skiriąs piliakalnį nuo jam nepanaudotos kalvos dalies. Nuo griovio kyla 4,5 m, o nuo aikštelės tik 1,5 m aukščio pylimas. Aikštelė ovali, 12 m ilgio R—V kryptimi ir 8 m pločio R. Pylimas apardytas apkasų. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1971 žv. II.

PADIEVAITIS, Šilalės raj., Kvėdarnos apyl., žr. **Kvėdarna** (Nr. 356).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 197.

499. **PADIEVYTIS**, Šilalės raj.
Dievyčio ež. P krante apie 20 m aukščio kalva vadinama Dievyčio kalnu. Iš Š kalną juosia ežeras, iš V — Šventupio slėnis, R siekia Eževyčio pelkę, per kurią į piliakalnį veda kūlgrinda. Šlaitai statūs, natūralūs, apie 15 m aukščio, Š — nedidelė terasa. Viršuje — netaisyklinga keturkampė aikštelė kiek žemesniu P kraštu. Ji apie 40×30 m dydžio.
1964 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 10—20; P. Tarasenka, 1928, 197; M. Valančius, 1972, 364; Ф. Покровский, 1899, 144.

500. **PADOVINYS**, Kapsuko raj.
Piliakalnis į ŠV nuo kaimo. Tai pailga ŠR—PV kryptimi kalva. Šoniniai šlaitai ir PV galas statesni, 9—11 m aukščio. ŠR šlaitas tik 3 m aukščio, todėl čia viršuje, aikštelės gale, supiltas dar apie 1 m aukščio pylimas. Aikštelė apie 25 m ilgio ir beveik 15 m pločio. ŠR gale, maždaug 3 m žemiau aikštelės — apie 30 m ilgio ir 25 m pločio terasa su 5—6 m aukščio šlaitais, tik jie kiek nuolaidesni, negu piliakalnio. Nuolaidžiausias ŠR kraštas, kuriame, atrodo, buvęs pylimas. Aikštelėje, terasoje ir laukuose apie piliakalnį pastebimas kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos keramikos lygiu, brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi. XX a. pradžioje į buv. Lietuvių mokslo draugijos rinkinius pateko iš šio piliakalnio sidabrinė lankinė žieduota segė ir kt.
1954 ir 1962 žv. II. Rad. IEM, AR 65 : 1—6.
Lit.: J. Totoraitis, 1908, 183; P. Tarasenka, 1928, 196; A. Kamiński, 1956, 237.

501. **PADUBYSYS** (Kaimelė), Raseinių raj., Pagojukų apyl.
Kaukuro kalnu vadinamas piliakalnis deš. Dubysos krante, prie ribos su Kaimele. Iš dviejų pusių jį juosia bevardžiai upeliai, iš trečios — Dubysos slėnis. Šlaitai statūs, apie 30 m aukščio. ŠV kraštas siekia aukštumą. Nuo jos atskirtas 18 m ilgio grioviu ir už jo supiltu apie 3 m aukščio nuo griovio ir 2 m nuo aikštelės pylimu. Aikštelė netaisyklinga, apie 60 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir nuo 10 iki 27 m pločio. Jos PR pakraštyje pastebima buv. pylimo žymių. Aikštelė buvusi ariama, ŠV dalis apardyta bulviarūsių.
1967 žv. II.

PADUBYSYS (Bazilioniai), Šiaulių raj. XX a. pradžioje buvo ariamas piliakalnis be aiškesnių įtvirtinimų. Tikslesnė jo padėtis nenurodyta. Iki šiol nenustatyta jo vieta, nėra kitų duomenų.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 9; P. Tarasenka, 1928, 197.

PADUBRINAI, Šilutės raj., Švėkšnos apyl. F. Pokrovskis pakartojo ne visai tikslią iš K. Gukowskio paimtą žinią, kad į ŠV nuo Padubrėnų kaimo, aukštumoje yra apskritas, apie 1600 m² dydžio piliakalnis, ant kurio esančios kapinės. Vėliau tai kartoja kiti autoriai. Kaimo kapinės iš

tiesų yra aukštumoje, tačiau ji piliakalniu nevadinama ir be jo požymių.
1963 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 196; Ф. Покровский, 1899, 97.

PADVARNINKAI, Šilalės raj., Kaltinėnų apyl.
F. Pokrovskis, vėliau ir kiti autoriai kartoja iš K. Gukowskio paimtą žinią, kad prie Kaltinėnų, Padvarninkuose esąs piliakalnis. Jau 1935 m. jo ieškota ir nerasta nei šiame, nei gretimo buv. Skaudvilės valsčiaus Padvarninkų kaime.
VAK, 49/222, 224, 227.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 197; Ф. Покровский, 1899, 145.

502. **PADVARIEČIAI**, Biržų raj., Nemunėlio Radviliškio apyl.
Aukštas ir status Nemunėlio krantas vadinamas Velniapiliu. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta. Gal buv. piliakalnį jau nuplovė upė?
1969 žv. II.

503. **PAEŽERIAI**, Pakruojo raj., Rozalimo apyl.
Į ŠR nuo buv. dvaro, pelkėtame Ežerėlės slėnyje kalva vadinama piliakalniu, koplyčkalniu. Ji iš visų pusių apjuosta pelkės šlaitai statūs, natūralūs, apie 4—5 m aukščio. Viršus iškilus, aikštelė neišsiskiria. Kalvos skersmuo — apie 70—80 m. Nei kultūrinio sluoksnio pėdsakų, nei koplyčios žymių nėra.
1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 197.

PAEŽERIS, Šilalės raj., žr. **Gegužės** (Nr. 200).
Gegužkalniu vadinamas piliakalnis yra ne Paežerio, bet Gegužių kaime, Upynos apyl.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 197; Ф. Покровский, 1899, 145.

PAEŽERĖ, Kapsuko raj.
P. Tarasenka, remdamasis Geografiniu žodynu, mini piliakalnį. Tačiau šiame leidinyje piliakalnis iš tikrųjų neminimas. Jo nerasta ir 1954 m. žvalgant kaimo laukus.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 198.

PAGAIČPILIS, Panevėžio raj., Smilgių apyl.
J. Elisonas, vėliau P. Tarasenka mini 80×20 m dydžio ir 6 m aukščio piliakalnį. Bet jau 1938 m. kaime niekas negalėjo nurodyti piliakalniu vadinamo kalno. Nepavyko jo rasti ir 1968 m.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 198.

504. **PAGARŠVYS**, Prienų raj., Pakuonio apyl. Piliakalnis Nemuno kair. kranto slėnio pakraštyje. Iš R, Š ir P jį juosia Nemuno slėnis ir jo krašto daubos, nuo aukštumos V—ŠV atskirtas 6—8 m gylio dauba. Nuo slėnio šlaitai statūs, 12—13 m aukščio. Viršuje — ovali, apie 25 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir 20 m pločio aikštelė, kurią žiedu juosia pylimas. Jis aukščiausias V—ŠV pusėje, kur išorinis šlaitas žemiausias. Pylimo aukštis čia beveik 5 m, iš kitų pusių — 1—1,5 m. Aikštelėje ir PR šlaite yra kultūrinis sluoksnis. R—PR pašlaitėje randama lipdytos lygiu, brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, taip pat žiestos keramikos.
1953 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 207 (Pašvėnis).

505. **PAGĖGIAI** (Birštoniškiai, Būbliškė), Šilutės raj.
Piliakalnis Pagėgių PR pakraštyje, buv. Būbliškės dvaro žemėje, šalia Birštoniškių kaimo. Todėl žinomas keliais vardais, dažnai laikomas skirtingais paminklais. Jis stovi Nemuno slėnio aukštumos pakraštyje. R ir P šlaitai leidžiasi į Nemuno slėnį. V pašlaitė apardyta dvaro tvenkinio, Š apie 20 m pločio dauba, tarsi buv. griovys skiria piliakalnį nuo aukštumos. Šlaitai nuo Nemuno slėnio apie 15 m, Š ir ŠV — tik 3—6 m aukščio. Aikštelė beveik apskrita, apie 45—50 m skersmens, aukštesniu R ir ŠR kraštu; smarkiai apardyta bunkerių, apkasų 1944 m. Atrodo, aikštelės Š krašte buvęs pylimas.
1963 žv. II.
Lit.: E. Hollack, 1908, 13 ir 15; P. Tarasenka, 1928, 107 (Birštoniškiai) ir 110 (Bubliškės); C. Engel, 1931, 80.

PAGIRGŽDŪTIS, Telšių raj., Varnių apyl., žr. **Girgždūtė** (Nr. 220).
Girgždūtės kalne plačiai žinomas piliakalnis ir vadinamas Girgždūte.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 198 ir kt.

506. **PAGIRGŽDŪTIS**, Telšių raj., Varnių apyl.
Apie 1,5 km į Š nuo Girgždūtės kalno, aukštumos pakraštyje yra į pelkėtą Alkupio slėnį įsiterpęs piliakalnis. Iš Š, R ir P jį juosia slėnis. Šlaitai statūs, apie 16 m aukščio. Atrodo, viršutinė jų dalis buvusi išlyginta, statesnė. V galas remiasi

į aukštumą. Griovio žymių paviršiuje nėra. Pylimas nuo lauko 5 m, nuo aikštelės — 3 m aukščio, apardytas bulviarūsių. Aikštelė trapecinė, 18 m pločio V gale, prie pylimo, ir 20 m pločio R, 25 m ilgio. Į V nuo piliakalnio ariamame lauke yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1964 žv. II. Rad. IEM, AR 470.

507. **PAGRAMANTIS**, Tauragės raj.
Akmenos kair. krante, prie santakos su Gramančia yra piliakalnis. Jo V šlaitas leidžiasi į Akmenos, P ir R — į Gramančios slėnius. Jie statūs, daugiau kaip 20 m aukščio. Š nuo aukštumos supiltas pylimas, kuris nuo lauko 5 m, nuo aikštelės — 3 m aukščio. Viršuje — Š—R kryptimi 75 m ilgio aikštelė; jos Š galas 25 m, P — 40 m pločio. Į Š nuo piliakalnio, aukštumoje yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų, rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi, apdegusio molio gabaliukų.
1904 žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: L. Krzywicki, 1909, 38; P. Tarasenka, 1928, 198.

508. **PAGRYBIS**, Šilalės raj., Kaltinėnų apyl.
Akmenos kair. krante, kaimo ŠR pakraštyje, prie ribos su Paskuburlės kaimu yra Skuburlės kalnu vadinamas piliakalnis. Tai nupiauto kūgio formos kalvos viršūnė aukštumos krašte. Jos R ir Š šlaitai statūs, aukštesni, leidžiasi į Akmenos slėnį, iki 16—20 m aukščio. P ir V žemesni, tik 8—9 m aukščio, taip pat statūs. Viršuje — beveik apskrita, 20—22 m skersmens aikštelė, kurią XIX a. gale kasinėjęs dvarininkas Volmaras.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 206 (Paskuburlė); L. Krzywicki, 1957, 423—424; M. Valančius, 1972, 365; Ф. Покровский, 1899, 146; Ф. Скобич, 1900, 52—53.

509. **PAGRYŽUVIS**, Kelmės raj., Tytuvėnų apyl.
Kalvinų kalnu vadinamas piliakalnis — Gryžuvos kair. krante. Iš ŠV, Š, R ir PR jį juosia upės slėnis; šlaitai statūs, 12—13 m aukščio. PV siekia aukštumą, nuo kurios būta griovio ir supiltas 4,5 m aukščio nuo lauko bei 3,5 m nuo aikštelės pylimas. Aikštelė netaisyklinga, keturkampė, apie 15 m pločio ir 24 m ilgio PV—ŠR kryptimi.
1967 žv. II.

PAGURIAI, Rokiškio raj. (buv. Pandėlio vlsč.), žr. skyrių apie XVI—XVIII a. įtvirtinimus.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 198.

PAJEVONYS, Vilkaviškio raj., žr. **Kunigiškiai** (Nr. 351).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 199.

510. **PAJIESYS**, Kaunas
Piliakalnis, daugiausia vadinamas Napoleono kalnu, yra Jiesios ir Nemuno santakoje. Tai kalva gana stačiais, iki 35 m aukščio šlaitais, su aiškiai lygintais šlaitais viršuje. Aikštelė lygi, beveik apskrita, 35—40 m skersmens. Kultūrinio sluoksnio joje nepastebėta. Pašlaitėje rasta lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos.
1953 žv. II. Rad. KVIM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 199; 1956, 58—59; 1958 rugsėjo 22 d.

PAJUODENĖ (Žiezdrelė), Utenos raj., Saldutiškio apyl.
F. Pokrovskis Pajuodinyje, prie ežero nurodo Karalienės kalną. P. Tarasenka jį pavadino piliakalniu (knygoje Pajuodinio vardas iškraipytas — Pidienis). Iš tikrųjų greta Pajuodinio, Žiezdrelės ež. PV pakrantėje kalva vadinama Karalienės kalnu. Ji be piliakalnio požymių.
1972 žv. UKM, 1973 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 211; Ф. Покровский, 1893, 50.

PAJŪRIS, Šilalės raj., žr. **Pakisys** (Nr. 516).
P. Tarasenka, sekdamas F. Pokrovskiu, nurodo piliakalnį ir žemėlapyje žymi kair. Jūros krante. Iš tiesų F. Pokrovskis piliakalnį mini priešais Pajūrio miestelį, t. y. iš tikrųjų esantį Pakisio kaime.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 199; Ф. Покровский, 1899, 155.

PAJŪRIS, Tauragės raj., Dauglaukio apyl.
P. Tarasenka, paėmęs ne visai aiškias F. Pokrovskio žinias apie piliakalnį, nurodo jį Pajūryje ir žemėlapyje žymi kair. Jūros krante, žemiau santakos su Šešuviu. Tačiau niekur ten 1964 m. piliakalnio nerasta, ir tokio kaimo nėra.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 199; Ф. Покровский, 1899, 147.

PAJŪRIŠKIAI, Šilutės raj., žr. **Dapkiškė**, Šilalės raj. (Nr. 130).
Piliakalnis prie abiejų kaimų ribos, deš. Jūros krante.

511. **PAKAČINĖS** (Dembai), Zarasų raj., Antazavės apyl.
Piliakalnis miške, į P nuo Pakačinių kaimo ir į R nuo Dembų vienkiemio. Iš R, P ir V jį juosia dauboș. Šlaitai statūs, 10—11 m aukščio. Š jis siekia žemesnę kalvos dalį, Š šlaitas tik 3,5 m aukščio. Pašlaitėje buvęs iškastas 20 m ilgio griovys, kurio nemaža dalis užslinkusi. Viršuje — beveik apskrita, kiek iškiliu viduriu, apie 35 m skersmens anksčiau buvusi ariama aikštelė.
1933 m. P. Tarasenka aikštelės V pakraštyje iškasė kelis perkasus: du 8×1 m, vieną 10×1 m ir vieną 4×1 m dydžio. Aikštelės pakraščiu aptiktas iki 1,5 m storio kultūrinis sluoksnis. Rasta akmeninis kirvis su skyle kotui ir įtveriamasis kirvelis, kaulinių dirbinių, lipdytos keramikos daugiausia brūkšniuotu ir mažiau lygiu bei gludintu paviršiumi, taip pat keletas šukių grublėtu paviršiumi, šlako ir kt.
1949 ir 1972 žv. II. 1933 tyr. P. Tarasenka. Rad. KVIM, 1659.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 199; 1934, 415; P. Gipiškis, 1936, 30—31; Ф. Покровский, 1899, 43; П. Тарасенко, 1952, 89—90; Е. Данилайте, 1970, 47.

PAKADŪŠIS, Šilalės raj., žr. **Kalniškiai** (Nr. 284).

512. **PAKALNIAI**, Utenos raj.
Piliakalnis į ŠV nuo miestelio, Vidinksto ež. PV krante. Tai didelė kalva, juosiama daubų. Šlaitų aukštis — iki 23—25 m. Viršutinė 3—4 m šlaitų dalis stati, išlyginta, žemiau nuolaidesni, natūralūs šlaitai. Aikštelė beveik kvadratinė, 56 m ilgio Š—P kryptimi ir 53 m pločio. Joje ir R šlaite pastebimas kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu, grublėtu ir lygiu paviršiumi. M. Stryjkowskis spėjo čia buvus legendinio kunigaikščio Utenio pilį. 1835 m. aikštelės pakraščius kasinėjo P. Wilczyńskis; aptiko įvairaus storio kultūrinį sluoksnį, mini radęs Romos monetą.
1970 žv. II. 1835 kasin. P. Wilczyńskis.
Lit.: F. Wilczyński, 1836, 560; M. Stryjkowski, 1846, I, 248; P. Tarasenka, 1928, 199 ir 259 (Veteikiai); M. Valančius, 1972, 364; Ф. Покровский, 1899, 101.

513. **PAKALNIŠKIAI**, Kauno raj., Rokų apyl. Piliakalnis Nemuno kair. krante, įsiterpęs į Nemuno slėnį. Iš ŠV, Š, R ir PR jį juosia slėnis, į jį leidžiasi statūs, iki 25—27 m aukščio šlaitai. PV nuo aukštumos yra apie 20 m pločio ir 40 m ilgio bei 3 m gylio griovys ir aikštelės krašte supiltas 4 m aukščio nuo griovio bei 3 m nuo aikštelės pylimas. Aikštelė PV gale, prie pylimo apie 20 m pločio ir 35 m ilgio PV—ŠR kryptimi. ŠR galas siauresnis. Aikštelės pakraščiai ir pylimo ŠV galas apardyti apkasų; joje pastebimas kultūrinis sluoksnis. Griovio išorėje, į PV nuo piliakalnio yra apie 25 m skersmens, žiedo formos, 4 m aukščio pylimas. Jis juosia apie 5 m skersmens aikštelę, nuo kurios pakilęs apie 1,5 m. Šis savotiškas įtvirtintas priešpilis, tarsi bokštas, kartais laikomas atskiru piliakalniu. Slėnyje, pašlaitėje buvo aptikta lipdytos lygiu paviršiumi ir žiestos keramikos.
1943 žv. P. Tarasenka, 1953 žv. II, 1972 žv. MMT. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 200; 1956, 84—85; A. Kamiński, 1956, 238; P. Tarasenka, 1958 rugsėjo 23.

514. **PAKALNIŠKIAI** (Gedminaičiai), Klaipėdos raj., Judrėnų apyl.
Pilė buvo Gedminaičių dvaro laukuose, vėliau atsidūrė Pakalniškiuose, prie ribos su Kančaičių ir Užbūdžių kaimais. Todėl tas pats piliakalnis kartais minimas keliais skirtingais vardais, kaip ne tas pats paminklas. Taip vadinama kalva yra Graumenos deš. krante, slėnyje, apjuosta klampia pelke. Dabar ji apie 100 m nuo upelio vagos, stačiais, 6—7 m aukščio šlaitais, viršuje su trikampe aikštele. Aikštelė R—V kryptimi 50 m ilgio ir V gale 40 m pločio. Buvo ariama. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1963 žv. II. VAK, 53/309—311.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 131 (Gedminaičiai).

515. **PAKALNIŠKIAI**, Zarasų raj., Smalvų apyl.
Piliakalnis Ramio ež. krante, jo ŠV kampe. Iš S, R ir P jį juosia ežeras ir pakrančių pelkės, V siekia sausą žemumą. Kalvos šlaitai apie 8—10 m aukščio, aikštelė labiau neišsiskiria, nes kalvos vidurys iškilus ir perėjimas į šlaitus neryškus. Ji galėjo būti apie 20—25 m skersmens. Kalva ilgai buvo ariama. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta. V

pašlaitėje, dirvoje yra kultūrinio sluoksnio žymių.
1971 žv. RKM, 1972 žv. II.
Lit.: P. Gipiškis, 1936, 62.

PAKIAULIŠKIS, Prienų raj., žr. **Klebiškis** (Nr. 325).
Piliakalnis prie kaimų ribos.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 200; A. Kamiński, 1956, 238.

516. **PAKISYS** (Pajūris), Šilalės raj., Piliakalnio apyl.
Jūros deš. krante, santakoje su Kise (ir jos deš. krante), priešais Pajūrio miestelį yra piliakalnis. Jūra jį juosia iš PR ir P, Kisė — iš R ir Š. Šlaitai nuo upelio statūs, 5—7 m aukščio. PV nuo aukštumos piliakalnį skiria lanku einąs griovys ir už jo supiltas pylimas, kurio šlaitas nuo griovio dugno 11 m, o nuo aikštelės — 5 m aukščio. Žemesni pylimo galai lanku juosia V aikštelės galą. Aikštelė ovali, 43 m ilgio R—V kryptimi ir 30 m pločio. Į V nuo piliakalnio, lauke už griovio randama lipdytos ir žiestos keramikos, apdegusio molio.
200 m į Š nuo piliakalnio, Kisės kair. krante yra aukuro akmuo.
1908 žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 199 (Pajūris); Ф. Покровский, 1899, 155.

PAKLEVIS, Pakruojo raj.
F. Pokrovskis ir, juo sekdamas, P. Tarasenka čia mini piliakalnį. Tačiau kaimo gyventojai tokio paminklo savo laukuose nežino.
1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 200; Ф. Покровский, 1899, 56.

PAKRASTAI (Pakruostė?), Kėdainių raj. (buv. Surviliškio vlsč.)
Atrodo, kad tai Pakruostės kaimas šalia Bakainių iš V. Galimas daiktas, P. Tarasenka dar kartą mini tą patį **Bakainių** (Nr. 56) piliakalnį.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 201.

PAKRAUŠIS, Radviliškio raj. (buv. Baisogalos vlsč.).
P. Tarasenka, remdamasis J. Spruogio skelbtais XVI a. duomenimis, mini piliakalnį. Iki šiol nepavyko išsiaiškinti, kokie kaimai XVI a. priklausė Pakraušio dvarui ir koks piliakalnis iš tikrųjų minimas.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 201.

PAKRUOJIS
F. Pokrovskis tarp kalvų, kurios gali būti piliakalniai, prie Pakruojo mini Puzino kalną. P. Tarasenka tiesiog nurodo ten piliakalnį. Puzino kalnu vadinama aukštuma miške į ŠV nuo Pakruojo, Kruojos kair. krante, be piliakalnio žymių. Minima, jog rasta žmonių kaulų, ginklų. Atrodo, čia galėjo būti senkapis ar pilkapiai.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 201; Ф. Покровский, 1899, 56—57.

517. **PAKUTUVĖNAI**, Plungės raj., Alksnėnų apyl.
Minijos kair. krante, slėnyje, išliko buv. piliakalnio pylimas. Aikštelę, buvusią į V—ŠV nuo pylimo, visai nuplovė upė. Buv. dydis ir forma neaiški. Pylimas pailgas PV—ŠR kryptimi, apie 25 m ilgio viršuje ir maždaug 45 m prie pagrindo, aukštis nuo upės — 9 m.
1964 žv. II.

518. **PALANGA**
1425 m. minimas piliakalnis, kurį norėjo gauti kryžiuočiai ir statytis pilį. Greičiausiai, tai dabartinis Naglio kalnas šalia Senosios Palangos. Jis pustytas vėjo, vėliau apardytas, be piliakalnio požymių.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 201; A. Salys, 1930, 186.

PALANGA
Minimi 2 pylimai priklauso XVI—XVII a. įtvirtinimams (žr. skyrelį apie XVI—XVIII a. įtvirtinimus).

519. **PALAPAINĖ** (Lapainia), Kaišiadorių raj., Vilūnų apyl.
Lapainios deš. krante išliko piliakalnio pylimas. Piliakalnis buvo įsiterpęs į Lapainios slėnį, ir dalis jo su aikštele nuplauta. P nuo aukštumos išliko buvęs nuo lauko 5 m aukščio piliakalnio pylimas. Į P nuo piliakalnio, lauke rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi.
1943 žv. P. Tarasenka, 1953 ir 1971 žv. II.

520. **PALAZDIJAI**, Lazdijų raj. ir apyl.
Piliakalnis Š kaimo dalyje, prie ribos su Katkuškių kaimu, Baltajo (Dievuliškių, Diviliškių) ež. ŠR krante ir vadinamas įvairiais vardais. Tai stačiašlaitė kalva, kurios V, Š ir R 9—12 m aukščio šlaitai leidžiasi į ežero slėnio daubas. P jis siekia aukštumą, nuo kurios skiria siau-

ras klonis, ir šlaitas čia kiek žemesnis. Todėl viršuje beveik apskrita, apie 20—25 m skersmens aikštelė P krašte turi maždaug 2,5 m aukščio pylimą; iš kitų pusių jis 1—1,5 m aukščio. Todėl aikštelė atrodo įdubusi, piliakalnio siluetas primena balną. R pašlaitėje rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi. Piliakalnio ŠV kampą suardė didžiulė bunkerio duobė.
1954 ir 1962 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 170 (Lazdijų).

PALENDRIAI, Raseinių raj., žr. **Kalnujai** (Nr. 285).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 202 (neteisingai nukeltas į Kelmės vlsč.); Ф. Покровский, 1899, 140.

PALĖVENĖ, Kupiškio raj., Noriūnų apyl., žr. **Stirniškiai** (Nr. 688).
VAK, 22/253.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 201.

521. **PALIEČIAI**, Pakruojo raj. ir apyl.
Palos slėnio pakraštyje yra stačiašlaitė kalva, atskirta nuo gretimų aukštumų siaura dauba. Ji 4—6 m aukščio šlaitais ir apie 20—30 m skersmens iškiliu viduriu aikštelė. XVIII—XIX a. kalvos viršuje buvo kaimo kapeliai, todėl ji vadinama kapeliais. Pasakojama, kad supilta. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 201; Ф. Покровский, 1899, 56.

522. **PALIŪNAI**, Lazdijų raj., Šlavantų apyl.
Piliakalniu vadinama didelė kalva į R nuo kaimo. Ji nuolaidžiais šlaitais, apie 10 m aukščio, pailga R—V kryptimi. Aikštelė neišsiskiria, viršus apie 60 m ilgio R—V kryptimi ir iki 30 m pločio. Iš ŠV ir ŠR ją juosia nedidelė pelkė. P pašlaitėje rasta šlako ir pora šukelių.
1954 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

523. **PALUOBĖ**, Skuodo raj., Ylakių apyl.
Luobos deš. krante išliko piliakalnio dalis. Atrodo, kad jis kadaise buvo kair. krante, bet, upei keičiant vagą, dalis nuplauta, o paskui, išgraužus naują vagą, atsidūrė kitoje upės pusėje. Piliakalnio liekanas juosia upė, jos senvagė ir pieva. Išlikusi dalis viršuje 20 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 2—3 m pločio. PR šlaitas 3,5 m, ŠV — 4,5 m aukščio. PV galas status, išgriuvęs į upelio vagą. Atrodo, kad tai buv. piliakalnio pylimas, plūktas iš molio. Berods, jį P. Tarasenka mini kaip Urvių kaimo piliakalnį.
1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 252 (Urviai).

524. **PAMIŠKĖ** (Piliakalnis), Trakų raj., Ubiškių apyl.
Piliakalnis, kartais vadinamas Aukštuoju kalnu, yra į R nuo kaimo; šalia buvo Piliakalnio vienkiemis. Tai apylinkėje dominuojanti kalva apie 20 m aukščio stačiais šlaitais, kurių viršus, 3,5 m aukščio, buvo išlygintas. Aikštelė ovali, apie 50 m ilgio R—V kryptimi ir 45 m pločio. Jos kraštai ir šlaitai kiek apardyti, ariant kalną. Aikštelėje ir šlaitų viršutinėje dalyje pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi.
1971 žv. II. VAK, 58/98—99. Rad. IEM.

525. **PANYKIAI**, Šakių raj., Plokščių apyl.
Nykos kair. krante buvo kalvelė, vadinama piliakalniu. Ji sunaikinta statybų. Duomenų apie piliakalnio formą ir dydį neišliko.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 202; 1959, žemėl.

PANEMUNĖLIS, Rokiškio raj., žr. XVI—XVIII a. įtvirtinimų skyrių.

PANERIAI, Trakų raj., Balceriškių apyl., žr. **Velniakampis** (Nr. 807).
Neries deš. krante, priešais buv. dvarą minimi pylimai yra Velniakampio piliakalnis, Vilniaus raj., šalia kurio buvo Pylimų vienkiemis.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 203; Ф. Покровский, 1893, 69.

526. **PANEVĖŽYS.**
Nevėžio ir Sirupio santakoje stovėjo kalva, kurios viršuje buvusi lygi aikštelė, apjuosta 1,5—2 m aukščio pylimu. Ji sunaikinta dar XIX a. pirmojoje pusėje ar viduryje. Daugiau duomenų apie jos dydį, aukštį ir formą neišliko.
Lit.: Iš Panevėžio miesto istorijos.—„Panevėžio balsas“, 1926 vasario 4, p. 2—3; 1931 liepos 21.

527. **PAPARČIAI**, Kaišiadorių raj.
Žydkapiu vadinamas piliakalnis į PR nuo kaimo, Žiežmaros kair. krante. Jo PR ga-

las remiasi į upelį, ir nemaža piliakalnio dalis nuplauta. Iš P ir Š jį juosia upelio slėnio daubos, šlaitai statūs, nors apardyti ariant, apie 15 m aukščio. V nuo aukštumos suplūktas 24 m ilgio ir 5,5 m aukščio nuo lauko bei 3,5 m nuo aikštelės pylimas. Aikštelė 20 m pločio V gale (prie pylimo). Išliko tik 6 m pločio ruožas, kita dalis nuplauta.
1971 žv. II.
Lit.: K. Avižonis, 1927, 26—27; P. Tarasenka, 1928, 204.

528. **PAPARČIAI**, Kaišiadorių raj.
Pilies kalnu vadinamas aukštumos kampas Žiežmaros deš. krante, į PV nuo **Žydkapio** (Nr. 527). ŠV, Š ir R šlaitai 27—28 m aukščio, statūs. Viršus lygus, ariamas, susilieja su aukštuma toliau į P ir PV. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta. Pilies kalno vardas davė pretekstą senesnėje literatūroje kalbėti apie Paparčių pilies griuvėsius, kurių čia ir pėdsakų nėra.
1971 žv. II.
Lit.: M. Baliński, 1846, 350—351; P. Tarasenka, 1928, 204; J. Basanavičius, 1970, 90 (pilį nukelia į Neries krantą netoli Kernavės); Ф. Покровскій, 1893, 74.

529. **PAPARČIAI**, Skuodo raj., Barstyčių apyl.
Varduvos kair. krante yra Švedų kalnu, Aukštakalniu vadinama kalva. Iš P ir V ją juosia Varduvos slėnio pelkės, iš kitų pusių negilios daubos skiria nuo aukštumų. Ji pailga PV—ŠR kryptimi, kiek aukštesniu PV galu ir įdubusiu viduriu, nuo seno ariama. Šlaitų aukštis iki 10—11 m, viršus apie 70 m ilgio ir iki 30 m pločio. Aikštelė neišsiskiria. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 204; Ф. Покровскій, 1899, 83.

530. **PAPARTĖLIAI**, Kaišiadorių raj., Žaslių apyl.
Piliakalnis kaimo PV pakraštyje, Laukystos deš. krante. Tai buvusi pailga Š—P kryptimi kalva, kurią iš Š juosia toliau tekančios Laukystos slėnis, iš R ir PR — daubos. Statūs šlaitai apie 3—4 m aukščio nuo lauko. Viršuje galėjo būti apie 50 m ilgio Š—P kryptimi ir iki 30 m pločio aikštelė. Piliakalnis beveik sunaikintas žvyrduobių. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų nerasta.
Atrodo, jį P. Tarasenka vadina Paparčių dvaro piliakalniu.
1971 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 204.

531. **PAPĖČIAI**, Alytaus raj., Parėčėnų apyl.
Piliakalniu vadinama kalva kaimo R dalyje, į Š nuo Metelių ež. Ji pailga Š—P kryptimi, nuolaidžiais, 7—10 m aukščio šlaitais, ilgai buvusi ariama; aikštelė neišsiskiria, jos viršus apie 45 m ilgio ir 25 m pločio. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1954 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

532. **PAPILALIS**, Kelmės raj., Vaiguvos apyl.
Pilimi, pilale vadinamas piliakalnis yra pelkės, vadintos Pilies ežeru, ŠV pakraštyje. Iš R ir P piliakalnį juosia pelkė, iš PV — bevardžio upelio slėnis. Šlaitai čia statūs, 11 m aukščio. ŠR ir ŠV siekia žemesnę kalvos dalį, šlaitas čia tik 5—6 m aukščio. Viršuje ovali, 42 m ilgio ir apie 30 m pločio aikštelė, kurios Š kraštą juosia 28 m ilgio ir 1,3 m aukščio nuo aikštelės pylimas. Aikštelėje tamsi, juoda žemė. Piliakalnio Š—ŠR pašlaitėje yra likęs piliakalniui nepanaudotas 36 m pločio kalvos kraštas, sudaręs tarsi papilį, nes jį juosia nedidelė dauba.
1903 žv. L. Krzywickis, 1967 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 205 ir 156 (Kilonys; dalis piliakalnio priklausė gretimame Kilonių kaime gyvenančiam valstiečiui); P. Višinskis, 1964, 398—399.

533. **PAPILĖ**, Akmenės raj.
Piliakalnis Ventos kair. krante, santakoje su bevardžiu upeliu. Iš R ir PR jį juosia Venta, iš V ir ŠV — bevardis upelis. Šlaitai statūs, nuo Ventos 20 m, nuo upelio — iki 15 m aukščio. P—PV jis siekia aukštumą, nuo kurios atskirtas grioviu ir aikštelės P krašte supiltu 9,5 m aukščio nuo lauko ir 5,5 m nuo aikštelės pylimu. Aikštelė apie 55 m ilgio Š—P kryptimi ir 25 m pločio P—PV gale (prie pylimo). Aikštelę ir iš dalies šlaitus sunaikino miestelio kapinės.
1966 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 40, 58 ir kt.; L. Kšivickis, 1928, 41, 59; P. Tarasenka, 1928, 204; P. Višinskis, 1964, 401—402; M. Valančius, 1972, 362; Ф. Покровскій, 1899, 74.

534. **PAPILĖ**, Akmenės raj.
Antras piliakalnis mažiau žinomas, labiau suardytas. Jis apie 1 km nuo Nr. 533 į R, šalia senųjų kapinių, Ventos deš. krante. Atrodo, seniau buvo vadinamas Pašalpos kalnu. Iš P jį juosia Venta, iš Š ir V — bevardis upelis. Šlaitai statūs, nuo Ventos 13 m aukščio, nuo upelio kiek žemesni. Santakoje, aukštumos smaigalyje išliko 20 m ilgio R—V kryptimi ir 13 m pločio R gale aikštelės dalis. Likusi nuplauta Ventos. Aikštelės R krašte nuo aukštumos yra 28 m ilgio ir 2 m aukščio išorėje pylimas. Už jo — tarsi priešpilio aikštelė, 39 m ilgio R—V kryptimi ir 28 m pločio R gale. Čia buvęs supiltas pylimas, kuris ariant išskleistas, tik P galas dar siekia apie 1 m aukščio. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 204; M. Valančius, 1972, 362.

535. **PAPILIAI**, Anykščių raj., Surdegio apyl.
Piliakalnis Papilio (Vašuokos) deš. krante prie Viešintos slėnio P krašto, priešais kaimo kapines, žemesnis už kalvas į V. Iš Š jį juosia Viešintos slėnis, iš V ir P — Papilio upelis. Šlaitai gana nuolaidūs, tik V kiek statesnis, iki 5 m aukščio. R siekia gretimą aukštumą, nuo kurios buvęs atskirtas, greičiausiai, grioviu ir P—PR krašte supiltu pylimu. Pylimas ariant išskleistas, apardytas, kaip ir aikštelė bei šlaitai. Aikštelė apie 32 m ilgio R—V kryptimi ir maždaug 25 m pločio, pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Piliakalnio PR pašlaitėje rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi.
1938 žv. VDKM, 1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 204.

536. **PAPILIAI**, Kelmės raj., Pakražančio apyl.
Piliakalnis Kražantės deš. krante, aukštumoje. Iš ŠR, R, PR jį juosia gilus upės slėnis, iš kitų pusių — mažesni kloniai. Šlaitai nuo upės slėnio daugiau kaip 20 m, iš kitų pusių — 7—8 m aukščio. Viršuje — ovali, 65 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 45 m pločio aikštelė. Jos vidurys ir ŠR dalis iškilę, PV, V ir ŠV kraštą juosia 120 m ilgio, apie 1 m aukščio kiek apardytas pylimas. Aikštelėje palei pylimą pastebimas kultūrinis sluoksnis. Aptikta lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos. Spėjama, XIII a. viduryje čia buvus žemaičių kunigaikščio Vykinto pilį — Tviremetę.
1967 žv. II.
Lit.: K. Avižonis, 1927, 12—14; P. Tarasenka, 1928, 205; R. Batūra, 1964, 119—130; Ф. Покровский, 1899, 127.

537. **PAPILIAI**, Kupiškio raj., Aukštupėnų apyl.
Pilimi vadinama didelė apylinkėje dominuojanti kalva, ŠR kraštu besiremianti į nedidelę pelkę, iš kitų pusių apjuosta žemesniais laukais. Š ir R šlaitai statūs, iki 17 m aukščio, P ir PV kiek nuolaidesni, ariami. Viršuje — 52 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir 35 m pločio aikštelė buvusi ariama, P šlaite pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos ir šlako. 1969 m. aikštelėje aptikta lipdytos keramikos brūkšniuotu, grublėtu ir gludintu paviršiumi.
1903 žv. L. Krzywickis, 1943 žv. P. Tarasenka, 1969 žv. II. Rad. Kup. KM. VAK, 22/269.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 204; Ф. Покровский, 1899, 64.

538. **PAPILIAI**, Rokiškio raj., Obelių apyl.
Kaimo V pakraštyje, Kriaunos slėnio V krašte yra nupiautos keturkampės piramidės formos piliakalnis. Šlaitai statūs, išlyginti, 5—6 m aukščio; žemiau į daubas leidžiasi natūralus šlaitas. Viršuje — lygi keturkampė aikštelė, 50 m ilgio R—V kryptimi ir 35 m pločio R bei 40 m V gale. Aikštelė buvo ilgai ariama, su kultūriniu sluoksniu. Rasta lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi, šlako.
1949 ir 1972 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 204; Ф. Покровский, 1899, 44.

539. **PAPILIAKALNĖ**, Ignalinos raj., Palūšės apyl.
Piliakalnis — apie 100 m į Š nuo **Ginučių** (Nr. 216) piliakalnio, aukštumoje tarp Ūkojo ir Linkmeno ež. Iš Š jį juosia Linkmeno, iš R ir P — Ūkojo slėniai. ŠR—R ir V šlaitai statūs, iki 20 m aukščio, P—PR vos 3 m aukščio. Čia apie 20 m ilgio ir 120 m pločio terasa — žemesnė kalvos dalis. Viršuje — apie 45 m ilgio Š—P kryptimi ir 25 m pločio apie vidurį aikštelė. Jos P gale randama žemo pylimo pėdsakų. ŠR pašlaitėje aptik-

ta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi ir šlako.
1958 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 205; R. Rimantienė, 1966, 18—19; Ф. Покровский, 1893, 50.

540. **PAPILIAKALNIAI** (Pavyžupys), Kapsuko raj., Liubavo apyl.
Piliakalnis žinomas ir gretimų Makauskų bei Pavyžupio kaimų vardu. Jis Papiliakalnių kaimo ŠV dalyje, aukščiausios apylinkėje kalvos R gale, kuris remiasi į Vyžupio deš. krantą, netoli santakos su Šešupe. Piliakalnio P šlaitas leidžiasi į Šešupės slėnio kraštą, Š ir R remiasi į Vyžupį. Jie statūs, apie 22 m aukščio. V siekia aukštumą, nuo kurios skyrė griovys ir aikštelės V gale supiltas pylimas. Jie ariant beveik sulyginti, vos žymūs. Aikštelė R—V kryptimi 60 m ilgio ir 35 m pločio. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 177 (Makauskai), 213 (Piliakalnis); A. Kamiński, 1956, 231.

PAPILIAKALNIS, Utenos raj., Tauragnų apyl., žr. **Papirčiai** (Nr. 541).

541. **PAPIRČIAI** (Kamša), Utenos raj., Tauragnų apyl.
Piliakalnis, kartais vadinamas Dovydų kalnu, kaimo Š dalyje, netoli ribos su Kamšos kaimu. Šalia jo buvo Papiliakalnio ir Piliakalnio vienkiemiai. Todėl literatūroje jis kartais minimas keliais vardais. Tai aukšta, apylinkėje dominuojanti kalva, viršuje statesniais, natūraliais šlaitais. Viršuje — ovali, 50 m ilgio Š—P kryptimi ir 40 m pločio aikštelė. Jos PV kraštе pastebima kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Aikštelė buvo ariama ir dabar yra miške.
1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 163 (Kumšiai), 214 (Piliakalnis).

PAPIŠKĖS, Šalčininkų raj., žr. **Tetervinai (Uta)** (Nr. 751).

542. **PAPIŠKĖS** (Rudamina), Vilniaus raj., Rudaminos apyl.
Piliakalnis kaimo V pakraštyje. Iš ŠR, R, PR jį juosia gilus pelkėtas slėnis, iš PV, V ir ŠV — kiek žemesni laukai. Šlaitai nuo slėnio — 10 m, iš kitų pusių — 3—5 m aukščio. Viršuje — ovali, apie 50 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 30 m pločio kiek iškiliu viršumi aikštelė. Aikštelė ir šlaitai ilgai buvo ariami, smarkiai apardyti, vėliau sužaloti žvyrduobių. ŠR jos gale kultūrinis sluoksnis apie 0,7 m storio. Aptikta lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi bei Dijakovo svorelio dalis.
Literatūroje minimi mūrinės pilies griuvėsiai ant piliakalnio. Pilies pėdsakų iš tikrųjų nėra.
1951, 1955 ir 1971 žv. II. Rad. IEM, AR 219 : 1—2.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 226 (Rudamina).

543. **PAPLIENIJA**, Telšių raj., Žarėnų apyl.
Kaimo P dalyje, Minijos deš. krante, jos kilpoje yra piliakalnis. Iš R, P ir V jį juosia Minija, plaunanti V šlaitą, iš kitų pusių tekanti kiek atokiau. Šlaitai nuo upės ir slėnio statūs, 25 m aukščio. Š nuo aukštumos iškastas griovys ir supiltas lanko formos, 100 m ilgio pylimas. Jis labai apardytas, išskleistas, tik PR galas dar 7,5 m aukščio nuo griovio. P pylimo pusėje buvęs nedidelis griovys ir nuo jo aukštyn kyla status, dar beveik 13 m aukščio Š šlaitas; viršuje, aikštelės Š krašte yra apie 30 m ilgio ir 1,5 m aukščio pylimas. Aikštelė Š gale 25 m pločio ir Š—P kryptimi 40 m ilgio. P gale, 8 m žemiau aikštelės krašto, yra likęs 80 m ilgio žemesnis kalvos smaigalys, kurio gale yra dar trikampė, 13×10 m dydžio aikštelė; jos P krašte — 5 m gylio griovys ir už jo — 12 m ilgio ir 1 m aukščio pylimas. Ant pylimo guli didelis akmuo. Ši žemesnė aikštelė beveik 18 m aukščiau Jūros slėnio.
Į Š nuo piliakalnio, aukštumoje yra gyvenvietė. 1959—1962 m. TKM (vad. V. Valatka) ištyrė 525 m² plotą ir rado iki 1 m storio kultūrinį sluoksnį. Žemutinė dalis priklauso I tūkstantmečio pr. m. e. viduriui; rasta ankstyvosios lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi, titnaginis šlifuotas kirvis. Didžioji kultūrinio sluoksnio dalis priklauso laikotarpiui nuo III—IV a. iki X a. Rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi, šlako, trinamosios girnos ir kt. Viršutinė kultūrinio sluoksnio dalis su XI—XIII a. žiesta keramika, ariant lauką, sunaikinta.
1964 žv. II, 1959—1962 tyr. TKM. Rad. TKM, 9378—9468, 9631—9708, 1022—1092. VAK, 56/509.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 267 (Žarėnai); R. Batūra, 1964, 118—119; E. Danilaitė,

1964, 23—38; 1967, 36—37; V. Valatka, 1967, 76; 1967 **a**, 171—173; 1967 **b**, 173—175; M. Valančius, 1972, 361; А. Таутавичюс, 1970, 226.

544. **PAPUŠIAI**, Panevėžio raj., Berčiūnų apyl.
Į Š nuo kalno, Nevėžio kair. krante yra piliakalnis, kurio išliko 3 m aukščio PV šlaito dalis. Iš jos matyti, kad piliakalnį iš ŠV juosė Nevėžis, iš ŠR — jo senvagė, P—PV jis siekė aukštesnį lauką, nuo kurio buvęs iškastas griovys. Viršuje turėjo būti apie 30—35 m skersmens aikštelė. Viršus suardytas žvyrduobės. F. Pokrovskis teigia, kad piliakalnis su pylimu, o aikštelė įdubusi.
1938 žv. VDKM, 1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 205; Ф. Покровский, 1899, 117.

545. **PARAUDINĖ**, Molėtų raj., Paąžuolių apyl.
Piliakalnis į Š nuo buv. dvaro, prie ribos su Šunakojų kaimu, Virintos kair. krante, netoli santakos su Raudinės (Rūdynės) upeliu. Iš Š ir V piliakalnį juosia Virintos, iš R — Raudinės (Rūdynės) slėniai. Tik P jis siekia sausesnius laukus. Šlaitai nuo pelkėto slėnio gana statūs, 10—12 m aukščio. P nuo aukštumos iškastas gana tiesus 60 m ilgio ir 1,3 m gylio griovys. Nuo jo aukštyn kyla 6 m aukščio pylimas, kurio viršus 34 m ilgio ir 2,5 m aukščio nuo aikštelės. Aikštelė 40 m ilgio Š—P kryptimi ir 30 m pločio. R pašlaitėje aptikta lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1936 žv. P. Tarasenka, 1970, žv. II. VAK, 62/201.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 205.

546. **PASODNINKAI**, Širvintų raj., Gelvonų apyl.
Batarėja vadinamas piliakalnis kaimo P dalyje, Širvintos deš. krante. Iš P jį juosia Širvintos, iš R ir Š — bevardžio upelio slėniai. Šlaitai nuo slėnio statūs, iki 20 m aukščio. V siekia aukštumą. Nuo aukštumos supiltas 3,5 m aukščio pylimas; nuo aikštelės paviršiaus jis 4,5 m aukščio. Aikštelė 10 m pločio V gale ir 15 m ilgio.
1970 žv. II.

PASAKURINĖS dv., Kelmės raj., žr. **Pašakarnis** (Nr. 550).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 206.

547. **PASAMANĖ** (Čeberakai), Ignalinos raj., Gaidės apyl.
Į PV nuo Čeberakų ir į ŠR nuo Pasamanės kaimo, miške yra didelė kalva, vadinama piliakalniu. Jo Š šlaitas statesnis, iš P ir PV jį juosia pelkė, R nuo aukštumos skiria siaura dauba. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1958 žv. II.
Lit.: J. Žiogas, 1909, 326—327; P. Tarasenka, 1928, 113 (Čeberakai).

PASAMANĖ, Trakų raj., žr. **Pipiriškės** (Nr. 593).

548. **PASERNINKAI**, Lazdijų raj., Seirijų apyl.
Piliakalniu vadinama atskira apvali, 8—9 m aukščio kalva, iš Š ir V juosiama raisto ir daubos. Viršuje — maždaug 25 m skersmens aikštelė. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta. Tik P ir R pašlaitėje rasta šlako.
1954 žv. II.

549. **PASKUBĖTIŠKIAI**, Molėtų raj., Čiulėnų apyl.
Dūrių ež. Š krante yra nedidelis kyšulys, vadinamas Jurgiakampiu. Iš PR, P, V ir ŠV jį juosia ežeras, R siekia dirbamus laukus. Šlaitai nuolaidūs, 5—6 m aukščio. Viršuje — apie 30 m skersmens aikštelė. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta; pasakojama, jog čia buvo rastas akmeninis kirvis. Atrodo, seniau ši vieta buvo vadinama piliakalniu.
1970 žv. II.

PASKUBURLĖ, Šilalės raj., Kaltinėnų apyl., žr. **Pagrybis** (Nr. 508).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 206.

PASPĄSTIS, Kelmės raj., Karklėnų apyl.
Apie Spąsčio ir Spąsčiuko kalvas pasakojama daug padavimų. Bet tos kalvos nei piliakalniais, nei supiltomis nelaikomos. Be piliakalnių požymių. Greičiausiai, tai apeiginės vietos.
1967 žv. II.
Lit.: K. Avižonis, 1927, 22—23; P. Tarasenka, 1928, 206.

PASVALYS
Mieste ar į Š nuo jo, prie Mūšos minimas piliakalnis, bet jo pėdsakų iki šiol nerasta. Artimiausias žinomas piliakalnis — Šimonių (Migonių) kaime, prie Mūšos.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 206; Ф. Покровский, 1899, 66.

550. **PAŠAKARNIS**, Kelmės raj., Tytuvėnų apyl.
Į ŠR nuo buv. dvaro, miško pakraštyje yra nuolaidžiais šlaitais, 6—8 m aukščio kalva, vadinama pile. Kalvos viršuje — apie 70—80 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir 25—30 m pločio nuolaidžiais pakraščiais aikštelė, kurioje kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 206 (Pasakurinė); M. Valančius, 1972, 364.

PAŠALTEIKIAI (Diegliai, Dvyliai), Klaipėdos raj., Agluonėnų apyl.
Literatūroje kaime minimas piliakalnis vadinamas Ragokalniu. Pašalteikių kaimelis 1894 m. buvo įjungtas į Dvylius; Dvyliuose arba Diegliuose iš tikrųjų yra vėlyvų pylimų (žr. XVI—XVIII a. įtvirtinimų skyrelį), kurių kampuose buvę kažkokių paaukštinimų, ragų. Be to, H. Crome nurodo, kad Ragokalniu buvo vadinamas Skomantų piliakalnis.
Lit.: E. Hollack, 1908, 25, 111; P. Tarasenka, 1928, 206; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26; H. Crome, 1939, 301.

PAŠATRIJA, Telšių raj., Luokės apyl., žr. **Šatrija** (Nr. 715).

551. **PAŠILIAI**, Jurbarko raj., Armeniškių apyl.
Piliakalnis Dubysos deš. krante. Iš P ir Š jį juosia 2 mažyčių upelių gilūs slėniai, iš R — Dubysos slėnis, šlaitai statūs, daugiau kaip 20 m aukščio. V nuo aukštumos iškastas 25 m ilgio griovys, ir aikštelės V gale supiltas 16 m ilgio ir 4,5 m aukščio pylimas. Aikštelė apie 60 m ilgio R—V kryptimi ir 16 m pločio, kiek iškiliu viduriu. Pylimas apardytas kelių gilių duobių, kurias 1936 m. iškasė lobių ieškotojai.
1967 žv. II.

PAŠIMŠĖ, Kelmės raj., Kiaunorių apyl.
Buv. dvare yra Skambalu vadinamas kalnas. Greičiausiai, tai dvarininko iniciatyva padarytas įrenginys (žr. XVI—XVIII a. įtvirtinimų skyrių).

552. **PAŠLAVANTYS**, Prienų raj., Šilavoto apyl.
Kaime yra piliakalnis. Tai stačiašlaitės kalvos viršūnė 10—12 m aukščio šlaitais. Viršuje — apie 35—40 m skersmens aikštelė kiek žemesniu V kraštu. Iš visų pusių ją juosia pylimas, kuris PR krašte 2 m ir ŠV — 1 m aukščio, o kitur — tik 0,5 m. Todėl piliakalnis kiek primena balną, tik viršus įdubęs. Aikštelėje pastebimas kultūrinis sluoksnis. Pylimas ir aikštelė apardyti duobių. Piliakalnio pašlaitėje aptinkama lipdytos keramikos brūkšniuotu, grublėtu ir lygiu paviršiumi, taip pat šlako, molinių verpstelių ir kitų radinių.
1954 žv. II. Rad. IEM, AR 187 : 1—2, KVIM, 960 : 1—5.
Lit.: A. Połujański, 1859, 345; A. Budziński, 1882, 276; J. Radziukynas, 1909, 31; P. Tarasenka, 1928, 207; A. Kamiński, 1956, 239.

PAŠVĖNIS, Prienų raj., Pakuonio apyl. (buv. Ašmintos vlsč.), žr. **Pagaršvys** (Nr. 504).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 207.

553. **PAŠVENTUPYS**, Prienų raj., Pakuonio apyl.
Kaime yra 2 piliakalniai. Vienas — Nemuno kair. kranto slėnio pakraštyje, Šventupės deš. krante. Iš ŠR, R, V ir PV jį juosia slėnių daubos. Šlaitai statūs, 10—12 m aukščio. ŠV jis siekia aukštumą; nuo jos atskirtas puslankio formos pylimu, kuris apie vidurį 6 m aukščio, galai žemesni. Pylimas juosia aikštelės V kraštą. Ji nedidelė, tik apie 20 m ilgio ir 10—12 m pločio. Jos R kraštas žemesnis. R pašlaitėje rasta lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos.
Greta Vangų kaimas. Todėl piliakalnis kartais priskiriamas ir šiam kaimui.
1953 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 207 ir 256 (Vangai); A. Kamiński, 1956, 239.

554. **PAŠVENTUPYS**, Prienų raj., Pakuonio apyl.
Piliakalnis apie 0,5 km į Š nuo pirmo (Nr. 553), taip pat Nemuno slėnio pakraštyje, daubų apjuostoje kalvoje. Jo statūs šlaitai nuo daubų apie 20 m aukščio. Tik R nuo aukštumos supiltas 8—10 m ilgio ir beveik 4 m aukščio pylimas, už kurio į PR lieka tarsi maža aikštelė, nuolaidėjanti į slėnio pusę.
1953 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 207; A. Kamiński, 1956, 239.

555. **PAUKŠČIAI** (Dukurnonys, Steponiškės, Vilkai), Prienų raj., Būdos apyl.
Kartais Bobų kalnu vadinamas piliakalnis yra Dukurnonių (Surmiaus ež.) PV krante, prie 4 kaimų ribos ir minimas

įvairiais vardais. Jo R šlaitas leidžiasi į ežero pakrantę, iš P ir Š juosia daubos, PV galas remiasi į aukštumą. Nuo ežero šlaitų aukštis 14 m, o žemiausias PV — 8,5 m. Šlaitai statūs. Viršuje — beveik apvali, 8—10 m skersmens aikštelė, kurią kone iš visų pusių juosia pylimas. Aukščiausias jis PV — 4,5 m aukščio, toliau, eidamas PR šlaitu, žemėja ir R—ŠR krašte tik 1 m aukščio. P ir PV pašlaitėje rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu, grublėtu ir lygiu paviršiumi.
1953 ir 1971 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 261 (Vilkai); 1956, 47—48; Ф. Покровский, 1893, 127.

556. PAULAIČIAI, Šilutės raj., Inkaklių apyl. Kaimo Š dalyje, Ašvos kair. krante, santakoje su Beržupiu yra piliakalnis. Iš R ir ŠR jį juosia Beržupio, iš Š ir ŠV — Ašvos slėniai. Šlaitai statūs, 9 m aukščio. P nuo aukštumos iškastas griovys ir supiltas lanku 50 m ilgio ir 5 m aukščio pylimas. Aikštelė lygi, beveik apskrita, 31—32 m skersmens, su kultūriniu sluoksniu. Į R nuo piliakalnio, gretimoje kalvoje — Žiogų kalne — yra II—XII a. senkapis.
1948 ir 1963 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 208; Ф. Покровский, 1899, 97.

557. PAUŠKĖS (Kačiai), Plungės raj., Bubėnų apyl.
Miške esančio Aukštojo Tyro R dalyje yra pilale vadinama ilga, siaura kalva — sala pelkėje. Jos 42 m ilgio dalis eina iš PV į ŠR, pasuka į P—PR ir dar 50 m ilgio. Jos galas 2—3 m aukštesnis ir yra 30 m ilgio bei 20 m pločio. Likusi kalvos dalis apie 10 m pločio ir tik 1—1,5 m aukščio virš pelkės. Nuo jos per 65 m į PR yra antra 65 m ilgio, 2 m aukščio ir apie 20 m pločio kalvelė ir prie jos — 50 m ilgio žemas, siauras sausumos ruoželis. Šios pelkės kalvelės — pilalės — labai primena Galvydiškių pilales.
1964 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 152 (Katės).

PAVANDENĖ, Telšių raj.
P. Tarasenkos prie Pavandenės minimi Sprūdės ir Moteraičio piliakalniai yra **Šaukštelio** (Nr. 717) ir **Burbiškių** (Nr. 113) kaimuose.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 208.

558. PAVANDENĖ, Molėtų raj., Arnionų apyl. Piliakalnis į P nuo Pravalo ež., durpyno pakraštyje. Tai atskira, beveik ištisai pelke apjuosta kalva. Į R nuo jos per pelkes iš ežero teka nedidelis upelis. Sausuma piliakalnį siekia tik iš P siauru ruožu. Šlaitai statūs, 5 m aukščio. Viršuje — beveik apskrita, 37—38 m skersmens iškiliu viduriu aikštelė. Ji ilgai buvusi ariama. Aikštelėje ir šlaituose pastebimas kultūrinis sluoksnis, aptikta trinamosios girnos, lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, šlako, gyvulių kaulų. P ir PR gretimose kalvelėse buvo ryškus gyvenvietės kultūrinis sluoksnis su lipdyta keramika brūkšniuotu ir daugiausia grublėtu paviršiumi. Gyvenvietė sunaikinta, įrengiant tvenkinius.
1965 ir 1970 žv. II. Rad. IEM, AR 467 : : 1—2.
Lit.: V. Bernotas ir kiti, 1970, 110—113.

559. PAVEISININKAI, Lazdijų raj., Kapčiamiesčio apyl.
Piliakalnis į Š nuo kaimo, Veisiejo ež. P krante aukštoje, beveik iš visų pusių ežeru apjuostoje kalvoje. Piliakalnis PV kalvos pakraštyje, apie 25—30 m skersmens, beveik apskrita aikštele, kurią žiedu juosia pylimas. ŠR pakraštyje jis apie 3 m, kitur — 1—2 m aukščio. Išorinis šlaitas 4—5 m aukščio.
1962 m. II (vad. P. Kulikauskas) ištyrė ŠR aikštelės dalį — 240 m² plotą ir aptiko tik 0,1—0,2 m storio kultūrinį sluoksnį. Aukščiausioje pylimo vietoje padarytas jo piūvis. Išryškėjo 2 supylimo etapai. Pylimas buvęs sutvirtintas akmenimis ir rąstais. R ir Š pašlaitėje — išorėje rasti 2 užslinkę 8—9 m pločio ir 2 m gylio grioviai. Be to, R ir Š pašlaitėje gyvenvietėje ištirtas 360 m² plotas. Aptiktas 0,2—0,6 m storio kultūrinis sluoksnis. Piliakalnyje rasta tik keletas lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi šukių. Gyvenvietėje aptikta židinių, stulpų vietų, ūkinių duobių, rasta truputis lipdytos keramikos brūkšniuotu ir daugiau grublėtu paviršiumi bei III—IV a. lankinė segė lenkta kojele. Piliakalnio aikštelėje ir po pylimu rasti I tūkstantmečio pr. m. e. 27 sudegintų mirusiųjų kapai urnose ir be urnų, apkrauti akmenimis.
1954 ir 1962 žv. II. 1962 tyr. II. Rad. IEM, AR 440 : 1—21.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 208; A. Kamiński, 1956, 239; P. Kulikauskas, 1970, 14—17; 1970**a**, 227—248; П. Куликаускас, 1966, 17; 1966 **a**, 72—74; 1968 **a**, 299—302; А. Таутавичюс, 1970, 225.

560. **PAVERKNIAI**, Prienų raj., Birštono apyl. Verknės kair. krante išliko piliakalnio PV kampas stačiais, 14 m aukščio šlaitais, iš kurių Š ir R griūva į Verknę. Viršuje tėra 6×8 m dydžio aikštelės plotelis ar pylimo viršus. Buv. forma ir dydis neaiškus. Piliakalnį iš Š, V ir P juosia įtvirtintas papilys — 120 m ilgio R—V kryptimi ir 160 m ilgio Š—P kryptimi plotas, kurį iš P, V ir R juosia 20—25 m pločio griovys; jis nuo lauko pusės 2,5 m, nuo papilio — 1 m gylio. Piliakalnis stovi ŠR papilio kampe. Š kraštas remiasi į Verknę. Papilyje aptikta lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1953 ir 1971 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 127 (Kisieliškė), 268 (Žydeikonys); Ф. Покровский, 1899, 127.

561. **PAVĖŽIS** (Drobūkščiai), Šilalės raj. ir apyl.
Vėžaus deš. krante yra piliakalnis. Iš P jį juosia upelis, iš V ir Š — pelkė. Šlaitai nuo upelio 6—7 m, nuo pelkės — 5—6 m aukščio. Viršuje — apie 40 m ilgio R—V kryptimi ir 24 m pločio aikštelė, kurios R galą lanku juosia apie 18 m ilgio ir 1 m aukščio pylimas. V gale žemesnis kalvos smaigalys nukirstas skersiniu grioviu.
1948 žv. II.

PAVĖŽUPIS, Kelmės raj., Šaukėnų apyl., žr. **Šilo Pavėžupis** (Nr. 730).

562. **PAVIŠTYTIS**, Vilkaviškio raj., Vištyčio apyl.
Piliakalnis į P nuo kaimo. Iš P ir V jį juosia gilios pelkėtos daubos, R ir Š siekia aukštesnius laukus. Šlaitai čia žemesni ir nuolaidesni. Viršuje aikštelė labiau neišsiskiria. Ji apie 30 m ilgio ir 25 m pločio, kaip ir šlaitai, ariant apardyta. Kultūrinis sluoksnis sunaikintas.
1962 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 209; A. Kamiński, 1956, 239.

PAVYŽUPYS, Kapsuko raj., Liubavo apyl., žr. **Papiliakalniai** (Nr. 540).

563. **PAZADVORIJA** (Padvarys), Molėtų raj., Žalvarių apyl.
Piliakalnis Kazokų miško V pakraštyje, iš Grabuosto ež. tekančios Grabuostos kair. krante. Iš ŠR ir PR jį juosia upelio slėnis, iš ŠV — dauba. Šlaitai statūs, iki 11 m aukščio. Tik PV nuo gretimos aukštumos šlaitas žemesnis, ir piliakalnis nuo jos atskirtas 40 m ilgio ir poros m gylio grioviu. Nuo jo dugno kyla beveik 5 m aukščio išorinis pylimo šlaitas. Pylimas virš aikštelės pakyla tik 2 m ir yra apie 20 m ilgio. Aikštelė maždaug 40 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 20 m pločio.
1970 žv. II.

564. **PAŽELVIAI**, Ukmergės raj., Želvos apyl. Piliakalnis kaimo laukų R pakraštyje, Želvos kair. krante, šalia Bliūdašilio miško. Iš Š ir R jį juosia gilus Želvos slėnis, šlaitai statūs, apie 20 m aukščio. Nuo gretimų aukštumų P jis atskirtas nedideliu įlinkiu, ir šlaitas čia tik 3—4 m, o prie PV kampo — 1,5 m aukščio. Aikštelė R—V kryptimi apie 50 m ilgio ir apie 20 m pločio R gale bei 10 m pločio V. V gale, kur šlaitai žemesni, aikštelės krašte buvęs pylimas; jis išskleistas, ariant piliakalnį. Aikštelės V dalyje ir P—PV pašlaitėje pastebimas kultūrinis sluoksnis.
1936 m. P. Tarasenka aikštelės V gale iškasė Š—P kryptimi 16×1 m dydžio perkasą ir aptiko iki 0,6 m storio kultūrinį sluoksnį, taip pat lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi ir kitų radinių. 1963 m. PV šlaite rasta Dijakovo svorelio dalis.
1936 žv. ir tyr. P. Tarasenka, 1970 žv. II. Rad. KVIM, IEM, AR 398. VAK, 67/ /123—135.

565. **PELENIAI**, Molėtų raj., Skudutiškio apyl. Piliakalniu vadinama kalva į ŠV nuo kaimo, prie ribos su Paalksne, miško pakraštyje. Iš ŠR, R, P ir PV jį juosia nedidelė pelkė, Š siekia aukštumą. Kalva pailga ŠR—PV kryptimi, šlaitai nuo pelkės statesni, apie 10 m aukščio, Š nuo aukštumos nuolaidesni, tik 4—5 m aukščio. Viršuje aikštelė labiau neišsiskiria, ji apie 30 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir iki 10 m pločio. Be įtvirtinimų pėdsakų.
1970 žv. II. VAK, 60/450.

566. **PELENIŠKIAI**, Biržų raj., Smilgių apyl. Kaimo PR pakraštyje buvo „karų su švedais metu“ supiltas kalnelis, kurį XX a. pradžioje sunaikino žvyrduobė. Duomenų apie dydį ir formą neišliko. Pasakojimai ir kaimo vardas verčia spėti buvus piliakalnį.
1969 žv. II.

567. **PELENIŠKIAI**, Pakruojo raj., Pašvitinio apyl.
Piliakalnis netoli Šiurpės deš. kranto. Iš P jį juosia platus pelkėtas jos slėnis, iš V — pelkė, iš kitų pusių — žemi laukai. Šlaitai statūs, apie 8 m aukščio. Viršuje — maždaug 50 m ilgio Š—P kryptimi ir 25 m pločio apie vidurį aikštelė, kurios galuose buvę pylimai: P apie 10 m ilgio ir 1 m aukščio nuo aikštelės, Š dar labiau išskleistas. Š gale žemesnis kalvos smaigalys atkirstas grioviu ir naudotas kaimo kapinėms; apie 1910—1911 m. mirusiuosius pradėta laidoti ir piliakalnio aikštelėje. Kapinės suardė pylimus ir aikštelę. Pašlaitėje aptikta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1968 žv. II. Rad. Žeimelio vid. mokyklos rinkiniuose.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 208; J. Šliavas, 1967, 57—58; 1970, 119—120; Ф. Покровский, 1899, 60.

568. **PELEKONYS**, Prienų raj., Būdos apyl.
Kaime būta bent 4 piliakalnių.
Vienas buvo į Š nuo kaimo, Nemuno deš. krante, santakoje su Juodija. Jis buvęs juosiamas jų slėnių, nuo sausumos atskirtas 20 m pločio grioviu ir už jo supiltu 35 m ilgio pylimu, kurio aukštis nuo užslinkusio griovio — 5 m. Aikštelę nunešė upė. Pakilęs Nemunas dabar skalauja ir pylimo pusę nuo aikštelės. Apie jos dydį ir formą duomenų neišliko. Griūvančiame pylime yra degėsių sluoksnis.
1971 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 210 (Pelikonys) ir 213 (Piliakonys); Ф. Покровский, 1893, 197.

569. **PELEKONYS**, Prienų raj., Būdos apyl.
Mažiau žinomo, pilike vadinamo piliakalnio liekanų yra apie 2 km į R nuo Nr. 568, kair. bevardžio upelio krante, Nemuno slėnio pakraštyje. Iš P, V ir R jį juosia upelio slėnio daubos, R siekia aukštumą, nuo kurios yra 9 m ilgio ir daugiau kaip 2 m aukščio pylimas. Jo pašlaitėje pastebima griovio pėdsakų. Aikštelė jau nuplauta upelio, ir 10 m aukščio pylimo V šlaitas leidžiasi į upelio slėnį.
1971 žv. II.

570. **PELEKONYS**, Prienų raj., Būdos apyl.
Pilale vadinamas piliakalnis yra prie ribos su Dambavos kaimu, miške, Šlaitų ravu vadinamo upelio slėnio pakraštyje. Iš V, Š ir P jį juosia upelio slėnio daubos; šlaitai statūs, daugiau kaip 20 m aukščio. R nuo aukštumos skiria apie 3 m gylio platus griovys ir už jo iš molio plūktas kūgio formos, 5 m aukščio nuo griovio dugno ir 4 m aukščio nuo aikštelės pylimas, kuriame daug didelių perdegusio molio gabalų. Trikampė piliakalnio aikštelė 8 m pločio R gale, prie pylimo, ir 15 m ilgio R—V kryptimi.
1971 žv. II.

571. **PELEKONYS** (Dambava), Prienų raj., Būdos apyl.
Pilale vadinamas ketvirtas piliakalnis yra miške, į V nuo Dambavos kaimo, Nemuno deš. krante, santakoje su Viekšnia, jos kair. krante. Iš Š ir V jį juosia Viekšnios slėnis, iš P — Nemunas. Šlaitai statūs, daugiau kaip 30 m aukščio. PR siekia gretimą aukštumą, nuo kurios supiltas 9 m aukščio išorėje ir 5,5 m aukščio nuo aikštelės, 35 m ilgio pylimas. Aikštelė trikampė, 33 m pločio PR gale ir 85 m ilgio R—V kryptimi.
1971 žv. II.

PELENAI, Kėdainių raj. (Baisogalos? vlsč.), žr. **Naujaupis** (Nr. 465).
P. Tarasenka šiame kaime, Dotnuvėlės krante mini piliakalnį ir šaltinį nurodo F. Pokrovskio Kauno gubernijos žemėlapį. F. Pokrovskis iš tikrųjų mini piliakalnį prie Dotnuvėlės, apie 2 km nuo Pilian (Pilionių), o ne Pelenų. Pelenų kaimo iš viso buv. Baisogalos vlsč. nerandame. Tai tas pats **Naujaupio** (Pilionių) piliakalnis (Nr. 465), pavadintas Pelenais.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 209; Ф. Покровский, 1899, 119.

PELIKONYS, Molėtų raj. (buv. Giedraičių vlsč.), žr. **Piliakiemiai** (Nr. 587).
P. Tarasenka, remdamasis F. Pokrovskiu, Pelikonyse mini piliakalnį. Pastarasis piliakalnį nurodo 3 km nuo Giedraičių į R, taigi dabartiniame Piliakiemio kaime.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 210; Ф. Покровский, 1893, 75.

572. **PERKALIAI**, Molėtų raj., Balninkų apyl.
Piliakalnis, kartais vadinamas Smailiuoju kalnu, į Š nuo Asio ež. R galo, iš ežero ištekančio Juodpurvio kair. krante, kalvos aukštesnėje dalyje. Jis pailgas R—V kryptimi, su 25 m ilgio ir 15 m pločio aikštele, kurios V gale yra 0,6 m aukščio pylimas, o už jo — 2,5 m gylio ir 3 m pločio dugne griovys. Už griovio yra 1,2 m aukščio nuo jo dugno ir 0,5 m

aukščio nuo lauko antras pylimas. Aikštelės R gale taip pat yra 10 m ilgio ir 1 m aukščio pylimas, kurio išorinis 2,5 m aukščio šlaitas leidžiasi į griovį 3 m pločio dugnu. Už jo — antras 1,7 m aukščio pylimas ir trečias 15 m ilgio griovys ir trečio pylimo pėdsakai; toliau pamažu į upelio slėnį leidžiasi kalvos galas. Šoniniai Š ir P šlaitai apie 5 m aukščio. P ir PR pašlaitėje rasta lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1936 žv. P. Tarasenka, 1970 žv. II. VAK, 66/110—118.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 210; 1956, 59—60.

573. **PETREŠIŪNAI**, Rokiškio raj., Kriaunų apyl.
Piliakalnis V kaimo dalyje, Audros kair. kranto slėnio atšakos pakraštyje. Jis dabar su lygia 48 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir apie 25—27 m pločio apie vidurį aikštele, smailesniu Š galu. Šlaitai statūs, 4—4,5 m aukščio, tik į slėnį įsiterpiąs ŠR galas 15 m aukščio. Aukštumoje apie piliakalnį, lauke pastebima tamsios žemės su gyvulių kaulais, lipdytos keramikos brūkšniuotu ir rečiau grublėtu paviršiumi, šlako.
1909—1910 m. L. Krzywickis ištyrė visą aikštelę, pakraščiuose 5—8 m pločio ruožu rado 0,7—1,35 m storio kultūrinį sluoksnį. Aptikta akmenų grindinių, židinių. Rasta gyvulių kaulų, lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi, molinių svorelių, akmeninių įtveriamųjų ir su skyle kotui kirvių dalių bei išgrąžų, taip pat apie 200 įvairių kaulinių ir keletas geležinių dirbinių. Kultūrinis sluoksnis priklauso I tūkstantmečiui pr. m. e. ir m. e. pradžiai.
1949 ir 1972 žv. II. 1909 ir 1910 tyr. L. Krzywickis. Rad. KVIM, 1500 : 1—330, 1505 : 1—83, VE, 799 : 1—11, IEM.
Lit.: L. Krzywicki, 1914 **a**, 1—27; P. Tarasenka, 1928, 211; L. Sagan, 1934, 178—179; P. Tarasenka, 1956, 22—23; L. Krzywicki, 1957, 424—425; LAB, 117—118; Ф. Покровский, 1899, 46; Л. Крживицкий, 1913, 306—309.

574. **PETROŠKAI**, Lazdijų raj., Veisiejų apyl.
Piliakalniu vadinama nedidelė apvali, nuo seno ariama kalvelė nuolaidžiais šlaitais. Aikštelė viršuje neišsiskiria, įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1954 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 211.

PIDIENIS, Utenos raj., žr. **Pajuodenė.**

575. **PIEPALIAI** (Babtynas), Kauno raj., Panevėžiuko apyl.
Piliakalnis ŠR pakraštyje, prie ribos su Vareikonių kaimu, buv. Babtyno dvaro laukuose, Nevėžio deš. kranto slėnio pakraštyje ir bevardžio upelio kair. krante. Iš PV ir PR jį juosia upelio, iš ŠR — Nevėžio slėniai. Šlaitai statūs, daugiau kaip 10 m aukščio, ŠV siekia aukštumą. Čia plūktas pylimas, kuris išorėje 5 m, nuo aikštelės 3 m aukščio. Pylime daug perdegusio molio gabalų. Aikštelė trikampė, ŠV gale prie pylimo 15 m pločio ir 20 m ilgio ŠV—PR kryptimi. Dalis PV aikštelės krašto išgriuvusi į upelį.
1961 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 211.

PIEPALIAI, Radviliškio raj., Baisogalos apyl.
Šalia kaimo, miške kalną kartais norima laikyti piliakalniu. Tačiau jis be piliakalnio pėdsakų. Tai VI—IX a. senkapis.
1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 100 (Baisogala).

576. **PIERIŠKIAI**, Alytaus raj., Raitininkų apyl.
Piliakalniu vadinama apskrita, maždaug 30 m skersmens prie pagrindo ir apie 3 m aukščio kalvelė, tarsi didelis pilkapis, tarp daubų, į PR nuo Juodžio ež. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1955 žv. II.

PIGAŠIAI, Širvintų raj., Musninkų apyl. Širvintos kair. krante Trunakalnis kartais įtraukiamas į piliakalnių sąrašą. Seniau vietiniai supiltu jo nelaikė ir piliakalniu nevadino. Jis be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio.
1970 žv. II. VAK, 65/239.

PIKTAGALYS, Anykščių raj., žr. **Marijampolis** (Nr. 418).

PIKTUPĖNAI, Šilutės raj., Rambyno apyl.
Senesnėje archeologinėje literatūroje minimas piliakalnis į P nuo kaimo. Dabar niekas negali pasakyti, kuri tai kalva, ir nurodo už 0,5 km į V nuo kaimo aukštumoje 2 m aukščio stačiašlaitį sampilą, kurio viršuje — 12×9 m dydžio aikštelė.

Kultūrinio sluoksnio nėra. Sampilo paskirtis ir chronologija neaiški.
1963 žv. II.
Lit.: E. Hollack, 1908, 113; P. Tarasenka, 1928, 212; C. Engel, 1931, 81; J. Remeika, 1938, 88.

PILĖ, Šilalės raj. (buv. Kaltinėnų vlsč.), žr. **Pilės** (Nr. 577).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 213.

PILAITĖ, Pilė, Telšių apskr.
Pagal topografinį XX a. pradžios žemėlapį ir XVI a. dokumentus nurodomi piliakalniai nenustatyti. Pilės kaimo Telšių apskr. ir vlsč. jau 1920—1940 m. nebuvo. Ir 1935 m. spėliota, kad Pilė gali būti Pielių kaimas, Telšių vlsč. Ten ieškota piliakalnio, bet nerasta.
VAK, 55/178.

577. **PILĖS**, Šilalės raj., Kaltinėnų apyl.
Kaimo R dalyje, kalvoje tarp gilių daubų yra piliakalnis, kartais vadinamas Kepaluškalniu. Jis Kaltinėnų miestelio ŠV pakraštyje. R—PR šlaitas status, daugiau kaip 20 m aukščio, P, V ir ŠV nuolaidesnis ir kiek žemesnis. Š šlaitas siekia aukštumą. Nuo jos įrengtas tarsi priešpilis. Nuo lauko iškastas 5 m pločio ir 2 m gylio griovys, kurio galai remiasi į ŠR ir ŠV esančias daubas. Už griovio supiltas žemas, 25 m ilgio pylimas. Toliau jo pėdsakų pastebima jau dauboje — nuolaidesniame V piliakalnio šlaite. Aukštumoje, už pylimo yra antras 2 m gylio griovys, pylimas tarp griovių. Už jų yra 23××25 m beveik kvadratinė aikštelė. Jos PR pakraštyje pastebima pylimo pėdsakų. Pylimo R galas remiasi į gilią daubą, V pasuka piliakalnio šlaitu ir 3 m žemiau aikštelės krašto juosia jį V ir P—PR šlaite. Pylimas, apie 2 m aukščio, kai kur apardytas. Už jo — status, tik 5 m aukščio Š šlaitas. Viršuje — ne visai taisyklinga, ovali, 65 m ilgio Š—P kryptimi ir apie 45 m skersmens aikštelė, kurios P kraštas 3 m žemesnis už centrinę dalį. Aikštelės Š krašte buvęs pylimas išskleistas. Taigi šis piliakalnis yra su įtvirtintu priešpiliu ir 2 pylimais šlaite. Aikštelė ir priešpilis buvo ariami. Minima, kad aptikta pentinų, akmeninių sviedinių ir kitų radinių, bet jie neišliko.
1904 žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 148 (Kaltinėnai).

PILIAGRINDA, Ignalinos raj., Linkmenų apyl.
P. Tarasenka, remdamasis vietovardžiu, čia nurodė piliakalnį. Tačiau iki šiol nei šiame, nei gretimuose kaimuose nepavyko jo rasti.
1973 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 212 (Piliagrįsta).

578. **PILIAKALNIAI**, Jonavos raj., Markutiškių apyl.
Į ŠR nuo kaimo išliko piliakalnio liekanų. Iš V ir Š piliakalnį juosė pelkė, iš kitų pusių jis siekė žemus sausus laukus. Matyt, tai buvo atskira kalva. Apie jos dydį, formą ir įtvirtinimus duomenų neliko. XIX a. pab.—XX a. didesnė kalvos dalis buvo nukasta ir nuvežta. Liko tik centrinė dalis ar R kraštas, apie 3 m aukščio ir 18 m ilgio ŠV—PR kryptimi bei 7—8 m pločio. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų nėra.
1971 žv. II. VAK, 68/53.
Lit.: Ф. Покровский, 1899, 111.

579. **PILIAKALNIAI**, Kapsuko raj., Šunskų apyl.
Piliakalnis Rytupio kair. krante. Iš Š, R ir P jį juosia Rytupio slėnis. Šlaitai nuo jo tik 4 m aukščio. V nuo aukštumos supiltas apie 30 m ilgio ir 1,5—2 m aukščio pylimas. Už pylimo lieka trikampė, apie 27 m pločio V (prie pylimo) ir 25 m ilgio R—V kryptimi aikštelė. Pylimas apardytas bulviarūsių, dalis nukasta, o R galo šlaite kasta žemės pylimui. Pastebimas kultūrinis sluoksnis su degėsiais, anglimis, apdegusio molio trupiniais.
1954 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 213; A. Kamiński, 1956, 241.

580. **PILIAKALNIAI**, Vilkaviškio raj., Rasių apyl.
Piliakalnis į P nuo kaimo ir į V nuo Rasių dvaro, Aistos kair. krante. Iš P, R ir Š jį juosia upelio slėnis, nuo kurio statūs, 17—18 m aukščio šlaitai. V nuo aukštumos supiltas kiek lanku apie 60 m ilgio pylimas, kurio R galas iki 8 m aukščio, šlaitai grįsti akmenimis. Aikštelė, juosiama upės ir pylimo, 55 m pločio V (prie pylimo) ir 35 m ilgio R—V kryptimi. Per 70—80 m į V lanku eina dar apie 190 m ilgio pylimas; jo aukštis 1,5—2 m. Tarp piliakalnio ir pylimo

įtvirtintame papilyje yra kultūrinis sluoksnis. Jis pastebimas ir į V—ŠV nuo pylimo, jo išorėje, dar 15—20 m pločio ruože. Kadangi šalia yra Pelanių kaimas, tai J. Basanavičius spėjo šiame piliakalnyje buvus Pilėnų pilį.
1961 m. II (vad. P. Kulikauskas) ištyrė piliakalnio aikštelėje 370 m², t. y. apie trečdalį jos. Aptikta iki 0,6 m storio kultūrinis sluoksnis, truputis lipdytos grublėtu paviršiumi ir daugiausia žiestos keramikos, šlako, keletas žalvarinių papuošalų bei kitų radinių. Kartu padarytas gyvenvietės R—V kryptimi ir priešpilio pylimo piūvis (4×10 m). Iš viso priešpilyje ištirtas 260 m² plotas. Čia aptikta 0,6—0,8 m storio kultūrinis sluoksnis, lipdytos grublėtu, truputis brūkšniuotu ir lygiu paviršiumi bei žiestos keramikos ir keletas kitų dirbinių. Priešpilio pylime pastebėti 2 statybos etapai. Priešpilio gyvenvietė priklauso V—IX m. e. a. ir II tūkstantmečio pradžiai, o piliakalnis tyrinėtojo datuojamas XII—XV a.
1954 žv. II, 1961 tyr. II. Rad. IEM, AR 404 : 1—26.
Lit.: A. Połujański, 1859, 296; A. Osipowicz, 1867, 64; Biruta, 1889, 899—900; J. Radziukynas, 1909, 11; P. Tarasenka, 1928, 213; 1956, 78—81; A. Kamiński, 1956, 241; P. Kulikauskas, 1965, 235; J. Basanavičius, 1970, 89—90; P. Kulikauskas, 1970, 22; 1972, 143—161; А. Меркевичюс, 1963, 76—79; П. Куликаускас, 1966, 18; 1966 **a**; 79—81; 1968 **a**, 308—311.

582. **PILIAKALNIS**, Alytaus raj., Raitininkų apyl.
Kaime išliko ariant apardytas piliakalnis. Jis buvęs nupiauto kūgio formos, viršuje stačiais, išlygintais, labai suardytais, 4 m aukščio šlaitais; geriau išliko tik V ir PV kraštas. Aikštelė apie 20—25 m skersmens, truputį įdubusi, nes buvo apjuosta žemu, visai nuskleistu pylimu. V pašlaitėje aptikta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 213; L. Nakaitė, 1970, 25; Ф. Покровский, 1893, 120.

583. **PILIAKALNIS** (Levaniškiai), Anykščių raj., Traupio apyl.
Piliakalnis buv. Leoniškio dvaro laukuose. Tai tarp pelkių pailga R—V kryptimi kalva. Šlaitai buvę statūs, išlyginti, bet apardyti ariant ir kitų darbų. Š ir R šlaitai 6—7 m, P — 4—5 m aukščio. Viršuje — ovali, 60 m ilgio ir 30 m pločio iškiliu viduriu aikštelė.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 212 (Piliakalnis) ir 172 (Levaniškiai); Ф. Покровский, 1899, 115 (Leoniškis, Alukėnai).

584. **PILIAKALNIS**, Anykščių raj., Rubikių apyl.
Piliakalnis Rubikių ež. R krante. Iš V ir Š jį juosia ežeras, iš kitų pusių, pašlaitėje — nedidelė pelkė. Piliakalnis seniai ariamas, apardytas, aikštelė neišsiskiria, susilieja su nuolaidžiais šlaitais. Tik nuo ežero šlaitas statesnis, 8 m aukščio. Jo viršus galėjo būti apie 30 m skersmens. Įtvirtinimų pėdsakų nematyti. Kalvos ŠR šlaite aptiktos kelios mažos lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi šukelės.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 212 (Piliakalnis, buv. Debeikių vlsč.).

PILIAKALNIS, Kapsuko raj.
P. Tarasenka pagal topografinį žemėlapį nurodė piliakalnį buv. Kalvarijos vlsč., o pagal apgyventų vietų sąrašą — Liubavo vlsč. Reikia pritarti A. Kamińskio nuomonei, kad abiem vardais vadinamas piliakalnis tas pats, dabar žinomas **Papiliakalnių** (Nr. 540) arba Makauskų, Pavyžupio vardais.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 213; A. Kamiński, 1956, 231.

PILIAKALNIAI, Kapsuko raj., buv. Liudvinavo vlsč., žr. **Liudvinavas** (Nr. 394).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 213.

PILIAKALNIS, Kėdainių raj., Šėtos apyl., žr. **Sangailai** (Nr. 655).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 213.

PILIAKALNIS, Pasvalio raj. (buv. Pumpėnų vlsč.), žr. **Krikliniai** (Nr. 331).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 212.

PILIAKALNIS, Prienų raj. (buv. Stakliškių vlsč.), žr. **Stakliškės** (Nr. 679).
Piliakalnio vienkiemis buvo 1,5 km nuo Stakliškių, šalia Stakliškių piliakalnio.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 213.

PILIAKALNIS, Rokiškio raj. (buv. Kriaunų vlsč.), žr. **Mielėnai** (Nr. 439).
Į Š nuo Mielėnų piliakalnio buvo Piliakalnio vienkiemis.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 212.

PILIAKALNIS, Rokiškio raj., Kamajų apyl., žr. **Baušiškiai** (Nr. 72).

PILKALNIS, Šiaulių raj. (buv. Kuršėnų vlsč.), žr. **Kubeliai** (Nr. 337)
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 214.

PILIAKALNIS, Trakų raj., Ubiškių apyl., žr. **Pamiškė** (Nr. 524).

PILIAKALNIS, Utenos raj. (buv. Tauragnų vlsč.), žr. **Papirčiai** (Nr. 541).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 214.

PILIAKALNIS, Vilniaus raj., Nemenčinės apyl., žr. **Nemenčinė** (Nr. 472).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 213.

PILIAKALNIS, Zarasų raj. (buv. Antazavės vlsč.), žr. **Šišponiškės** (Nr. 735).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 212 (pagal žemėlapį) ir 214 (pagal apgyventų vietų sąrašą).

585. **PILIAKALNIS**, Zarasų raj., Imbrado apyl.
Piliakalniu vadinama iš Š ir R pelkių juosiama kalva gana nuolaidžiais, 5 m aukščio šlaitais, viršuje su aikštele, apie 20 m skersmens. V šlaite ir pašlaitėje rasta lipdytos keramikos lygiu paviršiumi. Pasakojama, kad buvo išarta ir akmeninių kirvių, bet jie neišliko.
1958 žv. II. VAK, 71/214.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 212.

586. **PILIAKALNIS**, Zarasų raj., Smalvų apyl.
Piliakalniu, Smėlyne vadinama 3—6 m aukščio, nuolaidžiais šlaitais smėlio kalvelė, apardyta duobių. Vienas kraštas visai nukastas. Aikštelė neišsiskiria, įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1972 žv. II. VAK, 71/348—349.

587. **PILIAKIEMIAI**, Molėtų raj., Giedraičių apyl.
Piliakalnis Kiemento ež. R krante. Iš V, P ir Š jį juosia slėniai; šlaitai statūs, 10—15 m aukščio. R nuo aukštumos atskirtas perkasu ir, matyt, pylimu R aikštelės gale. Pylimas išskleistas, ir R šlaitas dabar tik 7 m aukščio.
Viršuje — apie 60 m ilgio R—V kryptimi ir 18 m pločio aikštelė, kurios V galas kiek žemesnis. Š aikštelės pakraštyje pastebimas kultūrinis sluoksnis. P, PR pašlaitėje rasta lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1969 žv. MMT, 1970 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 210 (Pelikonys); Ф. Покровский, 1893, 75.

PILIAKONYS, Prienų raj. (buv. Jiezno vlsč.), žr. **Pelekonys** (Nr. 568).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 213.

PILIALAUKIS, Trakų raj., Senųjų Trakų apyl.
Šalia Senųjų Trakų, kaime pagal vietovardį nurodomas piliakalnis. Tačiau ten jo nėra. Pavadinimas, tur būt, bus kilęs nuo priklausymo Trakų piliai.
1955 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 213.

PYLIMAI, Vilniaus raj., Sudervės apyl., žr. **Velniakampis** (Nr. 807).

PILIONIAI, Kėdainių raj., Mantviliškio apyl., žr. **Naujaupis** (Nr. 465).
Lit.: Ф. Покровский, 1899, 121.

588. **PILIONYS** (Mateikiškiai), Ukmergės raj., Želvos apyl.
Piliakalnis kaimo Š dalyje, prie ribos su Mateikiškiais. Tai atskira kalva. Jos Š ir R šlaitai statūs, 9—10 m aukščio. V ir PV šlaitas kiek nuolaidesnis, čia 5 m žemiau aikštelės yra 40×25 m dydžio trikampė terasa. Aikštelė 30 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir apie vidurį 20 m pločio. Jos PV krašte pastebimas 0,5 m aukščio pylimas. Aikštelė XIX a. naudota kapinėms, apardyta apkasų. PV ir P pašlaitėje tarsi būtų kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1970 žv. II. VAK, 67/95—109.

589. **PILIŪNAI**, Vilkaviškio raj., Pilviškių apyl.
Kaimo V dalyje, Rausvės kair. krante, netoli santakos su Šešupe yra piliakalnis. Iš P, R ir Š jį juosia Rausvės slėnis. Šlaitai tik apie 4 m aukščio. V nuo aukštumos buvo supiltas apie 30 m ilgio pylimas. Jis išskleistas, dabar V šlaitas išorėje 2—2,5 m aukščio, aikštelės V kraštas aukštesnis. Ji trikampė, 30 m pločio V gale ir 30 m ilgio R—V kryptimi. Aikštelėje ir į V nuo piliakalnio pastebimas kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1954 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 214 (Pilių); A. Kamiński, 1956, 241; J. Basanavičius, 1970, 97.

590. **PILSUPIAI**, Kėdainių raj., Pajieslio apyl. Bakanu vadinamas piliakalnis į P nuo kaimo, Šušvės kair. krante, santakoje su Pilsupiu. Iš R ir P jį juosia Šušvės, iš V — Pilsupio slėniai. Šlaitai nuo upelių statūs, 17—18 m aukščio. Š nuo aukštumos buvęs supiltas pylimas ir už jo iškastas griovys. Pylimas smarkiai išskleistas, nemaža jo dalimi užverstas griovys. Pylime būta daug akmenų. Dabar jis skiriasi tik plačiu, 1,5 m aukščio pakilimu. Pylimo aukštis buvęs apie 3—5 m. Aikštelė keturkampė, 75 m ilgio Š—P kryptimi ir 35 m pločio. Kultūrinio sluoksnio aikštelėje jau nematyti.
1967 žv. II.

591. **PILTINĖ** (Bukantiškė), Kelmės raj., Karklėnų apyl.
Piliakalniu vadinama didelė kalva, kurios P ir R šlaitai leidžiasi į Lyšupio slėnį. Jų aukštis — iki 12 m. V ir Š šlaitai žemesni ir nuolaidesni. Aikštelė jau neišsiskiria. Atrodo, buvusi apie 65 m ilgio R—V kryptimi ir 30 m pločio. Ariant buvę randama anglių, puodų šukių, įvairių geležinių dirbinėlių. Radiniai neišliko.
1967 žv. II.
Lit.: K. Avižonis, 1927, 9—10; P. Tarasenka, 1928, 214.

PILIUKAI, Kelmės raj., žr. **Burbaičiai** (Nr. 111).
Piliukų piliakalnis priklausė 2 savininkams, iš kurių vienas gyveno Burbaičių, kitas — gretimame Piliukų vienkiemyje. Todėl tas pats piliakalnis žinomas 2 vardais kaip skirtingi paminklai. F. Pokrovskis mini Burbaičių piliakalnį, K. Avižonis — Piliukų, o P. Tarasenka — abu.
VAK, 15/22, 136.
Lit.: K. Avižonis, 1927, 14; P. Tarasenka, 1928, 112 (Burbaičiai) ir 214 (Piliukai).

592. **PILVIŠKIAI**, Vilkaviškio raj.
Višakio kair. krante, netoli santakos su Šešupe buvo apvali kalvelė, laikoma supilta ir vadinama Ragokalniu. Ji sunaikinta 1930—1937 m., kasant žvyrą. Žvyrduobės pakraštyje rasta lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1965 žv. II. VAK, 69/256—263.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

593. **PIPIRIŠKĖS** (Pasamanė), Trakų raj., Rusakalnio apyl.
Juoduoju kalnu vadinamas piliakalnis kaimo PR dalyje, prie ribos su Pasamane, slėnyje tarp Pasamanės ir Purvio ež. Piliakalnis nupiauto kūgio formos. Jis buvo stačiais, dailiai išlygintais, 10—11 m aukščio šlaitais ir viršuje su 50—55 m skersmens kiek iškiliu viduriu aikštele. Buvo ariamas, kultūrinis sluoksnis apardytas. Aikštelėje, šlaituose ir pašlaitėje pastebimas kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu, grublėtu ir gludintu paviršiumi, kelerios trinamosios girnos ir Dijakovo tipo svorelis.
1951 ir 1971 žv. II. Rad. IEM, AR 216, KVIM, 1044 : 2.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 214; Ф. Покровский, 1893, 70.

594. **PYPLIAI**, Kauno raj., Noreikiškių apyl. Piliakalnis Nemuno kair. krante, slėnio pakraštyje. Iš V, Š ir R jį juosia gilios daubos. Šlaitai statūs, daugiau kaip 20 m, o nuo Nemuno slėnio (ŠR) — daugiau kaip 30 m aukščio. PV nuo aukštumos supiltas kūgio formos, 6 m aukščio pylimas, kurio viršus tarsi nuskleistas, su 8 m skersmens aikštele. Piliakalnio aikštelė pailga ŠR—PV kryptimi, 32 m ilgio ir 20—22 m pločio, pakraščiai apardyti apkasų. Į P nuo piliakalnio, aukštumoje rasta lipdytos lygiu paviršiumi ir žiestos keramikos, šlako. Istorikai Z. Ivinskis, K. Paunksnis spėjo čia stovėjus 1336 m. kryžiuočių sunaikintą Pilėnų pilį.
1942 žv. P. Tarasenka, 1960 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 37; P. Tarasenka, 1928, 214; 1956, 83—84; A. Kamiński, 1956, 241; P. Tarasenka, 1958 rugsėjo 23, 24.

595. **PIVAŠIŪNAI**, Alytaus raj.
Piliakalnis į ŠV nuo miestelio. Iš Š jį juosia pelkė, iš R ir V — slėniai. Šlaitai 24 m aukščio, galimas daiktas, viršuje jie buvo aplyginti, statesni. Aikštelė ovali, 50 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 20 m pločio apie vidurį. Yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų, aptikta lipdytos keramikos. Jos randama ir P pašlaitėje.
1971 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 214.

PLYNIAI, Šakių raj., Lukšių apyl.
Kaime minimas piliakalnis. Tačiau jo nei 1935 m., nei 1965 m. nerasta. Atrodo, piliakalniu kažkas bus pavadinęs gretimo Pelenių kaimo kapinių kalną.
1965 žv. II. VAK, 45/187.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 215.

596. **PLINKAIGALIS**, Kėdainių raj., Krakių apyl.
Piliakalnis į PV nuo kaimo, Šušvės kair. krante, prie santakos su Žiedupe. Iš Š jį juosia Žiedupės, iš V ir P — Šušvės slėniai. Šlaitai statūs, apie 8 m aukščio. Atrodo, piliakalnio aikštelės dalis nuslinkusi į slėnį, ir liko tik apie 20 m ilgio R—V kryptimi ir 15 m pločio aikštelės R dalis. R krašte yra pylimo liekanų, išorėje, R pusėje — 30—35 m ilgio ir 2,5 m gylio platus griovys. Pylimo viršus apie 3,5 m nuo griovio. Kalvos dalis už griovio sudaro tarsi priešpilio aikštelę, kuri maždaug 80 m ilgio R—V kryptimi ir 10 m pločio ŠR bei 25 m — PV. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta. 1967 m. žvalgyta II.

597. **PLOKŠČIAI** (Vaiguviškiai), Šakių raj.
Piliakalnis į PR nuo miestelio. Tai didelė netaisyklinga kalva, apjuosta Vaiguva ir 2 bevardžiais jos intakais. Šlaitai į gilius upelių slėnius statūs, iki 25—27 m aukščio. Tik V kampe aukštumą su piliakalniu jungia 8—10 m pločio, 4—5 m žemesnis ožnugaris. Todėl aikštelės V pakraštyje supiltas apie 1 m aukščio ir 25 m ilgio pylimas. Išorinis jo šlaitas 4 m aukščio ir leidžiasi į šlaite esantį 24 m ilgio griovį, už kurio tolyn eina minėtas siauras ožnugaris. Viršuje — netaisyklinga didelė aikštelė, R—V kryptimi 112 m, PR—ŠV — 105 m ilgio. Kai kur pastebimas kultūrinis sluoksnis.
1960 ir 1965 žv. II.
Lit.: A. Połujański, 1859, 325; P. Tarasenka, 1959, žemėl.

PLUKIAI, Panevėžio raj., Skaistgirių apyl.
Prie vieškelio į Pušalotą nurodytas piliakalnis. Tačiau nepasisekė rasti nei jo, nei ko nors, kas būtų apie jį girdėjęs. Žvalgyta 1968 m.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 215.

598. **PLUNGĖ**
Mieste minimos 2 pilalės prie Babrungo. Viena Babrungo kair. krante, į Š nuo kapinių. Ji apie 4 m aukščio, viršuje su aikštele, apie 36 m ilgio R—V kryptimi ir 25 m pločio, be kultūrinio sluoksnio. Antra — 400 m į P nuo pirmos, panašaus dydžio, apjuosta slėnio pelke, taip pat be kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų.
1948 ir 1964 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 216; L. Kumšlytis, 1933 **a**, 36—42.

599. **PLŪSČIOS**, Kelmės raj., Pakražančio apyl.
Pilikė į P nuo kaimo, aukštumos Š pakraštyje. Ji aukštesnė už gretimas aukštumas, iš R ir P apjuosta nedidele pelke, iš kurios ties R pilikės galu tekėjo griovys į toliau Š esantį platų slėnį. Tai mažas piliakalniukas, vos 8 m aukščio šlaitais, apardytas bulviarūsių, bet šlaite dar išsiskiria 2 poros m pločio terasos. Pirma 4 m aukštyje, antra 2 m aukščiau už pirmą. Viršuje — ovali, 14 m ilgio ir 10 m pločio aikštelė.
1967 žv. II.
Lit.: P. Višinskis, 1964, 399.

PADAGLĖ, Alytaus raj., žr. **Punios šilas** (Varupis, Nr. 613).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 216.

POIS, Klaipėda.
1253—1254 m. dokumentuose minima šalia miesto, greičiausiai, Danės kair. krante stovėjusi kuršių-žemaičių pilis Pois. Jos vieta tiksliau nenustatyta, piliakalnis nerastas. Spėjama, kad pilis stovėjusi buv. Šiaulių ar Kalniškių kaime, nes **Kalniškėse** vėliau dar minimi pylimai.
Lit.: C. Engel, 1931, 81; H. Crome, 1939, 270.

600. **POTERONYS**, Alytaus raj., Domantonių apyl.
Piliakalnis, kartais vadinamas Milžinų kalnu, į P nuo kaimo, Alovės deš. krante. Iš PR, P ir V jį juosia Alovės slėnis, šlaitai į jį statūs, 10—14 m aukščio. Iš Š ir R aikštelės kraštą juosia 21 m ilgio ir 4 m pločio viršuje pylimas. Aikštelė lieka tik 16 m ilgio Š—P kryptimi ir 13 m pločio. Š, R ir PR pašlaitėje yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu, grublėtu ir lygiu paviršiumi, šlako.
1953 ir 1972 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: W. W., 1889, 394—395; P. Tarasenka, 1928, 207.

PREIČIŪNAI (Praniai), Pakruojo raj. ir apyl.
F. Pokrovskis paminėjo kaime esant supiltą kalną. Tą žinią pakartojo P. Tarasenka. Tačiau 1935 m., pradėjus ieškoti piliakalnio, paaiškėjo, kad niekas kaime tokio kalno nežino. Vėliau buvo norima piliakalniu laikyti Obškalnį. Bet ir ši kal-

va be piliakalnio požymių, vietiniai supilta jos nelaiko.
1968 žv. II. VAK, 74/446.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 217; Ф. Покровский, 1899, 56.

PREIKAPĖ, Kėdainių raj., Pernaravos apyl.
Kaime yra kalva, vadinama piliakalniu, laikoma švedų supilta. Tačiau dabar niekas nežino, kuris tai kalnelis,— plūgas juos visus suvienodino.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 217.

601. **PRELOMČIŠKĖ**, Lazdijų raj., Teizų apyl.
Piliakalnis Dusios ež. V krante, prie mažo bevardžio upelio. Jis dar žinomas ir Eglynų vardu. Iš R jį juosia Dusios, iš Š ir V — upelio slėniai, P siekia aukštumą. Šlaitai nuo slėnio statūs, 9—10 m aukščio. P nuo aukštumos buvo supiltas apie 40 m ilgio ir 4 m aukščio nuo aikštelės bei 6—7 m nuo lauko pylimas. Aikštelė apie 40 m skersmens, apardyta apkasų, buvusi su kultūriniu sluoksniu. Pylimas ir aikštelė sužaloti, įrengiant šokių aikštelę. P pašlaitėje rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1954 žv. II.
Lit.: J. Radziukynas, 1909; P. Tarasenka, 1928, 216; A. Kamiński, 1956, 242.

602. **PRIDOTKAI**, Kaišiadorių raj., Žiežmarių apyl.
Piliakalnis buvo į R nuo kaimo, Vajos deš. krante, įsiterpęs į upelio slėnį, kuris jį juosė iš P, Š ir V. Ilgainiui upelis, keisdamas vagą, nunešė piliakalnio aikštelę, buvusią apie 9 m virš upelio. Duomenų apie jos formą ir dydį nėra. Išliko tik aikštelės R krašte buvęs 10 m ilgio ir 3 m aukščio nuo lauko pylimas. Į R nuo piliakalnio buvo randama lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos.
1953 ir 1971 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 217; Ф. Покровский, 1893, 127.

603. **PRIENAI**
Miesto PV pakraštyje yra giliomis daubomis apjuosta kalva, kurios viršus apardytas, statant pastatus. Kalva vadinama piliakalniu.
1968 žv. MMT.

604. **PRIENAI**, Šilalės raj., Kaltinėnų apyl.
Kaime, netoli ribos su Bruškių kaimu, buvo nedidelė kalvelė, vadinama pilute, laikoma švedų supilta. Ji nuolaidžiais šlaitais, apie 50 m skersmens prie pagrindo ir maždaug 3—4 m aukščio. Aikštelė viršuje neišsiskiria, apardyta bulviarūsių.
F. Pokrovskio korespondentai nurodė šiame kaime esant Birgelkalnį, kuris daug didesnis ir aukštesnis; jis literatūroje imtas vadinti piliakalniu, nes senasis mažas ir neįspūdingas. Tačiau XX a. pr. kaimą žvalgęs L. Krzywickis įsitikino, kad Birgelkalnio piliakalniu niekas nevadina, niekas supiltu jo nelaiko.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1964 žv. II. VAK, 49/310.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 217; Ф. Покровский, 1899, 145.

605. **PRIENAI**, Švenčionių raj., Magūnų apyl.
„Veršupka" vadinamas piliakalnis kaimo PV pakraštyje, Neries deš. krante, prie santakos su bevardžiu upeliu. Iš P jį juosia Neries, iš R ir Š upelio slėniai. Šlaitai statūs, apie 15 m aukščio. V nuo aukštumos saugojo 2 grioviai ir 2 pylimai. Nuo lauko iškastas 4 m gylio griovys, už kurio supiltas 2 m aukščio pylimas, po to eina antras 4 m gylio griovys ir už jo — 6 m aukščio pylimas, virš aikštelės pakyląs 3 m. Pylimai apardyti, išorinio liko tik galas. Aikštelė 40 m ilgio R—V kryptimi ir 10 m pločio V. Dalį jos nuplovė Neris. Į V nuo piliakalnio rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi.
1971 žv. II.

606. **PRIENLAUKYS**, Prienų raj., Šilavoto apyl.
Piliakalniu vadinama nedidelė kalva P pelkės pakraštyje. Šlaitas nuo pelkės 11 m aukščio, bet jo tik viršutinė dalis buvusi statesnė. Nuo aukštumų šlaitas 3—4 m aukščio. Jis apardytas, kalvą ariant. Viršuje — apie 20 m skersmens aikštelė. Pasakojama, kad ardami rasdavo puodų šukių ir žalvarinių papuošalų.
1953 žv. II.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 15; P. Tarasenka, 1928, 217; A. Kamiński, 1956, 242.

607. **PRYSTOVAI**, Kretingos raj., Kūlupėnų apyl.
Minijos deš. krante, santakoje su Mišupe esąs aukštas skardis vadinamas pilimi, pilale. Š jis leidžiasi į Mišupę, o P ir V — į Miniją. Toliau į R—PR eina lygi aukštuma. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nėra. Greičiausiai, piliakalnį

nuplovė Minija, ir jo vardas dabar teko aukštumos kampui.
1966 žv. II.

608. **PŪČKORIAI**, Plungės raj., Babrungo apyl.
Pile vadinamas piliakalnis buvo Melnyčėlės upelio krante. Čia upelio ir jo slėnio pelkių juosiamos kalvos, tarsi salos ŠR krašte aukščiausioje vietoje išliko 3 m aukščio pylimo dalis. Jis plūktas iš molio. Už pylimo, ŠR pusėje aikštelės jau nebėra, ji nuslinko, paplovus malūno tvenkiniui. Pylimo viršus apie 11 m aukščio virš slėnio, aikštelė turėjo būti maždaug 8 m aukščiau upelio.
1966 žv. II.

609. **PŪČKORIAI**, Plungės raj., Babrungo apyl.
Kaimo pakraštyje, prie ribos su Liepkalniu didelė kalva vadinama Pilies kalnu. Ji pailga R—V kryptimi. Dauba prie statesnio R galo vadinama Pilies dauba. Kalvos šlaitas nuo Pilies daubos 17 m aukščio, kiti kiek nuolaidesni. Kalva seniai ariama, įtvirtinimų pėdsakų nematyti, aikštelė viršuje neišsiskiria. Rasta tik pora smulkių lipdytos keramikos šukių.
1966 žv. II.

610. **PŪČKORIAI**, Plungės raj., Babrungo apyl.
Kaimo PR dalyje, prie ribos su Gegrėnų ir Getaučių laukais, šalia pelkės yra pile vadinama kalva. Šlaitai gana statūs, apie 10—14 m aukščio. Viršus išgaubtas, apie 26 m ilgio R—V kryptimi ir 15 m pločio; perėjimas į šlaitus neryškus. Kalva buvo ariama. Pasakojama, kad ariant buvo išverčiama daug anglių, juodos žemės. 1966 m. žv. II.

PUIKIŠKIAI, Kelmės raj. (buv. Šaukėnų vlsč.).
Minimas Varnopelkės piliakalnis. Patikrinus paaiškėjo, kad šalia kaimo, miške iš tikrųjų yra tik Varnališio kalva. Tai ilga natūrali kalva, piliakalniu nevadinama ir be jo požymių.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 218.

611. **PUMPURAI**, Mažeikių raj., Juodeikių apyl.
Pilale vadinama kalva Ventos kair. krante, slėnyje, Kontrupio kair. krante. Piliakalnį iš V ir P juosia Kontrupio, iš R ir Š — Ventos slėniai. Šlaitai nuolaidūs, stačiausias P — 5 m aukščio. Viršuje — lygi, ovali, 25 m ilgio R—V kryptimi ir apie 18 m pločio aikštelė. Jos ŠV kampą su gretima aukštuma jungia siauras, pamažu aukštyn kyląs ožnugaris. Tačiau nuo jo jokio pylimo aikštelės pakraštyje nėra. Aikštelėje buvo kaimo kapeliai.
1966 žv. II.
Lit.: S. Ličkūnas, 1934, 50.

612. **PUNIA**, Alytaus raj.
Piliakalnis, pastaruoju laiku kartais vadinamas Margio kalnu, yra Nemuno ir Punelės deš. krante, jų santakoje. Iš P, V ir Š jį juosia gilūs Punelės ir Nemuno slėniai; statūs, į upę griūvantys šlaitai daugiau kaip 30 m aukščio. R nuo aukštumos piliakalnį skiria apie 60 m ilgio ir 20 m pločio griovys ir už jo aikštelės pakraštyje supiltas 75 m ilgio ir 6 m aukščio pylimas. Aikštelė beveik trikampė, apie 155 m ilgio R—V kryptimi ir 85 m pločio R gale. Ji ilgai buvo ariama, stovėjo sodybos.
Grožinėje literatūroje ir istorikų darbuose buvo plačiai įsivyravusi nuomonė, kad Punia — 1336 m. kryžiuočių sunaikintos Pilėnų pilies vieta. Iš rašytinių šaltinių žinoma, kad piliakalnio aikštelėje XVI—XVII a. buvo Punios seniūno dvaras.
1958—1959 m. ir 1961—1962 m. VVU (vad. R. Kulikauskienė) padarė 2 piliakalnio pylimo piūvius bei V aikštelės dalyje ištyrė 1191 m² plotą. 1972 m. MMT (vad. J. Markelevičius) aikštelės V kampe tyrė dar 61 m² plotą. Pylime pastebėta XIII a. pab.—XIV a. pr. medinių sutvirtinimų ir XVI a. pab.—XVII a. artilerijos fortas. Aikštelėje aptiktas 0,7—2,2 m, 1972 m.— iki 3,5 m storio kultūrinis sluoksnis su XV—XVII a. keramika, mūrinių ir medinių pastatų pamatais ir kitais radiniais.
1953 žv. II. 1958—1959 ir 1961—1962 tyr. VVU, o 1972 — MMT. Rad. IEM, AR 388 : 1—578.
Lit.: Z. Gloger, 1888, 264—265; W. W., 1889, 397—398; J. Radziukynas, 1909, 35—36; P. Tarasenka, 1928, 218; 1956, 89; R. Šalūga, 1958; R. Varakauskas, 1960, 12—15; R. Volkaitė-Kulikauskienė, 1961, 41—65; P. Kulikauskas, 1965, 235—236; R. Varakauskas, 1969, 30—38; J. Basanavičius, 1970, 90—91; J. Markelevičius, 1974, 29—32; R. Volkaitė-Kulikauskienė, 1974; Ф. Покровский, 1893, 124; К. Паавер, 1965, 42, 54—55, 80.

613. **PUNIOS ŠILAS** (Varupis), Alytaus raj. Piliakalniu norima laikyti žemą kalvą Punios šilo P dalyje, Varupio kair. krante. Iš ŠR ją juosia upelis, iš PV, PR ir ŠV — nedidelė dauba. Šlaitai nuolaidūs, apie 5—6 m aukščio. Viršuje aikštelė neišsiskiria. Ji maždaug 35 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir 20 m pločio apie vidurį. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1971 žv. II.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 18; P. Tarasenka, 1928, 216 (Podaglė); A. Kamiński, 1956, 237.

614. **PUODKALIAI**, Skuodo raj. ir apyl.
Bartuvos ir Erlos santakoje, kair. krante yra piliakalnis. Erlos slėnis jį juosia iš Š, R, PR, o Bartuva — iš ŠV. Šlaitai nuo upių statūs, apie 10—11 m aukščio. Iš PV ir V yra puslankio formos, 140 m ilgio pylimas. Jis 3—5 m aukščio nuo aikštelės ir 7—8 m išorėje. Aikštelė beveik apskrita, apie 80 m skersmens R—V kryptimi ir 90 m Š—P kryptimi. Aikštelėje pastebėtas kultūrinis sluoksnis. Ji buvo ariama, iškasinėta duobėmis.
1948 ir 1966 žv. II.
Lit.: J. Döring, 1887 **a**, 40—41; P. Tarasenka, 1928, 219; M. Valančius, 1972, 361; Ф. Покровский, 1899, 83.

PUPASODIS, Alytaus raj., žr. **Žilvia** (Nr. 853).

615. **PURMALIAI**, Klaipėdos raj., Sendvario apyl.
Purmalės deš. krante, apie 300 m nuo jos santakos su Dane, slėnyje yra piliakalnis. Š ir R jo kraštas remiasi į upelį. Šlaitai nuo upelio statūs, 9 m aukščio. Iš V ir P puslankiu juosia 35 m ilgio pylimas; nuo aikštelės jis apie 2 m aukščio, o išorėje dabar nesiekia nė 2 m. Aikštelė R—V kryptimi 40 m ilgio ir 10—11 m pločio. Joje buvusios kapinaitės. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1963 žv. II.
Lit.: E. Hollack, 1908, 125; P. Tarasenka, 1928, 218; C. Engel, 1931, 81; J. Remeika, 1938, 84; H. Crome, 1940, 105.

616. **PURVINIAI**, Lazdijų raj., Kapčiamiesčio apyl.
Prie Paveisininkų ež. P galo, pievose buvo pelke apjuosta maždaug 4 m aukščio kalva, vadinama piliakalniu. Pastačius užtvanką ir pakilus ežere vandeniui, ji liko sala. Iš vandens matoma tik apskrita, apie 40 m skersmens aikštelė. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

PUŠALOTAI, Molėtų raj., žr. **Ambraziškiai** (Nr. 13).

PUTRIŠKIAI, Prienų raj., žr. **Kieliškas** (Nr. 316).

617. **PŪTVĖ**, Šilalės raj., Jucaičių apyl.
Akmenos kair. krante aukštumos kraštas vadinamas piliakalniu. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų nepastebėta. XIV a. šaltiniai mini Pūtvės pilį, kurią 1315 ir 1328 m. puolė kryžiuočiai. Spėjama, kad ji stovėjo prie Akmenos, bet piliakalnį jau nuplovė upė.
1961 ir 1964 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 35—36; P. Tarasenka, 1928, 219; J. Mickevičius, 1940, 286—287.

618. **PUŽAI**, Raseinių raj., Nemakščių apyl.
Piliakalnis į Š nuo Nemakščių, Balčios kair. krante, santakoje su Skersinuku. Iš P jį juosia Balčios, iš V — Skersinuko slėniai. Šlaitai nuo upelių statūs, apie 18 m aukščio. ŠR nuo aukštumos iškastas 26 m ilgio griovys, ir aikštelės krašte supiltas 19 m ilgio pylimas. Jis nuo griovio 2,5 m, nuo aikštelės 1,5 m aukščio. Aikštelė trikampė, apie 20 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir prie pylimo 19 m pločio. Aikštelė ir pylimas apardyti apkasų.
1967 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 219.

RAČKIŠKĖS, Raseinių raj., Betygalos apyl., žr. **Ročiškė** (Nr. 637).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 220.

RADEIKIAI, Utenos raj., Daugailių apyl. P. Tarasenka mini čia piliakalnį ir šaltiniu, iš kurio paimta žinia, nurodo F. Pokrovskio žemėlapį. Iš tikrųjų F. Pokrovskis nurodė tik esant vietą ar kalnelį, „kur milžinai sėdėdavę, košę virdavę“. Tačiau jos piliakalniu nevadina. Ir dabar Radeikių kaime nežinome piliakalniu vadinamo ar supiltu laikomo kalnelio.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 220; Ф. Покровский, 1899, 102.

619. **RADYSČIUS**, Varėnos raj., Kibyšių apyl. Piliakalniui panaudotas atskiros didesnės

kalvos kraštas, iš PV ir Š apjuostas pelke. Šlaitai statūs, apie 10 m aukščio. Iš R—PR supiltas 20 m ilgio pylimėlis, kuris nuo likusios kalvos dalies 4 m, nuo aikštelės — 1,5 m aukščio. Aikštelė beveik apskrita, 30—34 m skersmens, žemesniu V kraštu. Į R—PR nuo piliakalnio, už pylimo lieka kalvos viršuje apie 40×60 m plotas, kuriame randama lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos.
1965 žv. II. Rad. IEM.

RADIŠIAI, Rokiškio raj., Kamajų apyl., žr. **Baušiškiai** (Nr. 72).
Minimas piliakalnis į V nuo kaimo. Tai iš tiesų Baušiškių piliakalnis.
Lit.: P. Tarasenka, 1938, 220; Ф. Покровский, 1899, 42.

620. **RADŽIŪNAI**, Alytaus raj., Luksnėnų apyl.
Piliakalnis miške, Nemuno kair. krante, prie Kirmijos upelio žiočių. Iš P ir V jį juosia Kirmijos slėnis, iš R — Nemunas. Šlaitai statūs, 30—35 m aukščio. Nuo aukštumos Š atskirtas 3—6 m gylio grioviu ir aikštelės Š krašte supiltu 40 m ilgio ir 4 m aukščio nuo aikštelės bei 6—7 m išorėje pylimu. Aikštelė beveik keturkampė, apie 40×50 m dydžio, su kultūriniu sluoksniu.
1954 žv. II.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 23; P. Tarasenka, 1928, 221; A. Kamiński, 1956, 244.

621. **RADŽIONYS**, Rokiškio raj., Kamajų apyl. Kaimo laukų ŠV pakraštyje, prie ribos su Špokiškiu, aukštumos pakraštyje, šalia pelkėto slėnio kalvelė vadinama piliakalniu. Ji 4—5 m aukščio, iškiliu viršumi. Aikštelė neišsiskiria. Viršus apie 15 m ilgio R—V kryptimi ir 6 m pločio. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų nėra.
1970 žv. II.

RAGAINĖ, žr. **Bitėnai**, Šilutės raj.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 221.

622. **RAGAIŠIAI** (Aspertavas), Vilkaviškio raj., Pajevonio apyl.
Į V nuo Pajevonio yra apylinkėje dominuojanti didelė, aukšta kalva, vadinama Juodkalniu, o kartais gretimo Aspertavo kaimo piliakalniu. Ji nuo seno ariama, aikštelė neišsiskiria. Viršus apie 70 m ilgio R—V kryptimi ir 40 m pločio. Šlaitai nuolaidūs, kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

623. **RAGINĖNAI**, Radviliškio raj., Pakalniškių apyl.
Piliakalnis Daugyvenės kair. krante, santakoje su bevardžiu upeliu. Iš R jį juosia Daugyvenės, iš P ir V — upelio slėniai. Šlaitai statūs, apie 9 m aukščio. Š nuo aukštumos jis atskirtas pašlaitėje beveik 4 m gylio, 30 m ilgio grioviu. Aikštelė apie 40 m ilgio Š—P kryptimi ir beveik 20 m pločio. Jos Š ir V pakraščiu pylimas smarkiai apardytas. Geriau išlikęs apie 3 m aukščio Š galas. Į Š nuo piliakalnio aptikta lipdytos keramikos šukių. Į P nuo jo, ant gretimos aukštos kalvos buvo grupė m. e. pradžios pilkapių su didelių akmenų vainikais.
1968 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 14, 29, 34, 87; P. Tarasenka, 1928, 221; P. Kulikauskas, 1958 **a**, 66—69; Ф. Покровский, 1899, 58.

RAGUVA, Panevėžio raj.
P. Tarasenka, remdamasis vieno korespondento pranešimu, nurodė čia Žako kalnu vadinamą piliakalnį. Bet vėliau niekam Raguvos laukuose nepasisekė rasti piliakalnio.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 221.

RAITININKAI, Alytaus raj., žr. **Piliakalnis** (Nr. 582).

624. **RAKŠTELIAI**, Švenčionių raj., Bielionių apyl.
Piliakalnis Miškinio ež. ŠR krante, į Š nuo kaimo. Tai didelė kalva, apie 200 m ilgio P—Š kryptimi ir apie 40—50 m pločio. Iš P ir V ją juosia ežeras, iš Š — gilus slėnis, R piliakalnis siekia sausą žemumą. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų nepastebėta.
1971 žv. II.

RAMBYNAS, Šilutės raj.
Dalis istorikų (Voigtas, Guise) spėja Rambyną buvus ne tik apeigine vieta, bet ir piliakalniu, kur stovėjusi 1276 m. kryžiuočių sunaikinta Ramigės pilis. 1835 m. ir vėliau, Nemunui kelis kartus paplovus Rambyno kraštą, nemaža dalis kalvos nugriuvo ir buvo nunešta. Likusioje aukštumos dalyje piliakalnio žymių nėra. 1385 m., 1395 m. ir vėliau prie Rambyno

minimas šventas miškas, bet apie Rambyno piliakalnį neužsimenama.
Lit.: E. Hollack, 1908, 133—135; A. Thomas, 1887, 111—121; P. Tarasenka, 1928, 222; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26; J. Remeika, 1938, 9—16, 19, 88; H. Crome, 1940, 112; R. Šalūga, 1959.

RAMYGALA, Panevėžio raj.
P. Tarasenka, sekdamas J. Elisonu, nurodo čia esant grioviu apjuostą piliakalnį. Tačiau 1968 m. piliakalniu vadinamos vietos rasti nepavyko.
1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 222.

625. **RAMULĖNAI**, Radviliškio raj., Aukštelkų apyl.
Į Š nuo buv. dvaro, pelkėtoje lygumoje buvo piliakalnis, kartais vadintas Ramylos kalnu. Iš Š ir R jį juosė pelkė, P jis siekė žemus sausesnius laukus. Kalvos vidury iškasta žvyrduobių. Išliko status, 8 m aukščio Š šlaitas, kurio viršuje pastebėta kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Aikštelė buvo apie 60—70 m ilgio R—V kryptimi ir apie 20—25 m pločio.
1968 žv. II.

RAPILIS, Telšių raj. (buv. Luokės vlsč.). Remiantis kaimo pavadinimu, nurodomas čia piliakalnis. Tačiau kaimo pavadinimas iškreiptas: turi būti Rapaliai, nuo Rapalio pavardės, o ne nuo pilies.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 222.

626. **RASEINIAI**
Piliakalnis į PR nuo miesto, buv. Mirklių kaimo lauke, kair. Prabaudos krante. Piliakalnis pailgas ŠV—PR kryptimi, stačiais, 8—10 m aukščio šlaitais ir viršuje — apie 25 m ilgio ir 16 m pločio aikštele. Jos ŠV gale yra maždaug 1 m aukščio pylimas. Aikštelės pakraščiuose žymu kultūrinis sluoksnis.
1967 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 222.

627. **RAUDONĖNAI**, Jurbarko raj., Raudonės apyl.
Raudonės deš. krante, apie 1 km nuo Nemuno yra piliakalnis. Iš ŠV, Š, R ir PR jį juosia upelis. Šlaitai statūs, apie 8 m aukščio. PV nuo aukštumos buvęs dabar vos žymus griovys ir supiltas 40 m ilgio pylimas. Jo aukštis nuo aikštelės — 2,5—3 m. Trikampė aikštelė PV gale prie pylimo 35 m pločio ir 37 m ilgio PV—ŠR kryptimi.
1961 žv. II.

628. **RAUDONKA**, Širvintų raj., Gelvonų apyl. Batarėja vadinamas piliakalnis slėnyje, Kabarkštos deš. krante, įsiterpęs į jos slėnį. Iš R, P ir V jį juosia Kabarkštos slėnis. Šlaitai statūs, 10 m aukščio. Š nuo aukštumos išliko apie 4,5 m ilgio deformuoto pylimo dalis. Jis nuo lauko 2 m, nuo aikštelės — apie 3 m aukščio. Aikštelė maždaug 30 m ilgio Š—P kryptimi ir 8 m pločio. V kraštas išgriuvęs į upelį. Pylimas apardytas žvyrduobės.
1970 žv. II.

629. **REKČIAI**, Šiaulių raj., Kuršėnų apyl.
Ventos deš. krante, santakoje su bevardžiu upeliu yra piliakalnis, kartais vadinamas Vinavos kalnu. Status, 14 m aukščio V šlaitas leidžiasi į Ventos slėnį. Panašūs P ir R šlaitai — į upelio slėnį; Š nuo aukštumos iškastas 25 m ilgio, dabar apie 1 m gylio griovys. Už griovio, aikštelės Š gale buvo pylimas. Jo viršus nuskleistas, įrengiant šokių aikštelę. Likusi aikštelės dalis 4 m aukščio nuo griovio dugno. Aikštelė maža — 18 m ilgio Š—P kryptimi ir 13 m pločio Š. Ji kiek įdubusi, Š galas užverstas pylimo žemėmis.
1966 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 223.

630. **REKETĖ**, Kretingos raj., Imbarės apyl.
Į R nuo kaimo, Blendžiavos deš. krante yra pilale vadinama kalvelė. Iš P ją juosia Blendžiava, iš Š — pelkė. Šlaitai nuolaidūs, apie 5 m aukščio. Aikštelė neišsiskiria, kalvos viršus iškilus, apie 25×15 m dydžio. Kalvelė apardyta lobių ieškotojų duobių.
1940 žv. VDKM. VAK, 20/286.

631. **RENAVAS**, Mažeikių raj., Židikų apyl.
Varduvos kair. krante yra piliakalnis. Iš Š, R ir P jį juosia upės slėnis. Šlaitai statūs, daugiau kaip 10 m aukščio. V nuo aukštumos piliakalnis atskirtas apie 1 m gylio grioviu ir už jo, aikštelės gale, supiltu kūgio formos pylimu, apie 3 m aukščio nuo griovio ir apie 2 m nuo aikštelės. Aikštelė trikampė, V gale (prie pylimo) 16 m pločio ir 13 m ilgio R—V kryptimi.
1972 m. TKM (vad. V. Valatka) ištyrė aikštelėje 8 m^2. Kultūrinio sluoksnio nerasta. Vidinėje pylimo pusėje padarytas

14×2 m piūvis. Nustatyta, kad pylimas supiltas vienu kartu, vidinėje pašlaitėje sustiprintas moliu ir akmenimis; po pylimu aptiktas sluoksnis nukirstų apdegintų lapuočių medžių, krūmų. Pylime rasta gyvulių kaulų, viena lipdytos keramikos šukė grublėtu paviršiumi.
1903 žv. L. Krzywickis, 1966 žv. II, 1972 tyr. TKM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 224; V. Valatka, 1974, 14—15.

632. REMENTIŠKIAI (Šapalai), Vilkaviškio raj., Juodupėnų apyl.
Į ŠV nuo kaimo, prie ribos su Šapalais, Šešupės kair. krante yra piliakalnio liekanų. Kadangi šalia yra Sūduvos kaimas, o priešingame Šešupės krante — Matarnai, tai piliakalnis vadinamas net 4 vardais. Išliko tik pylimas ir menka aikštelės dalis. Kitą jo dalį nunešė upė. Iš likusios dalies matyti, kad iš Š—ŠR jį juosė Šešupė, iš R — mažyčio upelio slėnis. Aikštelė buvo apie 8 m virš upės. V—PV nuo aukštumos piliakalnis atskirtas apie 10 m pločio ir 1 m gylio grioviu, už kurio yra apie 2,5 m aukščio pylimas, buvęs aikštelės V—PV gale. Pylimas apardytas apkasų, išliko 18 m ilgio jo dalis.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 242 (Šapalai).

633. RIKLIKAI, Anykščių raj., Kavarsko apyl.
Kaimo R pakraštyje, Šventosios deš. krante, slėnio pakraštyje, Pragų upelio kair. krante buvo piliakalnis. Iš P ir V jį juosė gilus upelio slėnis. Šlaitai statūs, daugiau kaip 20 m aukščio, viršuje buvę kiek nulyginti. Š ir R piliakalnis siekė aukštumą, nuo kurios būta nedidelio pylimo; ovali aikštelė buvo apie 25×20 m dydžio. Duomenų apie kultūrinį sluoksnį nėra. Piliakalnį apie 1965 m. sunaikino žvyro karjeras. (Remtasi išlikusia nuotrauka ir pasakojimais.)
Pašlaitėje į PR, kitoje upelio pusėje buvo V—VI a. pilkapynas.

RIMŠĖ, Ignalinos raj.
P. Tarasenka nurodo piliakalnyje esant miestelio kapines. Iš tikrųjų į PV nuo miestelio yra ilga, aukšta, žvyrduobių apardyta kalva, kurios dalis panaudota kapinėms. Tačiau ji piliakalniu nevadinama ir be būdingų jo bruožų.
1973 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 224.

634. RIMOLIAI, Mažeikių raj., Sedos apyl.
Kaimo P dalyje, Varduvos deš. krante, didelės kilpos siauriausioje vietoje yra piliakalnis, žinomas Užpilio vardu. Piliakalnio nelygus, Š kraštas remiasi į Varduvą, R pašlaitėje yra Varduvos senvagė (dabar plati pieva, upė teka daug toliau). Šlaitai nuo upės statūs, 13—14 m aukščio. Iš PR, P ir V nuo piliakalniui nepanaudoto kelių ha kilpos juosiamo ploto — lygaus lauko — lanku supiltas pylimas. Jis apie 80 m ilgio, seniau vadintas „švedų krėpasčiu“, 2,5 m aukščio nuo lauko ir apie 2 m — nuo aikštelės. Pylimas buvo ariamas, nuskleistas. Išorėje, pašlaitėje buvęs griovys vos žymus. Aikštelė netaisyklinga, apie 65 m ilgio R—V kryptimi ir 55 m pločio. Į jos Š kampą prie upės remiasi paupiu einąs siauras ožnugaris, kurio ŠV galas siekia aukštumą. Todėl aikštelės Š kampe supiltas 10 m ilgio ir 1 m aukščio pylimas. Jo išorinis šlaitas 4 m aukščio. Ožnugaris 35 m ilgio ir kitame jo gale, prie aukštumos krašto yra kūgio formos pylimėlis. Aikštelės centrinė dalis — 60×22 m plotas — panaudota kaimo kapinaitėms.
Piliakalnis kartais vadinamas ir gretimo Kulšėnų kaimo vardu.
1903 žv. L. Krzywickis, 1966 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 31; P. Tarasenka, 1928, 163 (Kulšėnai).

635. RINGOVĖ, Kauno raj., Daugeliškių apyl.
Piliakalnis Nemuno deš. krante, tarp 2 gilių, ilgų daubų. R daubos dugnu tekėjo mažytis Ringovės upelis, o kitos — Krestinava. R ir V šlaitai leidžiasi į upelių slėnius, statūs, apie 20 m aukščio. Kiek nuolaidesnis, apie 30 m aukščio P galas — į Nemuno slėnį. Viršuje — apie 120 m ilgio ir iki 25 m pločio aikštelė, kurios Š, nuo aukštumos yra 4 m aukščio kūgio formos pylimas.
1960 žv. II. 1972 žv. MMT.
Lit.: A. Makarevičius, 1925 liepos 5; P. Tarasenka, 1928, 224.

636. RINKUŠKIAI (Juodeliai), Biržų raj. ir apyl.
Prie kaimų ribos, Apaščios kair. krante yra kalva, vadinama Velnio pilimi. Jos gana status, 5 m aukščio R šlaitas leidžiasi į upę; iš kitų pusių nuo laukų skiria nedidelės daubos. Aikštelė neišsiskiria. Viršus apie 17 m ilgio Š—P kryptimi ir apie 10 m pločio. Įtvirtinimų ir

kultūrinio sluoksnio nepastebėta. Aikštelės pakraščiai iškasinėti duobėmis.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 225.

637. **ROČIŠKĖ** (Račkiškės), Raseinių raj., Betygalos apyl.
Piliakalnis Dubysos deš. krante, santakoje su bevardžiu upeliu. Iš PV jį juosia gilus Dubysos slėnis, šlaitas status, daugiau kaip 20 m aukščio, iš ŠR ir PR — upelio slėnis. ŠV piliakalnis nuo gretimos aukštumos atskirtas skersiniu grioviu, PR krašte supiltas 3 m aukščio pylimas (didelė jo dalis nukasta žvyrui). Už pylimo į PR tęsiasi apie 70 m ilgio aikštelė. Jos ŠV galas tik 8 m, PR — 16 m pločio. Aikštelės PR gale yra 2,5 m gylio griovys 5 m pločio dugnu. Griovys skiria priešpilį nuo piliakalnio. Nuo jo dugno kyla 4,5 m aukščio pylimas. Jis 2,5 m aukščio nuo PR už pylimo esančios aikštelės ir yra 25 m ilgio. Piliakalnio aikštelė 57 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir apie vidurį 40 m pločio; PR gale yra 7 m skersmens ir 1,5 m aukščio pylimas. Aikštelėje pastebėta kultūrinio sluoksnio pėdsakų. R gale, už pylimo yra 4 m gylio griovys ir už jo likęs 55 m ilgio ir 10 m pločio kalvos smaigalys, kuris, atrodo, liko nepanaudotas piliakalniui. Bet kiti jį laiko trečia piliakalnio aikštele. L. Krzywickis spėjo čia buvus Mindaugo Vorutą.
1961 žv. II.
Lit.: T. Dowgird, 1909, 363; L. Krzywicki, 1909, 27—30; P. Tarasenka, 1928, 220 (Račkiškės); 1956, 78.

ROČKAI, Šakių raj., žr. **Turčinai** (Nr. 757).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 225.

ROKANTIŠKĖS, Vilnius (Naujoji Vilnia). Vilnios kair. krante yra Pilies kalnas su mūrinės pilies griuvėsiais. Žr. XVI—XVIII a. karinių įtvirtinimų skyrių.

638. **ROKIŠKĖS**, Kaišiadorių raj., Kalvių apyl. Piliakalnis kaimo viduryje. Tai pailga Š—P kryptimi kalva, stačiais, 7—8 m aukščio šoniniais šlaitais. Viršuje — ovali, 13 m ilgio ir 8 m pločio apie vidurį aikštelė. Jos P gale yra 0,6 m, Š — 0,5 m aukščio kiek išskleisti pylimai. Aikštelės pakraščiuose, šlaituose ir pašlaitėje pastebimas kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu, grublėtu bei lygiu paviršiumi, šlako.
1953 ir 1971 žv. II. Rad. IEM.

639. **ROMUČIAI**, Šiaulių raj., Kuršėnų apyl. Piliakalnis, vadinamas Gojeliu, į PV nuo kaimo, Ventos deš. krante, prie santakos su Upiuku. Iš Š ir R jį juosia Upiuko, iš P ir PV — Ventos slėniai. Šlaitai statūs, 8—9 m aukščio. ŠV piliakalnis siekia aukštumą, nuo kurios buvęs iškastas griovys. Už griovio, aikštelės krašte 25 m ilgio pylimas tėra 1,5 m aukščio, nes jo viršus nuskleistas, panaudotas kapinaitėms. Aikštelė 35 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 20 m pločio. Šalia lauke yra buv. kultūrinio sluoksnio žymių.
1972 žv. MMT.

640. **ROTINĖNAI**, Plungės raj., Varduvos apyl.
Kaime yra didelė kalva, kurios aukštesnis PR galas vadinamas pilale, likusi dalis — Juodkalniu. Pilalės PR, P ir V šlaitai statūs, gana aukšti, leidžiasi į pelkėtą slėnį. Apie 1962 m. viršus išlygintas ir visiškai deformuotas, ariamas. Piliakalnio požymių nepastebėta.
1964 žv. II.

641. **RŪBAIČIAI**, Šilalės raj. ir apyl.
Čyžupio intako, mažyčio Reksvės upeliuko iš V, Š ir R juosiamas piliakalnis vadinamas pile; jo statūs R ir V šlaitai apie 9 m aukščio. Galinis Š šlaitas buvęs nuolaidesnis. Jo viršutinė 6 m aukščio dalis stati, o žemiau jos — grioviu atskirtas kalvos smaigalys. P nuo aukštumos piliakalnis atskirtas 12 m pločio grioviu, už jo — 7 m aukščio galinis piliakalnio šlaitas. Viršuje — 65 m ilgio Š—P kryptimi aikštelė. Jos P galas 20 m, Š — 28 m pločio. Galuose buvę pylimai, ariant aikštelę, gerokai išskleisti. Apie 400 m į Š nuo piliakalnio yra aukštesnė kalva, vadinama Sargute.
1964 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 226; Ф. Покровский, 1899, 144.

642. **RUBINAVAS**, Šilalės raj., Jucaičių apyl. Lokystos kair. krante, į jos slėnį įsiterpęs piliakalnis vadinamas Švedų pilimi, Šarūno kalnu arba Šarūno kapu. Iš ŠV, Š, R ir P jį juosia upės slėnis. Šlaitai nuo upės statūs, daugiau kaip 10 m aukščio. PV piliakalnį nuo aukštumos skiria 10 m pločio ir 16 m ilgio griovys, už ku-

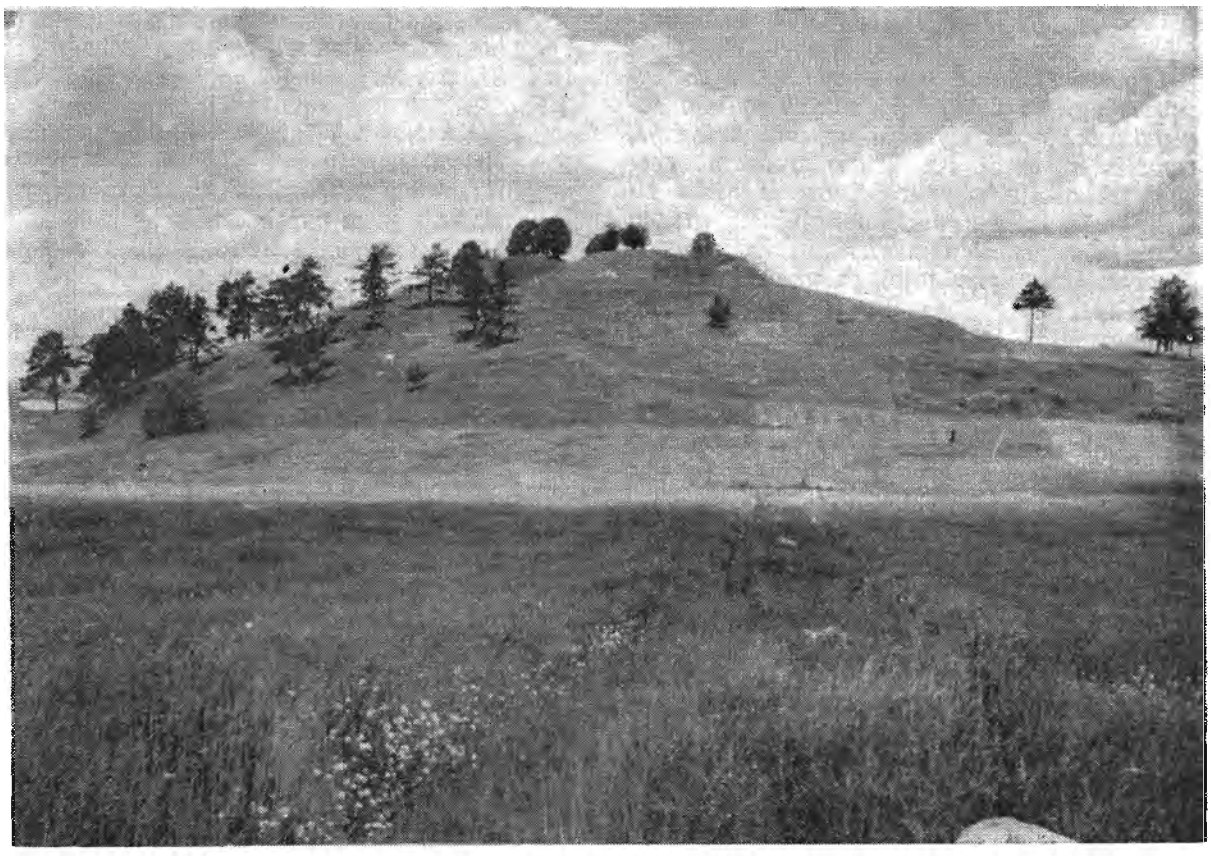

21 pav. Rudamina (Nr. 645)

rio yra 6—7 m aukščio piliakalnio galas. Viršuje buvęs PV gale pylimas išskleistas, dabar tik 2 m aukščio. Aikštelė 60 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 30 m pločio. Piliakalnio Š—ŠR šlaitą apardė žvyrduobė, o aikštelę — apkasai. Į PV nuo piliakalnio rasta lipdytos keramikos.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 226.

643. RŪDAIČIAI, Kretingos raj.
Kaimo PV dalyje, Žibos kair. krante yra pilale vadinama kalva. Iš Š ir R ją juosia platus pelkėtas slėnis. Šlaitai gana nuolaidūs, 4—5 m aukščio, kiek statesni tik nuo pelkės. Aikštelė neišsiskiria. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta. Kalva smarkiai suardyta ariant.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 226; Ф. Покровский, 1899, 87.

644. RUDALIAI, Šilalės raj., Obelyno apyl.
Akmenos kair. krante, santakoje su Ravaliu yra kalva, vadinama pile, pilale. Ji slėnyje, kiek žemesnė už gretimą aukštumą, su kuria susisiekia siauru, apie 40 m ilgio ožnugariu. Pilalės viršuje — trikampė, 8×8 m dydžio aikštelė. Statūs jos V, Š ir ŠR šlaitai leidžiasi į Ravalį, P — į Akmeną. Šlaitai daugiau kaip 10 m aukščio. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų nepastebėta.
1964 žv. II.

645. RUDAMINA, Lazdijų raj.
Piliakalnis į P nuo miestelio, atskiros aukštos kalvos viršūnėje. Kalvą iš dalies juosia pelkė. Viršuje ovalią, apie 80 m ilgio Š—P kryptimi ir 60 m pločio aikštelę iš visų pusių žiedu juosia pylimas. Iš vidaus, nuo aikštelės jis nuo 2 iki 3 m aukščio. Išorėje pylimo šlaitas 5—8 m aukščio; žemiau nuolaidesnis, natūralus kalvos šlaitas. Aikštelę nuo pylimo skiria apie 20 m pločio ir 3 m gylio griovys. Aplink pašlaitėse randama lipdytos lygiu ir grublėtu paviršiumi bei žiestos keramikos. Pylimas apardytas 1941 m. Aikštelėje kelias duobes iškasė 1918 m. kaizerinės armijos karininkai.

1965 m. VVU ir II (vad. R. Kulikauskienė, P. Kulikauskas) ištyrė aikštelėje 2 plotus 220 m² ir padarė 5×20 m dydžio pylimo piūvį. Skiriami 4 pylimo supylimo etapai. Pylimui naudoti akmenys, molis ir rąstai. Kultūrinio sluoksnio rasta tik aikštelės pakraščiuose. Aptikta židinių, gyvulių kaulų, suanglėjusių grūdų, lipdytos grublėtu paviršiumi bei žiestos keramikos. Tyrinėtojai piliakalnį datuoja X—XIII a.
Senesnieji istorikai, pradedant bene T. Narbutu, vėliau J. Basanavičius, J. Totoraitis ir kiti teigė, kad pilį 1240 m. pastatęs Ringaudas, kad čia Mindaugas vainikavęsis Lietuvos karaliumi, ji buvusi sunaikinta 1381 m., kai pilies šturmui kryžiuočiai panaudoję paraku šaudančias bombardas.
1954 ir 1962 žv. II. 1965 tyr. VVU ir II. Rad. IEM, AR 383a : 1—25.
Lit.: A. Połujański, 1859, 147—148; A. Osipowicz, 1867, 63—64; J. Radziukynas, 1909, 32—33; P. Tarasenka, 1928, 226; 1956, 80—81; A. Kamiński, 1956, 246; P. Kulikauskas, 1970, 21—22; 1972 **b**, 83—109; П. Куликаускас, 1966, 18; А. Таутавичюс, 1970, 226—227.

RUDAMINA, Vilniaus raj., žr. **Papiškės** (Nr. 542).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 226.

RŪDUPIS, Kapsuko raj., Gavaltuvos apyl., žr. **Griešiai** (Nr. 227).

646. **RUDNIA**, Varėnos raj.
XIX a. netoli kaimo, prie Ūlos ež. minimas piliakalnis ir vadinamas Karalienės Bonos pilimi. Dabar šis vardas baigiamas pamiršti. Galimas daiktas, piliakalnis jau nuplautas upės arba buvęs deš. Ūlos krante, netoli jos ištakos iš ežero, kur į slėnį įsiterpia pelkėmis apjuosta apie 3 m aukščio kalva su 50×70 m dydžio aikštele. Dabar kalva vadinama Grandu.
1973 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 226; Ф. Покровский, 1893, 107.

647. **RUOKIŠKĖ**, Ignalinos raj., Naujojo Daugėliškio apyl.
Į P nuo kaimo, Dysnos deš. krante, slėnio pakraštyje yra piliakalnis. Tai pailgos ŠR—PV kryptimi kalvos viršūnė. Soniniai šlaitai statesni, 10—11 m, galiniai tik 4—5 m aukščio. Ovali, 40 m ilgio ir 20 m pločio aikštelė buvusi ariama. Atrodo, jos pakraščiuose dar yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1973 žv. II.

RUKAINIAI, Vilniaus raj., žr. **Mūrininkai** (Nr. 457).
Mūrininkų piliakalnis antrą kartą minimas kaip kitas paminklas.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 227; Ф. Покровский, 1893, 59.

648. **RUKLIAI**, Utenos raj., Sudeikių apyl.
Piliakalnis, dažnai vadinamas Kliedkalniu, yra kaimo PV dalyje, į R nuo Giedrio ež. Tai maždaug 15 m aukščio kalva gana nuolaidžiais šlaitais. Ji daug metų ariama, aikštelė nebeišsiskiria, šlaitai deformuoti, be įtvirtinimų pėdsakų. Kalvos viršus apie 50 m ilgio Š—P kryptimi ir 20 m pločio. Š pašlaitėje rasta lipdytos keramikos lygiu paviršiumi.
1958 ir 1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 227; M. Valančius, 1972, 363.

649. **RUMBONYS**, Alytaus raj., Dubėnų apyl.
Piliakalnis Nemuno kair. ir Pilupio deš. krante. Iš Š jį juosia gilus Pilupio, iš P ir R — Nemuno slėniai, V siekia aukštesnius laukus. Soniniai šlaitai (Š ir P) statūs, 12—30 m aukščio, galiniai buvę kiek nuolaidesni ir žemesni. V pašlaitėje nuo aukštumos buvęs iškastas griovys, viršuje, aikštelės gale supiltas 4,5 m aukščio pylimas, kurio žemesnis galas juosia aikštelės P kraštą ir jungiasi su 3,5 m aukščio pylimu R. Todėl ovali, apie 15 m ilgio ir 9—10 m pločio aikštelė atrodo įdubusi. R ir V pašlaitėje rasta lipdytos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, taip pat žiestos keramikos.
1969 m. į PV nuo piliakalnio Alytaus kraštotyros muziejus (vad. D. Andrašiūnaitė) ištyrė 51 m² ir aptiko iki 0,8 m storio kultūrinį sluoksnį. Rasta lipdytos keramikos daugiausia grublėtu ir truputis brūkšniuotu paviršiumi, taip pat židinio (?) pėdsakų.
1953 žv. II. 1969 gyvenvietę tyr. AKM. Rad. AKM.
Lit.: Z. Gloger, 1888; 262; W. W., 1889, 896—897; J. Radziukynas, 1909, 17; P. Tarasenka, 1928, 227; A. Kamiński, 1956, 246; D. Andrašiūnaitė, 1970, 22—24.

650. **RUMŠIŠKĖS**, Kaišiadorių raj.
Piliakalnis, kartais vadinamas Kaukapiliu, buvo senajame miestelyje, jo Š pa-

kraštyje, Pravienos deš. krante. Iš Š, R ir P jį juosė upelis ir jo slėnio pelkė, V siekė sausumą. Piliakalnio P dalis nukasta dar XIX a. pab.—XX a. pr. Iki 1959 m. buvo išlikusi 8×15 m dydžio aikštelės Š dalis ir jos V buv. pylimo dalis. Šlaitų aukštis — apie 10 m. Į P nuo piliakalnio buvo gyvenvietės pėdsakų, rasta brūkšniuotosios keramikos.
1957 m. II (vad. O. Kuncienė) ištyrė piliakalnio aikštelėje 52 m² plotą. Rastas vos žymus kultūrinis sluoksnis, aptikta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi. Pastačius Kauno HE užtvanką, piliakalnis buvo apsemtas ir bangų nuplautas.
1953 ir 1959 žv. II. 1957 tyr. II. Rad. IEM.
Lit.: K. Avižonis, 1927, 15—17; P. Tarasenka, 1928, 227; P. Kulikauskas, 1965, 236.

651. **RUNIONYS**, Molėtų raj., Alantos apyl.
Kaime, tarp kalvų yra nedidelė pelkė, vadinama Papilių pieva. Šalia jos, iš R aukštesnė pailga kalva nuo seno ariama, jau be kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų, nuolaidžiais šlaitais. Dabar kalva be vardo, bet, sprendžiant iš pašlaitės pievos pavadinimo, galėjo vadintis Pilies kalnu.
1970 žv. II.

RŪSTEKONIAI, Jurbarko raj., Seredžiaus apyl.
Armenos kair. krante, prie santakos su Nemunu aukštumos kampas vadinamas Bajorkalniu. Jį norima laikyti piliakalniu. Tačiau be būdingų bruožų ir supiltu nelaikomas.
1960 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 228.

652. **SABALĖNAI**, Prienų raj., Išlaužo apyl.
Kaimo Š pakraštyje, prie ribos su Kudirkų kaimu yra piliakalniu vadinama kalva. Ji pailga R—V kryptimi, nuo seno ariama, nuolaidžiais apie 6—8 m aukščio šlaitais. Aikštelė neišsiskiria. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1971 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl. (Sabalėnai ir Kudirkai).

SALDUVĖ, žr. **Šiauliai** (Nr. 725).

SALGUDIŠKIS, Utenos raj., turėtų būti **Saldutiškis.**
Čia minimas piliakalnis. Greičiausiai, tai bus Saldutiškio apylinkėse esąs **Dryžių** kaimo piliakalnis (žr. Nr. 154).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 229.

653. **SALIEČIAI**, Ukmergės raj., Deltuvos apyl.
Apie 1 km į R nuo kaimo, prie ribos su Tatkūnų kaimo laukais, Plačiavos pelkių V pakraštyje buvo apie 4 m aukščio pailga kalva, vadinama piliakalniu. Iš visų pusių ją juosė pelkė. Kalvos viršuje buvusi apie 60—70 m ilgio ir 40 m pločio aikštelė. Ji ilgai buvo ariama. F. Pokrovskis XIX a. pab. mini ją turint kultūrinį sluoksnį. Vėliau kalvą beveik ištisai sunaikino žvyrduobė. Išliko tik šlaitų kraštai.
1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 229; Ф. Покровский, 1899, 97.

SALTONIŠKĖ, Lazdijų raj., Leipalingio apyl., žr. **Druskininkėliai** (Nr. 155).

654. **SAMYLAI**, Kauno raj.
Piliakalnis Nemuno kair. krante, slėnio pakraštyje. Iš Š ir R jį juosia Nemuno slėnis, P ir V daubos skiria nuo kitų kalvų. Piliakalnis stačiais, apie 20 m aukščio šlaitais. Viršuje — ovali, apie 15 m ilgio ir 12 m pločio aikštelė kiek aukštesniais Š ir P galais. Š pašlaitėje rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, R — lygiu ir grublėtu. 1925 m. aikštelę kasinėjo senienų ieškotojai. Aptiko apie 1,5 m storio kultūrinį sluoksnį.
1953 žv. II, 1972 žv. MMT. Rad. IEM.
Lit.: J. Stankevičius, Piliakalniai.—„Lietuva“, 1925 vasario 14; P. Tarasenka, 1928, 230; A. Kamiński, 1956, 248.

655. **SANGAILAI**, Kėdainių raj., Šėtos apyl.
Piliakalnis į P nuo kaimo, tarp pelkių — 2 mažų užakusių ežerėlių — įsiterpusioje kalvoje. Iš R ir V jį juosia pelkės. Šlaitai statūs, apie 8 m aukščio. P leidžiasi į daubą, kiek žemesnis ir nuolaidesnis. Š siekia aukštumą. Nuo jos supiltas 1,5 m aukščio ir 25 m ilgio pylimas, už jo iškastas 2,5 m gylio griovys ir supiltas antras 2,5 m aukščio nuo aikštelės pylimas. Aikštelė 28 m ilgio Š—P kryptimi ir 25 m pločio Š bei 10—12 m P gale, kur yra apardytas kūgio formos pylimas. Greta piliakalnio buvo Piliakalnio vienkiemis, šalia — Stagių kaimas. Todėl pi-

liakalnis žinomas dar ir šiais vardais, vadinamas Šėtos piliakalniu.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 212 (Piliakalnis), 237 (Songailai), 237 (Stagiai), 243 (Šėta); M. Valančius, 1972, 363, 368—369; Ф. Покровский, 1899, 123 (Šėta).

656. **SANGĖLIŠKĖS**, Šalčininkų raj., Akmenynės apyl.
Kaimo Š dalyje yra Pilies kalnu vadinama kalva. Iš Š ją juosia bevardis upelis. Kalvos Š šlaitas status, R ir V nuolaidesni, leidžiasi į nedideles daubas, P nežymiai pakilęs nuo gretimų laukų. Viršus deformuotas, įrengiant kapines ir statant jose koplyčią.
1968 žv. MMT.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 230 (Sangolovščyzna).

SARVIEČIAI, Šilalės raj., Laukuvos apyl. Senesnėje literatūroje minimas šalia kaimo piliakalnis. Greičiausiai, tai gretimo **Treigių** kaimo piliakalnis (Nr. 755).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 230 (Sarvyčiai).

657. **SAUDOGALA**, Pasvalio raj., Saločių apyl. Į Š nuo kaimo, Mūšos kair. krante, santakoje su Kamačiu yra piliakalnis. Iš V jį juosia Mūša, iš Š ir R — Kamatis. Šlaitai nuo upių slėnių statūs, daugiau kaip 10 m aukščio. P piliakalnis siekė aukštumą; aikštelės pakraštyje supiltas pylimas, kuris išskleistas, vos žymus. Aikštelė 85 m ilgio Š—P kryptimi. Jos P galas apie 40 m, Š — 7 m pločio. Jos Š dalyje yra kaimo kapinės. Į P nuo piliakalnio aptikta lipdytos keramikos brūkšniuotu (?) paviršiumi ir apdegusio molio gabalų.
1971 žv. MMT.

SAUGINIAI, Šiaulių raj., **Jonelaičiai** (Nr. 258).

658. **SAUSERIAI**, Kretingos raj., Kūlupėnų apyl.
Minijos deš. krante yra piliakalnis. Jo P status šlaitas, apie 35 m aukščio, griūva į upę. V ir ŠV šlaitai, žemesni ir kiek nuolaidesni, leidžiasi į Minijos slėnį. ŠR nuo aukštumos supiltas tiesus 35 m ilgio ir apie 1,5 m aukščio pylimas. Aikštelė apie 50 m ilgio ir 35 m pločio PV—ŠR kryptimi. Jos PV galas žemesnis. Aikštelė buvo ariama. Apie 13—14 m į ŠR nuo pylimo, tarsi už nedidelės priešpilio aikštelės buvęs antras pylimas ir griovys. Išliko pylimo tik P galo dalis ant Minijos skardžio, likusi — sunaikinta.
1948 ir 1966 žv. II.

659. **SAVIČIŪNAI**, Zarasų raj., Degučių apyl. Pilike vadinamas gana didelis, lygus laukas Žiežulinio ež. PR krante. 6—8 m aukščiau ežero, ariamas, be įtvirtinimų ir seno kultūrinio sluoksnio pėdsakų. R dalyje randama plytgalių ir XVI—XVIII a. keramikos.
1949 ir 1972 žv. II.
Lit.: P. Gipiškis, 1936, 29—30.

660. **SĖBAI**, Telšių raj., Janapolės apyl.
Prie ribos su Eidžiotų kaimo laukais yra pilale vadinama kalva. Ji apie 150 m nuo Virvytės kair. kranto, pailga PR—ŠV kryptimi, statesniu ŠV šlaitu, nuo seno ariama, be kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų.
1964 žv. II.

661. **SEDA**, Mažeikių raj.
Į Š nuo Sedos, aukštumoje, kair. Varduvos krante, prie ribos su Padvarninkų kaimu buvo vadinamoji Maža pilalė arba Kalpės kalnas, Karpos kalnas. Tai apie 40 m skersmens pakilimas, tarsi žiedo formos pylimas, kuris XX a. pr. imtas arti ir dabar jau sulygintas su lauku. 1905 m. jį apžiūrėjęs L. Krzywickis abejojo, ar tai piliakalnis.
1905 žv. L. Krzywickis, 1948 ir 1969 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 11; P. Tarasenka, 1928, 137 (Gruobynas).

662. **SĖLA**, Utenos raj., Tauragnų apyl.
Piliakalniu vadinama pailga, pelke apjuosta kalva apie 300 m į P nuo Tauragnų ež. Kalva pailga PR—ŠV kryptimi, nuolaidžiais galais ir statesniais, 8—9 m aukščio šoniniais šlaitais. Ji buvusi ariama, aikštelė nebeišsiskiria. Viršus — 65 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir apie 20 m pločio.
1970 žv. II.

SELENIAI, Šiaulių raj. (buv. Kuršėnų vlsč.), žr. **Šilėnai** (Nr. 728).
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 30, 40; P. Tarasenka, 1928, 231.

SEMENIŠKĖLIAI, Anykščių raj., žr. **Šeimyniškėliai** (Nr. 720).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 231.

SEMENIŠKĖS, Utenos raj. (Užpalių vlsč.), žr. **Šeimyniškiai** (Nr. 721).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 231.

SENASIS DŪKŠTAS, Ignalinos raj., žr. **Dūkštas** (Nr. 163).

663. **SENIEJI TRAKAI**, Trakų raj.
Piliavietė P kaimo dalyje. Tai beveik keturkampė, 130×150 m dydžio aikštė, iš Š, V ir P apjuosta 35—40 m pločio ir 6 m gylio grioviu, R kraštas remiasi į nedidelį slėnį su tvenkiniu-ežerėliu. Aikštė užstatyta įvairiais ūkiniais pastatais ir ŠV kampe — bažnyčia. XIV a. pab. minima Senųjų Trakų pilis su mūrinėmis sienomis.
1955 žv. II.
Lit.: M. Baliński, 1846, 318—323; P. Tarasenka, 1928, 232.

SENKAI, Kretingos raj., žr. **Negarba** (Nr. 460).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 231.

SENOJI ĮPILTIS, Kretingos raj., žr. **Įpiltis** (Nr. 238, 239).

664. **SEREDŽIUS**, Jurbarko raj.
Miestelio ŠV krašte, Pieštvės kair. krante, prie Nemuno slėnio yra piliakalnis. Iš Š ir V jį juosia gilus Pieštvės, iš P — Nemuno slėniai, šlaitai statūs, daugiau kaip 30 m aukščio. R nuo aukštumos buv. griovys, ariant lauką, užslinkęs. Už jo išliko 7 m aukščio nuo aikštelės ir 9 m išorėje pylimas. Aikštelė beveik trikampė, R gale 45 m pločio ir 50 m ilgio R—V kryptimi. Aukštumoje į R nuo piliakalnio aptinkama lipdytos grublėtu paviršiumi bei žiestos keramikos, apdegusio molio gabalų, gyvulių kaulų ir kitų radinių. XIX a. pr. ir viduryje dėl romantikų D. Poškos, T. Narbuto, I. Loboikos darbų įtakos pradėtas vadinti Palemono kalnu, nes, pasak XVI a. į metraščius patekusių padavimų, Palemonas su savo bendrakeleiviais iš Baltijos jūros Nemunu atplaukęs iki Dubysos žiočių ir čia įsikūręs. J. Basanavičius vėliau spėjo čia stovėjus Bisenos pilį, kurią 1283 m. puolę ir 1294 m. sudeginę kryžiuočiai. Tačiau išaiškinta, kad ši pilis stovėjo arčiau Skirsnemunės. Z. Ivinskis ir kai kurie kiti istorikai spėjo, kad čia stovėjo Pieštvės pilis (vokiečių vadinama Pisten, Pistene, Bisten), pavadinta pagal čia tekantį upelį. Ši pilis, kryžiuočių puolama nuo 1293 m., atsilaikė iki 1363 m., nors papiliai ir būdavo dažnai sudeginami.
1960 žv. II.
Lit.: T. Narbutt, 1835, 164—165; P. Tarasenka, 1928, 323; Z. Ivinskis.—„XX amžius“, 1939 birželio 20, 21; D. Poška, 1959, 322—323; J. Basanavičius, 1970, 82; Ф. Покровский, 1899, 134.

665. **SEREDŽIUS**, Jurbarko raj.
Nemuno slėnyje, prie Dubysos žiočių, abiejų deš. krante yra Palocėlis. Taip vadinamos 2 žemos kalvelės — tik 4—5 m aukščio nuo Nemuno, 3 m nuo gretimų laukų. Iš R jas juosia Dubysa, iš P — Nemunas; V ir Š siekia Nemuno slėnio žemumą. R kalvelė beveik kvadratinė, apie 50×55 m dydžio. Už 25—30 m pločio griovio iš V yra lygiagretė su pirmąja Š—P kryptimi pailga antra tik 15—20 m pločio ir apie 65 m ilgio kalvelė. Abiejų kalvelių paviršiuje matyti plytgalių, akmenų, kalkių.
Spėjama, kad čia 1336 m. priešais Pieštvės pilį kryžiuočiai statėsi Marienburgą, o 1406 m.— Dubysos pilį (Thobyseyburg), kurią 1409 m., žemaičiams sukilus, įgula, pasitraukdama į Prūsiją, sudegino. Tačiau kiti spėja Palocėlyje XVII a. stovėjus Sapiegų dvarą, o kryžiuočių pilis buvusi toliau į V nuo Seredžiaus, prie Armenos žiočių.
1960 žv. II.
Lit.: Z. Ivinskis.—„XX amžius“, 1939 birželio 20 ir 21.

SIDABRĖ, Joniškio raj., žr. **Kalnelis** (Nr. 278).

666. **SIMĖNAI** (Ivankiai), Šilalės raj., Poškos apyl.
Ančios deš. krante, prie santakos su Gulbinu (Pela) yra piliakalnis Pelėdkalnis. Jo R šlaitas leidžiasi į Ančią, status, daugiau kaip 20 m aukščio, V, kiek nuolaidesnis ir žemesnis, leidžiasi į Gulbino slėnį. Š nuo aukštumos piliakalnį skiria platus, 6—8 m pločio dugne griovys, nuo kurio P kraštu kyla 9,5 m aukščio Š piliakalnio šlaitas. Šlaite, 2,5 m aukščiau griovio dugno yra nedidelė terasa. P gale žemesnis kalvos smaigalys atkirstas 6 m gylio ir 25 m pločio grioviu. Viršuje — 40 m ilgio Š—P kryptimi aikštelė. Jos Š galas apie 16 m pločio ir su 2 m aukščio pylimu. V pašlaitėje, Gulbino slėnyje, rasta lipdytos keramikos.
1904 žv. L. Krzywickis, 1964 žv. II.

SINDRIŪNAI, Pasvalio raj., žr. **Šimoniai** (Nr. 732).
Kaimas kair. Mūšos krante, priešais Šimonių piliakalnį. Todėl jis kartais vadinamas Sindriūnų piliakalniu, laikomas kitu paminklu.
Lit.: P. Butėnas, 1922, 596—597; P. Tarasenka, 1928, 233.

667. **SIRUTIŠKIS**, Kėdainių raj. ir apyl.
L. Krzywickio duomenimis, Nevėžio deš. krante, dvare buvo piliakalnis, kuris jau XX a. pradžioje buvo suardytas ariant bei statant pastatus. Dabar jo vardas užmirštas ir 1968 m. nepavyko nustatyti, kuri kalva buvo vadinama piliakalniu.
1902 žv. L. Krzywickis, 1968 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 14, 17, 29, 58; P. Tarasenka, 1928, 233.

668. **SIRVYDAI**, Kelmės raj. ir apyl.
Į ŠV nuo buv. dvaro kalva vadinama piliakalniu, kapukais. Ji pailga PR—ŠV kryptimi, juosiama nedidelių daubų ir pelkės. Soniniai šlaitai statesni, apie 8 m aukščio, galai nuolaidesni. Viršus apie 50 m ilgio ir 12 m pločio, iškilus, aikštelė neišsiskiria. Įtvirtinimų pėdsakų nėra. Aikštelėje laidoti gretimo dvaro savininkai. Todėl kalva imta vadinti kapukais.
1967 žv. II. VAK, 15/210.

669. **SURBLIAI**, Plungės raj., Babrungo apyl.
Kaimo PR dalyje, bevardžio upelio, tekančio į Rimties ež., kair. krante yra piliakalnis. Upelio slėnis jį juosia iš ŠR, Š ir V. Šlaitai nuo upelio apie 10 m aukščio. Iš P, PV ir PR supiltas 65 m ilgio pylimas, 3 m aukščio išorėje ir 2 m nuo aikštelės. Aikštelė apie 60 m skersmens. Atrodo, ir jos pakraščiu nuo upelio buvo žemas pylimas.
1964 žv. II.

670. **SKABORAI**, Plungės raj., Tverų apyl.
Piliakalnis pelkės ŠV pakraštyje. Išliko tik 2 m aukščio nuo gretimo lauko, 10—12 m ilgio ir 2 m pločio kraštas. Likusi dalis, matyt, jau seniai sunaikinta, nes XIX a. pab. F. Pokrovskis mini tik 14×12 m dydžio piliakalniuką ir nurodo, kad prie jo ar jame rastas akmeninis kirvis.
1964 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 233; Ф. Покровский, 1899, 142.

SKAUDVILĖ, Tauragės raj.
P. Tarasenkos prie Ančios minimas piliakalnis 4 km nuo Skaudvilės, atrodo, yra **Ivangėnų** (Nr. 242) arba **Simėnų** (Ivankių) (Nr. 666). Be to, prie Skaudvilės yra **Nosaičių** (Nr. 484); greta Skaudvilės minimo **Jakštų** piliakalnio nerasta.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 234.

SKERSABALIAI, Kapsuko raj., Kalvarijos apyl.
P. Tarasenka į P nuo Orijos ež. yra nurodęs piliakalnį. Teirautasi kaime, bet piliakalniu vadinamos vietos rasti nepavyko.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

671. **SKINEIKIAI**, Zarasų raj., Žukliškių apyl.
Piliakalnis tarp 2 nedidelių pelkių. Į didesniąją remiasi P—PV galu. Tai pailga Š—P kryptimi kalva, dabar jau gana nuolaidžiais, apie 10 m aukščio šlaitais; kiek statesnis tik P. Aikštelė irgi nebeišsiskiria. Ji apie 50 m ilgio ir 30 m pločio P bei 20 m Š gale. Š šlaitas kiek žemesnis ir nuolaidesnis, aikštelės gale dar 1949 m. buvo pastebima pylimo žymių. Aikštelėje ir šlaituose kultūrinis sluoksnis baigiamas sunaikinti. Buvo randama lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi, akmeninių kirvių.
1949 ir 1972 žv. II. Rad. IEM.

672. **SKOGALIS**, Kelmės raj., Tytuvėnų apyl.
Briedvaišio ež. PR krante yra piliakalniu (?) vadinama kalva. Ji pailga R—V kryptimi, statesniu, apie 10 m aukščio Š šlaitu. Galai nuolaidūs, viršus apie 65 m ilgio ir 25 m pločio, bet aikštelė neišsiskiria. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų nepastebėta.
1967 žv. II.

673. **SKOMANTAI**, Klaipėdos raj., Veiviržėnų apyl.
Piliakalnis (seniau vadintas Ragokalniu) yra į V nuo kaimo, greta Papilio kaimo, Veiviržo deš. krante, įsiterpęs į jo slėnį. Iš Š, R ir P jį juosia Veiviržas. Šlaitai nuo slėnio statūs, apie 20—22 m aukščio, V siekia aukštumą. Nuo jos iškastas 4 m pločio ir 0,6 m gylio griovys ir už jo supiltas 2 m aukščio pylimas. Už to — antras 0,7 m gylio griovys ir tada — antras 8 m aukščio ir 60 m ilgio pylimas. R gale, kur šlaitas kiek nuolaidesnis, aikštelės pakraštyje yra 38 m ilgio ir 1 m

aukščio pylimas, o 6 m žemiau, šlaite iškastas griovys ir už jo likęs žemesnis kalvos smaigalys. Aikštelė 80 m ilgio R—V kryptimi ir 57 m pločio V bei 40 m R gale. Joje pastebimas kultūrinis sluoksnis. Į V nuo piliakalnio randama lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos. Mažasis pylimas ir didžiojo išorinė pašlaitė apardyti bulviarūsių.
L. Krzywickio duomenimis, piliakalnio pylimą XIX a. pab. ar XX a. pr. kasinėjo Švėkšnos dvaro savininkas Pliateris. L. Krzywickis iškasęs duobę aikštelės PV dalyje, arčiau pylimo ir radęs akmenų grindinį, o po juo — kietą apdegusio molio sluoksnį ir giliau dar 0,6 m storio su anglimis ir apdegusio molio gabaliukais maišytos žemės sluoksnį.
Skomantų VI—VIII a. senkapis yra į R nuo piliakalnio, kitoje Veiviržo slėnio pusėje.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1963 žv. II. Rad. IEM, TKM.
Lit.: L. Krzywicki i J. Szaulys, 1902; P. Tarasenka, 1928, 234; Ф. Покровский, 1899, 96.

SKREBINAI, Jonavos raj., Kulvos apyl. F. Pokrovskis ties kaimu, Neries deš. krante mini prie Vabalės žiočių žemės pylimus, įtvirtinimus, kurie, pasakojama, esą iš švedų karų. Dabar santaka sunaikinta žvyrduobių, ir pylimų ar piliakalnio žymių nėra. Todėl neaišku, ar iš viso jie buvo ir kas iš tikrųjų čia buvo.
Piliakalniu kartais norima laikyti kaime kalvą Liepkalnį. Ji be kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų. Pabandžius kasinėti, aptikta XVII—XVIII a. kapų. Š kaimo dalyje, tarp pelkių buvęs Dumkalnis, kurį norima laikyti piliakalniu. Vietiniai nelaiko jo nei supiltu, nei piliakalniu vadina.
1970 žv. II, Liepkalnį 1969 tyr. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 234; Ф. Покровский, 1899, 112.

SKREBIŠKIS, Rokiškio raj., Ragelių apyl.
Minimas piliakalnis su mūrinių sienų griuvėsiais yra Koplyčkalnio kalva be piliakalnio požymių. Ant jos matyti mūrinės koplyčios pamatų pėdsakų. Kalva Trakų miške, tarp Skrebiškio ir Kuosių kaimų.
1949 žv. II, 1968 žv. RKM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 235 (Skrebiškis) ir 164 (Kuosiai).

674. SKROBLIS, Plungės raj., Bubėnų apyl. Netoli Jūros deš. kranto yra didelė pilale vadinama kalva. Ji suardyta, šlaituose kasant žvyrą ir viršuje XIX a. įrengus kaimo kapines. Apardyti šlaitai statūs, maždaug 8 m aukščio. Viršuje likusi apie 60 m skersmens kiek iškiliu viduriu aikštelė. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1902 žv. L. Krzywickis, 1964 žv. II.
Lit.: L. Krzywickis, 1906, 10—12; P. Tarasenka, 1928, 235.

SKVERBAI, Kupiškio raj., žr. **Stirniškis** (Nr. 688).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 235; Ф. Покровский, 1899, 65.

675. SLIŽIAI, Ukmergės raj., Veprių apyl. Piliakalnis kaimo PV pakraštyje, Širvintos deš. krante. Iš P, V ir Š jį juosia upė. Šlaitai statūs, iki 30 m aukščio. Iš R—PR nuo aukštumos supiltas iki 35 m ilgio ir 2,5 m aukščio išorėje bei 1 m nuo aikštelės pylimas. Aikštelė už pylimo tik 20 m pločio, dalis jau nugriuvusi į Širvintą. Pylimas ir aikštelė apardyti bulviarūsių.
1921 ir 1936 žv. P. Tarasenka, 1970 žv. II. VAK, 68/263—273.
Lit.: P. Tarasenka, 1922, 577—579; 1928, 235.

676. SLIŽIŠKIAI, Molėtų raj., Čiulėnų apyl. Piliakalnis į V nuo kaimo, bevardžio upelio deš. krante. Jo Š galas remiasi į upelį, status, 10 m aukščio; P ir V šlaitai leidžiasi į slėnio daubas, statūs, bet žemesni. R—PR piliakalnio galas siekia aukštumą ir nuo jos pakilęs tik 3 m. Viršuje — maždaug 40 m ilgio Š—P kryptimi ir 30 m pločio apie vidurį aikštelė. Pastebimas kultūrinis sluoksnis. Aikštelėje į PR nuo piliakalnio rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi.
1970 žv. II. Rad. IEM.

SMALININKAI, Jurbarko raj.
Prie miestelio minimas piliakalnis. Tačiau iki šiol nepavyko jo rasti.
Lit.: H. Crome, 1940, 118.

677. SOKIŠKIAI, Ignalinos raj.
Juodžeminiu kalnu vadinamas piliakalnis Samanio ež. V krante. Iš R, Š ir P jį juosia ežero slėnis. Šlaitai gana statūs, 18—19 m aukščio. V siekia aukštumą, nuo kurios piliakalnis pakyla tik 4 m. Viršuje — ovali iškiliu viduriu aikštelė, 55—

65 m skersmens. Kalva ariama. Įtvirtinimų pėdsakų nematyti. Aikštelėje pastebimas kultūrinis sluoksnis. Rasta akmeninių įtveriamųjų ir su skyle kotui kirvių, šlako, gyvulių kaulų, lipdytos keramikos brūkšniuotu, gludintu ir smulkiai grublėtu paviršiumi, kaulo dirbinių.
1958 žv. II. Rad. IEM, AR 211 : 1—2.
Lit.: L. Krzywicki, 1914, 18; P. Tarasenka, 1928, 125 (Dūkštas).

SPAKAINASTIS, Kelmės raj., žr. **Kalniškiai** (Nr. 282).
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 16, 58; P. Tarasenka, 1928, 237; Ф. Покровский, 1899, 71.

678. **SPITRĖNAI,** Utenos raj.
Piliakalnis į Š nuo kaimo. Likusi tik ŠV jo dalis. Tai buv. atskira stačiais, 9—10 m aukščio šlaitais kalva. Jos viršuje buvo apie 50 m ilgio R—V kryptimi ir 20 m pločio aikštelė. Liko tik ŠV jos kampas. Kitą piliakalnio dalį sunaikino žvyrduobė. Aikštelės pakraščiuose pastebimas kultūrinis sluoksnis. Š pašlaitėje, atrodo, būta gyvenvietės. 1973 m. MMT (vad. J. Markelevičius) ištyrė 4 plotus — 120 m^2 apimties, aptiko iki 1,5 m storio kultūrinį sluoksnį su lipdyta keramika brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi bei kitais radiniais iš paskutinių amžių pr. m. e. ir I—III m. e. a.
1970 žv. II. 1973 tyr. MMT.
Lit.: J. Markelevičius, R. Olišauskas, 1974, 12—13.

SPRŪDĖ (Sprūdės kalnas), Telšių raj., žr. **Šaukštelis** (Nr. 717).

STAGIAI, Kėdainių raj., žr. **Sangailai** (Nr. 655).
M. Valančius prie Stagių, tarp Šėtos ir Truskavos mini aukštą pilies kalną įdubusiu viršumi. Stagių piliakalnis nurodomas į P nuo kaimo, prie Šėtos—Ramygalos kelio, kur yra Sangailų piliakalnis. Taigi M. Valančius Sangailų piliakalnį bus pavadinęs Stagių piliakalniu, o P. Tarasenka jį pažymėjo kaip atskirą.
VAK, 24/290.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 237; M. Valančius, 1972, 363, 368—369.

679. **STAKLIŠKĖS,** Prienų raj.
Piliakalnis į ŠR nuo miestelio, Guostės deš. krante, santakoje su mažu upeliu. Iš R, P ir V jį juosia Guostės ir bevardžio upelio slėniai, Š siekia aukštumą. Šlaitai nuo upelių statūs, iki 13 m aukščio, tik P prie santakos kalvos smaigalys, kiek nuolaidesniais šlaitais, atskirtas 3 m gylio ir 15 m ilgio grioviu. Š nuo lauko buvęs atskirtas grioviu ir aikštelės krašte supiltu 42 m ilgio pylimu, kuris nuskleistas į aikštelę ir tėra apie 3,5 m aukščio nuo lauko. Aikštelė 42 m ilgio R—V kryptimi ir 38 m pločio. P jos kraštas tik 21 m ilgio. Greta piliakalnio buvo Piliakalnio vienkiemis.
1971 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 213 (Piliakalnis), 237 (klaidingai nurodytas prie Guostaus ež.).

680. **STALGĖNAI,** Plungės raj.
Į V nuo kaimo, Luknos kair. krante, netoli santakos su Minija yra piliakalnis. R ir P jo šlaitai leidžiasi į upelį ir siekia beveik 20 m aukščio. Š leidžiasi į slėnio daubą, kiek nuolaidesnis ir žemesnis, su terasa. Nuo lauko jį saugo 18 m ilgio ir 2 m aukščio pylimas. Jis išskleistas, apardytas bulviarūsių. Už jo yra 24 m ilgio aikštelė, kuri R susiaurėja iki 12 m ir remiasi į statų 3,5 m aukščio piliakalnio šlaitą. Viršuje — 30 m ilgio R—V kryptimi aikštelė; jos R galas 30 m, V — 8 m pločio.
1964 žv. II.

681. **STANELIAI,** Plungės raj., Paukštakių apyl.
Į P nuo gyvenvietės, Pietvės deš. krante yra piliakalnis. Jis įsiterpęs į upelio slėnį. Iš PR, P, PV ir ŠV jį juosia upelis. Šlaitai į slėnį statūs, apie 8 m aukščio. Nuo aukštumos iš Š—ŠR atskirtas pylimu, kuris 58 m ilgio ir nuo lauko apie 3—4 m, nuo aikštelės 2 m aukščio. Aikštelė prie pylimo 36 m pločio, o toliau susiaurėja iki 14 m, 72 m ilgio. Jos P galas — 35 m ilgio dalis — tik 10—12 m pločio. Ji atkirsta skersiniu grioviu. Todėl piliakalnis tarsi su 2 aikštelėmis. Pylimas ir aikštelės Š kraštas apardyti bulviarūsių.
1949 ir 1964 žv. II.
Lit.: L. Kumšlytis, 1934 **a**, 46—47.

STANISLAVA, Utenos raj. (buv. Skiemonių vlsč.).
P. Tarasenka, remdamasis J. Elisonu, nurodo miške piliakalnį. Kaimo laukus žvalgė UKM. Piliakalnio rasti nepasisekė.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 237.

22 pav. Staniuliškės (Nr. 682)

682. STANIULIŠKĖS, Utenos raj., Saldutiškio apyl.

Piliakalnis kaimo R dalyje. Jis pailgas ŠR—PV kryptimi, stačiais šoniniais šlaitais, kurių PR siekia beveik 15 m, o ŠV — 10 m aukščio. 7 m aukščio PV galas sustiprintas dar 2 m aukščio pylimu. ŠR aikštelės gale supiltas 1 m aukščio pylimas, o už jo, 3 m žemiau, už griovio supiltas antras toks pat pylimas. Aikštelė 20 m ilgio ir apie vidurį 14 m pločio. Šalia piliakalnio aptikta lipdytos keramikos daugiausia grublėtu paviršiumi.

1958 ir 1970 žv. II.

683. STANKAIČIAI, Šilutės raj., Saugų apyl. Veiviržo deš. krante yra Pabūtkalniu vadinamas kalnelis — piliakalnio liekanos. Jis kūgio formos, maždaug 6 m aukščio nuo gretimų laukų ir 9 m nuo upės. Viršus apie 15 m ilgio ir 3 m pločio. Atrodo, kad tai piliakalnio V gale buvęs pylimas. Aikštelė turėjo būti toliau į R, nuplauta.

1963 žv. II.

Lit.: C. Engel, 1931, 81; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26; J. Remeika, 1938, 85; H. Crome, 1940, 125.

STARIAI, Anykščių raj., žr. **Storiai** (Nr. 689).

Lit.: P. Tarasenka, 1928, 238.

684. STASIŪNAI, Rokiškio raj., Obelių apyl. Šalia kaimo, Degsnio miško Š pakraštyje, bevardžio upelio deš. krante yra piliakalnis. Iš Š, ŠV ir P jį juosia upelio slėnio daubos. PV ir ŠR šlaitai statesni, apie 10 m aukščio. PR šlaitas žemiausias ir nuolaidžiausias. Apie 1,5 m žemiau aikštelės šlaite 30 m ilgio pylimas dabar vos žymus, antras buvęs aikštelės gale. Aikštelė apie 40 m ilgio PR—ŠV kryptimi, o apie vidurį — iki 20 m pločio. Labiau neišsiskiria, nes kalva buvusi ariama. Aikš-

telėje aptikta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi.
1972 žv. II.

685. **STAŠAIČIAI,** Kėdainių raj., Taučiūnų apyl.
Piliakalnis Lankesos kair. krante, santakoje su bevardžiu upeliu, vadinamas Švedkapiu. Iš V jį juosia Lankesa, iš R — bevardis upelis, iš P — jų santaka. Šlaitai nuo upelių tik 5—6 m aukščio. Š nuo aukštumos yra vos žymus, išskleistas pylimas. Nuo lauko jis dar 2 m, nuo aikštelės — 0,5 m aukščio. Aikštelė trikampė, 23 m pločio Š krašte (prie pylimo) ir 25 m ilgio. Piliakalnis buvęs ariamas.
1971 žv. II.

686. **STEIGVILIAI,** Pakruojo raj., Lauksodžio apyl.
Beržtalio kair. krante buvo apie 6 m aukščio kalva, kurią iš P juosė upelis. Kalva sunaikinta žvyrduobės. Išlikusiuose pakraščiuose rasta lipdytos lygiu, grublėtu ir gludintu paviršiumi bei žiestos keramikos.
1968 žv. II. Rad. Žeimelio vidurinės mokyklos kraštotyros rinkiniuose.
Lit.: J. Šliavas, 1972, 143.

687. **STIRBAIČIAI** Plungės raj., Šateikių apyl.
Į ŠR nuo kaimo, miške, aukštumos Š krašte buvo piliakalnis — pilė. P—PR nuo likusios aukštumos dalies jį skyrė nedidelis griovys ir pylimas ar statesnis kalvos šlaitas. Piliakalnis sunaikintas žvyrduobės. Duomenų apie buv. aikštelės dydį ir formą nėra.
1972 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 238.

688. **STIRNIŠKIS,** Kupiškio raj., Subačiaus apyl.
Piliakalnis Lėvens kair. ir Pilupio deš. krante, jų santakoje, prie Stirniškio ir Skverbų kaimų ribos. Todėl literatūroje vadinamas kartais vienu, kartais kitu vardu arba net Palėvenės piliakalniu. Iš P ir V jį juosia Pilupio, iš Š — Lėvens slėniai. Šlaitai statūs, 14—16 m aukščio. Nuo aukštumos iš R supiltas apie 2,5 m aukščio pylimas, kuris juosia R piliakalnio galą ir toliau į V eina Š šlaitu maždaug 4 m žemiau aikštelės krašto. Jis 135 m ilgio. Į V nuo šio pylimo yra 2,5 m gylio griovys ir už jo aikštelės R krašte antras 36 m ilgio, 2,7 m aukščio nuo griovio ir 1,5 m nuo aikštelės pylimas. Aikštelė keturkampė, apie 50 m ilgio R—V kryptimi ir maždaug 30 m pločio. Į R—PR nuo piliakalnio rasta lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1968 žv. MMT, 1969 žv. II. Rad. IEM, Kup. KM.
Lit.: P. Tarasenka 1928, 236 (Skverbai) ir 201 (Palėvenė); Ф. Покровский, 1899, 65.

STOKAIČIAI, Tauragės raj., žr. **Vilkų Laukas** (Nr. 823).
Tarp Kapčių ir Stokaičių minimas piliakalnis, bet iš tikrųjų jo nėra. Piliakalnis į R nuo Stokaičių, jau Jūros kair. krante, Vilkų Lauko kaime, kuris yra Šilalės raj. Kapčių kaimo čia iš viso nėra.
Lit.: Ф. Покровский, 1899, 145.

689. **STORIAI,** Anykščių raj. ir apyl.
Kaimo R dalyje yra didelė aukšta, netaisyklinga kalva, vadinama piliakalniu. Ją juosia gilūs pelkėti slėniai; šlaitai daugiau kaip 20 m aukščio. Viršuje — apie 50 m ilgio R—V kryptimi ir 30 m pločio aikštelė. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 238.

STRAUKA, Trakų apskr., žr. **STRĖVA** (Nr. 690).

690. **STRĖVA,** Trakų raj., Bagdononių apyl. Piliakalnis miške, Gilūšio (Nepėro) ež. P krante. Iš V, Š ir R jį juosia ežero krantų daubos; šlaitai statūs, daugiau kaip 10 m aukščio, Š buvęs kiek nuolaidesnis. Jame 6,5 m žemiau aikštelės yra 0,5 m gylio griovys, atkertąs kalvos smaigalį. P nuo aukštumos piliakalnį skiria 60 m ilgio ir 5,5 m gylio nuo lauko griovys. Jo išorėje, P pusėje yra tiesus 28 m ilgio ir apie 1,5 m aukščio pylimas. Aikštelė apskrita, 16—17 m skersmens. P krašte yra apie 1 m aukščio išskleistas pylimas. Aikštelėje pastebimas kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1971 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 238 (Strauka); Ф. Покровский, 1893, 124—125, 128.

691. **STULGIAI,** Šakių raj., Plokščių apyl.
Šančiumi ir Prancūzų apkasais vadinamas piliakalnis Nemuno kair. krante. Iš

Š, R ir P jį juosia gilios Nemuno slėnio daubos. Šlaitai daugiau kaip 20 m aukščio. V siekia aukštumą, nuo kurios jis atskirtas tiesiu grioviu ir 1 m aukščio virš aikštelės iškilusiu, ariant kiek nusklеistu pylimu. Aikštelė beveik keturkampė, 48 m ilgio R—V kryptimi ir 23—25 m pločio. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

SUBARTONYS, Varėnos raj., žr. **Balynas** (Nr. 61).

692. SUDARGAS (Grinaičiai), Šakių raj., Kidulių apyl.
Prie Sudargo, Burgaičių ir Grinaičių laukuose, Nemuno kair. krante yra 4 ar 5 piliakalniai. Iki šiol literatūroje daugiau buvo kalbama tik apie vieną. Atlase jie pateikiami iš R į V, pagal Nemuno tėkmę.
Labiausiai į R yra balną primenąs piliakalnis tarp 2 mažų upelių, kurie, susilieję prie piliakalnio ŠR galo, teka į Nemuną, esantį už 100 m. ŠR galą ir PR bei ŠV šonus juosia gilūs slėniai. Šlaitai statūs, apie 20 m aukščio. PV šlaitas 4 m aukščio, žemiau šlaite yra didelė terasa, tarsi priešpilis. Viršuje — apie 35 m ilgio aikštelė, kuri ŠR 13—15 m, PV gale — 7 m pločio. Galuose buv. pylimai išskleisti. ŠR išsiskiria tik 0,5 m, o PV — apie 1,8 m aukščio pylimas.
1970 m. VVU (vad. P. Kulikauskas) ištyrė PV dalyje 3×15 m dydžio perkasą. Aikštelėje kultūrinio sluoksnio nerasta. Pylime aptikta suanglėjusių užtvaros rąstų, ietigalis, kelios lipdytų puodų šukės. Nustatyta, kad pylimas įrengtas m. e. pradžioje, antrą kartą stiprintas ir sunaikintas V—VI a.
1965 žv. II, 1970 tyr. VVU. Rad. IEM.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 20—21; P. Tarasenka, 1928, 239; J. Mickevičius, 1937, 97; A. Kamiński, 1956, 252; J. Basanavičius, 1970, 91; R. Kulikauskienė, P. Kulikauskas, 1972, 11—15; А. Меркевичюс, 1966, 16; Р. Волкайте-Куликаускене, П. Куликаускас, 1971, 324—325.

693. SUDARGAS (Grinaičiai), Šakių raj., Kidulių apyl.
Į ŠV nuo Nr. 692, už slėnio yra kitas piliakalnis. Iš ŠV, ŠR ir PR jį juosia gilios Nemuno slėnio daubos. ŠR ir PR šlaitai statūs, daugiau kaip 20 m aukščio. Viršutinė dalis išlyginta, ypač stati. PV nuo aukštumos piliakalnis atskirtas tiesiu 30 m ilgio grioviu ir aikštelės PV krašte supiltu pylimu, kuris išskleistas ir nuo aikštelės apie 2 m, o nuo griovio — 3,5 m aukščio. Aikštelė keturkampė, apie 40 m ilgio ir 30 m pločio. Pakraščiai išvagoti apkasų. Aikštelė ir pylimas XIX—XX a. naudoti žydų kapinėms.
1970 m. II (vad. R. Kulikauskienė) aikštelėje ištyrė 18 m² ir 24 m² plotus; kultūrinio sluoksnio nerasta. Padarytas pylimo R galo piūvis. Pagrinde aptiktas kultūrinis sluoksnis su lipdyta keramika smulkiai grublėtu paviršiumi ir kitais maždaug m. e. pradžios radiniais. Pylimas tuo metu buvęs apie 1 m aukščio. II tūkstantmečio pr. pylimas gerokai paaukštintas.
1965 žv. II, 1970 tyr. II. Rad. IEM.
Lit.: žr. Nr. 692.

694. SUDARGAS (Burgaičiai), Šakių raj., Kidulių apyl.
Piliakalnis, kartais vadinamas Vorpiliu, yra maždaug 600—800 m į PV nuo Nr. 693, palei Nemuną, jo slėnio pakraštyje, apie 11 m žemiau kranto aukštumos, per 60 m nuo jos. Iš visų pusių piliakalnį juosia gilios daubos, iš PV nuo aukštumos jis atskirtas 5 m aukščio nuo aikštelės ir 1 m išorėje pylimu. Aikštelė trikampė, smaigaliu į pylimą, apie 50 m ilgio ir 35 m pločio ŠR. ŠV dalis apie 30×40 m įdubusi, nuslinkusi. Likusioje tarsi yra kultūrinis sluoksnis.
1965 žv. II.
Lit.: žr. Nr. 692.

695. SUDARGAS (Burgaičiai), Šakių raj., Kidulių apyl.
Pilaite vadinamas ketvirtas piliakalnis yra į V—ŠV nuo Nr. 694. Juos skiria tik gili, plati dauba. Pilaitę taip pat juosia gilios daubos, pylimas ir aikštelė žemiau kranto aukštumos, nuo kurios atskirta giliu plačiu perkasu. Tarp pylimo ir aukštumos krašto 40 m atstumas. Nors pylimas 3 m aukščio, jis apie 10 m žemesnis už kranto aukštumą. Aikštelė trikampė, nuo pylimo į Š—ŠR platėja ir nuolaidėja. Išliko 20 m ilgio ir iki 15 m pločio jos dalis. Aikštelės galas ir šono dalis nugriuvusi į upę.
1970 m. VVU (vad. P. Kulikauskas) aikštelės P dalyje ištyrė 20 m² ir ŠV dalyje 25 m² plotus. Rastas menkas kultūrinis

sluoksnis. Aptikta lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos.
1965 žv. II, 1970 tyr. VVU. Rad. IEM.
Lit.: žr. Nr. 692.

696. **SUDARGAS** (Burgaičiai), Šakių raj., Kidulių apyl.
Vorpiliu vadinamas į PV nuo piliakalnio Nr. 695 į Nemuno slėnį įsiterpęs 35×45 m dydžio aukštumos kampas, iš Š, ŠV ir R apjuostas giliomis daubomis. P—PV įtvirtinimų nėra.
1970 m. VVU (vad. P. Kulikauskas) iškasė kelis mažus šurfus. Pastebėta sunaikinto kultūrinio sluoksnio žymių.
1965 žv. II, 1970 tyr. VVU.
Lit.: žr. Nr. 692.

SUDEIKIAI, Utenos raj., žr. **Maneičiai** (Nr. 413).
P. Tarasenka, remdamasis F. Pokrovskiu, Sudeikiuose prie Alaušo nurodo piliakalnį. F. Pokrovskis iš tikrųjų mini piliakalnį prie Alaušo, apie 3 km nuo Sudeikių. Atrodo, tai Maneičių piliakalnis.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 239; Ф. Покровский, 1899, 111.

697. **SUGINČIAI,** Molėtų raj.
Piliakalnis į ŠV nuo miestelio, pailgas Š—P kryptimi. Išliko V jo dalis, R sunaikinta, rekonstruojant Molėtų—Utenos kelią. R ir V šlaitai statesni, 5—6 m aukščio, galiniai — nuolaidesni, todėl aikštelės P ir Š buvę žemi pylimai. Aikštelė 35 m ilgio Š—P kryptimi ir apie 13 m pločio, su kultūriniu sluoksniu. V pašlaitėje rasta lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi.
1965 ir 1970 žv. II. Rad. IEM.

SUJETAI, Panevėžio raj., Smilgių apyl. Paliokų piliakalnis iš tikrųjų vadinamas Paliokų kalneliu, miške. Tai natūrali kalva, žema, kelių ha ploto. Pasakojama, čia rinkdavęsi 1863 m. sukilėliai. Kalva be piliakalnio požymių.
1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 239.

698. **SUKINIAI,** Ukmergės raj., Pabaisko apyl. Pilaite vadinamas piliakalnis Šventosios kair. ir Žuvintės deš. krante. Iš P jį juosia Žuvintės, iš V ir Š — Šventosios slėniai. Šlaitai statūs, apie 30 m aukščio. ŠR siekia aukštumą, nuo kurios skiria 10 m pločio užslinkęs griovys ir ŠR aikštelės pakraštyje supiltas 20 m ilgio pylimas. Jis 5,5 m aukščio nuo griovio ir 3 m nuo aikštelės. Aikštelė ovali, 35 m ilgio R—V kryptimi ir 30 m pločio. Aikštelėje pastebėtas kultūrinis sluoksnis, rasta žiestos keramikos.
1921 ir 1936 žv. P. Tarasenka, 1970 žv. II. VAK, 68/274—284.
Lit.: P. Tarasenka, 1922, 588; 1928, 239.

699. **SŪNGAILIŠKIS,** Utenos raj., Leliūnų apyl.
Piliakalnis į PV nuo kaimo. Iš R ir PR jį juosia pelkė, iš kitų pusių siekia kiek žemesnius laukus. Šlaitai nuo pelkės 10—11 m aukščio, nuo laukų tik 4—5 m. Viršuje yra apie 25 m ilgio R—V kryptimi ir 20 m pločio aikštelė. Jos PR, P ir V kraštą lanku juosia 45 m ilgio į aikštelę nuskleistas ir dabar tik 1 m aukščio pylimas. V pašlaitėje yra tarsi antro deformuoto pylimo liekanų. Į P ir PV nuo piliakalnio rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir lygiu paviršiumi.
1970 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 239.

700. **SUVIEKAS,** Zarasų raj.
Į P nuo Suvieko ež. ir į R nuo kaimo esantis Žytkalnis laikomas Žyto pilies vieta. Tai ilga, nuo seno ariama, slėniais apjuosta kalva gana nuolaidžiais, apie 10 m aukščio šlaitais. Aikštelė neišsiskiria. Kalvos viršus apie 150 m ilgio ir 20 m pločio. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1949 ir 1972 žv. II.

701. **SUŽIONYS,** Vilniaus raj.
Kalvinų kalnu vadinamas piliakalnis — į R nuo kaimo. Iš P jį juosia Pilaitės lanka, iš R — bevardis upelis. Šlaitai statūs, 10—11 m aukščio, tik R kiek žemesnis. Viršuje — netaisyklinga ovali, 60 m ilgio R—V kryptimi aikštelė; jos V galas platesnis — 35 m pločio. R krašte žymu išskleistas pylimas. Aikštelėje pastebimas kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi.
1965 žv. II. Rad. IEM.

SVĖDASAI (Kraštai), Anykščių raj.
Literatūroje minimas Svėdasų piliakalnis, vadinamasis Taurakalnis, yra Kraštų kaimo miške, į Š nuo Svėdasų. Jis be piliakalnio požymių ir juo nevadinamas. 1910 m. Taurakalnį kasinėjo J. Basanavičius ir rado XV—XVII a. kapų. Kartkal-

nis, Kartuvių kalnas taip pat be piliakalnio požymių.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 240.

702. **SVIRNAI** (Žemieji Svirnai, Žiogai), Anykščių raj., Kavarsko apyl.
Piliakalnis Šventosios deš. krante, aukštumos pakraštyje. Iš Š, R ir P jį juosia slėnio daubos. R šlaitas daugiau kaip 20 m aukščio. Piliakalnio V galas remiasi į aukštumą. Nuo aukštumos jis atskirtas dabar 0,8 m gylio grioviu. Už griovio yra deformuotas 3,5 m aukščio pylimas, nuo aikštelės — 1,5 m. Aikštelė 55 m ilgio R—V kryptimi, žemesniu R galu, 25—28 m pločio. Tik V galas siauresnis.
1969 žv. II.

703. **ŠADŽIŪNAI,** Lazdijų raj., Leipalingio apyl.
Į V nuo Ilgio ež. yra piliakalniu vadinama kalva. Ji 5—6 m aukščio. Viršuje — apie 50 m ilgio, pailga ŠV—PR kryptimi 8—9 m pločio aikštelė. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

ŠAIČIAI, Šakių raj., Lekėčių apyl., žr. **Šėtijai** (Nr. 722).
Minimas piliakalnis, vadinamas Jundakalniu, iš tikrųjų yra Šėtijų kaime.
Lit.: P. Tarasenka 1928, 241.

ŠAIPIAI, Klaipėdos raj., Kretingalės apyl.
V. Bruožaitytė, rašydama apie Klaipėdos krašto piliakalnius, nurodė pylimą prie Akmenos—Danės, Šaipių kaime. Vėliau J. Šlaža ištaisė klaidą, nurodydamas, kad tokio kaimo prie Akmenos nėra. Šaipiai yra pajūryje, apie 9 km nuo Akmenos ir ten piliakalnio nėra. Toks pavadinimas prie Akmenos atsirado, „lietuvinant" vokišką Andulių vardą Zeipen-Gerge. Taigi Andulių piliakalnis buvo gavęs dar vieną vardą.
Lit.: V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26; J. Šlaža, 1937.

704. **ŠAKALDONYS,** Trakų raj., Semeliškių apyl.
Piliakalniu vadinama kalvelė į P nuo kaimo, Vuolastos kair. krante, prie santakos su bevardžiu upeliu. Ji nuolaidžiais šlaitais, nuo seno ariama, apardyta bulviarūsių.
VAK, 59/331—336.

705. **ŠAKALIAI,** Skuodo raj., Daukšių apyl.
Erlos kair. krante, prie Šakalių ir Daukšių kaimų ribos aukštumos kraštas vadinamas pile, piliakalniu. Prie skardžio 85×68 m dydžio plotas buvo lanku apjuostas 170 m ilgio pylimu. Jis 1948 m. dar apie 1 m aukščio. Už pylimo buvo griovio žymių. Atrodo, kad čia buvo upės nuplauto piliakalnio įtvirtintas papilys. Ariant laukus, pylimas ir grioviai sulyginti.
1948 ir 1964 žv. II.

706. **ŠAKALIŠKIAI,** Kapsuko raj., Igliaukos apyl.
Balno formos kalva, piliakalnis yra Yglės deš. krante. Jis stačiais, apie 10 m aukščio šoniniais R ir V šlaitais. Galai kiek nuolaidesni, viršuje supilti 2,5—3 m aukščio pylimai; žemi jų galai juosia visą ovalią, 25 m ilgio ir 15 m pločio aikštelę. Aikštelėje pastebimas kultūrinis sluoksnis, pašlaitėje rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu, grublėtu ir lygiu paviršiumi.
1954 ir 1962 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: J. Radziukynas, 1909, 10; P. Tarasenka, 1928, 241; 1956, 51; A. Kamiński, 1956, 253.

707. **ŠAKIAI,** Vilkaviškio raj., Vištyčio apyl.
Kaimo Š dalyje, Zanylos kair. krante nedidelė kalvelė vadinama piliakalniu. Ji kiek statesniais R ir Š apie 5 m aukščio šlaitais. Aikštelė neišsiskiria. Viršus 25—30 m skersmens, iškilus. Kalvelė buvusi ariama, be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio.
17 m nuo jos į Š, pelkėje yra kita 17 m skersmens ir 2,5 m aukščio piliakalniuku vadinama kalvelė.
1965 žv. II.

708. **ŠALINĖNAI,** Zarasų raj., Baibių apyl.
Kaimo P pakraštyje yra piliakalniuku vadinama kalva. Ji 8—9 m aukščio nuolaidžiais šlaitais, be ryškesnės aikštelės viršuje. Iš P ir R ją juosia nedidelė pelkė. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
Nuo jos į R yra 3—4 ha ploto mišku apaugusi nelygiu paviršiumi kalva, vadinama piliakalniu.
1972 žv. II.

709. **ŠALTINĖNAI,** Prienų raj., Birštono apyl.
Kaimo PR krašte yra piliakalniu vadinama nedidelė kalva. Ji nuolaidžiais šlaitais, viršuje su maždaug 25 m skersmens

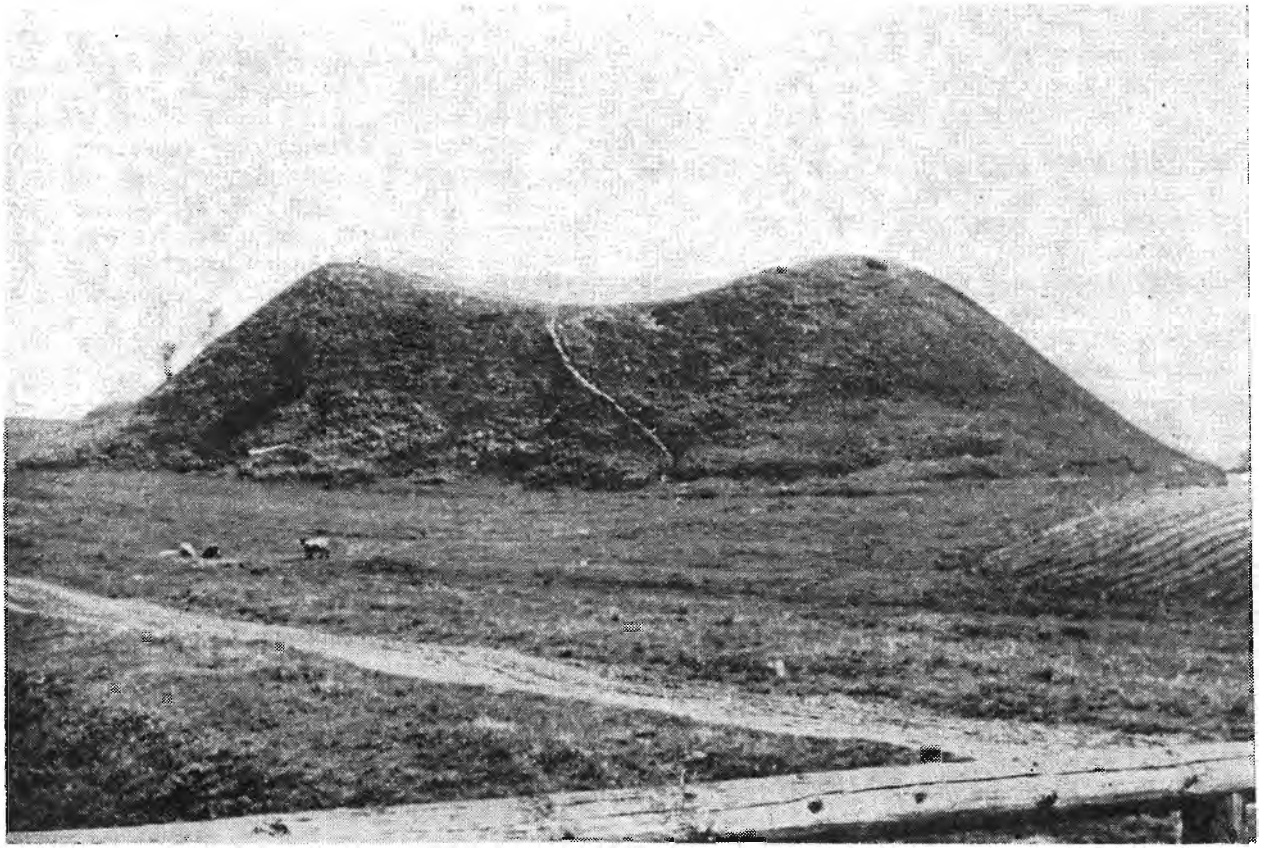

23 pav. Sakališkiai (Nr. 706)

iškiliu viduriu aikštele. Be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio.
1953 žv. II.

710. ŠANČIAI, Kauno raj., Lapių apyl.
Kepeliušu, Pikelnia vadinamas piliakalnis R kaimo pakraštyje, netoli ribos su Masteikiais, Margupio kair. krante. Iš V, P ir R jį juosia daubos. Šlaitai statūs, 15—18 m aukščio. Š šlaitas siekia aukštumą ir yra tik 8 m aukščio. Viršuje — 20 m ilgio Š—P kryptimi ir apie 10 m pločio ties viduriu aikštelė. Jos P gale pastebimas kultūrinis sluoksnis.
1942 žv. P. Tarasenka, 1972 žv. MMT. VAK, 11/294.

711. ŠANČIAI, Kauno raj., Lapių apyl.
Kaimo R dalyje Neries slėnio pakraščio kalva vadinama „okopu", „šancais". Kalva pailga ŠV—PR kryptimi. V, P, PR šlaitai statūs, 12—13 m, Š—ŠR tik 3 m aukščio. Viršuje yra kiek iškiliu viduriu apie 30 m ilgio ŠR—PV kryptimi aikštelė; ji ties viduriu 15 m pločio. P šlaitas apardytas bulviarūsių.
1942 žv. P. Tarasenka. VAK, 11/297.

ŠAPALAI, Vilkaviškio raj., žr. **Rementiškiai** (Nr. 632).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 242.

712. ŠARNELĖ, Plungės raj., Varduvos apyl. Piliakalnis aukštumos PR pakraštyje, prie plačios pelkės krašto. P, R ir V šlaitai statūs, 13 m aukščio. Š nuo aukštumos atskirtas plačiu grioviu (dugnas 12 m pločio). Nuo jo kyla 11 m aukščio Š šlaitas. Aikštelės Š gale, viršuje yra 4,5 m aukščio ir 30 m ilgio pylimas. Aikštelė 50 m ilgio Š—P kryptimi, 30 m pločio Š gale ir 37 m — P. Aikštelėje pastebimas kultūrinis sluoksnis, randama lipdytos keramikos lygiu paviršiumi. Į Š nuo piliakalnio kalva vadinama Alkos kalnu.
1964 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 242.

713. **ŠARNELĖ,** Plungės raj., Varduvos apyl. Kaimo V pakraštyje, buv. Šarnelės ež. V ir Varduvos kair. krante, tarp pelkių yra pilalė. Tai žema kalva be kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų.
1965 žv. TKM.
Lit.: V. Valatka, 1968, 39.

714. **ŠARNELĖ,** Plungės raj., Varduvos apyl. Į ŠV nuo pilalės (Nr. 713), greta yra kiek aukštesnė kalva — Pilies kalnas. Ji taip pat be įtvirtinimų ir be kultūrinio sluoksnio. Šalia esanti pieva, per kurią teka Varduva, vadinama Miesto galu.
1965 žv. TKM.
Lit.: V. Valatka, 1968, 39.

715. **ŠATRIJA,** Telšių raj., Luokės apyl. Apylinkėje dominuojanti kalva, seniau laikoma supilta, nors ariant ir deformuota, bet dar su piliakalnio bruožais. Jos V ir R šlaitai statūs, daugiau kaip 25 m aukščio. Viršuje — beveik apskrita, 60—65 m skersmens, kiek aukštesniu Š kraštu aikštelė. Jos P krašte dar žymu 65—70 m ilgio pylimo pėdsakų. P šlaitas nuolaidžiausias. Čia 7 m žemiau aikštelės krašto šlaite būta griovio ir pylimo. Dabar jie virtę apie 60 m ilgio ir 10 m pločio terasa. Prie jų pylimo išorinio šlaito ribos su natūraliu nuolaidesniu šlaitu yra antra 65 m ilgio terasa; ji per 10 m nuo pašlaitės. Š šlaite tik viena 110 m ilgio terasa; ji 6 m žemiau aikštelės krašto. V ir Š pašlaitėje yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Rasta lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos.
1948 ir 1964 žv. II, 1968 žv. MMT. 1835 bandė kasinėti L. A. Jucevičius. Rad. IEM.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 38, 44, 46, 56, 67; P. Tarasenka, 1928, 175 (Luokė); L. A. Jucevičius, 1959, 566—567; M. Valančius, 1972, 362; Ф. Покровский, 1899, 76.

ŠANKIAI, Kelmės raj., žr. **Šeduviškė** (Nr. 718).
Piliakalnis tarp Šankių ir Šeduviškės.
Lit.: P. Tarasenka, 1928 (242, išspausdinta Šaukiai).

716. **ŠAUKOTAS,** Radviliškio raj. Į P nuo miestelio ir buv. dvaro, pelkėse yra Beržotės kalnas. Pasakojama, jis supiltas. Kalnas gana stačiais, 7 m aukščio šlaitais, viršus 35 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir 20 m pločio. Įtvirtinimų nepastebėta.
1967 žv. II.

717. **ŠAUKŠTELIS,** Telšių raj., Pavandenės apyl. Į R nuo Biržulio ež. yra piliakalnis, vadinamas Sprūdės kalnu. Aikštelė — netaisyklingas trikampis. Ji Š—P kryptimi 43 m ir R—V kryptimi 42 m ilgio. Aikštelę juosia dabar jau išskleistas pylimas. Ji lieka kiek įdubusi. Šlaitai viršuje 4 m aukščio, statūs. Žemiau, šlaite aplink žiedu eina 230 m ilgio ir 1—2,5 m aukščio pylimas. Išorinis jo šlaitas 3—5 m aukščio. P šlaite yra antras 60 m ilgio žemesnis pylimėlis. Kitur žemyn eina natūralūs šlaitai.
1948 ir 1964 žv. II.
Lit.: M. Brensztejn, 1899, 349; L. Krzywicki, 1906, 23—25, 27; P. Tarasenka, 1928, 208 (Pavandenė); Ф. Покровский, 1899, 74.

718. **ŠEDUVIŠKĖ** (Šankiai), Kelmės raj., Maironių apyl. Piliakalniu vadinama kaimo PV pakraštyje, prie ribos su Šankiais esanti nemaža kalva, apjuosta gana didele pelke. Jos šlaitai 8—9 m aukščio. Šonuose statesni, R ir V nuolaidesni, stačiausias P. Viršus apie 40 m ilgio R—V kryptimi ir apie 20 m pločio. Ties viduriu maždaug 15 m skersmens ir iki 1,5 m gylio įdubimas, atrodo, natūralus. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1967 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 241 (Šadoviškė) ir 242 (Šankiai); Ф. Покровский, 1899, 129.

719. **ŠEIMATIS,** Utenos raj. Batarėja vadinamas piliakalnis kaimo R dalyje, miške, Žiežulinio ež. PV pakrantėje. Jo Š šlaitas leidžiasi į ežero pakrantę; iš V ir P piliakalnį juosia daubos. P ir Š šlaitai statūs, iki 10 m aukščio. V—ŠV galas buvęs nuolaidesnis. Čia 2 m žemiau aikštelės, šlaite yra 10 m pločio griovys ir už jo — 1,2 m aukščio ir 15 m ilgio pylimas. Žemiau šlaitas natūralus. PR galas nuo aukštumos atskirtas 5 m gylio ir 20 m ilgio, 4 m pločio dugne grioviu. Už griovio, aukštumos krašte supiltas 0,5 m aukščio pylimėlis, 10 m toliau į PR — antras panašus, padarytas priešpilis. Piliakalnio aikštelė ova-

li, lygi, 36 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir ties viduriu apie 10 m pločio.
1970 žv. II.

720. **ŠEIMYNIŠKĖLIAI,** Anykščių raj. ir apyl. Piliakalnis tarp 2 gilių slėnių, kurių Š teka Vorelis, P — Volupis. Toliau į V nuo piliakalnio galo jie susilieja ir teka į Šventąją. Š ir P šlaitai statūs, 15—16 m aukščio, nors ariant ir deformuoti. V gale kalvos smaigalys atkirstas skersiniu apie 15 m gylio grioviu. Už jo lieka žemesnė trikampė kalvos dalis. R piliakalnis nuo aukštumos atskirtas apie 6,5—7 m gylio grioviu, kurio dugnas 6—8 m pločio, o viršus apie 45 m. Aikštelė R—V kryptimi 80 m ilgio ir 35 m pločio R bei 23 m V. Galuose supilti pylimai ariant apardyti. Dabar V pylimas 1,7 m, R — 4—5 m aukščio.
Į P nuo piliakalnio, ant gretimos kalvos yra XIV—XVI a. senkapis. Aikštelėje rasta žiestos keramikos. Pagal Vorelio upelio vardą P. Tarasenka ir kai kurie kiti autoriai spėjo čia buvus Mindaugo pilį Vorutą.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 231 (Semeniškėliai); J. Basanavičius, 1936, 120; P. Tarasenka, 1956, 62—63; Ф. Покровский, 1899, 105.

721. **ŠEIMYNIŠKIAI,** Utenos raj., Užpalių apyl.
Piliakalnis apie 3 km nuo Užpalių ir apie 0,5 km nuo Šventosios kair. kranto, Pilupio ir Piliaus santakoje. Iš V, PV ir ŠR jį juosia upelių slėniai. Šlaitai statūs, apie 16 m aukščio. PR nuo aukštumų piliakalnis atkirstas 120 m ilgio ir 10 m pločio dugne grioviu, kuris nuo lauko 10 m gylio. Piliakalnio aikštelė trikampė, 80 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir 40 m pločio PR. ŠV supiltas kūgio formos 1,2 m aukščio pylimas. PR yra 50 m ilgio, apie 3,5 m aukščio pylimas, juosiąs ir aikštelės kampus.
Už griovio, į PR nuo piliakalnio, tarp tų pačių upelių slėnių yra trapecinė papilio aikštė, apie 130 m ilgio PR—ŠV kryptimi. PR ji 130 m, ŠV gale — 55 m pločio. PR iškastas apie 3 m gylio griovys skiria priešpilį nuo gretimų laukų. Priešpilyje aptikta lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos.
Manoma, kad Šeimyniškėlių piliakalnyje stovėjo XIV a. minima Užpalių pilis. Vartbergės kronikoje užrašyta žinia, kad 1373 m. kalavijuočiai sudeginę Užpalių pilį. Kadangi 1398 m. minimas Užpalių pilies viršininkas („capiteneus"), tai pilis, matyt, buvo dar atstatyta.
1958 ir 1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 231 (Semeniškiai); R. Batūra, 1966, 61—67; Ф. Вильчинский, 1859, 174; Ф. Покровский, 1899, 98—99.

ŠEPUTAIČIAI, Šilutės raj., žr. **Juodžiai** (Nr. 267).

ŠEREITLAUKIS, Šilutės raj., Vilkyškių apyl.
Kartais čia minimas piliakalnis. Juo norima laikyti apie 2 km į V nuo buv. dvaro miške apskritą, 2 m aukščio nuolaidžiais šlaitais kalvelę, kurios viršuje būta dvaro koplyčios ir kapų. Aiškesnių piliakalnio pėdsakų nėra.
Kiti piliakalniu nori vadinti apskritą kalvelę apie 300 m į V nuo dvaro trobesių. Čia lygiame lauke yra taisyklinga, apskrita, 2—2,5 m aukščio stačiais šlaitais, 35 m skersmens medžiais apsodinta kalvelė. Jos forma ir padėtis daugiau liudytų tai, kad kalvelė ne piliakalnis, o buv. dvarininkų pramogų vieta.
1963 žv. II.
Lit.: J. Remeika, 1938, 13—14, 18.

ŠERNUPIS, Utenos raj., Užpalių apyl.
Piliakalniu dabar norima laikyti kaimo P pakraštyje pelkėtame miške esančią kalvelę, anksčiau vadintą Pakapėliu. Išliko pasakojimų, kad ten palaidoti kariai. Tai greičiau senkapis.
1970 žv. II. VAK, 63/137.

ŠEŠUOLIAI, Ukmergės raj.
Apie 1,5 km į R nuo Šešuolių, miške, šalia pelkės yra 5—6 m aukščio nuolaidžiais šlaitais kalva, vadinama Bažnytkalniu. Ji buvusi apie 60 m ilgio R—V kryptimi ir apie 40 m pločio, apardyta, kasant smėlį. Be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio. Todėl kol kas nėra duomenų, rodančių čia buvus piliakalnį.
1970 žv. II.

ŠĖTA, Kėdainių raj., žr. **Sangailai** (Nr. 655).
Šėtos piliakalniu kartais vadinamas Sangailų piliakalnis prie Šėtos—Ramygalos vieškelio.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 243; Ф. Покровский, 1899, 123.

722. **ŠĖTIJAI,** Šakių raj., Lekėčių apyl.
Jundakalnis yra piliakalnis Nemuno ir Liekės kair. krante, prie jos žiočių. Iš P jį juosia Liekės slėnis, iš R ir Š — daubos. Šlaitai statūs, apie 35 m aukščio. V nuo aukštumos supiltas 25 m ilgio ir apie 2 m aukščio išorėje bei 1 m aukščio nuo aikštelės pylimas. Aikštelė apie 24 m ilgio R—V kryptimi ir 18 m pločio. 1960 žv. II.
Lit.: A. Połujański, 1859, 397; A. Makarevičius, 1925 liepos 13; P. Tarasenka, 1928, 241 (Saičiai).

723. **ŠIAUDINIAI,** Utenos raj., Vyžuonų apyl.
Piliakalnis Lankos kair. krante, apie 1 km į P nuo Dusyno ež Iš Š, R ir V jį juosia gilus slėnis. Šlaitai statūs, apie 20 m aukščio, tik Š kampas kiek nuolaidesnis. Čia 3 m žemiau aikštelės krašto yra nedidelė terasa ir jos išoriniame krašte 0,5 m aukščio pylimas. P nuo aukštumos buvęs iškastas griovys ir supiltas 30 m ilgio ir kelių metrų aukščio pylimas, vadintas pilele. Dabar jis skiriasi apie 1,5 m aukščio plačiu pakilimu. Aikštelė beveik trikampė, 28 m pločio P krašte prie pylimo ir apie 27 m ilgio Š—P kryptimi. Išlikusiais duomenimis, dalis pylimo prieš 1935 m. buvo lauko savininko nukasta ir nuvežta keliams taisyti, nes buvę daug apdegusio molio („plytgalių"). Nukasus viršutinę dalį ir išskleidus, pylimas kartu su aikštele pradėtas arti.
Į P nuo piliakalnio aptikta lipdytos keramikos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi. 1970 žv. II. VAK, 63/396. Rad. UKM.

724. **ŠIAULELIAI,** Raseinių raj., Šiluvos apyl.
Kaime yra pilale vadinama atskira kalva. Ji gana nuolaidžiais šlaitais, iškiliu viršumi, apie 10 m aukščio. Aikštelė neišsiskiria. Viršus apie 35 m ilgio Š—P kryptimi ir 15 m pločio, kiek aukštesniu Š galu. Čia buvusios kapinaitės, kurių žymių būta dar iki 1930 m. P kalvos gale 1955—1957 m. kastas žvyras. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1967 žv. II.

ŠIAULĖNAI, Radviliškio raj., žr. **Kudinai** (Nr. 341).
Piliakalnis ne Šiaulėnuose, kaip kartais rašoma, o greta Šiaulėnų, Kudinų kaime.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 243; M. Valančius, 1972, 365.

725. **ŠIAULIAI** (Žuvininkai, Šiaulių raj. ir apyl.)
Miesto R pakraštyje, buv. Žuvininkų kaimo laukuose, prie pelkės yra **Salduvės** kalnu vadinamas piliakalnis. Iš R ir Š jį juosia pelkės, iš kitų pusių nuo aukštumos atskirtas pašlaitėje iškastu grioviu ir išorinėje jo pusėje supiltu pylimu. Piliakalnis stačiais, nuo pelkės 14 m aukščio, nuo sausumos — 10 m aukščio šlaitais. Viršuje buvusi beveik apskrita, 30—35 m skersmens aikštelė, kurios PV—V kraštą juosė 45 m ilgio, dabar 1,7 m aukščio nuo aikštelės pylimas. Pašlaitėje nuo aukštumos griovio dugnas 10 m pločio. Už jo yra buvęs 185 m ilgio pylimas, kurio aukštis nuo griovio dugno iki 4 m, nuo lauko — 2 m. Aikštelė ir pylimas apardyti 1915, 1941 ir 1944 m. apkasų; pašlaitės pylimo dalys nukastos.
1967 žv. II. VAK, 46/344—370.
Lit.: M. Baliński, 1846, 579; L. Krzywicki, 1906, 28, 58; P. Tarasenka, 1928, 244; M. Valančius, 1972, 362.

ŠIDEIKIAI, Molėtų raj., žr. **Didžiokai** (Nr. 148).

726. **ŠIKŠNIAI,** Utenos raj., Sudeikių apyl.
Piliakalniu vadinama atskira kalva į PR nuo kaimo. Ji iki 20 m aukščio šlaitais, kurių P—PV kiek nuolaidesnis. Viršus beveik apskritas, apie 45 m skersmens, bet aikštelės kraštai neryškūs. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1970 žv. II.

ŠILBALIAI, Vilkaviškio raj., Bartininkų apyl.
Kaime nurodomas piliakalnis. Tačiau tokios kalvos vietiniai gyventojai nežino. Paprastai nurodo Svirnakalniu vadinamą kalną; jis didžiausias kaime. Viršuje — apie 200—250 m ilgio ir 60 m pločio aikštelė stačiais aukštais šlaitais. Tačiau ji piliakalniu nevadinama, supilta nelaikoma.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

727. **ŠILĖNAI,** Prienų raj., Birštono apyl.
Į P nuo kaimo, prie pelkėto slėnio yra Aštriuoju kalnu vadinamas piliakalnis. Iš R, P ir V jį juosia pelkė. Šlaitai statūs, apie 12 m aukščio. Š jis siekia aukštumą, nuo kurios yra apie 0,5 m aukščio pakilimas — pylimo vieta. Aikštelė apie

50 m ilgio Š—P kryptimi ir 10—12 m pločio P bei 8 m pločio Š gale.
1971 žv. II.

728. **ŠILĖNAI,** Šiaulių raj., Kuršėnų apyl.
Šalia buv. dvaro, Ventos kair. krante yra piliakalnis, iš PR saugomas Ventos slėnio. Šlaitai čia 11—12 m aukščio. Iš kitų pusių jis siekia aukštumą, ir nuo jos, aikštelės pakraščiu supiltas apie 70 m ilgio ir 2 m aukščio nuo aikštelės bei apie 6 m išorėje pylimas. Aikštelė beveik ovali, 28 m ilgio ir 22 m pločio. 1905 m. L. Krzywickis iškasė 3 duobes ir rado aikštelėje 0,7 m, o arčiau pylimo 1,4 m storio žemės sluoksnį su degėsiais, apdegusio molio gabaliukais ir kt. Piliakalnio pylimas ir aikštelė apardyti.
1905 žv. L. Krzywickis, 1967 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 30, 40, 42, 58, 86; P. Tarasenka, 1928, 231 (Seleniai).

729. **ŠILGALIS,** Kelmės raj., Karklėnų apyl.
Prie ribos su Tamkių kaimo laukais, Ringio deš. krante, pelkėto slėnio pakraštyje 6—7 m aukščio kalva vadinama pilike. Aikštelė neišsiskiria. Kalvos viršus apie 14 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 10 m pločio. Kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų nepastebėta.
1967 žv. II.

ŠILAGALYS, Panevėžio raj., Velžio apyl.
P. Tarasenka, sekdamas J. Elisonu, šiame kaime nurodo piliakalnį. 1969 m. jo ieškota, bet nerasta.
1969 žv. II.

ŠILĖNAI, Kauno raj., Samylų apyl.
Minimi pylimai — šančiai. Žr. XVI—XVIII a. įtvirtinimų skyrių (Nr. 20).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 244.

ŠYLIAI, Šilutės raj., žr. **Brokoriai** (Nr. 99).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 244; Ф. Покровский, 1899, 155.

730. **ŠILO PAVĖŽUPIS,** Kelmės raj., Saukėnų apyl.
Į Š nuo buv. dvaro, miško pakraštyje yra kalva, vadinama Gaidžiapile. Ji nuolaidžiais, 3—4 m aukščio šlaitais ir apie 25 m skersmens aikštele. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1967 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 244.

731. **ŠILVĖNAI** (Kubiliai), Šakių raj., Plokščių apyl.
Piliakalnis prie abiejų kaimų ribos, Prūdupio ir Velniaravio santakoje. Tai upelių slėnyje kiek pailga, nuolaidžiais, 4—6 m aukščio šlaitais kalvelė. Jos viršuje — 20 m ilgio ir 12 m pločio aikštelė, kurios galuose yra buv. pylimėlių pėdsakų.
1960 ir 1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

732. **ŠIMONIAI** (Migoniai, Paberžiai, Sindriūnai), Pasvalio raj. ir apyl.
Piliakalnis deš. Mūšos krante, prie santakos su Pušynės upeliu, prie Šimonių ir Migonių kaimų ribos. Kitame Mūšos krante, priešais jį yra Sindriūnų kaimas. Todėl piliakalnis žinomas visų šių kaimų vardais ir kartais laikomas skirtingais piliakalniais. Iš Š ir ŠV jį juosia Mūša, iš R ir PR — Pušynė. Šlaitai į slėnius statūs, 7—10 m aukščio. V nuo aukštumos piliakalnis atskirtas lanko formos 90 m ilgio ir 2 m gylio grioviu, juosiančiu jo galą. Viršuje — beveik apskrita apie 30 m skersmens aikštelė, apjuosta pylimu, kuris V krašte nuo aukštumos apie 3,5 m, iš kitų pusių — 0,5 m aukščio.
1968 žv. II.
Lit.: P. Butėnas, 1922, 596—597 (Sindriūnai); P. Tarasenka, 1928, 184 (Migonys), 196 (Paberžiai), 233 (Sindriūnai), 245 (Šimonys); Ф. Покровский, 1899, 67.

733. **ŠINKŪNAI,** Ukmergės raj., Siesikų apyl.
Kaimo P dalyje yra pelke apjuostas, ariant kiek deformuotas piliakalnis. Jis nuolaidžiais, apie 6 m aukščio šlaitais ir viršuje su maždaug 100 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 50—60 m pločio aikštele. ŠV ir V jos dalyje yra kultūrinis sluoksnis, rasta brūkšniuotosios keramikos. 1972 m. piliakalnis apardytas žvyro karjero.
1973 žv. II. VAK, 68/77. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 245; Ф. Покровский, 1899, 123.

734. **ŠIMKŪNAI,** Utenos raj., Tauragnų apyl.
Papiliakalnėliu vadinama nedidelė kalvelė kaimo ŠV pakraštyje, prie ribos su Tauragnų laukais. Nedidelė pelkė ją juosia iš ŠR ir R. Šlaitai nuolaidūs, 5—6 m aukščio. Aikštelė viršuje neišsiskiria, be įtvirtinimų.
1970 žv. II. VAK, 60/236.

735. **ŠIŠPONIŠKĖS** (Piliakalnis), Zarasų raj., Žukliškių apyl.
Piliakalnis kaimo ŠR pakraštyje, prie ribos su Piliakalnio laukais, Kiaulinio ir bevardžio upelių santakoje. Tai tarp jų įsiterpęs aukštos kalvos ŠR galas. Iš P jį juosia pelkėtas Kiaulinio, iš Š—ŠR ir R — bevardžio upelio slėniai, už kurio yra Piliakalnio kaimo laukai. Šlaitai 20—25 m aukščio. Viršuje yra apie 90 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir apie 25 m pločio aikštė. Jos PV galas nedideliu poros m gylio platesniu įlinkiu atskirtas nuo daug aukštesnės kalvos dalies toliau į PV. Šlaituose ir aikštelės pakraščiuose pastebimas kultūrinis sluoksnis, kuriame aptikta keliolika akmeninių kirvių su skyle kotui ir įtveriamųjų kirvių, jų dalių, išgrąžų, taip pat šlako ir lipdytos keramikos, daugiausia brūkšniuotu paviršiumi, mažiau lygiu ir grublėtu. Dabar kultūrinio sluoksnio pėdsakų beveik jau nėra.
1949 ir 1972 žv. II. VAK, 71/104—111; 8 kirviai buvo patekę į Dusetų muziejėlį iki 1939 m., 8 kiti saugomi KVIM, 1 — RKM, atskiri radiniai — IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 212 (Piliakalnis), 214 (Piliakalnis); P. Gipiškis, 1936, 48.

736. **ŠIUKŠELIAI,** Šilalės raj., Kaltinėnų apyl.
Yžnės deš. krante yra į jos slėnį įsiterpęs aukštumos kampas, šalia Pilies dauba. Šią aukštumos dalį iš V, R ir P juosia daubos, Š krašte yra likusių tarsi sunaikinto pylimo žymių.
Duomenys V. Statkevičiaus (Šilalė).

737. **ŠIŪPARIAI,** Šilutės raj., Švėkšnos apyl. Piliakalnis kaimo R dalyje, prie ribos su Dvarviečiais, Šalpės kair. krante. Iš ŠV, ŠR ir PR jį juosia Šalpės slėnis. Šlaitai statūs, 11—13 m aukščio. PV nuo lauko piliakalnis atskirtas dabar vos žymiu grioviu ir už jo supiltu beveik 50 m ilgio ir 2 m aukščio pylimu. Už jo yra 1,5 m gylio ir 4 m pločio griovys ir antras 8,5 m aukščio išorėje ir 8 m nuo aikštelės apie 30 m ilgio pylimas. Aikštelės ŠR gale taip pat yra nedidelis pylimas, o pašlaitėje, 11 m žemiau aikštelės krašto, griovys ir už jo — 0,6 m aukščio pylimas; už pylimo — griovys ir antras 2 m aukščio, 29 m ilgio pylimas. Viršuje — 55 m ilgio ir 30 m pločio aikštelė, kurioje pastebimas kultūrinis sluoksnis. Jo pėdsakų aptinkama ir slėnyje už pylimo, ties piliakalnio ŠR galu, pašlaitėje ir PV nuo jo. Čia rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi. XX a. buvę randama daug gintaro karolių, verpstelių ir kitų daiktų. Todėl laukas šalia piliakalnio buvo vadinamas Radiniais.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1963 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki i J. Szaulys, 1902, V; P. Tarasenka, 1928, 236; Ф. Покровский, 1899, 96.

738. **ŠIUPYLIAI,** Šiaulių raj., Gruzdžių apyl. Pagal kaimo pavadinimą čia nurodomas piliakalnis. Kiek piliakalnį primenanti kalva yra į PR nuo kaimo, prie pelkės, juosiančios kalvą iš P ir PR. Šlaitas nuo pelkės kiek statesnis, 3—4 m aukščio, nuo gretimų laukų nuolaidesnis ir tik 2—3 m aukščio. Viršuje — beveik lygi 30 m ilgio Š—P kryptimi ir 20 m pločio apie vidurį aikštelė. V gale tarsi būta mažo pylimo. Aikštelėje buvusios kaimo kapinės.
1972 žv. II ir MMT.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 245.

739. **ŠIŪRAIČIAI,** Plungės raj., Tverų apyl. Gelžupio kair. krante, plataus pelkėto slėnio pakraštyje yra piliakalnis. Jis pailgas Š—P kryptimi, stovi žemoje, beveik lygioje vietoje. Šlaitai statūs, apie 11 m aukščio. Beveik ties viduriu, 6 m žemiau aikštelės, šlaite aplink piliakalnį eina apie 1 m aukščio pylimas, kurio išorinis šlaitas maždaug 6 m aukščio. Viršuje — ovali, 30 m ilgio ir 27 m pločio aikštelė. Apie 300 m į V nuo piliakalnio yra antra atskira, beveik lygiagretė su pirmąja kalva kiek aukštesniu Š galu, taip pat vadinama piliakalniu. Ji be įtvirtinimų, šlaitai žemesni, nuolaidesni. Viršuje — apie 60 m ilgio ir 10 m pločio aikštelė žemesniu P galu.
1964 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 65, 66; P. Tarasenka, 1928, 246; R. Batūra, 1964, 118; Ф. Покровский, 1899, 88.

740. **ŠLAVANTAI,** Lazdijų raj.
Į P nuo kaimo, ežero V krante, prie bevardžio upelio yra piliakalnis. Iš R ir ŠR jį juosia ežero, iš P — upelio slėniai, iš kitų pusių — žemesni laukai. Šlaitai nuo slėnių statūs, 13—14 m aukščio, tik Š žemesnis ir nuolaidesnis. Čia poros m aukštyje apie 30 m ilgio ir 10 m pločio terasa, atrodo, sunaikinto pylimo vieta. Kitas py-

limas 1,5 m aukščio nuo aikštelės supiltas Š gale. Aikštelė apie 30 m ilgio Š—P kryptimi ir 20—25 m pločio, iškasinėta apkasais. PV pašlaitėje ir upelio deš. krante rasta lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos.
1954 žv. II.

ŠLAŽIAI, buv. Klaipėdos apskr. (dabar Kretinga), žr. **Anduliai** (Nr. 16).
Šlažiai 1905 m. įjungti į Bajorus, pastarieji dabar Kretingos dalis. O Raudonkalniu vadinamas piliakalnis yra gretimame Andulių kaime.
Lit.: E. Hollack, 1908, 114; P. Tarasenka, 1928, 245; C. Engel, 1931, 81; H. Crome, 1940, 117.

741. **ŠLEKIŠKĖS** (Narvydžiai), Utenos raj., Daugailių apyl.
Piliakalniu vadinama nedidelė kalva į PV nuo Juknėnų (Narvydžių piliakalnio), aukštumos pakraštyje, deš. bevardžio upelio krante. Ji nuolaidžiais šlaitais (išskyrus R ir PR, kurie aukštesni ir leidžiasi į slėnį). Aikštelė neišsiskiria, įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1970 žv. II.

742. **ŠOVENIAI** (Budriai), Anykščių raj.
Pakarklos kalnu vadinamas piliakalnis į R nuo kaimo, Pienios deš. krante. Tai nupiautą kūgį primenanti kalva. Iš ŠV, Š ir R ją juosia upelio slėnio daubos. Šlaitai statūs, apie 10 m aukščio; V ir P nedidelė dauba skiria nuo gretimų kalvų. Šlaitas čia tik 6—7 m aukščio. Viršuje yra apie 25 m skersmens ariant deformuota aikštelė. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų pastebėta P ir PV šlaite. Rasta apdegusio molio trupinių, šlako, gyvulių kaulų.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 110 (Budrių).

743. **ŠNIUKŠTAI,** Zarasų raj., Antazavės apyl.
Kaimo ŠR dalyje yra piliakalniu vadinama didelė, aukšta kalva. Š, R ir PR nuo gretimų aukštumų ją skiria nedidelė dauba. Kalva ariama, aikštelė neišsiskiria, be kultūrinio sluoksnio ir įtvirtinimų.
1949 žv. II. VAK, 71/126.

744. **ŠTARONYS,** Rokiškio raj., Jūžintų apyl.
Kaimo Š pakraštyje, Audros deš. krante, plataus slėnio pakraštyje pelke apjuosta kalva vadinama Batarėja ir laikoma supilta. Ji netaisyklingos formos, apie 5 m aukščio, gana nuolaidžiais šlaitais. Viršus apie 50 m ilgio ir 15—18 m pločio. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1949 ir 1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 245; Ф. Покровский, 1899, 42.

745. **ŠUKIAI,** Vilkaviškio raj., Pajevonio apyl.
Kaimo V dalyje, Brideikio deš. krante yra piliakalnis. Iš PV, V ir Š jį juosia upelio slėnis. Šlaitai į slėnį statūs, 13 m aukščio. Iš ŠR, R ir PR aikštelę juosia lanko formos 70 m ilgio pylimas. Atstumas tarp jo galų — 45 m. Už pylimo yra buv. 10 m pločio griovių žymių. Pylimas nuo griovio 6,5 m aukščio, nuo aikštelės — 3,5 m. Aikštelė beveik trikampė, 45 m pločio R gale prie pylimo ir 30 m ilgio R—V kryptimi. Aikštelėje yra kultūrinis sluoksnis. Į R—PR nuo piliakalnio rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1965 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

746. **ŠUKIONIAI,** Kėdainių raj., Truskavos apyl.
Į PR nuo kaimo, pelkėje yra piliakalniu vadinamos kalvelės liekanų. Didesnė jos dalis XX a. pradžioje išvežta, kasant žvyrą. Ji apie 2 m aukščio, išlikusi dalis 25—27 m ilgio R—V kryptimi ir iki 20 m pločio. Įtvirtinimų pėdsakų nėra. Pasakojama, kad, kasant žvyrą, rasdavo žmonių kaulų.
1969 žv. II.

ŠUNAKOJAI, Molėtų raj., žr. **Paraudinė** (Nr. 545).

ŠUNIKIAI, Kelmės raj., Užvenčio apyl.
Sudkalnio kalva kartais laikoma piliakalniu. Vietiniai gyventojai jos piliakalniu nevadina, supilta nelaiko. Ji Š kaimo dalyje, į PR nuo Šlapgirio. Kalva apie 250×300 m dydžio, žema, labai nuolaidžiais šlaitais. Be piliakalnio požymių.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 246.

ŠVENČIONYS, žr. **Cirkliškis** (Nr. 121).

TALKONIAI, Pasvalio raj., Pumpėnų apyl.
Kaime minimas piliakalnis ir, atrodo, ta pati vieta pavadinta senkapiu. Iš tiesų prie upelio yra žvyrduobių apardyta kalva, kurioje randama žmonių kaulų, bet piliakalniu ji nevadinama.
VAK, 33/151.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 247.

747. **TARAŠIŠKIAI,** Kapsuko raj., Liudvinavo apyl.
Piliakalniu vadinama atskira nuolaidžiais šlaitais, 6—7 m aukščio kalvelė apvaliu iškiliu viršumi, be įtvirtinimų. Jos pašlaitėje rasta smulkių lipdytų puodų šukių.
1954 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

TARNAGALA, Panevėžio raj., žr. **Upytė** (Nr. 763).

748. **TARTOKAS,** Kaišiadorių raj., Zūbiškių apyl.
Kaimo P dalyje, Lomenos kair. krante yra piliakalnis, teisingiau, jo dalis. Iš Š, R ir P jį juosia upelio slėnis. Šlaitai nuo upelio daugiau kaip 20 m aukščio. V nuo aukštumos atskirtas apie 50 m ilgio užpelkėjusiu grioviu. Aikštelės V pakraštyje supiltas 5 m aukščio ir 16 m ilgio pylimas. Į R nuo jo buv. aikštelė beveik visai, tur būt, dar XIX a. nuplauta upelio. Dabar upelis teka atokiau nuo piliakalnio. Į V nuo piliakalnio, aukštumoje, už griovio, rasta lipdytos keramikos grublėtu ir lygiu paviršiumi.
1971 žv. II. Rad. IEM.

749. **TAURAGNAI,** Utenos raj.
Piliakalnis į PR nuo miestelio, į P nuo Tauragno ež., Šventės kair. krante. R šlaitas leidžiasi į Šventės, V — į lygiagretų su ja platesnį slėnį. Šlaitai į slėnius statūs, 10—12 m, P tik apie 4 m aukščio. Pašlaitėje buvęs griovys atskyrė likusią kalvos dalį, o aikštelės P gale buvęs pylimas dabar išskleistas. Š aikštelės gale yra 0,4 m aukščio išskleistas pylimas ir už jo — 4,5 m gylio nuo pylimo viršaus bei 2,5 m gylio nuo gretimo lauko, 25 m ilgio griovys. Už griovio yra antras 0,5 m aukščio pylimas ir panašaus gylio griovys bei trečias vos žymus pylimas. Aikštelė keturkampė, 23 m ilgio Š—P kryptimi ir 8 m pločio. PV pašlaitėje rasta smulkių lipdytos keramikos šukių.
1970 žv. II.
Lit.: Ф. Покровский, 1899, 39.

TAURALAUKIS, Klaipėdos raj., Kretingalės apyl.
E. Hollackas ir, juo sekdamas, P. Tarasenka nurodė čia 2 piliakalnius. Bet jau 1909 m. Klaipėdos miesto ir apskrities istorijos tyrinėtojas J. Sembritzkis jų ieškojo ir nerado. Vienintelis juos matęs ir palikęs savo pastabas XIX a. vidurio piliakalnių registruotojas Guise yra pažymėjęs, kad Danės kair. krante, į ŠV nuo dvaro yra 2 ar 3 apskriti sampilai, kurių negalima skirti gynybiniams įrenginiams. Duomenų apie jų dydį neliko. Kitoje vietoje jis juos vadina pradėtais pilti pylimais. Taigi, greičiausiai, tai buvo pilkapiai. Matyt, jie sunaikinti dar XIX a. antrojoje pusėje ar XX a. pačioje pradžioje.
Lit.: E. Hollack, 1908, 162; P. Tarasenka, 1928, 248; C. Engel, 1931, 80; H. Crome, 1939, 276.

750. **TAURAPILIS,** Utenos raj., Tauragnų apyl.
Piliakalnis Tauragno ež. P krante. Iš Š ir R jį juosia ežeras, P nuo gretimų laukų atskirtas grioviu, juosiančiu piliakalnį ir V bei R gale, pašlaitėje. Griovys 220 m ilgio ir 8—9 m pločio, dabar užpelkėjęs. Piliakalnio šlaitai statūs, 13—14 m aukščio. Viršuje — 90 m ilgio R—V kryptimi ir 15 m pločio R bei 13—14 m V gale aikštelė. V buvęs apie 1 m aukščio pylimas dabar išskleistas. Aikštelėje 2 didelės duobės. P šlaite ir lauke į P nuo piliakalnio pastebimas kultūrinis sluoksnis, aptikta lipdytos bei žiestos keramikos.
1970 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 248; Ф. Покровский, 1899, 39—40.

TEREŠIŠKĖS, Vilniaus raj., Parudaminio apyl.
Mato kalnas, Gyvačių kalnas archeologinėje literatūroje kartais minimas kaip supiltas, vadinamas pylimu. Iš tikrųjų tai natūrali apie 80 m ilgio kalva nuolaidžiais šlaitais, nelygiu viršumi, be piliakalnio požymių ir vietinių supilta nelaikoma.
1955 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 248; Ф. Покровский, 1893, 64.

751. **TETERVINAI** (Uta, Papiškės), Šalčininkų raj., Pabarės apyl.
Pilaitė į R nuo kaimo, Salčios kair. krante, apjuosta pelke ir upės senvage. Kalva tik 3,5 m aukščio šlaitais. Viršuje yra apie 17 m ilgio R—V kryptimi ir apie 8 m pločio aikštelės dalis. Š kraštas nuneštas upės, P žymu buvęs pylimas.
1955 žv. II, 1968 žv. MMT.

752. **TETERVINAI,** Šalčininkų raj., Pabarės apyl.
Pilies kalnas į P nuo kaimo, Šalčios deš. krante, upės slėnio pelkėje. Virš pelkės

24 pav. Taurapilis (Nr. 750)

iškyla tik 2 m. Viršus beveik apskritas, apie 20 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 16 m pločio. P ir ŠR pašlaitėje dar žymu buvęs 6—7 m pločio griovys, juosęs, greičiausiai, visą kalvelę. Jos viršuje — 0,5 m storio maišytos žemės sluoksnis.

1955 žv. II, 1968 žv. MMT.

753. **TOLIMĖNAI,** Ignalinos raj., Kazitiškio apyl.

Kaime yra Bakanėliu vadinamas piliakalnis. Iš dalies jį juosia pelkės. Šlaitai gana nuolaidūs, apie 9 m aukščio, tik P apie 4 m. Šlaite, pora m žemiau aikštelės pastebima terasa, V šlaite, žemiau — antroji. Viršuje beveik apskrita, apie 25 m skersmens aikštelė, iškasinėta duobėmis. PR pašlaitėje aptikta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi. 1958 m. žvalgė II.

TOLKŪNAI, Alytaus raj., žr. **Žilvia** (Nr. 853).

Lit.: P. Tarasenka, 1928, 247.

754. **TOTORIŠKIS,** Širvintų raj., Gelvonų apyl. Į P nuo Žirnajų ež., Gelvės deš. krante yra išlikęs piliakalnio pylimas. Piliakalnis buvo upelio slėnyje; upelis juosė iš P, V ir Š ir beveik ištisai nuplovė. Išliko R nuo aukštumos 6,5 m aukščio pylimas, viršuje 12 m ilgio. Į R nuo piliakalnio pastebima sunaikintos gyvenvietės pėdsakų.

1921 ir 1936 žv. P. Tarasenka, 1970 žv. II. VAK, 66/362—373.

Lit.: P. Tarasenka, 1922, 576—577; 1928, 247.

TRAKIŠKIAI, Panevėžio raj., Taruškų apyl.

P. Tarasenka, remdamasis J. Elisono surinkta medžiaga, nurodė kaime, pelkėje prie Viešetos piliakalnį. Iš tiesų prie Viešetos buvo 2 kalvelės 2—3 m aukščio, piliakalniais nevadintos, sunaikintos žvyrduobių.

1968 žv. II.

Lit.: P. Tarasenka, 1928, 249.

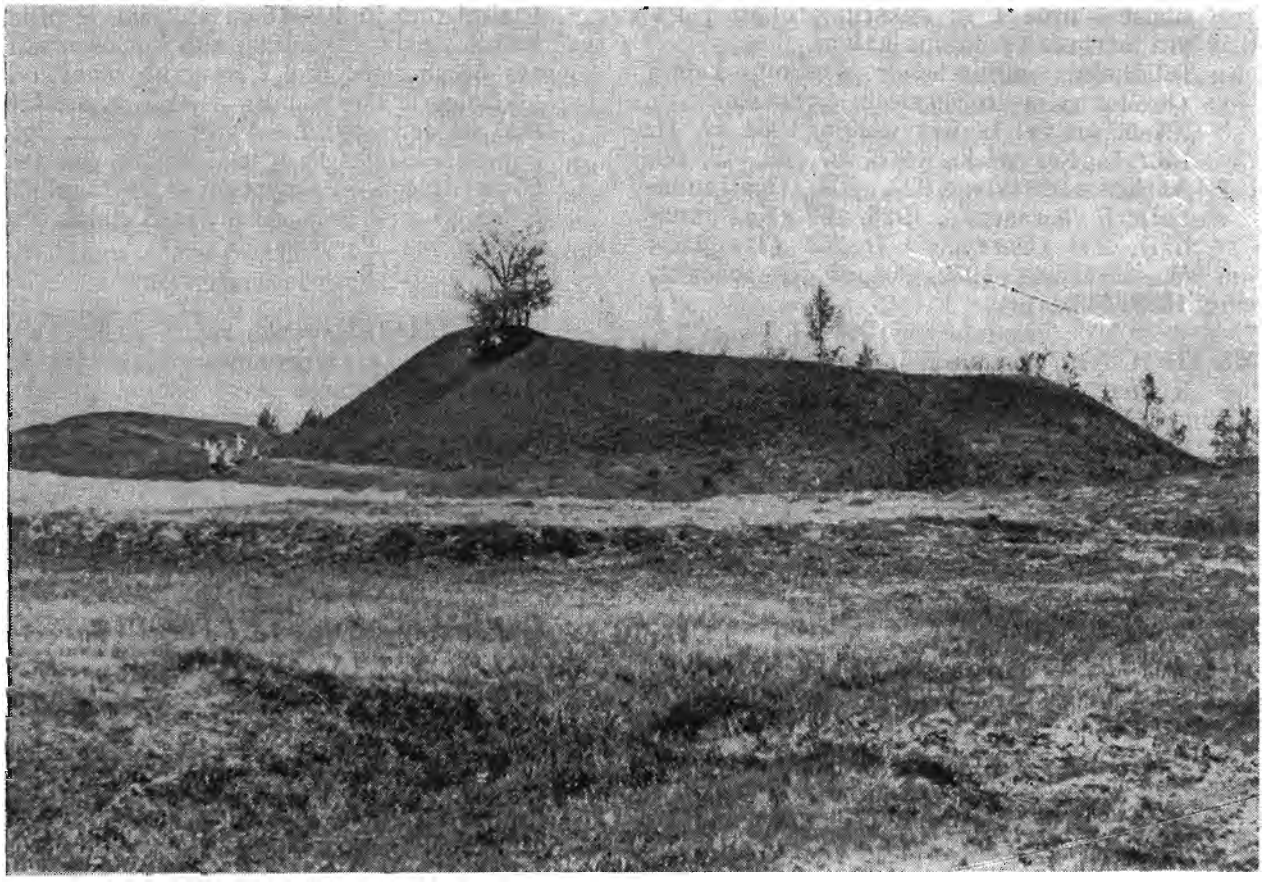

25 pav. Treigiai (Nr. 755)

TRAKSĖDŽIAI, Tauragės raj., žr. **Oplankys** (Greižėnai, Nr. 489).
P. Tarasenka, sekdamas E. Hollacku, Jūros deš. krante, beveik prieš Šešuvies žiotis nurodė Traksėdžių piliakalnį — Šarkokalnį. Tačiau Šarkos kalnas yra pasroviui žemiau, **Kalėnuose** (Nr. 276), į P nuo pilalės. Šerekos pilis, greičiausiai, yra buvusi **Oplankyje** (Greižėnuose, Nr. 489). Prieš Šešuvies žiotis piliakalnio nerasta ir taip vadinamo kaimo nėra.
1963 ir 1964 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka 1928, 249; H. Crome, 1940, 132.

TRAUPIS, Anykščių raj.
P. Tarasenka, sekdamas J. Elisonu, nurodė prie Traupio, Nevėžio krante piliakalnį. Iš tikrųjų Nevėžio kair. krante, lygioje vietoje, į PR nuo Traupio yra poros m aukščio kalnelis nuolaidžiais šlaitais, apie 30—40 m skersmens. Jis vadinamas Beržynėliu arba Napoleono kalnu. Tačiau supiltu nelaikomas ir piliakalniu nevadinamas.
1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 250.

755. **TREIGIAI,** Šilalės raj., Laukuvos apyl. Aukštumos krašte, Lokystos kair. krante, prie jos intako Virkulės yra piliakalnis. Jo ŠV šlaitas leidžiasi į Lokystos slėnį, ŠR galas remiasi į Virkulę, PR — į pelkę pašlaitėje. Šlaitai statūs, aukščiausias (daugiau kaip 20 m) yra į Lokystos slėnį. Viršutinė 9 m aukščio dalis stati, 9 m žemiau, aikštelės šlaite yra apie 4 m pločio terasa, žemiau jos — natūralus kiek nuolaidesnis šlaitas. ŠR ir PR šlaitai statūs, 12—14 m aukščio. PV nuo aukštumos lanku supiltas 120 m ilgio ir 3 m aukščio pylimas, kuris vienu galu remiasi į pelkę PR pašlaitėje, kitu į Lokystos slėnio skardį. Pylimas ariant nuskleistas. Už jo — griovys ir nuo dugno kyla status, 8 m aukščio PV šlaitas. Viršuje yra apie 16×12 m dydžio aikštelė, iš PR, PV ir ŠV apjuosta pylimu. PV gale jis iki 3 m, šo-

nuose — apie 1 m aukščio. Toliau į PV yra Sargute vadinama kalva.
Piliakalnis minimas ir gretimų kaimų (Kaštaunalių ir Sarviečių) vardais.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1964 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 27, 38, 40, 69; A. Kosarzewskis, 1923, 109 (Kaštaunaliai); P. Tarasenka, 1928, 152 (Kaštaunaliai), 230 (Sarvyčiai) ir 250 (Treigiai); M. Valančius, 1972, 364; Ф. Покровский, 1899, 143.

756. **TRIČIAI,** Pakruojo raj., Linkuvos apyl.
Kaime yra 2 kalvos, apie kurias pasakojama, kad esąs užpiltas dvaras. Didesnioji 110 m ilgio ir 18 m pločio viršuje, kiek aukštesniais galais, kurie gali būti išskleisti pylimėliai. Į Š nuo jos yra antra mažesnė kalva stačiais šlaitais. Abi kalvas iš V ir P juosia 2 maži upeliai.
1966 žv. Žeimelio kraštotyrininkai.
Lit.: J. Šliavas, 1970, 123.

TRUMPARAGIS, Anykščių raj. (buv. Raguvos vlsč.)
Nurodoma, kad vadinamasis Langiakalnis (Lingiakalnis) esąs piliakalnis. Iš tikrųjų nėra tokio kaimo, ir niekas nežino kalno, kuris būtų taip vadinamas ir laikomas piliakalniu ar būtų pasakojama, kad jis supiltas ar stovėjusi pilis.
Lit.: P. Tarasenką, 1928, 250.

757. **TURČINAI** (Ročkai), Šakių raj., Būblelių apyl.
Piliakalnis prie abiejų kaimų ribos ir žinomas abiem vardais. Jis yra Šešupės deš. krante, santakoje su bevardžiu upeliu. Iš P ir PV jį juosia Šešupė, iš R — bevardžio upelio slėnis. Šlaitai nuo upių statūs, 12—13 m aukščio. ŠV nuo aukštumos puslankiu supiltas 50 m pylimas; nuo lauko ir nuo aikštelės jis 3 m aukščio. Pylimo išorėje dar žymu 12 m pločio griovys. Aikštelė trikampė, dabar ŠV prie pylimo 40 m pločio ir 33 m ilgio ŠV—PR kryptimi. PV kraštas išgriuvęs į Šešupę. Į ŠV nuo piliakalnio, lauke rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi. 1934 m. lobių ieškotojai aikštelėje prie pylimo iškasė kelias duobes ir rado 4 žmonių griaučius, XVI a. monetų.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 225 (Ročkos).

758. **TURGELIAI,** Šalčininkų raj.
Piliakalnis į P nuo miestelio, Merkio kair. krante. Iš V, Š ir R jį juosia upės slėnis. Šlaitai nuo jo 10—15 m aukščio. P piliakalnis siekia aukštumą, nuo kurios atskirtas 55 m ilgio ir 1,2 m gylio grioviu ir aikštelės krašte supiltu 1—1,5 m aukščio nuo aikštelės pylimu. Pylimas 135 m ilgio ir eina aikštelės P, R ir V kraštu. Aikštelė 65 m ilgio Š—P kryptimi ir 25 m pločio Š bei 35 m P gale. Aikštelės Š galas 5 m žemesnis už P—R kraštą.
1968 žv. MMT.

TURSUČIAI, Kapsuko raj., Šunskų apyl.
P. Tarasenka Užnemunės piliakalnių žemėlapyje pažymėjo šiame kaime spėjamą piliakalnį. Vietoje nepasisekė rasti piliakalniu vadinamos kalvos ar lauko. Yra tik aukštumos kampas, vadinamas Prancūzkapiais. 1967 m. II (vad. A. Merkevičius) čia ištyrė nedidelį plotą. Rasta tik XVII—XVIII a. kapų; senesnio kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

TVERAI, Plungės raj., žr. **Lopaičiai** (Nr. 399).
Archeologinėje literatūroje Tveruose nurodytas piliakalnis. Tai buvo davę progos Tverus sutapatinti su XIII a. Vykinto pilimi Tviremete. Iš tikrųjų Tveruose piliakalnio nėra. Čia jam atsirasti pagrindą davė M. Valančius, nurodydamas, kad prie kelio iš Tverų į Varnius yra piliakalnis. Iš tiesų jis Lopaičių kaime, netoli kelio, bet ne Tveruose. Piliakalnis nedidelis ir negali būti laikomas XIII a. žemaičių kunigaikščių rezidencija.
1964 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 251; R. Batūra, 1964, 116—117; M. Valančius, 1972, 362.

760. **ŪDININKAI,** Lazdijų raj. ir apyl.
Piliakalnis kaimo PV dalyje, Uidės slėnyje. Š šlaitas remiasi į upeliuką, V ir P šonus juosia upelio slėnio pelkė. P—PR nuo sausesnio lauko buvęs atskirtas pylimu, kurio, atrodo, jau nemažai nukasta. Kalvelės šlaitai gana nuolaidūs, 5 m aukščio, viršus apie 5×10 m dydžio. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

761. **UKMERGĖ**
Piliakalnis Šventosios deš. ir Ukmergėlės kair. krante, jų santakoje. Iš P, V ir Š jį juosia upių slėniai, R siekia aukštesnius laukus. Šlaitai statūs, 16 m aukščio. Vir-

šuje — ovali, 30 m ilgio Š—P kryptimi ir 26 m pločio ties viduriu aikštelė. Š—ŠR aikštelės krašte išliko 30 m ilgio ir 3,5—4 m aukščio pylimas. V ir P krašte pastebima 55 m ilgio ir 1 m aukščio pylimo dalis. Kitur neišlikęs, gal, slenkant šlaitams, nugriuvęs. Apie šlaitų slinkimą XIX a. pirmojoje pusėje rašo P. Wilczyńskis, minėdamas, kad, griūvant šlaitui, atsidengė ąžuolinis šulinio rentinys.
1970 žv. II.
Lit.: F. Wilczyński, 1836, 559—560; P. Tarasenka, 1922, 577—578; 1928, 262; J. Basanavičius, 1970, 95; M. Valančius, 1972, 363; Ф. Покровский, 1899, 108.

ULBINAI, Varėnos raj., žr. **Barčiai** (Čepelūnai, Nr. 67).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 251.

UNDREIKĖNAI, Utenos raj., žr. **Andreikėnai** (Nr. 15).

UNTALGĖ, Utenos raj., žr. **Antalgė** (Nr. 20).

UNTILGĖ, Utenos raj., žr. **Antilgė** (Nr. 28).

762. **UOKSAI,** Šilutės raj., Inkaklių apyl.
Piliakalnis (kartais vadinamas gretimų Gailaičių, Mataičių bei Šarkiškių vardais) yra Vatenos kair. krante, netoli santakos su Ašva. Iš P, V ir Š jį juosia upelio slėnis. Šlaitai žemi ir gana nuolaidūs, apie 5 m aukščio. ŠR ir PR nuo aukštumos krašto lanku supiltas pylimas. Jis apardytas bulviarūsių ir dabar tik 2 m aukščio išorėje ir 1,5 m nuo aikštelės. Pylimo išorėje buvęs griovys užslinkęs. Aikštelė ovali, 42 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 30 m pločio. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1963 žv. II.

UPYNA, Telšių raj.
Minimas piliakalnis. Tačiau nepasisekė jo nei rasti, nei nustatyti, ar tikrai buvo taip vadinama vieta.
1964 žv. II, 1972 žv. TKM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 251.

763. **UPYTĖ** (Tarnagala), Panevėžio raj.
Čičinsko kalnu vadinama piliavietė į ŠV nuo miestelio, Vešetos deš. krante, tarp pelkių, kurios susidarė 1930—1931 m., kiek nusausinus klampų raistą. Sausuma arčiausiai iš ŠV pusės. Čia dar buvęs iškastas lanku apie 25 m pločio griovys. Kalvos šlaitai statūs, 4—5 m aukščio. Viršuje aplink supiltas 1,5—2,5 m aukščio apie 450 m ilgio pylimas. Jis aukštesnis ŠV krašte, kur arčiau kalvos prieina sausuma. Pylimas apardytas. Aikštės ŠR dalyje yra 85 m ilgio ir 25 m pločio bei 6 m gylio įdubimas užpelkėjusiu dugnu. Tai davė pagrindo pasakojimams apie prasmegusius rūmus.
Manoma, kad čia buvo Upytės žemės, minimos nuo XIII a., centras. Upytės pilis buvo dar XVI a. viduryje.
1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 252; 1956, 90; M. Valančius, 1972, 362; Ф. Покровский, 1899, 118.

764. **ŪDRIŠKĖS** (Rūgšteliškis), Utenos raj., Šeimaties apyl.
Piniginiu kalnu vadinamas piliakalnis yra į ŠV nuo vienkiemio, miške, pailgoje Š—P kryptimi kalvoje. R ir V šlaitai statūs, 20—22 m aukščio, Š ir P šlaitai nuolaidesni ir žemesni, turi terasas. P šlaite 7,5 m aukščiau gale esančios daubos ir 7 m žemiau viršūnės yra 16 m ilgio ir 6—8 m pločio aikštelė — terasa. Š šlaite viena terasa 4 m žemiau viršūnės, kita — 2 m žemiau, aikštelės viršuje. Aikštelė tik 12 m ilgio Š—P kryptimi ir 7 m pločio.
1970 žv. II. VAK, 60/324.

765. **UTENĖLĖ,** Utenos raj., Pakalnių apyl.
Utenaičio ež. ŠV krante, tarp Utenaitės ir Prūdelio upelių buvo piliakalniu vadinama kalva. Ji sunaikinta ūkinių darbų. Duomenų apie dydį ir formą nėra. Pasakojama, kad rasti 2 akmeniniai kirviai.
1970 žv. II. VAK, 63/311.

UŽBALIAI, Kauno raj., Daugeliškių apyl., žr. **Pabaliai** (Nr. 494).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 252.

766. **ŪŽĖNIŠKĖS,** Zarasų raj., Baibių apyl.
Piliakalnis Ligajų ež. P krante, arčiau jo V galo. Iš V, Š ir R jį juosia ežeras, iš P ir PR nuo gretimų kalvų — negilus sausas slėnis. Šlaitai nuo ežero gana statūs, kalva apie 13—14 m aukščio, buvusi ariama, viršus iškilus, apie 40 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir apie 30 m pločio. Šlaituose pastebima tamsios žemės, rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi.
1971 žv. RKM, 1972 žv. II. Rad. RKM.

767. **UŽLUOBĖ** (Šarkė), Skuodo raj. ir apyl.
Šatos kair. krante yra piliakalnis. Iš ŠV, Š ir R jį juosia Šata, iš P—PV — lanku

70 m ilgio pylimas, kuris ariant išskleistas ir dabar išsiskiria vos žymiu pakilimu. Aikštelė maždaug 10 m virš Šatos, apie 50 m ilgio R—V kryptimi ir iki 40 m pločio. Joje iki XIX a. pab. buvo kryžių, būta kapinaičių. XX a. pr. imta arti. Ardami pylimą, rasdavę daug didelių anglių.
1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 253.

768. **UŽPALIAI,** Utenos raj.
Į R nuo miestelio, Užpalių vienkiemių laukuose yra Pilies kalnas. Tai apie 15 m aukščio nuolaidžiais šlaitais kalva. Atokiau į ŠV teka Ringis, P ir R — platus slėnis. Š kalva siekia gretimą aukštumą. Šlaitas čia žemiausias ir nuolaidžiausias. Aikštelė neišsiskiria. Kalvos viršus apie 60 m ilgio Š—P kryptimi ir apie 20 m pločio. Š gale pastebima tarsi buv. pylimo žymių, aikštelėje — tarsi buv. kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Kalnas kelias dešimtis metų ariamas.
1970 žv. II.

UŽPALIAI, Utenos raj., žr. **Lygamiškis** (Nr. 387).
Minimas apvalus piliakalnis prie Šventosios, ties Užpaliais yra Lygamiškio kaime.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 253; Ф. Покровский, 1899, 98.

769. **UŽPELKIAI,** Plungės raj., Platelių apyl. Kaimo P dalyje yra pilalė. Tai balną kiek primenanti kalva, pailga R—V kryptimi, statesniais apie 8 m aukščio P ir Š šonais, bet nuolaidesniais galais. Kalvos viršuje — apie 45 m ilgio ir 8—10 m pločio ties viduriu aikštelė. Galuose apie 1—1,5 m aukščio pylimai ariant išskleisti. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų nematyti. P pašlaitėje buvęs rastas akmeninis kirvis nebaigta gręžti skyle.
1966 žv. II.

UŽTENENIS, Šilutės raj., žr. **Žakainiai** (Nr. 844).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 253.

770. **UŽUBALIAI,** Alytaus raj., Luksnėnų apyl.
Piliakalniu buvo vadinamas pailgos, žemos, į pelkę įsiterpusios kalvos apskritas aukštesnis galas. Jis sunaikintas žvyrduobės. Duomenų apie dydį nėra.
1953 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

UŽUBALIAI, Panevėžio raj., Raguvos apyl. (?), žr. **Burveliai.**
Prie Nevėžio ir Liaudos santakos minimas piliakalnis. Tai kartojama M. Balińskio žinia apie įtvirtinimus, apimančius 40 dešimtinių (!) plotą. Atsirado jis, matyt, suplakus žinias apie netoli santakos prie Liaudos esantį Bakainių piliakalnį ir apie priešais Liaudos žiotis, Nevėžio kair. krante, prie Burvelių ir Užubalių kaimų ribos koplyčkalnį, kuris buvo bandytas skirti piliakalniams.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 252; Ф. Покровский, 1899, 120.

UŽUGUOSTIS, Prienų raj., Lelionių apyl. Užuguostyje nurodomas piliakalnis. Jis čia atsirado, F. Pokrovskiui netiksliai nurodžius **Lavariškių** piliakalnio vietą. Užuot pasakius „apie 2,5 km nuo Aukštadvario prie kelio į Užuguostį yra piliakalnis", išspausdinta „2,5 km nuo Aukštadvario **Užuguostyje".** P. Tarasenka pakartojo šią klaidą ir jau 1935 m. čia ieškota piliakalnio, bet nerasta. Pakartotinai piliakalnio Užuguostyje teirautasi 1971 m., bet irgi nesėkmingai.
Prie Užuguosčio nurodomas Sienakalnis su griuvėsiais. Iš tikrųjų tai didelė, natūrali kalva miške nelygiu viršumi, be piliakalnio požymių. Sienakalnis ir vietinių piliakalniu nelaikomas.
1971 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 253; Ф. Покровский, 1893, 125, 126.

UŽUPIAI, Plungės raj., Babrungo apyl. Sekant M. Valančiumi, nurodomas piliakalnis. M. Valančius rašė: „Pilis tarp Plungės ir Beržoro, ties upe Babrungu, netoli sodos, vadinamos Užupiai". Taigi ne Užupiuose, o netoli jų. Ir Babrungas teka toliau nuo Užupių. Čia yra tik alkakalnis. Žinomesnis šios apylinkės piliakalnis yra tik Surbliuose, bet jis toliau nuo Babrungo. Tačiau M. Valančiaus minėtų piliakalnių padėtis ir kai kur kitur ne visai tiksli, pavyzdžiui, Gelžyčių ir kt.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 253; M. Valančius, 1972, 362.

771. **VADAGIAI,** Mažeikių raj., Židikų apyl.
Kaimo Š pakraštyje, Varduvos kair. krante, prie Ragupio žiočių yra piliakalnis. Iš R jį juosia Varduva, iš Š ir V — Ragupio slėnis. Šlaitai į slėnį statūs, iki 14 m aukščio. P nuo aukštumos iškastas 45 m

ilgio, apie 1 m gylio griovys. Už jo, Š aikštelės pakraščiu supiltas apie 30 m ilgio ir 4 m aukščio nuo griovio bei 1,5 m nuo aikštelės pylimas. Aikštelė trikampė, 50 m ilgio Š—P kryptimi ir 25 m pločio prie pylimo (P gale). Pylimo ir aikštelės P dalis sunaikinta bulviarūsių. Į P nuo piliakalnio ir į V, Ragupio kair. krante pastebima tamsios žemės dėmių.
1903 žv. L. Krzywickis, 1966 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 22, 30, 40; P. Tarasenka, 1928, 254; S. Ličkūnas, 1934, 51; Ф. Покровский, 1899, 83.

772. **VADUVOS,** Kupiškio raj., Skapiškio apyl. Piliakalnis Šetekšnos (Jaros) kair. krante, santakoje su bevardžiu upeliu ir primena nupiautą kūgį. Jo PV stačiausias ir aukščiausias apie 10 m šlaitas leidžiasi į Šetekšnos slėnį. Iš V ir Š jį juosia bevardžio upelio slėnis, o R ir PR siekia aukštumą. Š, R ir PR aikštelės krašte, atrodo, buvo pylimas. Šlaitai čia 3—5 m aukščio. Aikštelė beveik apskrita, 35—40 m skersmens, lygi, joje — kaimo kapinės. Pakraščiuose — iki 1 m storio kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos keramikos lygiu paviršiumi. Į P—PR nuo piliakalnio dirvoje pastebėta gyvenvietės pėdsakų.
1969 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 254; Ф. Покровский, 1899, 62.

773. **VAIČIAI,** Šilalės raj., Jucaičių apyl. Akmenos kair. krante yra piliakalnis, įsiterpęs į jos slėnį. Iš P, V ir Š jį juosia Akmenos slėnio daubos. Šlaitai statūs, apie 20 m aukščio. R nuo aukštumų piliakalnį skiria 4—5 m pločio griovys ir už jo — kūgio formos, 6 m aukščio pylimas. Jis 3 m aukščio nuo aikštelės. Aikštelė 40 m ilgio R—V kryptimi, R (prie pylimo) 22 m, V gale — 30 m pločio.
XX a. pr. žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 254; Ф. Покровский, 1899, 145.

774. **VAIDATONIAI** (Močėnai), Kėdainių raj. ir apyl.
Kaimo PR pakraštyje, prie ribos su Močėnais, Kruosto ir jo intako Virškaučio kair. krante yra piliakalnis. Iš PR, P ir V jį juosia upelių slėniai. Šlaitai statūs, iki 14 m aukščio. Š—ŠR nuo aukštumos supiltas 28 m ilgio, dabar tik 2 m aukščio, pylimas. Aikštelė trikampė, apie 30 m pločio prie pylimo ir apie 50 m ilgio. Pylimas ir aikštelė apardyti čia buv. kaimo kapinių.
1973 žv. II.

775. **VAIDATONIAI,** Tauragės raj., Skaudvilės apyl.
Ančios kair. krante yra pilalė. Iš ŠV, ŠR ir PR ją juosia Ančios slėnis; šlaitai statūs, apie 17 m aukščio. PV nuo aukštumos supiltas kūgio formos pylimas. Jis 2,5 m aukščio nuo lauko ir 2 m nuo aikštelės. Aikštelė maža, trikampė, tik 6 m pločio prie pylimo ir 14 m ilgio PV—ŠR kryptimi. Pylimas ir aikštelė apardyti bulviarūsių. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1964 žv. II. VAK, 51/262.

VAIGUVA, Kelmės raj.
P. Tarasenka, remdamasis L. Krzywickio „Žemaičių senove", nurodė čia esant piliakalnį. Tačiau L. Krzywickis kalba tik apie pasakojimus, padavimus, kuriuos jis girdėjęs palei Vaiguvą. J. Basanavičius nurodo buvus Vaiguvos pilį, bet nežinia kur, greičiausiai, Užnemunėje, **Klebiškio** piliakalnyje. Vaiguvoje (Kelmės raj.) piliakalnio iki šiol nerasta.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 254; J. Basanavičius, 1970, 93.

VAIGUVIŠKIAI, Šakių raj., žr. **Plokščiai** (Nr. 597).

776. **VAIKUTĖNAI,** Utenos raj., Spitrėnų apyl. Piliakalnis ilgos siauros, stačiašlaitės kalvos viršūnėje. R ir V šlaitai statūs, 16—17 m aukščio, P deformuotas žvyrduobės, Š buvęs žemesnis ir nuolaidesnis. 3 m žemiau aikštelės, šlaite pastebima pylimo žymių. Viršuje yra 25 m ilgio Š—P kryptimi ir 10 m pločio kiek iškiliu viduriu aikštelė.
1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 258 (Veikutėnai).

777. **VAINAGIAI,** Šiaulių raj., Kurtuvėnų apyl. Į PR nuo kaimo, miško pakraštyje yra piliuku vadinama kalva. Ją juosia pelkė, per kurią, atrodo, anksčiau tekėjo upelis į kiek toliau V esantį ežerėlį. Šlaitai statūs, natūralūs, apie 14 m aukščio. Viršuje — ovali, apie 40 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir apie 25 m pločio aikštelė.
1967 žv. II.
Lit.: P. Višinskis, 1964, 399; L. Krzywicki, 1906, 58, 82; P. Tarasenka, 1928, 254.

778. **VAINATRAKIS,** Kauno raj., Rokų apyl. Kaimo PR dalyje, Vyčiaus deš. krante yra Prūskapinėmis vadinamas piliakalnis, nes aikštelėje buvusios protestantų kapinės. Iš PR, PV ir ŠV jį juosia upelio slėnis. Šlaitai apie 5 m aukščio. ŠR piliakalnis siekia aukštumą, nuo kurios atskirtas 2 pylimais ir grioviu tarp jų. Išorinis 135 m ilgio pylimas, juosiąs beveik visą piliakalnį, išskyrus jo ŠV kampą, kiek žemiau aikštelės, šlaite. Jis 3,5 m aukščio nuo lauko ir 0,5 m aukščio šlaite. Už pylimo aukštumoje yra griovys ir 3,5 m aukščio nuo griovio antras 40 m ilgio pylimas aikštelės ŠR krašte, 1,8 m aukščio nuo aikštelės. Aikštelė apie 40 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir apie 30 m pločio. Ji suardyta XIX a. ir XX a. pirmosios pusės kapų.
1971 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

779. **VAINEIKIAI,** Kretingos raj., Darbėnų apyl.
Akmenos deš. krante ariamo lauko kraštas vadinamas papilale. Iš V, Š ir R lanku jį juosia upė. Šlaitai 5—6 m aukščio. Dirva be kultūrinio sluoksnio žymių. Atrodo, kad aukštumos krašte buvęs piliakalnis, kurį jau XIX a. nunešė upė.
1966 žv. II.

780. **VAINIŪNAI,** Lazdijų raj., Seirijų apyl. Seiros kair. krante buvo pilaite vadinama kalvelė, sunaikinta statybų. Duomenų apie dydį ir formą neliko.
1965 žv. II.

781. **VAIŠVILAI,** Vilkaviškio raj., Pajevonio apyl.
Kaime yra kartais piliakalniu vadinama apie 25 m skersmens pagrindu bei 3 m aukščio kalvelė plokščiu 8 m skersmens viršumi.
1965 žv. II, 1972 žv. MMT. VAK, 64/216.

782. **VAITIEKŪNAI,** Radviliškio raj., Grinkiškio apyl.
Piliakalnis kaimo Š dalyje, Šušvės deš. krante, santakoje su Vingriu. Iš R jį juosia Šušvė, iš Š ir V — Vingrio slėnis. Šlaitai statūs, 11 m aukščio. P nuo aukštumos buvęs atskirtas 40 m ilgio vos žymiu grioviu ir aikštelės krašte supiltu pylimu, kuris 7 m aukščio nuo lauko ir 4,5 aukščio nuo aikštelės. Aikštelė trikampė, 36 m ilgio Š—P kryptimi ir 17 m pločio P (prie pylimo). Dalį aikštelės kartu su šlaitu, atrodo, nunešė Šušvė. Į P nuo piliakalnio lauke yra buv. gyvenvietės žymių.
1968 žv. II, VAK, 74/154—165.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 255; Ф. Покровский, 1899, 121.

783. **VAITKUŠKIS,** Ukmergės raj. ir apyl.
Lapiakalniu vadinamas piliakalnis yra į P nuo Pašilės, Šventosios slėnio krašte. Tai pailga R—V kryptimi kalva, įsiterpusi į slėnį. Iš P, V ir Š ją juosia slėnis ir jo krašto daubos. Šlaitai iki 30 m aukščio, bet nuolaidūs, kiek statesni tik viršuje. R galas, siekiąs aukštumą, tik 5 m aukščio, nes nuo jos atskirtas tik nedideliu įlinkiu. Viršuje — 45 m ilgio R—V kryptimi ir apie vidurį maždaug 20 m pločio aikštelė. Jos R galas kiek aukštesnis: gal būt, čia buvo nedidelis pylimas. Š—ŠV pašlaitėje aptikta lipdytos keramikos lygiu paviršiumi.
1970 žv. II. Rad. IEM.

784. **VALAKAVIČIAI,** Šalčininkų raj., Pabarės apyl.
Piliakalnis į PV nuo kaimo, prie ribos su Kiaulėkų kaimu, Brastos deš. krante, slėnyje. Jis pailgas ŠV—PR kryptimi, iš P juosiamas upelio slėnio, iš Š — pelkėtos lygumos. Šoniniai šlaitai statūs, 7—8 m aukščio, galiniai nuolaidesni ir žemesni. PR nuo aukštumos piliakalnį skiria poros m gylio įlinkis, už jo piliakalnio galas vos 3 m aukščio. Todėl jo gale supiltas apie 2 m aukščio pylimas, ŠV — kitas 2 m aukščio pylimas ir už jo šlaite, 4 m žemiau, trečias 20 m ilgio ir 1,5 m aukščio pylimas. Viršuje tarp pylimų lieka beveik apskrita 22 m ilgio ir 20 m pločio aikštelė. Joje rasta lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos. Tokios pačios rasta ir R pašlaitėje.
1955 žv. II, 1968 žv. MMT. Rad. IEM.

785. **VALĖNAI,** Kretingos raj., Žalgirio apyl. Babrūnės deš. krante į Akmenos slėnį įsiterpusi kalva vadinama pilale. P šlaitas leidžiasi į Babrūnės, V ir ŠV į Akmenos slėnius. Šlaitai statūs, apie 14 m aukščio. ŠR—R nuo aukštumos skiria tik 1,5—2 m gylio ir 45—38 m ilgio įdubimas. Pilalės viršus apie 70 m ilgio R—V kryptimi ir apie 40 m pločio, iškiliu viduriu. Kalva ilgai buvo ariama. Pasakojama, kad buvo išverčiama anglių. Šalia lauke rasta šlako. Greta buvęs Cartų (Zarten) kaimas. Galimas daiktas, senesnėje archeologinėje

literatūroje ši kalva vadinama Cartų piliakalniu.
1963 ir 1966 žv. II.
Lit.: E. Hollack, 1908, 188; P. Tarasenka, 1928, 112; C. Engel, 1931, 81; H. Crome, 1940, 145.

VALIŪNIŠKIS, Rokiškio raj., Juodupės apyl.
Sidabrinės kalnas archeologinėje literatūroje kartais vadinamas piliakalniu. Vietiniai gyventojai piliakalniu jo nelaiko, padavimų apie jį nėra. Kalva be įtvirtinimų ir be kultūrinio sluoksnio.
1972 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 256.

VALKININKAI, Varėnos raj.
Minimas piliakalnis — XVII—XVIII a. dvarvietė.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 256.

VANGAI, Prienų raj., žr. **Pašventupys** (Nr. 553).
Čia minimo piliakalnio nėra. Jis gretimame Pašventupio ir iš kitos pusės Bačkininkėlių kaime. Istorikai V. Kętrzyńskis, H. Łowmianskis spėjo čia buvus XIII a. viduryje jotvingių valsčiaus — vienos „žemės" centrą. Bet XIII a. būdingo piliakalnio nėra. Be to, Vangų apylinkių priklausomumas XIII a. jotvingiams tebėra neįrodytas.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 256; A. Kamiński, 1956, 258.

786. **VARDUVA** (buv. Žemaičių Kalvarija), Plungės raj.
Piliakalnis Varduvos deš. krante, santakoje su Pagardeniu (Cedronu). V šlaitas leidžiasi į Varduvos, R — į Pagardenio slėnius, Š — į santaką. Šlaitai statūs, daugiau kaip 10 m aukščio. P nuo gretimų aukštumų buvo iškastas griovys ir supiltas 30—35 m ilgio pylimas. Jis nukastas, nuskleistas ir dabar tik apie 1 m aukščio. Aikštelė maždaug 40 m ilgio Š—P kryptimi ir 35 m pločio. Greta V buvo žemesnė kalva, vadinama Šatrija; už Varduvos kalvoje yra kapinių suardytas IX—XIII a. senkapis.
1903 žv. L. Krzywickis, 1964 žv. II.
Lit.: L. Krzywicki, 1906, 9, 12, 39; P. Tarasenka, 1928, 148 (Kalvarija); M. Valančius, 1972, 362.

VARĖNA
Prie Varėnos, Merkio ir Varėnės santakoje, deš. Varėnės krante minimi pilies griuvėsiai. Dabar pilies ar piliakalnio žymių čia nėra. Neaptikta ir radinių, patvirtinančių juos buvus.
1955 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 256; Ф. Покровский, 1893, 118.

787. **VARGULIAI,** Anykščių raj., Staškūniškio apyl.
Piliakalnis į Š nuo kaimo, Baldono ež. PV pakrantėje, tarsi į jį įtekėjusio mažo upelio krante. Iš Š, ŠV ir ŠR jį juosė gilus slėnis, P—PR siekė aukštumą. Išliko piliakalnio pylimas, aikštelė nuslinkusi į slėnį. Pylimas 6,5 m aukščio nuo gretimo lauko ir apie 20 m nuo slėnio. Viršus apie 13—15 m skersmens, iškasinėtas duobėmis, deformuotas. Į P nuo piliakalnio, dirvoje rasta lipdytos keramikos ir šlako.
1936 žv. P. Tarasenka, 1969 žv. II. VAK, 66/151—160.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 256; Ф. Покровский, 1899, 107.

788. **VARKALIAI,** Plungės raj., Nausodžio apyl.
Babrungo kair. krante, priešais Gandingos piliakalnį, į R nuo jo, šlaito krašte yra pilikė. Ji gana nuolaidžiais, žemesniais nuo aukštumos iš R—ŠR šlaitais ir viršuje su maždaug 40 m skersmens aikštele.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 256; L. Kumšlytis, 1934, 29; Ф. Покровский, 1899, 89.

789. **VARKALIŠKĖS** (Juodkočiai, Lapainia), Kaišiadorių raj., Kruonio apyl.
Piliakalnis Varkališkių miške, šalia buv. Juodkočių kaimo, į ŠR nuo Lapainios žiočių. Tai nupiauto kūgio formos kalva ant ožnugario, įsiterpusio į Nemuno slėnį. Viršuje piliakalnis su maždaug 20 m skersmens aikštele kiek iškiliu viduriu. Š ir P šlaitai statūs, apie 40 m aukščio, V ir R nuolaidesni, su pylimais. V šlaite 2,5 m žemiau aikštelės krašto yra 1 m, o R apie 2,5 m žemiau aikštelės — 0,6 m aukščio pylimai. R šlaitas žemiausias, tik 12 m aukščio, toliau į R tęsiasi žemesnė kalvos dalis, kuri jungiasi su aukštuma slėnio krašte. Ši kalvos dalis apie 10 m pločio. Už 120 m į R nuo piliakalnio ant jos yra apie 4 m aukštesnė už likusią dalį 10×15 m dydžio tarsi priešpilio aikštelė. Už jos iš R pusės — 5 m gylio griovys, skiriąs priešpilį nuo aukštumos.
1971 žv. II.

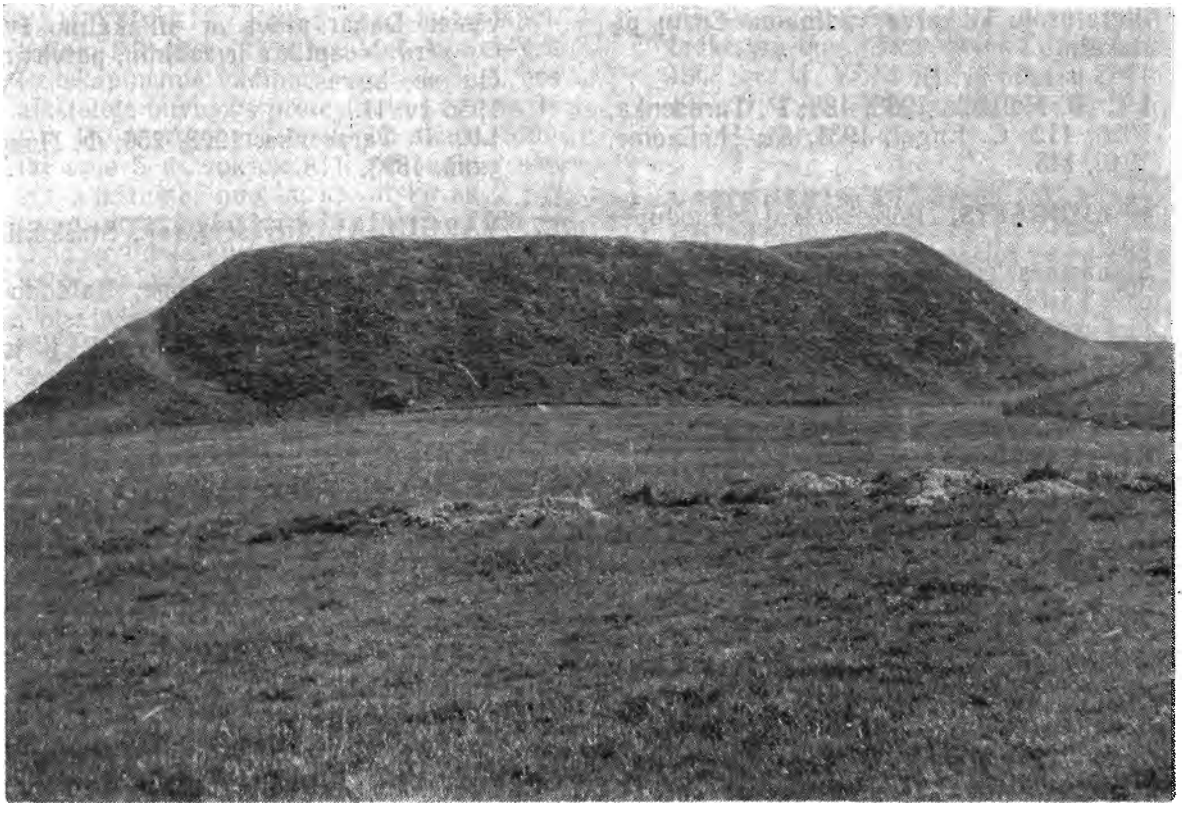

26 pav. Varnupiai (Nr. 793)

790. VARNIKAI, Trakų raj., Senųjų Trakų apyl.
Piliakalnis Galvės ež. R pakrantėje, į V nuo Nerespinkos ež. ir į Š nuo Bernardinų ež. Š piliakalnis siekia ežero slėnį, R ir V — daubas, o P — aukštesnius laukus. Šlaitai tik kelių m aukščio. Viršuje — apie 20 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir ties vidurių apie 15 m pločio aikštelė. ŠV pašlaitėje rasta lipdytos keramikos nežymiai brūkšniuotu paviršiumi.
1959 žv. II.

791. VARNIŠKIAI, Anykščių raj., Debeikių apyl.
Kartais Kartkalniu vadinamas piliakalnis — netaisyklinga kalva, iš V, Š ir P juosiama daubų, nedidelės pelkės. Šlaitai gana statūs, 9 m aukščio. PR kampas siauru aukštumos ruoželiu jungiasi su tokio paties aukščio gretimu lauku. Šis ruoželis buvęs perkirstas skersiniais grioviais ir tarp jų supiltais 2 ar 3 apie 1,5 m aukščio pylimais. Jie apardyti, kasant žvyrą, ir geriau išliko tik 2 pylimų galai. Aikštelė netaisyklinga, apie 40 m ilgio R—V kryptimi ir apie 28 m pločio.
1969 žv. II.

792. VARNIŠKĖS, Zarasų raj., Avilių apyl.
Piliakalniu vadinama aukštos kalvos viršūnė apie 30 m ilgio Š—P kryptimi ir 12—15 m pločio. R, Š ir V šlaitai nuolaidūs, bet 20—25 m aukščio. Pašlaitėse — pelkės ir 2 nedideli ežerėliai. P šlaitas žemesnis, taip pat nuolaidus. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio nepastebėta. Kalvos vardas — piliakalnis — baigiamas užmiršti.
1972 žv. II.

793. VARNUPIAI, Kapsuko raj., Padovinio apyl.
Piliakalnis į Š nuo kaimo, prie Amalvų pelkės, P krašte. ŠV, Š ir ŠR jis beveik siekia pelkę. Šlaitai nuo pelkės statūs, 10—12 m; P nuo aukštumos 7—8 m aukščio. Viršuje — 36—38 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir 32 m pločio aikštelė. Ji apjuosta pylimu, kuris aukščiausias P, siekia 2,5—3 m, kitur 0,5—1 m aukščio nuo aikštelės.
1971 m. VVU (vad. P. Kulikauskas) aikštelės PR dalyje ištyrė apie 200 m^2 plotą ir padarė pylimo piūvį. Aikštelės viduryje kultūrinis sluoksnis 0,6—0,8 m storio, R krašte siekia 4,8 m. Aptikta židinių, stul-

pų vietų, lipdytos tarsi grublėtu paviršiumi bei žiestos keramikos, šlako. Tyrinėtojas skiria 3 žymesnius piliakalnio pertvarkymo laikotarpius ir datuoja piliakalnį laikotarpiu nuo I tūkstantmečio pr. m. e. iki XIV—XV a.

1954 ir 1962 žv. II, 1971 tyr. VVU. Rad. IEM.

Lit.: A. Połujański, 1859, 327; J. Totoraitis, 1908, 188; J. Radziukynas, 1909, 9; P. Tarasenka, 1928, 257; A. Kamiński, 1956, 258; P. Kulikauskas, 1972 a, 16—19; 1974, 97—116; П. Куликаускас, 1972, 417.

794. **VERSLAVA,** Zarasų raj., Antalieptės apyl.

Piliakalnis Šventosios deš. krante. Iš R, V ir PV jį juosia pelkėtas Šventosios slėnis, ŠR nuo aukštumos skiria siauras slėnis. Šlaitai statūs, nuo upės slėnio apie 24 m, ŠR — 15 m aukščio. Viršuje yra maždaug 45 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir 25 m pločio apie vidurį aikštelė. Jos pakraščiais ir šlaite žymu kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi, šlako.

1949, 1958 ir 1972 žv. II. Rad. IEM.

Lit.: P. Tarasenka, 1928, 257; P. Gipiškis, 1936, 29; D. Žilėnienė ir A. Žilėnas, 1969, 99; Ф. Покровский, 1899, 40, 41.

VARONYS, Molėtų raj., žr. **Vorėnai** (Nr. 836).

Lit.: P. Tarasenka, 1928, 257.

795. **VARTŪLIŠKIAI,** Šilutės raj., Vilkyškių apyl.

Kartais Šventkalniu vadinamas piliakalnis yra kaimo V dalyje, įsiterpęs į slėnį. Iš ŠV, Š ir R jį juosia daubos. Šlaitai statūs, daugiau kaip 10 m aukščio. P—PV nuo aukštumų jį skyrė apie 24 m ilgio ir 8 m pločio griovys. Už griovio Š supiltas kiek lenktas 32 m ilgio pylimas. Jo galai remiasi į daubas. Apie vidurį pylimas aukščiausias, bet ariant gerokai nuskleistas. Jis buvo vadinamas Milžino kapu. Už pylimo yra 16 m pločio ir poros m gylio griovys; už jo kyla 6,5 m aukščio galinis piliakalnio šlaitas su 2 m aukščio pylimu aikštelės P. Žemesnė pylimo dalis juosia beveik visą keturkampę 28 m ilgio ir 22 m pločio aikštelę. Ties Š galu 5 m žemiau aikštelės yra 30—35 m pločio žemesnis kalvos galas — terasa. Todėl ir Š šlaitas paaukštintas aikštelės gale supiltu 1,5 m aukščio pylimu. Piliakalnyje buvę randama daug anglių.

1963 žv. II.

Lit.: E. Hollack, 1908, 175; P.Tarasenka, 1928, 257; C. Engel, 1931, 81; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26; J. Remeika, 1938, 31—32, 88; H. Crome, 1940, 137.

796. **VASTAPAI,** Molėtų raj., Alantos apyl.

Koplyčkalniu, piliakalniu vadinama didelė natūrali kalva Vastapos kair. krante. Iš Š, V, PV ją juosia upės slėnis. Šlaitai statūs, daugiau kaip 10 m aukščio, R—ŠR susilieja su gretima aukštuma. Viršus apie 200×100 m dydžio, ariamas. Randama plytgalių, matyt, XVI—XVIII a. bus stovėjusi koplyčia.

1970 žv. II.

Lit.: P. Tarasenka, 1928, 257; Ф. Покровский, 1899, 108.

797. **VAZGŪNAI,** Ukmergės raj., Šešuolių apyl.

Kaimo P dalyje buvo nedidelė pievomis apjuosta kalvelė, vadinama piliakalniu. Ji sunaikinta apie 1934 m., kasant žvyrą. Duomenų apie jos dydį, formą ir radinius neišliko.

VAK, 60/106—114.

798. **VEDRIAI,** Šilalės raj., Obelyno apyl.

Akmenos kair. krante, santakoje su Akmenynu, deš. jo krante buvo piliakalnis. Š šlaitas leidosi į Akmeną, V — į upių santaką, P — į Akmenyno slėnį; R piliakalnis siekia aukštumas. Šlaitai nuo upės buvo apie 10 m aukščio. Š pašlaite tekėjusi Akmena nuplovė visą šlaitą ir aikštelę, išliko tik P šlaitas. Iš jo matyti, kad V kalvos smaigalys buvo atkirstas 3,5—4 m gylio grioviu. Aikštelė buvo 80 m ilgio, kiek aukštesniu R galu. Plotis nežinomas. R gale nuo aukštumos buvo 4—5 m aukščio pylimas; liko tik P jo galas. Pylimo išorinis R šlaitas, 6 m aukščio, leidžiasi į 4 m pločio griovį. Už griovio, 3 m aukščiau jo yra trikampė priešpilio aikštelė. Nuo lauko ją saugo 33 m ilgio ir 5 m aukščio gerai išlikęs pylimas. Už pylimo dirvoje randama lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi, apdegusio molio. L. Krzywickis teigia, kad griūvančiame aikštelės krašte XX a. pradžioje buvo kultūrinis sluoksnis.

1904 žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II. Rad. IEM.

Lit.: L. Krzywicki, 1908, 40, 44, 52—54, 87; P. Tarasenka, 1928, 257.

799. **VEITELIAI,** Skuodo raj., Aleksandrijos apyl.
Veretos deš. krante, netoli santakos su Kalote yra pilalė. Tai kalva upės slėnyje, tarsi sala, iš visų pusių juosiama pelkės. Šlaitai 3—4 m aukščio, statūs. Viršuje yra 0,6—0,7 m skersmens beveik apskrita, kiek iškiliu viduriu aikštelė. Pasakojama, kad buvo aptinkama akmeninių kirvių ir kitų radinių, bet jie neišliko.
1966 žv. II.

800. **VEIVIRŽĖNAI** (Vilkiai), Klaipėdos raj. Į R nuo miestelio, Veiviržo kair. krante, jau Vilkių kaimo lauke yra piliakalnis. Iš V, P ir Š jį juosia upelio slėnis. Šlaitai gana statūs, apie 15 m aukščio. R nuo aukštumos piliakalnis atskirtas jau vos žymiu grioviu ir aikštelės krašte supiltu pylimu, kuris išorėje 5 m, nuo aikštelės 3—3,5 m aukščio. Aikštelė 37 m ilgio R—V kryptimi ir R gale 34 m pločio. V galas žemesnis, tik 11 m pločio. Atrodo, P ir Š kraštai, Veiviržui paplovus krantą, kiek išgriuvę. 1905 m. L. Krzywickis iškasė aikštelėje nedidelę duobę ir aptiko tik 0,45 m storio humuso sluoksnį be jokių radinių.
Už pylimo, į R nuo piliakalnio 70×35 m dydžio aikštė, apjuosta daubomis ir tarsi jas jungiančiu grioviu, primena priešpilį.
1905 m. žv. L. Krzywickis, 1963 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 260; Ф. Покровский, 1899, 95.

801. **VĖLAIČIAI,** Kretingos raj., Kartenos apyl.
Alanto kair. krante, prie Tyrupalio žiočių yra išlikusi dalis piliakalnio — V aikštelės kraštas ir šlaitas. Iš V piliakalnį juosė Tyrupalis, Š ir R — Alantas. Šlaitai į slėnius 20—25 m aukščio. P nuo aukštumų piliakalnį skyrė nedidelė dauba, todėl šlaitas čia žemesnis ir nuolaidesnis. Jis sustiprintas 3 pylimais, kurių liko tik V galai. Pirmasis, išorinis pylimas 4,5 m aukščio nuo daubos. Už 0,5 m gylio griovio yra antras 2 m aukščio pylimas ir 0,5 m gylio griovys bei trečias 2 m aukščio pylimas. Jis buvo aikštelės P gale ir tik 0,7 m aukščio nuo aikštelės. Viršus nuskleistas į 50 m ilgio P—Š kryptimi aikštelę. Išliko tik 0,5—1,5 m pločio V kraštas. Š gale irgi buvęs vos žymus pylimas. Beveik visą aikštelę nuplovė Alantas, skalaująs R piliakalnio šlaitą.
1966 žv. II.

VELEIKIAI, Zarasų raj., žr. **Gutaučiai** (Nr. 236).
Kaime minimas piliakalnis. Jo ieškojo RKM ir išsiaiškino, kad Veleikių kaimo sklypai beveik siekė gretimo Gutaučių kaimo piliakalnį. Matyt, tas pats piliakalnis užrašytas 2 kartus.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 261; Ф. Покровский, 1899, 41.

802. **VELIKUŠKĖS,** Zarasų raj., Antazavės apyl.
Piliakalnis į Š nuo kaimo, Sartų ež. R krante, į P nuo Bradesių įlankos. Iš V ir Š jį juosia ežeras, iš R ir P — nedidelės daubos. Šlaitai nuo ežero 18—19 m, nuo laukų statesni, tik 4 m aukščio. Viršuje — ovali apie 45 m ilgio Š—P kryptimi ir apie 25 m pločio aikštelė.
1933 m. P. Tarasenka ištyrė beveik visą aikštelę ir dalį R bei P šlaito — iš viso apie 1600 m². P ir R šlaite buvęs 0,7 m aukščio pylimas ir 0,6—0,8 m gylio griovys, o vėliau dar du 1—2,5 m aukščio pylimai ir trys 4—6 m pločio bei 1,8—2,5 m gylio grioviai. Jie užslinkę. Aikštelės pakraščiu rastas iki 0,8 m storio kultūrinis sluoksnis. Aptikta daug lipdytos keramikos brūkšniuotu, mažiau grublėtu, lygiu bei gludintu paviršiumi, taip pat akmeninių, kaulinių ir metalinių dirbinių iš I tūkstantmečio pr. m. e. ir pirmųjų m. e. amžių. Be to, aikštelėje ir šlaituose rasta 36 sudegintų žmonių kapai, kurių įkapės iš laikotarpio nuo VII—VIII a. iki XII a. Aikštelėje, beveik centre apie 1,2 m skersmens moliu išplūktoje dubens formos duobėje aptikti 2 žmonių griaučiai. Kapai P. Tarasenkai buvo davę pagrindą hipotezei apie apeiginę piliakalnio paskirtį. P ir R pašlaitėje nemažame plote yra kultūrinio sluoksnio pėdsakų — lipdytų šukių, šlako ir kitų radinių.
1949 ir 1972 žv. II, 1933 tyr. P. Tarasenka. Rad. KVIM, 973 : 1—45, 1658 : 1—10, 1758 : 1—6.
Lit.: P. Tarasenka, 1934, 411—414; Lideikytė-Šopauskienė, 1935, 143—444; J. Puzinas, 1938, 209—210; P. Kulikauskas, 1955, 78; P. Tarasenka, 1956, 23—27; R. Volkaitė-Kulikauskienė, 1958, 25—26; LAB, 118, 127—128; П. Тарасенко, 1952, 87—89.

803. **VELIKUŠKĖS,** Zarasų raj., Antazavės apyl.
Sartų ež. Bradesių įlankos gale didelė kalva vadinama Sala. Iš Š ir ŠV ją juo-

sia Bradesių įlankos galas, iš V—PV — prie jo esanti pelkė, iš P—PR — kiek atokiau esąs Zalvo ež. Todėl kalva atrodo tarsi sala. Ji stačiais, 20—25 m aukščio šlaitais. Viršuje — apie 140 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir apie 80 m pločio netaisyklinga, buvusi ariama aikštė. Joje — ryškus juodos žemės sluoksnis su lipdyta keramika lygiu paviršiumi, šlako gabalais, gyvulių kaulais. Minima, kad buvo rasta ir akmeninių kirvių. Padėtis ir kultūrinis sluoksnis rodo kalvą buvus piliakalniu.
1972 žv. II. VAK, 71/126.

804. VELIUONA, Jurbarko raj.
Nemuno ir Veliuonos santakoje yra piliakalnis. Jo Š šlaitas leidžiasi į Veliuonos, R ir P — į Nemuno slėnius. Šlaitai statūs, iki 30 m aukščio. V nuo gretimos aukštumos piliakalnis atskirtas 17 m gylio skersiniu grioviu. Viršuje — 54 m ilgio R—V kryptimi ir 20—25 m pločio aikštelė, kurios V gale yra 15 m ilgio ir apie 2,5 m aukščio pylimas išskleistu 10 m skersmens viršumi. Aikštelės Š dalyje yra apie 10 m skersmens duobė.
1912 m. piliakalnio aikštelę tyrinėjo L. Krzywickis ir T. Daugirdas. Aptikta sudegusių pastatų dalių, daug apdegusio molio, 2 žmonių apdegę griaučiai, žiestos keramikos, nemaža strėlių, ypač arbaleto, antgalių ir kitų XI—XIV a. radinių.
Pagal tradiciją piliakalnis laikomas prie Veliuonos žuvusio didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino kapu. Tyrinėjimai rodo čia stovėjus medinę pilį, kuri, kaip teigia kryžiuočių metraštininkai, dažnai buvo puolama XIV a. pirmojoje pusėje, 1348 m. ir 1364 m. sudeginta, vėl atstatyta ir 1367 m. besitraukiančios įgulos sudeginta.
1960 žv. II, 1912 tyr. L. Krzywickis ir T. Daugirdas. Rad. KVIM, 1695 : 1—52, 1697 : 1—112.
Lit.: T. Dowgird, 1889, 382—384; L. Krzywicki, 1906, 35, 40, 41, 55, 58, 72, 77—79; 1928; P. Tarasenka, 1928, 258; Z. Ivinskis.—„XX amžius", 1939 birželio 21 ir 23; P. Tarasenka, 1956, 73—75; LAB, 369—370; J. Basanavičius, 1970, 93—95; M. Valančius, 1972, 363; Ф. Покровский, 1899, 135—136.

805. VELIUONA, Jurbarko raj.
Į V nuo Gedimino kapu vadinamo piliakalnio, už plataus, 17 m gylio griovio yra Pilies kalnas. Jo status, daugiau kaip 30 m aukščio P šlaitas leidžiasi į Nemuno slėnį, R — į griovį, Š — į Veliuonos slėnį. V nuo aukštumos piliakalnis atskirtas plačiu apie 4 m gylio grioviu. Viršuje — didelė, apie 80 m ilgio ir apie 40 m pločio R gale aikštelė. Jos Š pakrašty, pasakojama, anksčiau ir V bei R gale buvo matyti mūrinių sienų pamatai. Piliakalnio aikštelė apardyta, XX a. pradžioje sodinant sodą.
Atrodo, čia stovėjo 1412 m. atstatyta mūrinė Veliuonos pilis. Galimas daiktas, toliau į V—ŠV aukštumoje greta pilies buvo įtvirtintas papilys, kuriame vėliau pastatyta bažnyčia ir kūrėsi miestelis.
1960 žv. II.
Lit.: žr. Nr. 804.

806. VELIUONA (Pilaitės), Jurbarko raj.
Į V nuo Veliuonos, Nemuno slėnyje, į R nuo Gystaus žiočių greta viena kitos buvo 2 kalvelės, apjuostos 2 ar 3 grioviais ir pylimu tarp jų. Kalvelės vadinamos pilaitėmis. R didesnė, su keturkampe aikštele viršuje. XIX a. ir XX a. pirmojoje pusėje Nemunas nuplovė P jų galus, nunešė nemažą dalį ir beveik užnešė juosusius griovius. Liko tik abiejų kalvelių Š kraštai ir jas juosusio didžiojo griovio žymės. Kalvelės 7—8 m aukščio nuo Nemuno, stačiais šlaitais, atskirtos siauru grioviu. R kalvelės viršuje išliko 16×18 m, V — 24×10 m dydžio aikštelės dalis. Jas juosė apie 10 m pločio griovys. Kalvelės 1923 m. ir 1924 m. apardytos, čia remontuojant baržas; vėliau kalveles, ieškodami senienų, kasinėjo smalsuoliai.
1965 m. II (vad. A. Tautavičius), ištyrė aikšteles kalvelių viršuje ir padarė 2 griovio piūvius. V kalvelės aikštelėje rastas 1,3 m storio kultūrinis sluoksnis su degėsiais, akmenimis, plytgaliais, įvairiais geležiniais dirbiniais. Pastebėta iš plytų mūrytos krosnies dalis ir aikštelės pakraščiu buv. pylimas. R aikštelėje aptiktas sudegusio pastato Š galas, 11—11,5 m pločio su 1,5 m storio sienomis, kurių vidinė pusė iš rąstų rentinio, išorinė — iš vertikalių stulpų. 0,9 m tarpas užpildytas rąstais ir plūktu moliu. Tarp sudegusio pastato liekanų aptikta daug strėlių antgalių, vinių, girnos ir kitų radinių. Kalveles juosęs griovys 9—11 m pločio ir apie 10 m gylio, matuojant nuo viršaus, ir 3—3,5 m gylio nuo gretimo lauko. Tarp griovių buv. pylimo paviršius sustiprintas moliu.
Manoma, kad čia stovėjo 1337 m. kryžiuočių pastatyta Bajerburgo pilis, kurią netrukus lietuviai sunaikino.

1960 žv. II, 1965 tyr. II. Rad. IEM, AR 397; 1—2053.
Lit.: žr. Nr. 804.

807. **VELNIAKAMPIS** (Elniakampis, Geležiai), Vilniaus raj., Sudervės apyl.
Piliakalnis į R nuo Velniakampio vienkiemio, į V nuo Geležių kaimo, prie ribos su Pylimų vienkiemio laukais. Iš R, P ir V jį juosia gilūs 2 mažų upelių slėniai. Šlaitai į juos statūs, 20—24 m aukščio. Tik Š—ŠR siekia žemesnę aukštumą. Viršuje — beveik keturkampė, 65 m ilgio Š—P kryptimi ir 40 m pločio aikštelė. Jos Š gale buvęs mažas pylimas ariant išskleistas. Be to, šlaite yra 24 m ilgio pylimas, juosiantis piliakalnio ŠR kampą apie 3 m žemiau aikštelės krašto. Aikštelėje žymu ariant suardytas kultūrinis sluoksnis. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi.
1971 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 203 (Panoriai); Ф. Покровский, 1893, 69.

808. **VELŽIAI,** Radviliškio raj., Sedūnų apyl.
Arimaičių ež. P krante yra piliakalnis. Iš P ir R jį juosia pelkės, iš Š ir V — ežeras. Šlaitai nuo ežero ir pelkės 8 m aukščio. R nuo žemesnės aukštumos dalies piliakalnis atskirtas 10 m pločio ir 1,5 m gylio grioviu. Šlaitas čia 4—5 m aukščio. Viršuje — ovali, 36 m ilgio Š—P kryptimi ir 32 m pločio aikštelė. Jos R krašte buvęs pylimas išskleistas. R pašlaitėje, už griovio likusioje apie 4 m aukščio nuo ežero kalvos dalyje buvęs priešpilis. Iš Š jį saugojo ežeras, iš P — pelkės, R siauresnis galas buvo perkastas grioviu ir supiltas pylimas, kurie beveik sulyginti. Papilio aikštelė apie 50 m ilgio R—V kryptimi ir 30—35 m pločio V bei 15 m R gale. 1969 m. ŠAM (vad. J. Naudužas) ištyrė piliakalnio aikštelę. Aptiktas plonas I m. e. tūkstantmečio antrosios pusės ir II pradžios kultūrinis sluoksnis su lipdyta ir ankstyva žiesta keramika; rasta sidabrinė pergniaužtinė antkaklė. Padaryti bandomieji perkasai papilyje.
1968 žv. II, 1969 tyr. ŠAM. Rad. ŠAM.

809. **VEMBŪTAI** (Kulšiškiai), Telšių raj., Varnių apyl.
Mažo bevardžio upelio (Gemliuko?) kair. krante yra piliakalnis, iš V, Š ir R juosiamas upelio slėnio daubų. Šlaitai statūs, 13 m aukščio. P nuo aukštumos lanku supiltas pylimas, kurio išorinis šlaitas 6 m, nuo aikštelės — 4 m aukščio. Aikštelė ovali, 40 m ilgio R—V kryptimi ir 30 m pločio. Jos Š krašte irgi yra išskleisto pylimo žymių.
1964 žv. II. VAK, 56/468.
Lit.: R. Batūra, 1964, 17.

810. **VENCKAI,** Šilutės raj., Žemaičių Naumiesčio apyl.
Į V nuo kaimo, Šusties deš. krante, prie Pilupio žiočių yra pilalė-piliakalnis. Iš P jį juosia Šusties, iš R ir Š — Pilupio slėniai. Šlaitai nuo upelių statūs, 7 m aukščio. V piliakalnis siekia aukštumą, nuo kurios buvo atskirtas grioviu ir aikštelės V gale supiltu pylimu. Pylimas išskleistas ariant ir skiriasi tik 1,5 m aukščio plačiu pakilimu. Aikštelė apie 80 m ilgio R—V kryptimi, R gale 17 m ir V 20 m pločio. Pylime ardami išversdavę apdegusių rąstų. Į V nuo piliakalnio dirvoje rasta lipdytos keramikos lygiu paviršiumi.
1963 žv. II. Rad. IEM, VAK, 52/146.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 258; Ф. Покровский, 1899, 155.

VEPRIAI, Ukmergės raj.
Nurodomi XV a. pradžios pilies griuvėsiai. Iš tikrųjų tai mūrinio pastato, greičiausiai, XVI—XVII a. dvaro rūmų liekanos. Rasta glazūruotų koklių. Duomenų apie senesnius radinius ir XIV—XVI a. būdingų įtvirtinimų nėra.
1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 259; J. Basanavičius, 1970, 93; Ф. Покровский, 1899, 111.

811. **VERSTAMINAI,** Lazdijų raj., Teizų apyl.
Kaimo PR dalyje, į R nuo buv. ežero yra piliakalnis. Jis 7—10 m aukščio išoriniais šlaitais. Viršuje ovali, ŠR—PV kryptimi 24 m ilgio ir 18 m pločio aikštelė, iš visų pusių apjuosta 127 m ilgio pylimu, kuris ŠR gale 4,5 m, o PV — 3 m aukščio. Aikštelė užpelkėjusi.
1965 žv. II.
Lit.: А. Меркевичюс, 1966, 16.

812. **VERSTAMINAI,** Lazdijų raj., Teizų apyl.
Apie 300—400 m į PV nuo pirmo piliakalnio, nusausinto ežerėlio P krante yra antras suardytas piliakalnis. Jis buvęs balno formos, aukštesniais R ir V galais. R gale pylimas 3 m, V — 5 m aukščio. Pylimai juosė apie 25 m skersmens aikštelę.

Išorinis šlaitas 5—6 m aukščio. PV pašlaitėje rasta lipdytų puodų grublėtu paviršiumi šukelių.
1965 žv. II.
Lit.: žr. Nr. 811.

813. **VERSTAMINAI,** Lazdijų raj., Teizų apyl.
To paties ežerėlio V krante yra trečias piliakalnis. Tai pailga Š—P kryptimi kalva stačiais, 12—15 m aukščio R ir V šlaitais ir kiek nuolaidesniais galais. Viršuje — 26 m ilgio ir 8 m pločio aikštelė. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio joje jau nematyti. V—PV šlaite rasta lipdytos keramikos lygiu ir nežymiai brūkšniuotu paviršiumi.
1965 žv. II.
Lit.: žr. Nr. 811.

814. **VERSTAMINAI,** Lazdijų raj., Teizų apyl.
Atrodo, piliakalniu laikytinas kaimo ŠR dalyje esantis koplyčkalnis, didelė aukšta kalva, pailga Š—P kryptimi. Jos P, V ir R šlaitai statūs, daugiau kaip 10 m aukščio. Viršus apie 70 m ilgio ir 20—25 m pločio. Galai kiek aukštesni, tarsi būtų išskleisti pylimai. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta. Nėra ir koplyčios žymių.
1965 žv. II.
Lit.: žr. Nr. 811.

815. **VERŠIOBALIS** (Kiemeliai), Vilniaus raj., Maišiagalos apyl.
Piliakalnis į Š nuo kaimo, prie ribos su Kiemeliais. Kalva nuolaidžiais, 8—10 m aukščio šlaitais. Iš R, P ir V ją juosia pelkė. Tik Š kalva siekia sausesnius laukus. Nors kalvos viršus kiek įdubęs, aikštelė aiškiau nesiskiria. Kalvos viršus apie 70 m ilgio Š—P kryptimi ir maždaug 60 m pločio. Aikštelėje pastebima tamsesnių dėmių, rasta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi. Kalva nuo seno ariama, įtvirtinimų pėdsakų nepastebėta.
1969 žv. IEM ir MMT. Rad. IEM.

816. **VERŠVAI,** Kaunas
Nemuno deš. krante, slėnio pakraštyje yra piliakalnis. Iš PR, P ir V—ŠV jį juosia slėnio daubos; šlaitai statūs, apie 30 m aukščio. ŠR nuo aukštumos piliakalnį skiria užslinkęs griovys ir aikštelės ŠR gale supiltas 5 m aukščio išorėje ir 3,5 m aukščio nuo aikštelės pylimas. Aikštelė ŠR—PV kryptimi apie 20 m ilgio ir 15 m pločio, pastebima kultūrinio sluoksnio žymių.
1943 žv. P. Tarasenka.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 259; 1958 rugsėjo 19 ir 22.

VIDENIŠKIAI, Molėtų raj., žr. **Baltadvaris** (XVI—XVIII a. įtvirtinimų skyriuje).

VIDUKLĖ, Raseinių raj.
F. Pokrovskis ir P. Tarasenka nurodo 2 piliakalnius: prie Viduklės dvaro ir prie Šešuvies. Nei 1939 m. VDKM, nei 1967 m. II nepavyko prie Viduklės—Paviduklės dvaro rasti piliakalnio ar bent taip vadintos vietos. Žinia apie ten esantį piliakalnį paimta iš M. Valančiaus, bet netiksliai. M. Valančius nurodo tik vieną piliakalnį prie Šešuvies „pas dvarelį, vadinamą Viduklė". O prie Paviduklės buv. dvaro Šešuvis neteka. Taigi piliakalnis nurodytas netoli Viduklės prie Šešuvies, greičiausiai, bus **Ižiniškių** piliakalnis (žr. Nr. 243).
1967 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 260; M. Valančius, 1972, 362; Ф. Покровский, 1899, 149.

VIEŠTOVĖNAI, Plungės raj., Nausodžio apyl.
Alkos kalnas literatūroje kartais priskiriamas piliakalniams. Tai aukščiausia apylinkėje kalva be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio. Vietiniai gyventojai piliakalniu jos nevadina.
1948 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 260.

817. **VIEŠVĖNAI,** Telšių raj.
Prie Viešvėnų minimas piliakalnis. M. Valančius XIX a. viduryje nurodė, kad „netoli Viešvėnų yra pilis į kapus paversta". P. Tarasenka, sekdamas A. Kosarzewskiu, nurodo, kad Viešvėnų piliakalnis vadinamas Sterlėnų kalnu. 1935 m. surašant vietovardžius, pažymėta, kad Pilies kalnas yra apie 0,5 km į R nuo buv. dvaro (VAK, 55/282), ir kartu užrašyta, kad Sklepkalnis laikomas supiltu (VAK, 55/283). Pokario metais pradėjus ieškoti apie Viešvėnus piliakalnio, niekas jo nežinojo. Nenustatyta ir Sterlėnų kalno vieta. TKM nustatė, kad būta net 3 Viešvėnų dvarų. Į R nuo vieno iš jų yra Sakalų kaimo alkakalnis. Kapinių čia nėra, piliakalniu jis nevadinamas. Netoli kito buvo Getautės piliakalnis, bet ir čia kapinių nėra. Pagaliau trečio dvaro būta netoli vadinamojo Sklepkalnio, kur XIX a. palaido-

tas vietos dvarininkas. Tai, greičiausiai, ir leido atsirasti naujam vardui — Sklepkalniui. M. Valančius, matyt, todėl ir parašė, kad „į kapus paversta". Sklepkalnis yra apie 1 km į P—PR nuo Viešvėnų, beveik iš visų pusių pelkės juosiama kalva stačiais, apie 6—8 m aukščio šlaitais ir gana lygia, 30×40 m dydžio aikštele viršuje.
1948 žv. II, 1972 žv. TKM. VAK, 55/282, 283.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 59; M. Valančius, 1972, 364.

VIEŠVILĖ, Jurbarko raj.
Literatūroje minimas piliakalnis, arba „Švedų pylimai", į V nuo miestelio. Tačiau iki šiol nepavyko piliakalnio čia rasti.
1963 žv. II, 1972 žv. MMT.
Lit.: E. Hollack, 1908, 184; P. Tarasenka, 1928, 263; C. Engel, 1931, 81; H. Crome, 1940, 141.

VIETEIKIAI (Veteikiai), Utenos raj., žr. **Pakalniai** (Nr. 512).
P. Tarasenka, remdamasis M. Valančiumi, čia mini piliakalnį. Pastarasis nurodė: „Pilis ties Vieteikių ūlyčia, netoli nuo bažnyčios Pakalnių". Taigi kalbama apie tą patį Pakalnių piliakalnį, tik vadinamas jis kitu vardu.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 259; M. Valančius, 1972, 364.

818. **VĖŽIONYS,** Alytaus raj., Daugų apyl.
Varėnės kair. krante yra kalva, vadinama piliakalniu. Jos forma nesiskiria nuo aplinkinių laukų. Kalva nuo seno ariama. Tik V nuo upelio slėnio jos šlaitas statesnis, 3—4 m aukščio, o Š—ŠR nuo lauko pakyla vos apie 1,5 m. Įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.
1955 žv. II.

819. **VIKŪNAI,** Kauno raj., Panevėžiuko apyl.
Kaimo ŠR pakraštyje, Aluonos deš. krante yra piliakalnis. Jis apie 200 m nuo Nevėžio deš. kranto. Tai lygumoje 3—3,5 m aukščio kalvelė, kurios viršus 8—9 m skersmens, įdubęs, matyti apdegusio molio.
1961 žv. II.

820. **VILIOŠIAI,** Akmenės raj. ir apyl.
Dabikinės deš. krante, 50 m nuo dabartinės vagos, slėnyje, pelkėje yra nedidelė pilkapį primenanti kalvelė, vadinama pilale. Ji 2—2,5 m aukščio ir apie 18—20 m skersmens pagrindu. Viršus tik 3—5 m skersmens.
Be to, piliakalniu vadinamas apie 100 m nuo aprašytos kalvelės į P, kitame Dabikinės krante esančios aukštumos kraštas. Jis be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio. Atrodo, tai upės nuplauto piliakalnio žymės. Vietai prie kranto, kurioje jis buvo, liko piliakalnio vardas, o slėnyje, kur baigėsi jo smaigalys, likusi kalvelė dar vadinama pilale.
1966 žv. II.

VILKAI, Panevėžio raj., žr. **Baimainiai** (Nr. 52).

VILKAI (Vilkiai), Prienų raj., žr. **Paukščiai** (Nr. 555).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 262; Ф. Покровский, 1893, 127.

821. **VILKELIŠKĖS,** Vilniaus raj., Buivydiškių apyl.
Tarp Baltiešos ir Gilužių ež. buvo supilta laikoma kalva. Iš R ir P ją juosia Baltiešos ež. Šlaitai statūs, 10 m aukščio. Iš V — slėnis, Š yra Gilužio ež. Viršuje buvo apie 10 m skersmens aikštelė. Kalvos Š dalis sunaikinta, tiesiant kelią.
1972 žv. MMT ir IEM.

VILKIAI, Klaipėdos raj., žr. **Veiviržėnai** (Nr. 800).

822. **VILKYŠKIAI,** Šilutės raj.
Piliakalnis į P nuo miestelio, mažo bevardžio upelio krante. Iš PR, P ir V jį juosia gilus upelio slėnis. Šlaitai statūs, 17—20 m aukščio. Š nuo aukštumos — beveik užslinkęs griovys. Už jo, aikštelės Š krašte supiltas 40 m ilgio ir 4 m aukščio pylimas. Išorėje jis status, nuo aikštelės nuolaidus. R aikštelės krašte vietomis yra apie 0,6 m aukščio pylimas. Aikštelė pailga Š—P kryptimi, netaisyklinga, P siaurėjanti ir pamažu nuolaidėjanti. Š—P kryptimi ji 90 m ilgio; Š krašte prie pylimo apie 40 m pločio, o 55 m nuo pylimo į P susiaurėja iki 27 m. P galas tik 18 m pločio ir 6—7 m žemesnis už aikštelės Š kraštą.
Į Š nuo piliakalnio, dirvoje rasta lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1963 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: H. Crome, 1940, 140.

823. **VILKŲ LAUKAS,** Šilalės raj., Pajūrio apyl.
Kaimo ŠV pakraštyje, Jūros kair. krante yra 2 piliakalniai: Kuplė ir Veringa.
Kuplės ŠV pašlaite teka Jūra, šlaitas nuo upės status, 28 m aukščio. Iš PR jį juosia pelkėtas slėnis; nuo jo status, 18 m aukščio šlaitas. PV gale žemesnis kalvos smaigalys atkirstas 9 m gylio grioviu. ŠV gale tik Š kampas siekia upės krantu einančio siauro, ilgo ožnugario galą. Jis atkirstas nuo piliakalnio grioviu, ir šlaitas čia status, 11 m aukščio. Viršuje — beveik trikampė, apie 100 m ilgio ŠR—PV kryptimi aikštelė, kuri ŠR gale 44 m, o PV — apie 8—9 m pločio. Aikštelė ilgai buvo ariama. Buvę aptikta akmeninių kirvių, žalvarinių apyrankių ir kitų radinių. Jie neišliko. 1904 m. L. Krzywickis aikštelėje iškasęs duobę ir radęs 0,5 m storio sluoksnelį žemės su puodų šukelėmis. PV šlaite buvo matyti „mūro fragmentų". L. Krzywickis tikėjosi čia rasiąs požemius, bet paaiškėjo, jog tai konglomerato gabalai.
1904 žv. L. Krzywickis, 1961 žv. II. VAK, 52/275—276.
Lit.: L. Krzywicki i J. Szaulys, 1902; L. Krzywicki, 1906, 43, 75; P. Tarasenka, 1928, 149 (Kapčiai) ir 163 (Kupliai), 262; Ф. Покровский, 1899, 149 (Stokaičiai).

824. **VILKŲ LAUKAS,** Šilalės raj., Pajūrio apyl.
Veringa vadinamas piliakalnis yra kair. Jūros krante, santakoje su Bariu, apie 0,5 km į Š nuo Kuplės. Iš PV jį juosia Jūra, iš P ir R — Bario slėnis. Šlaitai statūs, 10—15 m aukščio. ŠV nuo aukštumos supiltas tiesus 60 m ilgio ir 0,7 m aukščio pylimas. Už jo PR yra 2 m gylio griovys ir aikštelės krašte antras lygiagretus 56 m ilgio pylimas. Jis 3,5 m aukščio nuo griovio ir 1,7 m nuo aikštelės. Aikštelė beveik kvadratinė, 40×44 m dydžio, buvusi ariama; PV kraštas apardytas, kasant duobę bunkeriui. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.

825. **Vilnius**
Neries kair. krante, prie Vilnios žiočių yra piliakalnis, vadinamas Pilies kalnu, Gedimino pilies kalnu. Jis nupiauto kūgio formos, stačiais, apie 40 m aukščio šlaitais ir viršuje ŠR—PV kryptimi apie 120 m ilgio bei 45 m pločio aikštele. Jos P kraštas maždaug 4 m aukštesnis, viršuje apie 8 m pločio ir primena pylimą. Tyrinėjimai parodė, kad jis natūralus. R aikštelės gale buv. pylimą sunaikino statybos. Iki XVIII a. kalną iš V ir P juosė kita Vilnios šaka, jos klampus slėnis. XIV—XV a. aikštelės pakraščiais išmūrytos sienos ir bokštai, ant R pylimo pastatytas 17×36 m mūrinis pastatas. Mūro pilis vadinama Vilniaus Aukštutine pilimi. Jos PV, V, Š pašlaitėje įtvirtintas XIII a. papilys išaugo į Žemutinę pilį, kuri čia buvo XIV—XVIII a.
1938 m. aikštelės R dalį tyrinėjo Varšuvos universitetas (vad. A. Ketlińska). 1940 m. aikštelės Š dalyje 95 m² plotą ištyrė Vilniaus miesto muziejus (vad. E. ir V. Hołubowicziai), 1955—1961 m. ir 1964 m. II (vad. A. Tautavičius) V ir Š pašlaitėje ištyrė apie 2000 m². Aikštelėje, jos Š krašte rastas iki 6 m storio kultūrinis sluoksnis. Seniausiems sluoksniams būdinga lipdyta keramika grublėtu ir lygiu paviršiumi. Jos rasta ir V pašlaitėje. Ankstesniuose aptikta žiestos keramikos ir kitų XI—XIII a. radinių. Nuo XIV a. pabaigos kultūriniame sluoksnyje atsiranda mūrinių pastatų griuvėsių, XV—XVIII a. keramikos ir kt.
1938 tyr. Varšuvos universitetas, 1940 tyr. Vilniaus miesto muziejus, 1955—1961 ir 1964 tyr. II. Rad. IEM, AR 386 : 1—78; 387 : 1—1240; 389 : 1—40.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 262; E. ir V. Holubovičiai, 1941, 649—696; A. Tautavičius, 1960, 2—48; J. Basanavičius, 1970, 95—96; R. Batūra, E. Budreika, M. Jučas, 1971, 25—76; Ф. Покровский, 1893, 60—61 (pilnesnis literatūros sąrašas žr. A. Tautavičius, 1960, 45—47).

826. **Vilnius**
Neries kair. ir Vilnios deš. krante, į ŠR nuo Gedimino pilies kalno yra vadinamasis Plikasis, arba Kreivasis kalnas. Jo PV šlaitas status, griūvąs į Vilnią, daugiau kaip 30 m aukščio, ŠV—Š nuolaidesnis, žemesnis, leidžiasi į Neries slėnį. Apie 10 m gylio dauba jį skiria iš R ir P nuo gretimų Stalo ir Bekešo kalnų. Tai aukščiausia kalva Vilnios ir Neries santakoje. Viršuje yra apie 200 m ilgio Š—P kryptimi aikštelė, kurios apie 65 m ilgio P dalis aukštesnė ir lygesnė. Ji tik 35 m pločio. Likusi dalis nuolaidėja į Nerį, yra iki 100 m pločio. Aikštelės R ir P kraštą juosia pylimas, virš aikštelės pakyląs 2—3 m. Manoma, kad XIII—XIV a. čia stovėjo 1390 m. sudeginta Vilniaus Kreivoji pilis.

1956 m. (vad. A. Tautavičius) II ištyrė PR pašlaitėje apie 200 m² plotą (Dainų slėnyje). Aptikta sudegusių pastatų ir XIII—XIV a. žiestos keramikos, gyvulių kaulų, šlako, grūdų ir kitų radinių. 1933 m. ir 1939 m. Vilniaus universitetas (vad. H. Cehak-Hołubowiczowa) tyrinėjo gretimo Bekešo kalno išlikusį kraštą ir aptiko panašių XIII—XIV a. radinių (medinių pastatų, grūdų, žiestos keramikos ir kt.). Atrodo, Kreivąjį (Plikąjį) kalną juosė nemaža gyvenvietė.
1933 ir 1939 tyr. Vilniaus universitetas, 1955 tyr. II. Rad. IEM, AR 385 : 1—173.
Lit.: A. Tautavičius, 1959, 94—103; 1960, 41—44; Е. и В. Голубовичи, 1945, 114—126.

827. **Vilnius**
Gedimino kalnu, Gedimino kapu vadinama kalva yra atokiau nuo Vilnios, deš. krante, gilaus slėnio R krašte, į PR nuo Kreivojo (Plikojo) kalno. Ji nupiauto kūgio formos, stačiais šlaitais, kurių žemiausias yra P — apie 10 m aukščio, o aukščiausias (daugiau kaip 25 m) V—ŠV leidžiasi į slėnį. Viršuje — ovali, 25 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir apie 20 m pločio aikštelė. Kultūrinio sluoksnio nėra.

828. **VILTRAKIAI,** Šakių raj., Žvirgždaičių apyl.
Kaimo P dalyje, Šešupės deš. krante maža žema kalvelė vadinama piliakalniu. Ji Šešupės slėnio pakraštyje, P—PR šlaitas nuo Šešupės 6 m, kiti — 2—2,5 m aukščio. Viršuje yra gana lygi apie 20 m skersmens aikštelė be kultūrinio sluoksnio.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

829. **VIRBALIŠKIAI,** Kauno raj. Noreikiškių apyl.
Kaimo ŠV pakraštyje, Dievogalos deš. krante, santakoje su Balnaraviu yra piliakalnis. Iš P, V ir Š jį juosia upelių slėniai; šlaitai statūs, maždaug 20 m aukščio. R nuo aukštumos buvęs griovys ir aikštelės krašte supiltas 10 m ilgio pylimas. Jis dabar 2 m aukščio, nuskleistu 5 m pločio viršumi. Aikštelė apskrita, apie 12 m skersmens.
1972 žv. MMT.

VIRPYLAI, Šilalės raj., Laukuvos apyl. P. Tarasenka nurodė piliakalnį (šaltinis —„Geografinis žodynas"). Tačiau jame apie piliakalnį neužsimenama. Matyt, jis nurodytas, remiantis vietos vardu. Šiame vienkiemyje piliakalnio nerasta, artimiausias — Medvėgalis.
1964 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 263.

830. **VYSKUPIŠKIAI,** Klaipėdos raj., Veiviržėnų apyl.
Veiviržo deš. krante, prie santakos su Juodupiu yra piliakalnis; V, Š ir P jo šlaitai, 12—14 m aukščio, leidžiasi į slėnio daubas. R gale nuo aukštumos yra 12 m ilgio ir 1,5 m aukščio nuo aikštelės bei 2,5 m aukščio išorėje pylimas. Aikštelė 60 m ilgio R—V kryptimi. V galas 30 m pločio, bet apie vidurį, Š šlaitui išgriuvus, ji liko tik 5 m pločio. Į Š nuo pylimo yra lygi, 70 m ilgio R—V kryptimi ir 16—18 m pločio keturkampė, tarsi priešpilio, aikštelė. Iš Š ir P ją saugo upių slėnių daubos, iš R — nedidelis įdubimas, matyt, buvęs griovys. Atrodo, aikštelėje būta kultūrinio sluoksnio.
1905 žv. L. Krzywickis, 1963 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 263; Ф. Покровский, 1899, 96.

831. **VIŠTYČIO II LAUKAS,** Vilkaviškio raj., Vištyčio apyl.
Piliakalniu vadinama aukšta kalva stačiais, apie 20 m aukščio šlaitais. Aikštelė ryškiau neišsiskiria. Kalvos viršus apie 25 m ilgio ir 15 m pločio, R dalis aukštesnė. Kalva apardyta apkasų. Matyti nestoras kultūrinis sluoksnis. P ir ŠV pašlaitėje rasta lipdytų puodų šukių grublėtu paviršiumi.
1962 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 263; A. Kamiński. 1956, 258; В. Даугудис, 1966 **в**, 57—58.

832. **VITKŪNAI,** Utenos raj., Pakalnių apyl. Piliakalnis yra didelės pailgos kalvos aukščiausioje dalyje, arčiau V galo. Iš P ir Š jį juosia pelkės, į kurias leidžiasi statūs, 17—18 m aukščio šlaitai. Galiniai daug žemesni, sutvirtinti pylimais. Aikštelės ŠR gale yra 1,3 m aukščio pylimas, už jo žemyn į 1,5 m gylio ir 15—20 m ilgio griovį leidžiasi beveik 4 m aukščio galinis šlaitas. Už griovio yra 1,5 m aukščio pylimas ir platus griovys, už jo — trečias 2,6 m aukščio nuo gretimos aukštumos pylimas. Aikštelės PV yra 2 m aukščio pylimas. Jo išorinis šlaitas 8 m aukščio, 3 m aukštyje nuo pašlaitės dar yra terasa. Pašlaitėje lieka piliakalniui ne-

panaudotas žemesnis kalvos galas. Aikštelė 17 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir apie vidurį 15 m pločio; galai kiek siauresni. 1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 263; Ф. Покровский, 1899, 101.

833. **VITKŪNAI,** Zarasų raj., Smalvų apyl.
Piliakalnis yra aukštumoje tarp Smalvo, Smalvykščio ir Arklinio ež. Kalva pailga R—V kryptimi. Šoniniai šlaitai statesni, iki 12 m aukščio. Galiniai nuolaidesni ir žemesni. Viršuje yra apie 35 m ilgio ir 25 m pločio ovali aikštelė, apardyta apkasų. Pakraščiais pastebimas kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos brūkšniuotu paviršiumi, o Š pašlaitėje — lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1958 ir 1972 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 264; O. Kuncienė, 1969, 20—21.

834. **VISGINAI,** Kaišiadorių raj., Kruonio apyl.
Piliakalnis į ŠV nuo kaimo, Nemuno deš. krante. Iš PV, P, R, ŠR jį juosia Nemuno slėnio daubos. Šlaitai statūs, apie 35—40 m aukščio. ŠV siekia aukštumą, nuo kurios piliakalnis atskirtas apie 3 m gylio perkasu ir aikštelės gale dabar išskleistu pylimu; jis apie 1,5 m aukščio nuo aikštelės. Aikštelė beveik keturkampė, apie 40 m ilgio ŠV—PR kryptimi ir maždaug 20 m pločio.
1953 žv. II.

835. **VONIŠKĖS** (Burbonys), Varėnos raj., Jakėnų apyl.
Piliakalnis į Š nuo Burbonių ir Voniškių kaimų, gretimame Žilinų miške. Tai 15—18 m aukščio kalva, kurią iš P ir R juosia klampus raistas, iš kitų pusių — daubos. Viršuje yra ovali, 18 m ilgio Š—P kryptimi ir 15 m pločio aikštelė. Iš visų pusių ją juosia apie 100 m ilgio pylimas, kurio aukštis iki 4 m, P ir R kiek žemesnis. P aikštelės kraštas apardytas maždaug 5×5 m dydžio duobės; pastebimas kultūrinis sluoksnis.
1968 žv. MMT. VAK, 58/177—186.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 112 (Burlonys).

836. **VORĖNAI,** Molėtų raj., Suginčių apyl.
Piliakalnis kaimo Š pakraštyje, šalia gilaus bevardžio upelio slėnio, aukštos kalvos viršūnėje. R jo šlaitas status, leidžiasi į slėnį ir yra 14 m aukščio; kiti irgi statūs, bet tik 4—5 m aukščio. Viršuje — beveik apskrita, 42—45 m skersmens aikštelė.
1913 m. L. Krzywickis ištyrė aikštelės Š dalį. Jos pakraščiais 5—6 m pločio juosta kultūrinis sluoksnis siekė 0,6—1,2 m. Aptikta akmeninių grindinių, akmeninis kirvis su skyle kotui, trinamosios girnos, apie 50 kaulinių įrankių, keletas geležinių dirbinių, Dijakovo tipo svorelis, keliasdešimt plokščių apskritų svorelių, nemaža lipdytos keramikos daugiausia brūkšniuotu, mažiau lygiu paviršiumi. Aukštumoje apie piliakalnį pastebimas ryškus tamsios žemės sluoksnis, daug lipdytos keramikos.
1969 žv. MMT, 1970 žv. II, 1913 tyr. L. Krzywickis. Rad. KVIM, 1502 : 1—115, atsitiktiniai — IEM, AR 208.
Lit.: L. Krzywicki, 1914, 18—32; P. Tarasenka, 1928, 257.

837. **VOSBUČIAI,** Kėdainių raj., Pajieslio apyl.
Piliakalnis Šušvės deš. krante, prie santakos su Pečupe. Iš R jį juosia Šušvė, iš V — Pečupė. Šlaitai statūs, 13 m aukščio. Š—ŠR piliakalnis siekia aukštumą. Čia buvęs iškastas nuo lauko griovys ir aikštelės gale supiltas 3,5 m aukščio išorėje pylimas. Aikštelė apie 20 m ilgio Š—P kryptimi ir 10 m pločio.
1906 žv. L. Krzywickis, 1967 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 257; Ф. Покровский, 1899, 121.

838. **VOSGĖLIAI,** Zarasų raj., Pakniškių apyl.
Piliakalnis kaimo P pakraštyje, prie ribos su Drageliškių kaimu. Tai atskira didelė, apie 27 m aukščio kalva, kurios ŠR galas siekia aukštumą, iš kitų pusių juosia pelkės. Kalnas seniai ariamas, viršus iškilus, aikštelė neišsiskiria. Viršus apie 60 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir apie 30 m pločio. Įtvirtinimų pėdsakų nematyti, pastebima kultūrinio sluoksnio žymių.
1933 m. P. Tarasenka ištyrė 144 m² plotą ir nustatė, kad šlaite buvo 4 m pločio ir 1,5 m gylio griovys ir prie jo krašto supiltas pylimas. Aptiktas iki 1 m storio kultūrinis sluoksnis. Rasta akmeninių kirvių, kaulinių smeigtukų, pirmiesiems m. e. amžiams būdingų papuošalų ir įrankių, II tūkstantmečio pradžiai būdingų dirbinių, taip pat lipdytos lygiu, brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi bei žiestos keramikos.
Greta Š yra nedidelė kalvelė, vadinama

piliakalniuku; ji be kultūrinio sluoksnio. 1949 žv. II, 1933 tyr. P. Tarasenka. Kasinėjimų rad. KVIM, 974 : 1—20, 1378 : 1—92, atsitiktiniai — IEM, AR 75 : 1—47. VAK, 71/171.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 123 (Dragelišk ė), 257 (Vazgėliai); 1934, 416—417; 1956, 29; Ф. Покровский, 1899, 41; П. Тарасенко, 1952, 90.

839. **VOSGĖLIAI,** Utenos raj., Pakalnių apyl. Piliakalnis Utenaitės deš. krante, jos juosiamas iš V, Š ir ŠR. Šlaitai nuo upelio statūs, 10 m aukščio. P—PR nuo aukštumos piliakalnis atskirtas 25 m ilgio ir 1,2 m gylio grioviu. Už griovio yra 4 m aukščio status piliakalnio P šlaitas. Aikštelė beveik trikampė, 15 m ilgio PR—ŠV kryptimi ir 13 m pločio PR pakraštyje. Š šlaite žemiau aikštelės yra apie 1 m aukščio kūgio formos pylimėlis.
1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 257; Ф. Покровский, 1899, 101.

VOVERINĖ, Panevėžio raj., Skaistgirių apyl.
P. Tarasenka, sekdamas J. Elisonu, nurodė piliakalnį. Atrodo, čia jo nebūta: supainiota piliakalnis ir pilkapiai. Ant Voverinės kalno rasta tik suardytų pilkapių liekanų.
1968 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 264.

840. **ZABIČIŪNAI,** Zarasų raj., Antalieptės apyl.
Piliakalniu vadinama atskira didžiausia apylinkėje kalva tarp pelkėtų daubų. Nuo aplinkinių laukų ji iki 15 m aukščio, viršuje aikštelė neišsiskiria. Kalvos viršus iškilus, perėjimas į šlaitus neryškus, todėl piliakalnio dydis tik apytikris — 35 m ilgio R—V kryptimi ir 25 m pločio. Šlaitai viršuje apardyti apkasų. Rasta lipdytos keramikos lygiu paviršiumi.
1949 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 264; P. Gipiškis, 1936, 28—29.

ZAKARIŠKĖS, Tauragės raj., Skaudvilės apyl.
Kaime į Š nuo Ivangėnų taip pat nurodomas piliakalnis. Tačiau nei L. Krzywickis 1902 m., nei II ekspedicija 1964 m. čia piliakalnio nerado. Greičiausiai, F. Pokrovskį bus suklaidinęs pranešėjas. Piliakalnių yra gretimuose **Ivangėnų** ir **Simėnų** (Ivankių) kaimuose.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 265; Ф. Покровский, 1899, 149.

841. **ZARAMIŠKĖS,** Alytaus raj., Miroslavo apyl.
Kaime yra nuo seno ariama kalva, vadinama Zamkakalniu. Ji nuolaidžiais šlaitais, be įtvirtinimų ir kultūrinio sluoksnio.
1954 žv. II.

ZŪBIŠKIS, Kupiškio raj. (buv. Šimonių vlsč.)
P. Tarasenka, remdamasis J. Elisono duomenimis, pelkėje, šalia kaimo nurodo piliakalnį. Atrodo, kad tai tas pats **Obonių** piliakalnis.
VAK, 21/290.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 265.

ŽABIŠKIAI, Biržų raj., atrodo, yra **Žiobos** (Nr. 854).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 266.

842. **ŽAGARĖ,** Joniškio raj.
Raktuvės kalnu vadinamas piliakalnis yra miestelio V pakraštyje, Švėtės deš. krante. Iš ŠV jį juosia žemas platus Švėtės slėnis, iš P—PV — pelkėta lyguma. Piliakalnis suardytas, nuo XIX a. vidurio laidojant mirusius. Šlaitai 6—7 m aukščio. V gale pastebimas griovys, skyręs piliakalnį nuo likusios žemesnės kalvos dalies. Aikštelė ŠR—PV kryptimi apie 70 m ilgio ir iki 30 m pločio. Jos ŠR gale tarsi buvęs pylimas. Pašlaitėje rasta lipdytos grublėtu paviršiumi ir žiestos keramikos.
Spėjama čia buvus žiemgalių pilį Raktę, kurią kalavijuočiai 1289 m. sunaikino.
1966 žv. Žeimelio kraštotyrininkai, 1968 žv. II. Rad. Žeimelio vid. mokyklos rinkiniuose.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 266; J. Šliavas, 1967, 56—57; 1969, 92—93.

843. **ŽAGARĖ,** Joniškio raj.
Aukštadvario, pastaraisiais dešimtmečiais vis dažniau **Žvelgaičio** kalnu vadinamas piliakalnis yra Švėtės kair. krante, į ŠV nuo Raktuvės kalno, aukštoje ilgoje kalvoje. Jo status, 18 m aukščio PR šlaitas leidžiasi į Švėtės slėnį, ŠV, žemesnis — į kitą daubą. PV ir ŠR yra likusi tos pačios kalvos piliakalniui nepanaudota dalis. Šlaitai dar žemesni: ŠR — 9 m, PV — 1,5 m aukščio. Viršuje yra netaisyklinga

keturkampė aikštelė su vos pastebimu pylimu pakraščiuose. PR ir ŠV kraštai 55 m, V — 50 m, o ŠR — 68 m ilgio.
1956 m. ŠAM (vad. J. Naudužas) pradėjo tyrinėti aikštelės kampe 50 m² plotą. Aptikta medinio pastato ar tvoros liekanų ir XIII—XVII a. radinių.
1968 žv. II, 1956 tyr. ŠAM. Rad. ŠAM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 266; P. Kulikauskas, 1965, 237; J. Šliavas, 1967, 56—57; 1969, 92.

844. **ŽAKAINIAI** (Laukstėnai, Užtenenis), Šilutės raj., Gardamo apyl.
Tenenio kair. krante, prie ribos su Laukstėnų ir Užtenenio kaimais yra piliakalnis. Iš R, Š ir V jį juosia Tenenys. Šlaitai į upelį statūs, 7—8 m aukščio. P nuo aukštumos iškastas apie 1,2 m gylio griovys ir Š jo krašte supiltas 0,7 m aukščio pylimas. Už pylimo — antras 0,5 m gylio griovys ir antras apie 4 m aukščio ir maždaug 30 m ilgio pylimas; Š aikštelės gale yra 20 m ilgio ir 1 m aukščio pylimas. Aikštelė apie 25 m ilgio Š—P kryptimi ir 20 m pločio.
1963 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 169 (Laukstėnai) ir 253 (Užtenenis); Ф. Покровский, 1899, 155.

845. **ŽALIOJI,** Kapsuko raj., Liubavo apyl.
Žaliosios kalnu ir piliakalniu vadinama didelė kalva; aukščiausia dalis apie 140 m ilgio ir 20 m pločio. Jos V—ŠV krašte yra status, 2—3 m aukščio šlaitas; kitur jis nuartas, susilieja su natūraliu, nuolaidžiu kalvos šlaitu, iškasinėtas apkasais.
1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

846. **ŽARDĖ,** Klaipėdos raj., Sendvario apyl.
Kaimo ŠR dalyje, tarp Žardės ir Kuncų kaimų, Smeltalės deš. krante yra piliakalnis, žinomas dar Bandužių vardu. Iš ŠV, Š, R jį juosia slėnis. Šlaitai gana statūs, apie 8 m aukščio, P—PV nuo aukštumos tik apie 3 m aukščio. Atrodo, čia, aikštelės pakraštyje, buvo pylimas, kuris dabar beveik visai išskleistas. Aikštelė ovali, 55 m ilgio PV—ŠR kryptimi ir 35 m pločio. Ji apardyta apkasų ir buv. kapinių. Į P nuo piliakalnio tarsi pastebima kultūrinio sluoksnio žymių.
1963 žv. II.
Lit.: E. Hollack, 1908, 80; P. Tarasenka, 1928, 163 (Kuncai); H. Crome, 1939, 281, 313.

ŽARĖNAI, Telšių raj., žr. **Paplienija** (Nr. 543).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 267.

847. **ŽARIJOS** (Bagrėnas), Prienų raj., Ašmintos apyl.
Piliakalnis Nemuno kair. krante, aukštumos pakraštyje. Iš ŠV, PV ir PR jį juosia Nemuno slėnio daubos. Šlaitai statūs, apie 18 m aukščio. ŠR nuo aukštumos skiria 24 m ilgio užslinkęs griovys, už jo — 8 m aukščio išorėje pylimas. Jo viršus nuo aikštelės yra 6,5 m, plokščias, 7—9 m skersmens. Aikštelė 37 m ilgio ir 22 m pločio. Pastebimas kultūrinis sluoksnis. Š pašlaitėje rasta lipdytos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, taip pat žiestos keramikos.
1953 ir 1971 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: Z. Gloger, 1888, 278; P. Tarasenka, 1928, 100; A. Kamiński, 1956, 204.

848. **ŽARIJOS** (Bagrėnas), Prienų raj., Ašmintos apyl.
Apie 0,5 km į R nuo pirmo piliakalnio yra antrasis, į Nemuno slėnį įsiterpusioje kalvoje. Iš Š, P ir V jį juosia Nemuno slėnio daubos. R galas remiasi į aukštumą. Čia šlaitas žemiausias ir nuolaidžiausias — 10 m, nuo daubų — 20 m aukščio. Viršuje — 17 m ilgio R—V kryptimi ir 8 m pločio aikštelė, kurią iš R, P ir V lanku juosia 1—1,5 m aukščio pylimas. Be to, V šlaite, 7 m žemiau aikštelės yra griovys ir 25 m ilgio pylimas, atkertąs kalvos smaigalį. Aikštelėje pastebimas tamsios žemės sluoksnis.
1971 žv. II.

ŽĄSŪGALAS, Telšių raj., Janapolės apyl.
Archeologinėje literatūroje Žąsino kalnas, aukščiausia apylinkės kalva, kartais vadinama piliakalniu. Tačiau ji be būdingų požymių, vietiniai gyventojai piliakalniu jos nevadina, supilta nelaiko.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 267.

849. **ŽEIMELIS,** Pakruojo raj.
Miestelio PR dalyje, Beržtalio deš. krante yra piliakalnis, sunaikintas žydų kapinių. Iš ŠV jį juosia upelis, iš Š ir P — pelkė. Nuo upelio ir pelkių jis pakyla 2—3 m. P nuo sausumos atskirtas tiesiu 92 m ilgio pylimu, kuris V gale, išorėje 2,5 m ir nuo aikštelės — 1,5 m aukščio. Aikštelė netaisyklinga, apie 100 m ilgio Š—P kryptimi,

Š gale — 60 m, P — 85—90 m pločio.
1966 žv. Žeimelio kraštotyrininkai, 1968 žv. II.
Lit.: J. Šliavas, 1972, 137.

ŽEIMIAI, Jonavos raj.
Miestelio ŠV pakraštyje kalva Jasnagurka archeologinėje literatūroje vadinama piliakalniu. Tačiau ji be piliakalnio požymių ir vietinių gyventojų taip nevadinama.
1971 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 267; Ф. Покровский, 1899, 124.

850. **ŽELVOS**, Molėtų raj., Suginčių apyl.
Želvų ež. V krante yra į ežerą įsiterpęs siauras ilgas sausumos ruožas, vadinamas Kaukuru, piliakalniu. Jis apie 100 m ilgio ir 10—15 m pločio. R galas iškilęs virš vandens 2—3 m; yra apie 30 m ilgio ir 15 m pločio aikštelė aukštesniu V galu. Su sausuma piliakalnis susisiekia žemu pelkėtos žemės ruožu. Aikštelėje aptikta lipdytos keramikos.
1969 žv. MMT, 1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 266.

ŽEMIEJI SVIRNAI, Anykščių raj., žr. **Svirnai** (Nr. 702).

851. **ŽEMOJI PANEMUNĖ**, Šakių raj., Kriūkų apyl.
Nemuno kair. krante, prie Paausės žiočių yra piliakalnis. Iš P, V ir Š jį juosia upelio ir Nemuno slėnis. Šlaitai statūs, daugiau kaip 25 m aukščio. R piliakalnis siekia aukštumą, aikštelės gale supiltas 3,5 m aukščio pylimas. Išorėje jis 5 m aukščio. Aikštelė apie 45 m ilgio R—V kryptimi ir 15 m pločio. Joje ir į R nuo piliakalnio pastebima tarsi kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1960 žv. II.
Lit.: A. Połujański, 1859, 398; Z. Gloger, 1903, 83; P. Tarasenka, 1928, 268; A. Kamiński, 1956, 238.

ŽIDEIKONYS, Prienų raj., žr. **Paverkniai** (Nr. 560).
Minimas piliakalnis prie Verkšnės, turėtų būti — prie Verknės. Tai kaimas deš. Verknės krante, prie jos žiočių. Matyt, Žideikonims bus priskirtas Paverknių piliakalnis.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 268.

852. **ŽIEGŽDRIAI**, Kauno raj., Samylų apyl.
Piliakalnis aukštame kair. Nemuno krante. Jo Š šlaitas buvo daugiau kaip 15 m, V ir P — 8—9 m, R — tik 3 m aukščio. Viršuje išlikusi apie 12 m ilgio R—V kryptimi ir 10 m pločio apardyta aikštelė.
1956 m. VVU (vad. R. Kulikauskienė) ištyrė beveik visą aikštelę, aptiko iki 2 m storio kultūrinį sluoksnį su lipdyta keramika brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, sudegusio medinio pastato pėdsakus.
1953 žv. II, 1956 tyr. VVU. Rad. IEM, AR 189 : 1—2.
Lit.: A. Kamiński, 1956, 261; D. Petrauskaitė, 1959, 119—124; R. Volkaitė-Kulikauskienė, 1959, 130; P. Kulikauskas, 1965, 236—237.

853. **ŽILVIA** (Pupasodis, Tolkūnai), Alytaus raj., Miroslavo apyl.
Piliakalnis prie 3 kaimų ribos, Žilvios kair. krante. Iš P ir V jį juosia upelio slėnis, iš kitų pusių — žemesni laukai. Tik V—ŠV piliakalnis siekia aukštumą. Nuo slėnių statūs, 7—12 m aukščio šlaitai. Aikštelė beveik keturkampė, 35 m ilgio ir apie 20 m pločio, galuose buvę pylimai, ariant aikštelę, apardyti. V gale, nuo aukštumos yra 3 m aukščio pylimas nuo aikštelės ir beveik 8 m aukščio išorėje; kelių metrų gylio įlinkis skiria piliakalnį nuo toliau esančios aukštumos. Aikštelėje ir ŠR jos pašlaitėje yra kultūrinis sluoksnis; rasta lipdytos lygiu ir grublėtu paviršiumi, taip pat žiestos keramikos.
1954 ir 1962 žv. II. Rad. IEM.
Lit.: A. Połujański, 1859, 253; J. Radziukynas, 1909, 24; P. Tarasenka, 1928, 247 (Tolkūnai); A. Kamiński, 1956, 251.

854. **ŽIOBOS**, Biržų raj., Papilio apyl.
Piliakalnis kaimo V dalyje, Apaščios deš. krante. Iš P ir R jį juosia upė, šlaitai statūs, 5 m aukščio. Š ir V piliakalnis siekė aukštumą, nuo kurios buvęs apie 40 m ilgio ir maždaug 4 m aukščio nuo aikštelės pylimas. Ariant jis išskleistas, vos pastebimas. Griovys už pylimo irgi baigiamas užlyginti. Aikštelė apie 25—28 m skersmens, buvęs kultūrinis sluoksnis. Piliakalnis nuo XIX a. antrosios pusės ariamas.
1939 žv. VDKM, 1969 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 266 (Žabiškės); Ф. Покровский, 1899, 54.

855. **ŽIOGIŠKĖS**, Zarasų raj., Smalvų apyl.
Supiltu laikomas Breslavo kalnelis yra į ŠV nuo kaimo, Grindzos ež. PR pakrantėje, ežero ir pelkių juosiamos poros ha dy-

džio salos R kampe. Nuo likusios salos dalies atskirtas 1,5 m gylio įdubimu, tarsi grioviu ir už jo nedideliu pakilimu, lyg pylimu. Už šio išskleisto pylimo (?) yra trikampė 10 m pločio V gale ir 20 m ilgio R—V kryptimi aikštelė vos 2 m aukščiau ežero. Iš Š ją juosia ežeras, iš R ir P — pelkė. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1971 žv. II.

856. **ŽIRGĖNAI** (Vištytis), Vilkaviškio raj., Vištyčio apyl.
Kaime yra žema daubomis apjuosta kalva, kurios šlaite rastos trinamosios girnos, lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi, gyvulių kaulų ir kitų piliakalniams būdingų radinių.
1969 žv. MMT. Rad. Kapsuko kraštotyros muziejuje.

ŽUKAI, Kaišiadorių raj., žr. **Pridotkai** (Nr. 602).

857. **ŽUKLIJAI**, Šakių raj., Kriūkų apyl.
Piliakalnis Nemuno kair. krante. Iš V, Š ir R jį juosia daubos, kurių V į Nemuną teka Pelutupis, o R — Remtus (Žolupis). Šlaitai 15—20 m aukščio. P nuo aukštumos supiltas apie 1 m aukščio pylimas. Aikštelė 42 m ilgio P—Š kryptimi ir 10 m pločio. Į P nuo piliakalnio, dirvoje pastebėta kultūrinio sluoksnio pėdsakų.
1960 ir 1965 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1959, žemėl.

858. **ŽUKLIJAI**, Trakų raj., Tolkiškių apyl.
Piliakalnis Vilkokšnio ež. Š krante, juosiamas ežero ir nedidelių daubų. Jis primena nupiautą kūgį įdubusiu viršumi. Šlaitai 5—8 m aukščio. Viršuje yra 20 m ilgio Š—P kryptimi ir 10—12 m pločio aikštelė. Ją žiedu juosia pylimas, kuris P krašte apie 1,5 m, Š — 2,5—3 m aukščio.
Maždaug per 100 m į V nuo jo yra žema nuolaidžiais šlaitais piliakalniuku vadinama kalvelė. Ji be kultūrinio sluoksnio, be įtvirtinimų.
1955 žv. II.
Lit.: Wł. Sokołowski, 1890, 455—456; P. Tarasenka, 1928, 269; Ф. Покровский, 1893, 125.

859. **ŽUVYČIAI**, Trakų raj., Semeliškių apyl.
Piliakalnis kaimo PV dalyje, Vuolastos kair. krante, aukštumos pakraštyje. Iš P, V ir Š jį juosia upelio slėnis, šlaitai statūs, apie 20 m aukščio. R piliakalnis siekia aukštumą, ir šlaitas yra tik 4,5 m aukščio. Viršuje — apskrita, beveik 18 m skersmens aikštelė. P šlaite pastebėta kultūrinio sluoksnio žymių. Rasta lipdytos lygiu paviršiumi ir žiestos keramikos.
1971 žv. II. VAK, 59/371. Rad. IEM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 369; Ф. Покровский, 1893, 128.

ŽUVININKAI, Šiaulių raj. ir apyl., žr. **Šiauliai** (Nr. 725).

860. **ŽVAGINIAI**, Klaipėdos raj., Antkopčio apyl.
Žvaginių kalnu vadinamas piliakalnis yra aukščiausia kalvos viršūnė. Ji apardyta, kasant žvyrą, įrengiant kapines ir kitų darbų. Buv. vaizdą dabar jau sunku atkurti. Išliko 40 m ilgio R—V kryptimi aikštelės dalis. V ji 20 m, R gale — 45 m pločio. Čia, R krašte išliko 1—1,2 m aukščio ir 6—8 m pločio apardytas pylimas. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.
1963 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 269; Ф. Покровский, 1899, 95.

ŽVALGAKALNIS, Širvintų raj., Čiobiškio apyl.
Į P nuo kaimo esąs Žvalgų kalnas — aukštuma Neries deš. krante — archeologinėje literatūroje vadinamas piliakalniu. Vietiniai taip jo nevadina; kalnas be būdingų piliakalnio bruožų.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 269.

ŽVIRBLIAI, Šilalės raj., Kvėdarnos apyl.
Minimas piliakalnis, pilalė prie Jūros ir Aitros santakos. Iš tiesų tai kalva, vadinama Alkos kakta, be piliakalnio bruožų.
1964 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 269; Ф. Покровский, 1899, 144.

NAŠLONIŠKIS, Utenos raj., Spitrėnų apyl.
Ties kaimu, Vaikeso ež. saloje yra piliakalnis. Šlaitai statūs, 4—6 m aukščio, aikštelė 100 m ilgio R—V kryptimi ir 40 m pločio. Jos V gale supilti 2 m, R — 1 m aukščio pylimai, kurie kiek išskleisti ariant. 1973 m. MMT (vad. J. Markelevičius) aikštelės PR dalyje ištyrė 10 m² plotą, rado 0,6 m storio kultūrinį sluoksnį su lipdyta keramika lygiu ir grublėtu paviršiumi. Datuojama I m. e. tūkstantmečio viduriu ir antrąja puse.
1973 žv. ir tyr. MMT.
Lit.: J. Markelevičius, R. Olišauskas, 1974, 13—14.

2. NEĮTVIRTINTOS GYVENVIETĖS

1. **AKMENSKINĖ**, Plungės raj., Medingėnų apyl.
Apie 1 km į P nuo Minijos kair. kranto esančioje kalvelėje pastebėti ardomi X—XIII a. sudegintų mirusiųjų kapai. 1967 m. TKM (vad. V. Valatka) tyrinėjant senkapį, kalvos R dalyje aptiktos 3 ūkinės duobės, apzulintų akmenų, akmeninė išgrąža, titnago nuoskalų ir ankstyvosios lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi. Tyrinėtojas buv. gyvenvietę-stovyklą datuoja I tūkstantmečio pr. m. e. viduriu ir antrąja puse. 1967 tyr. TKM. Rad. TKM.
Lit.: V. Valatka, 1969, 65—67.

2. **BALKASODIS**, Alytaus raj., Miroslavo apyl.
Gyvenvietė buvo Nemuno kair. krante, slėnyje, apardyta upės potvynių, ypač nukentėjo 1958 m. 1958 m. AKM ir II (vad. E. Butėnienė) ištyrė kelis išlikusius plotelius — apie 140 m² plotą. Aptiktas 0,6—0,8 m storio kultūrinis sluoksnis, kuriame rasta židinių dalių, ūkinių duobių, stulpų vietų, lipdytos keramikos brūkšniuotu ir daugiau grublėtu paviršiumi, gyvulių kaulų ir kt.
1958 tyr. II ir AKM. Radiniai AKM.
Lit.: LAB, 157; P. Kulikauskas, 1965, 237—238; 1970, 23.

3. **BALUŠKIAI**, Pasvalio raj., Daujėnų apyl.
Pelkės PR krašte, kalvoje buvo gyvenvietė, kurią beveik visiškai sunaikino žvyrduobės. 1966 m. kasinėjant jos likučius (BKM, vad. V. Bitinaitė), aptiktas iki 0,6—0,8 m storio kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi.
1966 tyr. BKM. Rad. BKM.

4. **DUBIČIAI**, Varėnos raj.
Į P nuo kaimo buv. Pelesos ež.— durpyne, dabar Ūlos deš. krante, 200 m į V nuo piliakalnio (Nr. 158) yra apie 80—90 m skersmens kalva — Salaitė, kurią ariant pastebėtas kultūrinis sluoksnis. Viršuje vyrauja žiesta XV—XVI a. keramika, giliau yra apardytas sluoksnis su lipdyta keramika brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi, tinklų svoreliais, kitokiais pavieniais radiniais. Po juo — neolito stovyklos sluoksnis. 1959 ir 1962 II (vad. A. Gerdvilienė) čia ištyrė apie 350 m² plotą.
1959 ir 1962 tyr. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Kulikauskas, 1965, 226—227; А. Таутавичюс, 1970, 222.

5. **GALELIAI**, Utenos raj., Vyžuonų apyl.
Lukno ež. P pakrantėje, ežero, pelkės ir siauro upelio slėnio juosiamas apie 10 ha plotas vadinamas Sala. Apie jos vidurį, Š krašte, prie ežero pastebėtas kultūrinis sluoksnis, kuris ariant beveik visai suardytas.
1958 II ir UKM (vad. A. Gerdvilienė) ištyrė čia 200 m² plotą. Aptiktas apie 0,8 m storio kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir lygiu paviršiumi, gyvulių kaulų, šlako, pavienių geležinių dirbinių.
1958 tyr. II ir UKM. Rad. UKM.
Lit.: LAB, 157—158; P. Kulikauskas, 1965, 238.

6. **GINĖNAI**, Kauno raj., Lapių apyl.
Marilės deš. krante, Vanagėliais vadinamame lauke, apie 100×50 m dydžio plote pastebimas iki 0,7 m storio kultūrinis sluoksnis su degėsiais, apdegusiais akmenimis, lipdyta keramika lygiu ir grublėtu paviršiumi, taip pat žiesta keramika.
1972 žv. MMT. Rad. IEM.

7. **JEDŽIOTAI**, Skuodo raj., Aleksandrijos apyl.
Dirvose prie ribos su Klauseikių kaimu, šalia pelkės, poros ha plote buvo pastebima degėsių, apdegusių akmenų, molio, yra pavienių geležinių dirbinių. Radiniai neišliko. VAK, 27/148—153.

8. **KAIRELIAI**, Pakruojo raj., Žeimelio apyl.
Į V nuo kaimo, netoli kaimo kapinaičių, abiejuose Viršyčio krantuose, ariamoje dirvoje buvo pastebima degėsių, apdegusių akmenų ir molio, randama lipdytos keramikos lygiu, gludintu ir grublėtu paviršiumi bei žiestos keramikos. Dalis lipdytos keramikos lygiu paviršiumi puošta gnaibytiniu bei įvairių štampų ornamentu. Rasta taip pat pavienių žalvarinių papuošalų dalių, metalinių ir kaulinių įrankių, liejimo formų. Radiniai iš laikotarpio nuo II—III a. iki XI—XII a.
1966 žv. Žeimelio kraštotyrininkai. Rad. Žeimelio vid. mokyklos rinkiniuose.
Lit.: J. Šliavas, 1969, 26—27; 1972, 139—140.

9. **KAUNAS**
1954—1960 m. tyrinėjant pilies teritoriją, ant nejudinto grunto rastas 0,2—0,4 m storio su degėsiais maišytos žemės sluoksnis. Jo žemutinėje dalyje aptikta gyvulių

kaulų, lipdytos keramikos grublėtu ir lygiu paviršiumi, viršutinėje dalyje — žiestos keramikos. Radiniai rodo, kad Neries kair. krante nuo I m. e. tūkstantmečio vidurio iki pilies statybos pradžios XIII a. buvo neįtvirtinta gyvenvietė.
1954—1960 tyr. KVDM ir Mokslinės restauracinės dirbtuvės (vad. P. Tarasenka, K. Mekas). Rad. KVIM.
Lit.: K. Mekas, 1971 a, 156.

10. **KRIKŠTONYS**, Lazdijų raj., Noragėlių apyl.
Nemuno kair. krante, santakoje su Margote po 1958 m. potvynio, II (vad. P. Kulikauskas) kasinėjant čia aptiktas pilkapyno liekanas, paaiškėjo, kad V—VII a. laidota ankstesnės gyvenvietės teritorijoje. Aptiktas kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu ir grublėtu paviršiumi.
1958 tyr. II. Rad. IEM.
Lit.: P. Kulikauskas, 1959, 81—82; 1970, 26.

11. **KURGANAI** (Varatniškės), Trakų raj., Bobruvkos apyl.
Akmenos ež. ŠV pakrantėje, nedidelės kalvos PR šlaite, nuolaidėjančiame į ežero pusę, būta gyvenvietės. Ji sunaikinta ariant. Plono kultūrinio sluoksnio plotelių aptikta 1951 m., tyrinėjant pilkapius Nr. 1, 2 ir 3 (II, vad. A. Tautavičius). Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi, gyvulių kaulų.
1951 tyr. II. Rad. IEM.

12. **LAPAINIA**, Kaišiadorių raj., Kruonio apyl.
Prie Lapainios žiočių, jos ardomame kair. krante pastebėtas smėliu užpustytos plačios, lėkštos duobės dugnas, padengtas degėsiais, puodų šukėmis. 1959 m. KVDM (vad. R. Rimantienė) ištyrė likusią duobės dugno dalį, aptiko mažesnės duobės dugną. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu, grublėtu ir gludintu paviršiumi.
1959 žv. ir tyr. KVDM.
Lit.: R. Jablonskytė-Rimantienė, 1961, 3—15.

13. **NEČIONYS**, Rokiškio raj., Kamajų apyl.
Osinto ež. ŠR krante, aukštesnėje lygioje dirvoje pastebimas 30—40 m skersmens tamsios žemės plotas, kuriame yra lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi.
1971 žv. RKM.

14. **NEMAITONYS**, Kaišiadorių raj., Klėriškių apyl.
Švenčio ež. ŠV pakrantėje, apie 400 m į P nuo buv. pilkapyno, ariamame lauke pastebima tamsesnių dėmių, randama puodų šukių. 1970 m. IEM (vad. E. Butėnienė) ištyrė 16 m² plotą, aptiko iki 0,6 m storio kultūrinį sluoksnį, kuriame rasta židinių pėdsakų, lipdytos grublėtu paviršiumi, žiestos keramikos, šlako, gyvulių kaulų.
1970 tyr. IEM. Rad. IEM.

15. **NENDRINIAI**, Kapsuko raj., Gavaltuvos apyl.
1966—1967 m. tyrinėjant X—XIII a. kapinyną Šešupės deš. krante (II, vad. A. Merkevičius), lygiame lauke aptikta senesnės gyvenvietės pėdsakų. Kai kur išlikęs 0,3—0,4 m storio kultūrinis sluoksnis. Rasta 2 krosnelių metalui lydyti dalių, šlako, tiglių, lipdytos keramikos — truputis brūkšniuotu ir daugiau grublėtu paviršiumi.
1966—1967 tyr. II. Rad. IEM.
Lit.: А. Меркевичюс, 1968, 73.

16. **PAJUOSTIS**, Panevėžio raj., Raguvos apyl.
1971—1974 m. tyrinėjant II—VI a. pilkapius kair. Juostos ir deš. jos intako Juostino krante (VVPI, vad. M. Michelbertas), paaiškėjo, kad čia, žemoje smėlingoje kalvelėje, anksčiau būta gyvenvietės. Dalies pilkapių sampilas iš žemės, maišytos su degėsiais ir puodų šukėmis, kai kur po pilkapių sampilu rasta kapų nesuardyto kultūrinio sluoksnio plotelių. Aptikta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi.
1971 ir 1972 tyr. VVPI. Rad. IEM.

17. **SMĖLINKA**, Molėtų raj., Giedraičių apyl.
Į PV nuo kaimo, miške yra Milžinkapiu vadinama kalva. Vėjas išpusto sudegusių kaulų dalelių, atidengia tamsių su degėsiais maišytos žemės dėmių, kuriose pastebima apdegusių akmenų, lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi ir kitų daiktelių. Atrodo, čia būta gyvenvietės ar apeiginės vietos, kurioje XVI—XVII a. laidoti mirusieji.
1970 žv. II.

18. **STAKAI**, Šalčininkų raj., Poškonių apyl.
1952 m. II (vad. A. Tautavičius) tyrinėjant pilkapyno P pakraštyje esantį pilkapį A, po sampilu rastas 0,3—0,4 m storio kultūrinis sluoksnis su lipdyta keramika grublėtu paviršiumi. Ariant sunaikinto kultūri-

nio sluoksnio pėdsakų pastebėta ir dirvoje šalia pilkapio.
1952 tyr. II. Rad. IEM.

19. **TILTAGALIAI**, Panevėžio raj., Karsakiškio apyl.
Lėvens ir Marnakos santakoje, Užmarnake vadinamoje kalvoje, rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi ir keletas akmeninių kirvių.
1969 žv. II. Rad. Geležių vidurinės mokyklos kraštotyros rinkiniuose.

20. **UOGUČIAI**, Plungės raj., Alsėdžių apyl.
1936 m. ŠAM (vad. B. Tarvydas) tyrinėjant suardytą III—VI a. senkapį, šalia jo iš V aptikta apie 20 ugniaviečių, atskirų radinėlių, tarp kurių yra 2 ankstyvi Dijakovo tipo svoreliai.
Rad. KVIM.
Lit.: B. Tarvydas, Uogučių senkapis.— „Gimtasai kraštas", 1936, Nr 3—4, p. 527—529; J. Puzinas, 1938, 251—253.

21. **VILKIJA**, Kauno raj.
Miestelio R pakraštyje, Karvošilo kair. krante, apie 150 m ilgio plote, griūvančiame krante yra 0,5 m storio kultūrinis sluoksnis: su degėsiais maišytos žemės, gyvulių kaulų, šlako, žiestos keramikos.
1972 žv. MMT.

22. **KUKIAI**, Mažeikių raj., Juodeikių apyl.
Varduvos kair. krante 1973 m. TKM ir Mažeikių kraštotyros muziejus (vad. V. Valatka) tyrinėjo X—XVII a. senkapį. Jo Š dalyje aptiktas iki 0,5 m storio kultūrinis sluoksnis su lipdyta keramika brūkšniuotu paviršiumi ir kitais I tūkstantmečio pr. m. e.—m. e. pradžios radiniais.
Rad. Mažeikių kraštotyros muziejuje.

23. **ZASTAUČIAI**, Mažeikių raj., Ukrinų apyl.
Ventos kair. krante 1974 m. TKM (vad. V. Valatka) tyrinėjo II—IV a. pilkapius. Po pilkapiu Nr. 2 aptikta I tūkstantmečio pr. m. e. gyvenvietės pėdsakų: sudegusio pastato (?) su keturkampiu židiniu liekanų, lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi, akmeninio kirvio dalis.
Rad. Mažeikių kraštotyros muziejuje.

3. XVI—XVIII a. KARINIAI ĮTVIRTINIMAI[1]

1. **BALTADVARIS**, Molėtų raj., Videniškių apyl.
Siesarties kair. krante, apie 3 km į ŠV nuo Videniškių, upės kilpoje yra aukštu pylimu apjuostas apie 80×80 m dydžio plotas su mūrinių XVII—XVIII a. pastatų griuvėsiais. Išliko apie 60 m ilgio ir 3,5—4 m aukščio pylimo dalis. Atrodo, čia yra buv. vienuolyno vieta, kartais minima kaip piliakalnis ar pilies vieta.
1968 žv. MMT, 1970 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 101 ir 260 (Videniškiai).

2. **BELVEDERIS**, Jurbarko raj., Seredžiaus apyl.
Nemuno slėnio pakraštyje aukštumos kampas vadinamas šančiumi, „okopu". Tai tarp dviejų daubų įsiterpęs aukštumos kampas stačiais, aukštais šlaitais iš V, P ir R. Š—ŠV nuo aukštumos jis atskirtas tiesiu 7 m pločio ir 1 m gylio grioviu, už kurio supiltas tiesus, 2,5 m aukščio nuo griovio dugno pylimas. Jis 35 m ilgio ir galuose su keturkampiais 12×12 m dydžio bastionais, kurių dalis atsikišusi išorėn. Aikštelė už pylimo — netaisyklingas keturkampis apie 50×55 m dydžio. Jos pakraščiuose yra žemo pylimo pėdsakų.
1972 žv. II.
Lit.: Ф. Покровский, 1899, 135.

3. **BUMBULAI**, Kelmės raj., Liolių apyl.
Daugvirės kalvos viršuje, ŠR krašte yra 225 m ilgio pylimas, kurio apie 70 m ilgio dalis nuo kalvos R šlaito krašto eina į V, paskui lanku pasuka į Š. Abiejose pylimo pusėse pastebimas griovys. Išorinėje P ir V pusėje jis nežymus, ariant užslinkęs, o R—Š gilus (apie 2,5 m gylio nuo pylimo viršaus ir 12 m pločio). Už jo yra antras pylimas iki 3,6 m aukščio nuo griovio dugno ir trečias — vidinis 10 m pločio ir 1,5 m gylio griovys. Pylimas juosia 90 m pločio ir apie 200 m ilgio Š—P kryptimi aikštę.
1967 žv. II.

[1] Galimas daiktas, šiai grupei priklauso ir Krikliniai Pasvalio raj. (žr. piliakalnių sąrašą Nr. 331) bei Žeimelis, Pakruojo raj. (Nr. 849).

4. **DIEGLIAI** (Dvyliai, Pašalteikiai), Klaipėdos raj., Agluonėnų apyl.
Apie 400 m nuo Aisės upelio, lygumoje buvęs apie 25×25 m dydžio plotas, apjuostas pylimu ir aplink išorėje iškastu grioviu. XIX a. pabaigoje dar buvo išlikęs 40 m ilgio ir 7 m pločio pagrindu 1 m aukščio pylimas ir nuo jo galų į P ėjusių R ir V pylimo 18 m ilgio dalis. Dabar išlikusi tik 34 m ilgio Š pylimo dalis ir už jos — 4 m pločio ir 1 m gylio griovys. Taisyklinga forma, nedidelė apimtis ir padėtis lygumoje liudija, kad šis karinis įrenginys priklauso jau paraku šaunančių ginklų epochai.
1963 žv. II.
Lit.: A. Bezzenberger, 1900 a, 185—188; E. Hollack, 1908, 20, 25; P. Tarasenka, 1928, 119 ir 206 (Pašalteikiai).

5. **GAIDELIAI,** Šilutės raj., Jonaičių apyl.
Į PR nuo kaimo yra, žvyrą imant, apardyti švedų pylimai. Išliko maždaug per 50 m viena nuo kitos beveik lygiagretės 4—5 m aukščio pylimo dalys. V dalis apie 230 m, R — 130 m ilgio. Seniau pylimas sudaręs uždarą ratą ir juosęs gana didelį kiemą.
1963 žv. II.
Lit.: Altpreussische Monatschrift, 1872, 590—591.

6. **GALZDONAI** (Jonaičiai), Šilutės raj., Usėnų apyl.
Apie 1 km nuo Nemuno vagos į Š, lygiagrečiai su ja yra išlikęs apie 2,5 m aukščio, 85 m ilgio ožnugaris, vadinamas švedų pylimu. 25 m ilgio R jo galas apardytas. Tai gali būti ir natūrali kalva, ir išlikęs įtvirtintos stovyklos vieno krašto pylimas.
1963 žv. II.
Lit.: H. Crome, 1938, 185; 1939, 310—311.

7. **GERUČIAI** (Glebava), Pakruojo raj., Žeimelio apyl.
Dvare, Beržtalio deš. krante yra keturkampė aikštė, iš trijų pusių apjuosta pylimu. 120 m ilgio V jos kraštas remiasi į upelį, ir pylimo čia nėra. Šlaitas nuo upelio 4 m aukščio. Š kraštas 100 m, R — 100 m ir P — 90 m ilgio. Geriausiai išliko Š pylimas, 1,5 m aukščio nuo aikštės ir 4 m aukščio išorėje, nes aplink išorėje buvęs griovys. Kampuose — kūgio formos sampilai. Aikštės centre yra mūrinio pastato pamatų liekanų.
1968 žv. II.
Lit.: J. Šliavas, 1972, 138.

8. **JURJONAI**, Klaipėdos raj., Lapių apyl.
Žvelsos upelio kair. krante, slėnyje yra vadinamasis Katkapis ar Karkapis. Tai du galais suremti pylimai ar jų išlikę galai. Iš Š į P einąs pylimas 14 m, iš R į V — 20 m ilgio. Jie sudaro beveik statų kampą; pašlaitėje tarsi būta griovio. Pylimai apie 2,5 m aukščio.
1963 žv. II.

9. **KATYČIAI** (Laugaliai), Šilutės raj.
Į V nuo Katyčių, prie ribos su Laugalių laukais, drėgnoje lygumoje yra švedų pylimas. Tai apie 750 m ilgio pylimas, einąs iš pradžių iš ŠR į PV, paskui pasukąs į ŠV. Apie 370 m ilgio dalis jau vos pastebima, sunaikinta, vežant smėlį. Geriau išlikusiose vietose jo pagrindas 36 m pločio; pylimas 4—5 m aukščio. Sunku pasakyti, ar tai XVII—XVIII a. karinės stovyklos įtvirtinimai, ar natūralus ožnugaris. Iki šiol archeologinėje literatūroje jis minimas kaip piliakalnis.
1963 žv. II.
Lit.: E. Hollack, 1908, 22; P. Tarasenka, 1928, 152; V. Bruožaitytė, 1937 vasario 26; J. Remeika, 1938, 88; H. Crome, 1938, 9; 1939, 298.

LAZDĖNAI, Šilutės raj., Stoniškių apyl.
Į V nuo kaimo minimi pylimai. Tačiau nepasisekė nei jų surasti, nei išsiaiškinti, ar jie kada nors čia buvo.
1963 žv. II.
Lit.: H. Crome, 1938, 185; 1939, 284.

10. **LIŽIAI,** Tauragės raj. ir apyl.
Šešuvies deš. krante, apie 1,5 km nuo santakos su Jūra, pievoje yra vadinamasis Sklepkalnis. Tai apie 180 m ilgio lanko formos, iki 3 m aukščio pylimas kiek žemėjančiais galais į atokiau per pelkę tekančią upę. Už upės — platus pelkėto slėnio ruožas. Tai, matyt, XVII—XVIII a. karinės stovyklos vieta.
1964 žv. II.

11. **MIRABELIS**, Kupiškio raj., Aukštupėnų apyl.
Kupos deš. krante, slėnio pakraštyje yra lygi keturkampė, apie 170 m ilgio R—V kryptimi ir 80 m pločio aikštė kalvos viršuje. Šlaitai statūs, rūpestingai išlyginti, apie 4 m aukščio, tik ŠR vos 1,5 m aukščio. Aikštės V gale yra tiesus 1,5 m aukščio nuo jos paviršiaus pylimas, kurio P gale — 10×12 m dydžio bastionas. Aikštėje prie pylimo Š galo yra 2 duobės, tarsi

pastato ir bokšto rūsių vieta. Ir kitur aikštėje buvę išariama koklių ir plytgalių.
1960 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 186.

PAGURIAI, Rokiškio raj., Pandėlio apyl. P. Tarasenka, remdamasis J. Elisonu, nurodo prie Apaščios piliakalnį. Iš tikrųjų čia dvarvietėje yra buv. pramogų paviljono vieta — 30×40 m sklypas, apjuostas vandens grioviu. Saloje yra buv. pastato pamatų žymių.
1949 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 198.

12. **PANEMUNIS**, Rokiškio raj.
Nemunėlio deš. krante, šalia buv. dvaro, kalvoje yra pylimas. Iš trijų pusių jis juosia keturkampę kalvos viršūnę, iš ketvirtosios — status, 11 m aukščio šlaitas į Nemunėlį. Pylimai 56—60 m ilgio. Žemiausias išorinis R pylimo šlaitas — tik 4,5 m aukščio. Viršuje 2 m pločio pylimas. Pylimo juosiamos aikštės pakraščiu yra 3 m gylio ir 14 m pločio viršuje griovys. Jis juosia ne visai taisyklingą, 30×35×27×35 m dydžio aikštę, kiek žemesnę už pylimą. Kampuose bastionų nėra.
1949 ir 1972 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 203; Ф. Покровский, 1899, 48.

PAPILYS, Biržų raj.
Į V nuo miestelio, šalia buv. dvaro yra vadinamasis „zomkelis“, panašiai kaip Pagurių, apie 35×40 m dydžio keturkampė aikštė, apjuosta baigiančiu užslinkti grioviu su vandeniu. Aikštėje matyti iš plytų ir akmenų mūryti medinio (?) pastato pamatai, randama XVI—XVII a. koklių, plytų.
1949 ir 1969 žv. II. Rad. RKM.

PAPRŪDŽIAI, Kelmės raj. ir apyl.
Miške yra netaisyklingas, apie 640 m ilgio ir 120—220 m plotas, tarsi apjuostas smėlio pylimu. Jame yra apie 20 įvairaus dydžio kalvelių, tarsi pilkapių. Vieta vadinama Švedkalniais. Bet panašiau į tai, kad čia vėjo supustytos kalvelės ir „pylimai“.
1967 žv. II.

13. **PALANGA**
Basanavičiaus gatvėje, į P nuo Rąžės (Ronžės) kair. kranto, netoli jūros, kadaise, matyt, beveik Rąžės žiotyse, prie buv. uosto yra išlikę pylimo dalių. Apie 4 m aukščio pylimas juosė keturkampę aikštę. Jis gerokai sunaikintas statybų, ir buv. stovyklos dydis neaiškus.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 201.

PAŠALTEIKIAI, Klaipėdos raj., žr. **Diegliai** (Nr. 4).
Kaime minimas piliakalnis vadinamas Ragokalniu. Pašalteikių kaimelis 1894 m. buvo įjungtas į Dvylius. Todėl kartais tas pats Ragokalnis — pylimai su kampe buv. kūgio formos sampilu — nurodomas ir Pašalteikiuose, ir Dvyliuose (Diegliuose).
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 206 (Pašalteikiai) ir 119 (Diegliai).

PAŠIMŠĖ, Kelmės raj., Kiaunorių apyl.
Buv. dvaro sodybos V pakraštyje yra Skambalu vadinamas kalnas. Taisyklinga keturkampė kalva, kurios viršuje yra 50 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 16 m pločio aikštelė. Kalvos šlaitai 6,5 m aukščio, taisyklingi, statūs, iš trijų pusių yra terasos: ŠR — 6 m, ŠV šlaite 1,5 m pločio; PR šlaite, 1,5 m žemiau aikštelės yra 1,8 m pločio terasa, 1,3 m žemiau jos — antra 1,5 m pločio ir 1,6 m žemiau — trečia 2 m pločio terasa. PV gale jų nėra. Čia padarytas kelias užvažiuoti ant kalno. Atrodo, tai ne karinis objektas, o dvarininkų pramogų vieta.
1967 žv. II.

14. **PIKTOŽIAI**, Klaipėdos raj., Agluonėnų apyl.
Kaimo P dalyje, lygioje vietoje yra pylimų liekanų. Pylimai juosė apie 20×20 m dydžio keturkampį kiemą. Š pylimo išliko 19 m ilgio V galas ir poros m ilgio P pylimo dalis. Jie 1,5—2 m aukščio, išorėje yra 2—2,5 m pločio ir maždaug 1 m gylio griovio dalis. Likęs pylimas sunaikintas, kasant žvyrą dar XIX a. Pylimai buvo netoli XV a. nusistovėjusios Lietuvos ir Prūsijos sienos. Manoma čia buvus vieną iš sienos sargybos postų.
1963 žv. II.
Lit.: A. Bezzenberger, 1900 **a**, 185, lent. XIX : 1.

15. **PILAITĖ**, Vilniaus raj., Buivydiškių apyl.
Sudervės kair. krante, iš Š, ŠV jos juosiamas yra Pilaitės kalnas. Jis 4—5 m aukščio šlaitais, viršuje maždaug 80 m ilgio ŠR—PV kryptimi ir 40 m pločio. Kalvos viršus, kai kur ir šlaitai iškasinėti 3—6 m skersmens duobėmis. Jose matyti akmens ir plytų mūro. XIX a. istorikai spėjo čia buvus mūrinę pilį, kurią valdė Sudervės Viršilos.
Lit.: M. Baliński, 1846, 201—202.

16. **PLATELIAI**, Plungės raj.
Ežere, Pilies saloje, yra XV—XVI a. buv. medinės pilies pėdsakų.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 215; Ф. Покровский, 1899, 90.

17. **RAMUČIAI**, Šilutės raj., Gardamo apyl.
Į ŠV nuo kaimo, dešinėje kelio į Saugus pusėje yra „švedų pylimai".
Lit.: H. Crome, 1940, 108.

18. **ROKANTIŠKĖS**, Vilniaus raj., Grigaičių apyl.
Vilnios kair. krante, slėnio pakraštyje yra Pilies kalnas su mūrinių pastatų griuvėsiais. Iš Š, R ir V jį juosia Vilnios slėnis. Šlaitai statūs, daugiau kaip 30 m aukščio, P — 6—7 m pločio ruoželiu kalnas susisiekia su gretima aukštuma. Viršuje yra netaisyklinga keturkampė aikštė, apie 60 m ilgio Š—P kryptimi, 45 m pločio Š gale ir 20 m pločio P. Aikštelėje matyti mūrinių sienų griuvėsių. P dalyje būta 45 m ilgio ir apie 20 m pločio pastato. Į P nuo jo — apie 35×25 m dydžio kiemas, apjuostas mūro siena. PV kampe, greičiausiai, stovėjo bokštas.
XVI a. Lietuvos metraščiuose įrašytas padavimas, kad čia buvusi pirmoji Alšėnų kunigaikščių pilis. XVI a. ji perstatyta, 1655 m. sudeginta. 1940.X.17—XI.6 d. Vilniaus miesto muziejus buvo pradėjęs ją kasinėti. Nuimtas tik viršutinis sluoksnis, aptikta XVI a. koklių. Gilesnių sluoksnių nepasiekta ir neaišku, kada pilis statyta.
1955 žv. II, 1940 tyr. Vilniaus miesto muz.
Lit.: Lietuvos metraštis, Bychovco kronika, 1971, 62.

19. **ŠERNAI**, Klaipėdos raj., Dovilų apyl.
Apie 2 km į P nuo Šernų senkapio, miške, kair. Minijos krante XIX a. pabaigoje buvo išlikę du 15—18 m ilgio ir 2 m aukščio pylimai, kurių galai sujungti smailiu kampu.
Lit.: A. Bezzenberger, 1892 a, 143.

20. **ŠILĖNAI**, Kauno raj., Samylų apyl.
Nemuno slėnyje, kair. krante, prie pat vagos buvo vadinamieji Šančiai — apie 4 m aukščio pylimas ir jo išorėje 10—15 m pločio ir 4 m gylio griovys. Pylimas ir griovys juosė maždaug 400 m ilgio ir 230 m pločio aikštę, ŠR—R ją saugojo Nemunas. Pylimai užtvindyti, pastačius Kauno HE.
1953 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 244; 1956, 92—94.

21. **UŽUPĖS**, Jonavos raj., Markutiškių apyl. Aukštumos kampas Šventosios deš. krante vadinamas Šančiais. Čia būta apie 50×65 m dydžio lygios, keturkampės aikštės, apjuostos pylimais, iš R ir P — Šventosios slėnio daubos. Kampuose buvę 15×15 m dydžio keturkampiai atsikišę bastionai. Šio karinio įrenginio išliko tik dalys. Iš jų matyti, kad Š nuo aukštumos 10 m tarpe buvo supilti maždaug 1 m aukščio 2 pylimai. Vidinio pylimo išorinis 15 m aukščio šlaitas leidžiasi į griovį, už kurio yra 0,65 m aukščio pylimėlis. Jo išorinis šlaitas susilieja su stačiu kalvos šlaitu ir yra 7,5 m aukščio. V galo pylimai, dirbant laukus, visai sunaikinti. Aikštėje daug didelių, net 30 cm storio lipdytų puodų šukių.
1971 žv. II.

22. **VAINEŽERIS** (Justinava), Lazdijų raj., Kapčiamiesčio apyl.
Ančios ež. P krante, žemumoje yra „okopka", apkasas. Iš V, Š ir R jį juosia ežeras, iš P — platus užpelkėjęs griovys. Tai 6 m aukščio pylimas, žiedu juosiąs nedidelę aikštelę. R gale jis 40 m, P krašte — 50 m, V — 34 m ir Š krašte — 70 m ilgio. Pylimo viršus plokščias, 2—3 m pločio.
1954 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 146; 1956, 92; A. Kamiński, 1956, 223.

23. **VOLAI** (Biliūnai), Raseinių raj., Girkalnio apyl.
Lygumoje yra stačiakampis, keturkampis plotas, apjuostas maždaug 3 m aukščio pylimu, kuris išorėje 5—6 m aukščio, nes už pylimo yra 6—8 m pločio ir iki 3 m gylio griovys. Pylimas viršuje, PV ir ŠR gale yra 63 m, o PR ir ŠV krašte — 83 m ilgio. Kieme aikštėje, prie PV pylimo yra didelio mūrinio pastato griuvėsių: akmenų, plytgalių, žalių glazūruotų XVII—XVIII a. koklių fragmentų.
1961 žv. II.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 107 (Bilevičiai); Ф. Покровский, 1899, 139.

24. **ZUJAI**, Ukmergės raj., Vidiškių apyl.
Šventosios ir Mūšos santakoje, abiejų deš. krante aukštumos kampas vadinamas Šanto kalneliu. Nuo gretimos aukštumos jis atskirtas apie 55 m ilgio ir 0,5—3 m aukščio puslankiu pylimu. Iš vidaus palei pylimą dar buvęs 8 m pločio griovys.
1970 žv. II.

RODYKLĖ

1. PILIAKALNIAI (1 žemėlapis)

a) Tikrieji

Nr. 2, 3, 5, 7, 8, 11, 12, 14—17, 19, 22, 25, 26, 28—31, 33, 34, 38, 41, 43, 47, 48, 50, 52—54, 56—59, 65—68, 70, 72, 74—80, 82, 83, 86—90, 92, 93, 95, 98, 100, 102, 104—107, 109—113, 115, 117, 120—122, 124, 128—131, 133, 134, 136—139, 142, 146—150, 152, 154, 155, 157—159, 161, 163, 164, 168, 171, 173—176, 178, 180, 183, 184, 187, 190—192, 194, 198, 200, 202, 203, 206—208, 213, 215—218, 220, 222, 223, 228, 229, 231, 233, 234, 236—240, 242—244, 246—249, 251, 252, 254—256, 258, 260, 265—270, 272—275, 277, 279—282, 285—289, 291, 296—298, 300, 302. 304—306, 308—313, 315—317, 321, 323, 325, 327, 328, 331, 332, 335, 336. 338, 341, 342, 347, 349—354, 356—360, 363—365, 368, 369, 371—373, 377—380, 382—384, 386, 387, 390—391, 394, 396, 397, 399, 401—403, 405—409, 411—414, 417—419, 421, 423—426, 429, 430, 432, 434, 435, 439, 440, 442—451, 455—458, 460, 462—468, 472, 474, 477—482, 485—491, 493, 495, 498—501, 504—513, 516, 517, 520, 523, 524, 527, 532—543, 545, 546, 551—556, 558—564, 567—573, 575, 577, 579, 580—584, 587—591, 593—597, 599—601, 605, 608—610, 612, 614, 615, 618—620, 623, 624, 626—629, 631, 634, 635, 637—639, 641, 642, 645, 647, 649, 654, 655, 657, 658, 663—666, 669—671, 673—682, 684, 685, 688, 690—695, 697—699, 701, 702, 706, 710—712, 715, 717, 719—723, 725, 728, 731—733, 735—737, 739, 740, 745, 748—750, 753—755, 757, 758, 761—763, 766, 767, 771, 773—776, 782—784, 786, 787, 789—791, 793—795, 798, 800—813, 815, 816, 819, 822—827, 829—840, 842—844, 846—849, 851—853, 856—860.

b) Spėjamieji

Nr. 1, 4, 9, 10, 13, 18, 20, 21, 23, 24, 27, 32, 35, 36, 37, 39, 40, 42, 44—46, 49, 51, 55, 60—64, 69, 71, 73, 81, 84, 85, 91, 94, 96, 97, 103, 108, 114, 118, 132, 140, 141, 143, 144, 153, 160, 162, 165, 166, 169, 170, 172, 177, 179, 185, 186, 188, 189, 193, 195—197, 199, 201, 210, 211, 219, 221, 224—227, 230, 232, 241, 245, 250, 253, 257, 259, 261, 262, 264, 276, 283, 284, 290, 292—294, 299, 303, 307, 314, 318—320, 322, 324, 326, 329, 330, 333, 334, 339, 343—345, 361, 362, 366, 367, 374, 375, 381, 385, 388, 389, 393, 398, 400, 404, 410, 415, 416, 420, 422, 428, 431, 437, 438, 441, 452—454, 459, 461, 470, 471, 475, 476, 483, 484, 492, 496, 497, 502, 503, 514, 515, 521, 522, 528, 529, 531, 547—550, 557, 565, 574, 576, 585, 586, 598, 603, 604, 606, 611,613, 616, 617, 621, 622, 630, 636, 643, 644, 646, 648, 651, 652, 656, 659, 660, 662, 668, 672, 689, 700, 703, 704, 707—709, 713, 714, 716, 718, 724, 726, 727, 729—730, 734, 738, 741—744, 746, 747, 751, 752, 756, 760, 764, 768, 769, 777, 781, 785, 788, 792, 796, 799, 814, 817, 818, 828, 841, 845, 850, 855.

c) Sunaikintieji

Nr. 6, 99, 101, 116, 119, 123, 125, 126, 127, 135, 145, 151, 156, 167, 177a, 181, 182, 204, 209, 212, 214, 235, 253, 263, 271, 278, 295, 301, 337, 346, 348, 355, 370, 376, 392, 395, 427, 436, 469, 473, 494, 518, 519, 525, 526, 530, 544, 566, 578, 592, 602, 607, 625, 632, 633, 640, 650, 653, 661, 667, 683, 686, 687, 696, 705, 765, 770, 772, 778, 779, 780, 797, 820, 821, 854.

2. NEĮTVIRTINTOS GYVENVIETĖS (2 žemėlapis)

1. Akmenskinė
2. Balkasodis
3. Baluškiai
4. Dubičiai
5. Galeliai
6. Ginėnai

7. Jedžiotai
8. Kaireliai
9. Kaunas
10. Krikštonys
11. Kurganai (Varatniškės)
12. Lapainia
13. Nečionys
14. Nemaitonys
15. Nendriniai
16. Pajuostis
17. Smėlinka
18. Stakai
19. Tiltagaliai
20. Uogučiai
21. Vilkija
22. Kukiai
23. Zastaučiai

3. TYRINĖTI PILIAKALNIAI IR JŲ GYVENVIETĖS

(3 žemėlapis) [1]

1(33). Apuolė (piliakalnis)
2(41). Aukštadvaris (piliakalnis ir gyvenvietė)
3(50). Bačkininkėliai (piliakalnis ir gyvenvietė)
4(67). Barčiai (Čepelūnai) (piliakalnis)
5(68). Bartkūnai (piliakalnis)
6(80). Berzgainiai (piliakalnis)
7(93). Bogutiškė (piliakalnis)
8(95). Bražuolė (piliakalnis)
9(98). Bradeliškės (piliakalnis)
10(100). Bubiai (piliakalnis)
11(133). Dapšiai (piliakalnis ir gyvenvietė)
12(134). Darbutai (piliakalnis)
13(151). Dovainonys (piliakalnis ir gyvenvietė)
14(163). Dūkštas (piliakalnis ir gyvenvietė)
15(174). Eketė (piliakalnis ir gyvenvietė)
16(178). Gabrieliškė (piliakalnis)
17(235). Guogai (piliakalnis ir gyvenvietė)
18(237). Imbarė (piliakalnis ir gyvenvietė)
19(238). Įpiltis (piliakalnis)
20(245). Jakštaičiai (piliakalnis)
21(258). Jonelaičiai (piliakalnis)
22(266). Juodonys (gyvenvietė)
23(291). Kaniavėlė (piliakalnis)
24(302). Kaukai (piliakalnis)
25(347). Kulionys (piliakalnis)
26(349). Kumelionys (piliakalnis ir gyvenvietė)
27(351). Kunigiškiai (Pajevonys) (piliakalnis ir gyvenvietė)
28(369). Lavariškės (piliakalnis)
29(370). Lavoriškės (gyvenvietė)
30(391). Liškiava (piliakalnis)
31(408). Maišiagala (piliakalnis)
32(414). Maniuliškės (piliakalnis)
33(426). Mažulonys (piliakalnis)
34(434). Merkinė (piliakalnis ir gyvenvietė)
35(436). Meškučiai (piliakalnis ir gyvenvietė)
36(439). Mielėnai (piliakalnis)
37(440). Migonys (piliakalnis ir gyvenvietė)
38(472). Nemenčinė (piliakalnis)
39(479). Norkūnai (piliakalnis ir gyvenvietė)
40(480). Norkūnai (piliakalnis ir gyvenvietė)
41(481). Narkūnai (gyvenvietė)
42(487). Obelytė (piliakalnis)
43(511). Pakačinės (piliakalnis)
44(543). Paplienija (gyvenvietė)
45(559). Paveisininkai (piliakalnis ir gyvenvietė)
46(564). Paželviai (piliakalnis)
47(573). Petrešiūnai (piliakalnis)
48(580). Piliakalniai (piliakalnis ir gyvenvietė)
49(612). Punia (piliakalnis)
50(631). Renavas (piliakalnis)
51(645). Rudamina (piliakalnis)
52(649). Rumbonys (gyvenvietė)
53(650). Rumšiškės (piliakalnis)
54(678). Spitrėnai (piliakalnis)
55(692). Sudargas (piliakalnis)
56(693). Sudargas (piliakalnis)
57(695). Sudargas (piliakalnis)
58(793). Varnupiai (piliakalnis)
59(802). Velikuškės (piliakalnis)
60(804). Veliuona (piliakalnis)
61(806). Veliuona (piliakalnis)
62(808). Velžiai (piliakalnis ir gyvenvietė)
63(825). Vilnius (piliakalnis ir gyvenvietė)
64(826). Vilnius (gyvenvietė)
65(836). Vorėnai (piliakalnis)
66(838). Vosgėliai (piliakalnis)
67(843). Žagarė (piliakalnis)
68(852). Žiegždriai (piliakalnis)

[1] Skliaustuose nurodomas paminklo numeris, kuriuo jis pažymėtas sąraše ir žemėlapyje, o po vietovardžio,— kas tyrinėta.

4. XVI—XVIII a. KARINIAI ĮTVIRTINIMAI

(4 žemėlapis)

1. Baltadvaris
2. Belvederis
3. Bumbulai
4. Diegliai
5. Gaideliai
6. Galzdonai

7. Geručiai
8. Jurjonai
9. Katyčiai
10. Ližiai
11. Mirabelis
12. Panemunis
13. Palanga
14. Piktožiai
15. Pilaitė
16. Plateliai
17. Ramučiai
18. Rokantiškės
19. Šernai
20. Šilėnai
21. Užupės
22. Vaineženis
23. Volai
24. Zujai

5. BRŪKŠNIUOTOSIOS KERAMIKOS RADIMO VIETOS
(5 žemėlapis)

a) Piliakalniai

1(5). Akvieriškė
2(8). Alksniai
3(15). Andreikėnai
4(22). Antaniškės
5(28). Antilgė
6(41). Aukštadvaris
7(50). Bačkininkėliai
8(54). Bajorai
9(57). Bakšėnai
10(58). Balandiškės
11(66). Bambininkai
12(68). Bartkūnai
13(72). Baušiškės
14(75). Bėčionys
15(77). Bendžiukai
16(78). Bernotai
17(80). Berzgainiai
18(85). Bielazariškės
19(88). Bikūnai
20(93). Bogutiškė
21(94). Bradesiai
22(95). Bražuolė
23(98). Bradeliškės
24(102). Budeliai
25(105). Buivydai
26(117). Buteikiai
27(122). Černiauskai
28(124). Čiulėnai
29(129). Daniliškės
30(133). Dapšiai
31(139). Daugailiai
32(146). Dauliūnai
33(151). Dovainonys
34(154). Dryžiai
35(163). Dūkštas
36(168). Džiuginėnai
37(191). Garniai
38(212). Giluičiai
39(213). Gimžiškiai
40(216). Ginučiai
41(223). Golubiškės
42(235). Guogai
43(236). Gutaučiai
44(260). Jatkūniškės
45(265). Juodausiai
46(270). Jurkakalnis
47(274). Kačėniškė
48(286). Kalnočiai
49(289). Kalviai
50(291). Kaniavėlė
51(308). Kereliai
52(317). Kiemionys
53(325). Klebiškis
54(332). Krikštonys
55(335). Krūminiai
56(347). Kulionys
57(349). Kumelionys
58(351). Kunigiškiai (Pajevonys)
59(354). Kurmelionys
60(360). Lakinskai
61(370). Lavoriškės
62(382). Liaudiškiai
63(386). Liesėnai
64(387). Lygamiškis
65(390). Linkmenys
66(391). Liškiava
67(403). Lūžai
68(406). Maisiejūnai
69(408). Maišiagala
70(413). Maneičiai
71(414). Maniuliškės
72(421). Marvelė
73(426). Mažulonys
74(436). Meškučiai
75(439). Mielėnai
76(440). Migonys
77(445). Mineikiškės
78(456). Moškėnai
79(472). Nemenčinė
80(474). Nevieriškė
81(479). Norkūnai
82(480). Norkūnai
83(481). Narkūnai
84(487). Obelytė
85(500). Padovinys

86(504). Pagaršvys
87(511). Pakačinės
88(512). Pakalniai
89(519). Palapainė
90(524). Pamiškė
91(535). Papiliai
92(537). Papiliai
93(538). Papiliai
94(539). Papiliakalnė
95(542). Papiškės
96(543). Paplienija
97(552). Pašlavantys
98(555). Paukščiai
99(558). Pavandenė
100(559). Paveisininkai
101(564). Paželviai
102(573). Petrešiūnai
103(582). Piliakalnis
104(584). Piliakalnis
105(592). Pilviškiai
106(593). Pipiriškės
107(600). Poteronys
108(605). Prienai
109(638). Rokiškės
110(649). Rumbonys
111(650). Rumšiškės
112(654). Samylai
113(671). Skineikiai
114(676). Sližiškiai
115(677). Sokiškiai
116(678). Spitrėnai
117(684). Stasiūnai
118(697). Suginčiai
119(699). Sūngailiškis
120(701). Sužionys
121(706). Šakališkiai
122(723). Šiaudiniai
123(733). Šinkūnai
124(735). Šišponiškės
125(750). Taurapilis
126(753). Tolimėnai
127(766). Ūžėniškės
128(790). Varnikai
129(794). Verslava
130(802). Velikuškės
131(807). Velniakampis
132(813). Verstaminai
133(833). Vitkūnai
134(836). Vorėnai
135(838). Vosgėliai
136(847). Žarijos
137(852). Žiegždriai
138(856). Žirgėnai

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(1). Akmenskinė
2(2). Balkasodis
3(4). Dubičiai
4(5). Galeliai
5(10). Krikštonys
6(11). Kurganai
7(12). Lapainia
8(15). Nendriniai
9(16). Pajuostis
10(19). Tiltagaliai
11(22). Kukiai
12(23). Zastaučiai

c). Atsitiktiniai radiniai

1. Dainiai, Širvintų raj., Viesų apyl.
1973 m. Širvintos kair. krante, kasant žvyrą.
2. Kapitoniškės, Kaišiadorių raj., Rumšiškių apyl.
1953 m. II tyrinėtų pilkapių Nr. 2 ir 9 sampile.
3. Radastai, Alytaus raj., Verebiejų apyl.
1970 m. Alytaus kraštotyros muziejui tyrinėjant IV a. kapus.
4. Žeimelis, Pakruojo raj.
Į P nuo miestelio, Beržtalio kair. krante rasta didesnė dalis puodo. Radinys Žeimelio vid. mokyklos rinkiniuose (J. Šliavas, 1969 a, 347—348).

6. DIJAKOVO TIPO SVORELIŲ RADIMO VIETOS
(6 žemėlapis)

a). Piliakalniai

1(41). Aukštadvaris, 1 fragmentas (IEM, AR 276 : 216; V. Daugudis, 1962, 49).
2(93). Bogutiškė, 3 fragmentai (1 egz. Valstybiniame istorijos muziejuje Maskvoje; IEM, AR 213 : 1—2; Ф. Покровский, 1897, 193, табл. XIII: 49).
3(472). Nemenčinė, 26 egz. (IEM, AR 226 : 4, 5, 36, 37, 105, 107, 108, 109, 112, 142, 144, 145, 146, 160, 169, 188—197, 238; P. Kulikauskas, 1958, 33, 9 pav.)
4(542). Papiškės, 1 fragm. (IEM, AR 219 : 1).
5(543). Paplienija, 22 egz. (TKM; 9423, 9437, 9440, 9448, 9631, 9633, 9648, 9656, 9663, 9664, 9668, 9669, 9675, 9695, 9700, 9706, 10069, 10082, 10083, 10086, 10090; V. Valatka, 1967, 172).
6(564). Paželviai, 1 egz. (IEM, AR 398 : 1).
7(593). Pipiriškės, 1 egz. (KVIM, 1044 : 2).

8(836). Vorėnai, 1 egz. (L. Krzywicki, 1914, 24, lent. IV : 4).

b). Gyvenvietės

9(20). Uogučiai, 2 egz. (KVIM, B. Tarvydas, Uogučių senkapis.—„Gimtasai kraštas“, Šiauliai, 1936, 528, pav. 28).

c). Atsitiktiniai radiniai

10. Šarnelė, Plungės raj., Varduvos apyl. Varduvos pakr. 1 egz. (TKM; V. Valatka, 1967, 171—173).

11. Žeimenos pakrantė, Švenčionių raj., Švenčionėlių apyl. Garnio ar Santakos kaimo laukuose 1 egz. (Šv. KM).

7. GRUBLĖTOSIOS KERAMIKOS RADIMO VIETOS

(7 žemėlapis)

a). Piliakalniai

1(7). Alytus
2(17). Aniškis
3(19). Antakščiai
4(33). Apuolė
5(41). Aukštadvaris
6(48). Ąžuolpamūšė
7(50). Bačkininkėliai
8(66). Bambininkai
9(68). Bartkūnai
10(72). Baušiškiai
11(76). Beižonys
12(79). Bernotai
13(80). Berzgainiai
14(87). Bijeikiai
15(89). Bilionys
16(90). Birštonas
17(95). Bražuolė
18(98). Bradeliškės
19(102). Budeliai
20(104). Buišai
21(109). Buniškiai
22(110). Buožėnai
23(111). Burbaičiai
24(115). Būriškiai
25(117). Buteikiai
26(122). Černiauskai
27(128). Dabravolė
28(129). Daniliškės
29(136). Daubariai
30(151). Dovainonys
31(155). Druskininkėliai
32(163). Dūkštas
33(174). Eketė
34(178). Gabrieliškės
35(180). Gaigaliai
36(206). Geruliai
37(207). Geruliai
38(208). Getautė
39(212). Giluičiai
40(216). Ginučiai
41(235). Guogai
42(237). Imbarė
43(243). Ivankiai
44(251). Jaučakiai
45(256). Jomantai
46(265). Juodausiai
47(266). Juodonys
48(291). Kaniavėlė
49(298). Kartena
50(302). Kaukai
51(304). Kaupiškiai
52(308). Kereliai
53(325). Klebiškis
54(332). Krikštonys
55(335). Krūminiai
56(336). Kružiūnai
57(342). Kudirkos Naumiestis
58(349). Kumelionys
59(351). Kunigiškiai (Pajevonys)
60(352). Kupiškis
61(356). Kvėdarna
62(358). Laistai
63(360). Lakinskai
64(369). Lavariškės
65(370). Lavoriškės
66(377). Lentainiai
67(379). Lepelionys
68(382). Liaudiškiai
69(386). Liesėnai
70(387). Lygamiškis
71(390). Linkmenys
72(391). Liškiava
73(394). Liudvinavas
74(402). Luponiai
75(406). Maisiejūnai
76(413). Maneičiai
77(414). Maniuliškės
78(417). Margaravas
79(421). Marvelė
80(429). Medvėgalis
81(430). Medžionys
82(432). Menkupiai
83(435). Meškininkai
84(436). Meškučiai
85(439). Mielėnai
86(440). Migonys
87(443). Mikytai
88(444). Mikniūnai
89(456). Moškėnai

90(457). Mūrininkai
91(464). Naujasodis
92(472). Nemenčinė
93(479). Norkūnai
94(480). Norkūnai
95(487). Obelytė
96(489). Oplankys
97(500). Padovinys
98(504). Pagaršvys
99(506). Pagirgždūtis
100(507). Pagramantis
101(510). Pajiesys
102(511). Pakačinės
103(512). Pakalniai
104(519). Palapainė
105(520). Palazdijai
106(524). Pamiškė
107(536). Papiliai
108(538). Papiliai
109(543). Paplienija
110(545). Paraudinė
111(552). Pašlavantys
112(553). Pašventupys
113(555). Paukščiai
114(558). Pavandenė
115(559). Paveisininkai
116(560). Paverkniai
117(567). Peleniškiai
118(572). Perkaliai
119(573). Petrešiūnai
120(580). Piliakalniai
121(587). Piliakiemiai
122(589). Piliūnai
123(592). Pilviškiai
124(593). Pipiriškės
125(600). Poteronys
126(601). Prelomčiškė
127(602). Pridotkai
128(605). Prienai
129(619). Radysčius
130(631). Renavas
131(645). Rudamina
132(649). Rumbonys
133(650). Rumšiškės
134(654). Samylai
135(664). Seredžius
136(673). Skomantai
137(677). Sokiškiai
138(682). Staniuliškės
139(686). Steigviliai
140(688). Stirniškis
141(690). Strėva
142(693). Sudargas
143(695). Sudargas
144(706). Šakališkiai
145(715). Šatrija
146(721). Šeimyniškiai
147(735). Šišponiškės
148(737). Šiūpariai
149(740). Šlavantai
150(745). Šukiai
151(748). Tartokas
152(750). Taurapilis
153(757). Turčinai
154(784). Valakavičiai
155(793). Varnupiai
156(798). Vedriai
157(802). Velikuškės
158(807). Velniakampis
159(812). Verstaminai
160(815). Veršiobalis
161(822). Vilkyškiai
162(825). Vilnius
163(831). Vištyčio II Laukas
164(833). Vitkūnai
165(838). Vosgėliai
166(842). Žagarė
167(847). Žarijos
168(852). Žiegždriai
169(853). Žilvia

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(2). Balkasodis
2(3). Baluškiai
3(4). Dubičiai
4(6). Ginėnai
5(8). Kaireliai
6(9). Kaunas
7(10). Krikštonys
8(12). Lapainia
9(13). Nečionys
10(14). Nemaitonys
11(15). Nendriniai
12(17). Smėlinka
13(18). Stakai
14(22). Kukiai

c). Atsitiktiniai radiniai

1. Aigėlai, Molėtų raj., Čiulėnų apyl.
Malkėsto ež. ŠR pakraštyje, Šventaragės pusiasalyje rasta 1931 m., P. Tarasenkai žvalgant šią vietovę. Rad. KVIM.
Lit.: P. Tarasenka, 1928, 90.
2. Ežerynas, Alytaus raj., Raitininkų apyl.
1964 m. II tyrinėjant neolito stovyklą, virš jos rasta kartu su šlaku ir kitais I m. e. tūkstantmečio radiniais.
Rad. IEM.
3. Kapitoniškės, Kaišiadorių raj., Rumšiškių apyl.
1953 m. II tyrinėjant pilkapius Nr. 6, 12, rasta sampile.
Rad. IEM.
4. Kulautuva, Kauno raj.
Rad. KVIM.

5. Laukiai, Švenčionių raj., Šutų apyl.
1971 m. rasta, II tyrinėjant pilkapį Nr. 1, šalia kapo Nr. 2.
Rad. IEM.
6. Maudžiorai, Kelmės raj., Užvenčio apyl.
1964 m. TKM tyrinėjant IV—VI a. senkapį.
Rad. TKM.
7. Miklusėnai, Alytaus raj., Luksnėnų apyl.
1953 m. žvalgant suardyto senkapio teritoriją.
Rad. IEM.
8. Pakrauglė, Vilniaus raj., Nemenčinės apyl.
1939 m. Vilniaus universiteto Archeologijos muziejui tyrinėjant apardytus IV—V a. pilkapius.
Rad. IEM.
9. Radastai, Alytaus raj., Verebiejų apyl.
1970 m. Alytaus kraštotyros muziejui tyrinėjant senkapį.
Rad. Alytaus kraštotyros muziejuje.
10. Ramoniškiai, Šakių raj., Kidulių apyl.
1969 m. tyrinėjant III—XII a. senkapį.
Rad. KVIM.
11. Sausiai (Bevandeniškės), Trakų raj., Kariotiškių apyl.
1964 m. II tyrinėjant pilkapį Nr. 4.
Rad. IEM.
12. Žemutiniai Kaniūkai, Kauno raj., Užliedžių apyl.
1959 m. KVDM tyrinėjant neolito ir bronzos amžiaus stovyklą.
Rad. KVIM.
Lit.: R. Jablonskytė-Rimantienė, Žemųjų Kaniūkų IV—I tūkstantmečių pr. m. e. stovyklos.— MAD, A, t. 1(14), 1963, 85—87.

8. GELEŽIES LYDYMO KROSNELIŲ IR ŠLAKO RADIMO VIETOS

(8 žemėlapis)

a). Geležies lydymo krosnelės

1(41). Aukštadvaris
2(349). Kumelionys
3(370). Lavoriškės
4(472). Nemenčinė
5(543). Paplienija
6(15). Nendriniai (neįtvirtinta gyvenvietė)

b). Šlako radiniai

a. Piliakalniai

1(5). Akvieriškė
2(8). Alksniai
3(12). Aluotos
4(17). Aniškis
5(19). Antakščiai
6(26). Antatilčiai
7(41). Aukštadvaris
8(50). Bačkininkėliai
9(54). Bajorai
10(67). Barčiai
11(68). Bartkūnai
12(74). Bažavalė
13(78). Bernotai
14(89). Bilionys
15(98). Bradeliškės
16(102). Budeliai
17(104). Buišai
18(117). Buteikiai
19(122). Černiauskai
20(131). Dapkiškiai
21(133). Dapšiai
22(154). Dryžiai
23(163). Dūkštas
24(171). Eiguliai
25(174). Eketė
26(187). Gandinga
27(191). Garniai
28(216). Ginučiai
29(223). Golubiškės
30(235). Guogai
31(236). Gutaučiai
32(237). Imbarė
33(243). Ižiniškiai
34(246). Junkūnai
35(251). Jaučakiai
36(253). Jautakiai
37(266). Juodonys
38(286). Kalnočiai
39(302). Kaukai
40(312). Kernavė
41(317). Kiemionys
42(325). Klebiškis
43(332). Krikštonys
44(335). Krūminiai
45(349). Kumelionys
46(351). Kunigiškiai
47(354). Kurmelionys
48(370). Lavoriškės
49(382). Liaudiškiai
50(386). Liesėnai
51(387). Lygamiškis
52(390). Linkmenys
53(406). Maisiejūnai
54(414). Maniuliškės

55(421). Marvelė
56(439). Mielėnai
57(440). Migonys
58(445). Mineikiškės
59(456). Moškėnai
60(472). Nemenčinė
61(479). Norkūnai
62(480). Norkūnai
63(493). Pabalčiai
64(511). Pakačinės
65(522). Paliūnai
66(536). Papiliai
67(537). Papiliai
68(538). Papiliai
69(539). Papiliakalnė
70(543). Paplienija
71(548). Paserninkai
72(552). Pašlavantys
73(558). Pavandenė
74(559). Paveisininkai
75(564). Paželviai
76(573). Petrešiūnai
77(580). Piliakalniai
78(593). Pipiriškės
79(600). Poteronys
80(623). Raginėnai
81(638). Rokiškės
82(645). Rudamina
83(649). Rumbonys
84(677). Sokiškiai
85(694). Sudargas
86(699). Sūngailiškis
87(712). Šarnelė
88(715). Šatrija
89(735). Šišponiškės
90(742). Šoveniai
91(774). Vaidatoniai
92(785). Valėnai
93(787). Varguliai
94(793). Varnupiai
95(794). Verslava
96(802). Velikuškės
97(803). Velikuškės
98(833). Vitkūnai
99(838). Vosgėliai
100(853). Žilvia
101(—). Našloniškis

b. Gyvenvietės

1(5). Galeliai
2(15). Nendriniai
3(16). Pajuostis
4(21). Vilkija

c). Atsitiktiniai radiniai

1. Kapitoniškės, Kaišiadorių raj., Rumšiškių apyl.
1953 m. II tyrinėjant pilkapius Nr. 5, 6 (A. Tautavičius, Kapitoniškių pilkapiai.— MAD, A, 1(2), 1957, 98)
2. Sausiai, Trakų raj., Kariotiškių apyl.
1964 m. II tyrinėjant pilkapius Nr. 14 ir kt. (O. Kuncienė, Sausių (Trakų raj.) pilkapiai.— MAD, A, 1(35), 1971, 74)

9. PAMINKLAI RAJONUOSE

1. **Akmenės rajone**

a). Piliakalniai

1(222). Gyvoliai
2(396). Lokava
3(533). Papilė
4(534). Papilė
5(820). Viliošiai

2. **Alytaus rajone**

a). Piliakalniai

1(7). Alytus
2(17). Aniškis
3(37). Atesninkai
4(66). Bambininkai
5(73). Bazorai
6(144). Daugai
7(150). Dirmiškės
8(165). Dvarčėnai
9(172). Einoronys
10(206). Geruliai
11(212). Giluičiai
12(302). Kaukai
13(333). Krištapiškės
14(336). Kružiūnai
15(375). Lelionys
16(417). Margaravas
17(473). Nemunaitis
18(486). Obelija
19(487). Obelytė
20(531). Papėčiai
21(576). Pieriškiai
22(582). Piliakalnis
23(595). Pivašiūnai
24(600). Poteronys
25(612). Punia
26(613). Punios Šilas (Varupis)
27(620). Radžiūnai
28(649). Rumbonys
29(770). Užubaliai
30(818). Vėžionys
31(841). Zaramiškės
32(853). Žilvia (Pupasodis)

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(2). Balkasodis

3. **Anykščių rajone**

a). Piliakalniai

1(87). Bijeikiai
2(105). Buivydai
3(117). Buteikiai
4(179). Gaidamiškiai
5(249). Jašiškis (Baltušava)
6(393). Liudiškiai
7(418). Marijampolis (Piktagalys)
8(431). Melėnai
9(535). Papiliai
10(583). Piliakalnis
11(584). Piliakalnis
12(633). Riklikai
13(689). Storiai
14(702). Svirnai (Žemieji)
15(720). Šeimyniškėliai
16(742). Šoveniai (Budriai)
17(787). Varguliai
18(791). Varniškiai

4. **Biržų rajone**

a). Piliakalniai

1(319a). Kiršoniai
2(324). Klausučiai
3(427). Mažutiškiai
4(502). Padvariečiai
5(566). Peleniškiai
6(636). Rinkuškiai
7(854). Žiobos

5. **Ignalinos rajone**

a). Piliakalniai

1(54). Bajorai
2(163). Dūkštas
3(216). Ginučiai
4(362). Lapušiškė
5(390). Linkmenys
6(426). Mažulonys
7(539). Papiliakalnė
8(547). Pasamanė
9(647). Ruokiškė
10(677). Sokiškiai
11(753). Tolimėnai

6. **Jonavos rajone**

a). Piliakalniai

1(157). Dubiai
2(233). Gudžioniai
3(241). Išorai
4(365). Laukagaliai
5(397). Lokėnėliai
6(400). Lukšiai
7(495). Paberžė
8(498). Padaigai
9(578). Piliakalniai

b). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(21). Užupės

7. **Joniškio rajone**

a). Piliakalniai

1(278). Kalnelis
2(842). Žagarė
3(843). Žagarė

8. **Jurbarko rajone**

a). Piliakalniai

1(29). Antkalnė (Naujokai)
2(31). Antkalniškiai
3(62). Balniai
4(176). Eržvilkas
5(268). Jurbarkas
6(279). Kalnėnai
7(300). Kartupėnai
8(435). Meškininkai
9(551). Pašiliai
10(627). Raudonėnai
11(664). Seredžius
12(665). Seredžius
13(804). Veliuona
14(805). Veliuona
15(806). Veliuona

b). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(2). Belvederis

9. **Kaišiadorių rajone**

a). Piliakalniai

1(59). Balceriškės
2(69). Basonys
3(86). Bijautonys
4(102). Budeliai
5(107). Buivydonys
6(114). Burčiakai
7(119). Būtkiemis
8(127). Dabinta
9(135). Darsūniškis
10(151). Dovainonys
11(280). Kalniniai Mijaugonys
12(294). Kareivonys
13(363). Lašiniai
14(366). Laukagalis
15(367). Laukagalis
16(406). Maisiejūnai
17(411). Mančiūnai

18(440). Migonys
19(458). Mūro Strėvininkai
20(519). Palapainė
21(527). Paparčiai
22(528). Paparčiai
23(530). Papartėliai
24(602). Pridotkai
25(638). Rokiškės
26(650). Rumšiškės
27(748). Tartokas
28(789). Varkališkės
29(834). Visginai

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(12). Lapainia
2(14). Nemaitonys

10. **Kapsuko rajone**

a). Piliakalniai

1(81). Beržiniškė
2(115). Būriškiai
3(227). Griešiai
4(349). Kumelionys
5(360). Lakinskai
6(392). Liucinavas
7(394). Liudvinavas
8(432). Menkupiai
9(436). Meškučiai
10(466). Naujienėlė
11(469). Navininkai
12(500). Padovinys
13(540). Papiliakalniai
14(579). Piliakalniai
15(706). Šakališkiai
16(747). Tarašiškiai
17(793). Varnupiai
18(845). Žalioji

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(15). Nendriniai

11. **Kaune**

a). Piliakalniai

1(43). Aukštieji Šančiai
2(171). Eiguliai
3(377). Lentainiai
4(421). Marvelė
5(510). Pajiesys
6(816). Veršvai

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(9). Pilies vieta

12. **Kauno rajone**

a). Piliakalniai

1(11). Altoniškiai
2(21). Antalkiai
3(120). Butviloniai
4(162). Dubravai
5(235). Guogai (Piliuona)
6(244). Jadagoniai
7(251). Jaučakiai
8(297). Karmėlava
9(380). Lepšiškiai
10(494). Pabaliai
11(513). Pakalniškiai
12(575). Piepaliai
13(594). Pypliai
14(635). Ringovė
15(654). Samylai
16(710). Šančiai
17(711). Šančiai
18(778). Vainatrakis
19(819). Vikūnai
20(829). Virbališkiai
21(852). Žiegždriai

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(6). Ginėnai
2(21). Vilkija

c). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(20). Šilėnai

13. **Kėdainių rajone**

a). Piliakalniai

1(14). Ambrąziūnai
2(56). Bakainiai
3(250). Jasnagurka
4(277). Kalnaberžė
5(398). Lomeikiškiai
6(465). Naujaupis
7(590). Pilsupiai
8(596). Plinkaigalis
9(655). Sangailai
10(667). Sirutiškis
11(685). Stašaičiai
12(746). Šukioniai
13(774). Vaidatoniai
14(837). Vosbučiai

14. **Kelmės rajone**

a). Piliakalniai

1(96). Bridvaišis
2(108). Bulavėnai
3(111). Burbaičiai
4(177a). Flerijoniškė
5(183). Galiniai
6(186). Galvydiškė
7(195). Gaučiškė (Lioliai)
8(231). Gudeliai
9(282). Kalniškiai
10(295). Karklėnai

11(338). Kubiliai
12(450). Mockaičiai
13(509). Pagryžuvis
14(532). Papilalis
15(536). Papiliai
16(550). Pašakarnis
17(591). Piltinė
18(599). Plūsčios
19(668). Sirvydai
20(672). Skogalis
21(718). Šeduviškė
22(729). Šilgalis
23(730). Šilo Pavėžupis

b). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(3). Bumbulai

15. **Klaipėdos rajone**

a). Piliakalniai

1(30). Antkalnis (Gribžiniai)
2(145). Daukšaičiai
3(152). Dovilai
4(174). Eketė
5(190). Gargždai
6(203). Gerduvėnai
7(262). Jucaičiai
8(358). Laistai
9(361). Lapiai
10(404). Maciuičiai
11(449). Mockaičiai (Šiuraičiai)
12(478). Norgėlai
13(514). Pakalniškiai
14(615). Purmaliai
15(673). Skomantai
16(800). Veiviržėnai
17(830). Vyskupiškiai
18(846). Žardė
19(860). Žvaginiai

b). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(4). Diegliai
2(8). Jurjonai
3(14). Piktožiai
4(19). Šernai

16. **Kretingos rajone**

a). Piliakalniai

1(16). Anduliai
2(32). Anužiai
3(39). Auksūdys
4(40). Auksūdys
5(142). Dauginčiai
6(143). Dauginčiai
7(167). Dvarčininkai
8(196). Gaudučiai
9(237). Imbarė
10(238). Įpiltis (Senoji)
11(239). Įpiltis (Senoji)
12(259). Joskaudai
13(273). Kačaičiai
14(283). Kalniškiai
15(298). Kartena
16(299). Kartena
17(330). Kretingsodis
18(348). Kūlsodis
19(353). Kurmaičiai
20(359). Laiviai
21(419). Martynaičiai
22(448). Mišučiai
23(460). Negarba (Jazdai)
24(518). Palanga
25(607). Prystovai
26(630). Reketė
27(643). Rūdaičiai
28(658). Sauseriai
29(779). Vaineikiai
30(785). Valėnai
31(801). Vėlaičiai

b). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(13). Palanga

17. **Kupiškio rajone**

a). Piliakalniai

1(12). Aluotos (Druskiai)
2(42). Aukštaičiai
3(57). Bakšėnai
4(103). Bugailiškiai
5(180). Gaigaliai
6(204). Gindviliai
7(209). Gikonys
8(308). Kereliai
9(318). Kinderiai
10(352). Kupiškis (Aukštupėnai)
11(388). Likalaukiai
12(488). Obonys
13(537). Papiliai
14(688). Stirniškis
15(772). Vaduvos

b). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(11). Mirabelis

18. **Lazdijų rajone**

a). Piliakalniai

1(109). Buniškiai
2(118). Buteliūnai
3(122). Černiauskai
4(153). Drapaliai
5(155). Druskininkėliai
6(175). Elveriškė
7(177). Ežerėliai

8(217). Giraitė
9(226). Graužiai
10(261). Jovaišiai
11(332). Krikštonys
12(343). Kukliai
13(409). Maišymai
14(428). Mečiūnai
15(441). Mikyčiai
16(520). Palazdijai
17(522). Paliūnai
18(548). Paserninkai
19(559). Paveisininkai
20(574). Petroškai
21(601). Prelomčiškė
22(616). Purviniai
23(645). Rudamina
24(703). Šadžiūnai
25(740). Šlavantai
26(760). Ūdininkai
27(780). Vainiūnai
28(811). Verstaminai
29(812). Verstaminai
30(813). Verstaminai
31(814). Verstaminai

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(10). Krikštonys

c). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(22). Vainežeris

19. **Mažeikių rajone**

a). Piliakalniai

1(133). Dapšiai
2(136). Daubariai
3(137). Daubariai
4(228). Griežė
5(229). Griežė
6(253). Jautakiai
7(372). Leckava
8(452). Mantvydai
9(461). Naikiai
10(611). Pumpurai
11(631). Renavas
12(634). Rimoliai
13(661). Seda
14(771). Vadagiai

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(22). Kukiai
2(23). Zastaučiai

20. **Molėtų rajone**

a). Piliakalniai

1(6). Alanta (Pakalnė)
2(13). Ambraziškiai (Pušalotai)
3(19). Antakščiai
4(23). Antaraisčiai
5(24). Antašventė
6(45). Avilčiai
7(65). Baluoša
8(77). Bendžiukai
9(124). Čiulėnai
10(148). Didžiokai (Šideikiai)
11(161). Dubingiai
12(181). Gaigalai
13(247). Janonys
14(290). Kampai
15(292). Karališkiai
16(313). Kertuoja
17(323). Klabiniai
18(334). Krivitiškiai
19(347). Kulionys
20(386). Liesėnai (Bendriai)
21(407). Maišiakulė
22(410). Malkėstas
23(545). Paraudinė
24(549). Paskubėtiškiai
25(558). Pavandenė
26(563). Pazadvorija
27(565). Peleniai
28(572). Perkaliai
29(587). Piliakiemiai
30(651). Runionys
31(676). Sližiškiai
32(697). Suginčiai
33(796). Vastapai
34(836). Vorėnai
35(850). Želvos

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(17). Smėlinka

c). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(1). Baltadvaris

21. **Pakruojo rajone**

a). Piliakalniai

1(503). Paežeriai
2(521). Paliečiai
3(567). Peleniškiai
4(686). Steigviliai
5(756). Tričiai
6(849). Žeimelis

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(8). Kaireliai

c). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(7). Geručiai (Glebava)

22. **Panevėžio rajone**

a). Piliakalniai

1(52). Baimainiai

2(320). Kiūčiai
3(526). Panevėžys
4(544). Papušiai
5(763). Upytė

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(16). Pajuostis
2(19). Tiltagaliai

23. **Pasvalio rajone**

a). Piliakalniai

1(48). Ąžuolpamūšė
2(331). Krikliniai (Moliūnai)
3(657). Saudogala
4(732). Šimoniai (Migoniai, Paberžiai)

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(3). Baluškiai

24. **Plungės rajone**

a). Piliakalniai

1(1). Abokai
2(9). Alsėdžiai
3(187). Gandinga
4(188). Gandinga
5(189). Gandinga
6(199). Gegrėnai
7(201). Gelindėnai
8(210). Gilaičiai
9(215). Gintališkė
10(221). Girkantai
11(230). Grigaičiai
12(303). Kaupos
13(307). Kepurėnai
14(373). Lekemė
15(385). Lieplaukalė
16(399). Lopaičiai
17(483). Narvaišiai
18(485). Nugariai
19(517). Pakutuvėnai
20(557). Pauškės
21(598). Plungė
22(608). Pūčkoriai
23(609). Pūčkoriai
24(610). Pūčkoriai
25(640). Rotinėnai
26(669). Surbliai
27(670). Skaborai
28(674). Skroblis
29(680). Stalgėnai
30(681). Staneliai
31(687). Stirbaičiai
32(712). Šarnelė
33(713). Šarnelė
34(714). Šarnelė
35(739). Šiūraičiai
36(769). Užpelkiai
37(786). Varduva
38(788). Varkaliai

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(1). Akmenskinė
2(20). Uogučiai

c). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(16). Plateliai

25. **Prienų rajone**

a). Piliakalniai

1(49). Babronys
2(50). Bačkininkėliai
3(90). Birštonas
4(207). Geruliai
5(316). Kieliškas
6(325). Klebiškis
7(379). Lepelionys
8(405). Mačiūnai
9(430). Medžionys
10(463). Naujasodis
11(470). Nemajūnai
12(477). Noreikiškės
13(479). Norkūnai
14(480). Norkūnai
15(496). Pabrasčiai
16(497). Pačiudiškiai
17(504). Pagaršvys
18(552). Pašlavantys
19(553). Pašventupys
20(554). Pašventupys
21(555). Paukščiai (Dukurnonys)
22(560). Paverkniai
23(568). Pelekonys
24(569). Pelekonys
25(570). Pelekonys
26(571). Pelekonys
27(603). Prienai
28(606). Prienlaukys
29(652). Sabalėnai
30(679). Stakliškės
31(709). Šaltinėnai
32(727). Šilėnai
33(847). Žarijos (Bagrėnas)
34(848). Žarijos (Bagrėnas)

26. **Radviliškio rajone**

a). Piliakalniai

1(53). Baisogala
2(224). Goriškis (Šaukotas)
3(225). Goriškis
4(341). Kudinai
5(623). Raginėnai
6(625). Ramulėnai

7(716). Šaukotas
8(782). Vaitiekūnai
9(808). Velžiai

27. **Raseinių rajone**

a). Piliakalniai

1(2). Agelaičiai
2(74). Bažavalė
3(82). Betygala
4(83). Betygala
5(134). Darbutai
6(178). Gabrieliškės
7(184). Galkaičiai
8(202). Gėluva
9(214). Ginaičiai
10(243). Ižiniškiai
11(285). Kalnujai
12(306). Kejėnai
13(376). Lenčiai
14(383). Lyduvėnai
15(384). Lyduvėnai
16(451). Molavėnai (Griaužai)
17(493). Pabalčiai
18(501). Padubysys
19(618). Pužai
20(626). Raseiniai
21(637). Ročiškė
22(724). Šiauleliai

c). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(23). Volai

28. **Rokiškio rajone**

a). Piliakalniai

1(8). Alksniai
2(10). Alseta
3(72). Baušiškiai
4(94). Bradesiai
5(126). Čižai
6(146). Dauliūnai
7(232). Gudiškės
8(246). Junkūnai
9(266). Juodonys
10(286). Kalnočiai
11(401). Lukštai
12(420). Martiniškėnai
13(437). Mičiūnai
14(438). Mičiūnai
15(439). Mielėnai
16(456). Moškėnai
17(538). Papiliai
18(573). Petrešiūnai
19(621). Radžionys
20(684). Stasiūnai
21(744). Štaronys

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(13). Nečionys

c). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(12). Panemunis

29. **Skuodo rajone**

a). Piliakalniai

1(33). Apuolė
2(35). Arsla (Ersla)
3(218). Girdeniai
4(254). Jedžiotai
5(288). Kalviai
6(322). Kivyliai
7(346). Kulai
8(442). Mikytai
9(455). Mosėdis
10(523). Paluobė
11(529). Paparčiai
12(614). Puodkaliai
13(705). Šakaliai
14(767). Užluobė
15(799). Veiteliai

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(7). Jedžiotai

30. **Šakių rajone**

a). Piliakalniai

1(64). Baltrušiai
2(101). Būda
3(164). Dulinčiškiai
4(255). Joginiškiai
5(326). Klepai
6(342). Kudirkos Naumiestis
7(423). Maštaičiai (Norkūnai)
8(443). Mikytai
9(446). Misiūnai
10(453). Morkai
11(525). Panykiai
12(597). Plokščiai (Vaiguviškiai)
13(691). Stulgiai
14(692). Sudargas
15(693). Sudargas
16(694). Sudargas
17(695). Sudargas
18(696). Sudargas
19(722). Šėtijai
20(731). Šilvėnai (Kubiliai)
21(757). Turčinai (Ročkai)
22(828). Viltrakiai
23(851). Žemoji Panemunė
24(857). Žuklijai

31. **Šalčininkų rajone**

a). Piliakalniai

1(75). Bėčionys
2(173). Eišiškės
3(315). Kiaulėkai
4(354). Kurmelionys
5(656). Sangėliškės
6(751). Tetervinai (Uta)
7(752). Tetervinai
8(758). Turgeliai
9(784). Valakavičiai

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(18). Stakai

32. **Šiaulių rajone**

a). Piliakalniai

1(100). Bubiai
2(245). Jakštaičiai
3(258). Jonelaičiai (Sauginiai)
4(269). Jurgaičiai
5(337). Kubeliai
6(355). Kurtuvėnai
7(402). Luponiai
8(482). Normančiai
9(629). Rekčiai
10(639). Romučiai
11(725). Šiauliai
12(728). Šilėnai
13(738). Šiupyliai
14(777). Vainagiai

33. **Šilalės rajone**

a). Piliakalniai

1(89). Bilionys
2(91). Biržų Laukas
3(112). Burbiškiai
4(130). Dapkiškė
5(198). Gedminiškė
6(200). Gegužės
7(240). Indija
8(284). Kalniškiai (Pakadūšis)
9(287). Kalvaliai
10(305). Kazokai
11(329). Kreiviai
12(350). Kunigiškiai
13(356). Kvėdarna
14(381). Leviškiai
15(429). Medvėgalis
16(475). Nevočiai
17(499). Padievytis
18(508). Pagrybis
19(516). Pakisys
20(561). Pavėžis (Drobūkščiai)
21(577). Pilės
22(604). Prienai
23(617). Pūtvė
24(641). Rūbaičiai
25(642). Rubinavas
26(644). Rudaliai
27(666). Simėnai (Ivankiai)
28(736). Šiukšeliai
29(755). Treigiai
30(773). Vaičiai
31(798). Vedriai
32(823). Vilkų Laukas (Kuplė)
33(824). Vilkų Laukas (Veringa)

34. **Šilutės rajone**

a). Piliakalniai

1(3). Akmeniškiai
2(44). Aukštumalai (Lapaliai)
3(99). Brokoriai (Šyliai)
4(125). Čiuteliai
5(169). Eidaičiai
6(197). Gedikai
7(256). Jomantai
8(263). Juknaičiai
9(267). Juodžiai (Šeputaičiai)
10(271). Jurkaičiai
11(319). Kintai
12(371). Lazduonėnai
13(374). Lekiai
14(491). Opstainiai
15(505). Pagėgiai
16(556). Paulaičiai
17(683). Stankaičiai
18(737). Šiūpariai
19(762). Uoksai
20(795). Vartūliškiai
21(810). Venckai
22(822). Vilkyškiai
23(844). Žakainiai

b). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(5). Gaideliai
2(6). Galzdonai
3(9). Katyčiai
4(17). Ramučiai

35. **Širvintų rajone**

a). Piliakalniai

1(248). Janionys
2(309). Kernavė
3(310). Kernavė
4(311). Kernavė
5(312). Kernavė
6(314). Kiaukliai
7(368). Laužiškis
8(412). Mančiušėnai
9(546). Pasodninkai
10(628). Raudonka
11(754). Totoriškis

36. **Švenčionių rajone**

a). Piliakalniai

1(5). Akvieriškė
2(38). Aučynos
3(93). Bogutiškė
4(121). Cirkliškis
5(274). Kačeniškė
6(474). Nevieriškė
7(605). Prienai
8(624). Rakšteliai
9(- -). Budriai (papild.)

37. **Tauragės rajone**

a). Piliakalniai

1(70). Batakiai
2(131). Dapkiškiai
3(211). Gilandviršiai
4(242). Ivangėnai
5(272). Juškaičiai
6(276). Kalėnai
7(321). Kiukiškiai
8(328). Kreivėnai
9(395). Ližiai
10(424). Matiškiai
11(467). Naujininkai (Kuturiai)
12(484). Nosaičiai
13(489). Oplankys
14(490). Oplankys
15(507). Pagramantis
16(775). Vaidatoniai

b). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(10). Ližiai

38. **Telšių rajone**

a). Piliakalniai

1(92). Biržuvėnai
2(104). Buišai
3(110). Buožėnai
4(113). Burbiškiai (Mažieji)
5(128). Česniai
6(168). Džiugėnėnai
7(170). Eidžiotai
8(208). Getautė (Kungiai)
9(220). Girgždūtė
10(506). Pagirgždutis
11(543). Paplienija
12(660). Sėbai
13(715). Šatrija
14(717). Šaukštelis
15(809). Vembūtai
16(817). Viešvėnai

39. **Trakų rajone**

a). Piliakalniai

1(41). Aukštadvaris
2(51). Bagdononys
3(58). Balandiškės
4(76). Beižonys
5(95). Bražuolė
6(129). Daniliškės
7(364). Latviai
8(369). Lavariškės
9(459). Musteniai
10(464). Naujasodis
11(524). Pamiškė
12(593). Pipiriškės (Pasamanė)
13(663). Senieji Trakai
14(690). Strėva
15(704). Šakaldonys
16(790). Varnikai
17(858). Žuklijai
18(859). Žuvyčiai

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(11). Kurganai

40. **Ukmergės rajone**

a). Piliakalniai

1(25). Antatilčiai
2(26). Antatilčiai
3(68). Bartkūnai
4(80). Berzgainiai
5(138). Daubariškiai
6(265). Juodausiai
7(492). Pabaiskas
8(564). Paželviai
9(588). Pilionys
10(653). Saliečiai
11(675). Sližiai
12(698). Sukiniai
13(733). Šinkūnai
14(761). Ukmergė
15(783). Vaitkuškis
16(797). Vazgūnai

b). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(24). Zujai

41. **Utenos rajone**

a). Piliakalniai

1(4). Aknystėlės
2(15). Andreikėnai
3(18). Antabaltė
4(20). Antalgė (Untalgė)
5(28). Antilgė (Untilgė)
6(34). Armališkės
7(55). Bajoriškiai
8(63). Baltakarčiai
9(88). Bikūnai
10(97). Brinkliškės
11(139). Daugailiai
12(140). Daugailiai

13(141). Daugilis
14(154). Dryžiai
15(182). Gaigaliai
16(191). Garniai
17(192). Garniai
18(194). Gateliai
19(213). Gimžiškiai
20(252). Jaurelės
21(257). Jonauka
22(264). Juknėnai
23(275). Kačiūnai
24(289). Kalviai
25(327). Klykiai
26(339). Kubiliai
27(345). Kuktiškės
28(387). Lygamiškis
29(389). Likančiai
30(413). Maneičiai
31(471). Nemeikščiai
32(476). Nolėnai
33(481). Narkūnai
34(512). Pakalniai
35(541). Papirčiai
36(648). Rukliai
37(662). Sėla
38(678). Spitrėnai
39(682). Staniuliškės
40(699). Sūngailiškis
41(719). Šeimatis
42(721). Šeimyniškiai
43(723). Šiaudiniai
44(726). Šikšniai
45(734). Šimkūnai
45(741). Šlekiškės
46(749). Tauragnai
47(750). Taurapilis
48(764). Ūdriškės
49(765). Utenėlė
50(768). Užpaliai
51(776). Vaikutėnai
52(832). Vitkūnai
53(839). Vosgėliai
54(--). Našlonys (papild.)

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(5). Galeliai

42. **Varėnos rajone**

a). Piliakalniai

1(61). Balynas (Subartonys)
2(67). Barčiai (Cepelūnai)
3(116). Burokaraistis
4(156). Dubaklonis
5(158). Dubičiai
6(159). Dubičiai
7(160). Dubičiai
3(166). Dvarčiai
9(219). Gireželis
10(291). Kaniavėlė
11(301). Karužai
12(335). Krūminiai
13(391). Liškiava
14(416). Mardasavas
15(422). Masališkės
16(434). Merkinė
17(444). Mikniūnai (Giraitė)
18(619). Radyščius
19(646). Rudnia
20(835). Voniškės (Burbonys)

b). Neįtvirtintos gyvenvietės

1(4). Dubičiai

43. **Vilkaviškio rajone**

a). Piliakalniai

1(128). Dabravolė
2(132). Dapkiškiai
3(293). Karalkrėslis (Stolaukis)
4(304). Kaupiškiai
5(351). Kunigiškiai (Pajevonys)
6(447). Misviečiai
7(562). Pavištytis
8(580). Piliakalnis
9(589). Piliūnai
10(592). Pilviškiai
11(622). Ragaišiai
12(632). Rementiškiai
13(707). Šakiai
14(745). Šukiai
15(781). Vaišvilai
16(831). Vištyčio II Laukas
17(856). Žirgėnai

44. **Vilniuje**

a). Piliakalniai

1(825). Vilnius
2(826). Vilnius
3(827). Vilnius

45. **Vilniaus rajone**

a). Piliakalniai

1(47). Avižieniai
2(78). Bernotai
3(79). Bernotai
4(85). Bielazariškės
5(98). Bradeliškės
6(106). Buivydai
7(149). Didžioji Kuosinė
8(296). Karmazinai
9(370). Lavoriškės
10(378). Leoniškė
11(408). Maišiagala
12(425). Mažoji Riešė

13(457). Mūrininkai
14(468). Naujoji Rėva
15(472). Nemenčinė
16(542). Papiškės
17(701). Sužionys
18(807). Velniakampis (Elniakampis)
19(815). Veršiobalis (Kiemeliai)
20(821). Vilkeliškės

b). XVI—XVIII a. įtvirtinimai

1(15). Pilaitė
2(18). Rokantiškės

46. Zarasų rajone

a). Piliakalniai

1(22). Antaniškės
2(27). Antažiegė
3(36). Asavytai
4(46). Aviliai
5(60). Balčiūniškės
6(71). Batarėja
7(84). Betiškės
8(147). Degučiai
9(185). Galminiai
10(193). Gasiai
11(223). Golubiškės
12(234). Gugiai
13(236). Gutaučiai
14(260). Jatkūniškės
15(270). Jurkakalnis
16(317). Kiemionys
17(344). Kukliai
18(382). Liaudiškiai
19(403). Lūžai
20(414). Maniuliškės
21(415). Marciūniškės
22(445). Mineikiškės
23(454). Morkūnai
24(462). Narkyčiai
25(511). Pakačinės (Dembai)
26(515). Pakalniškiai
27(585). Piliakalnis
28(586). Piliakalnis
29(659). Savičiūnai
30(671). Skineikiai
31(700). Suviekas
32(708). Šalinėnai
33(735). Šišponiškės
34(743). Šniukštai
35(766). Ūžėniškės
36(792). Varniškės
37(794). Verslava
38(802). Velikuškės
39(803). Velikuškės
40(833). Vitkūnai
41(838). Vosgėliai
42(840). Zabičiūnai
43(855). Žiogiškės

LITERATŪRA

Antanavičius J.
1972 — Kejėnų (Raseinių raj.) pilkapių ir senkapio kasinėjimai 1970 m.— AETL 1970 ir 1971 metais, 51—56.

Andrašiūnaitė D.
1970 — Rumbonių piliakalnio, Alytaus raj., gyvenvietės kasinėjimai 1969 metais.— AETL 1968 ir 1969 metais, 22—24.

Avižonis K.
1927 — Kelios istorinės Lietuvos vietos, Kaunas.

Baliński M.
1846 — Starożytna Polska, t. III, Warszawa.

Bartkus K.
1963 — Nepastebėtas piliakalnis ties Kaunu.— Kraštotyra, Vilnius, 110—112.

Basanavičius J.
1936 — D-ro Jono Basanavičiaus autobiografija, Vilnius, 195 p.
1970 — Apie senovės Lietuvos pilis.— Rinktiniai raštai, Vilnius, 55—101.

Batūra R.
1964 — Kur ieškoti XIII a. vidurio „Tviremet".— Kraštotyra, 1964, 116—130.
1966 — Linkmenų pilis ir krašto gynyba XIII—XV a.— Ignalinos kraštas, Vilnius, 34—42.
1966 — Užpalių pilis.— Kraštotyra, Vilnius, 61—67.
1970 — Merkinės pilis.— Merkinė, Vilnius, 28—35.
1971 — Dubingių pilis XIV—XVI a.— Dubingiai, Vilnius, 39—49.

Batūra R., Budreika E., Jučas M., Tautavičius A.
1971 — Vilniaus pilys.— Lietuvos pilys, 25—76.

Bernotas V., Daugudis V., Kudaba Č.
1970 — Joniškio apylinkių įdomybės.— Kraštotyra, 109—118.

Bezzenberger A.
1892 — Der Schlossberg im Augstumaller Moor.— Sb. Prussia, H. 17, 40—43.
1892 a — Gräberfeld bei Schernen.— Sb. Prussia, H. 17, 142—143.
1900 — Gräberfeld bei Greyszonen, Kr. Tilsit.— Sb. Prussia, H. 21, 135—152.
1900 a — Die Schanzen bei Piktaszen, Dwielen, Degeln (Kreis Memel) und ein zerstörtes Gräberfeld bei Dwielen.— Sb. Prussia, H. 21, 184—191.

Bielenstein A.
1883 — Über die Lage alten Semgalenburg Sidobre.— Magazin, Bd. 17, 118—119.
1895 — Le village d'Apoule (Opuolė) dans le gouvernement de Kowno et la ville finnoise Apulia (853).— Труды IX археологического съезда в Вильне, 1893, т. I, Москва, стр. 62—80.

Biruta.
1889 — Podanie o górze Piłokalskiej.— Wisła, III, 899—900.

Brensztejn M.
1899 — Kilka podań Żmujdzkich.— Wisła, XIII, 348—352.

Bruožaitytė V.
1937 — Klaipėdos krašto piliakalniai.— „Vakarai", 1937 vasario 26, kovo 5, 12, 19 ir balandžio 2.

Budziński A.
1871 — Poszukiwania archeologiczne w gubernji Augustowskiej.— Biblioteka Warszawska, 1, 230—243.

Butėnas P.
1922 — Mūsų kalnai.—„Mūsų senovė", 1, Tilžė, 590—597.

Crome H.,
1938, 1939, 1940 — Verzeichnis der Wehranlagen Ostpreussens.— Prussia, Bd. 32, T. 1, 173—209; T. 2, 297—324 (1939); Bd. 33, 263—289 (1940).

Danilaitė E.
1964 — Brūkšniuotosios keramikos gyvenvietė Vakarų Lietuvoje.— MAD, A 2(17), 23—39.
1967 — Brūkšniuotosios keramikos išnykimo Lietuvoje klausimu.— MAD, A 1(23), 35—40.
1968 — Lietuvos brūkšniuotosios keramikos ornamentas.— MAD, A 1(26), 41—57.

Daugudis V.
1961 — Mažulonių piliakalnis.— ILKI, III, 16—40.
1962 — Aukštadvario piliakalnio įtvirtinimai ir pastatai.— MAD, A 1(12), 43—69.
1970 — Imbarės piliakalnio ir gyvenvietės tyrinėjimai 1970 metais.— AETL 1968 ir 1969 m., Vilnius, 29—36.
1970 a — Kapsuko apylinkių piliakalnių tyrinėjimai 1968 metais.— AETL 1968 ir 1969 m., Vilnius, 24—29.
1972 — Brodeliškių piliakalnio tyrinėjimai 1970 m.— AETL 1970 ir 1971 m., Vilnius, 19—21.
1974 — Bražuolės (Trakų raj.) piliakalnio tyrinėjimai 1972 m.— AETL 1972 ir 1973 m., Vilnius, 19—22.

Daugudis V., Stankus J.
1974 — Sauginių (Šiaulių raj.) piliakalnis.— AETL 1972 ir 1973 metais, Vilnius, 10—12.

Döring J.
1881, 1882 — Wo die Stelle der 1290 zerstorten Semgallerburg Sydobre wohl zu suchen sein durfte.— Sb. kurl. 1881, 65—70, 1882, 34—35.
1884 — Wo lag Rimberts Apulia?— Sb. kurl., 8—24.
1886 — Ein Burgberg bei Poswol in Litauen.— Sb. kurl., 26—27.
1887 — Die Untersuchung von Apulia bei Schoden.— Sb. kurl., 32—40.
1887 a — Der Pilskaln bei Putkaln südlich von Schoden.— Sb. kurl., 40—41.

Dowgird T.
1889 — O dwóch mogiłach książecych z czasów przedhistorycznych na Żmujdzi.— Wisła, III, 380—389.
1889 a — Pamiątki z czasów przedhistorycznych na Żmujdzi. Opiś cmentarzyska i piłkalnia w Imbarach w roku 1885 i 1886.— PF, IX, 380—389.
1909 — Mapka archeologiczna okolicy nad dubiskiej od miasteczka Betygoły do okolicy Surwiły.— Przegląd Historyczny, VIII, Warszawa, 361—366.

Dowojna-Sylwestrowicz, M.
1890 — Piłkalnie w Lygmianach.— Wisła, IV, Warszawa, 214—215.

Dubois de Montepereux.
1847 — Forts et mardelles.— Annoire des vojages et de la geographie pour l'annee 1847, Paris, 127—138.

Elisonas J.
1925 — Archeologinių ir šiaip įdomių tiek Panevėžio apskrities, tiek kitų artimų apylinkių, vietų sąrašas, kurį yra surinkę Panevėžio valstybinės gimnazijos mokiniai.— Švietimo darbas, Nr. 4, 304—332, ir Nr. 5, 434—458.

Endzinas A.
1968 — Geležies gamybos klausimu Lietuvoje.— Geografinis metraštis, IX, Vilnius, 147—162.

Engel C.
1931 — Einführung in die Kultur des Memellandes in Vorgeschichtlicherzeit, Memel.

Gipiškis P.
1936 — Zarasų kraštas.— Zarasai.

Gloger.
1888 — Podróż Niemnem.— Wisła, II.

Hollack E.
1908 — Erläuterungen zur Vorgeschichtlichen Übersichtskarte von Ostpreussen, Glogau—Berlin, 1908.

Holubovičiai E ir V.
1941 — Gedimino kalno Vilniuje 1940 metų kasinėjimų pranešimas.— Lietuvos praeitis, I, 2 sąs., Vilnius—Kaunas, 649—678, I—VII lent.

Jablonskis I.
1969 — Imbarė — sena gyvenvietė.— Kraštotyra, 346—347.

Jablonskis K.
1941 — Lietuviški žodžiai senosios Lietuvos raštinių kalboje, Kaunas, 318 p.

Jablonskytė-Rimantienė R.
1961 — Ankstyvojo geležies amžiaus Lapainės puodžiai.— ILKI, III, 3—15.

Jodkowski J.
1906 — Poszukiwania archeologiczne w Bereżanach (pow. Augustowski) i w Liszkowie (pow. Sejneński).— Światowit, t. VIII, Warszawa.

Jucevičius L. A.
1959 — Raštai, Vilnius.

Jučas M.
1971 — Dubingių praeitis.— Dubingiai, Vilnius, 49—66.

Kamiński A.
1956 — Materiały do bibliografii archeologicznej Jaćwieży od I do XIII w.— Materiały Starożytne, I, Warszawa, 193—273.

Klykūnas J.
1925 — Dėl archeologinių ir šiaip įdomių vietų sąrašo, įdėto į „Švietimo darbo" 4 Nr.— Švietimo darbas, Nr. 8, 847—849.

Kosarzewskis A.
1923 — Keli tautotyros mažmožiai iš kun. A. Kosarzewskio rinkinio.— Tauta ir žodis, I, Kaunas, 101—123.

Krüger E.
1883 — Über den Burgberg Lehkawkalns in Litauen nähe der kurischen Grenze.— Sb. kurl., 51—53.

Krzywicki L.
1891 — Piłkalnie.— Wisła, I, Warszawa, 165.
1906 — Żmudź starożytna. Dawni Żmudzini i ich warownie. Warszawa.
1909 — W poszukiwaniu grodu Mendoga.— Przegląd Historyczny, VIII, z. 1, Warszawa, 20—49.
1913 — Grodzisko Derbuckie na Żmudzi.— PF, XXI, dz. V, 15—29, tabl. I—VI.
1914 — Grodziska górno-litewskie, I. Grodzisko w Duksztach, II. Grodzisko w Warańcach.— PF, XXII, dz. V., 13—32.
1914 a — Piłkalnia pod wsią Petraszunami.— Rocznik Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie, 1911—1914, Wilno, 1—27.
1917 — Grodziska górno-litewskie. Grodzisko na Górze Oscikowej pod Rakiszkami.— PF, XXIV, dz. V, 1—42, tabl. I—XIII.
1928 — Piłkalnie na Litwie.— Studia Staropolskie. Księga ku czci Aleksandra Brücknera, Kraków, 154—172.
1931 — Pilkalnia w Gabrieliszkach.— Księga pamiątkowa celem uczczenia 350-ej rocznicy założenia Universytetu Stefana Batorego w Wilnie, Warszawa, 175—190.
1957 — Wspomnienia, I, Warszawa, 327—431 (Na Żmudzi).

Krzywicki L. i Szaulys J.
1902 — Pilekalnie litewskie.— Przegląd Polski rozwoju przemysłu, handlu i rolnictwa, Nr. 1, 38—45.

Kšivickis L.
1928 — Žemaičių senovė. Kaunas—Marijampolė, 90.

Kulikauskas P.
1955 — Kai kurie archeologiniai duomenys apie seniausiai Lietuvos TSR teritorijoje augintus javus.— MAD, A, 1, 75—85.
1958 — Nemenčinės piliakalnis.— ILKI, 20—43.
1958 a — Raginėnų (Šeduvos raj.) archeologinių paminklų tyrinėjimai ir „Raginėnų kultūros" klausimas.— MAD, A 1(4), 65—69.
1959 — Naujas archeologinis paminklas Užnemunėje (V—VII a. jotvingių senkapis Krikštonyse, Lazdijų raj.).— MAD, A 1(6), 71—88.

1960 — Seniausi pastatai Lietuvoje.— Lietuvos TSR architektūros klausimai, I, Kaunas, 33—55.
1965 — Badania archeologiczne na Litwie w latach 1955—1961.— Acta Baltico—Slavica, II, Białystok, 203—259.
1970 — Panemunių dzūkai ir jotvingiai, Vilnius, 12—32.
1970 a — Paveisininkų, Lazdijų raj., piliakalnis ir jo tyrinėjimai.— Istorija, XI, Vilnius, 227—248.
1970 b — Seniausias praeities liudininkas.— Eržvilkas, Vilnius, 13—18.
1970 c — Kaukų ir Obelytės piliakalnių tyrinėjimai 1967—1969 metais.— AETL 1968 ir 1969 m., 12—22.
1972 — Piliakalnio kaimo Rasių apylinkės Vilkaviškio rajono piliakalnis ir jo tyrinėjimai 1961 metais.— Istorija, XII (2), Vilnius, 143—161.
1972 a — Varnupių piliakalnio (Kapsuko raj.) tyrinėjimai 1971 m.— AETL 1970 ir 1971 m., 16—19.
1972 b — Rudaminos (Lazdijų raj.) piliakalnio 1965 m. tyrinėjimų duomenys.— Istorija, XIII (2), Vilnius, 83—109.
1974 — Varnupių (Kapsuko raj.) piliakalnis 1971 m. tyrinėjimų duomenimis.— Istorija, XIV (1), Vilnius, 97—116.

Kulikauskienė R.
1972 — Maišiagalos piliakalnio tyrinėjimai 1971 m.— AETL 1970 ir 1971 m., 22—25.
1974 — Maišiagalos piliakalnio tyrinėjimai 1972 ir 1973 m.— AETL 1972 ir 1973 metais, 23—29.

Kulikauskienė R., Kulikauskas P.
1972 — Sudargo piliakalnių tyrinėjimai 1970 m.— AETL 1970 ir 1971 m., 11—16.

Kumšlytis L.
1933 — Gondingos senovės liekanos.— Šiaulių metraštis, Nr. 4, Šiauliai, 24—36.
1933 a — Plungės miesto senovės liekanos.— Šiaulių metraštis, Nr. 4, 36—42.
1934 — Lieplaukio pilalė.— GK, Nr. 3—4, 186—187.
1934 a — Stanelių senovės liekanos.— GK, Nr 1, 46—47.

Kuncienė O.
1969 — Gaidės apylinkės archeologiniai paminklai.— Gaidės ir Rimšės apylinkės, Vilnius, 20—23.

Ličkūnas S.
1934 — Mažeikių apskrities piliakalniai.— GK, Nr. 1, 49—51.

Lideikytė-Šopauskienė A.
1935 — Javai iš Lietuvos piliakalnių.— Vytauto Didžiojo universiteto Matematikos— gamtos fakulteto darbai, IX, 2 sąs., Kaunas, 133—139.

Makarevičius A.
1925 — Archeologiniai Vilkijos apylinkių paminklai.— „Lietuva", liepos 9, 10 ir 13.
1969 — Kai piliakalnis prabyla.— MP, 98—100.

Markelevičius J.
1974 — Archeologiniai tyrinėjimai Punioje 1972—1973 m.— AETL 1972 ir 1973 metais, 29—32.

Markelevičius J., Olišauskas R.
1974 — Spitrėnų (Utenos raj.) piliakalnio tyrinėjimai 1973 m.— AETL 1972 ir 1973 metais, 12—14.

Matłakówna M.
1925 — Średniowieczne szczątki roślinne ze Żmudzi, oraz niektóre zagadnienia pochodzenia zbóż.— Acta Societatis Botanicorum Poloniae, t. III, Nr. 2, 1—43.
1927 — Dalsze badania nad zbożem średniowiecznym z Litwy.— Acta Societatis Botanicorum Poloniae, t. VII, Nr. 4, 370—384.

Matulionis P.
1921 — Kupiškio piliakalnis.— Mūsų senovė. Antros knygos, Tilžė, 77—78.

Mekas K.
1971 — Liškiavos pilis.— Lietuvos pilys, Vilnius, 241—244.
1971 a — Kauno pilis.— Lietuvos pilys, Vilnius, 153—168.

Merkevičius A.
1974 — Eketės (Klaipėdos raj.) piliakalnio tyrinėjimai 1972 m.— AETL 1972 ir 1973 metais, 15—19.

Mickevičius J.
1937 — Panemunio pilys XIV š.— GK, Nr. 2—4, 97—106.
1940 — Putvės pilis XIV amžiuje.— GK, Nr. 3—4, 286—287.

Moora H.
1967 — Einige Ergebnisse der Burgbergforschung im Ostbaltikum.— Soomen Museo, Helsinki, 64—96.

Mulevičienė I.
1970 — Puodų ženklai Lietuvos teritorijoje XII—XVI amžiais.— MAD, A 1(32), 135—144.
1971 — Žiedžiamojo rato pasirodymo Lietuvos teritorijoje klausimu.— MAD, A 2(36), 111—122.

Nakaitė L.
1959 — Juodonių gyvenvietės (Rokiškio raj.) archeologinių tyrinėjimų duomenys.— ILKI, II, Vilnius, 138—150.
1970 — Žvilgsnis į Merkinės archeologinius paminklus.— Merkinė, Vilnius, 21—28.

Narbutt T.
1835 — Dzieje narodu Litewskiego, I, Wilno.

Navarackas A.
1967 — Merkinės senovės gyvenvietės.— Kraštotyra, 175—177.
1969 — Kirlių rago radiniai.— Kraštotyra, 117—118.
1971 — Legendiniai Šarūno kalnai.— Kraštotyra (1972), 121—126.

Navickaitė O.
1959 — Bačkininkėlių piliakalnis.— ILKI, II, Vilnius, 103—118.
1959 a — Guogų—Piliuonos piliakalnis.— MAD, A 1(6), 89—101.

Osipowicz A.
1867 — Pobieżny rzut oka na niektóre zamczyska i t. zw. góry sypane od okolicy Suwalk.— Tygodnik Ilustrowany, XV, Nr. 384, 55—58, Nr. 385, 63—66.

Paaver K. i Kulikauskas P.
1965 — Znaleziska kości zwierzęcych z grodzisk i osad z okresu wczesnożelaznego i rzymskiego na Litwie.— Acta Baltico-Slavica, II, Białystok, 261—279.

Perkowski J.
1934 — Senovės gadynės pėdsakai Telšių apskrity.— GK, Nr. 8, 112—114, Nr. 3—4, 160—163.

Petrauskaitė D.
1959 — Žiegždrių piliakalnis.— ILKI, II, 119—124.

Poška D.
1959 — Raštai, Vilnius.

Przybylski B.
1932 — Notatki archeologiczne ze Żmudzi.— Z Otchłani Wieków, z. 1, 5—8.

Puzinas J.
1934 — Archeologiniai Impiltie tyrinėjimai.— Tautos mokykla, Nr. 20, 388—391.
1938 — Naujausių proistorinių tyrinėjimų duomenys.— Senovė, IV, Kaunas, 173—301.
1938 a — Ludwik Krzywicki — badacz grodzisk litewskich.— Ludwik Krzywicki. Praca zbiorowa poswięcona jego życiu i tworczości, Warszawa, 135—138.
1940 — L. Krzywickis — Lietuvos piliakalnių tyrinėtojas (80 m. sukaktuvių proga).— Lietuvos praeitis, I, 1 sąs., Kaunas, 352—358.

Radziukynas J.
1909 — Suvalkų rėdybos piliakalniai, Varšava, 39.

Remeika J.
1938 — Ką kalneliai pasakoja, Kaunas, 86.

Rimantienė R.
1966 — Draustinio archeologiniai paminklai.— Ignalinos kraštas, Vilnius, 16—21.

Rinkevičius P.
1931, 1933, 1934 — Dainavos piliakalniai.—„Rytas", 1931 m. rugpiūčio 27, rugsėjo 25; 1933 m. spalio 11 ir 1934 m. gegužės 25.

Sagan L.
1936 — Materiały osteologiczne z piłkaln Żmudzkich.— Wiadomości Archeologiczne, XIV, Warszawa, 176—189.

Salys A.
1930 — Die Žemaitischen Mundarten, T. I.— Tauta ir žodis, VI, Kaunas, 173—309.

Savickis J.
1940 — Prancūzų poetas apie mūsų piliakalnį.—„XX amžius", 1940 m. vasario 9.

Syrokomla W.
1857 — Wycieczki po Litwie w promieniach od Wilna, 1, Wilno,
1860 — Wycieczki po Litwie w promieniach od Wilna, 2, Wilno.

Sokołowski Wł.
1890 — Do poszukiwaniu o piłkalniach.— Wisła, IV, Warszawa, 453—456.

Swederski W.
1925 — Chwasty z wykopalisk archeologicznych na Żmudzi i w Małopolsce.— Acta Societatis Botanicorum Poloniae, III, Nr. 2, 427—429.

Szukiewicz W.
1898 — Niektóre zabytki przedhistoryczne w pow. Lidzkim.— Księga pamiątkowa ku uczczeniu setnej rocznicy urodzin A. Mickiewicza, II, Warszawa, 214—228.
1901 — Poszukiwania archeologiczne w powiatach Lidzkim i Trockim (gub. Wileńska).— Światowit, Warszawa, t. III, 3—29.
1906 — Z przeszłości Litwy.— Z nad Wilii i Niemna. Pamięci A. Mickiewicza i T. Zana w 50-tę rocznicę ich zgonu, Wilno, 82—89.

Šalūga R.
1958 — Punioje, Vilnius.
1959 — Prie Rambyno, Vilnius.
1960 — Kernavė, Vilnius.

Šlaža J.
1937 — Dėl straipsnio apie Klaipėdos krašto piliakalnius,—„Vakarai", 1937 m. kovo 19.

Šliavas J.
1967 — Kai kurios pastabos žiemgalių klausimu.— Kraštotyra, 50—58.
1969 — Kai kurie Joniškio rajono archeologiniai paminklai.— Kraštotyra, 92—97.
1969 a — Vertingas radinys.— Kraštotyra, 347—348.
1970 — Pašvitinio—Linkuvos apylinkių archeologiniai paminklai.— Kraštotyra, 118—126.
1971 — Žeimelio ir jo apylinkių archeologiniai paminklai.— Kraštotyra, 136—144.

Šneideris E.
1934 — Liškiavos senovė.— GK, Nr. 3—4, 167—174.

Tarasenka P.
1922 — Ieškojimai Neries ir Šventosios santeklyje.— Mūsų senovė, I, Tilžė, 574—590.
1928 — Lietuvos archeologijos medžiaga, Kaunas, XXXII+358.
1934 — Apeiginiai Lietuvos piliakalniai.— Židinys, Nr. 11, 409—424.
1934 a — Mielanų piliakalnis.— GK, Nr. 2, 85—87.
1956 — Lietuvos piliakalniai, Vilnius, 100.
1958 — Kauno senovė.—„Kauno tiesa", 1958 m. rugsėjo 8—11, 13—18, 20, 22—23, 28—30 ir spalio 1, 4, 6.
1958 — Marvelės gyvenvietė.—„Kauno tiesa", 1958 m. lapkričio 12.
1959 — Grodziska w łuku śródkowego Niemna na Litwie.— Rocznik Olsztyński, II, Olsztyn, 221—226.

Tautavičius A.
1958 — Iš XIV a. Vilniaus gyventojų buities.— ILKI, I, 94—103.
1960 — Vilniaus pilies teritorijos archeologiniai kasinėjimai.— Valstybinės LTSR architektūros paminklų apsaugos inspekcijos metraštis, II, Vilnius, 2—48.
1971 — Dubingių apylinkių archeologiniai paminklai.— Dubingiai, Vilnius, 27—38.
1972 — Iš seniausių laikų.— Kernavė, Vilnius, 26—44.

Thomas A.
1883 — Über den Scharkenberg.— Mitteilungen, I, 348—349.
1887 — Rombinus.— Mitteilungen, II, 111—121.

Tyszkiewicz E.
1842 — Rzut oka na źródła archeologii krajowej, czyli opisanie zabytków niektórych starożytności, odkrytych w zachodnich guberniach cezarstwa Rossyjskiego, Wilno, 56+VIII tabl.

Tyszkiewicz K.
1871 — Wilja i jej brzegi. Drezno.

Totoraitis J.
1906 — Senovės liekanos ir mitologiški atminimai.— „Šaltinis", rugpiūčio 29(16), 342—344; rugsėjo 12 (rugp. 30), 376—378; rugsėjo 19(6), 391—393.

1908 — Senovės liekanos ir lietuvių mitologiški atminimai.— Lietuvių tauta, I, d. 2, Vilnius, 177—204.
1908 a — Liškiavos piliakalnis ir Vokės raganos.— Lietuvių tauta, I, d. 2, Vilnius, 204—208.

Vaičiulaitis A.
1939 — Viduramžių poetas Machaut Lietuvoje.— Židinys, Nr. 2, 178—182.

Valančius M.
1972 — Raštai, I (Pilys, 360—365).

Valatka V.
1967 — Archeologinių tyrinėjimų dešimtmetis.— MP, 75—77.
1967 a — Retas radinys.— Kraštotyra, 171—173.
1967 b — Titnaginis kirvis iš Paplienijos.— Kraštotyra, 173—175.
1969 — Žalvario amžiaus stovykla.— MP, 65—67.
1968 — Šarnelės stovykla.— MP, 39—42.
1970 — Buožėnų pilalė.— Kraštotyra, 126—130.
1974 — Renavo (Mažeikių raj.) piliakalnis.— AETL 1972 ir 1973 metais, 14—15.

Varakauskas R.
1960 — Pilėnų gynimas, Vilnius, 26.
1969 — Didvyriškieji Pilėnai, Vilnius, 44.

Vėlius N.
1967 — Girgždutės apylinkių padavimai.— Kraštotyra, 179—181.

Vėversys
1885 — Bažnyčios kapai.—„Aušra“, Nr. 3, 65—67.

Wilczyński F.
1836 — Wędrówka do gór Utenesa, xiążęcia Litwy założyciela Uciany.— Tygodnik Peterburgski, XIV, 559—560.

Višinskis P.
1964 — Keli žodžiai apie kelis piliakalnius.— Raštai, Vilnius, 398—402.

Volkaitė-Kulikauskienė R.
1958 — Lietuvos archeologiniai paminklai ir jų tyrinėjimai, Vilnius, 182 (Piliakalniai, 22—60).
1958 a — Migonių (Jiezno raj.) archeologiniai paminklai.— ILKI, I, 44—64.
1959 — Miniatiūrinių piliakalnių Lietuvoje klausimu.— ILKI, II, Vilnius, 125—137.
1961 — Punios piliakalnio (Jiezno raj.) 1958—1959 m. tyrinėjimų rezultatai.— ILKI, III, Vilnius, 41—65.
1974 — Punios piliakalnis, Vilnius, 86.

Volteris E.
1933 — Apuolė.— Praeitis, II, Kaunas, 467—472.

W(ejtko?) W.
1889 — Do poszukiwaniu o piłkalniach.— Wisła, III, 394—396, 898—899.

Žebrys K.
1909 — Kame buvo Mindaugo sostapilis? — Draugija, Nr. 35, 269—271.

Žilėnienė D., Žilėnas A.
1969 — Antalieptės apylinkių senovė.— Kraštotyra, 97—103.

Žiogas J.
1909 — Archeologiški tyrinėjimai Gaidės apylinkėje.— Lietuvių tauta, I, d. 3, Vilnius, 313—333.

Волкайте-Куликаускене Р.
1972 — Городище Майшягала.— АО 1971 года, стр. 418—419.

Волкайте-Куликаускене Р., Куликаускас П.
1971 — Исследования городищ у Сударгас.— АО 1970 года, стр. 324—325.

Вольтер Э.
1887 — Об этнографической поездке по Литве и Жмуди, С. Петербург.

Голубовичи Е. и В.
1945 — Вильно—Кривой город.— КСИИМК, вып. XI, стр. 114—126.

Гуковский К., Чернышев Н.
1889 — М. Юрборг.— Памятная книжка Ковенской губ. на 1900 г., отд. II, стр. 85—87.

Гуревич Ф.
1962 — Древности Белорусского Понеманья, Москва—Ленинград.

Данилайте Е.
1970 — Распространение памятников культуры штрихованной керамики на территории Литвы.— Древние славяне и их соседи, Москва, стр. 44—48.

Даугудис В.
1966 — Археологические раскопки городищ в Норкунай (Пренайский р-н) в 1964—1965 гг.— Материалы, стр. 5—6.
1966 а — Археологические раскопки поселения у местечка Лаваришкес (Вильнюсский р-н) в 1965 г.— Материалы, стр. 7—8.
1966 б — О находках сетчатой керамики в Литве.— От эпохи бронзы до раннего феодализма, Таллин, стр. 38—41.
1966 в — Некоторые данные о происхождении и хронологии шероховатой керамики в Литве.— MAD, A 3 (22), стр. 55—66.
1968 — О классификации восточно-литовских городищ.— 20 лет, Вильнюс, стр. 24—36.
1969 — Раскопки городищ близ г. Капсукас.— АО 1968 года, стр. 358—359.
1970 — Раскопки городища и селища в Имбаре.— АО 1969 года, стр. 320—322.
1971 — Раскопки городища Бродялишкес.— АО 1970 года, стр. 319—320.
1973 — Раскопки городища Бражуоле.— АО 1972 года, стр. 374—375.

Даугудис В., Станкус Й.
1974 — Раскопки городища Саугиняй.— АО 1973 года, стр. 388—389.

Жогас И.
1900 — Археологические заметки по Тельшевскому уезду.— Памятная книжка Ковенской губернии на 1901 г., Ковно, стр. 41—47.

Кербелите Б.
1963 — Литовские предания об исчезнувших городах.— Советская этнография, № 5, стр. 99—108.

Крживицкий Л.
1909 — Жмудские пилкалнисы.— Известия Имп. археологической комиссии, вып. 29, СПб., стр. 82—129.
1913 — Последние моменты неолитической эпохи в Литве.— Сборник в честь семидесятилетия Дмитрия Николаевича Анучина, Москва, стр. 301—318.

Куликаускас П.
1966 — Исследования городища Занеманья и ятвяжский вопрос.— Материалы, стр. 17—19.

1966 а — Исследования городищ Занеманья — юго-западной части Литвы.— От эпохи бронзы до раннего феодализма, Таллин, стр. 72—86.
1968 — Исследования городища в местности Обелите-Каукай.— АО 1967 года, стр. 266—267.
1968 а — Исследование городищ Занеманья в Литве.— Liber Josepho Kostrzewski octogenario a veneratoribus dicatus. Wrocław—Warszawa—Kraków, 1968, 297—313.
1970 — Археологические исследования городищ в Литве в 1967—1968 гг.— Studia Archeologica in memoriam Harri Moora, Tallinn, 95—101.
1972 — Раскопки городища Варнупяй.— АО 1971 года, стр. 417.

Маркелявичюс Ю., Олишаускас Р.
1974 — Раскопки городищ в Утянском районе.— АО 1973 года, стр. 390—391.

Меркявичюс А.
1963 — Исследования городищ Занеманья.— Материалы конференции молодых ученых Белоруссии и Прибалтики, Минск, стр. 73—79.
1966 — Городища Занеманья по данным археологических разведок последних лет.— Материалы, стр. 14—17.

Меркявичюс А., Станкус И.
1973 — Раскопки городища Экете.— АО 1972 года, стр. 376—377.

Моора Х.
1953 — Возникновение классового общества в Прибалтике.— СА, XVII, стр. 105—132.
1958 — К вопросу о древней территории расселения балтийских племен.— СА, № 2, стр. 9—33.

Паавер К. Л.
1965 — Формирование териофауны и изменчивость млекопитающих Прибалтики в голоцене, Тарту, 494 стр.+XII табл.

Покровский Ф.
1893 — Археологическая карта Виленской губернии.— Вильна, стр. XVIII+165+1 карта.
1895 — Археологическая карта Гродненской губернии.— Вильна, стр. 165+1 карта.
1897 — К исследованию курганов и городищ на восточной окраине современной Литвы.— Труды IX археологического съезда, т. II, Москва, стр. 138—196+табл. IX—XII.
1899 — Археологическая карта Ковенской губернии, Вильна, 161 стр.

Скобич Ф.
1900 — Местечко Колтыняны.— Памятная книжка Ковенской губернии на 1901 год.

Спицын А.
1925 — Литовские древности.— Tauta ir žodis, t. III, Kaunas, 112—171.

Спрогис И. Я.
1888 — Географический словарь Жомойтской земли XVI столетия, Вильна, стр. 363.

Тарасенко П. Ф.
1952 — Городища Литвы.— КСИИМК, вып. 42, стр. 86—91.

Таутавичюс А.
1966 — Археологические раскопки в Велионе и ее окрестности в 1965 г.— Материалы, стр. 19—21.
1970 — Археологические исследования в Литве в 1962—1966 гг.— Acta Baltico-Slavica, t. 7, Białystok, 1970, стр. 207—241.

Шукевич В.
1893 — Об археологических местностях в Лидском и Трокском уездах.— Труды Виленского отделения Московского предварительного комитета по устройству IX археологического съезда в Вильне, Вильна, отд. 1, стр. 96—100.

Эндзинас А.
1973 — Древнее производство железа на территории Литвы.— Acta Baltico-Slavica, VIII, Warszawa, 21—52.

TRUMPINIMAI

Š — šiaurė
R — rytai
P — pietūs
V — vakarai

ĮSTAIGOS

AKM — Alytaus kraštotyros muziejus
BKM — Biržų kraštotyros muziejus
IEM — Lietuvos TSR Istorijos ir etnografijos muziejus Vilniuje
II — Lietuvos TSR Mokslų akademijos Istorijos institutas
Kėd. KM — Kėdainių kraštotyros muziejus
Kl. KM — Klaipėdos kraštotyros muziejus
Kr. KM — Kretingos kraštotyros muziejus
Kup. KM — Kupiškio kraštotyros muziejus
KVIM — Kauno Valstybinis istorijos muziejus
MMT — Lietuvos TSR Kultūros ministerijos Mokslinė metodinė kultūros paminklų apsaugos taryba
PKM — Panevėžio kraštotyros muziejus
RKM — Rokiškio kraštotyros muziejus
ŠAM — Šiaulių „Aušros" muziejus
Šv. KM — Švenčionių kraštotyros muziejus
TKM — Telšių kraštotyros muziejus
Uk. KM — Ukmergės kraštotyros muziejus
UKM — Utenos kraštotyros muziejus
VAK — Valstybinės archeologijos komisijos, Paminklų apsaugos referentūros ir VDKM paminklų apsaugos skyriaus archyvas archeologinių paminklų apsaugos reikalams. Pirmasis skaitmuo žymi bylos numerį, kiti — puslapius.
VDKM — Vytauto Didžiojo kultūros muziejus Kaune
VVU — Vilniaus Valstybinis V. Kapsuko universitetas
VVPI — Vilniaus Valstybinis pedagoginis institutas

ŠALTINIAI

AETL — Archeologiniai ir etnografiniai tyrinėjimai Lietuvoje..., Vilnius, 1970, 1972 ir 1974.
GK — Gimtasai Kraštas, Šiauliai, 1934—1943.
ILKI — Iš lietuvių kultūros istorijos, Vilnius, I—IV, 1958, 1959, 1961, 1964.
LAB — P. Kulikauskas R. Kulikauskienė, A. Tautavičius, Lietuvos archeologijos bruožai, Vilnius, 1961.
MAD, A — Lietuvos TSR Mokslų akademijos darbai, A serija, Vilnius, nuo 1955.

Magazin — Magazin, herausgegeben von der lettlischen literarischen Gesellschaft, Mitau, 1828—1913.

Mitteilungen — Mitteilungen der litauischen literarischen Gesellschaft, Tilžė, 1880—1912.

MP — Muziejai ir paminklai, Vilnius, 1966—1970.

PF — Pamiętnik Fizyograficzny, Warszawa, 1881—1917.

Sb. kurl. — Sitzungsberichte der kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst in Mitau, Mitau, 1864—1914.

Sb. Prussia — Sitzungsberichte der Altertumsgesellschaft Prussia, Königsberg, 1875—1924.

Prussia — Zeitschrift für Heimatkunde und Heimatschütze, Königsberg, 1926—1940.

WA — Wiadomości Archeologiczne, Warszawa.

АО — Археологические открытия..., Москва, ежегодный сборник изд. Институтом археологии АН СССР с 1965 г.

20 лет — 20 лет. Материалы к отчетной конференции археологических и этнографических экспедиций Института истории АН Литовской ССР, Вильнюс, 1968.

КСИИМК — Краткие сообщения Института истории материальной культуры АН СССР. Москва—Ленинград, 1940—1959 гг.

КСИА — Краткие сообщения Института археологии АН СССР, Москва—Ленинград, с 1960 г.

Материалы — Материалы к отчетной конференции археологических и этнографических экспедиций 1964—1965 гг. Вильнюс, 1966.

СА — Советская археология, непериодический сборник, изд. Институтом археологии АН СССР с 1940 г., с 1955 г.— журнал.

ГОРОДИЩА ЛИТВЫ

Резюме

Городища — наиболее известные археологические памятники. Они всегда вызывали к себе большой интерес, о чем свидетельствуют многочисленные легенды и предания. Уже в начале XIX в. отдельными любителями старины предпринимались попытки установить происхождение городищ, наличие в них подземелий. Раскопки XIX в. дали довольно скромные результаты: черепки, каменные топоры и другие находки привели исследователей того времени к выводу о том, что городища являются памятниками культового характера.

Интерес к городищам в Литве вновь стал проявляться в конце XIX в.; возобновились раскопки городищ, начался их учет.

Приоритет в учете городищ Литвы принадлежит заведующему Виленским музеем древностей Ф. В. Покровскому, который использовал литературу того времени и анкеты. Составляя на основе этих данных археологическую карту Виленской губернии, он отметил в ее западной части (ныне восточной части Литвы) около 50 городищ. Позже Ф. В. Покровский нанес около 180 городищ на карту Ковенской губернии. В начале XX в. Э. Голлак на археологической карте бывшей Восточной Пруссии указал 34 городища Клайпедского края, учитель Ю. Радзюкинас описал 30 городищ Занеманья (Сувалкской губернии).

Таким образом, до первой мировой войны в Литве было известно около 300 городищ. Но список этот был неполный и неточный, в чем уже в то время убедился известный исследователь Л. Крживицкий, выявивший ряд неизвестных городищ.

В 20-х годах XX в. П. Тарасенко, используя сообщения корреспондентов и периодическую печать, значительно дополнил данные Ф. В. Покровского и Ю. Радзюкинаса. На составленной им первой археологической карте Литвы было отмечено уже около 650 городищ.

В периодической печати стали появляться статьи о других, не отмеченных на картах городищах. На основе этих сообщений создавалось впечатление, что в Литве их насчитывается до 1500.

В 1934—1936 тг. началась регистрация топонимов, которая давала дополнительный материал о городищах, расширяла их список. В то же время проводилась проверка данных на местах, в результате которой оказалось, что некоторые городища, находящиеся на рубеже нескольких деревень, вошли в список по нескольку раз. Кроме того, в списки были включены и холмы, которые народ не считал городищами (они и в действительности не имели признаков таковых).

После Великой Отечественной войны Институт истории АН Литовской ССР приступил к переучету археологических памятников, в том числе и городищ. В 1948 г. была организована первая разведочная экспедиция. Работа продолжается поныне с помощью музеев, в последнее время в нее включилось и Министерство культуры Литовской ССР.

Таким образом, собраны данные о 860 городищах и приблизительно 20 земляных укреплениях XVI—XVIII вв., некоторые из которых иногда считались городищами.

В свое время городища подразделялись на типы в зависимости от вида оборонительных сооружений, многие элементы которых, полная картина и хронология выявляются только во время раскопок. По данным разведки фактически невозможно определить тип и хронологию памятника.

Согласно данным разведки городища можно разделить на две группы.

Первую группу составляют действительные городища, то есть памятники, которые еще имеют остатки культурного слоя и укреплений или один из этих признаков. Таких городищ известно около 600. Значительная их часть под воздействием сил природы или деятельности человека подверглась разрушению. Так, ряд городищ почти целиком смыт реками.

Многие городища разрушены в результате многолетней вспашки, устройства кладбищ, гравийных карьеров, картофельных ям, проведения строительных работ. Почти полностью уничтожено около 60 городищ. Известно, что на некоторых городищах началась вспашка и появились кладбища уже в XVI в., что

подтверждается письменными источниками и раскопками.

В результате разведки сохранившихся городищ Литвы установлено, что высота их склонов колеблется от 2—3 до 30—35 м. Преобладают склоны высотой от 8—9 до 20 м. Обычно более крутая верхняя их часть высотой 6—9 м выровнена искусственно. На рубеже натуральной и выровненной частей склона часто заметна небольшая терраса.

На недостаточно крутых склонах обычно сооружались один или два вала разной величины, которые иногда окружают кольцом все городище (Спруде, Мошкенай). По краям площадки вал обычно сооружался с легко доступной стороны, иногда кольцом окружая всю площадку. Хорошо сохранились кольцеобразные валы высотой 8—9 м в городищах Ипилтис, Лаздуоненай, Негарба. Такая высота валов наиболее характерна для западных районов Литвы, хотя иногда отмечается и в центральной ее части. Многие городища снаружи у подножья большого имеют второй вал — высотой 2—3 м, иногда и третий. Некоторые поздние городища с более доступной стороны у подножья большого вала имеют форбург — глубокий ров и за ним небольшую площадку, окруженную валом высотой до 5 м (Ведряй, Наркунай).

Площадки городищ разнообразны по форме и величине. Преобладают овальные и треугольные площадки, величина которых колеблется от нескольких десятков квадратных метров до полутора-двух гектаров. Доминируют городища с площадками от 600—800 до 2000—3000 кв. м. Крупные городища с площадками более 5000 кв. м немногочисленны.

У подножья городищ — вокруг или с одной стороны — часто заметны следы разных по величине древних селищ, причем культурный слой обычно наблюдается на довольно обширной площади. Большинство их до настоящего времени разрушается вспашкой.

Укрепленные поселения у подножья городищ редки (их известно до 10), хотя в письменных источниках конца XIII—XIV в. часты упоминания об укрепленных поселениях около замков. Следы укреплений представляют собой небольшие валы (высотой до 1,5 м) и рвы.

Вторую группу составляют так называемые предполагаемые городища, то есть холмы, которые народ называет городищами, хотя они не имеют ни укреплений, ни культурного слоя. На территории Литвы их известно более 200.

Еще в сороковых годах эти городища не считали археологическими памятниками. Позже П. Тарасенко высказал предположение, что это не что иное, как древнейшие городища, которыми люди пользовались очень короткое время, и поэтому они не имеют ни культурного слоя, ни укреплений. Наблюдение за рядом городищ, которые вспахивались до последнего времени, показало, что они постепенно утрачивают характерные черты, их культурный слой полностью уничтожается, сохраняется только название, и они становятся предполагаемыми городищами.

Видимо, некоторые предполагаемые городища представляют собой остатки уничтоженных городищ.

Подъемный материал, собранный во время разведок, немногочисленен, в основном его составляет керамика, которой значительно меньше в западной и центральной частях Литвы и больше — в восточной и в Занеманье. Возможно, что это обстоятельство отражает определенные локальные различия в сфере материальной культуры. Преобладает лепная керамика. Значительную ее долю составляет штрихованная и с шероховатой поверхностью.

До настоящего времени опубликованы две карты находок штрихованной керамики в Литве. В 1961 г. было известно 65 мест ее находок, в 1970 г.— около 90, в настоящее время их число достигло 154. Эти находки, а также распространение погребальных памятников дают основание выдвинуть гипотезу о двух этапах исчезновения штрихованной керамики. Первый из них, по-видимому, относится к I в. н. э., второй — к IV в.

Значительно дополнен список находок керамики с шероховатой поверхностью. Если в 1961 г. было известно только 64 местонахождения, то ныне — уже 192. Находки свидетельствуют о том, что керамика с шероховатой поверхностью характерна для всей Литвы (карта VII).

Таким образом, данные разведок дают основание полагать, что в Литве было около 860 городищ (карта I). Раскопкам, объем которых довольно ограничен, подверглось около 70 городищ и 25 селищ у подножья городищ (карта III). В 23 городищах и 9 селищах вскрыты шурфы до 50—60 кв. м. Карта III свидетельствует о том, что раскопки неодинаково охватили территорию Литвы,— ее центральная и западная части исследованы меньше.

Значительную часть настоящего издания составляет алфавитный список городищ Литвы, в котором приведены данные о топографическом положении памятника, форме и величине площадки, укреплениях; указано, кто и когда разведывал или исследовал городища, каков объем раскопок, где находится подня-

тый материал, указаны источники и литература. Если в прежней литературе городище упоминается, а в списке и на карте оно не значится, в алфавитном списке приводится краткое пояснение. Таких указаний более 200.

Список городищ дополнен перечнем одновременно открытых поселений. Их известно очень мало (карта II).

Публикуется карта исследованных городищ, селищ у подножья городищ, открытых поселений (карта III), на которой светлыми значками обозначены места раскопок разведочного характера, темными — обширных раскопок. Любительские раскопки 1-й половины и середины XIX в. не отражены.

Кроме того, составлен и публикуется список земляных укреплений XVI—XVIII вв., часть которых считались городищами (карта IV).

Карты памятников дополняются картами характерных находок городищ. Составлена карта находок штрихованной керамики. Кроме находок из городищ и селищ, в нее включены и случайные находки, которые наиболее точно представляют ареал штрихованной керамики на территории Литвы.

Культурные связи жителей Литвы в начале нашей эры с Дьяковской культурой отражают находки грузиков Дьякова типа (карта VI).

Составлена карта находок керамики с шероховатой поверхностью (VII).

В заключение приводится карта находок сыродутных печей для изготовления железа и находок железного шлака в памятниках до XIII в. (карта VIII).

На всех картах памятники отмечены номером, под которым он включен в список.

BURGBERGE IN LITAUEN

Zusammenfassung

Die Burgberge sind die bekanntesten archäologischen Denkmäler. Seit alters her hat die Bevölkerung für die Burgberge reges Interesse geäußert, zahlreiche Volksgeschichten und Sagen davon geschaffen. Bereits Anfang des 19. Jahrhunderts wurden die Burgberge von manchen Altertümerfreunden gegraben, die festzustellen versucht haben, ob es in der Tat die Burgbergversliese bestehen, ob die Kallergeschosse und Fundamente der einstigen Burgbauten erhalten geblieben sind, ob die Burghügel tatsächlich Werk der menschlichen Hände sind. Die Ergebnisse der Burgbergforschungen waren Anfang des 19. Jahrhunderts ziemlich bescheiden. Ausgrabungsfunde wie Topfscherben, Holzkohlen, Steinäxte, Knochenreste und andere führten die Forscher jener Zeit zur Voraussetzung, daß die meisten Burgberge die Orte des altertümlichen Rituals seien. Diese Voraussetzung war so verbreitet, daß das Interesse an den Burgbergen verloren worden ist.

Ende des 19. wurde das Interesse für die litauischen Burgberge erwacht. Dabei wurden die Ausgrabungen der Burgberge wieder aufgenommen und gleichzeitig sind die ersten Verzeichnisse dieser Denkmäler angelegt worden.

Der Leiter des Vilniusser „Altertümermuseums“ F. Pokrowskij hat anhand der Literaturquellen und Fragebogen die archäologische Karte des Gouvernements Vilnius zusammengestellt (1893), in der er auf dem heutzutage der Litauischen SSR angehörendem Teil des Gouvernements etwa 50 Burgberge verzeichnet hatte. Danach sind in der von F. Pokrowskij aufgestellten archäologischen Karte des Gouvernements Kaunas noch 180 Wallburgen verzeichnet worden.

E. Hollack (1908) hat in der archäologischen Karte des ehemaligen Ostpreussens 34 Burgberge des Memellandes (Klaipėdagebiet) vermerkt, und der Lehrer J. Radziukynas (1909) gab die Beschreibung etwa von 30 im nördlichen Teil des Užnemunė — Suvalkai Gouvernements liegender Burgbergen.

Auf diese Weise sind in Litauen Anfang des 20. Jahrhunderts etwa 300 Burgberge bekannt gewesen. Bereits um diese Zeit aber ist man sich im klaren gewesen, daß dieses Verzeichnis nicht vollständig und nicht genau war. Als Beweis dessen hat der bekannte Erforscher der litauischen Burgberge L. Krzywicki im Jahre 1900—1913 eine ganze Reihe von den in jeglichen Karten nicht enthaltenen Burgbergen entdeckt. Zugleich hat er aber auch einige von F. Pokrowskij angeführte Burgberge nicht gefunden.

P. Tarasenka (1928) hat auf Grund der Korrespondentenberichte und Pressemeldungen das Werk von F. Pokrowskij und J. Radziukynas beträchtlich ergänzt und die erste archäologische Karte des ganzen Litauens festgelegt, in der etwa 650 Burgberge verzeichnet worden waren.

Aber auch hernach sind Berichte von den in den Karten nicht eingetragenen Burgbergen veröffentlicht worden. Daraus ließ sich folgern, daß in Litauen viel mehr Burgberge bestehen.

Aus eben diesem Grunde ist in manchen Publikationen der Jahre 1930—1940 behauptet worden, es gäbe in Litauen 1000, 1200 oder sogar 1500 Burgberge.

Die im Jahre 1934 begonnene Registrierung der Ortsnamen hat neuen Stoff zur Ergänzung des Burgbergverzeichnisses gebracht. Um die gleiche Zeit ist, zwar im kleinen Umfang, die Kontrolle von den Registrierungsergebnissen der litauischen Burgberge angefangen worden. Es hat sich herausgestellt, daß so mancher Burgberg durch unterschiedliche Namenbezeichnungen im Verzeichnis mehrmals als einige selbständige Denkmäler figurierte. Das war insbesondere für die an der territorialen Dörfergrenze gelegenen Burgberge typisch. Außerdem war im Verzeichnis eine ganze Reihe von Hügeln enthalten, die von den Bewohnern der Ortschaften für Burgberge nicht gehalten wurden und tatsächlich keine echten Merkmale jener aufweisen konnten.

Nach dem Großen Vaterländischen Krieg hat sich das Forschungsinstitut für Geschichte an der Akademie der Wissenschaften der Litauischen SSR die Aufgabe gestellt, die Registrierungsangaben von archäologischen Denkmälern genauer zu bestimmen. 1948 wurde die erste archäologische Erkundungsexpedition unternommen. Diese Erkundugsarbeit wird mit Hilfe von Museen und anderen Institutionen des Kulturministeriums bis in die Gegenwart fortgesetzt.

Auf diese Weise ist Information über etwa 860 Burgberge gesammelt worden (Karte I). Die Liste dieser altertümlichen Wehrsiedlungen wird durch Materialien über nicht unbefestigte Siedlungen (Karte II), sowie die Schutzwälle ergänzt, die aus dem 16.—17. Jahrhundert stammen und oft für Burgberge gehalten werden (Karte III).

Einst gab es Versuche, die Burgberge ihrer Form und insbesondere ihren Wehranlagen nach in bestimmte Type einzuteilen. Die ausgeführten Grabungen aber haben erwiesen, daß die Wälle der Burberge bei ihrem langfristigen Gebrauch gewissen Veränderungen unterlegen waren. Erst die Ergebnisse der Ausgrabungen können uns vollständige Vorstellung von den Wehranlagen und Information zur Chronologie des Burgberges gewähren. Aus diesem Grunde ist die Aussonderung bestimmter Klassifikationstypen der Burgberge und die Bestimmung ihrer Chronologie anhand der reinen Erkundungsangaben unmöglich.

Im vorliegenden Werk verzichtet man auf die Klassifikation der Burgberge ihren äußeren Merkmalen nach.

Der angehäuften Information nach ließen sich die Burgberge in zwei Gruppen einteilen:

Zu der ersten Gruppe gehören die echten Burgberge,— die eine Kulturschicht und Wehranlagen oder eins von den beiden Kennzeichen bzw. ihre Spuren aufweisen können. Es sind etwa 600 solche Burgberge bekannt. Ein größer Teil davon ist beim Flügen des Burggeländes, bei der Gewinnung von Kies, durch die Einrichtung der Kartoffelnmeiten oder anderer Bauten sowie der Friedhöfe auf der oberen Bergfläche beschädigt worden. Es gibt Beweise, daß manche Burgberggelände bereits im 16. Jahrhundert beackert worden waren und die Bestattung der Verstorbenen auf denselben seit der 2. Helfte des 16. Jahrhunderts stattgefunden hatte. Manche Burgberge werden also bereits 400 Jahre vernichtet. Einen beträchtlichen Teil davon haben Flüsse agbetragen oder völlig zerstört.

Die Untersuchungen der erhalten gebliebenen Burgberge lassen folgern, daß ihre Böschungshöhe von 2—3m bis 30—35m schwankt; vorwiegend sind die von 8—9 bis 20 m hohen Burgbergabhänge. Der obere 4 bis 9 m hohe Böschungsteil ist in der Regel steiler, glatt, als Werk der menschlichen Hände zu bezeichnen, wobei der untere Teil viel natürlichen, flächer ist. An der Grenze der beiden Böschungsteile ist oft eine kleine Terrasse deutlich.

Flache Burgbergböschungen haben öfters einen oder zwei Wälle von unterschiedlichen Größe. Dies sind oft Ringwälle (Sprūdė, Moškėnai), d. h. sie umgeben den genzen Burgberg von allen Seiten, oder auch Stirnwälle, die von zwei bzw. einer Seite des Burgberges aufgeschüttet sind. Auf ähnliche Weise sind auch die Ränder der oberen Bergfläche befestigt. Der Erdwall steht hier gewöhnlich an der leicht angreiflichen Seite oder umringt die ganze Fläche. Jedoch ist der Wall immer an der Seite höher, die zum Angriff günstig gelegen ist. Gut erhaltene Ringwälle besitzen die Burgberge von Įpiltis, Lazdūnėnai, Negarba.

Die Höhe der Erdwälle beträgt bis 8—9 m. Durch solch hohe Wälle werden die in Westlitauen gelegenen Burgen charakterisiert (Apuolė, Eketė, Įpiltis u. a.), wobei im mittleren Teil der Litauischen SSR diese Wallhöhe selten zu beobachten ist (Bakainiai). In vielen Burgbergen ist am äußeren Fuß des größen Erdwalls noch ein zweiter, viel kleinerer Wall oder sogar eine dritte Erdaufschüttung zu erkennen. Oft sind aber die kleinen äußeren Burgwälle abgetragen bzw. eingeebnet. Manche späteren Burgberge aus dem 12.—13. Jahrhundert weisen hinter dem Erdwall auch noch eine Vorburg auf. Das ist eine durch Graben vom Burgberg agbe-

trennte nicht große Fläche, die von einem etwa 5 m hohen Erdwall umringt ist (Norkūnai, Bezirk Utena, Vėdriai und andere).

Die oberen Bergflächen sind ihrer Form und Größe nach unterschiedlich; vorherrschend sind die ovalen oder die dreieckigen. Die oberen Burgflächen schwanken von einigen Zehnten m² bis 1,5—2 ha. Im bedeutenden Teil der Burgberge beträgt die Oberfläche des Burgplatzes von 600—800 m² bis 2000—3000 m². Eine Oberfläche über 5000 m² läßt sich nur bei wenigen Burgbergen beobachten, sowie auch die regelmäßige viereckige Form (Eišiškės).

Am Bergfuß laßen sich von einer oder mehreren Seiten häufig Kulturschichten der ehemaligen Siedlungen erkunden. Sie sind unterschiedlicher Größe gewesen. Manchmal sind an verhältnismäßig kleinen Burgbergen ziemlich große Siedlungen angelegt worden (Bačkininkėliai, Migonys). Viele davon seien mit einem kleinen Wall bzw. einem Graben befestigt worden. Die Befestigungsanlagen der ehemaligen Siedlungen sind durch den Ackerbau so zerstört worden, daß sie gegenwärt kaum zu erkennen sind. In den Urkunden aus dem 13. und 14. Jahrhundert werden oft neben den Holzburgen auch befestigte Vorburge und Wehrsiedlungen erwähnt.

Die zweite Gruppe bilden „vermutliche" Burgberge, d. h. Hügel, die von der Bevölkerung seit langem als Burgberge bezeichnet werden, obwohl sie weder Überreste von Befestigungen, noch Spuren einer Kulturschicht aufweisen. Gegenwärtig sind etwa mehr als 200 solche Burghügel bekannt. Sie werden im ganzen Litauen gefunden und sind unterschiedlicher Größe.

Es gibt Ansichtsunterschiede hinsichtlich dieser Denkmäler. Früher wurden sie überhaupt nicht für archäologische Denkmäler gehalten. P. Tarasenkas Vermutung nach seien es die ältesten Burgbergen, die nur sehr kurze Zeit im Gebrauch der Ortschaftsbewohner gestanden haben. Aus diesem Grunde gäbe es hier weder eine Kulturschicht, noch Befestigungsanlagen. Die längeren Untersuchungen der beakkerten Burgberge lassen schließen, daß die Kennzeichen der Burgberge verloren gehen: die Kulturschicht wird abgetragen und zerstört, die Böschungen werden flacher, die Schutzwälle eingeebnet. Darum läßt sich voraussetzen, daß wenigstens ein Teil der „vermutlichen" Burgberge echt, aber zerstört, deformiert sind.

Der größte Teil dieses Werkes bietet ein alphabetisches Verzeichnis der Burgberge dar. Im Verzeichnis liegt Information über die Lage der Burgberge, die Form und Größe der oberen Burgfläche, die Böschungshöhe und Wehranlagen vor. Außerdem wird der Name des Forschers, der Zeitpunkt der Untersuchungen und Grabungen, ihr Umfang und die Fundgegenstände, das Quellenverzeichnis und die wichtigste Literatur angegeben. In der Karte sind die archäologischen Denkmäler mit der Verzeichnisnummer vermerkt; dabei lassen sich die echten, „vermutlichen" und zerstörten Burgberge von einander unterscheiden.

An den Benennungen mancher Burgberge, die in der älteren Literatur erwähnt worden sind, doch in der Karte vermißt werden, gibt es kurze Kommentare. Es haben sich mehr als 200 solche Erläuterungen angesammelt.

Das Buch enhält auch dergleiche Information über die unbefestigten Siedlungen sowie die Schutzwälle aus der späteren Zeit.

Die litauischen Burgberge sind noch sehr wenig erforscht worden. Von den 860 archäologischen Denkmälern sind nur 70 Burgberge und etwa 25 an deren Fuß gelegene Siedlungen gegraben worden (III Karte). Dazu gehören aber die von den Amateuren Anfang und Mitte des 19. Jahrhunderts mit dem Spaten untersuchten Burgberge nicht. Die Grabungen tragen oft einen Versuchscharakter. Beispielsweise sind in den 23 Burgbergen nur 50—60 m² große Schürfe angelegt worden. Ähnlicherweise hat man sich auch in 9 Siedlungen nur auf die Erkundungsgrabungen begrenzt. Anhand der III. Karte kann man behaupten, daß die meisten erforschten Burgberge im östlichen Teil der Litauischen SSR und hinter Neman (in Užnemunė) gelegen sind; die Burgbergen von Mittel-, West- und Nordlitauen sind bisher sehr wenig erforscht worden.

Die Grabungen haben erwiesen, daß die Kulturschicht der Burgplatzränder am dicksten und deutlichsten ist und die in der Mitte sehr dünn oder überhaupt nicht vorhanden ist.

Die Grabungen und Untersuchungen von Burgbergen und den an ihrem Fuß gelegenen Siedlungen haben vorwiegend Keramikfunde ergeben. Die Keramik wird am häufigsten in Ostlitauen, hinter Neman (in Užnemunė) gefunden; im westlichen Teil sind die keramischen Fundgegenstände sehr begrenzt. Es ist durchaus möglich, daß es ein Unterschied der lokalen materiellen Kultur ist.

Die Handkeramik ist vorherrschend. Einen beträchtlichen Teil davon bildet die gestrichene Keramik und die mit gerauter Oberfläche.

Bisher sind zwei Karten der Fundorten von gestrichener Keramik zusammengestellt und veröffentlicht worden, 1961 waren 65 Fundstellen bekannt (LAB, Abb. 170) und 1970 schon etwa 90 (Е. Данилайте, 1970). Gegenwärtig sind bereits 150 Fundorten der gestrichenen Kera-

mik auf dem Territorium Litauens bekannt. (V Karte). Auf Grund der Verbreitungsdichte von Fundorten und Gräberfeldern des 2.—4. Jahrhunderts kann man behaupten, daß die gestrichene Keramik auf dem Territorium Litauens in zwei Etappen verschwunden ist. Die erste Etappe betrifft ihren Schwung auf dem mittleren und nördlichen Teil der heutigen Litauischen SSR — das 1. Jarhundert u. Z.—, die zweite — das 4. Jahrhundert u. Z.— auch in Ostlitauen.

Die Kenntnisse von der Keramik mit gerauter Oberfläche sind auch erweitert worden. 1961 sind nur 64 ihre Fundorten bekannt gewesen (LAB, Abb. 171), so spricht man im Moment von etwa 200 Orten auf dem Territorium des ganzen Litauens (VII Karte). Sie verdrängte die gestrichene Keramik und verbreitet sich zuerst im westlichen sowie nördlichen Teil des Landes und im 4.—5. Jahrhundert auch im östlichen.

Bei den Untersuchungen und Grabungen der Burgberge sind nur sehr wenige Funde der auf der Scheibe abgedrehten Keramik zutage gekommen. Der Grund dazu ist offenbar die Zerstörung von oberen Schichten der Siedlungen und Burgberge.

Die Anzahl der anderen Fundwaren ist sehr gering, insbesondere im den ehemaligen Siedlungen. So sind beispielsweise die Knochen — und Steingegenstände fast nur in erforschten oder zerstörten Burgbergen entdeckt worden. Die Karte ihrer Verbreitungsdichte würde also im Grunde genommen mit der von den untersuchten Burgbergen zusammenfallen. Diese Behauptung bezieht sich auch auf die Getreidekörner, die in den Burgbergen gefunden sind. Spinnwirtel und metallene Einzelfunde unterscheiden sich von dem Fundstoff der gleichzeitigen Gräberfelder nicht. Die Anzahl der Metallwaren aber, wie Schmucksachen, Waffen (aussgenommen die Pfeilspitzen) ist in den Burgbergen bedeutend geringer. Die charakteristischen Metallgegenstände sind zusammen mit den Gräberfelderfunden kartiert. Aus diesem Grunde werden im vorliegenden Werk außer den archäologischen Denkmälerkarten (I, II und IV) sowie der Karte von untersuchten Burgbergen und Siedlungen (III) ausnahmsweise nur die Verbreitungskarte der den Burgbergen typischen Fundgegenstände gegeben, wie die gestrichene Keramik (Karte V), Gewichte der Djakower Kultur (Karte VI), Keramik mit gerauter Oberfläche (Karte VII) und die Schlacke sowie Reste der Schmelzöfen (Karte VIII).

Der gesammelte Stoff zeugt davon, daß die Einrichtung der Burgberge als befestigter Siedlungen auf dem Territorium der Litauischen SSR in der Spätbronzezeit und frühen Eisenzeit (etwa um die Mitte des 1. Jahrtausends v. u. Z.) begonnen worden ist. Ein Teil der alten Burgberge ist im 2.—4. Jahrhundert u. Z. aufgegeben worden, die anderen aber wurden noch mehr befestigt und dienten als Zufluchtsstätten. Eine besonders intensive Festigung der Burgberge vollzog sich im 7.—8. Jahrhundert auf dem westlichen Teil der Litauischen SSR. Die Schriftquälen des 13.—14. Jahrhunderts zeugen davon, daß ein Teil der Holzburgen um jene Zeit schon zerstört waren. Es werden die Burgberge erwähnt, auf denen unbesiedelte hölzerne Burgen standen. Sie wurden von der Besatzung ständig bewacht und gewahrten den Dorfgemeinden Obdach bei drohender Gefahr. Noch andere Burgberge hatten befestigte Burgen-Siedlungen, die vom Stammesadel und ihren Familienangehörigen sowie ihrem Gesinde bewohnt waren.

Die litauische Burgberge ergeben archäologische Funde aus der Zeitperiode von der Mitte des 1. Jahrtausends v. u. Z. bis zum 13.—14. Jahrhundert u. Z., helfen nicht nur die damalige Kultur der Bevölkerung Litauens kennenlernen, sondern auch die Besiedlungsfolge des Landes um jene Zeitperiode zu werfolgen.

TURINYS

ĮVADAS 3

PILIAKALNIAI IR JŲ RADINIAI (A. Tautavičius, E. Grigalavičienė) 5

PAMINKLŲ SĄRAŠAS (V. Daugudis, A. Merkevičius, A. Tautavičius) 26

1. Piliakalniai 26
2. Neįtvirtintos gyvenvietės 190
3. XVI—XVIII a. kariniai įtvirtinimai 192

RODYKLĖ 196

1. Piliakalniai (1 žemėlapis, A. Tautavičius).. 196
2. Neįtvirtintos gyvenvietės (2 žemėlapis, A. Tautavičius) 196
3. Tyrinėti piliakalniai ir jų gyvenvietės (3 žemėlapis, A. Tautavičius) 197
4. XVI—XVIII a. kariniai įtvirtinimai (4 žemėlapis, A. Tautavičius) 197
5. Brūkšniuotosios keramikos radimo vietos (5 žemėlapis, E. Grigalavičienė, A. Tautavičius) 198
6. Dijakovo tipo svorelių radimo vietos (6 žemėlapis, A. Tautavičius) 199
7. Grublėtosios keramikos radimo vietos (7 žemėlapis, E. Grigalavičienė, A. Tautavičius).. 200
8. Geležies lydymo krosnelių ir šlako radimo vietos (8 žemėlapis, A. Tautavičius) 202
9. Paminklai rajonuose (A. Tautavičius) 203

LITERATŪRA 214

TRUMPINIMAI 219

ГОРОДИЩА ЛИТВЫ (Резюме) 221

BURGBERGE IN LITAUEN (Zusammenfassung).. 223

Pi 66 **Lietuvos TSR archeologijos atlasas,** II, piliakalniai, Vilnius, „Mintis“, 1975, 228 p., 26 pav., 8 žem.

Lietuvos TSR Mokslų akademijos Istorijos instituto archeologai atlase pateikia duomenis apie 860 žinomų Lietuvos piliakalnių, išvardija nuo I tūkstantmečio pr. m. e. vidurio iki XIII—XIV m. e. a. neįtvirtintas gyvenvietes ir XVI—XVIII a. karinius įtvirtinimus.

Knygoje nurodoma kiekvieno paminklo topografinė padėtis, forma, dydis, radiniai, kas ir kada tyrinėjo, pateikiami šaltiniai ir literatūra apie jį.

L $\frac{0164—124}{M851(10)—75}$ Ž—75 902.6

Адольфас Зенонович Таутавичюс, Элена Антановна Григалавичене, Витаутас Викторович Даугудис, Альгимантас Казевич Меркявичюс

АРХЕОЛОГИЧЕСКИЙ АТЛАС ЛИТОВСКОЙ ССР

Книга вторая

На литовском языке

Издательство «Минтис» Лит. ССР г. Вильнюс, 1975 г.
Ответственный редактор кандидат исторических наук А. Таутавичюс

Adolfas Tautavičius, Elena Grigalavičienė,
Vytautas Daugudis, Algimantas Merkevičius

LIETUVOS TSR ARCHEOLOGIJOS ATLASAS
II KNYGA

Redagavo istorijos kandidatas A. Tautavičius
Redaktorė D. Leščinskienė
Viršelio dailininkas V. Žilius
Meninis redaktorius R. Dichavičius
Techninė redaktorė E. Volkienė
Korektorės I. Čiupalienė, O. Martinkėnienė

Duota rinkti 1975.III.4. Pasirašyta spausdinti 1975.VIII.20. LV 14134. Popierius: spaudos Nr. 1, form. 84×108¹/₁₆, 24,08 sp. l.+1,68 sp. l. įdėklo 30,41 apsk. l. l.,+0,95 apsk. l. l. įdėklo.

Tiražas 1200 egz. Kaina 2,93 rb
Leidykla „Mintis“, Vilnius, Sierakausko g. 15.

Spausdino Valst. „Vaizdo“ sp., Vilnius, Strazdelio g. 1.
Užsak. Nr. 904